ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

ZAŁĄCZNIK NR 1

DO UCHWAŁY NR ……

SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Z DNIA ……

Kielce, …….

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

Opracowano w Świętokrzyskim Biurze Rozwoju Regionalnego w Kielcach
Dyrektor Biura mgr inż. Krzysztof Domagała

Zespół autorski:
mgr inż. arch. Ryszard Nagórny — generalny projektant
mgr inż. arch. Katarzyna Bieniek-Kaszyńska —generalny projektant, kierownik zespołu
mgr inż. Anna Buras
mgr inż. Jolanta Florczyk
mgr inż. Katarzyna Jandała
mgr Magdalena Kwiatkowska
mgr Agnieszka Kowalewska
inż. Maciej Kuliński
mgr inż. Jolanta Papros
mgr Agnieszka Przygodzka
mgr Andrzej Sikora
mgr Lena Skibińska-Opoka
mgr Ewa Tatarek
mgr Katarzyna Wdowczyk

Współpraca
mgr Żaneta Boszczyk

SPIS TREŚCI

UWARUNKOWANIA I PROBLEMY PRZESTRZENNE MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO 7

I. WPROWADZENIE 7

1. Cel, zakres i formuła Planu 7
2. Podstawy prawne i merytoryczne aktualizacji Planu 8
3. Funkcje Planu w systemie zarządzania województwem 9

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO 11

III. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO 17

1. Uwarunkowania wynikające z „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 roku" 17
2. Uwarunkowania wynikające z obowiązujących strategii i programów 19

IV. UWARUNKOWANIA I PROBLEMY WYSTĘPUJĄCE W POSZCZEGÓLNYCH DZIEDZINACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 35

1. Osadnictwo i ład przestrzenny 35
   1.1. Hierarchia ośrodków osadniczych 35
   1.2. Ład przestrzenny 37
   1.3. Główne problemy i obszary problemowe osadnictwa 41
2. Środowisko przyrodnicze 42
   2.1. Prawna ochrona przyrody 42
   2.2. Korytarze ekologiczne i antropopresja 42
   2.3. Gospodarka wodna 43
      2.3.1. Zasoby wód powierzchniowych 43
      2.3.2. Jakość wód powierzchniowych 44
      2.3.3. Wody podziemne 45
      2.3.4. Jakość wód podziemnych 46
      2.3.5. Powodzie i podtopienia 46
   2.4. Zasoby gleb 47
      2.4.1. Ogólna charakterystyka gleb w województwie 47
      2.4.2. Ocena problemów związanych z erozją gleb 47
      2.4.3. Zakwaszenie gleb 47
      2.4.4. Zasobność gleb w składniki pokarmowe 47
   2.5. Jakość powietrza atmosferycznego 48
      2.5.1. Źródła zanieczyszczeń powietrza 48
      2.5.2. Jakość powietrza 48
      2.5.3. Programy ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego 49
   2.6. Klimat akustyczny 50
      2.6.1. Hałas w aglomeracjach 50
      2.6.2. Hałas komunikacyjny 51
      2.6.3. Hałas przemysłowy 52
   2.7. Pola elektromagnetyczne 52
   2.8. Poważne awarie 53

2.8.1. Zakłady o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii ... 53
2.8.2. Transport materiałów niebezpiecznych ... 54
2.9. Główne problemy i obszary problemowe ... 54
3. Budowa geologiczna i zasoby surowców mineralnych ... 57
3.1. Zarys budowy geologicznej ... 57
3.2. Ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z ochrony kopalin ... 57
3.3. Osuwiska ... 59
4. Dziedzictwo kulturowe ... 61
4.1. Specyfika kulturowa regionu ... 61
4.2. Dziedzictwo kulturowe, główne uwarunkowania jego ochrony i zagospodarowania przestrzeni kulturowej . 61
4.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego ... 64
4.4. Główne problemy i obszary problemowe ... 65
5. Krajobraz ... 66
5.1. Podział fizyczno-geograficzny ... 66
5.2. Krajobraz ... 66
5.2.1 Rzeźba terenu ... 66
5.2.2 Pokrycie terenu ... 67
5.2.3 Ekspozycja wizualna ... 68
5.3. Uwarunkowania ochrony krajobrazu ... 68
6. Kapitał ludzki i infrastruktura społeczna ... 71
6.1. Ludność w gminach MOF OW Kielc w latach 2002-2016 i w okresie prognozowanym ... 71
6.1.1. Stan i terytorialne zróżnicowanie zasobów ludzkich ... 71
6.1.2. Zmiany liczby ludności ... 71
6.1.3. Struktura wieku ludności ... 73
6.1.4. Zmiany wskaźników obciążenia demograficznego ... 75
6.1.5. Ruch naturalny ludności i współczynnik feminizacji ... 77
6.1.6. Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały ... 78
6.1.7. Przyrost rzeczywisty ludności ... 78
6.1.8. Podsumowanie i wnioski — obszary rozwoju i obszary problemowe ... 79
6.1.9. Prognoza demograficzna do 2050 roku ... 81
6.2. Zmiany na rynku pracy ... 86
6.2.1. Pracujący w MOF OW na tle województwa i kraju ... 86
6.2.2. Poziom i struktura bezrobotnych ... 88
6.2.3. Dojeżdżający do pracy ... 89
6.2.4. Wnioski — obszary potencjalnego rozwoju i obszary problemowe ... 91
6.3. Infrastruktura społeczna ... 92
6.3.1. Społeczne uwarunkowania rozwoju usług publicznych ... 92
6.3.1.1. Szkolnictwo ... 92
6.3.1.2. Pomoc społeczna ... 94
6.3.1.3. Opieka zdrowotna ... 95
6.3.1.4. Kultura ... 96
6.3.2. Problemy i główne obszary problemowe z zakresu infrastruktury społecznej ... 98
7. Transport i łączność ... 99
7.1. Ogólna ocena systemu transportowego ... 99
7.2. Telekomunikacja ... 100
8. Infrastruktura techniczna i komunalna ... 101
8.1. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków ... 101
8.2. Gospodarka odpadami ... 104

8.2.1. Odpady komunalne ... 104
8.2.2 Odpady niebezpieczne ... 105
8.2.3. Odpady pozostałe ... 106
8.3. Elektroenergetyka ... 107
8.4. Energetyka odnawialna ... 107
8.4.1. Zasoby energetyczne wód ... 107
8.4.2. Zasoby energetyczne wiatru ... 108
8.4.3. Solarne zasoby energetyczne ... 108
8.4.4. Zasoby geotermalne ... 109
8.4.5. Zasoby energetyczne biomasy ... 109
8.5. Gaz ... 110
8.6. Główne problemy i obszary problemowe w infrastrukturze technicznej i komunalnej ... 111
9. Baza ekonomiczna i przedsiębiorczość ... 113
9.1. Rynek pracy poza rolnictwem ... 113
9.2. Rozwój przedsiębiorczości w poszczególnych sektorach gospodarki ... 113
9.3. Szanse i bariery rozwoju gospodarczego MOF OW ... 115
10. Turystyka i rekreacja ... 117
11. Rolnictwo ... 124
12. Leśnictwo ... 126
13. Mieszkalnictwo ... 128
14. Obronność i bezpieczeństwo ... 130
14.1. Straż pożarna ... 130
14.2. Policja ... 130
14.3. Obrona cywilna ... 131
14.4. Najważniejsze zagrożenia ... 131
14.5. Tereny zamknięte ... 131

V. GŁÓWNE MOŻLIWOŚCI I OGRANICZENIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO ... 132

VI. WIODĄCE PROBLEMY I KONFLIKTY PRZESTRZENNE ... 136

WYKAZ OBSZARÓW PRAWNIE CHRONIONYCH NA OBSZARZE MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY ... 137

WYKAZ TERENÓW ZAMKNIĘTYCH ... 141

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO 145

I. STRATEGICZNE CELE I ZASADY REGIONALNEJ POLITYKI PRZESTRZENNEJ 145
1. Misja, cele i priorytety zagospodarowania przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego 145
2. Główne zasady zagospodarowania przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego 150

II. KIERUNKI KSZTAŁTOWANIA REGIONALNEGO SYSTEMU OSADNICTWA 151
1. Zasady hierarchizacji sieci osiedleńczej 152
2. Polityka rozwoju systemu osadniczego MOF OW 152
2.1. Kielce - ośrodek krajowy predysponowany do rozwoju funkcje metropolitalnych 152
2.2. Obszar funkcjonalny Kielc 154
2.3. Gmina Łączna 155
3. Kierunki przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF OW 156

III. KIERUNKI KSZTAŁTOWANIA ŁADU PRZESTRZENNEGO I OCHRONY KRAJOBRAZU 158
1. Ład przestrzenny 158
2. Ochrona krajobrazu 161

IV. KIERUNKI KSZTAŁTOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO 163
1. Ochrona środowiska i gospodarka wodna 163
1.1. Polityka ochrony przyrody i krajobrazu 163
1.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów 165
1.3. Gospodarka wodna 166
1.4. Ochrona powierzchni ziemi i rekultywacja terenów zdegradowanych 168
1.5. Ochrona powietrza 169
1.6. Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych (PEM) 169
1.7. Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym 170
1.8. Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji 170
2. Dziedzictwo kulturowe 171

V. KIERUNKI ROZWOJU MIESZKALNICTWA I BUDOWNICTWA 174
1. Kierunki rozwoju mieszkalnictwa i budownictwa 174

VI. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ 175
1. Oświata i nauka 175
2. Opieka zdrowotna i społeczna 176
3. Kultura, sport i rekreacja 177
4. Poprawa jakości zasobów ludzkich 178

VII. KIERUNKI ROZWOJU BAZY EKONOMICZNEJ ORAZ OBSZARÓW WYDOBYCIA SUROWCÓW MINERALNYCH 181
1. Baza ekonomiczna i rozwój przedsiębiorczości 181
2. Geologia i surowce mineralne 183

VIII. KIERUNKI ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI 185

IX. KIERUNKI ROZWOJU ROLNICTWA 186

X. KIERUNKI ROZWOJU OBSZARÓW LEŚNYCH 188

XI. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU TRANSPORTOWEGO I KOMUNIKACJI 190
1. Założenia rozwoju podstawowego układu sieci transportowych i komunikacyjnych 190
2. Polityka kształtowania węzłów komunikacyjnych 191
3. Polityka kształtowania korytarzy transportowych 191
4. Kierunki rozwoju nadrzędnego układu drogowego 193
5. Transport kolejowy 195
6. Transport lotniczy 196
7. Telekomunikacja 197

XII. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNALNEJ 198
1. Energetyka 198
2. Ogóle zasady rozmieszczenia obiektów OZE na obszarze województwa 200
3. Gospodarka odpadami 201

XIII. KIERUNKI KSZTAŁTOWANIA ZDOLNOŚCI OBRONNEJ I BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO 202
1. Obronność 202
2. Bezpieczeństwo i porządek publiczny 203

XIV. REKOMENDACJE DO DOKUMENTÓW KRAJOWYCH, W TYM DO AKTUALIZACJI KPZK 205

XV. REKOMENDACJE DO PLANOWANIA LOKALNEGO I POLITYKI ROZWOJU 208

XVI. REKOMENDACJE DO DALSZYCH PRAC PLANISTYCZNYCH 210

XVII. MONITORING REALIZACJI „PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO" 211

INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM ..214

WYKAZ SKRÓTÓW ZASTOSOWANYCH W OPRACOWANIU 218

SPIS TABEL 221

SPIS WYKRESÓW 221

SPIS RYSUNKÓW 222

SPIS MAP POGLĄDOWYCH 223

BIBLIOGRAFIA 224

UWARUNKOWANIA I PROBLEMY PRZESTRZENNE MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

I. WPROWADZENIE

1. Cel, zakres i formuła Planu

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przez obszar funkcjonalny należy rozumieć *obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju*. Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego to *typ obszaru funkcjonalnego o znaczeniu ponadlokalnym, obejmujący miasto będące siedzibą władz samorządu województwa lub wojewody oraz jego bezpośrednie otoczenie powiązane z nim funkcjonalnie*. Szczególny nacisk na planowanie zintegrowane w obszarach funkcjonalnych kładzie Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Zgodnie z art. 39 ust. 6 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym *dla miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego uchwala się plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego, jako część planu zagospodarowania przestrzennego województwa*. W związku z tym Sejmik Województwa Świętokrzyskiego podjął Uchwałę nr V/114/15 z dnia 23 lutego 2015 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego dotyczącej opracowania Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego, zwanej dalej – zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego. Szczegółową delimitację Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego z wykorzystaniem wytycznych zawartych w KPZK 2030 oraz zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego – „*Kryteriów delimitacji obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich"* IGiPZ PAN, przeprowadzono w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego (przyjętym Uchwałą Nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.).

Zasięg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego określony w Planie województwa poszerzono o gminę Łączna, zgodnie z art. 39 ust. 7 ww. ustawy, w którym jest napisane, że Plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego może obejmować również obszary leżące poza granicami miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego.

Niniejszy Plan MOF OW został opracowany dla obszaru w granicach administracyjnych gmin: Miedziana Góra, Zagnańsk, Łączna, Masłów, Górno, Daleszyce, Morawica, Sitkówka-Nowiny, Chęciny, Piekoszów, Strawczyn, Chmielnik i ośrodka rdzeniowego – miasta Kielce. Analizy przeprowadzono zarówno dla MOF OW jak i dla obszaru opracowania, czyli MOF OW plus gmina Łączna.

Niniejszy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego stanowi niejako wyniesienie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego na tym obszarze. Zastępuje on ustalenia zawarte w Planie województwa w odniesieniu do miejskiego obszaru funkcjonalnego Kielc.

Celem opracowania Planu zagospodarowania przestrzennego MOF OW jest uściślenie polityki przestrzennej w zakresie zagadnień dotyczących gospodarki przestrzennej ujętych w art. 39 ust. 3 w odniesieniu do tego obszaru uwzględnionych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa. Dodatkowo Plan miejskiego obszaru funkcjonalnego ma za zadanie stworzenie kompleksowej wizji kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej tego obszaru zgodnie z zasadami ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju jak również koordynację działań mających na celu usprawnienie i integrację systemów komunikacji, infrastruktury technicznej, a także kreowanie i racjonalne rozmieszczenie rozwoju funkcji metropolitalnych o wyższym standardzie.

W planie MOF OW uwzględniono ustalenia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020, Strategii ZIT KOF (Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego) na lata 2014 – 2020. W dokumencie tym nie uwzględniono programów, o których mowa w art. 48. ust 1, zawierających zadania rządowe, służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym, ze względu na brak takich zadań w odniesieniu do województwa świętokrzyskiego. W Planie MOF OW umieszczono inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z art. 39 ust. 5 ww. ustawy.

Plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Kielc formułuje perspektywiczny model struktury przestrzennej regionu, który horyzontem czasowym znacznie wykracza poza okres 10–15 lat, stosowany w systemie programowania. Stąd też niektóre rozwiązania i projekty zadań inwestycyjnych przyjęte w tym dokumencie nie są umocowane w systemie programowania i posiadają wyłącznie charakter koncepcji autorskiej.

Zakres merytoryczny „Planu …" determinuje przyjęta 13 grudnia 2011 r. przez Radę Ministrów — „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030" (KPZK — 2030), która jest głównym instrumentem realizacji krajowej polityki przestrzennej i określa ramy dla wszystkich polityk posiadających wpływ terytorialny.

Dodatkowo zawartość Planu MOF OW, jako części planu województwa, odpowiada zakresowi określonemu w art. 39 ust 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zgodnie z art. 72 ust. 5 *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego sporządzono Opracowanie ekofizjograficzne. W „Planie…" uwzględniono też problematykę adaptacji do zmian klimatu (m.in. zawartą w „Planie Adaptacji do zmian klimatu Miasta Kielce do roku 2030") oraz „Program ochrony środowiska dla miasta Kielce na lata 2018-2022 z perspektywą do 2026 roku".

2. Podstawy prawne i merytoryczne aktualizacji Planu

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego stanowi część Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego i określa długofalowe cele i kierunki wojewódzkiej polityki przestrzennej przedstawiając jednocześnie wizje zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego Kielc na najbliższe 25–30 lat.

Nie naruszając uprawnień samorządów lokalnych w zakresie planowania miejscowego i nie tworząc prostych odniesień do decyzji inwestorskich podejmowanych przez różnych użytkowników przestrzeni, plan ten stwarza ramy i przesłanki merytoryczne do ustalenia lokalizacji inwestycji zarówno w odniesieniu do planów miejscowych, jak i decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, zabezpieczając jednocześnie na obszarach realizacji tych inwestycji interesy krajowe i regionalne. Jako instrument służący integracji polityk rozwojowych stanowił też będzie podstawę do koordynacji i weryfikacji opracowań planistycznych podejmowanych na terenie MOF OW.

Podstawę prawną Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego stanowią:

- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, która stanowi, że zarząd województwa przygotowuje projekt planu zagospodarowania przestrzennego województwa, w tym jego część – Plan MOF OW, uchwalany następnie przez sejmik województwa;
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która m.in. nakłada na organy samorządu województwa obowiązek sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa (oraz przez analogię – Planu MOF OW, jako części planu województwa).

3. Funkcje Planu w systemie zarządzania województwem

Niniejszy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego podobnie, jak uchwalony w 2014 r. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, jest integralną częścią systemu planowania regionalnego i będzie służył samorządowi województwa do kształtowania i prowadzenia własnej polityki przestrzennej we współpracy z samorządami lokalnymi, w powiązaniu z województwami sąsiadującymi i polityką przestrzenną kraju. Jako instrument planowania zintegrowanego i długofalowego dokument ten będzie pełnił następujące, podstawowe funkcje:

- **regulacyjną** (stanowiącą) - polegającą na wytyczaniu kierunków i standardów gospodarowania przestrzenią MOF OW dla podmiotów planujących realizację inwestycji, jak również organów podejmujących decyzje lokalizacyjne oraz w sprawie wyboru projektów współfinansowanych ze środków unijnych. Funkcja ta obejmuje również ochronę interesu regionalnego i krajowego w planowaniu miejscowym. Charakter regulacyjny (stanowiący) posiadają także ustanowione w Planie:
  - ✓ cel generalny, cele warunkujące oraz priorytety wojewódzkiej polityki przestrzennej;
  - ✓ cele, zasady i kierunki polityki przestrzennej oraz zadania o znaczeniu ponadlokalnym podjęte w dziedzinach gospodarki przestrzennej określonych w art. 39 ust. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
  - ✓ ustalenia dotyczące rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustanowionych w dokumentach, o których mowa w art. 39 ust. 5 przywołanej wyżej ustawy;

  (więcej informacji dotyczących uwarunkowań oraz zasad uwzględnienia ustaleń i postulatów Planu w dokumentach planowania lokalnego zawarto w części kierunkowej w podrozdziale pt. „Rekomendacje do planowania lokalnego i polityki rozwoju").

  Moc wiążącą posiadają też zapisy zawierające prawne uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego MOF OW, związane z obowiązującymi aktami specjalistycznymi, co wynika z aktów, które je ustanawiają;
- **koordynacyjną -** pozwalającą na uzgodnienie realizacji zamierzeń planowanych na obszarze województwa, przez różnych dysponentów przestrzeni (publicznych i prywatnych), na różnych poziomach zarządzania i w różnych okresach czasu — dokument ten może być również wykorzystywany do przygotowania spójnych i komplementarnych projektów inwestycyjnych, służących realizacji zintegrowanej wizji rozwoju wykraczającej poza MOF OW;
- **promocyjno-marketingową -** eksponującą lokalne zasoby i walory z myślą o przyciągnięciu inwestorów zewnętrznych, kształtowaniu przyjaznego dla biznesu wizerunku kieleckiego obszaru funkcjonalnego oraz pobudzaniu do aktywności i racjonalnych działań. Charakter promocyjny posiada w szczególności część diagnostyczna Planu, zaś walory marketingowe część kierunkowa tego dokumentu, zawierająca perspektywiczny model zagospodarowania przestrzennego;
- **negocjacyjno-informacyjną -** obejmującą uzgadnianie celów, kierunków i zadań polityki wojewódzkiej z samorządami gmin i powiatów, a także informację o tendencjach i działaniach prorozwojowych planowanych w przestrzeni MOF OW w dalszej perspektywie czasu. Działania te odnoszą się głównie do nowych elementów infrastruktury technicznej, komunikacyjnej, społecznej i ekonomicznej służących aktywizacji miast i gmin kieleckiego obszaru funkcjonalnego (Plan może stanowić bazę informacji przestrzennej dla różnych dokumentów planistycznych sporządzanych na obszarze funkcjonalnym Kielc).

Należy mieć na uwadze, że ustalenia graficzne Planu MOF OW, ze względu na ogólną skalę tego opracowania mają jedynie charakter orientacyjny (kierunkowy) i powinny być uszczegóławiane na niższym szczeblu planowania miejscowego bądź określane przez właściwe organy. Ponadto, załączone do tekstu mapy mają charakter jedynie poglądowy.

W sferze realizacyjnej Plan MOF OW służyć będzie następującym działaniom:

- uzgadnianiu projektów studiów gminnych, planów miejscowych, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w trybie art. 53 ust. 4 pkt. 10 a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz decyzji o warunkach zabudowy (w związku z art. 64 ust.1) z uwzględnieniem konsekwencji wynikających z art. 53 ust. 5 a;
- opiniowaniu projektów krajowych dokumentów programowych wraz z rekomendacją zadań inwestycyjnych z poziomu miejskiego obszaru funkcjonalnego na szczebel wojewódzki i krajowy;

- identyfikacji i kreowaniu płaszczyzn współpracy międzywojewódzkiej w zakresie miejskich obszarów funkcjonalnych;
- identyfikacji obszarów wymagających interwencji i wsparcia procesów rozwojowych;
- przekazywaniu ustaleń Planu do „Strategii rozwoju województwa...”, „Regionalnego programu operacyjnego...” oraz programów sektorowych, a także strategii i programów dedykowanych obszarowi funkcjonalnemu Kielc;
- bieżącej współpracy z polityką rozwoju w zakresie koordynacji zagospodarowania kieleckiego obszaru funkcjonalnego;
- negocjacjom i wdrażaniu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym do planowania miejscowego.

Jednocześnie Plan MOF OW, będąc dokumentem kierownictwa wewnętrznego, nie może być wykorzystywany, jako podstawa prawna do wydawania decyzji administracyjnych określających warunki zabudowy i zagospodarowania terenów.

Zawartość Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego:

Część tekstową tworzą:

1. „Uwarunkowania i problemy przestrzenne” (w tym: wykaz obszarów prawnie chronionych na obszarze MOF OW i wykaz terenów zamkniętych).
2. „Kierunki polityki przestrzennej”.
3. „Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym”.

W części tekstowej zawarte są również mapy poglądowe.

Część graficzną tworzą następujące mapy w skali 1:50 000:

1. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego — synteza.
2. Kierunki polityki przestrzennej — synteza.
3. Rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Do projektu Planu MOF OW przygotowano Prognozę oddziaływania na środowisko.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego Kielce znajduje się w centralnej części województwa świętokrzyskiego, położonego w południowo - wschodniej części Polski.

W KPZK 2030 Kielce zostały zaliczone do ośrodków krajowych pełniących niektóre funkcje metropolitalne.

Zgodnie z Atlasem ESPON, w którym zidentyfikowano we wszystkich państwach Unii Europejskiej funkcjonalne obszary miejskie (FUA) i dokonano podziału ze względu na ich wielkość i znaczenie na: globalne węzły, lokomotywy Europy, silne MEGA, potencjalne MEGA, słabe MEGA, FUA o znaczeniu transnarodowym/krajowym i FUA o znaczeniu regionalnym/lokalnym, miejski obszar funkcjonalny Kielc zaliczono do FUA o znaczeniu transnarodowym/krajowym.

W skład MOF OW wchodzi 1 miasto na prawach powiatu — Kielce (stolica województwa świętokrzyskiego i jednocześnie centrum obszaru funkcjonalnego), 4 gminy miejsko-wiejskie i 7 gmin wiejskich. Miejski obszar funkcjonalny tworzą miasta i gminy powiatu kieleckiego tj.: miasto wojewódzkie Kielce, miasta i gminy: Daleszyce, Chęciny, Chmielnik, Morawica oraz gminy: Miedziana Góra, Zagnańsk, Masłów, Górno, Sitkówka-Nowiny, Piekoszów, Strawczyn. Gmina Łączna została włączona w obszar opracowania MOF OW ze względu na powiązania z tym obszarem, zgodnie z art. 39 ust.7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Charakteryzowany obszar sąsiaduje od wschodu z pozostałymi gminami powiatu kieleckiego: Pierzchnica, Raków, Łagów, Bieliny, Bodzentyn, od północy z gminami powiatu skarżyskiego: Suchedniów, Bliżyn i powiatem koneckim, poprzez gminę Stąporków oraz z gminami powiatu kieleckiego: Mniów, Łopuszno, od zachodu z gminami powiatu jędrzejowskiego: Małogoszcz, Sobków, od południa z gminami powiatu pińczowskiego tj.: Kije, Pińczów i powiatu buskiego: Busko-Zdrój, Gnojno.

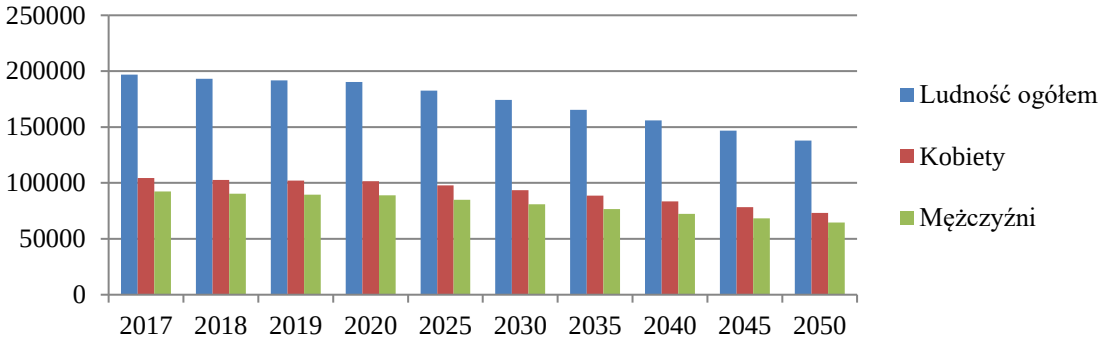
Większa część obszaru MOF OW należy, pod względem fizyczno-geograficznym, do makroregionu Wyżyna Kielecka oraz do mezoregionów w jego obrębie: Góry Świętokrzyskie, Pogórze Szydłowskie, Płaskowyż Suchedniowski. Ponadto część obszaru funkcjonalnego należy do makroregionu Niecka Nidziańska i mezoregionów — Niecka Połaniecka i Dolina Nidy, oraz do makroregionu Wyżyna Przedborska i położonego w obrębie jej obrębie mezoregionu — Wzgórza Łopuszańskie.

Miejski obszar funkcjonalny w 2016 roku zamieszkiwało 339 529 osób (27,1% ogółu ludności województwa świętokrzyskiego). Mieszkańcy miast stanowili 62% ogółu ludności tego obszaru, z czego 58,2% mieszkało w Kielcach. Gęstość zaludnienia była znacznie wyższa od średniej w regionie i wynosiła 253 osoby/km^2, przy czym w miastach średnio na jeden kilometr kwadratowy przypadało 1 390 osób (z tendencją spadku), a na obszarze wiejskim 108 osób (z tendencją wzrostu). Dynamika zmian liczby ludności miejskiego obszaru funkcjonalnego w latach 2002-2016 w większości osiągała wartości ujemne, przy czym niewielki jej wzrost notowano w latach 2009-2012 i 2016. Charakterystyczny dla tego obszaru jest duży ubytek mieszkańców miasta Kielce i w mniejszym stopniu pozostałych miast, w wyniku znacznego corocznego odpływu migracyjnego oraz niskich wartości przyrostu naturalnego. Natomiast ludności zamieszkałej w gminach wiejskich i na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich systematycznie przybywało. Kielce, główny ośrodek administracyjny, gospodarczy i kulturalny regionu zamieszkiwany był przez 197 704 osoby.

Według prognozy GUS, w perspektywie kolejnych lat, liczba ludności miasta Kielce będzie się sukcesywnie zmniejszać do ok. 181,2 tys. osób na koniec 2030 roku.

W analizowanych latach z miejskiego obszaru funkcjonalnego ubyło ogółem 377 osób (–0,1%). W wyniku procesu suburbanizacji z miast ubyło 9 596 osób (–4,4%), natomiast na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich i wiejskich odnotowano wzrost o 9 219 osób (+7,7%). W skali województwa wszystkie gminy miejskiego obszaru funkcjonalnego (oprócz m. Kielce) posiadają stosunkowo młodą strukturę wieku ludności.

Wykres nr 1. Prognoza liczby ludności miasta Kielce do 2050 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2016 roku w miejskim obszarze funkcjonalnym odnotowano 91,5 tys. osób pracujących (38,9% ogółu pracujących w województwie) według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności w podmiotach gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Najwięcej pracujących (z przewagą kobiet) posiadało miasto Kielce (74 tys. osób, tj. 80,9% ogółu pracujących), następnie gminy: Morawica (2,9 tys. osób), Sitkówka-Nowiny (2,8 tys. osób) i Chęciny (2,2 tys. osób). Najliczniejszą grupę stanowili pracujący w sekcji pozostałe usługi (42 tys. osób), a następnie w przemyśle i budownictwie (27 tys. osób) oraz w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja (22,1 tys. osób). W latach 2011-2016 liczba pracujących wzrosła o 2,1 tys. osób (2,4%), w tym na obszarze wiejskim o 1,5 tys. osób (11,3%), a w miastach o 644 osoby (0,8%).

W województwie świętokrzyskim na koniec 2016 roku stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 10,8% i była wyższa niż średnio w kraju (8,3%). Na terenie powiatów kieleckiego i skarżyskiego, do których należą gminy obszaru opracowania zanotowano stopę bezrobocia powyżej 13%, przy czym w mieście Kielce wyniosła 7,7% (z tendencją spadku). W miejskim obszarze funkcjonalnym odnotowano 14 492 osoby bezrobotne zarejestrowane (25,4% ogółu bezrobotnych w województwie). W grupie bezrobotnych większość stanowili mężczyźni oraz osoby w wieku produkcyjnym mobilnym. W ostatnich latach następuje systematyczny spadek stopy bezrobocia, co wynika m.in. z powstawania nowych miejsc pracy.

Struktura użytkowania gruntów w województwie (stan na 1 stycznia 2014 r.) jest następująca: 64,1% zajmują użytki rolne, 29,7% grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Pozostała powierzchnia przypada na grunty pod wodami (0,7%), grunty zabudowane i zurbanizowane (4,6%), użytki ekologiczne (0,03%), nieużytki (0,7%), tereny różne(0,1%).

Struktura użytkowania gruntów w MOF OW wygląda następująco: 53,8% stanowią użytki rolne, 36,3% grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, 8,5% stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane (co potwierdza że obszar ten cechuje się dużo większą urbanizacją), 0,5% zajmują grunty pod wodami, 0,009% zajmują użytki ekologiczne, 0,9% — nieużytki, 0,1% — tereny różne.

Najwięcej użytków rolnych na obszarze MOF OW w odniesieniu do powierzchni gminy znajduje się w gminach: Górno (ponad 81%), Strawczyn (ponad 73%), m. i gm. Chmielnik (ponad 73%), Piekoszów (ponad 69%), m. i gm. Chęciny (ponad 63%), m. i gm. Morawica (ponad 62%). Największy udział gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych charakteryzuje gminy: gm. Zagnańsk oraz m. i gm. Daleszyce (ponad 60%), gm. Łączna (ponad 57%). Najwięcej gruntów zabudowanych i zurbanizowanych posiada miasto Kielce (ponad 38%), następnie gm. Sitkówka-Nowiny (ponad 22%), Piekoszów (ponad 8%), Morawica (ponad 7%).

Obszar objęty opracowaniem charakteryzuje się bardzo wysokim udziałem obszarów objętych ochroną przyrody. Obszary te stanowią około 80% ogólnej powierzchni. Na obszarze tym zlokalizowane są w całości lub częściowo: Świętokrzyski Park Narodowy, 25 rezerwatów przyrody, 4 parki krajobrazowe, 10 obszarów chronionego krajobrazu, 16 obszarów Natura 2000, 123 pomniki przyrody, 4 stanowiska dokumentacyjne, 8 użytków ekologicznych oraz 4 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Tabela nr 1. Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego i obszar opracowania w liczbach

Wyszczególnienie	MOF OW	Obszar opracowania	Województwo świętokrzyskie
Powierzchnia, w km^2	1341	1403	11 711 (11,5% powierzchni województwa stanowi MOF OW 12% powierzchni województwa stanowi obszar opracowania)
ZASOBY LUDZKIE			
Ludność ogółem (osób)	339 529	344 679	1 247 732 (27% ogółu ludności województwa stanowi MOF OW 27,4% ogółu ludności województwa stanowi obszar opracowania)
Gęstość zaludnienia (osób/km^2)	253	246	107
Przyrost naturalny	-0,1 ‰	-0,2 ‰	-2,7 ‰
Udział ludności w wieku: przedprodukcyjnym produkcyjnym poprodukcyjnym	 17,2% 62,0% 20,8%	 17,2% 62,0% 20,8%	 16,7% 61,6% 21,7%
Saldo migracji	0,7 ‰	0,6 ‰	-1,4 ‰
OSADNICTWO			
Stopień urbanizacji w %	61,7	60,8	44,6
Średnia wielkość (wg liczby mieszkańców): miasta, w tys. liczba wsi, w szt.	 41,9 200	 41,9 212	 16,8 2269
Średni obszar obsługiwany przez ośrodek miejski, w km^2	268,2	280,6	354,8
Gęstość sieci wiejskiej — liczba wsi na 100 km^2	14,9	15,1	13,8
OCHRONA ŚRODOWISKA			
Odpady wytworzone ogółem (tys.t)	1913,7	2253,1	7035,7
Odpady poddane odzyskowi (tys.t)	856,3	860,9	2132
Odpady unieszkodliwione (tys.t)	951,7	1286,5	2046
SUROWCE MINERALNE (dane w/g Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce 2015r. z uwzględnieniem informacji z zakładów górniczych)			
Wydobycie, w tys. ton: surowce węglanowe, w tym: - do produkcji wapna - do produkcji cementu - kamienie łamane (kruszywa) i bloczne piaskowce i piaskowce kwarcytowe kruszywo naturalne (piaski)	 1747 1547 17444 552 1091	 1747 1547 17444 1421 1091	 4186 7446 29500 1553 2188
DZIEDZICTWO KULTUROWE			
Liczba zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru WKZ	216	216	1645
Liczba zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru WKZ	6	6	230

ROLNICTWO I LEŚNICTWO (2014/2010)			
Powierzchnia użytków rolnych, ha	73 175	75 215	484 753 (15,5% powierzchni UR w województwie stanowi obszar opracowania 15,1% powierzchni UR w województwie stanowi MOF OW)
Powierzchnia użytków rolnych w % powierzchni ogółem	54,5	53,6	41,4
Obsada bydła, w szt./100 ha użytków rolnych (średnia)	22,4	21,5	33,1
Obsada trzody chlewnej, w szt./100 ha użytków rolnych (średnia)	41,2	37,9	69,6
Zużycie nawozów mineralnych, w kg NPK/1 ha	41,8	39,8	88,5
Średni areał gospodarstwa indywidualnego (pow. 1 ha), w ha użytków rolnych	2,6	2,5	3,88
Lesistość, w %	30,5	32,5	28,3
BAZA EKONOMICZNA			
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności nowo zarejestrowane wyrejestrowane	89,1 9,12 7,39	87,3 8,95 7,37	88,7 7,29 6,61
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON, w tym: przedsiębiorstwa państwowe spółki handlowe, w tym: z udziałem kapitału zagranicznego	40 774 3 3 928 382	41 077 3 3 936 383	111 128 4 6 618 671
Podmioty gospodarki narodowej w wybranych sekcjach, w % podmiotów ogółem: przemysł (bez budownictwa) budownictwo usługi (bez handlu i napraw) handel i naprawy	 8,9 12,5 49,5 28,1	 9,0 12,4 49,4 28,2	 10,3 13,2 45,0 29,7
Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości, w % podmiotów ogółem: 0-9 zatrudnionych 10-49 50-249 250 i więcej	 95,5 3,62 0,78 0,13	 95,5 3,62 0,78 0,13	 95,5 3,62 0,76 0,11
TURYSTYKA			
Turyści korzystający z noclegów zakwaterowania zbiorowego (2017 r.) cudzoziemcy ogółem	20 382	20 382	34 716 58,71% turystów zagranicznych w województwie
Udzielone noclegi (2017 r.) cudzoziemcom ogółem	44 744	44 744	81 833 54,67% noclegów w województwie
Liczba obiektów noclegowych ogółem (2017 r.)	79	79	248 31,85% obiektów noclegowych w województwie
Liczba miejsc noclegowych ogółem (2017 r.)	5 611	5 611	16 631 33,73% miejsc noclegowych w województwie

RYNEK PRACY			
Pracujący ogółem (osób)	91 501	91 901	38,9 % pracujących w województwie
w tym:			
kobiety	46 988	47 233	39,5 % pracujących kobiet w woj.
udział %	51,4	51,4	w woj. 50,6
pracujący na 1000 ludności	269	267	w woj. 188
BEZROBOCIE			
Bezrobotni zarejestrowani ogółem (osób)	14 492	14 804	25,4 % ogółu bezrobotnych w woj.
w tym:			
kobiety (w %)	48,1	48,1	w woj. 50,7
w wieku produkcyjnym mobilnym (w %)	63,4	63,5	w woj. 66,5
pozostający bez pracy ponad rok (w %)	36,8	36,9	w woj. 37,7
GOSPODARKA WODNA			
Gęstość sieci, w km/100 km^2:			
wodociągowej	155,4	150,86	115,4
kanalizacyjnej	122,15	115,8	52,6
Ludność (korzystająca) obsługiwana przez (w %):			
wodociągi	96,8	96,97	91,2
kanalizację	62,5	60,62	58,8
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na mieszkańca (w m^3)	28	27,52	27,7
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA			
Ludność korzystająca z sieci gazowej	175 750	175 875	461 433

Dane za 2016 r., jeśli nie określono inaczej
Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Na terenie MOF OW ze względu na wysoki stopień urbanizacji występują gorsze warunki ekologiczne, w tym szczególnie zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego. Trend do chaotycznej, rozlewającej się zabudowy terenów podmiejskich oprócz nieładu przestrzennego powoduje też uszczuplenie terenów naturalnych. Jest to jednak obszar charakteryzujący się dość dużą lesistością, co zdecydowanie podnosi jego walory ekologiczne. Przez miejski obszar funkcjonalny przepływają rzeki, do których należą m.in. Nida, Czarna Nida, Bobrza, Wierna Rzeka, Sufraganiec oraz Silnica, która przepływa przez centrum Kielc.

Na obszarze MOW OW znajdują się główne zbiorniki wód podziemnych, jak również tereny deficytowe w wodę. Zlokalizowane są tu także sztuczne zbiorniki wodne tj. m.in. zalewy w: Cedzynie, Borkowie, Bolminie, Strawczynie.

MOF OW obejmuje znaczą część tzw. „Białego Zagłębia" — rejonu nasilenia wydobycia i przetwórstwa surowców węglanowych. Wydobywa się tu, choć na mniejszą skalę: piaskowce kwarcytowe, piaskowce, i kruszywo naturalne (piaski). Występujące na tym obszarze surowce mineralne są wykorzystywane głównie dla potrzeb przemysłu materiałów budowlanych.

Charakteryzowany obszar posiada również ciekawe obiekty kulturowe, m.in. cenne zabytki, miejsca pamięci narodowej, interesujące układy urbanistyczne. Warto tu wymienić także zasoby dziedzictwa kulturowego, m.in.: Pałac Biskupów Krakowskich w Kielcach, Muzeum Wsi Kieleckiej w Tokarni, ruiny Zamku w Chęcinach, Pałac Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku, zespół zabytków Wzgórza Zamkowego w Kielcach. Na terenie Kielc funkcjonuje 6 geostanowisk oraz nowoczesny - Geopark Kielce, pełniący funkcje edukacyjne. Odbywają się tu też ciekawe wydarzenia artystyczne, np. koncerty, festiwale. Na bazie atrakcji kulturowych i przyrodniczo-krajobrazowych wytyczono na tym obszarze liczne szlaki turystyczne. Wzrasta również liczba obiektów noclegowych.

Miejski obszar funkcjonalny posiada dość dobrą dostępność komunikacyjną drogową. Opiera się ona na drogach krajowych (w tym dwóch, nr 7 i 74, przebudowywanych do parametrów dróg ekspresowych) i sieci dróg wojewódzkich. Niestety nie występują tu żadne drogi funkcjonujące w klasie autostrad. Drogi ekspresowe S-7 i S-74 oraz ich węzeł w rejonie Niewachlowa stwarzają dogodne warunki do lokalizacji funkcji logistycznych – w planach jest m.in. budowa dużego centrum logistycznego przy węźle Chęciny. Rozwój funkcji logistycznych

wymaga jednak dokończenia inwestycji na drogach ekspresowych S-7 i S-74, by połączyć Kielce z Warszawą, Krakowem, Łodzią i Rzeszowem oraz uzupełnienia systemu obwodnicowego Kielc. W tym aspekcie za szczególnie ważne należy uznać konieczność podjęcia działań w celu realizacji południowego i wschodniego odcinka układu obwodnicowego rdzenia MOF-u. Jako słabą należy uznać dostępność komunikacyjną obszaru w zakresie transportu kolejowego. Przy czym nie chodzi tu o gęstość sieci, która generalnie jest wystarczająca poza kierunkiem wschodnim, ale o stan techniczny infrastruktury kolejowej, która wymaga nakładów na remonty i przebudowy. Jako bardzo słabą należy ocenić dostępność obszaru metropolitalnego w zakresie transportu lotniczego. Zlokalizowane na terenie MOF OW lotnisko w Masłowie ma jedynie charakter sportowo-rekreacyjno-dyspozycyjny. Planowany Regionalny Port Lotniczy Kielce w Obicach, którego uruchomienie sprzyjałoby rozwojowi funkcji logistycznej i usług wyższego rzędu, oraz wzmocniłoby potencjał gospodarczy MOF OW, w tym wpłynęłoby pozytywnie na dalszy rozwój Targów Kielce i pomogło w pokonaniu barier rozwojowych w innych sektorach gospodarki, nie został zrealizowany.

III. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

1. Uwarunkowania wynikające z „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 roku”

Przyjęta 13 grudnia 2011 r. przez Radę Ministrów — „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030” (KPZK — 2030) jest głównym instrumentem realizacji krajowej polityki przestrzennej i określa ramy dla wszystkich polityk posiadających wpływ terytorialny. Dokument ten w odniesieniu do poprzednich koncepcji radykalnie zmienił model zagospodarowania przestrzennego kraju z pasmowego na rzecz sieci powiązań funkcjonalnych, łączących krajowe ośrodki wzrostu z europejską siecią metropolii. Istotnej modyfikacji uległy też cele polityki zagospodarowania przestrzennego kraju, jak również związane z nimi kierunki działań. Prócz zadań dotyczących przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego szczególny nacisk położono na integrację planowania przestrzennego i strategicznego, realizowaną w ramach wyznaczonych w Planie województwa obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich, implementowanych do polityki rozwoju, jako obszary strategicznej interwencji publicznej.

W KPZK 2030 przewiduje się na obszarach wokół dużych ośrodków miejskich, w tym Kielc, dalszą koncentrację ludności i związaną z tym koncentrację potencjału rozwojowego. Podkreśla się wagę współpracy sieci miast, zintegrowanych pod względem powiązań funkcjonalnych oraz transportowo infrastrukturalnych, dla rozwoju gospodarczego kraju i Europy.

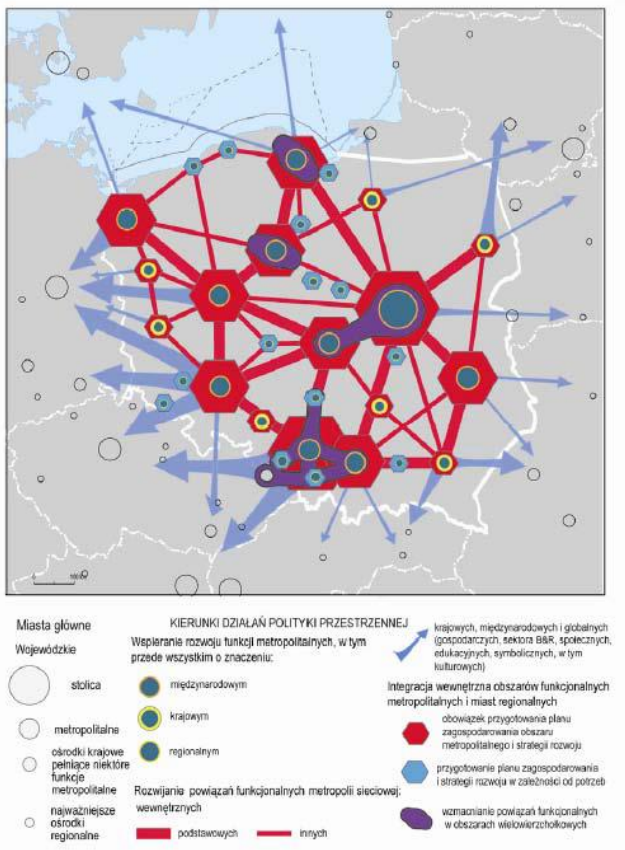
Kielce zostały zaliczone do podstawowych węzłów sieci miast, jako miasto wojewódzkie o znaczeniu krajowym, w którym następuje systematyczna koncentracja funkcji metropolitalnych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.

W KPZK prognozuje się na obszarach funkcjonalnych: racjonalne zagospodarowanie miast, zagospodarowanie zgodne z zasadami ładu przestrzennego, kształtowanie atrakcyjnych śródmieść, nie tylko pod względem lokalizowanych tam usług, ale i ciekawej oferty do zamieszkania i wypoczynku, wysoki standard przestrzeni publicznych, rozwój zintegrowanych systemów transportu publicznego, oraz terenów zielonych i rekreacyjnych. Przewiduje się także połączenie sieci miast nowoczesnym systemem linii kolejowych oraz dróg wyższych klas wraz z systemem obwodnicowym. W wizji zawarto też prognozowany wzrost udziału transportu kolejowego w obsłudze przewozów towarowych i pasażerskich. W miejskim obszarze funkcjonalnym Kielc przewidziano (*w zależności od analizy ekonomicznej opłacalności projektów oraz przyszłej sytuacji rynkowej*) lokalizację nowego portu lotniczego wchodzącego w skład sieci podstawowej lotnisk.

W KPZK 2030 przewiduje się następujące kierunki działań polityki przestrzennej na rzecz poprawy spójności wewnętrznej kraju oraz podniesienia konkurencyjności głównych ośrodków miejskich w odniesieniu do obszaru województwa świętokrzyskiego:

- wspieranie rozwoju powiązań funkcjonalnych w ramach metropolii sieciowej zwłaszcza podstawowych na osi Kraków — Kielce — Radom — Warszawa, ale również innych powiązań pomiędzy Kielcami a Łodzią, Lublinem i Rzeszowem;
- wspieranie rozwoju procesów urbanizacyjnych, koncentracji funkcji metropolitalnych i działalności gospodarczej w Kielcach (rozwój w Kielcach funkcji metropolitalnych o znaczeniu krajowym) oraz obligatoryjne przygotowanie planu zagospodarowania dla obszaru metropolitalnego i strategii rozwoju;
- wsparcie dla procesów dyfuzji funkcji rozwojowych;
- koncentracja działań rewitalizacyjnych dla miast i obszarów zdegradowanych;
- zwiększenie dostępu do usług podstawowych, w tym komunikacyjnych;
- działania restrukturyzacyjne na obszarach depopulacyjnych dotyczące miast i obszarów wiejskich;
- wsparcie dla działań urbanizacyjnych związanych z koncentracją działalności w mieście wojewódzkim, restrukturyzacją obszarów wiejskich, itp. w ramach „Polski Wschodniej”.

Kierunki działań polityki przestrzennej służącej podniesieniu konkurencyjności głównych ośrodków miejskich zostały przedstawione na poniższej mapie.

Źródło: „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”, MRR.

2. Uwarunkowania wynikające z obowiązujących strategii i programów

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020

Obowiązująca Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do 2020 roku została podjęta uchwałą nr XXXIII/589/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 16 lipca 2013 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020.

Nadrzędną misją tej „Strategii..." jest *pragmatyczne dążenie do najpełniejszego i innowacyjnego wykorzystania przewag i szans, odwrócenia niekorzystnych tendencji demograficznych oraz podniesienia jakości życia mieszkańców przy jednoczesnej dbałości o stan środowiska*.

Powodzenie tej misji uzależniono od realizacji sześciu celów strategicznych:

- *Koncentracja na poprawie infrastruktury regionalnej* osiągana poprzez: poprawę infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej; infrastruktury społecznej i usług publicznych; rozwój harmonijny i ład przestrzenny;
- *Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego Regionu*, realizowana m.in. poprzez: ugruntowanie pozycji przemysłu i budownictwa w Regionie, dalszy rozwój Targów Kielce; produkcję ekologicznej żywności; pakietyzację i komercjalizację produktu turystycznego; specjalizacje przyszłości — rozwój nowych branż;
- *Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki*, realizowane poprzez: sprzyjanie kumulowaniu kapitału ludzkiego; usprawnianie i rozwój Regionalnego Systemu Innowacji; tworzenie sprzyjających warunków dla przedsiębiorczości, w tym zwłaszcza dla sektora MSP;
- ***Koncentracja na zwiększeniu roli ośrodków miejskich w stymulowaniu rozwoju gospodarczego Regionu* ukierunkowana na: *rozwój Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego*, jako ważnego symulatora rozwoju całego Regionu oraz ośrodków miejskich subregionalnych i lokalnych;**
- *Koncentracja na rozwoju obszarów wiejskich* realizowana drogą: rozwoju usług publicznych; nowoczesnego rolnictwa oraz funkcji pozarolniczych;
- *Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju Regionu* skupiająca się na ekologicznych działaniach prorozwojowych, w tym przeciwdziałaniu zagrożeniom naturalnym oraz ochronie cennych zasobów przyrodniczych.

Na podstawie kryteriów wskazanych w KSRR i przy uwzględnieniu regionalnej specyfiki barier i potencjałów rozwojowych, w województwie świętokrzyskim zidentyfikowano 6 typów obszarów strategicznej interwencji, do których należą m.in. „*Ośrodki wojewódzkie – miasta wojewódzkie, które od 1 stycznia 1999r. są siedzibą Wojewody i (lub) Sejmiku Województwa, oraz ich obszary funkcjonalne - miasto Kielce wraz z jego obszarem funkcjonalnym*".

Uwzględniając zróżnicowane czynniki rozwoju województwa (geograficzne, historyczne, społeczno-gospodarcze) wyróżniono 7 podstawowych typów obszarów, stanowiących podstawę do określenia instrumentów i metod realizacji celów Strategii. Jednym z nich jest „*Obszar funkcjonalny miasta Kielce – główny biegun rozwoju województwa świętokrzyskiego, predestynowany do bezpośredniego i pośredniego dynamizowania rozwoju całego województwa, zmierzający do utrwalania i rozwijania swoich funkcji metropolitalnych"*

Mocne i słabe strony oraz zagrożenia i szanse na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego.

Mocne strony:

- położenie w centralno-południowej części Polski, w bliskości znaczących korytarzy transportowych oraz najlepiej rozwiniętych, polskich metropolii;
- relatywnie dobra wewnętrzna dostępność komunikacyjna;
- dobre warunki przyrodnicze i kulturowe dla rozwoju turystyki;
- bogate zasoby surowców dla przemysłu wydobywczego;
- duże doświadczenie w zakresie działalności przemysłowej w sektorze wydobywczym i przetwórczym surowców mineralnych;
- silny policentryczny biegun rozwoju subregionu kieleckiego;
- silny w skali kraju kielecki ośrodek targowo – wystawienniczy;
- zdywersyfikowana struktura funkcjonalna Kielc i rosnący potencjał Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego;
- doświadczenie i długoletnia działalność instytucji otoczenia biznesu.

Szanse:
- wykorzystanie bliskości najważniejszych metropolii w relacji do niższych kosztów w regionie;
- współpraca międzywojewódzka w aktywizacji wspólnych obszarów funkcjonalnych i potencjałów rozwojowych;
- rozwój przemysłu opartego o racjonalne wykorzystanie miejscowych surowców naturalnych;
- znaczące zapotrzebowanie w skali kraju na zasoby naturalne wykorzystywane w budownictwie i drogownictwie;
- rozwój przedsiębiorczości w regionie;
- rozwój szkolnictwa wyższego
- wzrost jakości kapitału ludzkiego;
- rozwój działalności badawczo-rozwojowej;
- rozwój społeczeństwa obywatelskiego;
- budowa w województwie świętokrzyskim portu lotniczego o znaczeniu krajowym i międzynarodowym;
- rozwój funkcji metropolitalnych Kielc;
- wzrost spójności terytorialnej poprzez dalszy rozwój infrastruktury transportowej;
- sieciowanie funkcji zewnętrznych ośrodków miejskich;
- dalszy rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;
- wzrost poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców;
- poprawa warunków dla tworzenia inicjatyw klastrowych;
- rozwój instrumentów marketingu terytorialnego, w tym koordynacja promocji regionu i kształtowania marki województwa;
- wykreowanie instrumentów skutecznej współpracy pomiędzy władzami samorządowymi, podmiotami sektora biznesu oraz ośrodkami naukowo-badawczymi na rzecz tworzenia warunków innowacyjnego województwa.

Słabe strony:
- niska atrakcyjność inwestycyjna regionu;
- niski poziom innowacyjności regionu;
- niewystarczające instytucjonalne zabezpieczenie racjonalnego gospodarowania komponentami środowiska przyrodniczego;
- wymagająca rewitalizacji infrastruktura elektroenergetyczna.

Zagrożenia:
- silna konkurencja ze strony pozostałych regionów w szczególności bezpośrednich sąsiadów województwa świętokrzyskiego;
- brak precyzyjnych uregulowań oraz modeli funkcjonalnych w zakresie współpracy instytucji nauki z sektorem przedsiębiorstw;
- spadająca liczba studentów w regionie;
- wzrastające wykorzystanie transportu samochodowego do przewozu kruszyw degradujące regionalną sieć drogową;
- postępujące procesy rozproszenia zabudowy mieszkaniowej;
- słabe pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego gmin.

W Strategii podkreślono, że przygotowanie województwa do zwiększenia atrakcyjności w obszarach funkcjonalnych wymaga intensyfikacji działań promocyjnych oraz rozwoju różnorodnych form współpracy z partnerami społecznymi. Polem współpracy regionów powinny być zadania mające wpływ na rozwój MOF OW, m.in. budowa i dalsza modernizacja dróg ekspresowych S7 i S74 oraz rozbudowa dróg krajowych, rozbudowa dróg wojewódzkich oraz połączeń kolejowych mających znaczenie ponadregionalne dla połączenia województwa świętokrzyskiego z województwami sąsiednimi, przebieg korytarza linii energetycznej 400 kV relacji stacja systemowa „Kielce 400" – Elektrownia Bełchatów, budowa regionalnych i ponadregionalnych tras rowerowych.

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego stanowi strategiczną osnowę dla „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020".

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego

Kielecki Obszar Funkcjonalny należy do mniejszych obszarów funkcjonalnych w kraju i składa się obecnie z 12 gmin. Obszarem wsparcia ZIT KOF są wszystkie gminy Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Podstawą prawną Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020 jest *Porozumienie z dnia 14 stycznia 2014 (z późniejszymi zmianami) określające zasady współpracy przy programowaniu i wdrażaniu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz jej współfinansowania i realizacji* podpisane przez Miasto Kielce, Miasto i Gminę Chęciny, Miasto i Gminę Chmielnik, Miasto i Gminę Daleszyce, Gminę Górno, Gminę Masłów, Gminę Miedziana Góra, Gminę Morawica, Gminę Piekoszów, Gminę Sitkówka-Nowiny, Gminę Strawczyn oraz Gminę Zagnańsk. Kielecki Obszar Funkcjonalny odpowiada zasięgiem Miejskiemu Obszarowi Funkcjonalnemu Ośrodka Wojewódzkiego (Kielc).

Obszarem wsparcia Strategii ZIT KOF są wszystkie gminy Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. W szczególności, dla działań związanych z rozwojem rynku pracy, koncentracja wsparcia ma zostać ukierunkowana na gminy: Chmielnik, Daleszyce, Górno, Zagnańsk, Chęciny, Sitkówka-Nowiny i Piekoszów, gdzie występuje najwyższy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Działania ukierunkowane na wspieranie przedsiębiorczości mają być realizowane na całym obszarze KOF, ponieważ wskaźnik przedsiębiorczości mierzony liczbą podmiotów gospodarczych na 10 000 mieszkańców jest niższy niż średnia krajowa we wszystkich gminach z wyjątkiem Kielc. Jednocześnie na całym obszarze KOF mają być realizowane działania związane z inwestycjami w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej, jako że stanowią podstawę do rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego w gospodarce opartej na wiedzy.

Dla działań z zakresu pomocy społecznej terenem wsparcia jest cały obszar KOF, ze szczególnym uwzględnieniem gmin: Chmielnik, Górno oraz Miedziana Góra, w których udział ludności korzystającej z pomocy jest najwyższy. Również działania w zakresie opieki nad dziećmi i osobami starszymi oraz wszelkie aktywności podejmowane w zakresie ochrony zdrowia realizowane będą na obszarze całego KOF.

Dla działań związanych ze wspieraniem efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej oraz promowaniem strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów obszarem wsparcia jest cały obszar KOF. W większości gmin KOF były prowadzone działania z tego zakresu, niemniej jednak stanowią one jedynie niewielki procent tego, co jest wymagane i oczekiwane.

Dla działań związanych z ochroną i przywróceniem różnorodności biologicznej, ochroną i rekultywacją gleby oraz promowaniem usług ekosystemowych, w tym programu Natura 2000 oraz zielonej infrastruktury, terenem wsparcia jest cały obszar KOF, ze szczególnym uwzględnieniem gmin o wyższym niż średnia KOF udziale terenów chronionych - Morawicy, Chęcin, Zagnańska, Chmielnika i Daleszyc oraz terenów o walorach przyrodniczych z pomnikami przyrody.

Działania związane ze zwiększaniem mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi, mają być realizowane na całym obszarze KOF, ze względu na stosunkowo niską dostępność przestrzenną tego terenu.

Misja ZIT KOF to: *Kielecki Obszar Funkcjonalny terenem atrakcyjnym do zamieszkania i pracy dzięki integracji i spójności terytorialnej*.

Cel główny *„Poprawa jakości życia mieszkańców i rozwój gospodarczy Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego"* będzie realizowany poprzez następujące **cele strategiczne**:

- poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy;
- poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa drogowego;
- rozwój oferty zdrowotnej, socjalnej i edukacyjnej w tym poprawa jakości nauczania;
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej KOF;
- poprawa efektywności energetycznej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii.

Działania strategiczne planowane do realizacji w ramach ww. celów strategicznych to:

- promocja i wsparcie samozatrudnienia,
- aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych,
- wsparcie osób powracających na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka,
- rozbudowa i poprawa jakości dróg na obszarze KOF tak, aby zwiększyć wewnętrzną i zewnętrzną integrację obszaru funkcjonalnego oraz bezpieczeństwo drogowe,

- rozwój i integracja systemu komunikacji publicznej,
- poprawa ilości i jakości taboru autobusowego,
- budowa obwodnic Kielc,
- działania na rzecz zwiększenia dostępności zewnętrznej KOF, w tym w szczególności transportem samochodowym i lotniczym,
- wykorzystanie transportu kolejowego do poprawy połączeń między gminami KOF a Kielcami,
- zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach i poprawa dostępu do nich we wszystkich gminach KOF,
- rozwój oferty edukacyjnej szkół na terenie KOF, w tym zajęć pozalekcyjnych,
- rozbudowa i doposażenie placówek oświatowych,
- rozwój oferty kształcenia zawodowego dla branż obecnych na terenie KOF,
- edukacja na rzecz innowacyjności i promocja postaw innowacyjnych,
- wsparcie zmiany oferty edukacyjnej szkół zawodowych i średnich na dostosowaną do potrzeb rynku prac,
- stworzenie systemu szkoleń oraz przekwalifikowania dla mieszkańców KOF,
- budowa i wyposażenie Centrum Kształcenia Praktycznego,
- aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem,
- realizacja programów zdrowotnych,
- zagospodarowanie lokalnych zasobów przyrodniczych i ekologicznych na potrzeby rekreacji, turystyki i edukacji wraz z ich promocją,
- rozwój infrastruktury sportowej, turystycznej, rekreacyjnej,
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w każdej gminie,
- modernizacja oświetlenia ulicznego,
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- realizacja planów gospodarki niskoemisyjnej,
- uporządkowanie i rozwój systemu ścieżek rowerowych w KOF.

Projekty strategiczne realizowane w formule ZIT w trybie pozakonkursowym to przede wszystkim zadania polegające na: termomodernizacji, budowie i rozbudowie dróg, modernizacji oświetlenia ulicznego, budowie i modernizacji ścieżek rowerowych, zagospodarowaniu terenów wokół zbiorników, realizacji przedsięwzięć środowiskowo-ekologicznych, budowie Kieleckiego Centrum Kształcenia Praktycznego na rzecz wzrostu gospodarczego regionu świętokrzyskiego, budowie centrum przesiadkowego, ochronie terenów cennych przyrodniczo na terenie Gminy Strawczyn – ścieżka narciarsko-biegowo-rowerowa, rozbudowie infrastruktury edukacyjnej i turystycznej na terenach przyrodniczo cennych administrowanych przez Geopark Kielce.

Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku

Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku) została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku. Strategia opiera się na **celu głównym**: *Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym* oraz **3 celach szczegółowych**:

- trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną,
- rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony,
- skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Poprzez przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji, realizację strategii niskoemisyjnych oraz poprawę ładu przestrzennego, *Strategia* wychodzi naprzeciw największym wyzwaniom dużych miast w obrębie obszarów funkcjonalnych.

Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie

Cel 1. Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały poszczególnych terytoriów

Kierunki interwencji: Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta

Jako przejaw słabości największych polskich aglomeracji – 18 miast wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi strategia ta wskazuje ich niską pozycję konkurencyjną na tle UE39. Do czynników hamujących ich rozwój zalicza - ograniczone uczestnictwo w europejskiej sieci powiązań transportowych i funkcjonalnych, będące konsekwencją wciąż niewystarczającej dostępności czasowo-przestrzennej, jak również słabość ośrodków naukowych i badawczych. Barierę rozwojową upatruje się w ograniczonej dostępności transportowej wewnątrz ich obszarów funkcjonalnych oraz niezadawalającej jakości środowiska.

Problemem pozostaje niska efektywność zarządzania strategicznego i niewystarczający stopień współpracy sąsiadujących JST (m.in. w ograniczaniu ekspansji na obszary niezabudowane oraz w realizacji strategii niskoemisyjnych i adaptacji do zmian klimatu, czy organizacji transportu zbiorowego).

Jednocześnie Strategia wskazuje, że miasta wojewódzkie stanowią najbardziej rozwinięte rynki pracy oraz centra regionalnych usług (biznesowych, administracyjnych, kulturalnych), przez co w największej mierze koncentrują ludność, inwestycje i działania rozwojowe oraz odpowiadają za znaczącą część krajowego PKB. Podkreśla się jednak zróżnicowanie siły wpływu miast wojewódzkich na pozycję rozwojową regionu.

Spodziewane kierunki zmian w polityce regionalnej UE po roku 2020 oraz zmieniające się wyzwania rozwojowe, przed którymi stoi Polska wymagają bardziej trafnego dopasowania zakresu interwencji polityki regionalnej do potencjałów i wyzwań rozwojowych różnych typów obszarów funkcjonalnych, w tym wiejskich i miejskich oraz udoskonalenia i poprawy skuteczności mechanizmów i instrumentów wykorzystywanych w tej polityce (organizacyjnych, prawnych i finansowych).

Celem Strategii w obszarze polityki miejskiej jest tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, wypracowanie mechanizmów współpracy w ich obszarach funkcjonalnych, wzmocnienie ich zdolności do tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców. Aby osiągnąć ten cel niezbędna jest poprawa zdolności ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia, wspieranie zrównoważonego rozwoju (m.in. poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom suburbanizacji, ponowne wykorzystanie uprzednio zagospodarowanych terenów, rewitalizację zdegradowanych obszarów miejskich), wspomaganie ośrodków miejskich dotkniętych problemami rozwojowymi oraz stwarzanie warunków do partnerskiego zarządzania rozwojem. Działania przewidziane do realizacji są spójne z priorytetami wskazanymi w Krajowej Polityce Miejskiej 2023 (KPM) i w dokumentach międzynarodowych, podkreślając potrzebę zwiększenia komplementarności polityk mających wpływ na rozwój obszarów miejskich oraz wzmacnianie współpracy i wymiany wiedzy między miastami różnej wielkości i na różnych szczeblach zarządzania. Działania w ramach miejskiego wymiaru Strategii będą koncentrowały się na wspieraniu rozwoju wszystkich miast bez względu na ich wielkość, położenie czy pełnione funkcje społeczne, gospodarcze i administracyjne.

Celem działań o charakterze horyzontalnym wobec miast w Polsce jest przede wszystkim dalsza poprawa warunków rozwojowych, przy zachowaniu w miarę równomiernie pokrywającej kraj sieci kilkuset ośrodków funkcjonujących na różnych poziomach hierarchicznych, ale wzajemnie się uzupełniających funkcjonalnie.

Działania będą koncentrować się na podnoszeniu efektywności i jakości zarządzania obszarami miejskimi, z uwzględnieniem współpracy jednostek samorządu różnego szczebla oraz doświadczeń z funkcjonowania istniejących mechanizmów. Miasta te – węzły sieci, są centrami życia gospodarczego i dostarczania podstawowych dóbr i usług, decydujących o zrównoważonych terytorialnie perspektywach rozwojowych wszystkich mieszkańców Polski, w tym mieszkańców obszarów wiejskich.

Zapewnienie wszystkim miastom warunków do trwałego rozwoju jest kluczowym elementem w procesie działań na rzecz osiągania celów rozwojowych SOR.

Poprawa warunków rozwojowych miast wymaga koncentracji uwagi na promowaniu współpracy pomiędzy różnymi kategoriami miast oraz wewnątrz ich obszarów funkcjonalnych. Jest to zgodne z zasadą współzarządzania, szerszego włączenia w procesy planowania i realizacji działań rozwojowych podmiotów publicznych, przedsiębiorców, ruchów obywatelskich a także wzmocnienia bazy analitycznej i systemu monitorowania rozwoju miast.

Działania do 2020 r. to między innymi:

- Wypracowanie i upowszechnianie elastycznych rozwiązań organizacyjnych i prawnych, ułatwiających współpracę pomiędzy miastami oraz wewnątrz miejskich obszarów funkcjonalnych.
- Usprawnienie systemu monitorowania i diagnozowania sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej na poziomie miejskich obszarów funkcjonalnych, w tym dostosowanie metodologii statystyki publicznej.
- Upowszechnianie zasad partycypacji społecznej w podejmowaniu decyzji i zarządzaniu miastami i ich obszarami funkcjonalnymi. Istotne jest dążenie do uwzględniania potrzeb różnych użytkowników przestrzeni miejskich.
- Realizacja niskoemisyjnych strategii miejskich i związanych z poprawą jakości powietrza oraz przystosowanie do zmian klimatycznych obszarów miejskich, w powiązaniu z działaniami wskazanymi w obszarach SOR dotyczących energetyki i środowiska naturalnego.

- Realizacja strategii zrównoważonej mobilności miejskiej w powiązaniu z działaniami dotyczących kompleksowych programów rozbudowy infrastruktury systemów transportu publicznego, rekomendacji dla polityki transportowej wskazanymi w obszarze Transport.
- Poprawa dostępu do różnego typu usług publicznych o charakterze rozwojowym (w tym społecznych związanych m.in. z edukacją, zdrowiem, kulturą oraz gospodarczych - związanych m.in. ze wsparciem przedsiębiorczości, przyciąganiem inwestycji prywatnych).
- Tworzenie krajowej sieci współpracy miast umożliwiającej wymianę wiedzy i najlepszych praktyk nt. zrównoważonego rozwoju miast, usprawnień w zarządzaniu, koordynacji i realizacji innowacyjnych projektów.
- Włączenie i wsparcie miast oraz związków reprezentujących miasta w partnerstwa Agendy Miejskiej Unii Europejskiej, w celu wypracowania rekomendacji dla polityki miejskiej i jej instrumentów na poziomie UE.

Działania po 2020 r.:

- Kontynuacja prowadzonych działań i upowszechnianie wypracowanych usprawnień zarządzania oraz wzmacnianie współpracy pomiędzy miastami, w tym doskonalenie rozwiązań organizacyjnych, regulacyjnych, jak i dostosowanie ich do specyfiki różnego typu ośrodków.
- Wzmocnienie koordynacji prowadzonej dotychczas polityki miejskiej w powiązaniu z polityką regionalną na wszystkich szczeblach zarządzania oraz wzmocnienie współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w kształtowanie rozwoju obszarów funkcjonalnych.
- Promowanie podejścia partycypacyjnego w podejmowaniu decyzji oraz w zakresie zarządzania miastami i realizacji działań rewitalizacyjnych, w tym nacisk na realizację niskoemisyjnych strategii miejskich oraz strategii zrównoważonej mobilności miejskiej na funkcjonalnych obszarach zurbanizowanych.
- Rozwój sieci współpracy miast i upowszechnianie wymiany wiedzy oraz najlepszych praktyk w zarządzaniu miastami celem wspierania lokalnych potencjałów, pozyskiwania inwestorów i promowania innowacyjności.

Kierunki interwencji: Pełniejsze wykorzystanie potencjału największych polskich aglomeracji

Wszystkie największe polskie aglomeracje, będące najważniejszymi ośrodkami życia gospodarczego, społecznego i politycznego kraju, na tle innych aglomeracji w UE rozwijały się w ostatnich kilku latach bardzo dynamicznie. Dokonały szeregu zmian strukturalnych dotyczących: zwiększania produktywności gospodarki, pozyskiwania nowych inwestycji, tworzenia innowacji i nowych technologii, rozwoju potencjału naukowo-badawczego itp., oferując mieszkańcom i przyjezdnym najlepsze możliwości zatrudnienia i dobre miejsce do życia Wszystkie, a niektóre z nich w stopniu szczególnym, borykają się jednak z licznymi problemami rozwojowymi, których rozwiązanie nie leży tylko i wyłącznie w gestii władz samorządowych. Polityka regionalna państwa będzie poświęcała co do zasady więcej uwagi poszukiwaniu metod skutecznej aktywizacji obszarów w gorszej sytuacji rozwojowej (w tym miast). Jednocześnie sprzyjać będzie usuwaniu barier rozwojowych w aglomeracjach i wykorzystaniu ich potencjału do wzrostu konkurencyjności polskiej gospodarki w oparciu o nowe czynniki rozwojowe i zwiększania poziomu wynagrodzeń oraz rozwojowi współpracy w układach funkcjonalnych. Zainicjowane w okresie programowania 2014-2020 Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), pomimo pewnych trudności wdrożeniowych, stanowią bezprecedensowe przedsięwzięcie na rzecz realnego wsparcia aglomeracji i wzmocnienia powiązań funkcjonalnych.

Biorąc pod uwagę konieczność dalszej koncentracji geograficznej i przedmiotowej podejmowanych działań w ramach polityki spójności oraz względną zamożność polskich metropolii, polityka miejska wobec obszarów metropolitalnych koncentrować się będzie na:

- wspomaganiu współpracy i koordynacji działań prorozwojowych w obszarach funkcjonalnych aglomeracji, w skład których wchodzą zarówno administracyjne obszary miejskie, jak i wiejskie,
- wsparciu realizacji przy udziale partnerów publicznych i prywatnych, miejskich strategii niskoemisyjnych oraz strategii ZIT, które mają podstawowe znaczenie dla celów określonych w SOR w zakresie reindustrializacji, elektromobilności, ochrony środowiska i tworzenia warunków dla przyciągania zaawansowanych produktowo inwestycji,
- racjonalnej urbanizacji w obszarach metropolitarnych miast, czego warunkiem jest wprowadzenie odpowiednich mechanizmów prawnych oraz pogłębienie współpracy pomiędzy samorządami w obrębie obszaru funkcjonalnego, w zakresie wspólnego planowania inwestycji, rozbudowy i modernizacji sieci transportowych, planowania przestrzennego, w tym polityki w zakresie wykorzystania terenów pod

różne formy zabudowy, działalności gospodarczej i ochrony terenów, dostępu do usług (szkoły, przedszkola, transport publiczny, itp.),

- powtórnemu wykorzystaniu terenów zdegradowanych (brownfields), co ma szczególne znaczenie na terenach miast, w których występują (lub występowały) przemysły tradycyjne takie jak wydobycie węgla, hutnictwo, przemysł chemiczny itp.

Działania do 2020 r.:

- Wprowadzenie preferencji i zachęt przyczyniających się do zmian dotychczasowych zachowań mobilnych obywateli na rzecz użytkowania transportu zbiorowego, jako podstawowego środka komunikacji w obszarach miejskich i ich strefach podmiejskich.
- Tworzenie warunków do rozwoju elektromobilności m.in. poprzez ułatwienia w lokalizowaniu stacji do ładowania pojazdów elektrycznych, zakup elektrycznych autobusów itp. oraz wspieranie miast w rozwoju niskoemisyjnego transportu zbiorowego.
- Zwiększenie efektywności i usprawnienie wdrażania obecnie realizowanego instrumentu ZIT.

Działania po 2020 r.:

- Wykorzystywanie doświadczeń związanych z funkcjonowaniem Projektu ZIT PLUS do integracji i współpracy sąsiadujących samorządów w miejskich obszarach funkcjonalnych.
- Wprowadzanie uregulowań prawnych i organizacyjnych przyczyniających się do wzrostu użytkowania pojazdów elektrycznych.
- Wspieranie miast w wymianie taboru transportu miejskiego na ekologiczny i niskoemisyjny (np. autobusy elektryczne we wszystkich miastach wojewódzkich).
- Stwarzanie warunków do łatwego i szybkiego wprowadzania rozwiązań innowacyjnych poprawiających jakość życia w mieście oraz dalszego funkcjonowania instytucji działających w obszarze zaawansowanych technologii.

Kierunki interwencji: Wzmocnienie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym

Zintegrowane podejście do rozwoju, uwzględniające powiązania funkcjonalne ponad podziałami administracyjnymi wymaga, aby polityka regionalna oferowała i udoskonalała instrumenty, które pozwolą terytorializować polityki publiczne nie tylko poprzez współpracę między rządem a samorządem województwa, ale także w skali lokalnej i ponadregionalnej (instytucjonalne, organizacyjne i finansowe). Koncentracja polityki regionalnej na obszarach funkcjonalnych sprzyja lepszemu pobudzaniu i mobilizowaniu lokalnych potencjałów, ale wymaga budowania sieci współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej. Działania podejmowane w ramach tego kierunku dotyczyć będą zastosowania zintegrowanego podejścia wobec obszarów wskazanych w SOR, tj. zagrożonych trwałą marginalizacją, miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, aglomeracji, Śląska, Polski Wschodniej, ale i innych terytoriów określonych w strategiach samorządów województw. Upowszechniane będą działania polegające na wypracowaniu w odniesieniu do tych obszarów zintegrowanych przedsięwzięć rozwojowych, włączające w uzgodnienia także partnerów niepublicznych oraz dostosowujące i usprawniające wykorzystywane w systemie realizacji Umowy Partnerstwa instrumenty terytorialne, jak np. ZIT, RLKS i inne wdrażane w ramach RPO. Kontrakt terytorialny skoncentrowany zostanie na najważniejszych przedsięwzięciach rozwojowych, a w dłużej perspektywie może mieć również charakter ponadlokalny.

Dotychczasowe doświadczenia związane z kontraktem terytorialnym wskazują, że samorząd regionalny powinien wziąć na siebie większą odpowiedzialność na etapie definiowania celów strony samorządowej i dokonywać odpowiedzialnego wyboru najistotniejszych przedsięwzięć dla rozwoju regionu istotnych również z perspektywy krajowej, jak również przedstawić zaangażowanie strony samorządowej w finasowanie przedsięwzięć.

Działania do 2020 r.:

- Dokonanie przeglądu efektywności i skuteczności wdrażania instrumentów terytorialnych (ZIT, RLKS oraz innych krajowych i regionalnych) w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych.
- Usprawnienie realizacji zawartych kontraktów terytorialnych poprzez nadanie wyższego priorytetu realizacji przedsięwzięć zawartych w kontraktach terytorialnych na etapie wyboru do dofinasowania oraz zwiększenie elastyczności zarządzania tym instrumentem po stronie rządowej i samorządowej.

- Przeprowadzenie pilotażu zintegrowanego podejścia terytorialnego w formie pakietów zintegrowanych przedsięwzięć rozwojowych na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją i w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze na potrzeby wypracowania rozwiązań dla kontraktu terytorialnego po 2020 r. Jednocześnie mechanizm ten będzie można zastosować w przypadku projektów rozwojowych, które wymagają zaangażowania strony rządowej oraz różnego typu aktorów publicznych i prywatnych.
- Wzmocnienie współpracy w różnych obszarach funkcjonalnych (aglomeracje, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, obszary zagrożone trwałą marginalizacją, Śląsk, Polska Wschodnia i inne), włączającej i sieciującej publicznych i niepublicznych partnerów w realizacji działań rozwojowych.
- Podnoszenie jakości i integracja funkcjonalna zarządzania obszarami wiejskimi i miejskimi na poziomie lokalnym i ponadlokalnym.
- Stworzenie mechanizmów i systemu koordynacji dla zintegrowanego podejścia terytorialnego w odniesieniu do różnych obszarów funkcjonalnych w ramach Podkomitetu ds. obszarów wiejskich oraz Podkomitetu ds. wymiaru terytorialnego, działających przy Komitecie Koordynacyjnym ds. Polityki Rozwoju.
- Wypracowanie rozwiązań sprzyjających realizacji wspólnych, zintegrowanych projektów wynikających ze strategii ponadregionalnych (Centralnej, Wschodniej, Zachodniej i Południowej) oraz makroregionalnych (Strategii Bałtyckiej i planowanej Strategii Karpackiej).
- Promocja zawiązywania lokalnych rad rozwoju stymulujących dialog i partnerstwa rozwojowe pomiędzy samorządami terytorialnymi i partnerami społeczno-gospodarczymi wokół celów i kierunków rozwojowych dla obszarów funkcjonalnych.

Działania po 2020 r.:

- Ograniczenie przedsięwzięć uzgadnianych w nowych kontraktach terytorialnych do najistotniejszych dla rozwoju regionu oraz kraju, dla których konieczna jest integracja podejmowanej interwencji przez strony będące sygnatariuszami kontraktów (w tym koncentracja finansowa). Zapisy w kontraktach determinować będą zapisy dokumentów implementacyjnych nadając pierwszeństwo realizacyjne wskazanym w nich przedsięwzięciom, a przy tym ich katalog powinien być dostosowany do dostępnej alokacji zewnętrznych środków zarówno unijnych, jak i krajowych oraz wkładów własnych stron.
- Rozszerzenie kontraktu terytorialnego o możliwość uzgadniania zintegrowanych przedsięwzięć rozwojowych również w układach funkcjonalnych. Kontrakt będzie mógł być zawierany nie tylko pomiędzy rządem a samorządami województw, ale również innymi jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami publicznymi i prywatnymi.
- Upowszechnienie i usprawnienie mechanizmów terytorialnych stosowanych w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych 2014-2020 w realizacji działań rozwojowych finansowanych również z innych źródeł (np. EOG, Fundusz Norweski, budżet państwa), np. ZIT, RLKS, instrumenty regionalne.
- Kontynuacja prac nad poprawą jakości i integracji funkcjonalnej zarządzania obszarami wiejskimi i miejskimi na poziomie lokalnym i ponadlokalnym.

W latach 2014-2020 w Polsce będzie można uzyskać wsparcie na realizację różnorodnych przedsięwzięć, w tym na obszarach funkcjonalnych miast, poprzez 6 krajowych programów operacyjnych (Program Infrastruktura i Środowisko, Program Inteligentny Rozwój, Program Wiedza Edukacja Rozwój, Program Polska Cyfrowa, Program Polska Wschodnia, Program Pomoc Techniczna, zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju oraz Regionalny Program Operacyjny zarządzany przez Urząd Marszałkowski. Dodatkowo wsparcie działań na obszarach wsi będzie można uzyskać w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Poza istniejącymi funduszami Unia przeznacza w latach 2014–2020 specjalne środki na nowe programy (tzw. programy ramowe) dające dodatkowe wsparcie w różnych obszarach. Są to: Program Horyzont 2020, Program COSME, Program „Łącząc Europę", Program Erasmus+, Program Kreatywna Europa.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020

POIiŚ 2014-2020 jest krajowym programem operacyjnym finansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Funduszu Spójności (FS).

Cel główny: *Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej*.

Cel główny POIŚ wynika z jednego z trzech priorytetów Strategii Europa 2020, którym jest wzrost zrównoważony rozumiany jako wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, w której cele środowiskowe są dopełnione działaniami na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

I.OŚ PRIORYTETOWA - Zmniejszenie emisyjności gospodarki
II.OŚ PRIORYTETOWA - Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu
III.OŚ PRIORYTETOWA - Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego
IV.OŚ PRIORYTETOWA - Infrastruktura drogowa dla miast
V.OŚ PRIORYTETOWA - Rozwój transportu kolejowego w Polsce
VI.OŚ PRIORYTETOWA - Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach
VII.OŚ PRIORYTETOWA - Poprawa bezpieczeństwa energetycznego
VIII.OŚ PRIORYTETOWA - Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury
IX.OŚ PRIORYTETOWA - Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia
X.OŚ PRIORYTETOWA - Pomoc techniczna

Ze względu na krajowy charakter, POIŚ ma służyć realizacji potrzeb określonych typów terytoriów, w tym uznanych za obszary strategicznej interwencji. Działania w ramach tego programu będą mieć charakter bezpośredni (realizacja projektu na danym terytorium), pośredni (realizacja projektów komplementarnych) lub oddziaływania.

W POIŚ realizowane będą inwestycje ukierunkowane na tworzenie warunków rozwoju zrównoważonego **miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych**, m.in. poprzez promowanie strategii niskoemisyjnych oraz wynikających z nich działań w obszarze infrastruktury niskoemisyjnego transportu publicznego i tzw. zrównoważonej mobilności miejskiej, infrastruktury dystrybucji energii, w tym tzw. inteligentnych sieci, promowanie efektywności energetycznej w infrastrukturach publicznych oraz budynkach mieszkaniowych. Podstawą wsparcia będą dokumenty strategiczne miast, spełniające wymogi strategii niskoemisyjnych, będące warunkiem wynikającym z mocy przepisów ogólnych, dotyczących funkcjonowania *Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych* (EFSI).Warto wspomnieć o możliwości wsparcia przedsięwzięć w zakresie działania 2.5 Poprawa jakości środowiska miejskiego, którego celem jest zwiększenie powierzchni terenów zieleni w miastach.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020

Program (PROW 2014-2020) został opracowywany w celu wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Celem głównym tego programu jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Program będzie realizował sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020, a mianowicie:

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
2. Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
3. Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
6. Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Program dedykuje środki finansowe najsłabszym gminom, które nie miałyby szans na skorzystanie z pomocy w innych programach operacyjnych ze względu na brak możliwości osiągnięcia wymaganych wskaźników czy tez efektów rzeczowych.

Planowane w Programie instrumenty pomocy finansowej będą miały na celu przede wszystkim rozwój gospodarstw rolnych (Modernizacja gospodarstw rolnych, Restrukturyzacja małych gospodarstw rolnych, Premie dla młodych rolników, Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa rolne). Do dalszego rozwoju sektora rolnego i wzrostu jego konkurencyjności przyczynią się także takie instrumenty pomocy finansowej jak: Transfer wiedzy i innowacji oraz Doradztwo rolnicze. Nowym instrumentem wspierającym wdrożenie innowacji w sektorze rolno-spożywczym będzie działanie - Współpraca. W ramach poprawy organizacji łańcucha żywnościowego przewiduje się wsparcie inwestycji związanych z przetwórstwem i marketingiem artykułów rolnych, dalszy rozwój grup i organizacji producentów oraz systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych. Ponadto, dla ułatwiania sprzedaży bezpośredniej artykułów rolnych, planuje się kontynuację wsparcia na rzecz budowy i modernizacji targowisk. Planowana jest kontynuacja wsparcia pozwalającego na odtwarzanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych, jak również wprowadzenie nowego zakresu, którego celem będzie ochrona gospodarstw rolnych przed tego typu zdarzeniami.

Nowym działaniem będzie Rolnictwo ekologiczne, którego celem jest wzrost rynkowej produkcji ekologicznej. Przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska (w tym wody, gleb, krajobrazu) i zachowania bioróżnorodności będą finansowane w ramach działań rolno-środowiskowo - klimatycznych i zalesień. Kontynuowane będą płatności na rzecz obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania. Wsparcie inwestycyjne w związku z realizacją celów środowiskowych otrzymają gospodarstwa położone na obszarach Natura 2000 i na obszarach narażonych na zanieczyszczenie wód azotanami pochodzenia rolniczego.

W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich kontynuowane będą działania przyczyniające się do rozwoju przedsiębiorczości, odnowy i rozwoju wsi, w tym w zakresie infrastruktury technicznej, które będą realizowane zarówno w ramach odrębnych działań, jak również poprzez działanie Leader. Kontynuacja wdrażania Lokalnych Strategii Rozwoju (Leader) wzmocni realizację oddolnych inicjatyw społeczności lokalnych.

Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020

Celem programu jest wzmocnienie cyfrowych fundamentów dla rozwoju kraju. Jako fundamenty te przyjęto: szeroki dostęp do szybkiego Internetu, efektywne i przyjazne użytkownikom e-usługi publiczne oraz stale rosnący poziom kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

Realizacja Programu przyczyni się do poprawy sytuacji w obszarach, w których Polska wciąż pozostaje znacząco w tyle za innymi państwami członkowskimi, w zakresie wykorzystania potencjału rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych. W szczególności są to:

- niski zasięg stacjonarnej łączności szerokopasmowej,
- względnie niska sprawność administracji publicznej,
- względnie niski poziom wykorzystania e-administracji,
- bardzo niski odsetek osób dorosłych angażujących się w uczenie się przez całe życie.

Zaplanowane w Programie wsparcie kompetencji cyfrowych ma na celu wzrost liczby osób wykorzystujących narzędzia w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych, a więc w obszarze, który posiada szczególne znaczenie dla jakości życia, partycypacji w życiu społecznym, a często również dla konkurencyjności na rynku pracy.

W programie tym określono 4 osie priorytetowe, w ramach których realizowane działania uzyskają wsparcie:

<u>Oś priorytetowa I. Powszechny dostęp do szybkiego Internetu</u>

W ramach osi będą wspierane działania prowadzone przede wszystkim w oparciu o dane zbierane w ramach prowadzonej przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej inwentaryzacji usług i infrastruktury telekomunikacyjnej oraz opracowane na jej podstawie analizy dostępu do usług szerokopasmowych. Wsparcie oraz jego wysokość będą zależne od zidentyfikowanych w ten sposób na danym obszarze potrzeb inwestycyjnych, wynikających z uwarunkowań poszczególnych obszarów, w tym szczególnie z wieloaspektowej oceny ekonomicznej opłacalności inwestycji (np. obecność infrastruktury, dostępność usług, gęstość zaludnienia, typ zabudowy, ukształtowanie terenu). Konstrukcja osi uwzględniającej tylko jedną kategorię regionów byłaby niezasadna z przyczyn techniczno-wdrożeniowych. W regionie lepiej rozwiniętym będą realizowane inwestycje tego samego typu co w pozostałych województwach, ukierunkowane na takie same cele.

Oś priorytetowa II. E-administracja i otwarty rząd

W ramach osi będą wspierane projekty o oddziaływaniu ogólnokrajowym. Z udostępnianych elektronicznie usług i informacji sektora publicznego będą korzystać mieszkańcy wszystkich regionów Polski. We wszystkich celach szczegółowych osi priorytetowej II planowany jest cross-financing dotyczący przede wszystkim działań szkoleniowych w zakresie obsługi i wykorzystywania powstałych systemów teleinformatycznych. Każde wsparcie pochodzące ze środków Programu w ramach osi priorytetowej II będzie udzielane z uwzględnieniem odpowiednich przepisów materialnych i proceduralnych dotyczących pomocy publicznej, obowiązujących w dniu jego udzielenia.

Oś priorytetowa III. Cyfrowe kompetencje społeczeństwa

W ramach osi wspierane będą projekty realizowane na terenie całego kraju, z uwzględnieniem zdiagnozowanych potrzeb społecznych w zakresie zwiększenia aktywności i poprawy umiejętności korzystania z Internetu, w tym w szczególności z usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną. Interwencja zaplanowana w osi III wdrażana będzie z poziomu krajowego co wynika z doświadczeń z realizacji tego typu projektów w latach 2007-2013. Powyższe umożliwi zapewnienie spójnego charakteru prowadzonych działań oraz doprowadzi do zwiększenia ich efektywności, synergii i ich skoordynowania. Konstrukcja osi uwzględniającej tylko jedną kategorię regionów byłaby niezasadna z przyczyn techniczno-wdrożeniowych, jak również nie pozwalałaby na realizację założonych celów i wyrażających je wskaźników. W regionie lepiej rozwiniętym będą realizowane inwestycje tego samego typu, co w pozostałych województwach, ukierunkowane na takie same cele. Każde wsparcie pochodzące ze środków Programu w ramach osi priorytetowej III będzie udzielane z uwzględnieniem odpowiednich przepisów materialnych i proceduralnych dotyczących pomocy publicznej, obowiązujących w dniu jego udzielenia.

Oś priorytetowa IV. Pomoc techniczna

W ramach osi udzielane będzie wsparcie instytucjom zaangażowanym w zarządzanie oraz wdrażanie Programu, a nabór projektów będzie się odbywać w trybie pozakonkursowym.

Przewidywane efekty realizacji tego Programu to przede wszystkim: zmniejszenie zjawiska wykluczenia cyfrowego, efektywne gospodarowanie zasobami (m.in. poprzez ograniczenie tradycyjnego obiegu pism i dokumentów), zmniejszenie presji na środowisko (np. ograniczenie fizycznego przemieszczenia się potencjalnych interesantów do właściwych instytucji publicznych z wykorzystaniem środków transportu).

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Program Wiedza Edukacja Rozwój to program, który finansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), a także ze specjalnej linii budżetowej Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (Y*outh Employment Initiative* – YEI) oraz z budżetu państwa.

Głównym celem programu jest wzrost poziomu zatrudnienia, spójności społecznej, jak również poprawa działania administracji publicznej. Interwencja podejmowana z poziomu krajowego skupiać się będzie w szczególności na rozwiązaniach systemowych, projektach pilotażowych, a także działaniach o zasięgu ogólnokrajowym.

Celem Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) jest również wzmocnienie wybranych polityk publicznych realizujących cele strategii Europa 2020, takich jak:

- zwiększenie jakości usług publicznych i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia oraz dostępu do usług medycznych;
- trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, a także przystosowanie pracowników oraz inwestorów do zmian gospodarczych;
- zapewnienie równego dostępu do edukacji, wzmocnienie współpracy szkół i uczelni wyższych z przedsiębiorstwami, jak również umiędzynarodowienie uczelni wyższych.

Program PO WER uwzględnia stojące przed Europą długookresowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, jak i inwestycjami w kapitał ludzki. Na lata 2014-2020 w programie Wiedza Edukacja Rozwój przewidziane są m.in. następujące formy wsparcia: szkolenia, doradztwo, dotacje, instrumenty zdrowotne, praktyki, staże, kursy, zatrudnienie subsydiowane, programy mobilnościowe, badania i analizy, w ramach wymienionych poniżej osi priorytetowych:

I. OŚ PRIORYTETOWA Osoby młode na rynku pracy.
II. OŚ PRIORYTETOWA Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji.
III. OŚ PRIORYTETOWA Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju.
IV. OŚ PRIORYTETOWA Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa.
V. OŚ PRIORYTETOWA Wsparcie dla obszaru zdrowia.
VI. OŚ PRIORYTETOWA Pomoc techniczna.

Projekty w ramach PO WER są wybierane w dwóch podstawowych trybach: konkursowym i pozakonkursowym.

Program Operacyjny „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020 (PO RYBY 2014-2020)

Program Operacyjny „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020 jest krajowym instrumentem wdrażania Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR), wchodzącego w skład Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych. Źródłem finansowania programu jest Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR) oraz wkład z budżetu krajowego.

PO RYBY 2014-2020 zakłada realizację 6 priorytetów oraz pomocy technicznej.

Priorytet I. Promowanie rybołówstwa zrównoważonego środowiskowo, innowacyjnego, konkurencyjnego i opartego na wiedzy.
Priorytet II. Wspieranie zrównoważonej środowiskowo, innowacyjnej, zasobooszczędnej, konkurencyjnej akwakultury, opartej na wiedzy.
Priorytet III. Wspieranie wdrażania Wspólnej Polityki Rybołówstwa.
Priorytet IV. Zatrudnienie i spójność terytorialna na obszarach rybackich.
Priorytet V. Wspieranie wprowadzania do obrotu i przetwarzania.
Priorytet VI. Zintegrowana Polityka Morska.

Przewidziane w programie kierunki wsparcia obejmują nie tylko tradycyjnie rozumiany sektor rybacki, tak jak to miało miejsce w perspektywie finansowej 2007-2013, ale również nowe komponenty dotychczas finansowane z innych źródeł niż fundusze UE. W ramach perspektywy finansowej 2014-2020 wsparciem zostało objęte rybołówstwo morskie, rybactwo śródlądowe, akwakultura oraz rozwój lokalny kierowany przez społeczność (Rybackie Lokalne Grupy Działania), a także w niewielkim zakresie przetwórstwo. Do nowych obszarów wsparcia należą m.in.: rynek rybny, gromadzenie danych oraz kontrola i egzekwowanie przepisów Wspólnej Polityki Rybołówstwa, a także Zintegrowana Polityka Morska.

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wdraża **Priorytet 4. Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej**, w ramach którego pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej.

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój zaprojektowany został z myślą o wsparciu całego procesu powstawania innowacji – „od pomysłu do rynku", tak by pomysły przekształcane były w nowatorskie technologie, produkty i usługi, które znajdą zastosowanie również w codziennym życiu. Inteligentny Rozwój to największy w Unii Europejskiej krajowy program finansujący badania, rozwój, a także innowacje. W Polsce to drugi co do wielkości program na lata 2014-2020, finansowany ze środków Unii Europejskiej.

O wsparcie z Programu Inteligentny Rozwój występować mogą przede wszystkim:

- przedsiębiorstwa (w szczególności MŚP),
- jednostki naukowe, konsorcja przedsiębiorstw oraz jednostek naukowych,
- instytucje otoczenia biznesu.

Inteligentny Rozwój jest programem jednofunduszowym, finansowanym w całości ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. To determinuje jego inwestycyjny charakter. Wsparcie w ramach tego programu można uzyskać z następujących osi priorytetowych:

I. OŚ PRIORYTETOWA Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa;
II. OŚ PRIORYTETOWA Wsparcie otoczenia i potencjału przedsiębiorstw do prowadzenia działalności B+R+I;
III. OŚ PRIORYTETOWA Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach;
IV. OŚ PRIORYTETOWA Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego;
V. OŚ PRIORYTETOWA Pomoc techniczna.

W ramach projektu realizować można:

- Projekty badawczo-rozwojowe (B+R);
- Wdrożenia wyników prac B+R;
- Infrastrukturę dla prowadzenia prac B+R;
- Transfer technologii;
- Zakup usług niezbędnych do rozpoczęcia lub prowadzenia działalności innowacyjnej;
- Działania związane z wejściem na rynki zagraniczne;
- Rozwój kadr B+R.

Program koncentruje się na przedsięwzięciach powiązanych z budową gospodarki opartej na wiedzy, konkurencyjnego sektora nauki oraz efektywnych instytucji otoczenia biznesu umożliwiających inteligentny rozwój gospodarczy kraju. PO IR przede wszystkim ma na celu zwiększenie konkurencyjności i podniesienie poziomu innowacyjności polskich towarów i usług, efektywniejsze wdrażanie ich na rynki zagraniczne, jak również zwiększenie eksportu krajowych towarów.

Krajowa Polityka Miejska

Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju Krajowa Polityka Miejska (KPM) jest dokumentem określającym planowane działania administracji rządowej dotyczące polityki miejskiej, uwzględniającym cele i kierunki określone w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

Adresowana jest do wszystkich polskich miast, bez względu na ich wielkość czy położenie, oraz do ich obszarów funkcjonalnych.

Krajowa Polityka Miejska podkreśla konieczność indywidualnego dobrania instrumentów rozwoju przez każde z miast. Zgodnie z jej założeniami polskie miasta do 2023 roku staną się przyjazne dla mieszkańców jako miejsca oferujące wysoką jakość życia oraz dla przedsiębiorców jako miejsca atrakcyjne do lokowania i prowadzenia biznesu. Ponadto główne polskie ośrodki miejskie staną się konkurencyjne w skali ponadregionalnej i coraz lepiej widoczne na gospodarczej mapie Europy, zaś pozostałe będą silnymi ośrodkami, motorami rozwoju w skali regionalnej i lokalnej.

Małe miasta będą czerpać korzyści rozwojowe wynikające z partnerskiej współpracy z regionalnymi centrami oraz otaczającymi je obszarami wiejskimi, jednocześnie same będąc katalizatorami pożądanych przemian na tych obszarach. Polskie miasta będą spójne społecznie, ekonomicznie i przestrzennie. Staną się otwarte i dostępne, będą rozwijać się w sposób zrównoważony w kierunku miast zwartych przestrzennie, ale jednocześnie niepozbawionych dobrze zorganizowanych przestrzeni publicznych i terenów zieleni. Polskie miasta w widoczny sposób ograniczą zużycie zasobów, w tym zwłaszcza energii, i będą coraz lepiej przygotowane do skutków zmian klimatu.

I. Zasady prowadzenia polityki rozwoju:
   - podporządkowanie polityki miejskiej polityce rozwoju;
   - zintegrowane podejście terytorialne;
   - wielopoziomowe zarządzanie.

II. Cele polityki miejskiej

Strategicznym celem polityki miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców.

Cele szczegółowe:

- Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych;
- Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji;
- Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich;
- Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia;
- Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu.

Krajowa Polityka Miejska kładzie szczególny nacisk na następujące kwestie:

- Kształtowanie przestrzeni (ograniczenie chaotycznego rozlewania się zabudowy, kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni miejskiej, wysoka jakość planów zagospodarowania przestrzennego, kształtowanie przestrzeni w obszarach śródmiejskich z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców oraz lokalizowanie tam projektów mających na celu integrację i aktywizację mieszkańców, racjonalne kształtowanie sytemu przestrzeni publicznych poprzez eliminowanie procesów zawłaszczania powierzchni, wyznaczanie przez władze obszarów do realizacji dużych projektów i przedsięwzięć urbanistycznych, naprawa przestrzeni w obszarach substandardowego zagospodarowania, niwelowanie chaosu wizualnego i poprawa estetyki miast – reklama w przestrzeni miast, działania edukacyjne w zakresie estetyki przestrzeni);
- Partycypacja publiczna („uczenie się" partycypacji, właściwa komunikacja pomiędzy władzami miejskimi a mieszkańcami, transparentność działań podmiotów publicznych, wspieranie oddolnej aktywności mieszkańców, używanie atrakcyjnych i aktywizujących metod w czasie konsultacji społecznych – makiety czy modele 3D, doskonalenie umiejętności mediacyjnych pomiędzy władzami a mieszkańcami, budowanie odpowiedzialności i dbałości o dobro wspólne, ocena i monitoring realizowanych projektów przez mieszkańców i innych interesariuszy, konsultacje społeczne, formy partycypacji publicznej – budżety obywatelskie, obywatelska inicjatywa uchwałodawcza, konsultacje on-line, działania animacyjne, badania ankietowe, spacery studyjne, spotkania warsztatowe z użyciem modeli trójwymiarowych);
- Transport i mobilność miejska (polityka transportowa powinna być formułowana na poziomie miasta lub obszaru funkcjonalnego i w miarę potrzeb skupiać się na: dokończeniu budowy podstawowego układu transportowego lub też jego modernizacji, prowadzeniu kompleksowych działań na rzecz konkretnych zmian w zachowaniach komunikacyjnych wpisujących się w dążenie do mobilności zrównoważonej, zaoferowaniu mieszkańcom atrakcyjnej oferty transportu publicznego, kreowaniu warunków użytkowania samochodów osobowych w obszarach śródmiejskich);
- Niskoemisyjność i efektywność energetyczna (plany gospodarki niskoemisyjnej);
- Rewitalizacja (właściwe zidentyfikowanie i przygotowanie obszaru do rewitalizacji, analiza i wybór działań oraz określenie sposobów i warunków ich realizacji, a także finansowania, programy rewitalizacji);
- Polityka inwestycyjna (miasta powinny w sposób racjonalny prowadzić inwestycje infrastrukturalne wpisujące się w zasady zrównoważonego rozwoju, każde realizowane czy planowane przedsięwzięcie winno być uwzględnione w wieloletniej prognozie finansowej oraz poszukiwać dodatkowych źródeł finansowania – fundusze europejskie);
- Rozwój gospodarczy (wykorzystanie lokalnego potencjału, pozyskiwanie inwestorów oraz promowanie innowacyjności, przeciwdziałanie odpływowi wykwalifikowanych pracowników do większych ośrodków miejskich, promowanie i wspieranie-przedsiębiorczości);
- Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu (ograniczenie wielkości spływu wód opadowych oraz zwiększenie ich retencji na terenach otwartych, ograniczenie ekspansji budownictwa na tereny otwarte, ograniczenie hałasu komunikacyjnego, opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców, a nawet dla całego obszaru funkcjonalnego, wzmocnienie lokalnych i regionalnych systemów wczesnego ostrzegania i reagowania na zagrożenia – gwałtowne zjawiska pogodowe);
- Demografia (miasta powinny uwzględniać potrzeby osób starszych aby przeciwdziałać ich wykluczeniu, zwiększenie dostępności usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci, zwiększenie dostępności mieszkań dla tych grup społecznych, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb mieszkaniowych, powstrzymanie odpływu młodych przedsiębiorczych jednostek przez stworzenie im dogodnych warunków do aktywności zawodowej i rodzinnej);
- Zarządzanie obszarami miejskimi (poprawa jakości zarzadzania obszarami funkcjonalnymi miast poprzez wprowadzenie elastycznych mechanizmów współpracy JST, prowadzenie spójnej miejskiej polityki kulturalnej, wprowadzenie i upowszechnienie zarządzania miejskim obszarem funkcjonalnym oraz wykorzystanie zintegrowanych inwestycji terytorialnych do realizacji wspólnych przedsięwzięć, tworzenie centrów wiedzy i wymiana doświadczeń pomiędzy miastami).

Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014 – 2020

Miasta wojewódzkie oraz ich obszary funkcjonalne stanowią główny obszar koncentracji terytorialnej interwencji (oraz jej efektów) POPW. Można wskazać kilka wymiarów tego oddziaływania. Po pierwsze, nakierowanie Programu na wspieranie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki powoduje, że znaczna część wsparcia w tym zakresie zostanie skierowana do głównych ośrodków miejskich makroregionu. Wynika to z tego, że główne miasta makroregionu wraz z obszarami funkcjonalnymi koncentrują dużą część jego potencjału gospodarczego i innowacyjnego. Po drugie, POPW kładzie nacisk na rozwój dostępności komunikacyjnej ośrodków wojewódzkich. Usprawnienie dostępności komunikacyjnej w skali lokalnej polegać będzie na rozwoju sieci transportowej (głównie drogowej) oraz systemów transportu publicznego. Dodatkowo, uwzględnienie wymogów środowiskowych w rozwoju sieci transportowej i transportu publicznego będzie mieć pozytywny wpływ na jakość życia i jakość środowiska w tych ośrodkach. Ponadto, dzięki unowocześnieniu i rewitalizacji infrastruktury kolejowej w makroregionie poprawie ulegnie potencjalna dostępność transportowa miast wojewódzkich.

OŚ PRIORYTETOWA II NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA obejmuje swoim zakresem interwencji cele tematyczne 4 i 7, priorytety inwestycyjne:

- 4e promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.
  - ✓ Cel szczegółowy: Zwiększone wykorzystanie transportu miejskiego w miastach wojewódzkich i ich obszarach funkcjonalnych.
- 7b zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.
  - ✓ Cel szczegółowy: Zwiększona dostępność miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych w zakresie infrastruktury drogowej.

Realizacja tych priorytetów, będzie przyczyniać się do wsparcia funkcji metropolitalnych pięciu miast wojewódzkich Polski Wschodniej stanowiących ponadregionalne katalizatory procesów rozwojowych.

Miasta (szczególnie te największe) i ich obszary funkcjonalne są siłą sprawczą kształtowania konkurencyjności regionów i całego kraju. Odgrywają one również istotną rolę w stymulowaniu rozwoju gospodarczego, naukowego i społecznego. Stolice województw Polski Wschodniej dysponują potencjałem na tyle dużym, że dają szansę podniesienia konkurencyjności całego makroregionu. Koncentrują one zarówno wyspecjalizowane usługi, jak i potencjał ludnościowy, pozostają największymi regionalnymi rynkami pracy. Wsparcie centrów rozwoju regionalnego pozwoli osiągnąć efekt skali w postaci ewolucji całego makroregionu.

Jednym z istotnych czynników wpływających na niską pozycję największych miast makroregionu w krajowej sieci miejskiej jest ich relatywnie słaba dostępność transportowa. Pomimo pozytywnych zmian w tym zakresie, będących wynikiem inwestycji współfinansowanych ze środków unijnych od 2004 r., infrastruktura transportowa w obrębie stolic województw Polski Wschodniej nadal nie jest rozwinięta w wystarczającym stopniu - identyfikuje się „wąskie gardła" - brak połączenia miast z siecią dróg krajowych, w tym TEN-T, brak obwodnic, a także niedostateczną drożność miejskiej sieci transportowej. W dłuższej perspektywie rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej przyczyni się do zwiększenia mobilności zawodowej i przestrzennej mieszkańców, a tym samym wpłynie na poprawę dostępności rynków pracy, nauki i usług.

Realizacja inwestycji wspierających rozwój nowoczesnej infrastruktury transportowej przyczynia się do poprawy stanu środowiska, w szczególności do redukcji emisji zanieczyszczeń, a przez to wpływa na poprawę życia mieszkańców oraz zwiększa możliwości rozwojowe makroregionu. W ramach osi priorytetowej II realizowane będą inwestycje w zakresie tworzenia nowych bądź rozbudowy istniejących ekologicznych zintegrowanych sieci transportu miejskiego oraz poprawy układów transportowych pięciu miast wojewódzkich, to jest Białegostoku, Kielc, Lublina, Olsztyna i Rzeszowa wraz z ich obszarami funkcjonalnymi lub obszarami realizacji ZIT ww. miast wojewódzkich. Mimo poczynionych znaczących inwestycji w zakresie transportu miejskiego, nadal istnieją zdiagnozowane potrzeby kontynuacji interwencji na rzecz dalszej poprawy istniejących ekologicznych zintegrowanych sieci transportu miejskiego w postaci kompleksowych projektów służących poprawie zrównoważonej mobilności miejskiej.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014 – 2020

RPOWŚ na lata 2014-2020 jest jednym z 16 regionalnych programów operacyjnych wdrażanych i zarządzanych na poziomie regionalnym. Stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby Regionu Świętokrzyskiego, a jego celem jest zdynamizowanie rozwoju gospodarki województwa.

W Programie wydzielono 11 osi priorytetowych (w tym jedna oś dotycząca pomocy technicznej), które obejmują takie obszary jak:

- B+R,
- przedsiębiorczość,
- zasoobooszczędna i niskoemisyjna gospodarka,
- inkluzja społeczna osób wykluczonych,
- redukcja bezrobocia,
- podniesienie jakości świadczonych usług społecznych i publicznych,
- nowoczesna komunikacja,
- rynek pracy,
- włączenie społeczne,
- rozwój edukacji.

Większość osi priorytetowych dedykowana jest dla całego regionu. Są jednak działania, których beneficjentami są instytucje otoczenia biznesu, uczelnie, jednostki naukowo-badawcze, szpitale, mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa czy duże firmy. Większe w obszarze KOF, względem całego województwa, nasycenie w/w beneficjentami, pozwala przypuszczać, że duża część środków w ramach tych działań może być skonsumowana właśnie w obszarze funkcjonalnych Kielc. Dotyczy to zwłaszcza osi priorytetowych:

- 1 – INNOWACJE I NAUKA,
- 2 – KONKURENCYJNA GOSPODARKA,
- 7 – SPRAWNE USŁUGI PUBLICZNE.

Oczywiście efekty konsumpcji tych środków, zwłaszcza w odniesieniu do uczelni, szpitali czy ośrodków naukowo-badawczych będą miały znaczenie dla całego województwa.

Jedynie Oś priorytetowa 5 – Nowoczesna komunikacja, w działaniu 5.1 – Infrastruktura drogowa, wyklucza projekty z terenu KOF, choć realizacja tego działania i tak w sposób pośredni przyczyni się do lepszej dostępności komunikacyjnej ośrodka wojewódzkiego i jego obszaru funkcjonalnego.

Program przewiduje w zamian oś priorytetową specjalnie dedykowaną Kieleckiemu Obszarowi Funkcjonalnemu: OŚ PRIORYTETOWA 6 – ROZWÓJ MIAST.

Współfinansowane w tej osi będą działania związane ze wsparciem w ramach ZIT w zakresie m.in. zwiększenia efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej, ochrony i przywrócenia różnorodności biologicznej zbiorników wodnych, inwestycji służących podniesieniu standardów połączeń drogowych w KOF, wsparcia infrastruktury edukacyjnej, służącej kształceniu zawodowemu i uczeniu się przez całe życie czy kompleksowych inwestycji mających na celu ożywienie zdegradowanych obszarów miast.

Działania osi 6 to:

6.1 – Efektywność energetyczna w sektorze publicznym – ZIT KOF,
6.2 – Promowanie strategii niskoemisyjnych oraz zrównoważona mobilność miejska – ZIT KOF,
6.3 – Ochrona i wykorzystanie obszarów cennych przyrodniczo – ZIT KOF,
6.4 – Infrastruktura drogowa – ZIT KOF,
6.5 – Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich,
6.6 – Infrastruktura edukacyjna i szkoleniowa – ZIT KOF.

IV. UWARUNKOWANIA I PROBLEMY WYSTĘPUJĄCE W POSZCZEGÓLNYCH DZIEDZINACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Uwarunkowania wewnętrzne zagospodarowania przestrzennego MOF OW determinujące rozwój całego obszaru ujęte zostały między innymi w „Strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego do 2020 r." oraz w obowiązujących programach wojewódzkich. Transponują one ustalenia tych dokumentów na kategorie przestrzenne, nadając im wymiar terytorialny. Uwzględniają także ustalenia lokalnych dokumentów planistycznych, szczególnie studiów gminnych i planów miejscowych, jak również przeprowadzonych na potrzeby niniejszego opracowania ankiet, czy analiz.

Problematyka uwarunkowań obejmuje wszystkie, najważniejsze aspekty gospodarki przestrzennej skupiając się na identyfikacji głównych problemów, których rozwiązanie należy do zakresu kompetencji samorządu województwa.

Wnioski z uwarunkowań wewnętrznych posłużą jednocześnie do aktualizacji struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu świętokrzyskiego, która zostanie określona w części koncepcyjnej „Planu MOF OW".

1. Osadnictwo i ład przestrzenny

Na strukturę funkcjonalną obszaru składają się: ośrodek wojewódzki – rdzeń obszaru i 11 gmin MOF OW oraz dodatkowo analizowana gmina Łączna. Obszar funkcjonalny utworzony został głównie z gmin okalających Kielce, przy czym dostrzec można, że układają się one również wzdłuż pasm stanowiących główne ciągi komunikacyjne regionu, to jest DK Nr 7 oraz DK Nr 73 i DK Nr 74.

System osadniczy Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego tworzą: Kielce – miasto na prawach powiatu, 4 gminy miejsko-wiejskie, 7 miejscowości gminnych oraz 175 wsi soleckich, zamieszkałych przez 339,5 tys. mieszkańców oraz gmina wiejska Łączna (13 wsi sołeckich, zamieszkałych przez 5,1 tys. mieszkańców). Największym ośrodkiem osadniczym są Kielce (197,7 tys. mieszkańców, a w 2017 r. 196,8 tys.), zaś najmniejszym Sitkówka-Nowiny (7,7 tys. mieszkańców). Współczynnik urbanizacji dla obszaru MOF OW w 2017 r. wynosił 61,7 %, podczas gdy w województwie osiągnął 44,6%, a w kraju 60,1%. Dynamiczne zmiany liczby ludności zachodzą w gminach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie rdzenia MOF OW, w których w latach 2002 -2015 odnotowano przyrost liczby mieszkańców. Tylko w gminach: Chmielnik, Łączna i Chęciny zaobserwowano wyhamowanie procesu przyrostu liczby mieszkańców. Rozwój ludnościowy gmin okalających rdzeń MOF OW w dużej mierze jest wynikiem napływu migracyjnego, który trwa od wielu lat, choć nie tylko, bowiem nie bez znaczenia jest również korzystna struktura wiekowa mieszkańców tych gmin (dominują na tym obszarze osoby w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym). Taki stan rzeczy przekłada się pozytywnie na liczbę urodzeń. Niestety negatywne tendencje w tym zakresie obserwowane są w mieście Kielce, którego liczba mieszkańców stale się kurczy i dodatkowo jeszcze pogłębia się proces starzenia.

Wiejską sieć osadniczą MOF OW tworzy 200 podstawowych miejscowości (Łączna – 12, a MOF OW wraz z Łączną – 212), zamieszkałych przez 130,0 tys. ludności (Łączna – 5,1 tys. mieszkańców, MOF OW wraz z Łączną -135,1 tys. mieszkańców), przy czym średnio na jedną wieś w MOF OW przypada około 650 osób (w Łącznej 424 osoby, a w obszarze MOF OW wraz z Łączną – 638 osób), a w regionie 305 osób, natomiast średnio w kraju 356 osób). W obszarze MOF OW na 100 km^2 rozlokowanych jest 16 miejscowości wiejskich (MOF OW wraz z Łączną – 14, a w gminie Łączna – 19), podczas gdy w województwie 19, a w kraju 138. Postępująca urbanizacja terenów wiejskich powoduje, że przyjmują one wyraz przestrzenny zabudowy charakterystycznej dla strefy zewnętrznej w granicach miast, podczas gdy w samym mieście Kielce pozostaje dużo przestrzeni niezagospodarowanej.

1.1. Hierarchia ośrodków osadniczych

Głównym ośrodkiem województwa jest miasto Kielce, uznane w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 r. za ośrodek wojewódzki pełniący oprócz funkcji regionalnych szereg funkcji o znaczeniu metropolitalnym. Jako stolica regionu skupia następujące funkcje: administracyjno-usługową, wystawienniczo-konferencyjną, przemysłową, kulturalną, sportowo-rekreacyjną i mieszkaniową. Ponadto miasto stanowi miejsce koncentracji wysoko zorganizowanych usług o znaczeniu krajowym i międzynarodowym w zakresie: lecznictwa szpitalnego (Świętokrzyskie Centrum Onkologii, Wojewódzki Szpital Zespolony,

Świętokrzyskie Centrum Matki i Noworodka, Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii, Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy), szkolnictwa wyższego (Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Politechnika Świętokrzyska), organizacji konferencji i wystaw (II w Europie Środkowo-Wschodniej i II w Polsce ośrodek targowy – Targi Kielce, Centrum Kongresowe Targi Kielce), sektora budownictwa oraz przemysłu materiałów budowlanych, metalowego i maszynowego. Kielce, skupiające na swym obszarze szereg funkcji kulturalnych: Muzeum Narodowe, Muzeum Dialogu Kultur, Muzeum Diecezjalne, Muzeum Wsi Kieleckiej, Międzynarodowe Centrum Kultur (Filharmonia Świętokrzyska), Teatr im. S. Żeromskiego, Kieleckie Centrum Kultury, Wojewódzki Dom Kultury, Miejski Dom Kultury, Teatr Tańca, Institute of Design Kielce, Biuro Wystaw Artystycznych, Galeria Współczesnej Sztuki Sakralnej, Wojewódzka Biblioteka Publiczna, usługowych i administracyjnych oraz ośrodków zarządzania gospodarką, mają aspiracje osiągnięcia metropolitalnych standardów zagospodarowania. Ponadto ważną rolę w mieście odgrywa funkcja sportowo-rekreacyjna za sprawą liczących się w kraju klubów sportowych (PGE Vive Kielce - piłka ręczna, Korona Kielce- piłka nożna, drużyna piłki ręcznej kobiet Korona Handball Kielce, drużyna piłki siatkowej Buskowianka Kielce, zespół ekstraklasy bilardowej Nosan Kielce, Kieleckie Centrum Bilardowe, siedziba Polskiego Związku Bilardowego), czy też obiektów (stadion piłkarski Suzuki Arena, Hala Legionów) lub miejsc takich jak - Stadion Leśny, elementów infrastruktury turystycznej (Trasa Rowerowa Polski Wschodniej - fragment Wschodniego Szlaku Rowerowego, górskie trasy rowerowe, stoki narciarskie Telegraf i Stadion). Stolica regionu posiada również potencjał w postaci zabytków, cennego krajobrazu, rezerwatów przyrody, w tym prezentujących unikalną budowę geologiczną, które wraz z muzeami i galeriami sztuki, oraz hotelami i innymi obiektami noclegowymi sprzyjają rozwojowi turystyki. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych odbywa się głównie drogą rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, w tym w sektorze budowlanym oraz wysoko wyspecjalizowanych usług ochrony zdrowia, kultury, sportu, szkolnictwa wyższego, branży turystycznej i hotelarskiej oraz otoczenia przedsiębiorczości. Kluczowe znaczenie dla metropolizacji Kielc ma obecnie rozwój funkcji targowej oraz usprawnienie głównego układu komunikacyjnego.

Położenie gmin względem rdzenia MOF OW determinuje ich funkcje społeczno-gospodarcze. Gminy MOF OW jako dominujące funkcje wskazują głównie funkcje: mieszkaniową, turystyczną, sportowo-rekreacyjną, usługową, przemysłową, tylko nieliczne wymieniają rolnictwo (co zobrazowano na mapie). Miejscowości gminne położone najbliżej rdzenia obszaru funkcjonalnego oraz z najlepszym skomunikowaniem pełnią przede wszystkim funkcje mieszkaniowe i mieszkaniowo-usługowe.

Na obszarze MOF OW nie występuje żaden ośrodek subregionalny, zaś wszystkie siedziby gmin zaliczono do ośrodków lokalnych.

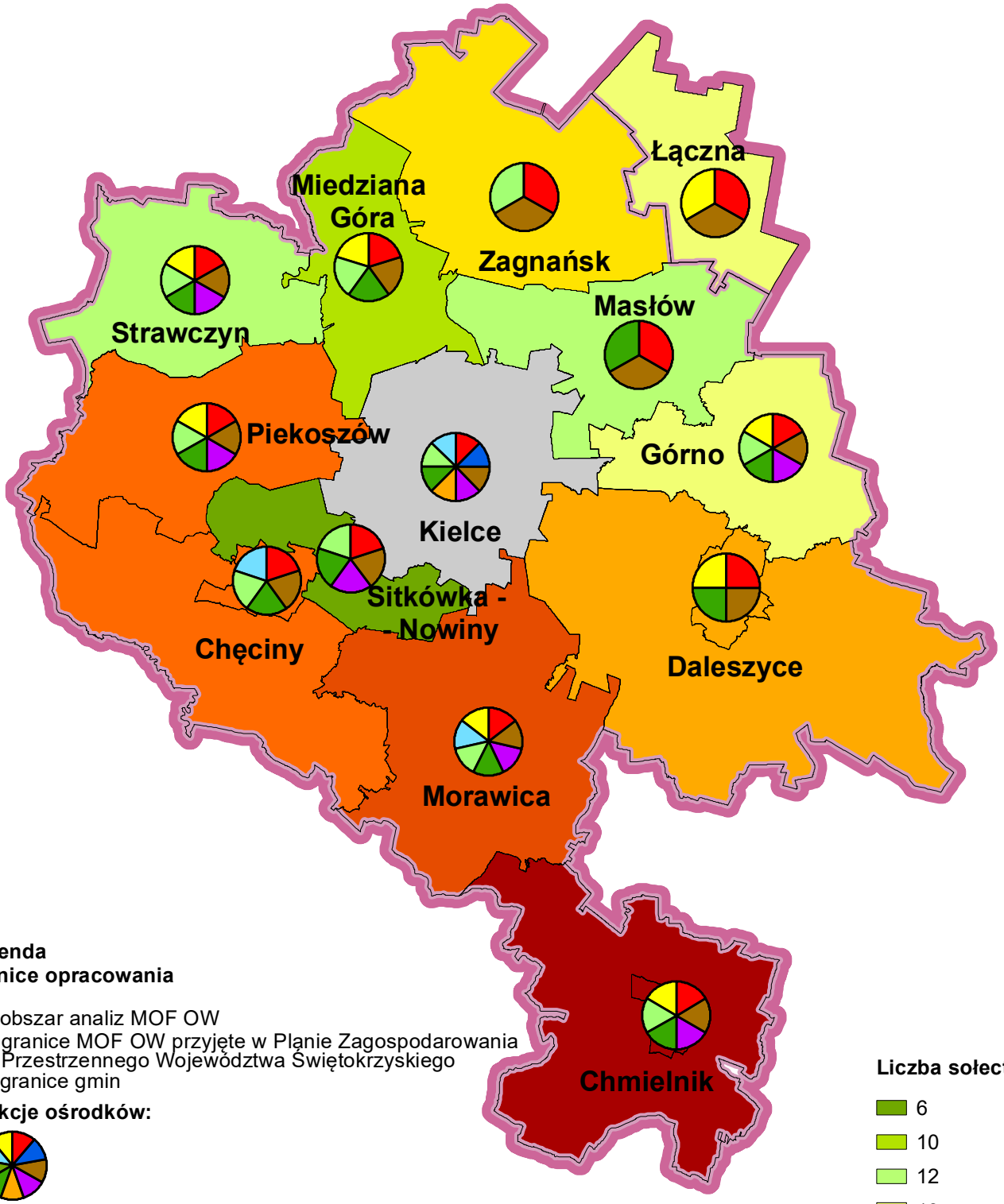
Z uwagi na posiadane walory przyrodniczo-krajobrazowe, czy też wyposażenie w obiekty infrastruktury społecznej niektóre ośrodki gminne z obszaru MOF OW pełnią funkcje o znaczeniu ponadlokalnym, a nawet ponadregionalnym. Do takich gmin możemy zaliczyć: Chęciny, Masłów, Morawicę, Chmielnik, Sitkówkę-Nowiny, Strawczyn i Zagnańsk.

Poniżej wymienione zostały najważniejsze instytucje oraz atrakcje znajdujące się w gminach MOF OW tj. m.in.:

- Chęciny: Jaskinia Raj, Zamek Chęciński, Skansen w Tokarni, Regionalne Centrum Naukowo Technologiczne z Biobankiem, Centrum Nauki Leonardo Da Vinci, Europejskie Centrum Edukacji Geologicznej, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. św. Rafała w Czerwonej Górze;
- Morawica: Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy, Policealna Szkoła Medyczna w Morawicy, Bank Tkanek w Morawicy, Kryta Pływalnia „Koral", Ośrodek Tradycji Garncarstwa w Chałupkach;
- Chmielnik: Ośrodek Edukacyjno-Muzealny „Świętokrzyski Sztetl im. Majera Małego", Sanktuarium Matki Bożej Loretańskiej w Piotrkowicach, Szpital Powiatowy w Chmielniku;
- Strawczyn: Pałacyk Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku, Centrum Sportowo-Rekreacyjne „Olimpic" w Strawczynie;
- Sitkówka-Nowiny: Pływalnia „Perła" w Nowinach;
- Zagnańsk: Dąb Bartek, Kompleks Świętokrzyska Polana w Chrustach;
- Masłów: Centrum Edukacyjne „Szklany Dom", Dworek Stefana Żeromskiego, lotnisko lokalne w Masłowie, Lotnicze Pogotowie Ratunkowe;
- Piekoszów: Sanktuarium Matki Bożej Miłosierdzia, Pałac Tarłów w Podzamczu Piekoszowskim;
- Górno: Sabat Krajno;
- Daleszyce: Ośrodek Narciarski Niestachów;
- Miedziana Góra: Ośrodek Narciarski Tumlin Sport Ski.

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

PODSTAWOWE FUNKCJE GMIN ORAZ LICZBA SOŁECTW W GMINIE

Legenda

Granice opracowania

- obszar analiz MOF OW
- granice MOF OW przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego
- granice gmin

Funkcje ośrodków:

- mieszkaniowa
- przemysłowa
- obsługi rolnictwa

usługi:

- administracyjne
- wystawienniczo-konferencyjne
- kultury wysokiej
- naukowo-dydaktyczne
- turystyki
- sportu i rekreacji

Liczba sołectw:

- 6
- 10
- 12
- 13
- 17
- 18
- 19
- 23
- 26
- miasto Kielce

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

ul.Targowa 18, skr. poczt. 25, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

1.2. Ład przestrzenny

Przez ład przestrzenny należy rozumieć takie kształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno – gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno – estetyczne (art. 2 ppkt 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Ze względu na aktualność zapisów dotyczących ładu przestrzennego zawartych w obowiązującym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego przytacza się je w poniższym tekście, jednocześnie je uzupełniając w dostosowaniu do skali MOF OW.

Ład przestrzenny, stanowiący odzwierciedlenie zasady zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu przestrzenią, jest obecnie wartością często marginalizowaną, bowiem jego respektowanie oznaczałoby zahamowanie żywiołowej ekspansji funkcji komercyjnych, nastawionych na maksymalizację efektów finansowych. Jak wskazują analizy studiów gminnych i planów miejscowych egzekwowanie wymagań ładu przestrzennego utrudniają mało precyzyjne kryteria porządkowania przestrzeni w obowiązujących przepisach prawnych, co prowadzi do swobodnej, niekiedy zbyt daleko idącej ich interpretacji i w konsekwencji generuje chaos przestrzenny. Jednocześnie warto podkreślić pozytywnie aspekty procedowanych obecnie zmian w przepisach dotyczących gospodarowania przestrzenią, które mają szansę wpłynąć na zahamowanie tego procesu.

Kształtowaniu ładu przestrzennego nie sprzyja brak skutecznych instrumentów oceny ich stosowania w planowaniu miejscowym oraz krótkowzroczna polityka części samorządów lokalnych, które rozwiązują bieżące potrzeby lokalizacyjne kosztem przestrzeni publicznej i długofalowych celów ogólnospołecznych. Wyrazem tej sytuacji jest zastępowanie planów miejscowych decyzjami urbanistycznymi (uznanymi powszechnie za główny czynnik nieładu urbanistycznego) jak również sporządzanie jednostkowych zmian studiów gminnych i planów miejscowych obejmujących pojedyncze działki bez głębszej analizy powiązań z otoczeniem co stwarza konflikty funkcjonalne oraz może powodować degradację krajobrazu. Można również zaobserwować niską jakość opracowań urbanistycznych, co wiąże się głównie z potrzebą minimalizacji kosztów prac projektowych, które zostały ściśle podporządkowane formule przetargowej.

Wpływ na nieracjonalne kształtowanie przestrzeni ma również brak spójności aktów prawnych, brak przepisów „wymuszających” przestrzeganie ładu przestrzennego jak np. podatek katastralny, zakaz sporządzania zmian studiów i mpzp na pojedyncze działki, nieprecyzyjne przepisy (dające nadmierne możliwości interpretacyjne) oraz brak możliwości wyrażenia wiążącej oceny merytorycznej uchwalanych przez gminy dokumentów przez organy wojewódzkie (poza oceną zgodności z planem województwa) i gminne komisje urbanistyczno – architektoniczne (tylko opiniują). Ponadto nadal obserwuje się dominację interesów prywatnych nad celami publicznymi. Sprzyja temu władztwo planistyczne gminy – włodarze wybierani przez mieszkańców chcą się zrewanżować i nie bacząc na przyszły rozwój gminy, realizują nawet nieracjonalne wnioski mieszkańców – ich obecnych i przyszłych wyborców. Dodatkowo uzyskaniu ładu przestrzennego w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzeni nie sprzyja niska jakość opracowań planistycznych, związana często z brakiem wykwalifikowanych kadr (zarówno ze strony pracowników gminnych jst, którzy zwykle mają w zakresie swoich obowiązków kilka różnych dziedzin, jak i urbanistów, którzy po reformie „uwalniającej zawody”, nierzadko mają jedynie ukończone studia, nie dysponują odpowiednią wiedzą i doświadczeniem wypracowanym podczas lat praktyki oraz pracują samodzielnie bez wsparcia komplementarnego zespołu fachowców - branżystów) i dążeniem do minimalizacji kosztów prac projektowych (niższa cena – możliwość wygrania przetargu-niestety gorsza jakość opracowań). Również obowiązujące przepisy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, nie uściślając minimalnej powierzchni możliwej do objęcia zmianą studium, bądź opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, sprzyjają podejmowaniu uchwał na niewielkich obszarach, unikając tym samym sporządzania szerszych analiz. Samorządy lokalne podejmując się tego typu działań, wprowadzając kolejne drobne zmiany studium kolidujące często z ogólnymi celami polityki lokalnej ustanowionymi dla całego obszaru gminy, nie zdają sobie sprawy, że utrudniają sobie w ten sposób korzystanie z tego dokumentu, który całościowo najczęściej bywa niespójny i w dużej mierze nieaktualny. Ponadto takie kształtowanie polityki przestrzennej ma głównie na celu wprowadzanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej, co w następstwie nie gwarantuje kształtowania ładu przestrzennego. Analogiczna sytuacja może wystąpić w gminach, w których polityka inwestycyjna jest realizowana za pomocą decyzji administracyjnych, zwłaszcza tam gdzie występuje presja budowlana i tych decyzji wydaje się bardzo dużo. Później dochodzi do problemu z wycofaniem się z raz podjętych zobowiązań, mimo iż wiadomo, że są one nieracjonalne (przesądzenia odnośnie lokalizacji na

niekorzystnych terenach nowej zabudowy w obowiązującym mpzp, skutkują potem niejako koniecznością ich „przeniesienia" do sporządzanego studium, aby uniknąć wypłaty ewentualnych odszkodowań, na które gminy nie stać). Dlatego też tak istotne jest ważenie interesów poszczególnych wnioskodawców mając na uwadze potrzebę podejmowania racjonalnych decyzji (z priorytetem dla dobra ogółu, w tym przyszłych pokoleń, a nie jednostek) w obliczu kształtowania przestrzeni, która jest dobrem wspólnym, skończonym i wyczerpywalnym.

Warto zauważyć, że niedobór planów miejscowych jak też niska jakość sporządzanych mpzp oraz brak ciągłości polityki przestrzennej sprzyjają niełądowi urbanistycznemu, generują nadmierne koszty uzbrojenia oraz skłaniają do podejmowania nieracjonalnych decyzji (np. zabudowy terenów na rozpoznanych złożach kopalin, terenach zagrożonych zalaniem lub procesami osuwiskowymi itp.), grożących poniesieniem wysokich kosztów odszkodowań lub przesiedleń.

Ład przestrzenny na terenie MOF OW oznacza prawidłowe rozmieszczenie i odpowiednie proporcje poszczególnych funkcji w przestrzeni, powiązanych sprawnie działającym układem komunikacyjnym. Wśród funkcji służących zarządzaniu i rozwojowi tego obszaru należy też uwzględnić funkcje zapewniające możliwość odpoczynku i rekreacji z odpowiednią ilością terenów zielonych i innych otwartych, które nie tylko spełniają rolę korytarzy napowietrzających, ale i szereg innych funkcji oddziałujących na zdrowie i jakość życia ludzi, a także na inne elementy środowiska.

Do najważniejszych zagrożeń ładu przestrzennego na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego należy zaliczyć:

- brak jednolitej, spójnej koncepcji zagospodarowania przestrzennego terenu MOF OW, brak spójnego planowania na terenach gmin tworzących ten obszar, szczególnie widoczny w analizie studiów gminnych jst z tego obszaru (różny okres ich opracowania, różna podstawa prawna, dużo pojedynczych zmian tych dokumentów w efekcie brak ciągłości infrastruktury, różne rozwiązania komunikacyjne, niespójne inwestycje celu publicznego, kolizje funkcjonalne itp.) znacząco utrudnia koordynację rozwoju rdzenia MOF OW z jego otoczeniem; myślenie w kategorii jednej gminy, a nie całości obszaru funkcjonalnego, nie sprzyja racjonalnemu rozmieszczeniu kluczowych funkcji, zapewnieniu ciągłości inwestycji infrastrukturalnych, w tym komunikacyjnych i powoduje m.in. brak wyznaczenia stref żywicielskich dla obszaru funkcjonalnego;
- dalszą suburbanizację — nieracjonalną urbanizację obrzeży miast wywołaną chaotycznym rozlewaniem się zabudowy o niskiej intensywności na przyległe tereny wiejskie często o atrakcyjnym krajobrazie, co prowadzi do jego destrukcji i utraty naturalnych cech (ponadto zabudowa ta nie idzie w parze z rozwojem komunikacji i usług, tworząc „niedosłużone", „dysfunkcyjne" osiedla mieszkaniowe, których mieszkańcy muszą korzystać z odległych usług miejskich, ponosząc wysokie koszty dojazdu, wpływa to równocześnie na m.in. : niewydolność układu komunikacyjnego na wjeździe do Kielc, problem z zapewnieniem publicznego transportu zbiorowego, a co za tym idzie – rosnącą atrakcyjność prywatnych środków transportu; poniekąd można temu zapobiec udostępniając w mieście tereny pod zabudowę mieszkaniową w tym jednorodzinną, choć należy tu zaznaczyć, że bardzo istotną kwestią mającą wpływ na suburbanizację są też znacznie niższe ceny działek poza miastem;
- intensywny rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych (dróg krajowych i wojewódzkich) powodujący ograniczenia komunikacyjne i funkcjonalne; projektowanie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej na granicy z pasem drogowym, co jednocześnie wymusza: dopuszczenie do nadmiernych ilości zjazdów (rzadko kiedy projektuje się drogi odbarczające), brak zachowania rezerwy pasa drogowego uniemożliwiający w przyszłości podniesienie klas dróg i wpływa na niską atrakcyjność mieszkania w sąsiedztwie ruchliwych dróg nierzadko za ekranem akustycznym;
- nadmierne, nieuzasadnione wyznaczanie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej, w znacznym oddaleniu od istniejącej zabudowy, na terenach otwartych, bez szans na szybkie zapewnienie dojazdu i uzbrojenia. Prowadzi do powstawania chaotycznej zabudowy rozproszonej, skomunikowanej za pomocą substandardowych dróg wewnętrznych, nierzadko degradującej krajobraz. Sprzyja temu brak obiektywnej analizy społecznych i ekonomicznych kosztów kształtowanego rozwoju rozproszonego, jak również nieuwzględnianie prognoz demograficznych (w 2017 r. GUS udostępnił prognozy demograficzne dla gmin), bądź sporządzanie bilansów terenów pod zabudowę pod dyktando inwestorów, stąd zagospodarowanie znacząco przewyższające zapotrzebowanie gmin (temat szczegółowo przedstawiony na załączonych mapkach i wykresie);

- lokalizację nowoprojektowanej zabudowy, w tym mieszkaniowej, na obszarach: zagrożonych powodzią, bądź osuwaniem się mas ziemnych, które powinny być wykluczone z tego rodzaju zagospodarowania;
- brak obowiązkowych scaleń gruntów na nowych obszarach rozwoju zabudowy sprawia, że o kształcie nowej zabudowy decyduje struktura własnościowo-przestrzenna obszarów rolnych;
- brak instrumentów umożliwiających ochronę interesu publicznego na szczeblu wojewódzkim, zwłaszcza brak instrumentów kontrolnych;
- deficyt terenów objętych mpzp, szczególnie odczuwalny na terenach gdzie jest duży ruch budowlany (wydaje się dużo decyzji o WZ, szczegółowo przeanalizowano tą problematykę w opracowaniu „*Analiza wniosków i ankiet do zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego dotyczącej opracowania „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego");*
- uleganie przez samorządy lokalne presji deweloperów na zawłaszczanie najbardziej atrakcyjnej krajobrazowo przestrzeni, która powinna być chroniona dla ogółu społeczeństwa gminy (np.: tereny enklaw leśnych i w bezpośrednim sąsiedztwie lasów, położone przy istniejących i projektowanych zbiornikach wodnych oraz usytuowane na stokach górskich lub w innych miejscach o atrakcyjnych walorach widokowych itp.);
- lokalizacja zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie konfliktowego zagospodarowania, np.: obok funkcjonującej kopalni, dróg ruchu tranzytowego, bądź zabudowy rolniczej; nagminne jest planowanie zabudowy jednorodzinnej łącznie z zabudową zagrodową i nie uwzględnianie faktu, że pierwotną funkcją była zabudowa zagrodowa i prowadzenie na tych terenach działalności rolniczej. Taki sposób planowania prowadzi do kolizji interesów oraz niejednokrotnie utrudnia w następstwie możliwość dotychczasowego rolniczego użytkowania gruntów;
- uwzględnianie niektórych istotnych dla rozwoju obszaru MOF OW inwestycji celu publicznego w sposób budzący wątpliwości co do możliwości ich realizacji;
- ograniczone do minimum stosowanie wymaganych ustawą i rozporządzeniem dotyczących zawartości studium, wskaźników zagospodarowania i użytkowania terenów, wskaźników urbanistycznych, a szczególnie zaniżonych i nie przystających do obecnych potrzeb wskaźników dotyczących wyposażenia w miejsca postojowe (w miastach polityce tej towarzyszy brak kompleksowej wizji stworzenia spójnego systemu parkowania); na terenie miasta Kielce podjęto takie próby, jednak nadal brakuje na obrzeżach parkingów w systemie Park&Ride;
- stosowanie analogicznych wskaźników dla terenów diametralnie różnych (takie same wskaźniki dla terenów zabudowy zlokalizowanych na obszarze miasta jak i wsi);
- brak dbałości o jakość przestrzeni publicznej oraz architektury, chaos w formach zabudowy i architekturze zespołów urbanistycznych, degradacja przestrzeni przez wszechobecną agresywną reklamę, unikanie w opracowywanych dokumentach planistycznych precyzyjnych zapisów dotyczących kształtowania ładu przestrzennego np. w zakresie: kolorystyki elewacji, kształtu dachu, wysokości i jednolitości ogrodzeń, warunków i zasad lokalizacji reklam oraz ich wielkości i kształtu (szansą na pozytywne zmiany w tym zakresie jest na wprowadzoną ustawą z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu, możliwość podjęcia przez radę gminy tzw. „reklamowej" uchwały, regulującej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
- rewitalizacje architektoniczno – urbanistyczne śródmieść, placów, innych terenów dostępnych publicznie, niedostosowane do potrzeb różnych grup społeczeństwa, w tym osób starszych i niepełnosprawnych (pozbywanie się zieleni, nawierzchnie i instalacje/rozwiązania nieprzystosowane dla kobiet z dziećmi w wózkach, dla osób starszych i dysfunkcyjnych);
- gettoizacja przestrzeni zurbanizowanej (wg definicji zawartej w KPZK 2030 jest to nasilające się zjawisko powstawania zamkniętych, strzeżonych osiedli mieszkaniowych i postępującej jednocześnie degradacji osiedli starych, głównie przemysłowych, czego konsekwencją jest powstawanie gett dobrobytu i ubóstwa, stanowiących zagrożenie dla spójności społecznej polskich miast), zamknięte ogrodzone osiedla mają wpływ na przerwanie zakładanej ciągłości urbanistycznej, poza tym budzą negatywne odczucia estetyczne i stwarzają poczucie izolacji; (w ww. uchwale można zakazać stosowania ogrodzeń np. w przypadku zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej);

- traktowanie ograniczeń związanych z potrzebą ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego wyłącznie jako barier rozwojowych; brak wykorzystania potencjału przyrodniczego i kulturowego terenów do rozwoju gmin i całego obszaru;
- źle przeprowadzane konsultacje społeczne, ignorowanie opinii społecznej;
- brak wiedzy w społeczeństwie na temat kształtowania przestrzeni, ładu przestrzennego, potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego, krajobrazu. W tym zakresie pojawiają się już pozytywne zmiany jak np. inicjatywa podjęta przez Narodowy Instytut Dziedzictwa, który zainaugurował kampanię społeczną i opracował m.in. prezentację „Krajobraz mojego miasta". W filmie tym porusza się kwestie reklam, małej architektury, kształtowania rynków, miejsc handlowych, estetyki ulic oraz zieleni miejskiej. Te oraz inne zaprezentowane na stronie NID materiały pełnią rolę edukacyjną i wskazują przykłady jak dbać o dziedzictwo kulturowe i ład przestrzenny.

Największym problemem gmin, zwłaszcza zlokalizowanych w bezpośrednim otoczeniu miasta Kielce, jest nadmierne, niewynikające z rzeczywistego zapotrzebowania związanego ze wzrostem demograficznym, wyznaczanie nowych terenów pod zabudowę, głównie mieszkaniową. Jest to między innymi wynikiem subiektywnej, nieprzemyślanej polityki władz gminy, dążących do realizacji wszystkich wniosków mieszkańców, nie bacząc na koszty zapewnienia infrastruktury komunikacyjnej i technicznej oraz potrzebę zapewnienia ładu przestrzennego i ochronę terenów otwartych.

Na potrzeby niniejszego Planu MOF OW opracowano „Analizę i syntezę studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gmin na terenie MOF OW Kielc". Celem tego opracowania było m.in. dokonanie orientacyjnego szacunku chłonności demograficznej gmin z obszaru funkcjonalnego Kielc oraz wskazanie na podstawie przeliczeń, opracowanych przy użyciu wskaźników z „Raportu o ekonomicznych stratach i społecznych kosztach niekontrolowanej urbanizacji w Polsce" (na 1 ha zabudowy wielorodzinnej przypada 200 mieszkańców, a na 1 ha zabudowy jednorodzinnej przypada 40 mieszkańców) ile mieszkańców może zasiedlić przewidziane w studiach pod rozwój zabudowy mieszkaniowej tereny.

Z ww. szacunków wynika, że **samo miasto Kielce już w 2015 r. było w stanie pomieścić 266 680 mieszkańców** (na koniec 2015 roku posiadało 198 046 mieszkańców), co oznacza że **istnieje nadwyżka terenów budowlanych dla 68 634 dodatkowych mieszkańców**. Tymczasem z prognoz demograficznych GUS wynika, że stolica regionu odnotowuje spadki w tym zakresie i tak do 2035 r. jej liczba zmniejszy się o ponad 32,7 tys. mieszkańców. Natomiast **pozostałe gminy MOF OW (bez Kielc) może zamieszkiwać 725 280 osób**, co wskazuje na bardzo duży rozmach w wyznaczaniu terenów budowlanych, bowiem **w 2015 r. na tym terenie mieszkało 146 465 osób**.

Tak więc rezerwa terenowa całego obszaru funkcjonalnego Kielc wraz z miastem Kielce, przygotowana jest na przyjęcie ponad pół miliona osób.

Temat ten zobrazowano na załączonych mapkach, na których zestawiono ilość gruntów zabudowanych i zurbanizowanych wg GUS (stan na 2014 r.) do gruntów zabudowanych i przewidzianych do zabudowy mieszkaniowej wg studiów gminnych (miasta i gminy z obszaru MOF OW). Załączono również mapkę na której zaprezentowano w ha powierzchnię „nadmiaru" terenów wyznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe w studiach gminnych w odniesieniu do prognozy ludności dla gmin do 2030 r. wg GUS.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że na mapce grunty zabudowane i zurbanizowane zobrazowano nie tylko tereny mieszkaniowe, które analizowano na kolejnych mapkach wg studiów gminnych, ale i grunty stanowiące: tereny przemysłowe, inne tereny zabudowane, zurbanizowane tereny niezabudowane, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, użytki kopalne i tereny komunikacyjne. Nie mniej jednak jak widać jest ich w sumie znacznie mniej niż samych terenów zabudowy mieszkaniowej istniejących i planowanych przez gminy z MOF OW przeliczonych na podstawie studiów uikzp.

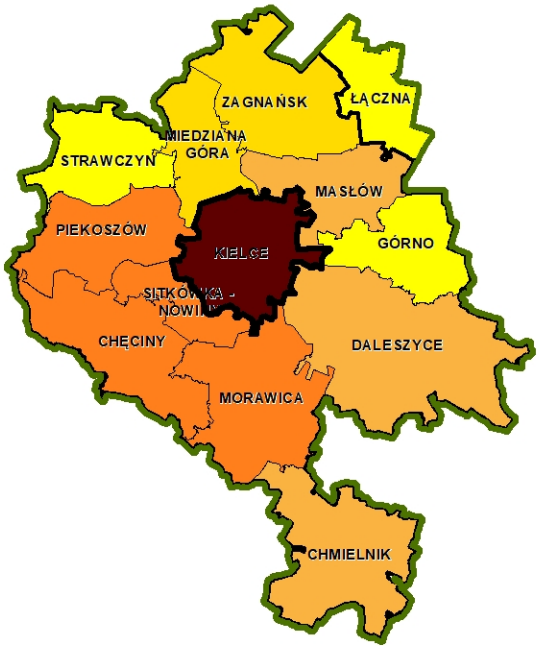
Wszystkie gminy w opracowywanych studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zaplanowały ilość terenów mieszkaniowych przekraczającą, czasem nawet kilkukrotnie, możliwość ich „zapełnienia" („zaludnienia"). Analizując dane ze studiów gminnych do zasiedlenia terenów pod zabudowę, wyznaczonych na obszarze MOF OW potrzeba ponad 500 000 osób, co przy prognozowanym ubytku ludności jest nierealne. Warto też zwrócić uwagę na poniższy wykres, z którego jednoznacznie wynika, że liczba ludności na obszarze MOF OW do 2030 roku generalnie będzie spadać.

W związku z powyższym niezbędna jest rewizja polityki przestrzennej gmin w aspekcie terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową biorąc pod uwagę prognozę liczby ludności wg GUS do 2030 r.

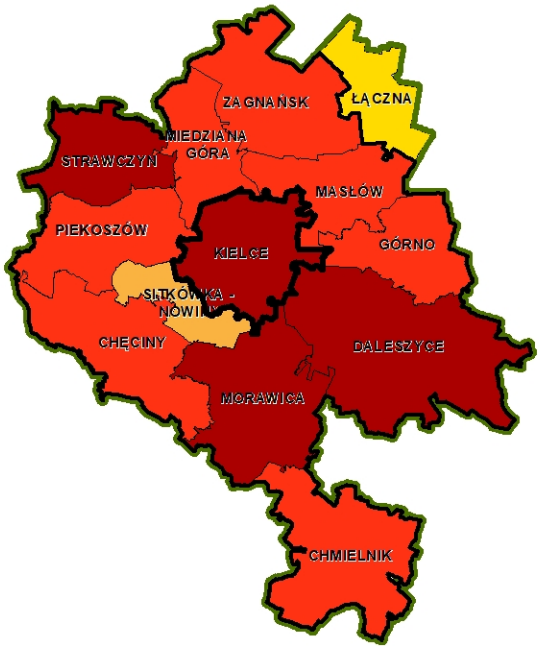
ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

GRUNTY ZABUDOWANE, W TYM TERENY BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO

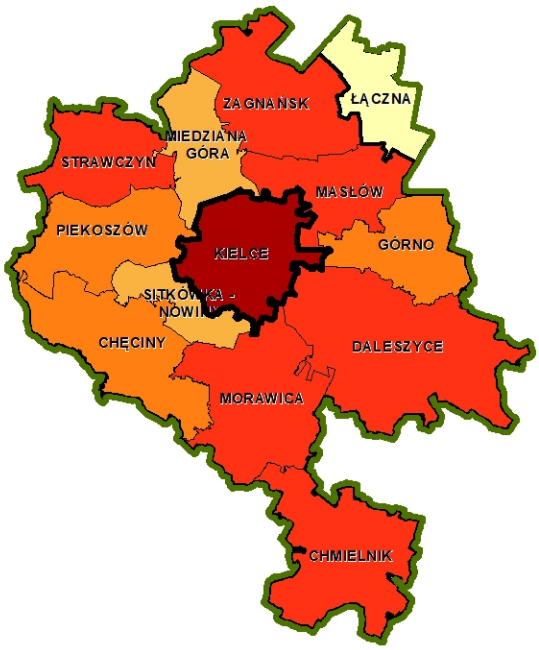
GRUNTY ZABUDOWANE I ZURBANIZOWANE WG GUS W 2014 R.

GRUNTY ZABUDOWANE I PRZEWIDZIANE DO ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WG STUDIÓW GMINNYCH

NADMIAR TERENÓW BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO W STUDIACH GMINNYCH W ODNIESIENIU DO PROGNOZY LUDNOŚCI DO 2030 ROKU WG GUS

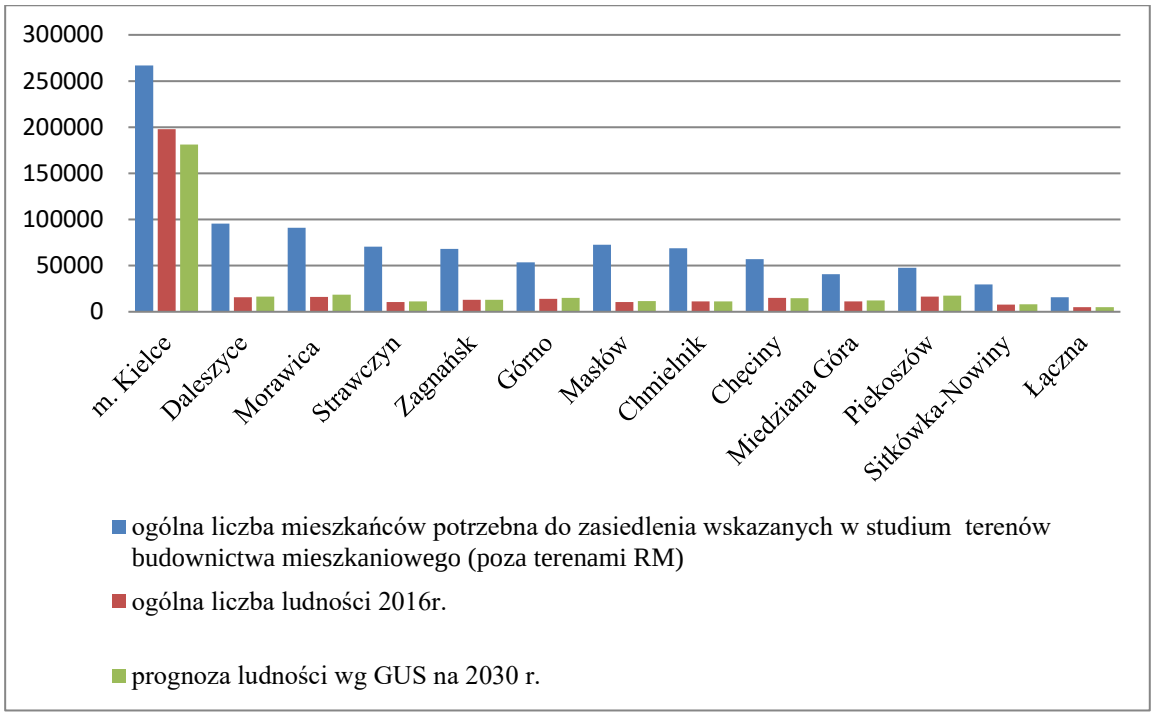
Legenda
[ha]

- 267,5 - 320,0
- 320,1 - 411,0
- 411,1 - 502,0
- 502,1 - 711,5
- 711,6 - 1054,0
- 1054,1 - 2187,0
- 2187,1 - 3517,0
- 3517,1 - 4208,0

- rdzeń MOF OW
- Granica opracowania planu MOF OW
- Granica MOF OW przyjęta w PZPWŚ

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
al. Targowa 19, 25-520 Kielce; tel. (041) 362-70-32, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

Wykres nr 2. Zestawienie liczby ludności: wg studiów gminnych; wg liczby ludności w 2016 r. i wg prognozy GUS na 2030 r.

1.3. Główne problemy i obszary problemowe osadnictwa

Analizy procesów osiedleńczych (w latach 2014–2016) prowadzą do wniosku, że w systemie osadniczym MOF OW utrwala się zjawisko suburbanizacji polegające na przemieszczaniu się ludności z Kielc na obszary sąsiednich gmin. Ten proces intensywnej ekspansji nowej zabudowy, oprócz aktywizacji społeczno-gospodarczej obszarów wiejskich powoduje coraz większe zagrożenia przestrzeni publicznej, krajobrazu przyrodniczo-kulturowego oraz uszczuplenie terenów otwartych oraz zarezerwowanych pod ważne inwestycje strukturalne, jak również generuje zwiększonych ruch komunikacyjny. Z uwagi na niedobór planów miejscowych oraz brak skutecznych instrumentów przeciwdziałania w systemie planowania miejscowego, proces ten odbywa się (w dużej mierze) żywiołowo i przynosi wymierne straty.

Ponadto do głównych problemów związanych z przekształceniami sieci osadniczej należy zaliczyć:

- rozlewanie się Kielc poza ich granice administracyjne, przy dużych rezerwach terenowych w obrębie miasta, co wpływa na urbanizowanie wsi i zatracanie zabudowy o charakterze wiejskim;
- rozwój funkcji przemysłowych, handlowych, magazynowych na terenach wiejskich wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, przy braku wykorzystania tego rodzaju terenu w ośrodku rdzeniowym, co generuje wzmożony ruch związany zarówno z transportem towarów jak i codziennymi dojazdami do pracy;
- chaotyczne zagospodarowanie przestrzeni (będące konsekwencją ww. procesu) stwarza problemy związane z zapewnieniem podstawowej infrastruktury technicznej oraz dogodnego dostępu do usług publicznych;
- rozwijanie zabudowy wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich stwarza kolizje związane z ograniczeniem przepustowości dróg oraz brakiem możliwości ich modernizacji w celu podwyższenia parametrów technicznych;
- presja budowlana na tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo.

Znaczna część ośrodków gminnych obszaru MOF OW wraz z miastem Kielce wymaga **modernizacji struktury przestrzennej** wielu obszarów (rewaloryzacji centrów i starych dzielnic, rewitalizacji dzielnic poprzemysłowych oraz blokowisk, poprawy warunków do rekreacji i wypoczynku oraz usprawnienia relacji: mieszkanie — praca — wypoczynek). Główne potrzeby w tym zakresie szczegółowo opisywane są w programach rewitalizacji poszczególnych gmin i generalnie dotyczą: zabytkowych rynków, ciągów reprezentacyjnych ulic, głównych placów i ogólnie dostępnych terenów zieleni służących wypoczynkowi.

2. Środowisko przyrodnicze

2.1. Prawna ochrona przyrody

Ze względu na wysokie walory przyrodnicze obszaru MOF OW ok. 80% jego powierzchni zostało objęte różnymi formami ochrony przyrody. Znajdują się tutaj *(Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody — stan na maj 2020)*:

- część Świętokrzyskiego Parku Narodowego;
- 25 rezerwatów przyrody, w tym 1 położony jest częściowo w obszarze MOF OW (Ślichowice im. Jana Czarnockiego, Radomice, Karczówka, Góra Zelejowa, Góra Miedzianka, Białe Ługi, Kadzielnia, Sufraganiec, Góra Żakowa, Jaskinia Raj, Cisów im. prof. Zygmunta Czubińskiego, Milechowy, Góra Rzepka, Biesak Białogon, Barcza, Barania Góra, Kręgi Kamienne, Moczydło, Perzowa Góra, Słopiec, Chelosiowa Jama, Wietrznia im. Z. Rubinowskiego, Wolica, Górna Krasna i Zachełmie);
- fragmenty 4 parków krajobrazowych (Chęcińsko-Kielecki PK, Cisowsko-Orłowiński PK, Suchedniowsko-Oblęgorski PK oraz Szaniecki PK);
- 10 obszarów chronionego krajobrazu w całości lub w części (Chęcińsko-Kielecki OChK, Suchedniowsko-Oblęgorski OChK, Cisowsko-Orłowiński OChK, Nadnidziański OChK, Szaniecki OChK, Konecko-Łopuszniański OChK, Chmielnicko-Szydłowski OChK, Podkielecki OChK, Kielecki OChK i Świętokrzyski OChK) — w 4 zostały wyznaczone strefy krajobrazowe o zróżnicowanym reżimie ochronnym;
- 16 obszarów wchodzących w skład europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000:
  - ✓ fragment 1 obszaru specjalnej ochrony OSO „Dolina Nidy”;
  - ✓ 15 specjalnych obszarów ochrony SOO w całości lub w części, zatwierdzonych przez KE — o statusie „mające znaczenie dla Wspólnoty” („Dolina Białej Nidy”, „Dolina Czarnej Nidy”, „Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie”, „Ostoja Sobkowsko-Korytnicka”, „Ostoja Stawiany”, „Ostoja Szaniecko-Solecka”, „Dolina Warkocza”, „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”, „Łysogóry”, „Przełom Lubrzanki”, „Dolina Bobrzy”, „Ostoja Wierzejska”, „Lasy Suchedniowskie”, „Ostoja Barcza” i „SOO Dolina Krasnej”);
- 8 użytków ekologicznych;
- 4 stanowiska dokumentacyjne;
- 4 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- 119 pomników przyrody.

Dla właściwego zarządzania zasobami przyrodniczymi parków narodowych i krajobrazowych, rezerwatów przyrody oraz obszarów Natura 2000 sporządza się dla nich plany ochrony i plany zadań ochronnych. Dotychczas zostały opracowane i zatwierdzone plany ochrony dla: Chęcińsko-Kieleckiego PK, a także plany ochrony dla 14 rezerwatów przyrody. Spośród obszarów Natura 2000 znajdujących się na obszarze MOF OW 8 posiada zatwierdzone plany zadań ochronnych. Świętokrzyski Park Narodowy (oraz część obszaru Natura 2000 „Łysogóry” pokrywająca się z granicami ŚPN) ma opracowany projekt planu ochrony, który czeka na zatwierdzenie przez Ministra Środowiska. Opracowane są projekty planów ochrony dla Suchedniowsko-Oblęgorskiego PK i Szanieckiego PK (nie zostały one jednak dotychczas ustanowione). Trwają prace nad opracowaniem planów zadań ochronnych dla pozostałych obszarów Natura 2000.

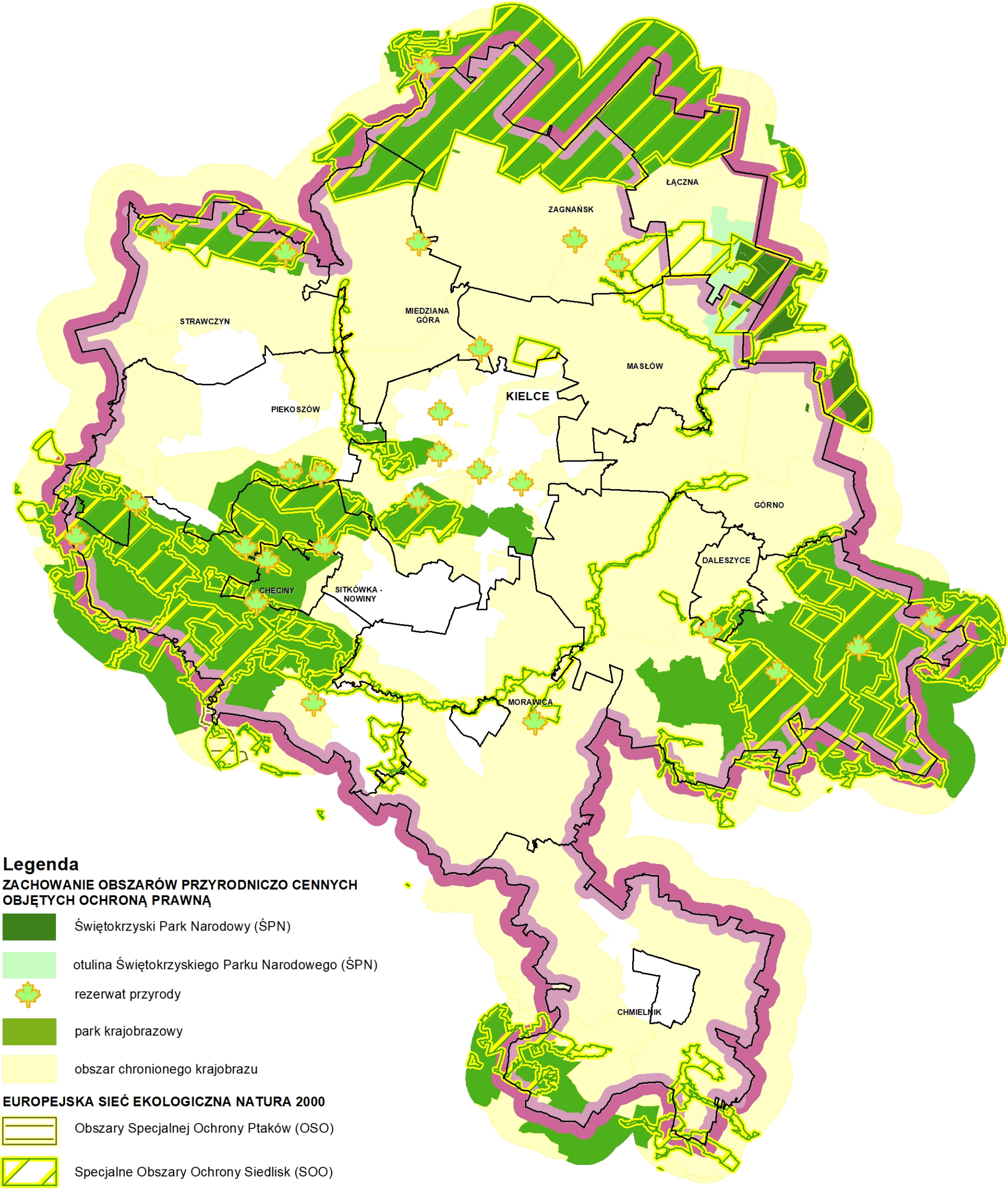
2.2. Korytarze ekologiczne i antropopresja

Zgodnie z ustaleniami KPZK system przyrodniczy kraju składa się z dwóch podsystemów korytarzy ekologicznych: tworzonych przez doliny rzeczne oraz lądowe korytarze migracyjne dla dużych zwierząt. Sieć ta jest uzupełniona przez system regionalnych i lokalnych korytarzy ekologicznych. Na obszarach silnie zurbanizowanych, a zwłaszcza w miastach, układy ekologiczne powinny być połączone z obszarami otwartymi poprzez system zielonych pierścieni. Dzięki temu zostanie zapewniona między tymi elementami łączność ekologiczna oraz odpowiednie warunki przewietrzania tych terenów.

Węzłami sieci (biocentrami) są obszary charakteryzujące się trwałym nagromadzeniem walorów przyrodniczych o różnym formalnym statusie ochronnym (parki narodowe, części parków krajobrazowych, znaczna część obszarów Natura 2000, duże kompleksy leśne). System ten powinien zapewnić wzajemną łączność pomiędzy tymi obszarami i umożliwić migrację osobników i wymianę genów. W system powinny być też

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

PRAWNA OCHRONA PRZYRODY

Legenda

ZACHOWANIE OBSZARÓW PRZYRODNICZO CENNYCH OBJĘTYCH OCHRONĄ PRAWNĄ

- Świętokrzyski Park Narodowy (ŚPN)
- otulina Świętokrzyskiego Parku Narodowego (ŚPN)
- rezerwat przyrody
- park krajobrazowy
- obszar chronionego krajobrazu

EUROPEJSKA SIEĆ EKOLOGICZNA NATURA 2000

- Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO)
- Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)

Granice

- granice gmin
- granice MOF OW przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego
- obszar analiz MOF OW

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl
Pracownia Terenowa, ul. Mickiewicza 34, 27-400 Sandomierz: tel. (015) 832-36-21,
fax. (015) 832-03-82, e-mail: sbrr_sandomierz@sbrr.pl

włączone tereny zurbanizowane poprzez własne sieci przyrodnicze, tworzone przez nasycenie zielenią krajobrazu miast i organizację ich obszarów funkcjonalnych.

Głównym celem wyznaczenia sieci korytarzy ekologicznych jest zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej oraz przeciwdziałanie izolacji obszarów cennych przyrodniczo, umożliwienie migracji zwierząt i roślin oraz ochrona i odbudowa bioróżnorodności na terenach o dużej wartości przyrodniczej.

Lądowe korytarze migracyjne dla dużych zwierząt

Przez północną część województwa świętokrzyskiego (poza obszarem MOF OW) przebiega główny korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym. Jest to Korytarz Południowo-Centralny (KPdC), który przebiega od Roztocza i Lasów Janowskich, poprzez Puszczę Sandomierską, Puszczę Świętokrzyską, Przedborski PK, Lasy Lublinieckie, Bory Stobrawskie, Lasy Milickie, aż do Doliny Baryczy i Borów Dolnośląskich. Korytarz ten na obszarze województwa, w tym obszarze MOF OW posiada szereg odnóg — korytarzy uzupełniających, w obrębie których znajdują się m.in.: Lasy Włoszczowskie, dolina Białej Nidy, Chęcińsko-Kielecki PK, dolina Nidy, Kozubowski PK, Suchedniowsko-Oblęgorski PK, Świętokrzyski PN, Cisowsko-Orłowiński PK, Lasy Jeleniowsko-Staszowskiego OChK oraz kompleksy leśne w dolnym biegu rzeki Kamiennej.

Doliny rzeczne

Głównymi krajowymi korytarzami ekologicznymi, związanymi z dolinami rzecznymi, które przebiegają przez obszar województwa są: Dolina Wisły i Pilicy (poza obszarem MOF OW). Rangę regionalnych korytarzy ekologicznych na obszarze MOF OW pełnią doliny: Bobrzy, Lubrzanki, Łososiny i Czarnej Nidy, a poza tym obszarem doliny: Czarnej Staszowskiej, Wschodniej, Koprzywianki, Opatówki, Kamiennej (odcinkowo), Czarnej Koneckiej, Białej Nidy, Mierzawy i Nidzicy. Doliny mniejszych rzek i cieków pełnią funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych i ciągów ekologicznych.

Elementy systemu przyrodniczego są poddane miejscami silnej antropopresji. Największym zagrożeniem dla ich prawidłowego funkcjonowania są bariery antropogeniczne, które przegradzają korytarze i ciągi ekologiczne. Zwiększają one stopień izolacji poszczególnych elementów systemu i utrudniają lub wręcz uniemożliwiają przemieszczanie się gatunków w jego obrębie. Są to najczęściej: zwarta zabudowa oraz liniowe elementy infrastruktury technicznej, zwłaszcza drogowej i kolejowej. Utrudnienia stwarzają również niewłaściwie zaprojektowane przeprawy mostowe i przepusty oraz brak przejść dla zwierząt. Antropopresji poddane są również cenne pod względem przyrodniczo-krajobrazowym obszary, na których występują intensywne procesy zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej (niektóre fragmenty parków krajobrazowych, bezpośrednie otoczenie zbiorników wodnych, panoramy i osie widokowe cennego krajobrazu kulturowego i historycznego).

2.3. Gospodarka wodna

2.3.1. Zasoby wód powierzchniowych

Pod względem hydrologicznym analizowany obszar położony jest w lewostronnym dorzeczu Wisły, w obrębie zlewni Nidy (około 90%). Pozostała niewielka część obszaru położona jest w zlewniach: Czarnej Staszowskiej, Kamiennej oraz Pilicy. Głównymi rzekami są: przepływająca centralnie Bobrza, na zachodzie Łososina oraz na wschodzie posiadające źródliska w Górach Świętokrzyskich, Lubrzanka i Czarna Nida.

Zasoby wód powierzchniowych uzupełniają liczne mniejsze cieki i zbiorniki wodne oraz stawy rybne głównie w gm. Chmielnik. Obecnie na omawianym obszarze znajduje się kilkanaście średnich i małych zbiorników retencyjnych i zbiorników przeciwpożarowych (warunki środowiska przyrodniczego nie sprzyjają istnieniu w jego granicach naturalnych jezior). Są one niezbędne do utrzymania stałego poziomu wód gruntowych, stanowią też źródło zasilania wód podziemnych oraz łagodzą skutki zjawisk ekstremalnych, jak susza czy powódź. W obszarze funkcjonalnym Kielc ww. zbiorniki pełnią również ważną funkcję rekreacyjno - turystyczną, zwłaszcza w zakresie wypoczynku sobotnio-niedzielnego.

Na analizowanym obszarze zlokalizowane są 34 jednolite części wód powierzchniowych, będące podstawowymi jednostkami gospodarki wodnej, których podział wynika z Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Tabela nr 2. Zbiorniki wodne na obszarze opracowania.

Lp	Gmina	Nazwa zbiornika	Lokalizacja	Powierzchnia [ha]	Objętość [m^3]	Rezerwa powodziowa [m^3]	Funkcja zbiornika
1.	Zagnańsk	Umer	Umer	11,90	196000	110000	mała retencja
2.		Borowa Góra	Kaniów	2,14	29325	15670	mała retencja
3.		Zachełmie	Zachełmie	1,30	19200	7800	mała retencja
4.	Łączna	Jaśle	Stawik	4,30*	65900	brak danych	brak danych
5.	Morawica	Morawica	Morawica	7,20	110000	brak	retencyjno-rekreacyjny
6.		Brudzów-Lipie	Brudzów	0,08	850	brak	retencyjno-przeciwpożar.
7.		Kawczyn	Kawczyn	0,30	2800	brak	retencyjno-przeciwpożar.
8.		Obice	Obice	0,20	400	brak	retencyjno-przeciwpożar.
9.		Zbrza	Zbrza	0,43	5000	brak	retencyjno-przeciwpożar.
10.		Brudzów Mały	Brudzów	0,30	3000	brak	retencyjno-przeciwpożar.
11.		Chmielowice	Chmielowice	0,39	4090	brak	retencyjno-przeciwpożar.
12.		Brzeziny	Brzeziny	0,01	200	brak	retencyjno-przeciwpożar.
13.		Lisów	Lisów	0,06	brak danych	brak	retencyjno-przeciwpożar.
14.	Górno	Zalew w Cedzynie	Cedzyna	64,00	1600000	brak	rekreacja
15.	Daleszyce	Borków	Borków	35,70	685600	71400	rekreacyjny
16.		Wojciechów	Szczecno-Komórki	7,20	104550	7350	rekreacyjny
17.	Masłów	Ciekoty*	Ciekoty	1,60	2800*	brak danych	rekreacyjny
18.	Sitkówka-Nowiny	Kamieniołom Zgórsko na górze Berberysówce	Zgórsko	12,20	610000	brak	wyrobisko po kamieniołomie
19.	Chęciny	Bolmin	Bolmin	31,00	brak danych	-	sportowo-rekreacyjny
20.		Lipowica	Lipowica	38,00	brak danych	-	sportowo-rekreacyjny
21.	Strawczyn	Strawczyn	Strawczyn-Niedźwiedź	9,70	210 000	15000	retencja-rekreacja
22.	Chmielnik	Andrzejówka	Śladków Mały	2,30	27600	brak danych	rekreacyjny
23.	Kielce	Zalew kielecki	m. Kielce	9,80	264000	brak	rekreacyjna
24.		Zalew Mójcza	m. Kielce	12,50	280000	brak	rekreacyjna
25.		Staw w parku miejskim	m. Kielce	1,10	brak danych	brak	rekreacyjna

Źródło: ankiety gminne.
**- dane uzupełnione ze stron internetowych*

2.3.2. Jakość wód powierzchniowych

W 2015 roku klasyfikację i ocenę jakości wód powierzchniowych województwa świętokrzyskiego wykonano dla 54 jednolitych części wód powierzchniowych (52 JCWP rzecznych i 2 JCWP na zbiornikach zaporowych). Stan (potencjał) ekologiczny oceniono w 54 JCWP, stan chemiczny w 32 JCWP, a ogólnej oceny stanu wód dokonano w 44 JCWP. Na 54 oceniane JCWP:

- dobry stan ekologiczny wód osiągnięto w 20 JCWP;
- umiarkowany stan ekologiczny w 21 JCWP;
- słaby stan ekologiczny w 13 JCWP.

Na 34 JCWP znajdujących się na omawianym obszarze, badania prowadzono w 15 JCWP. Dobry stan ekologiczny wód sklasyfikowano w 6 JCWP, umiarkowany w 7 JCWP, słaby w 2 JCWP. Spośród 9 ocenianych JCWP pod względem chemicznym, dobry stan chemiczny uzyskano w 6 JCWP, a w pozostałych 3 JCWP stan chemiczny wód sklasyfikowano jako „poniżej dobrego". W ocenie ogólnej na 13 JCWP dobry stan wód wystąpił w 3 JCWP, a w 10 — zły stan wód. O obniżeniu klasy stanu/potencjału ekologicznego decydowały najczęściej elementy biologiczne np. fitobentos, makrolity i ichtiofauna. Ocena za rok 2015 została wykonana z zastosowaniem procedury dziedziczenia, czyli uzupełniania oceny o wyniki klasyfikacji poszczególnych wskaźników lub całych punktów badawczych w latach wcześniejszych. W stosunku do 2011 stan/potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny w JCWP nie uległ pogorszeniu.

Na obszarze województwa świętokrzyskiego (Dz.Urz.Woj.Św. z dnia 3 kwietnia 2017 roku poz. 1197) znalazły się 2 jednolite części wód powierzchniowych wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych: PLRW20005234312 (Kamienna od Bernatki) i PLRW20006234839 (Świślina do Pokrzywianki bez Pokrzywianki).

Dla obszarów OSN (Obszary Szczególnego Narażenia) z obszaru naszego województwa określonych w drodze ww. rozporządzeń nie zostały ustanowione programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.

2.3.3. Wody podziemne

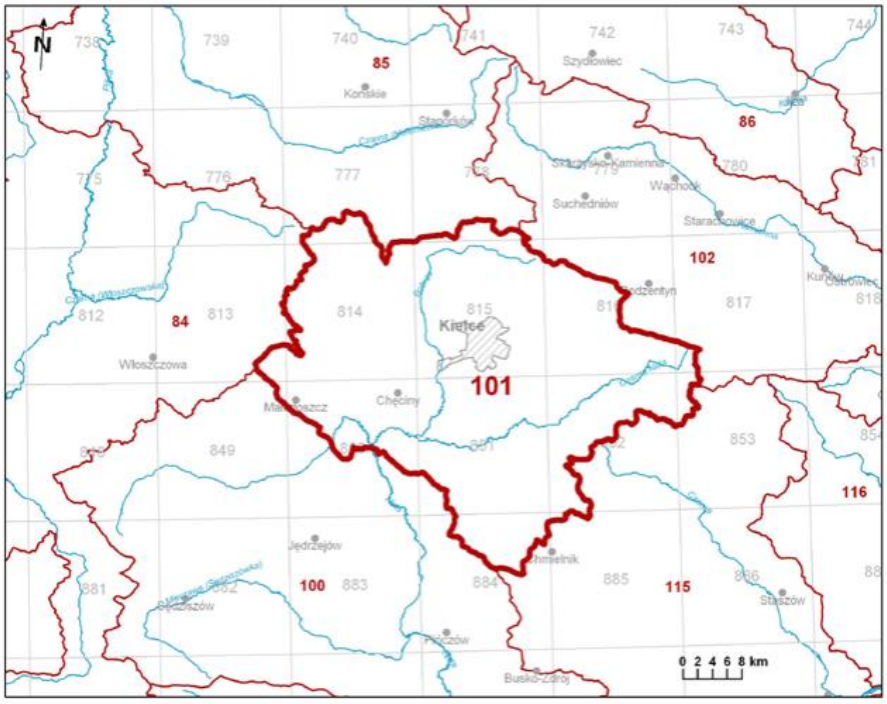
Zasoby wodne obszaru stanowią obecnie jedyne źródło zaopatrzenia w wodę pitną i gospodarczą. Rozmieszczenie tych zasobów wpływa na atrakcyjność inwestycyjną i może współdecydować o kierunkach zagospodarowania przestrzennego.

Ze względu na wielkość zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych i znaczenie dla zaopatrzenia ludności w wodę wydzielono Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP). Są to najzasobniejsze struktury wodonośne. Charakteryzują się dobrą jakością wód podziemnych i najbardziej korzystnymi warunkami do ich eksploatacji, mają więc podstawowe znaczenie dla obecnego i perspektywicznego zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę.

W obrębie obszaru MOF OW wydzielono następujące zbiorniki wód podziemnych:

- **GZWP nr 409** (Niecka Miechowska) - zasoby wodne znajdują się w utworach górnokredowych;
- **GZWP nr 414** (Zagnańsk) - zasoby wodne znajdują się w utworach dolnotriasowych i środkowotriasowych;
- **GZWP nr 415** (rzeka Górna Kamienna) - zasoby wodne znajdują się w utworach dolnotriasowych i środkowotriasowych;
- **GZWP nr 416** (Małogoszcz) - zasoby wodne znajdują się w utworach górnokredowych;
- **GZWP nr 417** (Kielce) - zasoby wodne znajdują się w utworach górnodewońskich i środkowodewońskich;
- **GZWP nr 418** (Gałęzice — Bolechowice — Borków) - zasoby wodne znajdują się w utworach górnodewońskich i środkowodewońskich;
- **LZWP nr 419** (Bodzentyn) - zasoby wodne znajdują się w utworach górnojurajskich.

Rysunek nr 1. Jednolite części wód podziemnych na obszarze opracowania.

Źródło: http://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-jcwpd.html#100-119

Największy obszarowo zbiornik nr 414 położony jest na północy MOF OW. Sąsiadują z nim niewielkie fragmenty zbiorników nr 415 i 419. Na południowym zachodzie zalega zbiornik nr 416 i przyległy do niego zbiornik nr 409. Centralnie zlokalizowane są zbiorniki nr 417 i 418. Pozostała część obszaru położona jest na obszarach niewodonośnych, deficytowych w wodę oraz na użytkowych zbiornikach wód podziemnych. Użytkowe Zbiorniki Wód Podziemnych stanowią lokalne źródło zaopatrzenia w wodę.

Nagromadzone na obszarze MOF OW zasoby wód podziemnych zasilane są głównie wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych na licznych wychodniach, lub pośrednio przez nieciągłą pokrywę przepuszczalnych i półprzepuszczalnych osadów czwartorzędowych. Zbiorniki są słabo chronione przed zanieczyszczeniami ze względu na liczne wychodnie skał oraz nadkład osadów czwartorzędowych. Powyższe uwarunkowania

sprawiają, że czas pionowej migracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu waha się od 5–25 lat. Proponowane zasady ochrony poszczególnych zbiorników są określone w dokumentacjach.

Na omawianym obszarze zlokalizowanych jest w całości lub części 5 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd nr 85, 102, 100, 101, 115). Największą powierzchnię zajmuje JCWPd nr 121.

Wody pokopalniane

Ważnym zagadnieniem na omawianym obszarze są wody pokopalniane. Wydobycie kopaliny wymaga niekiedy odwodnienia i odprowadzenia znacznych ilości wód kopalnianych do cieków powierzchniowych. W omawianym obszarze najwięcej wód odprowadzanych jest z kopalni: Ostrówka Ołowianka (ponad 1000 m^3/h), Radkowice Podwole, Jaźwica, Trzuskawica.

Odwodnienie złoża może wpływać na gospodarkę wodną w sąsiedztwie kopalni, a co za tym idzie powodować osuszanie górotworu. Odwodnienie złoża skutkować będzie zatem powstaniem leja depresji.

Na południowy zachód od Kielc powstał rozległy obszar leja depresyjnego w obrębie intensywnej eksploatacji wód podziemnych (KPZK - B. Paczyński).

2.3.4. Jakość wód podziemnych

Badania monitoringowe wód podziemnych w województwie świętokrzyskim w 2015 roku prowadzono w sieci krajowej w ramach monitoringu operacyjnego, w 13 punktach pomiarowych. Wody podziemne w woj. świętokrzyskim charakteryzują się dobrym stanem chemicznym w 61,5% ppk (klasa II i III), w pozostałych 38,5% ppk wody zakwalifikowano do słabego stanu chemicznego (klasa IV i V).

Na analizowanym obszarze w ramach monitoringu znalazł się jeden punkt w Chmielniku. Woda w tym punkcie osiągnęła III klasę zadowalającej jakości. Stan czystości w tym punkcie utrzymuje się od 2012 roku na tym samym poziomie. O jakości wód podziemnych w województwie w ramach monitoringu zadecydowały między innymi podwyższone zawartości: żelaza, manganu, niklu, potasu, wapnia, siarczanów i amoniaku. Na analizowanym obszarze nie zostały wyznaczone obszary szczególnie zanieczyszczone związkami **azotu** pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

2.3.5. Powodzie i podtopienia

Zgodnie z przepisami ustawy „Prawo Wodne" (art. 16, pkt 43) przez powódź rozumie się czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

MOF OW w szczególności narażony jest na powódź spowodowaną długotrwałymi opadami atmosferycznymi lub krótkotrwałymi opadami o wysokiej intensywności - deszczami nawalnymi oraz wiosennymi roztopami.

Ponadto oprócz zjawisk naturalnych również działalność człowieka ma wpływ na zjawiska powodziowe. Nadmierny spływ wód do odbiorników nieprzystosowanych do ich odbioru, wywołany uszczelnieniem dużych obszarów zurbanizowanych (duże powierzchnie betonowe, asfaltowe itp.), awarie i katastrofy urządzeń hydrotechnicznych, regulacja rzek oraz zabudowywanie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi to następstwa działalności człowieka, które prowadzą do powodzi.

Z uwagi na zagrożenia jakie niesie ze sobą rzeka Nida i Bobrza na omawianym obszarze zostały opracowane przez KZGW mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego, które należy wykorzystywać opracowując studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Ponadto obowiązują również obszary zagrożone powodzią (Nida Czarna i Biała) ustalone w opracowaniu „Wyznaczenie stref zagrożenia powodziowego dla rzeki Nidy jako integralny element studium ochrony przeciwpowodziowej" oraz obszary zagrożone powodzią wzdłuż rzeki Kamionki, zgodnie ze studium ochrony przeciwpowodziowej. Wyżej wspomniane opracowania. zachowują ważność do czasu sporządzenia i przekazania właściwym organom map zagrożenia powodziowego, opracowanych w kolejnych cyklach planistycznych (ponieważ nie zostały wyznaczone na mapach wykonanych przez KZGW w I cyklu planistycznym).

Należy jednak pamiętać, że oprócz wyznaczonych obszarów występuje wiele miejsc, narażonych na niebezpieczeństwo podtapiania w czasie wystąpienia zjawisk ekstremalnym, na których należałoby ograniczyć zabudowę.

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH NA TLE MOF OW

Legenda

- obszar analiz MOF OW
- granice MOF OW przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego
- granice gmin

Zbiorniki wód podziemnych:

- GZWP

Nr 416
Zbiornik Małogoszcz

- LZWP

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

2.4. Zasoby gleb

2.4.1. Ogólna charakterystyka gleb w województwie

Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego Kielc (MOF OW) obejmuje obszar ponad 75 tys. ha użytków rolnych, w tym 51,7 tys. ha gruntów ornych, 18,3 tys. ha użytków zielonych i ok.1,2 tys. ha sadów. Charakteryzuje się słabymi warunkami glebowymi, bowiem 58% gleb zaliczana jest do najsłabszych klas bonitacyjnych — V i VI, a gleby o najwyższej bonitacji — klas I–III zajmują zaledwie ok. 4,5% gruntów ornych. Dla porównania w powiecie kieleckim udział tych gleb wynosi odpowiednio — 50% i 11%, zaś w województwie świętokrzyskim — 31,4% i 28,6%.

Mimo ogólnie słabych gleb warunki przyrodnicze dla rolnictwa wykazują znaczne zróżnicowanie terytorialne. Wpływa na to specyficzna budowa geologiczna, silnie zróżnicowana rzeźba terenu, warunki hydrologiczne oraz zmienny agroklimat, który w północno-wschodniej części MOF OW posiada cechy klimatu górskiego. Zróżnicowanie litologiczne i morfologiczne powoduje znaczną zmienność glebową, która posiada cechy mozaikowatości. Często na jednej działce, obok gleb słabych, występują gleby o średniej i wysokiej przydatności rolniczej, wytworzone na mniej przepuszczalnym podłożu lub żyźniejszej skale macierzystej. Dominującymi typami gleb tego obszaru są najsłabsze gleby brunatne, głównie wyługowane i kwaśne oraz gleby bielicowe, zwłaszcza pseudobielicowe. Pozostałe typy gleb posiadają niski udział procentowy (nie przekraczający 5%) i nie odgrywają większej roli gospodarczej. Należy wśród nich wyróżnić: czarne ziemie i mady.

2.4.2. Ocena problemów związanych z erozją gleb

W miejskim obszarze funkcjonalnym Kielc zjawisko erozji gleb w stopniu silnym i bardzo silnym może potencjalnie występować tylko na obszarach lessowych w Regionie Łysogórskim. Zjawisko to nie zostało jednak dostatecznie rozpoznane i udokumentowane. Nie prowadzi się również zabiegów przeciwerozyjnych. Potencjalnie najbardziej zagrożone erozją są gleby lessowe położone na stokach o spadkach pow. 3° (zagrożenie erozją umiarkowaną) oraz pow. 6° (zagrożone erozją intensywną). Proces niszczącej strukturę gleby erozji silnej i bardzo silnej może występować na stokach o nachyleniu pow. 10° użytkowanych intensywnie jako grunty orne. Gleby na tych spadkach są najczęściej użytkowane jako trwale zadarnione pastwiska lub pozostają w odłogowaniu. Stopień zagrożenia pozostałych gleb stokowych, zwłaszcza rędzinowych i gliniastych, które rzadko są użytkowane ornie, należy uznać za minimalny (tzw. erozja potencjalna, którą można wyeliminować drogą zabiegów agrotechnicznych lub zalesiania).

2.4.3. Zakwaszenie gleb

Odczyn gleby wywiera decydujący wpływ na możliwości wzrostu roślin i prawidłowy przebieg procesów glebotwórczych. Uzależniony on jest od rodzaju skały macierzystej, składu granulometrycznego gleby oraz stosowania zabiegów agrotechnicznych, zwłaszcza wapnowania. W latach 2013–2014 Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Kielcach wykonała badania gleby na obszarze ok. 19,5 tys. ha w całym województwie, w tym we wszystkich gminach na obszarze MOF OW. Wyniki badań wykazują na wysoki w regionie udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych, który wynosi 42%. Na obszarze opracowania MOF OW problem ten dotyczy szczególnie miasta Kielce (80% gleb) oraz gmin: Łączna (ponad 80% gleb), Strawczyn, Masłów i Górno (60-80% gleb), Daleszyce i Chęciny (40–60% gleb) oraz Morawica (18%). Porównując wyniki z lat 2013–2014 z wynikami z 2010 r. można stwierdzić, iż nadmierne zakwaszenie gleb utrzymuje się na podobnym poziomie. Rozkład przestrzenny tego zjawiska także nie uległ zmianie.

2.4.4. Zasobność gleb w składniki pokarmowe

O jakości i przydatności rolniczej gleb decyduje naturalna zasobność w makroelementy (fosfor, potas i magnez), które są niezbędne do prawidłowego wzrostu i rozwoju roślin. W powiecie kieleckim większość gleb cechuje się niską zawartością fosforu (61% z nich posiada niedobór tego makroelementu, w województwie niedobór ten wykazuje 45% gleb). Odwrotna sytuacja występuje w Kielcach — 63% gleb posiada wystarczającą zawartość tego pierwiastka.

Gleby powiatu kieleckiego wykazują relatywnie wyższą zawartość potasu, bowiem od 40–60% z nich posiada wysoką zawartość tego makroelementu (w województwie średnio 45%). Na terenie miasta Kielce zawartość potasu w glebach jest niższa — tylko 36% gleb posiada zawartość określaną jako wysoka.

Pod względem zasobności w przyswajalny magnez najkorzystniej sytuacja kształtuje się w Kielcach, gdzie niską i bardzo niską zawartość tego pierwiastka posiada tylko 18% gleb. W gminach powiatu kieleckiego niedobór magnezu wykazuje natomiast 25–45% gleb, co należy uznać za sytuację niekorzystną (średnio w województwie wskaźnik ten wynosi 20%).

Jak wykazują badania OSChR w Kielcach największym zagrożeniem jakości gleb w rejonie Kielc jest wysoki niedobór wapnia oraz postępujące ich zakwaszenie, które potęguje niskie zużycie wapna nawozowego. Konsekwencją tej sytuacji (prócz obniżenia plonów roślin uprawnych) jest spadek przyswajalności dla roślin składników pokarmowych, przy jednoczesnym wzroście dostępności metali ciężkich. Zbyt niska jest przy tym zasobność w magnez, który ma podstawowe znaczenie w procesie fotosyntezy.

2.5. Jakość powietrza atmosferycznego

Zanieczyszczanie powietrza to wprowadzanie do niego substancji w takich ilościach, które mogą zagrażać zdrowiu człowieka, ujemnie wpływać na klimat, przyrodę, glebę lub wodę oraz powodować inne szkody w środowisku. Źródłem emisji są najczęściej: zakłady energetyczne (elektrownie i elektrociepłownie), zakłady przemysłowe, kotłownie, paleniska indywidualne, środki transportu, źródła wtórne, powstałe w wyniku wydalania oraz utylizacji ścieków i odpadów (np. hałdy, składowiska), rolnictwo (np. rozsiewanie nawozów sztucznych, stosowanie środków ochrony roślin), a także przemiany i reakcje chemiczne zachodzące w zanieczyszczonej atmosferze oraz źródła naturalne (np. pożary lasów, burze pyłowe).

Ochrona powietrza, zgodnie z ustawą POŚ polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności poprzez: utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach, zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane oraz zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

2.5.1. Źródła zanieczyszczeń powietrza

Województwo świętokrzyskie zaliczane jest do regionów Polski o względnie niskiej emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Wg danych GUS za 2014 r. pod względem wielkości emisji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych region zajmuje 10 miejsce w kraju (2,192 tys. ton), zaś pod względem emisji zanieczyszczeń gazowych 7 miejsce (12 070,8 tys. ton). Ok. 99,9% zanieczyszczeń pyłowych w regionie jest zatrzymywanych i neutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń, dla zanieczyszczeń gazowych analogiczny wskaźnik wynosi — 42,0%.

Rozkład emisji w regionie jest przestrzennie zróżnicowany i związany z lokalizacją dużych zakładów i dzielnic przemysłowych. W województwie zlokalizowanych jest kilkanaście dużych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza. Największy udział w emisji zanieczyszczeń do powietrza ma przemysł energetyczny, w tym energetyka zawodowa oraz ciepłownictwo w gospodarce komunalnej i przemyśle. Innymi branżami odpowiedzialnymi za emisję, są: przemysł cementowo-wapienniczy i materiałów ogniotrwałych i budowlanych oraz maszynowy i metalurgiczny. Na obszarze MOF OW największymi emitentami zanieczyszczeń są: PGE Elektrociepłownia Kielce S.A. w Kielcach, ZPW Trzuskawica S.A. w Sitkówce oraz Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. — Cementownia w Nowinach.

Na stan czystości powietrza w regionie wpływają również ponadregionalne zanieczyszczenia gazowe i pyłowe z Bełchatowa, Śląska i Krakowa. Duży wpływ na czystość powietrza ma także emisja niska pochodząca z lokalnych kotłowni, palenisk i środków transportu. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym.

2.5.2. Jakość powietrza

Oceny jakości powietrza dokonuje się w strefach, którymi są aglomeracje o liczbie mieszkańców pow. 250 tys., miasta o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys. oraz pozostały obszar województwa. W regionie świętokrzyskim oceny jakości powietrza dokonuje się w 2 strefach, którymi są: miasto Kielce oraz strefa świętokrzyska (pozostały obszar województwa). W obu strefach wykonuje się ocenę pod kątem ochrony zdrowia ludzi. Natomiast ze względu na ochronę roślin klasyfikuje się teren całego województwa, z wyłączeniem miasta Kielce. Obszar MOF OW położony jest w obu wyznaczonych strefach.

Zgodnie z art. 89 ustawy POŚ Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W 2015 R. - KLASYFIKACJA ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ZDROWIA LUDZI

Klasyfikacja stref dla kryterium poziomów dopuszczalnych i docelowych w zakresie zanieczyszczeń: C_6H_6, NO_2, SO_2, CO, O_3 oraz Pb, As, Cd, Ni, w pyle zawieszonym PM10

Oznaczenia klas stref
- klasa A
- klasa C (nie występuje)
- granica MOF OW

Klasyfikacja stref dla kryterium poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu docelowego B(a)P

Oznaczenia klas stref
- klasa A (nie występuje)
- klasa C
- granica MOF OW

Klasyfikacja stref dla kryterium poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 (faza I)

Oznaczenia klas stref
- klasa A
- klasa C
- granica MOF OW

Klasyfikacja stref dla kryterium poziomu celu długoterminowego ozonu

Oznaczenia klas stref
- klasa D1 (nie występuje)
- klasa D2
- granica MOF OW

Źródło: WIOŚ w Kielcach, Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2015

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, skr. poczt. 25, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W 2015 R. - KLASYFIKACJA ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ROŚLIN

Klasyfikacja strefy świętokrzyskiej dla kryterium poziomów dopuszczalnych w zakresie NO_x i SO_2 oraz poziomu docelowego O_3

Oznaczenia klas stref

- klasa A
- klasa C (nie występuje)
- nie podlega klasyfikacji
- granica MOF OW

Klasyfikacja strefy świętokrzyskiej dla kryterium poziomu celu długoterminowego ozonu

Oznaczenia klas stref

- klasa D1 (nie występuje)
- klasa D2
- nie podlega klasyfikacji
- granica MOF OW

Źródło: WIOŚ w Kielcach, Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2015

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, skr. poczt. 25, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

substancji odrębnie. Wynikiem oceny jest zaliczenie każdej ze stref do jednej z poniższych klas (dla wszystkich substancji podlegających ocenie):

- klasa A (D1) — stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych (D1);
- klasa B — stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych zwiększonych o margines tolerancji;
- klasa C (D2) — stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalne zwiększone o margines tolerancji, gdy nie ma marginesu tolerancji, poziomy dopuszczalne, docelowe i poziomy celów długoterminowych (D2).

W klasyfikacji stref dokonanej w 2015 r. pod względem ochrony zdrowia:

- obu strefom przypisano klasę A ze względu na dotrzymanie dopuszczalnych norm stężenia: benzenu, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu oraz ozonu (ze względu na poziom docelowy), ponadto strefa świętokrzyska otrzymała klasę A ze względu na dotrzymanie normy poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5 określonego dla fazy I;
- obu strefom nadano klasę C ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 dla stężeń 24-godzinnych oraz średnioroczne przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu;
- strefie obejmującej Kielce nadano klasę C w związku z przekroczeniem poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5 określonego dla fazy I, zaś pod względem dotrzymywania poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5 dla fazy II, obie strefy uzyskały klasę C1;
- obu strefom nadano klasę D2 ze względu na przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu.

W klasyfikacji pod względem ochrony roślin strefie świętokrzyskiej przypisano:

- klasę A ze względu na dotrzymanie dopuszczalnych poziomów tlenków azotu, dwutlenku siarki oraz ozonu (ze względu na poziom docelowy);
- klasę D2 ze względu na przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu.

Jako obszar przekroczeń wartości dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 wskazano: miasto Kielce, większe miasta w województwie oraz gminy graniczące ze strefą m. Kielce. Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5 dla fazy I obejmuje miasto Kielce, a w szczególności: centralną, północno-zachodnią, południową i południowo-zachodnią część miasta. Jako obszary potencjalnych przekroczeń poziomu docelowego B(a)P wskazano teren prawie całego województwa, za wyjątkiem terenów niektórych gmin, wysuniętych maksymalnie na północ, zachód i na wschód oraz kilku gmin w pozostałych obszarach strefy świętokrzyskiej.

Porównując uzyskane wyniki do badań przeprowadzonych w roku wcześniejszym (2014 r.) można stwierdzić, że nie uległy one zmianie. Dla stref ze statusem klasy C, należy podjąć działania w celu określenia obszarów przekroczeń danego zanieczyszczenia oraz opracować program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych. Klasa D2 skutkuje podjęciem długoterminowych działań naprawczych, będących celem wojewódzkiego programu ochrony środowiska. W związku z powyższym na liście stref zakwalifikowanych do opracowania programu ochrony powietrza znalazły się: miasto Kielce (ze względu na pył PM10, PM2,5 i B(a)P) oraz strefa świętokrzyska (ze względu na pył PM10 i B(a)P).

2.5.3. Programy ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego

Dla województwa świętokrzyskiego opracowane zostały dotychczas programy ochrony powietrza (POP), zawierające listy działań i przedsięwzięć naprawczych, których realizacja pozwoli uzyskać wymierne efekty w zakresie poprawy jakości powietrza. Dotychczas przyjęte uchwałami Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego zostały: *„Program ochrony powietrza dla woj. świętokrzyskiego: Część A — strefa miasto Kielce — ze względu na przekroczenia pyłu PM10, pyłu PM2,5 i benzo(a)pirenu, Część B — strefa świętokrzyska — ze względu na przekroczenia pyłu PM10 i benzo(a)pirenu, Część C — strefa świętokrzyska — ze względu na przekroczenia ozonu"* oraz *„Program ochrony powietrza dla woj. świętokrzyskiego — strefa świętokrzyska — ze względu na przekroczenia pyłu PM2,5" wraz z Planem Działań Krótkoterminowych"*. Sejmik Województwa Świętokrzyskiego Uchwałą nr XVII/248/15 z dnia 27 listopada 2015 r. przyjął *„Aktualizację Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych"*. Realizacja przedsięwzięć i działań zawartych w ww. programach powinna przynieść w perspektywie oczekiwaną poprawę jakości powietrza atmosferycznego w całym regionie.

2.6. Klimat akustyczny

Nowelizacja ustawy POŚ w zakresie ochrony przed hałasem (2019 r.) nałożyła na prezydentów miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, a także zarządzających drogami, liniami kolejowymi oraz lotniskami, obowiązek identyfikacji głównych dróg, głównych linii kolejowych i głównych lotnisk oraz przekazywania do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, co 5 lat, danych identyfikujących te miasta oraz główne drogi, linie kolejowe i lotniska.

Ustawa wprowadziła również obowiązek opracowywania **strategicznych map hałasu** (do czerwca 2022 r.), który dotyczy zarządzających głównymi drogami, liniami kolejowymi lub lotniskami oraz prezydentów miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców. Mapy hałasu powinny zawierać odrębne mapy dotyczące dróg, linii tramwajowych, linii kolejowych, portów, lotnisk oraz miejsc prowadzenia działalności przemysłowej. Mapy te mają stanowić podstawowe źródło danych wykorzystywanych do informowania społeczeństwa o zagrożeniach środowiska hałasem, opracowania danych dla państwowego monitoringu środowiska, tworzenia i aktualizacji programów ochrony środowiska przed hałasem, planowania strategicznego oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Marszałkowie województw, na podstawie strategicznych map hałasu, będą mieli obowiązek sporządzania **programów ochrony środowiska przed hałasem**. Programy te powinny być sporządzane nie jak dotychczas tylko dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, ale także dla terenów, na których poziom hałasu nie jest przekroczony oraz obszarów cichych. Sejmik województwa powinien uchwalić program po raz pierwszy do 18 lipca 2024 r. Dotychczas sporządzone mapy akustyczne zachowają ważność do 30 czerwca 2022 r., a dotychczasowe programy ochrony środowiska przed hałasem do 18 lipca 2024 r.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 112).

Główny Inspektor Ochrony Środowiska przekazuje do Komisji Europejskiej co 5 lat dane identyfikujące aglomeracje o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, a także główne drogi, główne linie kolejowe i główne lotniska. Przekazuje również dane ze strategicznych map hałasu oraz streszczenia programów opracowanych przez marszałków województw.

2.6.1. Hałas w aglomeracjach

W 2012 r. sporządzono *„Mapę akustyczną miasta Kielce"*, która została następnie zaktualizowana w 2013 r. W ramach tego opracowania wykonano modelowanie rozprzestrzeniania się hałasu w otoczeniu dróg, kolei i terenów przemysłowych. Otrzymane wyniki nałożono na mapę obszarów o określonych rodzajach zagospodarowania i dopuszczalnych normach hałasu i dzięki temu zidentyfikowano tereny najbardziej zagrożone hałasem. Na podstawie wykonanych analiz obecny stan warunków akustycznych w Kielcach należy uznać za niekorzystny. Zasięg przestrzenny przekroczeń wartości dopuszczalnych nie wykracza jednak poza 200 m od źródeł hałasu. Zdecydowanie największe przekroczenia hałasu powoduje ruch drogowy. Zarówno hałas kolejowy, jak i przemysłowy powoduje mniej przekroczeń wartości dopuszczalnych.

Na ponadnormatywny hałas drogowy wyrażony wskaźnikiem L_{DWN} narażonych jest ok. 51 tys. mieszkańców miasta (ok. 20% powierzchni miasta). Analogiczne wskaźniki dla hałasu kolejowego wynoszą: ok. 1600 mieszkańców (ok. 4,6% powierzchni miasta); dla hałasu przemysłowego: 55 mieszkańców (ok. 0,9% powierzchni miasta). Największe przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu można zidentyfikować na terenach sąsiadujących z drogami krajowymi nr 73 i 74, drogami wojewódzkimi nr 786 i 762 oraz w centrum miasta. Przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu przy głównych ulicach miasta wynoszą do 20 dB.

Dużo mniejsze przekroczenia wartości dopuszczalnych można zaobserwować analizując hałas kolejowy. Największe przekroczenia poziomów dopuszczalnych występują w miejscu przecięcia linii kolejowej nr 8 z ul. Chorzowską. Sięgają one tutaj do 15 dB, natomiast na zdecydowanej większości pozostałych obszarów, z którymi sąsiadują linie kolejowe nie obserwuje się naruszeń dopuszczalnych poziomów hałasu, bądź są one nieznaczne.

Jeszcze korzystniej kształtuje się klimat akustyczny w przypadku oddziaływania hałasu przemysłowego. W zasadzie naruszenia poziomów dopuszczalnych hałasu w środowisku występują na bardzo małym obszarze i są one mniejsze od 5 dB. W większości przypadków funkcjonujący w Kielcach przemysł nie narusza poziomów dopuszczalnych hałasu.

Mapa akustyczna miasta Kielce stanowiła podstawę do opracowania *„Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w granicach administracyjnych miasta Kielce — plan na lata 2015–2019".* W dokumencie tym zidentyfikowano tereny miasta o największych przekroczeniach dopuszczalnych poziomów hałasu. Ustalono listę priorytetów w zakresie działań mających na celu poprawę stanu klimatu akustycznego. W pierwszej kolejności zrealizowane powinny zostać przedsięwzięcia ochronne dla obszarów przeznaczonych pod szpitale, domy opieki społecznej oraz na tych terenach mieszkaniowych, dla których przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu są najwyższe. Natomiast rozwiązania problemów w rejonach mniej zagrożonych powinny być przesunięte w czasie i etapowane.

Ograniczenie równoważnego poziomu dźwięku do poziomów nieprzekraczających wartości dopuszczalnych na obszarze miasta jest jednak trudne do osiągnięcia. Wśród najważniejszych działań, jakie zostały wymienione w Programie, które mają się przyczynić do poprawy klimatu akustycznego miasta są: realizacja szeregu inwestycji drogowych na terenie Kielc, stosowanie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych powodujących upłynnienie ruchu pojazdów, ograniczenie ruchu tranzytowego, odpowiednia polityka parkingowa, zapewnienie priorytetu dla komunikacji zbiorowej oraz edukacja społeczna. Określono również szereg wytycznych dotyczących planowania przestrzennego w tym. m.in. lokalizowanie nowej zabudowy mieszkaniowej poza zasięgiem uciążliwego hałasu.

2.6.2. Hałas komunikacyjny

Hałas komunikacyjny, szczególnie drogowy, obejmuje swym zasięgiem największą grupę ludzi. Dotyczy to zwłaszcza dróg krajowych oraz niektórych dróg wojewódzkich na odcinkach przebiegających przez obszary zurbanizowane.

Sejmik Województwa Świętokrzyskiego uchwałą Nr III/72/14 z dnia 29 grudnia 2014 roku przyjął *„Programy ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg krajowych i dróg wojewódzkich z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne".*

Dokumenty te w 2018 i 2019 roku zostały zaktualizowane — uchwała nr XLII/603/18 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 19 marca 2018 r. w sprawie określenia *„Aktualizacji Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg wojewódzkich z terenu województwa świętokrzyskiego , których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne"* oraz uchwała nr IV/63/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2019 r. w sprawie określenia *„Aktualizacji Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg krajowych z terenu województwa świętokrzyskiego , których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne"*.

<u>Hałas drogowy</u>

Na prawie wszystkich drogach krajowych w analizowanym obszarze występują potoki ruchu przekraczające 3 mln pojazdów na rok. Obejmują one odcinki drogi nr 7: Suchedniów — Występa, Występa — Wiśniówka, Kielce/obwodnica A/, Kielce/obwodnica B/, Chęciny — Podchojny; drogi nr 73: Wiśniówka — Kielce, Kielce — Morawica, Morawica (przejście), Morawica — Chmielnik, Chmielnik — Busko-Zdrój oraz drogi nr 74: droga 728 — Ćmińsk, Ćmińsk — Kielce, Kielce — Radlin, Radlin — Wola Jachowa.

Na podstawie mapy akustycznej w *„Programie ochrony środowiska przed hałasem …"* zidentyfikowano obszary podlegające ochronie akustycznej, w obrębie których zarejestrowano przekroczenia wartości dopuszczalnych dla hałasu drogowego przy drogach krajowych. Przekroczenia te zwykle oscylują w okolicach 5 dB. Przekroczenia powyżej 10 dB stwierdzono w: Tokarni, Szewcach, Domaszowicach, Radlinie, Miedzianej Górze i Młynku. Na hałas drogowy przekraczający dopuszczalną wartość wskaźnika L_{DWN} narażonych jest łącznie 7840 osób, a na hałas przekraczający dopuszczalną wartość wskaźnika L_N narażonych jest łącznie 9019 osób. Analogicznie powierzchnia obszarów zagrożonych ponadnormatywnym hałasem sumarycznie wynosi 6,42 km^2 dla wskaźnika LDWN i 7,06 km^2 dla wskaźnika L_N.

Na drogach wojewódzkich w analizowanym obszarze potoki ruchu przekraczające 3 000 000 pojazdów na rok występują na odcinkach dróg nr 762 Kielce — węzeł drogowy Chęciny i 764 Kielce — Daleszyce. Zidentyfikowano obszary podlegające ochronie akustycznej, w obrębie których zarejestrowano przekroczenia obowiązujących wartości dopuszczalnych dla hałasu drogowego pochodzącego od dróg wojewódzkich, przy czym ustalono, że przekroczenia te wynoszą poniżej 5 dB.

W celu ograniczenia hałasu do poziomów nieprzekraczających wartości dopuszczalnych ww. Programy zaproponowały szereg działań krótkoterminowych i długoterminowych, których realizacja doprowadzić ma do znaczącej poprawy jakości klimatu akustycznego oraz do obniżenia poziomu hałasu do dopuszczalnych norm. Niezależnie od obowiązku badania poziomu hałasu przez zarządzających infrastrukturą transportową w sytuacji obciążenia drogi ruchem powyżej 30 tys. pojazdów na rok, badania poziomu hałasu prowadzi wyrywkowo Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska. W obszarze analizowanym pomiary takie zostały przeprowadzone:

- w Chmielniku (2016 r.), na ulicy Jana Pawła II i Szydłowskiej, w ciągu drogi wojewódzkiej nr 765 gdzie stwierdzono maksymalne przekroczenie na poziomie 4,2 dB;
- w Zagnańsku (2013 r.), na ulicy Turystycznej, w ciągu drogi wojewódzkiej nr 750 gdzie stwierdzono maksymalne przekroczenie na poziomie 6,1 dB.

Oba ww. punkty pomiarowe znajdują się na drogach wojewódzkich obciążonych ruchem poniżej 30 tys. pojazdów na rok. Widać więc, że przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu transportowego nie dotyczą tylko dróg najbardziej obciążonych ruchem. Mogą one dotyczyć mniej obciążonych odcinków i wynikać nie tylko z wielkości ruchu, ale także z jego rodzaju, jakości nawierzchni drogi, czy sposobu zagospodarowania przyległego terenu.

Hałas kolejowy

Ze względu na to, ze w województwie świętokrzyskim brak jest linii kolejowych, po których przejeżdża rocznie powyżej 30 tys. pociągów, mapa akustyczna linii kolejowych wykonana na zlecenie PKP PLK S.A. nie uwzględnia żadnego odcinka w województwie, a tym samym na obszarze MOF OW. Pomiarów hałasu od linii kolejowych dokonano na potrzeby opracowania pn. *„Mapy akustyczne miasta Kielce"* w 18 punktach położonych przy liniach kolejowych nr 8, 61 i 567. Pomiary te wykazały, że mieszkańcy Kielc narażeni są na przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników L_{DWN} i L_N w zakresie do 5 dB, a w jednym miejscu, na skrzyżowaniu linii kolejowej nr 8 z ul. Chorzowską, na przekroczenie sięgające 15 dB. Zasięg ponadnormatywnego hałasu kolejowego wynosi maksymalnie do 70 m od torów.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w analizowanym obszarze dla sieci kolejowej pomiarów takich dokonał w 2016 r. dla linii kolejowej nr 8 w Zagnańsku, w rejonie ul. Kieleckiej. Pomiary te wykazały przekroczenia dopuszczalnych norm zarówno w porze dziennej jak i nocnej. Wynosiły one odpowiednio 8,5 dB i 9,2 dB.

Hałas lotniczy

W obszarze MOF OW nie ma portu lotniczego o rocznej ilości przemieszczeń pow. 50 tysięcy. Istniejące lokalne lotnisko w Masłowie obsługuje tylko loty sportowo-dyspozycyjne. W związku z powyższym pomiary hałasu pochodzące od transportu lotniczego nie są prowadzone a ryzyko przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu istnieje jedynie bezpośrednio w strefach nalotu lotniska.

2.6.3. Hałas przemysłowy

Skala zagrożeń hałasem przemysłowym w regionie nie jest duża, a jego zasięg ma z reguły charakter lokalny, obejmujący zasięgiem jedynie tereny zabudowy mieszkaniowej sąsiadujące z obiektami emitującymi hałas. Liczącymi się źródłami hałasu przemysłowego są m.in.: kopalnie surowców mineralnych, zakłady produkcji materiałów budowlanych, produkcji drzewnej, odlewnie i centra handlowo-rozrywkowe. Uciążliwości hałasowe powodują również niektóre urządzenia mechaniczne.

Badania hałasu przemysłowego w latach 2013–2015 wykonano łącznie w 40 zakładach na obszarze całego regionu. Analizując wyniki tych pomiarów, można zauważyć, że w porze nocnej dominowały obiekty bez przekroczeń norm. Przekroczenia poziomów dopuszczalnych w porze nocnej stwierdzono w ok. 30% zakładów. Ich wielkość mieściła się głównie w przedziale 0,1–5 dB oraz 5,1–10 dB. Przekroczenia od 10,1–15 dB wystąpiły jedynie w roku 2013. Nie odnotowano przekroczeń powyżej 15 dB.

2.7. Pola elektromagnetyczne

Pola elektromagnetyczne pochodzenia naturalnego to m.in. promieniowanie elektromagnetyczne Ziemi lub wyładowania elektryczne w czasie burzy. Sztucznie wytwarzane pola elektromagnetyczne powstają w czasie pracy różnych urządzeń jak np.: kuchenki mikrofalowe, komputery, telefony komórkowe, stacje telefonii komórkowej, anteny nadawcze radiowo-telewizyjne, aparaty CB-radio, stacje radarowe, napowietrzne linie przesyłowe wysokiego napięcia i stacje elektroenergetyczne. Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne

źródło niekorzystnie zmienia warunki bytowania organizmów żywych i wpływa ujemnie na przebieg procesów życiowych. Sposób i skutki oddziaływania PEM na organizmy żywe zależą od jego częstotliwości i natężenia.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych zróżnicowane dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności, a także zakresy częstotliwości promieniowania, dla których określa się parametry fizyczne, charakteryzujące oddziaływanie pól na środowisko, określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883).

W roku 2016 na terenie województwa świętokrzyskiego do badań monitoringowych natężenia pól elektromagnetycznych (PEM), prowadzonych przez WIOŚ, wytypowano 45 punktów pomiarowych, znajdujących się w dostępnych dla ludności miejscach:

- w miastach o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys.: w Kielcach, Starachowicach i Ostrowcu Świętokrzyskim — po 5 punktów (w sumie 15 punktów);
- w pozostałych miastach — 15 punktów;
- na terenach wiejskich — 15 punktów.

Na obszarze MOF OW znalazło się 8 takich punktów: 5 punktów w Kielcach i po jednym punkcie w Chmielniku, Strawczynie i Górnie.

W żadnym punkcie pomiarowym nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej wartości poziomu pól elektromagnetycznych, określonej ww. rozporządzeniem Ministra Środowiska, zgodnie z którym dopuszczalny poziom PEM dla miejsc dostępnych dla ludności, w zakresie częstotliwości PEM od 3 MHz do 300 MHz wynosi 7 V/m (składowa elektryczna).

2.8. Poważne awarie

Zgodnie z ustawą POŚ poważna awaria to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska bądź powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Źródłami zdarzeń o cechach poważnych awarii są procesy przemysłowe i magazynowanie substancji niebezpiecznych w zakładach mogących być źródłem poważnej awarii oraz wypadki w trakcie transportu materiałów niebezpiecznych.

2.8.1. Zakłady o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii

Zgodnie z danymi WIOŚ na obszarze MOF OW nie ma jednostek uznanych za zakłady o dużym ryzyku wystąpienia takiej awarii (ZDR), znajdują się natomiast 4 jednostki uznane za zakłady o zwiększonym ryzyku (ZZR).

Tabela nr 3 Wykaz zakładów zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii zlokalizowanych na obszarze MOF OW (styczeń 2016).

	Nazwa zakładu	Miejscowość (gmina)
1.	Skład Materiałów Wybuchowych „Rykoszyn", MAXAM POLSKA Sp. z o.o. Duninów 3, 59-140 Chocianów	Rykoszyn (gm. Piekoszów)
2.	Skład Materiałów Wybuchowych SSE POLSKA Sp. z o.o. Kielce ul. Na Stole, 25-100	Kielce
3.	Skład Materiałów Wybuchowych w Woli Morawickiej NITROERG-SERWIS Sp. z o.o. Oddział Świętokrzyski, 26-026 Morawica	Wola Morawicka (gm. Morawica)
4.	Termetal Piotr Glaner Sp. K. Ocynkownia Termetal, Dębska Wola 1E, 26-026 Morawica	Dębska Wola (gm. Morawica)

Źródło: Dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach i Państwowej Straży Pożarnej.

Oprócz zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii, na obszarze MOF OW zlokalizowanych jest szereg zakładów, w których występują mniejsze ilości substancji niebezpiecznych, stwarzających duże zagrożenie. Są to np. przedsiębiorstwa rolno-przemysłowe oraz mleczarnie stosujące amoniak w instalacjach chłodniczych.

2.8.2. Transport materiałów niebezpiecznych

Transport toksycznych substancji przemysłowych niesie ze sobą ryzyko związane z możliwością wystąpienia katastrofy drogowej lub kolejowej i uwolnieniem substancji niebezpiecznej do środowiska. Powinien się zatem odbywać pod ścisła kontrolą. Trasy ich przewozu w miarę możliwości winny być wyznaczane przez tereny mało zurbanizowane, nisko zaludnione, o niskich walorach przyrodniczych, z daleka od ujęć wody.

Zgodnie z danymi zawartymi w *Wojewódzkim Planie Zarządzania Kryzysowego dla województwa świętokrzyskiego*, transport toksycznych substancji przemysłowych (TSP) ma miejsce na większości dróg krajowych i częściowo na sieci dróg wojewódzkich. Przez obszar MOF OW przebiegają dwa z pięciu wskazanych w ww. dokumencie korytarzy drogowych:

- Radom — Miechów (ciąg drogi krajowej nr 7 — S7),
- Żarnów — Szczucin (ciąg dróg krajowych nr 7, 73 i 74 i droga wojewódzka nr 763).

Ten sam *Plan*, w zakresie transportu toksycznych substancji przemysłowych transportem kolejowym, wskazuje w obszarze województwa pięć korytarzy kolejowych, z których trzy przebiegają przez miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego:

- Grzybów — Kielce wykorzystujący ciąg linii kolejowych nr 8, 73 i 70,
- Kielce — Częstochowa wykorzystujący ciąg linii kolejowej nr 61,
- Radom — Miechów wykorzystujący ciąg linii kolejowej nr 8.

2.9. Główne problemy i obszary problemowe

Do najważniejszych problemów na obszarze MOF OW należy zaliczyć:

<u>w zakresie ochrony bioróżnorodności:</u>

- powstawanie nowych barier ekologicznych utrudniających prawidłowe funkcjonowanie systemu ekologicznego;
- zanik cennych siedlisk przyrodniczych w wyniku intensyfikacji gospodarowania (osuszanie terenów podmokłych, zmiana składu fitocenoz, niszczenie miejsc lęgowych, a w dalszej perspektywie zmiana łąk na grunty orne), a także w niektórych wypadkach na skutek zaniku gospodarowania rolniczego (niekorzystne zmiany sukcesyjne w obrębie muraw kserotermicznych i zarastanie cennych przyrodniczo siedlisk);
- rozdrobnienie kompleksów leśnych, które miejscami powoduje przerwanie ciągłości naturalnych ekosystemów i ograniczenie liczby nisz ekologicznych, stanowiących ostoje dla dziko żyjącej fauny;
- melioracje odwadniające, powodujące obniżenie poziomu wód gruntowych oraz zanik i degradację ekosystemów hydrogenicznych;
- wypalanie traw i zanik lasów łęgowych w dolinach rzecznych;
- postępująca synantropizacja flory i fauny oraz przenikanie gatunków obcych;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi powodujące przekształcenia struktury krajobrazu (uproszczenie) oraz fragmentaryzację, likwidację i zniszczenie mozaiki siedlisk;
- brak efektywnej ochrony krajobrazowej;
- brak akceptacji społecznej w zakresie tworzenia nowych obszarów chronionych oraz realizacji gospodarki proekologicznej na obszarach już istniejących;
- lokalne przeciążenie ruchem turystycznym (np. obszar ŚPN);
- penetracja turystyczna cennych przyrodniczo obiektów, nieprzygotowanych do przyjęcia ruchu turystycznego, prowadząca do obniżenia ich walorów przyrodniczych;
- zbyt niska świadomość ekologiczna turystów, skutkująca nie przestrzeganiem właściwych zasad zachowania na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych (np. palenie ognisk, niszczenie roślinności, płoszenie zwierząt itp.);
- zaśmiecanie terenów leśnych w pobliżu terenów zamieszkałych oraz dróg;
- zwiększona lokalnie podatność drzewostanów na czynniki chorobotwórcze;
- pożary i kradzieże drzewa wyrządzające duże szkody w środowisku leśnym;
- coraz większa presja budownictwa na tereny o dużej bioróżnorodności, np. występująca na niektórych terenach leśnych lub w ich pobliżu presja budowlana powodowana chęcią zamieszkania w lesie lub w jego sąsiedztwie;
- niewystarczająca ilość infrastruktury komunalnej na terenach cennych przyrodniczo, stanowiących bazę dla rozwoju turystyki i rekreacji;

- zagospodarowanie przestrzenne realizowane często bez uwzględnienia zasad ochrony bioróżnorodności, prowadzące m.in. do degradacji naturalnych ekosystemów i zaburzenia ich funkcjonowania oraz dysharmonii krajobrazu;
- lokalne konflikty między wartościami przyrodniczo-krajobrazowymi (prawną ochroną przyrody) a eksploatacją surowców mineralnych;

w zakresie ładu przestrzennego i ochrony krajobrazu:

- chaotyczna zabudowa, wkraczająca na stoki, w miejsca eksponowane krajobrazowo, zaburzająca linie ciągów widokowych, realizowana bez uwzględnienia walorów krajobrazowych, przyrodniczych (zabudowa dolin rzecznych i korytarzy napowietrzających) i kulturowych (obudowa otoczenia zabytków i ich przedpola widokowego);
- projektowanie nadmiernej ilości terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową bez zapewnienia obsługi komunikacją publiczną, często bez dróg publicznych (tylko drogi wewnętrzne), bez racjonalnej obsługi w: infrastrukturę techniczną (brak sieci kanalizacyjnej, gazowej itd.), społeczną (żłobek, przedszkole itp.), bez zaplecza usługowego;
- kosmopolityczna zabudowa, pozbawiona cech wynikających z tradycji regionu, zróżnicowana architektonicznie, materiałowo, skalowo, z detalami i kolorami stwarzającymi dysonans w przestrzeni;
- zmiany w krajobrazie wywołane budową infrastruktury komunikacyjnej (nasypów, estakad, wiaduktów itp.), telekomunikacyjnej (masztów telefonii komórkowej), energetycznej (naziemnych linii przesyłowych, elektrowni wiatrowych, kominów ciepłowniczych), przeciwpowodziowej (tam, zbiorników retencyjnych itd.) oraz eksploatacją złóż surowców mineralnych;
- powiększający się ubytek przestrzeni otwartych oraz lasów, zawłaszczanych na rzecz zabudowy, w tym także likwidacja zadrzewień, zakrzewień śródpolnych i oczek wodnych;
- reklamy różnej wielkości i kształtu, lokalizowane bez żadnych reguł, często zasłaniające wgląd w atrakcyjny krajobraz;
- dzika eksploatacja surowców mineralnych, której efektem są szpecące krajobraz „dziury w ziemi", nierzadko przyczyniające się powstania „dzikich" wysypisk śmieci;

w zakresie gospodarki wodnej:

- nierównomiernie rozmieszczone zasoby wód podziemnych (obok obszarów zasobnych w wody podziemne o wysokiej jakości występują tereny z zasobami niewystarczającymi do pełnego zaspokojenia potrzeb, tereny niewodonośne);
- szybszy odpływ wód powierzchniowych spowodowany zmniejszeniem retencji dolinowej, pogłębianiem i regulacją koryt rzecznych oraz wycinaniem zadrzewień nadrzecznych;
- zagrożenie procesami eutrofizacji w wyniku spływów powierzchniowych z pól rolnych;
- obecność 2 jednolitych części wód powierzchniowych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych: PLRW20005234312 (Kamienna od Bernatki) i PLRW20006234839 (Świślina do Pokrzywianki bez Pokrzywianki);
- podatność wód podziemnych na zanieczyszczenie (związane jest to z budową geologiczną — słabym stopniem izolacji tych wód od powierzchni terenu);
- niedostateczny stopnień skanalizowania oraz dysproporcje w długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej;
- nieprawidłowe użytkowanie zbiorników bezodpływowych na ścieki;
- znaczne braki w kanalizacji deszczowej;
- zmiana stosunków wodnych w wyniku eksploatacji surowców i eksploatacji ujęć;
- bezproduktywne odprowadzanie wód pokopalnianych;
- zagrożenie zjawiskiem powodzi w dolinach rzek;
- postępujące ograniczanie powierzchni biologicznie czynnych na terenach zurbanizowanych;
- niedostateczna konserwacja rowów melioracyjnych prowadząca do lokalnych podtopień;
- występowanie deszczy nawalnych powodujących lokalne podtopienia pól i budynków;

w zakresie ochrony gleb i powierzchni ziemi:

- nieuzasadnione przeznaczanie cennych terenów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- nasilająca się sukcesja leśna najsłabszych gleb, zwłaszcza położonych w oddaleniu od zabudowy, zjawisko to prowadzi do ubytku tradycyjnych — otwartych krajobrazów rolniczych oraz trwałego wyłączenia tych gleb z użytkowania rolniczego;
- wysoki poziom zakwaszenia gleb w większości gmin, obniżający ich rolniczą przydatność;
- występujące punktowo skażenia gleb metalami ciężkimi związane głównie z rosnącym ruchem komunikacyjnym;
- nieprawidłowe stosowanie nawozów i chemicznych środków ochrony roślin;
- występowanie erozji gleb w stopniu intensywnym (a w rejonie zalegania lessów – silnym);
- rosnące zagrożenie środowiska glebowego nadmiernym przesuszaniem lub gwałtownymi spływami powierzchniowymi spowodowanymi zjawiskami ekstremalnymi, tj. susze, powodzie, podtopienia, deszcze nawalne;
- konieczność rekultywacji terenów poeksploatacyjnych, poprzemysłowych i nieczynnych składowisk odpadów;
- niezadowalająca wielkość selektywnej zbiórki i segregacji odpadów oraz ich składowanie jako podstawowa forma unieszkodliwiania odpadów;
- konieczność likwidacji „dzikich" wysypisk odpadów;
- występowanie przedsiębiorstw o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;

w zakresie ochrony powietrza oraz zagrożenia hałasem:

- wykorzystywanie węgla, jako głównego źródła energii;
- napływ zanieczyszczeń powietrza z sąsiednich regionów;
- niska emisja, której źródłem są lokalne kotłownie, gospodarstwa domowe i komunikacja;
- spalanie odpadów w indywidualnych paleniskach domowych;
- zakwalifikowanie obu stref województwa do klasy C wg kryterium ochrony zdrowia ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz strefy miasta Kielce do klasy C pod względem dotrzymania poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5, ponadto obie strefy zaliczono do klasy D2 ze względu na przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu, wg kryterium ochrony roślin strefę świętokrzyską zakwalifikowano do klasy D2 ze względu na przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu;
- przekraczanie dopuszczalnych norm hałasu (szczególnie w miastach i wzdłuż dróg o wysokim stopniu natężenia ruchu samochodowego);

w zakresie edukacji ekologicznej:

- niewielka wiedza społeczeństwa w zakresie problematyki ochrony środowiska;
- niski poziom edukacji ekologicznej, zwłaszcza osób starszych i mieszkających na wsi.

W zakresie adaptacji do zmian klimatu:

- niedosyt działań mających na celu adaptację do zmian klimatu.

Głównymi **środowiskowymi obszarami problemowymi** na obszarze MOF OW są:

- obszary niewodonośne, deficytowe w wodę;
- jednolite części wód powierzchniowych wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych;
- obszary zagrożone powodzią;
- strefy województwa zakwalifikowane w ocenie jakości powietrza do klasy C i D2;
- obszary degradacji gleb wskutek procesów erozyjnych;
- obszary zagrożone ponadnormatywnym hałasem.

3. Budowa geologiczna i zasoby surowców mineralnych

3.1. Zarys budowy geologicznej

Obszar objęty analizą obejmuje 12 gmin i miasto Kielce. W tym rejonie znajdują się fragmenty 3 jednostek geologicznych. Są to:

1. Trzon paleozoiczny.
2. Permsko-mezozoiczne obrzeżenie trzonu paleozoicznego.
3. Zapadlisko Przedkarpackie.

Trzon paleozoiczny Gór Świętokrzyskich znajduje się w centralnej części obszaru. Na jego sfałdowanych i zerodowanych utworach leżą niezgodnie osady drugiej jednostki geologicznej – obrzeżenia permsko mezozoicznego, okalające trzon od północy i zachodu. W południowej części starsze utwory obu jednostek geologicznych zostały przykryte osadami Zapadliska Przedkarpackiego.

Trzon paleozoiczny Gór Świętokrzyskich budują głównie osady: kambru (piaskowce, iłowce, kwarcyty), ordowiku (mułowce, iłowce, osady piaszczysto-wapienne), syluru (łupki krzemionkowe i ilaste, szarogłazy), dewonu (iłowce, mułowce, piaskowce, osady węglanowe) oraz w niewielkim stopniu karbonu (serie ilasto-krzemionkowe i marglisto-wapienne). Z utworami trzonu paleozoicznego, ukształtowanego w kilku etapach ruchów tektonicznych, poprzecinanych uskokami, związane jest występowanie rud: miedzi, ołowiu, srebra i żelaza, a także występowanie intruzji magmowych (diabazów i lamprofirów). Osady trzonu paleozoicznego budują w całości teren gmin: Górno i Masłów, natomiast w gminach: Zagnańsk, Łączna, Miedziana Góra, Piekoszów, Sitkówka Nowiny, Chęciny, Morawica i Daleszyce występują na znacznych ich częściach. Także miasto Kielce zlokalizowane jest głównie na osadach paleozoicznych (występują tu osady wszystkich okresów tej ery).

Permsko-mezozoiczne obrzeżenie trzonu paleozoicznego Gór Świętokrzyskich reprezentują utwory: permu (zlepieńce tzw. zygmuntowskie, wapienie, margle, łupki, osady piaszczysto - mułowcowe), triasu (piaskowce, wapienie, iły), jury (osady piaszczysto-ilaste, zlepieńce, piaskowce, mułowce, wapienie) i kredy (piaskowce, margle, wapienie). Z utworami obrzeżenia związane jest występowanie rud żelaza (obecnie bez znaczenia gospodarczego). Osady obrzeżenia mezozoicznego budują głównie obszar gminy Strawczyn, północne rejony gmin: Miedziana Góra, Zagnańsk i Łączna oraz południowo-zachodnie fragmenty gmin: Piekoszów, Chęciny, Morawica a także niewielką, północną część obszaru gminy Chmielnik. Osady te występują także w mieście Kielce przy zachodniej jego granicy.

Zapadlisko Przedkarpackie na omawianym obszarze ma ograniczony zasięg występowania. Morskie osady trzeciorzędowe występują w centralnej i południowej części gminy Chmielnik oraz o niewielkim zasięgu w dwóch miejscach w gminie Daleszyce (rejon Szczecna i Smykowa). Są to bardzo zmienne litologicznie osady morza mioceńskiego (zlepieńce, piaski, piaskowce, margle, iły, iły bentonitowe, wapienie litotamniowe, wapienie detrytyczne oraz osady chemiczne w postaci gipsów).

Wszystkie starsze formacje geologiczne przykryte są w mniejszym lub większym stopniu utworami czwartorzędowymi, reprezentowanymi przez: żwiry, piaski, mułki, iły zastoiskowe, gliny zwałowe, osady jeziorne (margle, iły, gytie) oraz najmłodsze osady wypełniające doliny rzek (żwiry, piaski, mady).

3.2. Ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z ochrony kopalin

Bogactwo surowców i dogodne warunki eksploatacji powodują, że dotychczasowy i przyszły rozwój obszaru MOF OW związany jest z wykorzystaniem istniejących zasobów surowców mineralnych zwłaszcza dla potrzeb przemysłu materiałów budowlanych. O istotnym znaczeniu tego regionu decyduje korzystne położenie w centrum Polski oraz występowanie złóż o wysokich parametrach fizykomechanicznych kopalin i korzystnych warunkach geologiczno-górniczych. Uwarunkowania te sprawiają, że eksploatacja surowców oraz ochrona udokumentowanych złóż są niezbędne dla zagwarantowania bezpieczeństwa surowcowego, a ich lokalizacja jak i metody eksploatacji w znacznym stopniu determinują możliwość zagospodarowania terenu.

Ze 106 udokumentowanych złóż na omawianym obszarze koncesje na wydobycie posiada 31, z czego 16 złóż surowców węglanowych, 10 kruszywa naturalnego, 5 złóż piaskowców i złoże gipsu. Eksploatowane są też jako kopalina towarzysząca, surowce do prac inżynierskich oraz torfy. Wydobywane surowce to: wapienie, dolomity, piaskowce, piaskowce kwarcytowe, piaski, gipsy i torfy. Wydobycie kopalin ogółem w 2015 r.

wynosiło 23 294 tys. ton. Największe wydobycie osiągnięto eksploatując kopaliny do produkcji kruszyw – 19415 tys. ton z czego 17994 tys. ton to surowce węglanowe a 1421 tys. ton - piaskowce. Wydobycie pozostałych kopalin to: wapienie do produkcji wapna - 1228 tys. ton, wapienie do produkcji cementu – 1 547 tys. ton, kruszywo naturalne (piaski) – 1 126 tys. ton oraz 9 tys. ton surowców dla prac inżynierskich. Ze złoża gipsu Borków-Chwałowice pozyskano 514 tys. ton. Ponieważ złoże to prawie w całości znajduje się poza granicami omawianego obszaru, nie uwzględniano go w statystykach dotyczących obszaru funkcjonalnego.

Największe wydobycie uzyskano w dwóch złożach. Ze złoża Ostrówka i Ołowianka wydobyto 6417 tys. ton wapienia, z czego znaczną część surowca stanowi kruszywo (5906 tys. ton) a część (511 tys. ton) jest wykorzystywana jako surowiec do produkcji: nawozów, mączki wapiennej, farb, klejów, sorbetów do odsiarczania spalin i wielu innych produktów. Drugie złoże to Trzuskawica, gdzie również znaczna część wydobycia przeznaczona jest do produkcji kruszyw (2547 tys. ton), a pozostała kopalina (1228 tys. ton) służy jako surowiec do wytwarzania: wapna, nawozów, mączki wapiennej, spoiw i innych. Ponadto dość znaczne wydobycie osiągnięto w złożach: Kowala Mała i Morawica III.

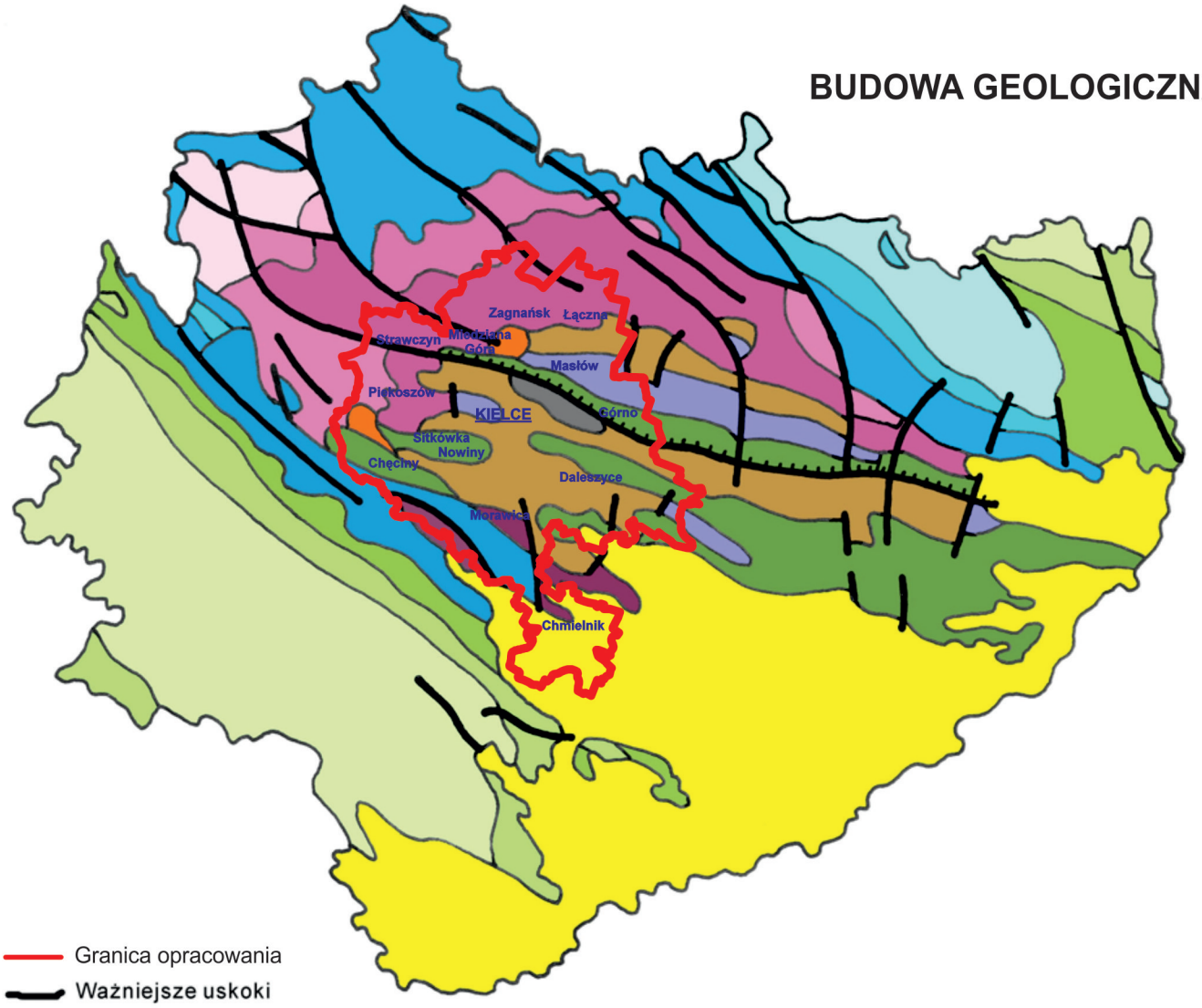
Tabela nr 4 Porównanie wydobycia kopalin w latach 2005, 2010, 2015

Lp	Nazwa złoża	Wydobycie w tys. ton		
		2005r.	2010r.	2015r.
surowce węglanowe				
1.	Bolechowice	-	94	181
2.	Celiny I	226	1211	936
3.	Jaźwica	769	1536	1000
4.	Józefka	317	676	687
5.	Kostomłoty	148	203	353
6.	Kowala Mała	-	-	2379
7.	Laskowa Góra	505	529	457
8.	Morawica III	1452	2032	2762
9.	Ptasznik I	2836	211	150
10.	Radkowice-Podwole	1049	1295	-
11.	Suchowola-Kamienna Góra 1	-	130	48
12.	Wola Morawicka	1	-	46
13.	Kowala (cement)	1109	1650	1547
14.	Chęciny Wolica	5	137	-
15.	Ostrówka i Ołowianka	3026	5180	6417
16.	Trzuskawica (wapno /kruszywa)	2244	3411	1228/2547=3775
piaskowce i piaskowce kwarcytowe				
1.	Bukowa Góra	503	1221	869
2.	Sosnowica	3	2	1
3.	Tumlin Gród	2	2	1
4.	Wiśniówka	525	1033	550
kruszywo naturalne (piaski)				
1.	Bęczków	63	80	-
2.	Brzeziny	49	22	42
3.	Brzeziny II	60	341	297
4.	Mosty II	17	260	290
5.	Nida	80	178	145
6.	Suków II-1	-	-	34
7.	Tokarnia II	-	13	248
8.	Wolica	-	16	35
9.	Wolica Zachód	-	-	35
surowce dla prac inżynierskich				
1.	Suchowola- Kamienna Góra 1	-	21	9
wydobycie kopalin w roku w tys. ton		14989	21899	23294
gipsy				
1.	Borków-Chwałowice	484	414	514

Źródło: Bilanse zasobów złóż kopalin w Polsce na lata 2005, 2010, 2015.

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

BUDOWA GEOLOGICZNA

Granica opracowania
Ważniejsze uskoki
Dyslokacja świętokrzyska

KENOZOIK

Miocen	Iły z wkładkami mułowców i piaskowców

MEZOZOIK

Kreda górna	Opoki, margle z wkładkami piaskowców
	Wapienie, opoki
Kreda środkowa i dolna	Margle, wapienie
Jura górna	Wapienie
Jura środkowa	Iły, piaskowce, mułowce
Jura dolna	Piaskowce, mułowce
Jura-nierozdzielona	Wapienie
Trias górny i środkowy	Wapienie, margle, łupki
Trias środkowy	Iłowce, mułowce, wapienie, margle, piaskowce
Trias dolny	Piaskowce, margle, mułowce, wapienie, zlepieńce
Trias - nierozdzielony	Piaskowce, wapienie, margle

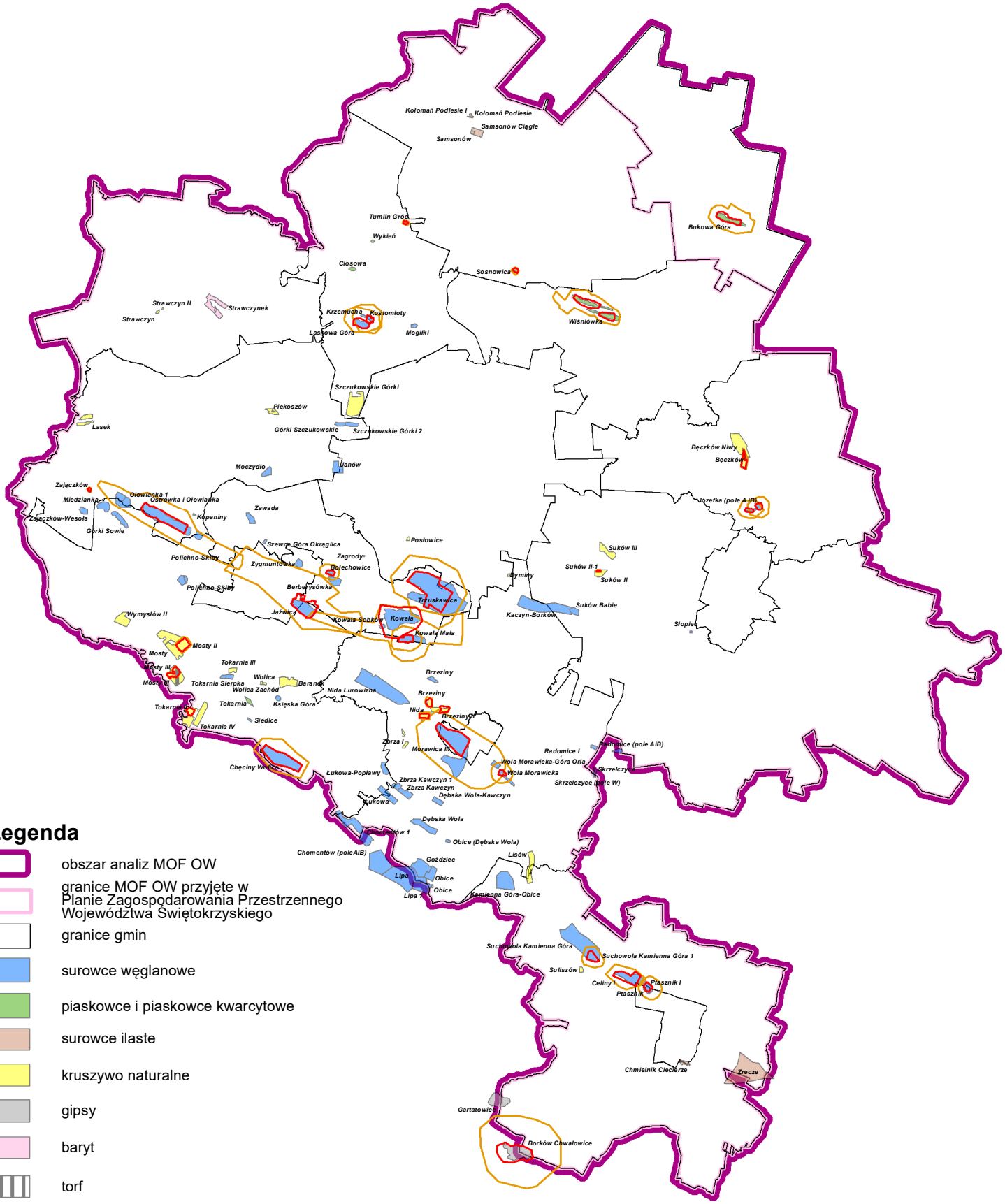
PALEOZOIK

Perm	Zlepieńce, wapienie, piaskowce
Karbon	Łupki, iłowce, wapienie, mułowce
Dewon	Wapienie, margle, dolomity, piaskowce, mułowce
Sylur i ordowik	Łupki, iłowce, mułowce, margle
Kambr	Piaskowce, łupki, mułowce, iłowce,

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

ZŁOŻA SUROWCÓW MINERALNYCH

Legenda

- obszar analiz MOF OW
- granice MOF OW przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego
- granice gmin
- surowce węglanowe
- piaskowce i piaskowce kwarcytowe
- surowce ilaste
- kruszywo naturalne
- gipsy
- baryt
- torf
- obszar górniczy
- teren górniczy
- granice gmin

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 342-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

Oprócz surowców węglanowych do produkcji kruszyw pozyskiwane są piaskowce ze złóż: Wiśniówka 550 tys. ton. oraz Bukowa Góra gdzie pozyskano 869 tys. ton piaskowców z czego około 15% wydobycia stanowi surowiec kwarcytowy dla potrzeb huty Łaziska.

Z jedynego złoża, z którego kopalina służy do produkcji cementu - Kowala, wydobyto 1 547 tys. ton surowca. Piaski w największej ilości pozyskiwane są ze złóż: Brzeziny II - 297 tys. ton, Mosty II - 290 tys. ton i Tokarnia II - 248 tys. ton.

Powyższą tabelę, obrazującą wielkości wydobycia kopalin w wybranych, ostatnich 15 latach, zestawiono na podstawie danych zawartych w Bilansie Zasobów Złóż Kopalin w Polsce. Nie są to wszystkie złoża, które aktualnie posiadają koncesję na wydobycie. Nie uwzględniono złóż, które w tym okresie rozpoczęły i zakończyły działalność. Zestawiono złoża funkcjonujące w granicach opracowania, z których, według stanu na 31.12.2015 r., faktycznie eksploatowano surowce. Jak wynika z przedstawionego zestawienia, wydobycie kopalin wykazuje tendencję wzrostową. Większość kopalni utrzymuje dość stały poziom pozyskiwania surowca, wyjątkiem są złoża: Ostrówka i Ołowianka, gdzie wydobycie wzrosło ponad dwukrotnie w przeciągu analizowanego okresu czasu.

Od lat sześćdziesiątych rejon nasilenia wydobycia i przetwórstwa surowców węglanowych w woj. świętokrzyskim zaczęto nazywać Białym Zagłębiem. MOF OW obejmuje swymi granicami znaczą część tego „zagłębia". Poziom wydobycia i przetwórstwa kopalin węglanowych kwalifikuje woj. świętokrzyskie do przodujących w kraju, a co za tym idzie także rejon opracowania może upatrywać szanse rozwoju w oparciu o tą dziedzinę gospodarki. Należy więc chronić nieodnawialne bogactwa mineralne, wykorzystując racjonalnie złoża kopalin, przy uwzględnieniu wymogów ochrony środowiska, ale równocześnie chronić dostępność terenów, na których są zlokalizowane, przed trwałym zainwestowaniem uniemożliwiającym ich przyszłą eksploatację, co z kolei powoduje ograniczenia w sposobie zagospodarowania terenów. Granice złóż o zasobach udokumentowanych w myśl prawa powinny być uwzględnianie w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

3.3. Osuwiska

Osuwisko to nagłe przemieszczenie się mas ziemnych na obszarach o sprzyjającej im budowie geologicznej. Miejsca występowania osuwisk to naturalne stoki i zbocza oraz skarpy wykopów, nasypów i wyrobisk. Osady, które z uwagi na ich dużą wrażliwość na zmiany wilgotności, stwarzają zagrożenie wystąpienia osuwisk, to gliny, mułki lessowe ale głównie lessy.

Lessy występują na terenie wszystkich gmin wchodzących w skład MOFOW z wyjątkiem gminy Piekoszów. W konsekwencji, we wszystkich tych gminach występują tereny narażone na osuwanie się mas ziemnych. Osady te w bardzo różnym stopniu pokrywają powierzchnię. Niekiedy są to pojedyncze płaty jak np. „wyspa oblęgorska" (gmina Strawczyn) a niekiedy zajmują znaczne obszary jak np. północna część gminy Górno.

Możliwość utraty stateczności skarp, zarówno w wyniku działania naturalnych procesów geologicznych jak i działalności człowieka, w konsekwencji może prowadzić do realnego zagrożenia zarówno dla różnego rodzaju obiektów budowlanych jak i bezpieczeństwa ludzi.

Projekt SOPO (system osłony przeciwosuwiskowej) uwzględniając warunki geologiczne jak i dotychczasowe obserwacje wytypował takie, „predysponowane" do powstawania osuwisk obszary.

Ponadto, w ramach tego projektu, w wyniku inwentaryzacji rozpoznano, udokumentowano i zaznaczono lokalizację osuwisk zarejestrowanych. Osuwiska zarejestrowane występują w gminie Łączna (między miejscowościami Jęgrzna i Czerwona Górka), Zagnańsk (na północ od miejscowości Tumlin), Sitkówka-Nowiny (na wschodnim stoku Góry Patrol, przy zachodnim krańcu miejscowości Kowala, przy zachodniej granicy kamieniołomu Kowala), oraz w mieście Kielce (przy ulicy Aleksandrówka).

Powyżej opisano wstępną fazę realizacji projektu SOPO. W trakcie dalszych prac, w ramach tego projektu, zweryfikowano i uszczegółowiono lokalizację zjawisk dotyczących ruchów masowych. Prace te trwają nadal.

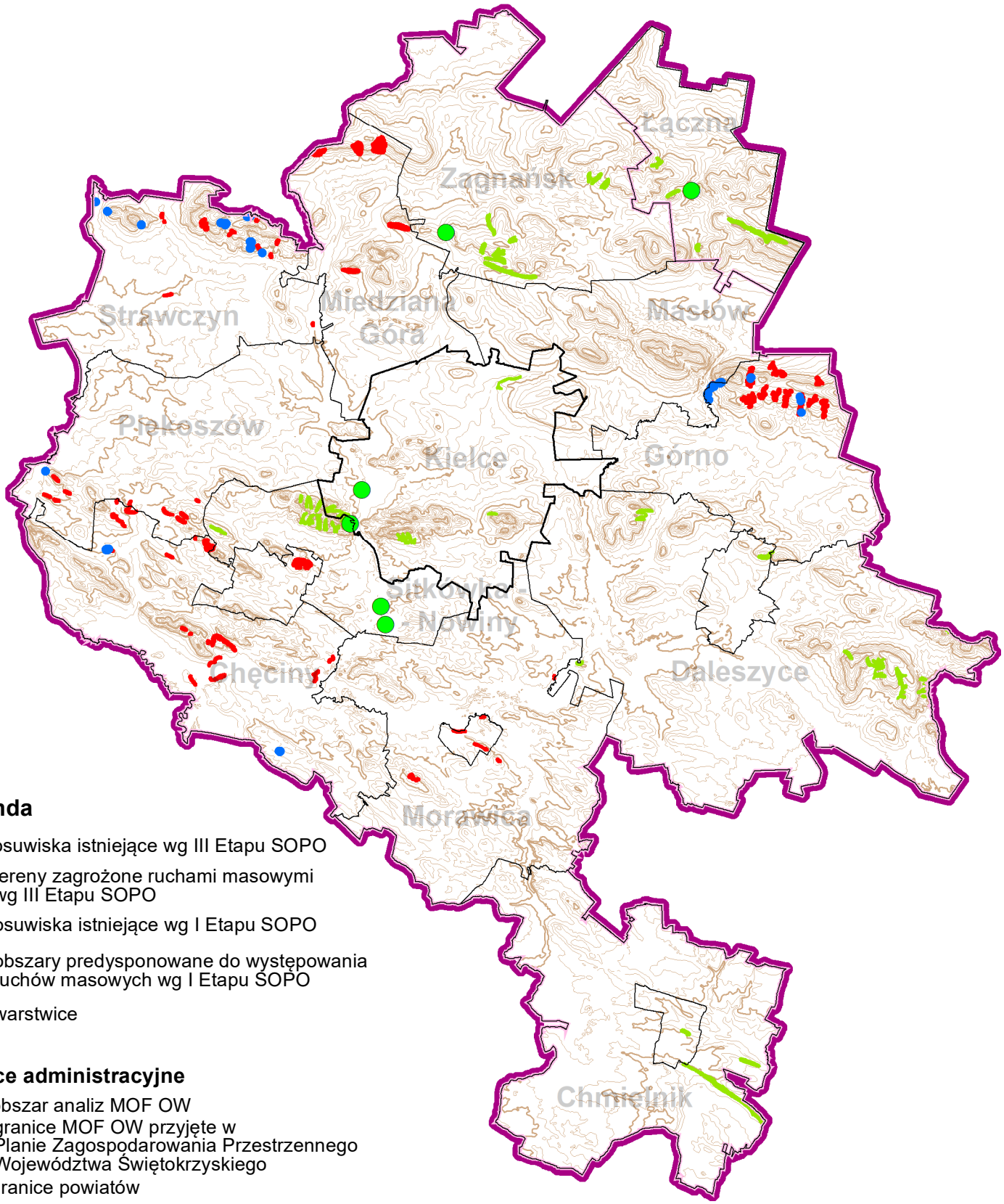
W chwili obecnej zrealizowano zamierzenia w granicach siedmiu gmin wchodzących w skład obszaru funkcjonalnego. Obejmujący te prace, III etap projektu SOPO, zakończono w gminach: Morawica, Miedziana Góra, Strawczyn, Piekoszów, Chęciny, Górno i Masłów.

1. Gmina Morawica – zlokalizowano obszary zagrożone ruchami masowymi na stokach wzgórz na pograniczu sołectw Zbrza i Dębska Wola, w Woli Murowanej, na pograniczu z gminą Daleszyce w sołectwie Kuby Młyny oraz trzy obszary w granicach miasta.
2. Gmina Miedziana Góra – obszary zagrożone to stoki wzniesień w sołectwach Ćmińsk Rządowy, Ćmińsk Kościelny i Ciosowa.
3. Gmina Strawczyn – zlokalizowano 10 terenów zagrożonych, głównie w północnej części gminy w sołectwach Hucisko, Niedźwiedź, Oblęgór i Oblęgorek. Ponadto, także w północnej części gminy, udokumentowano 14 osuwisk okresowo aktywnych.
4. Gmina Piekoszów – zlokalizowano 9 terenów zagrożonych powstaniem osuwisk w południowej części gminy w sołectwach Zajączków, Gałęzice oraz Wesoła gdzie także znajduje się osuwisko aktywne.
5. Gmina Chęciny – w trzech rejonach gminy występuje 20 terenów zagrożenia ruchami masowymi. Są to rejony: przy granicy z gminą Piekoszów, w centralnej części gminy (okolice Chęcin i Tokarni) oraz w rejonie Lipowicy. Ponadto w rejonie Polichna i Siedlec zlokalizowane są osuwiska nieaktywne.
6. Gmina Górno – w północnej części gminy w sołectwach Bęczków, Krajno-Zagórze, Krajno I, Krajno II i Krajno-Parcele zlokalizowane jest 13 terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych w rejonach tych znajduje się także 11 zsuwów okresowo aktywnych lub nieaktywnych.
7. Gmina Masłów - na pograniczu z gminą Górno, w rejonie miejscowości Podmąchocice zlokalizowany jest teren zagrożony ruchami masowymi oraz osuwisko okresowo aktywne.

Orientacyjną lokalizację osuwisk zarejestrowanych jak i występowanie obszarów „predysponowanych” do powstawania osuwisk oraz osuwiska i obszary zagrożone ruchami masowymi wyznaczonymi w III etapie realizacji projektu SOPO, przedstawiono na załączonej mapie.

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

OSUWISKA I OBSZARY PREDYSPONOWANE DO POWSTAWANIA OSUWISK WG SOPO

Legenda

- osuwiska istniejące wg III Etapu SOPO
- tereny zagrożone ruchami masowymi wg III Etapu SOPO
- osuwiska istniejące wg I Etapu SOPO
- obszary predysponowane do występowania ruchów masowych wg I Etapu SOPO
- warstwice

Granice administracyjne

- obszar analiz MOF OW
- granice MOF OW przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego
- granice powiatów
- granice gmin

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

4. Dziedzictwo kulturowe

4.1. Specyfika kulturowa regionu

Dziedzictwo kulturowe jest istotnym elementem struktury przestrzennej i jednym z głównych czynników kształtujących tożsamość obszaru. Teren MOF OW posiada specyficzne zasoby dziedzictwa kulturowego. Znajdują się tu znane i unikatowe zabytki, cenne z punktu widzenia dorobku kulturowego kraju. Na obszarze tym zachowały się wartościowe krajobrazy kulturowe, wciąż żywa jest tradycja i zwyczaje stanowiące niematerialną część dziedzictwa kulturowego. Część tych zasobów pozostaje jednak poza szerszym dostępem. Nie jest wystarczająco promowana, często też nie jest w pełni zachowana i wymagająca restauracji. Specyfika przestrzeni kulturowej wyraża się poprzez:

- ciągłość tradycji osadniczych;
- lokalne elementy wielokulturowości ze zróżnicowanymi śladami materialnymi i niematerialnymi, w tym toponimiami, związki z materialną kulturą europejską w stylach oraz niektórych wzorcach architektonicznych;
- dominację obszarową ciągłej tradycji katolickiej i okresowy wpływ judaizmu w ośrodkach miejskich, jak również lokalne oddziaływanie prawosławia;
- wybitną rolę Sanktuarium na Świętym Krzyżu (położonego poza obszarem MOF OW) w utrwalaniu tożsamości regionalnej;
- unikatową w kraju ciągłość wielkoobszarowych tradycji przemysłowych (górnictwa i obróbki minerałów, kultywowaną podczas dorocznych imprez regionalnych, np. „Chałupkowe Garncynki", „Wytopki Ołowiu";
- ciągłość bogatych tradycji patriotycznych, z wieloma miejscami historycznymi oraz cmentarzami wojennymi z okresów różnych powstań i wojen (patriotyzm regionalny silnie powiązany z narodowym);
- żywotność tradycyjnej kultury ludowej (regionalny strój ludowy oraz folklor uzewnętrzniany zwłaszcza podczas świąt religijnych i różnych imprez, tradycyjne rzemiosło i sztuka ludowa, lokalne zwyczaje, żywe legendy i podania).

Tożsamość kulturowa tego obszaru podobnie jak i całego regionu świętokrzyskiego może istotnie wzbogacić kulturę kraju i Europy, stworzyć szanse ograniczenia negatywnych aspektów unifikacji i przeciwdziałać marginalizacji cywilizacyjnej wywołanej zjawiskami recesji gospodarczej.

4.2. Dziedzictwo kulturowe, główne uwarunkowania jego ochrony i zagospodarowania przestrzeni kulturowej

Zasoby kulturowe obszaru MOF OW tworzą zabytki architektury i budownictwa - wśród nich obiekty sakralne, obronne i rezydencjonalne, zabytki dawnego przemysłu i techniki, obiekty miejskiej i wiejskiej zabudowy – a ponadto zabytkowe układy przestrzenne, cmentarze, formy zaprojektowanej zieleni, zabytki archeologiczne, miejsca historyczne, w tym miejsca pamięci narodowej, a także zabytki ruchome i dziedzictwo niematerialne. Wiele z nich posiada wysoką wartość historyczną, urbanistyczną, architektoniczną, archeologiczną, etnograficzną i krajobrazową. Wszystkie mają duże znaczenie dla lokalnego krajobrazu kulturowego.

- **zabytki architektury sakralnej** – są to w większości rzymskokatolickie kościoły, kaplice i klasztory znajdujące się na ogół w dobrym stanie. Na całym obszarze jest około 40 tego typu obiektów. Wśród nich wyróżnić należy zespół katedry pw. Wniebowzięcia NMP w Kielcach a ponadto pobernardyński zespół klasztorny na Karczówce w Kielcach, zespół kościoła pw. św. Bartłomieja wraz z kaplicą Fodygów oraz zespół klasztorny franciszkanów w Chęcinach, zespół klasztorny klarysek (ob. bernardynek) w Chęcinach, zespół kościoła pw. św. Stanisława w Starochęcinach, zespół kościoła pw. św. Marii Magdaleny i św. Mikołaja w Chełmcach oraz zespół klasztorny bernardynów (ob. karmelitów bosych) w Piotrkowicach. Ze względu na rzadkość występowania na szczególną uwagę zasługują sakralne zabytki architektury drewnianej, do których należą kaplice i niewielkie kościoły w rejonie Kielc. Oprócz budowli rzymskokatolickich są też obiekty innych wyznań - dawne bożnice: w Chęcinach, Chmielniku i Kielcach (w większości w dobrym stanie), kościół ewangelicko-augsburski pw. Św. Trójcy – Ekumeniczna Świątynia Pokoju oraz pozostałości zboru ariańskiego w Chełmcach;
- **obiekty architektury rezydencjonalnej i obronnej** – łącznie jest 15 takich obiektów, pozostających w różnym stanie zachowania. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują: zespół dawnego Pałacu

Biskupów Krakowskich w Kielcach, ruiny pałacu wraz z otoczeniem w Podzamczu Piekoszowskim, zespół dworsko-parkowy w Podzamczu Chęcińskim, pałac w Śladkowie Dużym, zespół pałacowy na Tarnoskale w Piotrkowicach, zespół pałacyku Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku, zespół pałacu Tomasza Zielińskiego w Kielcach, ruiny zamku w Chęcinach oraz ruiny dworu obronnego w Bolminie;

- **zabytki dawnego przemysłu i techniki -** stanowią wyróżnik kulturowy regionu, choć znajdują się w relatywnie najgorszym stanie zachowania. Są to przede wszystkim: zakłady białogońskie w Kielcach, pozostałości zespołu wielkiego pieca w Samsonowie, pozostałości zakładu wielkopiecowego i dawnej techniki staszicowskiej w Bobrzy. Ponadto na uwagę zasługują zabytkowe kamieniołomy w Kielcach (Kadzielnia, Wietrznia, Ślichowice, Dalnia), w okolicach Chęcin (Zygmuntówka, Zelejowa, Miedzianka, Góra Zamkowa), na Górze Grodowej w Tumlinie oraz w Wiśniówce k/Kielc. Pamiątki związane z dawnym górnictwem eksponowane są w Muzealnej Izbie Górnictwa Kruszcowego w Miedziance;
- **zespoły zabytkowej zabudowy miejskiej i wiejskiej**– najbardziej rozległy obszar zabytkowej zabudowy miejskiej znajduje się w Kielcach (zabudowa Rynku, Placu Panny Marii, Placu Wolności oraz fragmentów ulic: Jana Pawła II, Dużej, św. Leonarda, Piotrkowskiej, Koziej, Warszawskiej, Bodzentyńskiej, Małej**,** H. Sienkiewicza, Wesołej, Ewangelickiej, Hipotecznej, A. Mickiewicza, J.Słowackiego, Śniadeckich, B.Glowackiego). Zabytkowa jest również zabudowa rynków wraz z przyległymi ulicami w Chęcinach i Chmielniku. Przykładami zabytkowej architektury miejskiej są budynki użyteczności publicznej znajdujące się w Kielcach: modernistyczny zespół dawnego Domu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Obronnego (ob. Wojewódzki Dom Kultury), zespoły dawnych hoteli – „Bristol" i „Wersal", dawny hotel „Polski" (ob. Teatr im. S. Żeromskiego), budynki dawnej straży pożarnej, hipoteki i poczty, budynki sądu (ob. Sąd Okręgowy), szkoły (ob. II LO), budynek Towarzystwa Wzajemnego Kredytu (ob. bank BGŻ). W Daleszycach znajduje się zabytkowy dawny Dom Ludowy (wcześniej parafialny). Zachowały się tam również relikty wiejskiej zabudowy mieszkalnej. Na szczególną uwagę zasługuje ponadto Park Etnograficzny w Tokarni, jako miejsce, gdzie zgromadzono liczne obiekty budownictwa ludowego a także zespół dworku Laszczyków (ob. Muzeum Wsi Kieleckiej) w Kielcach;
- **układy urbanistyczne, ruralistyczne i krajobrazowe** – należą do nich zabytkowe układy urbanistyczne w Kielcach, Chęcinach, Daleszycach oraz w Chmielniku. Układy takie często rozpatrywane są w połączeniu z otaczającym krajobrazem, w celu ochrony walorów widokowych i ekspozycji historycznych zespołów zabudowy. Wyróżnić tu należy zespół urbanistyczno-krajobrazowy Kielc (z Karczówką i Białogonem) i układ urbanistyczno-krajobrazowy Chęcin wraz z zamkiem i jego południowym przedpolem. Obiektem o nieco odmiennym charakterze jest założenie krajobrazowe Góry Radostowej, gdzie chroniony jest jej naturalny charakter i walory krajobrazowe;
- **cmentarze –** zabytkowe cmentarze parafialne i komunalne znajdują się w: Kielcach, Chęcinach, Ćmińsku, Daleszycach, Piekoszowie i Zagnańsku. Ponadto w Kielcach, Chęcinach i Chmielniku zachowały się kirkuty żydowskie oraz w Kielcach cmentarz prawosławny;
- **parki i ogrody -** stanowią znaczący element krajobrazu kulturowego a ze względu na szczególny charakter wymagają stałej opieki. Wśród najlepiej zachowanych znalazły się: park miejski w Kielcach i ogród włoski przy dawnym Pałacu Biskupów Krakowskich również w Kielcach, a ponadto park przy zespole pałacyku Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku oraz park w Morawicy. Parki lub ich pozostałości zachowały się ponadto w Śladkowie Dużym, w Piotrkowicach, Łagiewnikach, Podzamczu Chęcińskim, Promniku i Zgórsku;
- **stanowiska archeologiczne –** w rejestrze zabytków, na opisywanym obszarze, znajduje się kilka obiektów tego rodzaju, a wśród nich obiekty unikatowe, m.in. rezerwat archeologiczno-przyrodniczy Jaskinia Raj, teren zamku królewskiego w Chęcinach, rezerwat archeologiczno-geologiczny na Górze Grodowej w Tumlinie. Ponadto jest wiele stanowisk archeologicznych wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- **miejsca historyczne** – na obszarze MOF OW jest wiele miejsc związanych z postaciami i wydarzeniami historycznymi. Szczególną rolę odgrywają tu miejsca pamięci narodowej – cmentarze i pomniki związane głównie z okresem powstania styczniowego oraz z I i II wojną światową. Ponadto wyróżnić należy miejsca związane z życiem i twórczością pisarzy, przede wszystkim Henryka Sienkiewicza i Stefana Żeromskiego;

- **zabytki ruchome -** znajdują się w zbiorach muzealnych kilku muzeów, w tym w Muzeum Narodowym w Kielcach, m.in. w dawnym Pałacu Biskupów Krakowskich, Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego czy Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku. Wśród pozostałych znajdują się m.in. Park Etnograficzny w Tokarni, Muzeum Historii Kielc czy Muzeum Diecezjalne w Kielcach. Liczne zabytki ruchome stanowią również wyposażenie wielu obiektów, przede wszystkim kościołów;
- **dziedzictwo niematerialne -** przekazywane jest z pokolenia na pokolenie i jest źródłem poczucia tożsamości oraz ciągłości historii. Obejmuje ono tradycje i przekazy ustne, w tym: język, zwyczaje, obyczaje i obchody świąteczne, umiejętności związane z tradycyjnym rzemiosłem, itd.

Zasoby dziedzictwa kulturowego winny stanowić źródło lokalnej dumy, motyw do twórczej kontynuacji wartościowych tradycji w kształtowaniu przestrzeni oraz materiał długofalowych badań naukowych. Powinny jednocześnie zostać szerzej wykorzystane dla promocji obszaru i aktywizacji funkcji turystycznej. Dużą rolę powinny odegrać najcenniejsze zespoły zabytkowe, jak np.:

- zespół Wzgórza Zamkowego w Kielcach z dawnym Pałacem Biskupów Krakowskich i bazyliką katedralną;
- zespół urbanistyczno-architektoniczny Kielc;
- zespół urbanistyczno-architektoniczny Chęcin wraz z ruinami zamku królewskiego;
- Pałac Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku;
- obiekty zabytkowe związane z obszarem Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, w tym ruiny wielkiego pieca w Samsonowie;
- zbiory Muzeum Narodowego w Kielcach (skarb monet rzymskich, ceramika pradziejowa, itd.) - obiekt unikatowy w zakresie zabytków ruchomych w skali europejskiej i światowej.

Należy dodać, że poza wymienioną wyżej listą zabytków (posiadającą charakter subiektywny) również inne, mniej znane obiekty mają nierzadko wysoką wartość kulturową, materialną i użytkową. Przy racjonalnym i konsekwentnym postępowaniu wspartym dofinansowaniem można obecnie większość z nich utrzymać w dobrym stanie, uzupełnić zasoby o elementy ujawnione drogą pogłębionego rozpoznania, stworzyć warunki do skuteczniejszej ich ochrony i zagospodarowania turystycznego.

Przestrzeń kulturową tworzą również dobra kultury współczesnej. Odnosi się do nich ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r., która definiuje je jako: „niebędące zabytkami dobra kultury, takie jak: pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna.” Przykładem tego rodzaju obiektów mogą być: amfiteatr na Kadzielni w Kielcach, pomniki artystów na Skwerze Szarych Szeregów w Kielcach, założenie urbanistyczno-krajobrazowe o charakterze sportowo-rekreacyjnym w Kielcach (obejmujące obszar od nowoczesnego stadionu piłkarskiego „Arena Kielce” do zespołu parkowo-leśnego „Stadion”), historyczny układ pól tzw. „pasiaki świętokrzyskie” w rejonie Pasma Masłowskiego i Klonowskiego.

Do współczesnych zagrożeń zasobów dziedzictwa kulturowego należy zaliczyć:

- rozwój osadnictwa i infrastruktury technicznej, w tym: postępujące rozproszenie zabudowy wiejskiej i podmiejskiej, sąsiedztwo obcych i agresywnych form nowych budowli, „drutowanie” krajobrazu, potencjalne niszczenie stanowisk archeologicznych w trakcie prac ziemnych i pełna destrukcja na obszarach zbiorników wodnych;
- postępującą zmianę charakteru zabudowy i zagospodarowania w ramach układów urbanistycznych - w tym naturalną wymianę substancji budowlanej w związku ze zmianą funkcji, podwyższeniem standardu czy powiększeniem przestrzeni użytkowej - która często doprowadza do zniszczenia obiektu i tradycyjnego, historycznego charakteru miejsca;
- odkładanie w czasie remontów zabytkowych obiektów i założeń, co prowadzi do utraty walorów zabytkowych oraz znacznego wzrostu kosztów prac remontowych;
- ograniczona możliwość adaptacji zabytkowych obiektów drewnianych do współczesnych celów użytkowych. Wysokie koszty remontów, niewspółmierne do możliwości właścicieli, prowadzą te obiekty do ruiny a w konsekwencji do rozbiórki.

Zagrożenie przestrzeni kulturowej stwarza również fakt, że obszar ten podobnie jak obszar województwa nie został dotychczas w pełni przebadany, zwłaszcza pod kątem zachowanych walorów tradycyjnej zabudowy wiejskiej i małej architektury sakralnej, wartościowych układów ruralistycznych, komponowanego krajobrazu zabytkowego i harmonijnego krajobrazu kulturowego, pozostałości zabytków techniki, stanowisk

archeologicznych, historycznych pól bitewnych, miejsc pamiątkowych związanych z życiem i działalnością postaci historycznych, itp. Rozpoznanie to znacznie poszerzyłoby dotychczasowy zasób zabytków a ponadto mogłoby przynieść odkrycia zwiększające atrakcyjność kulturową i turystyczną całego regionu. Niekorzystnym zjawiskiem jest również brak w wielu gminach aktualnych gminnych ewidencji zabytków, będących ważnym narzędziem w zakresie identyfikacji i ochrony zasobu kulturowego na podległym terenie.

Ograniczenia dla inwestowania, których powodem są ustanowione strefy ochrony konserwatorskiej i archeologicznej, jak też proponowane obszary chronionego krajobrazu kulturowego mogą stać się potencjalnym źródłem konfliktów. Jednak należy pamiętać, iż ochrona zabytków, jako cel publiczny, ma w tym przypadku znaczenie nadrzędne.

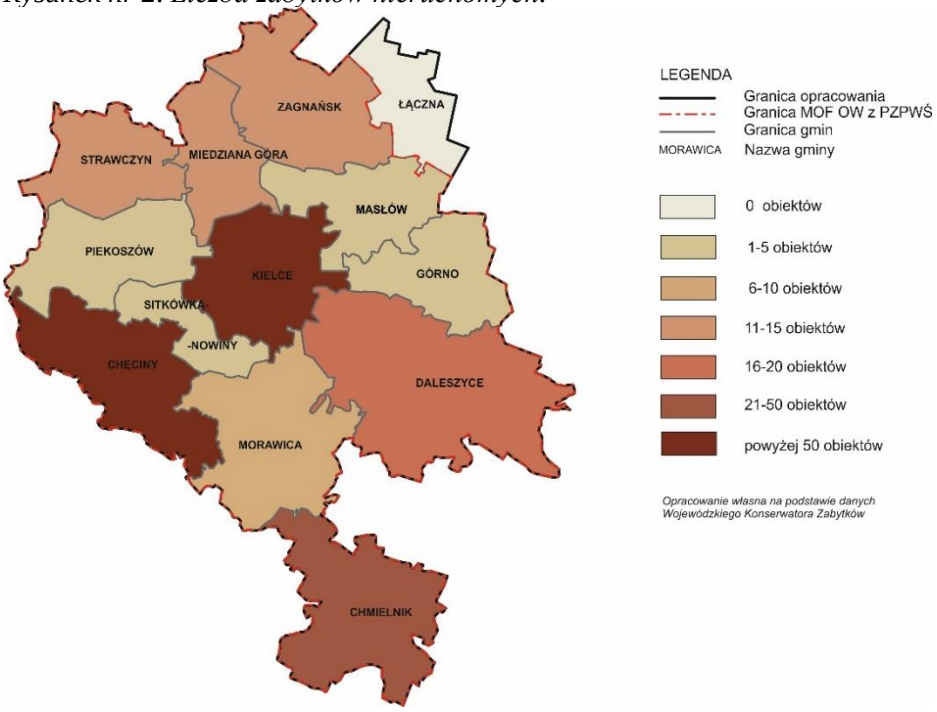
4.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. 2018 poz. 2067 z późn. zm.) obowiązują następujące formy ochrony zabytków:

- wpis do rejestru zabytków;
- wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;
- uznanie za pomnik historii;
- utworzenie parku kulturowego;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Najbardziej powszechną formą ochrony zabytków jest wpis do rejestru. Na obszarze MOF OW znajduje się ponad 300 zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru świętokrzyskiego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a w rejestrze zabytków archeologicznych znajduje się 6 obiektów. Spośród obiektów nieruchomych najliczniejszą kategorię stanowią (podobnie, jak w województwie i w kraju) zabytki sakralne. Duży udział mają również zabytki z kategorii budownictwa rezydencjonalnego.

Rysunek nr 2. Liczba zabytków nieruchomych.

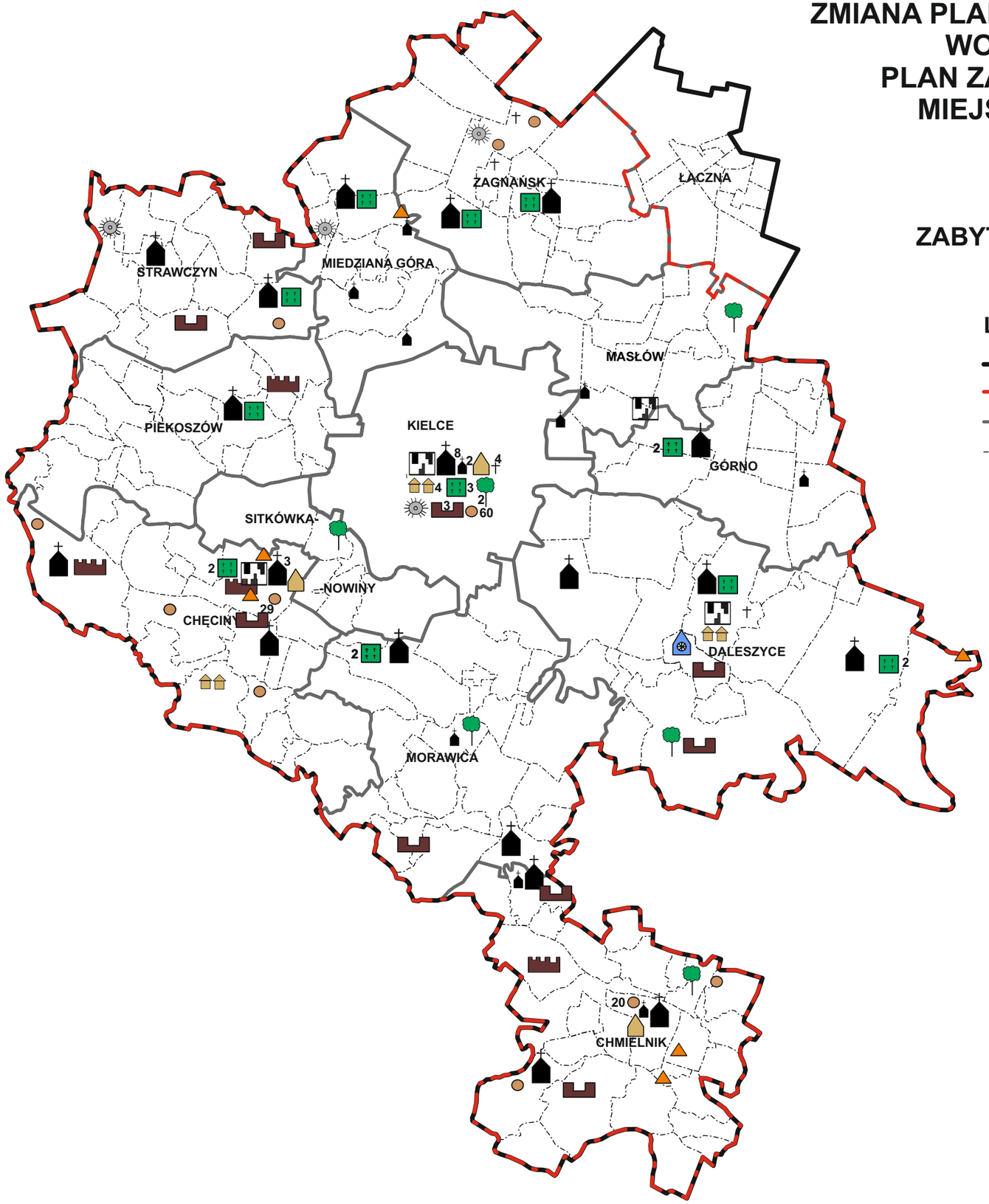

Istniejącą od niedawna i zupełnie nową formą ochrony jest wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa – jest to forma przewidziana wyłącznie dla zabytków ruchomych, o wyjątkowej wartości dla dziedzictwa kulturowego. Na terenie województwa nie ma jeszcze żadnych obiektów objętych tą forma ochrony.

Szczególną formą nobilitacji jest uznanie zabytku za pomnik historii. Na obszarze MOF OW znajdują się dwa obiekty tej rangi „Kielce – dawny pałac biskupów i katedra" oraz „Oblęgorek – pałacyk Henryka

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

ZABYTKI NIERUCHOME WPISANE DO REJESTRU

LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW z PZPWŚ
- Granica gmin
- Granica sołectw

- układ przestrzenny
- pałac, zamek
- ruiny zamku, pałacu, dworu
- cmentarz
- kościół, kaplica
- młyn
- synagoga
- krzyż, figura
- park
- zabudowa miejska, wiejska
- zakład przemysłowy
- inne
- stanowisko archeologiczne

źródło: rejestr WUKZ w Kielcach

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

Sienkiewicza wraz z zabytkowym parkiem i aleją lipową". W całym województwie jest dziewięć obiektów tego rodzaju, a na terenie kraju ponad sto. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa wskazano ponadto dwie propozycje dla obszaru znajdującego się w granicach MOF OW – układ urbanistyczno-krajobrazowy w Chęcinach i „Świętokrzyski Sztetl" w Chmielniku.

Kolejną formą ochrony są parki kulturowe, które w myśl ustawy mają być tworzone w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Mogą też pełnić funkcję wspierania rozwoju obszaru i jego aktywizacji gospodarczej, w tym rozwoju turystyki. Na obszarze MOF OW nie ma parków kulturowych a na terenie całego województwa jest tylko jeden. W przeszłości w dokumentach z zakresu ochrony zabytków pojawiały się jednak propozycje utworzenia parków kulturowych, m.in. w Chęcinach, Chmielniku, Samsonowie oraz w dolinie rzeki Bobrzy.

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jednym z obowiązków gminy jest uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Temu zadaniu powinna służyć gminna ewidencja zabytków, która ma być podstawą do sporządzania gminnych programów opieki nad zabytkami, które z kolei warunkują zakres ochrony konserwatorskiej ustalany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ważnym elementem w zakresie zagospodarowania przestrzennego są strefy ochrony konserwatorskiej, powoływane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które zgodnie z art. 7 ust. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, są formami ochrony zabytków. Strefy te wprowadzane są do planów z uwagi na ochronę szczególnych wartości, w tym strefy ochrony widoku, ekspozycji i bezpośredniego otoczenia zabytku.

Niezależnie od powyższego należy podkreślić, że Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz wojewódzcy konserwatorzy zabytków mogą udzielać dotacji na prace przy obiektach indywidualnie wpisanych do rejestru zabytków, natomiast organy stanowiące gminy, powiatu lub samorządu województwa – na zasadach określonych w podjętej przez te organy uchwale – mogą również udzielać dotacji na zabytki wpisane indywidualnie do rejestru zabytków, jak również na zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

Oprócz zabytków do dóbr kultury należą również dobra kultury współczesnej. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wprowadziła wymóg uwzględnienia dóbr kultury współczesnej w planach miejscowych i planach zagospodarowania przestrzennego województw. Problemem jest jednak identyfikacja tych dóbr na poziomie lokalnym i wojewódzkim.

W „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030" wskazuje się na konieczność prowadzenia gospodarowania krajobrazem zgodnie z Europejską Konwencją Krajobrazową, ratyfikowaną przez Polskę w 2004 roku. W myśl tej konwencji szczególnej dbałości wymaga przestrzeń o cechach symbolicznych, świadczących o tożsamości i rozpoznawalności miejsca w skali kontynentu, kraju i regionu. Za niezbędne uważa się rozpoznanie i zachowanie charakterystycznych krajobrazów przyrodniczych i historycznych oraz związanych z nimi elementów symbolicznych o charakterze dóbr materialnych lub stanowiących część niematerialną dziedzictwa kultury, a także rozwój współczesnych krajobrazów kulturowych. W województwie brak jest jednak tego rodzaju analiz.

4.4. Główne problemy i obszary problemowe

- obszar Aglomeracji Staropolskiej koncentruje wyjątkowo liczne i szczególnie wartościowe zasoby zabytkowe regionu, świadczące o jego specyfice kulturowej, a jednocześnie jest obszarem intensywnych procesów osadniczych, potencjalnie lub realnie konfliktowych względem chronionych walorów dziedzictwa kulturowego;
- obszar koncentracji złóż kopalin mineralnych o istniejącej i potencjalnej eksploatacji powierzchniowej oraz przemysłowym zagospodarowaniu przetwórczym jest zagrożony degradacją walorów krajobrazu kulturowego i zniszczeniem potencjalnych stanowisk archeologicznych jeszcze przed ich przebadaniem;
- obszary miast historycznych o dość wysokim nasyceniu zabytkami są zagrożone dysharmonijnymi lokalizacjami komercyjnymi;
- mało rozpoznane obszary o szczególnie cennym krajobrazie historycznym zagrożone substandardową zabudową mieszkaniową i gospodarczą np. niektóre partie stokowe Gór Świętokrzyskich z charakterystycznym, rozdrobnionym układem pól (tzw. „pasiaki świętokrzyskie"), rozległe panoramy widokowe pasma Oblęgorskiego, Klonowskiego, Masłowskiego.

5. Krajobraz

5.1. Podział fizyczno-geograficzny

Obszar objęty granicami MOF OW znajduje się w obrębie obszaru: Europa Zachodnia, prowincji: Wyżyny Polskie, podprowincji: Wyżyna Małopolska, która dzieli się na kilka makroregionów. Większość obszaru MOF OW znajduje się w obrębie makroregionu Wyżyna Kielecka, a mniejsze powierzchniowo tereny na zachodzie i na południu zajmują odpowiednio Wyżyna Przedborska i Niecka Nidziańska. Każdy z makroregionów dzieli się na kilka mezoregionów, które stanowią podstawowe jednostki podziału fizyczno-geograficznego. Największą powierzchnię na obszarze opracowania zajmuje mezoregion Gór Świętokrzyskich. Od północy przylega do niego Płaskowyż Suchedniowski, a od południa Pogórze Szydłowskie. Najdalej na południe położony jest mezoregion Niecki Połanieckiej. Niewielki fragment na południowym zachodzie zajmuje Dolina Nidy, a na zachodzie obszaru znajdują się Wzgórza Łopuszańskie.

5.2. Krajobraz

O strukturze krajobrazowej obszaru decyduje położenie geograficzne oraz procesy, które zachodziły w przeszłości, w sensie geologicznym i historycznym. Zjawiska geologiczne przesądziły o zróżnicowaniu morfologicznym regionu a w powiązaniu ze zjawiskami hydrologicznymi zdeterminowały cechy siedliskowe i charakter naturalnej szaty roślinnej. Naturalnie ukształtowany krajobraz podlegał na przestrzeni dziejów przekształceniom powstałym w efekcie procesów osadniczych i działalności gospodarczej człowieka.

Krajobraz obszaru jest zróżnicowany wewnętrzne, tworząc swoistą mozaikę, podkreśloną pokryciem terenu. Do charakterystycznych form krajobrazowych należą ciągi zalesionych grzbietów i wzniesień oraz otwarte przestrzenie z mozaiką pól i łąk. Charakteryzują się one różnym stopniem oddziaływania antropogenicznego.

Powierzchnia krajobrazu przekształconego antropogenicznie stale wzrasta, głównie w związku z powiększaniem się stref suburbanizacyjnych w otoczeniu ośrodka wojewódzkiego. Z fizjonomicznego punktu widzenia na obszarze całego obszaru przeważają krajobrazy rolniczo-leśne, wykazujące wyraźny wzrost krajobrazów leśnych w kierunku północnym i południowo-wschodnim, a krajobrazów rolniczych w kierunku zachodnim i południowym. Jednocześnie w tych ostatnich kierunkach maleje zróżnicowanie morfologiczne. Obszarem o cechach czysto antropogenicznych są Kielce. Wykazuje on tendencję ekspansywną na obszary peryferyjne i sąsiednie, tworząc specyficzne strefy krajobrazu suburbanizacyjnego o nieuporządkowanej strukturze przestrzennej.

5.2.1 Rzeźba terenu

Obszar MOF OW cechuje urozmaicone ukształtowanie terenu. Na znacznej powierzchni w rzeźbie dominują tereny górzyste i pagórkowate, pozostałą część zajmują obszary o rzeźbie falistej i płaskiej. Na obszarze opracowania występują różnorodne formy geomorfologiczne. W rzeźbie terenu zaznacza się ich związek z budową geologiczną.

Większość obszaru zajmują Góry Świętokrzyskie, mające charakter niskich gór rusztowych. Obejmują paleozoiczne struktury fałdowe, odsłonięte w całości lub częściowo spod pokrywy warstw młodszych. Ich zasadniczym rysem rzeźby są twardzielcowe pasma i grzbiety, równolegle ułożone i porozdzielane podłużnymi, szerokimi obniżeniami o cechach niecek i dolin inwersyjnych. Grzbiety porośnięte są w większości lasem a przepływające przez obszar niewielkie rzeki: Bobrza, Lubrzanka i Belnianka przecinają w poprzek struktury paleozoiczne, tworząc malownicze przełomy. Niektóre wzniesienia i grzbiety stanowią mocny akcent krajobrazowy, m.in. te znajdujące się w granicach Kielc, tj. Pasmo Posłowickie i Góry Dymińskie a także Pasmo Kadzielniańskie.

Płaskowyż Suchedniowski to mezoregion przylegający od północy do Gór Świętokrzyskich, od których oddziela go dolina Bobrzy. Zbudowany jest głównie z masywnych piaskowców dolnotroiasowych. Płaskowyż ma charakter wyżynny. Cechą charakterystyczną są kopulaste, łagodne wzniesienia, pomiędzy którymi występują denudacyjne kotliny. Znaczą powierzchnię zajmuje Puszcza Świętokrzyska.

Na południe od Gór Świętokrzyskich znajduje się Pogórze Szydłowskie oddzielone od nich doliną Czarnej Nidy. Pogórze Szydłowskie to obszar przejściowy pomiędzy Górami Świętokrzyskimi a Niecką Nidziańską. We wschodniej części, na podłożu struktur paleozoicznych zalegają osady morskie miocenu. Jest to obszar wyżynny o niewielkich różnicach wysokości, przeważnie rolniczy, z płatami lasów.

Południe MOF OW znajduje się w obrębie Niecki Nidziańskiej, w mezoregionie Niecki Połanieckiej, składającej się z szeregu płaskich wzniesień. Niecka jest zapadliskiem o rozciągłości z północno-zachodu na południo-wschód. Wypełniają ją mioceńskie: gipsy, iły i piaski, przykryte częściowo utworami czwartorzędowymi. Niewielki fragment w południowo-zachodniej części obejmuje Dolinę Nidy, mającej płaskie dno podlegające zalewom, pokrytej madami, na których są łąki i pastwiska.

Znajdujące się na zachodzie Wzgórza Łopuszańskie składają się z krótkich, poprzecinanych uskokami pasemek zbudowanych ze skał jurajskich i górnotriasowych. Są to tereny leśno-łąkowe.

5.2.2 Pokrycie terenu

Pokrycie terenu ma ogromny wpływ na postrzeganie krajobrazu. Integruje jego naturalne i kulturowe składniki, wyrażając je różnymi typami użytkowania ziemi przez człowieka.

Szczególnie istotne znaczenie w krajobrazie odgrywają lasy. Na obszarze MOF OW zajmują one łącznie 36,3% powierzchni. Rozmieszczone są nierównomiernie i znajdują się głównie w północnej i południowo-wschodniej części MOF OW, gdzie tworzą zwarte obszary. Większe kompleksy leśne związane są z Płaskowyżem Suchedniowskim i grzbietami Gór Świętokrzyskich. Również w centralnej części znajdują się mniejsze kompleksy obszarów leśnych, które tworzą mozaikę wespół z terenami rolnymi i obszarami o gęstej zabudowie.

Wśród typów użytkowania ziemi na obszarze MOF OW zdecydowanie dominują użytki rolne. Zajmują one 53,8% powierzchni, gdzie z kolei większość użytków (69%) stanowią grunty orne a pozostała część (24%) to łąki i pastwiska. Większe tereny rolne znajdują się w zachodniej i południowej części MOF OW i lokalnie na wschodzie, gdzie tworzą zwarte obszary. Związane są przede wszystkim z Pogórzem Szydłowskim i Niecką Połaniecką oraz Wzgórzami Łopuszańskimi. Jednym z wyróżników krajobrazu tego obszaru, który wywarł duży wpływ na wizerunek regionu, są niezwykle malownicze, charakterystyczne przede wszystkim dla Gór Świętokrzyskich tzw. „pasiaki świętokrzyskie", które tworzy szachownicowy układ długich i wąskich pól smużnych o zróżnicowanej kolorystyce, związanej z różnorodnością upraw. Taki krajobraz spotykamy przede wszystkim we wschodniej części obszaru MOF OW.

Zauważalną cechą krajobrazu rolniczego są znaczne powierzchnie ugorów i odłogów. Dotyczy to przede wszystkim rejonów w pobliżu Kielc. Dominują tu gleby słabe, gdzie produkcja rolnicza jest nieopłacalna. Ponadto rejony te poddane są silnej presji urbanizacyjnej. W efekcie znaczna część powierzchni rolnej (ok. 40 %) znajduje się w czasowym ugorowaniu lub od lat odłoguje. Tereny wokół Kielc mają charakter urbanizujących się obszarów podmiejskich i prezentują mozaikę różnych form użytkowania ziemi. Występuje tu zabudowa wiejska oraz coraz częściej zabudowa jednorodzinna o charakterze miejskim, użytki zielone, pola uprawne i ziemia pozostawiona odłogiem. Pojawiają się również większe obiekty handlowe, usługowe i hurtownie. Na tych terenach często daje się zaobserwować dewastację oryginalnego krajobrazu, zatracanie jego przyrodniczych i kulturowych cech oraz chaos przestrzenny.

Duże znaczenie dla krajobrazu mają tereny zabudowane i zurbanizowane (wg GUS obejmują one tereny mieszkaniowe, przemysłowe, inne tereny zabudowane, zurbanizowane tereny niezabudowane, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, tereny komunikacyjne i użytki kopalne). Zajmują one 8,5% MOF OW. Są to tereny o znacznym przekształceniu antropogenicznym. Wśród obszarów miejskich największe znaczenie ma teren miasta wojewódzkiego, a wśród obszarów przemysłowych rejony koncentracji eksploatacji surowców mineralnych. Te ostatnie znajdują się w centralnej części obszaru w bezpośrednim sąsiedztwie Kielc, przylegając do miasta od południa. Kopalnie mają charakter odkrywkowy, a zasięg przekształconego krajobrazu jest bardzo duży. Tereny odkrywkowej eksploatacji surowców mineralnych znajdują się ponadto w południowej części obszaru MOF OW oraz na północ od Kielc.

Makroprzestrzenne elementy krajobrazu urozmaicane są zarówno przez drobne elementy przyrodnicze jak i kulturowe. Mają one na ogół charakter małoobszarowy w przypadku elementów przyrodniczych i punktowy w przypadku kulturowych.

Obiekty przyrodnicze to przede wszystkim odsłonięcia skalne. Występują one na większości obszaru, a związane są przede wszystkim z mezoregionem Gór Świętokrzyskich. Obszar ich koncentracji to rejon kielecko-chęciński. Do najbardziej znanych należą odsłonięcia w Kielcach: Kadzielnia, Wietrznia, Ślichowice oraz w Chęcinach: Czerwona Góra, Rzepka, Góra Zamkowa, Zelejowa.

Elementy kulturowe rozmieszczone są na całym obszarze. Są to zabytkowe układy urbanistyczne Kielc, Chęcin, Daleszyc i Chmielnika oraz zabytki architektury i budownictwa. Niektóre z nich stanowią mocne akcenty krajobrazowe, np. ruiny zamku w Chęcinach czy zespół klasztorny na Karczówce w Kielcach.

5.2.3 Ekspozycja wizualna

Rozmieszczenie elementów naturalnych i kulturowych wpływa na kompozycję krajobrazową i stopień wykształcenia elementów ekspozycji wizualnej – czynnej i biernej.
Ekspozycja czynna zawiera punkty i ciągi widokowe, a ekspozycja bierna – makrownętrza krajobrazowe i widoki panoramiczne.

Na obszarze MOF OW znajduje się bardzo dużo punktów widokowych. Najwięcej takich punktów znajduje się w Górach Świętokrzyskich i są to jednocześnie najbardziej atrakcyjne miejsca widokowe. Największe ich nagromadzenie występuje w rejonie Chęcin i Kielc, czemu sprzyja bardzo urozmaicone ukształtowanie terenu i występowanie bezleśnych wzniesień.

Atrakcyjnymi ciągami widokowymi są niektóre trasy samochodowe. Wśród głównych dróg należą do nich: trasa od strony Łodzi w kierunku Kielc – na terenie gminy Miedziana Góra, trasa od strony Warszawy w kierunku Kielc – na terenie gminy Łączna i Zagnańsk, fragment obwodnicy Kielc – w gminie Piekoszów i Chęciny, trasa z Kielc w kierunku Buska–Zdroju na odcinku pomiędzy Lisowem a Chmielnikiem. Wysokie walory widokowe posiada również wiele dróg lokalnych.

Urozmaicona powierzchnia i pokrycie terenu tworzą wraz elementami kulturowymi wiele ciekawych makrownętrz. Niektóre są szczególnie eksponowane poprzez ciągi i punkty widokowe. Do bardzo interesujących należą: przełomowa dolina Lubrzanki w gminie Masłów; dolina Bobrzy, Silnicy i Sufragańca w Kielcach; dolina Bobrzy na pograniczu Kielc i Sitkówki-Nowiny (na Słowiku); dolina Bobrzy w Zagnańsku; dolina Chęcińska pomiędzy Górą Zamkową a Zelejową w Chęcinach; obszar pomiędzy Karczówką, Dalnią, Grabiną a Bruszną w Kielcach; a także miejscowości: Klonów, Cisów i Widełki.

Wśród widoków panoramicznych należy przede wszystkim wymienić jeden z najbardziej znanych - widok ruin zamku chęcińskiego na Górze Zamkowej w Chęcinach. Ponadto na uwagę zasługuje: widok Karczówki w Kielcach; panorama Kielc, szczególnie od strony północnej miasta oraz z punków widokowych zlokalizowanych w Paśmie Dymińskim, na Karczówce a także z Góry Zamkowej w Chęcinach; panorama miasta Chęciny od strony północnej; panorama roztaczająca się z Góry Zamkowej w Chęcinach; widok na Miedziankę; panorama Chmielnika od strony południowej, panorama z Krajeńskiego Grzbietu w gminie Masłów, z Radostowej, z platformy widokowej nieopodal Diabelskiego Kamienia, panorama z Klonówki, widok na kościół w Masłowie, czy wreszcie na kościół w Chełmcach w gminie Strawczyn.

5.3. Uwarunkowania ochrony krajobrazu

W 2004 roku Polska ratyfikowała Europejską Konwencję Krajobrazową, stanowiącą umowę międzynarodową przyjętą w ramach Rady Europy, której celem jest promocja działań dotyczących krajobrazu, zwłaszcza jego ochrony, zarządzania oraz planowania przy współudziale społeczności i władz lokalnych. EKK przewiduje m.in. przeprowadzanie analiz i ocen krajobrazowych oraz określanie standardów ich jakości, co powinno znaleźć odzwierciedlenie m.in. w dokumentach z zakresu planowania przestrzennego.

W 2015 roku weszła w życie ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. 2015, poz.774 z późn.zm.). Ustawa wprowadziła zmiany do dziesięciu innych ustaw, w tym do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zgodnie z tą ostatnią ustawą samorząd województwa jest zobligowany do sporządzenia audytu krajobrazowego, który ma określić krajobrazy występujące na terenie województwa, wskazać krajobrazy priorytetowe, ma też wskazać rekomendacje i wnioski dotyczące ich kształtowania. Szczegółowy zakres i metodologia audytu krajobrazowego określona została w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (Dz.U. 2019 poz.394).

Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym winny być uwzględniane w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, w gminnych opracowaniach planistycznych, tj. studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach a także w uchwałach określających zasady sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń.

W myśl nowych przepisów znaczne kompetencje w przedmiocie ochrony krajobrazu uzyskały rady gmin, które mają możliwość podejmowania uchwał zwanych w skrócie „reklamowymi”, stanowiących lokalny kodeks

w zakresie sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń. Władze samorządowe mogą tym samym określać zasady, warunki, gabaryty, a nawet rodzaje materiałów budowlanych przeznaczonych do budowy reklam i obiektów małej architektury oraz ogrodzeń na terenie gminy. Uzyskały też możliwość wprowadzania opłat za umieszczenie tablic i urządzeń reklamowych.

Możliwości ochrony krajobrazu przewidują również dwie ustawy: o ochronie przyrody oraz o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z nimi istnieje możliwość tworzenia form chronionych – parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu oraz parków kulturowych. Te ostatnia forma ma istotne znaczenie w przypadku samorządów gminnych – to one mogą tworzyć parki kulturowe w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Inną formą ochrony możliwą do realizacji przez gminy są ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub w decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. Temu zadaniu powinna służyć gminna ewidencja zabytków, która z kolei powinna być podstawą do sporządzania gminnego programu opieki nad zabytkami. Samorządy gminne posiadają ponadto możliwość tworzenia przyrodniczych form chronionych, tj. pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych – mających ogromne znaczenie dla zachowania walorów krajobrazowych. Pewne możliwości w zakresie ochrony krajobrazu daje również ustawa o rewitalizacji.

Na obszarze MOF OW znajdują się przyrodnicze, różnorodne obszary i obiekty prawnie chronione, mające szczególne znaczenie dla zachowania istniejącego krajobrazu. Są to: park narodowy, 25 rezerwatów, 4 parki krajobrazowe, 10 obszarów chronionego krajobrazu, 16 obszarów Natura 2000 i 129 mniejszych obiektów - pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. Ponadto zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ponad 300 obiektów zabytkowych (nieruchomych) wpisano do rejestru zabytków.

Problematyce ochrony krajobrazu wiele miejsca poświęcono w KPZK 2030. Zwraca się m.in. uwagę na ekonomiczny aspekt krajobrazów, które nie tylko świadczą o tożsamości danego regionu, ale stanowią też zasób gospodarczy. Przewiduje się tworzenie list (krajowej oraz regionalnych) krajobrazów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych, historycznych, mających cechy symbolu. Podkreśla się również konieczność powszechnej edukacji społeczeństwa dotyczącej potrzeby dbałości o krajobraz, jako dobra wspólnego.

Do najważniejszych zagrożeń krajobrazu na obszarze MOF OW należy zaliczyć:

- niedoprecyzowane przepisy prawa;
- prowadzenie krótkowzrocznej, proinwestycyjnej polityki przestrzennej w gminach, nie uwzględniającej konsekwencji w postaci nieodwracalnych zmian w krajobrazie, w tym nadużywanie decyzji administracyjnych, zastępujących niejednokrotnie studia gminne i plany miejscowe;
- sektorowy dualizm (środowisko przyrodnicze — środowisko kulturowe), którego efektem jest rozmycie odpowiedzialności za krajobraz;
- brak profesjonalnej kadry, odpowiednio wyedukowanej w tematyce ochrony krajobrazu;
- brak wymogów prawnych dotyczących sporządzania analiz krajobrazowych dla terenów inwestycyjnych położonych na obszarach cennych krajobrazowo, które pozwoliłyby dokonać wyboru odpowiedniego wariantu lokalizacji czy też wskazać na potrzebę korekty proponowanej formy, kształtu, skali, kolorystyki itp. (być może zmieni to audyt krajobrazowy);
- niedostateczna świadomość społeczeństwa, brak pozytywnych wzorców, zakorzeniona w społeczeństwie chęć do wyróżniania się i przedkładanie prawa własności nad dobro społeczne.

Efekty wyżej wymienionych zagrożeń są widoczne w przestrzeni w postaci:

- chaotycznej zabudowy wkraczającej na stoki, w miejsca eksponowane krajobrazowo, zaburzającej linie ciągów widokowych, realizowanej bez uwzględnienia walorów krajobrazowych, przyrodniczych (zabudowa dolin rzecznych) i kulturowych (obudowa otoczenia zabytków i ich przedpola widokowego);
- kosmopolitycznej zabudowy, pozbawionej cech wynikających z tradycji regionu, zróżnicowanej architektonicznie, materiałowo, skalowo, z detalami i kolorami stwarzającymi dysonans w przestrzeni;
- zmian w krajobrazie wywołanych budową infrastruktury komunikacyjnej (nasypów, estakad, wiaduktów itp.), telekomunikacyjnej (masztów telefonii komórkowej), energetycznej (naziemnych linii

przesyłowych, elektrowni wiatrowych, kominów ciepłowniczych), przeciwpowodziowej (tam, wielkopowierzchniowych zbiorników retencyjnych itd.) oraz eksploatacją złóż surowców mineralnych;
- powiększającego się ubytku przestrzeni otwartych oraz lasów zawłaszczanych na rzecz zabudowy, w tym także likwidacji zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, oraz oczek wodnych;
- reklam różnej wielkości i kształtu, często zasłaniających wgląd w atrakcyjny krajobraz;
- dzikiej eksploatacji surowców mineralnych, której efektem są szpecące krajobraz „dziury w ziemi” nierzadko przyczyniające się powstania „dzikich” wysypisk śmieci.

Główną przyczyną postępującej skali przekształceń w krajobrazie jest ekspansja gospodarki rynkowej, w której obszary o atrakcyjnym krajobrazie stały się poszukiwanym towarem na rynku terenów budowlanych. Postępujące w szybkim tempie żywiołowe procesy urbanizacyjne mogą doprowadzić do degradacji, zanikania lub zacierania wartościowych cech naturalnego ukształtowania i pokrycia terenu, a także historycznie ukształtowanych cech krajobrazu kulturowego, prowadząc w efekcie do jego destrukcji.

6. Kapitał ludzki i infrastruktura społeczna

6.1. Ludność w gminach MOF OW Kielc w latach 2002-2016 i w okresie prognozowanym

6.1.1. Stan i terytorialne zróżnicowanie zasobów ludzkich

Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego m. Kielce na koniec 2016 roku zamieszkiwało ogółem 339 529 osób, tj. 27,1% ludności województwa świętokrzyskiego. Mieszkańcy miast stanowili 62% ogółu ludności tego obszaru, a pozostałe 38% ludność zamieszkała na obszarach wiejskich. W analizowanym okresie liczba ludności miejskiej systematycznie malała, natomiast wzrastała liczba osób zamieszkałych na obszarach wiejskich. Od 1 stycznia 2017 roku do grupy miast dołączyła Morawica, co spowodowało zmniejszenie liczby ludności wiejskiej obszaru funkcjonalnego.

W mieście Kielce odnotowano ogółem 197 704 osoby, które stanowiły 58,2% ludności miejskiego obszaru funkcjonalnego (z tendencją spadku). Pozostałe 4 miasta są słabo zaludnione. W miastach, tj.: Chęciny mieszkały 4 373 osoby (29,1% ogółu ludności gminy), Chmielnik — 3 831 osób (33,5%), Daleszyce — 2 922 osoby (18,6%), a w mieście Morawica (wg danych UG) — 1 726 osób (10,7%). Najwięcej mieszkańców (oprócz m. Kielce) posiadały gminy: Piekoszów — 16 338 osób (4,8% ogółu ludności obszaru funkcjonalnego), Morawica — 16 018 osób (4,7%), Daleszyce — 15 688 osób (4,6%), Chęciny — 14 992 osoby (4,4%), Górno — 14 126 osób (4,2%), Zagnańsk — 12 980 osób (3,8%), Chmielnik — 11 417 osób (3,4%), Miedziana Góra — 11 304 osoby (3,3%), nieco mniej Masłów — 10 667 osób (3,2%) oraz Strawczyn — 10 567 osób (3,1%), a poniżej 10 tys. gmina Sitkówka-Nowiny — 7 728 osób (2,3%). W gminie wiejskiej Łączna mieszkało ogółem 5 150 osób, które stanowiły 1,5% ludności całego obszaru opracowania.

Średnia gęstość zaludnienia w obszarze funkcjonalnym ukształtowała się na poziomie 253 osób/km^2, i była wyższa od średniej dla województwa świętokrzyskiego (107) i kraju (123). W miastach na jeden kilometr kwadratowy przypadało 1 390 osób (z tendencją spadku), a na obszarze wiejskim 108 osób (z tendencją wzrostu). Najgęściej zaludnione jest m. Kielce (1 803 os/km^2) oraz pozostałe miasta obszaru funkcjonalnego: Chmielnik (491 os/km^2), Morawica (394 os/km^2), Chęciny (309 os/km^2) i nieco mniej Daleszyce (189 os/km^2). Gminy wiejskie położone w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Kielce cechuje większa gęstość zaludnienia, niż gmin położonych w większej odległości od obszaru rdzeniowego. Słabiej zaludnione są obszary wiejskie trzech gmin miejsko-wiejskich, tj.: Chęciny (94 os/km^2), Daleszyce (62 os/km^2) i Chmielnik (56 os/km^2).

Do grupy najgęściej zaludnionych (od 301–715 os/km^2) należy 16 sołectw, które stanowią 8% wszystkich sołectw, tj.: Osiedle Nowiny (715), Janów (704), Łaziska (634), Miedziana Góra (625), Piaseczna Górka (546), Kaniów (466), Zagnańsk (401), Zagórsko-Zagrody (398), Cedzyna (392), Piekoszów (348), Kajetanów (345), Szczukowice (341), Bartków (329), Jaworznia (326), Zajączków (322) i Kamionki (316). Natomiast największą grupę stanowi 57 sołectw (30%) o wskaźniku gęstości zaludnienia w przedziale od 101 do 200 os/km^2. Druga liczna grupa to 48 sołectw (26%), w których gęstość zaludnienia kształtuje się w granicach od 51 do 80 os/km^2, następna z przedziału 201–300 os/km^2 — 22 sołectwa (12%) oraz z przedziału 81–100 os/km^2 — 20 sołectw (11%). Najmniej zaludnionych jest 16 sołectw (8%) z przedziału 21–50 os/km^2, a poniżej 20 osób na jeden kilometr kwadratowy przypada w 7 sołectwach (5%), tj.: Szczecno i Zalezianka (po 17 os/km^2), Widełki (16), Gościniec (15), Cisów (14), Suliszów (11) i Długojów (8 os/km^2).

W gminach, w których występuje niski wskaźnik gęstości zaludnienia, tj.: Daleszyce, Łączna czy Zagnańsk, lasy zajmują ok. 55% powierzchni ogólnej.

6.1.2. Zmiany liczby ludności

Dynamika zmian liczby mieszkańców MOF OW w analizowanym okresie w większości była ujemna, natomiast niewielki jej wzrost notowano w latach: 2009-2012 i 2016. Największy ubytek dotykał głównie mieszkańców miasta Kielce oraz pozostałych miast, natomiast liczba ludności zamieszkałej w gminach wiejskich i na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich systematycznie wzrastała. Na koniec 2016 roku w miejskim obszarze funkcjonalnym w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano niewielki wzrost liczby ludności o 244 osoby (0,1%), który wynikał m.in. ze zwiększonego corocznego napływu migracyjnego na tereny gmin, tj.: Morawica, Miedziana Góra, Górno, Piekoszów, Masłów, Sitkówka-Nowiny i Strawczyn. Zwiększył się również udział ludności zamieszkałej w miastach, w wyniku nadania praw miejskich miejscowości Morawica.

Tabela nr 5. Zmiany liczby ludności oraz gęstości zaludnienia.

Lp.	Gmina Miasto/Wieś	Liczba ludności w 2016 roku	Powierzchnia w ha	Ludność na 1 km²		Wzrost / ubytek liczby ludności w latach 2002-2016	
				w 2016 roku	wzrost/ubytek w latach 2002-2016	osób	%
1.	Chęciny ogółem	**14992**	12739	118	(+4)	**+ 394**	**+2,7%**
	miasto	**4373**	1413	309	(+7)	**+ 106**	**+2,5%**
	wieś	**10619**	11326	94	(+3)	**+ 288**	**+2,8%**
2.	Chmielnik ogółem	**11417**	14219	80	(–1)	**– 186**	**– 1,7%**
	miasto	**3831**	780	491	(–25)	**– 244**	**– 6,0%**
	wieś	**7586**	13439	56	(0)	**+ 58**	**+ 0,8%**
3.	Daleszyce ogółem	**15688**	22239	71	(+7)	**+ 1424**	**+ 9,9%**
	miasto*	**2922**	1550	189	(–2)	**– 40***	**– 1,4%**
	wieś	**12766**	20689	62	(+4)	**+ 764**	**+6,4%**
4.	Górno	**14126**	8316	170	(+20)	**+ 1641**	**+ 13,1%**
5.	Masłów	**10667**	8555	125	(+19)	**+ 1482**	**+ 16,1%**
6.	Miedziana Góra	**11304**	7114	159	(+26)	**+ 1895**	**+ 20,1%**
7.	Morawica ogółem	**16018**	14038	114	(+25)	**+ 3452**	**+ 27,4%**
	miasto**	**1726****	438**	394**			
	wieś	**14292**	13600	105			
8.	Piekoszów	**16338**	10297	159	(+15)	**+ 1537**	**+ 10,3%**
9.	Sitkówka-Nowiny	**7728**	4561	169	(+20)	**+ 890**	**+ 13,0%**
10.	Strawczyn	**10567**	8586	123	(+11)	**+ 872**	**+ 8,9%**
11.	Zagnańsk	**12980**	12487	104	(+2)	**+ 328**	**+ 2,5%**
12.	Łączna	**5150**	6165	84	(–1)	**– 72**	**– 1,4%**
13.	KIELCE	**197704**	10965	1803	(–132)	**– 14106**	**– 6,7%**
OGÓŁEM MOF OW		**339529**	**134116**	**253**	**(–1)**	**– 377**	**– 0,1%**
MIASTO		**210556**	**15146**	**1390**	**(–283)**	**– 9596**	**– 4,4%**
WIEŚ		**128973**	**118970**	**108**	**(+9)**	**+ 9219**	**+ 7,7%**
OGÓŁEM OBSZAR OPRACOWANIA		**344679**	**140281**	**246**	**(–1)**	**– 449**	**– 0,1%**
MIASTO		**210556**	**15146**	**1390**	**(–283)**	**– 9596**	**– 4,4%**
WIEŚ		**134123**	**125135**	**107**	**(+8)**	**+ 9147**	**+ 7,3%**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.).

* prawa miejskie w 2007 roku ** prawa miejskie w 2017 roku (wg danych UG)

W miejskim obszarze funkcjonalnym ośrodka wojewódzkiego w latach 2002-2016 zmniejszającej się liczbie mieszkańców miast o 9 596 osób, tj. (–4,4%) towarzyszył jej wzrost na obszarach wiejskich o 9 219 osób (+7,7%), co dało ubytek ludności ogółem o 377 osób (–0,1%). W tym czasie ubyło 1 082 mężczyzn (-0,7%), natomiast grupa kobiet zwiększyła się o 705 osób (+0,4%). Na ujemne tempo przyrostu ludności wpływała głównie dekoncentracja mieszkańców miasta Kielce, przejawiająca się bardzo dużym corocznym ubytkiem ludności (o ok. 900 osób), w wyniku ujemnego salda migracji i niskich wartości przyrostu naturalnego (nie rekompensującego znacznego odpływu mieszkańców do gmin i województw sąsiednich oraz poza granicę kraju).

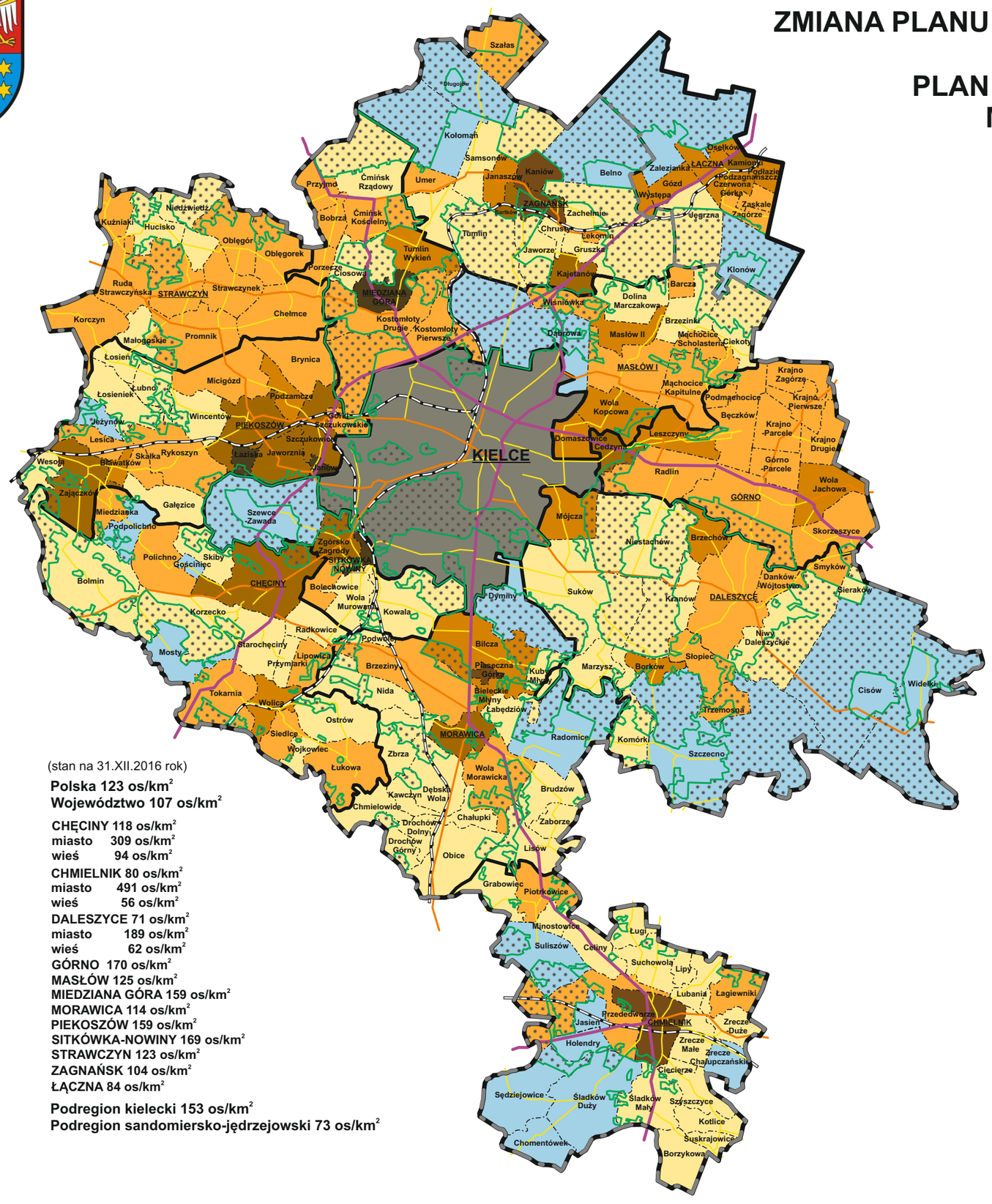
W analizowanym okresie z miasta Kielce ubyło ogółem 14 106 osób (–6,7%), w tym 6 239 kobiet (-5,6%) i 7 867 mężczyzn (–7,8%). Ubytek liczby ludności odnotowano również w gminie Chmielnik o 186 osób (–1,7%), w tym w mieście o 244 osoby (–6%), w gminie Łączna o 72 osoby (–1,4%) oraz w mieście Daleszyce o 40 osób (–1,4%).

W pozostałych gminach systematycznie przybywało mieszkańców, a najwięcej w gminach wiejskich położonych w sąsiedztwie miasta Kielce, tj.: Morawica o 3 452 osoby (27,4%), Miedziana Góra o 1 895 osób (20,1%), Górno o 1 641 osób (13,1%), Piekoszów o 1 537 osób (10,3%), Masłów o 1 482 osoby (16,1%) oraz w gminie miejsko-wiejskiej Daleszyce o 1 424 osoby (9,9%), w tym na obszarze wiejskim (w stosunku do 2007 roku) o 764 osoby (6,4%). Nieco mniejszy wzrost notowano w gminach: Sitkówka-Nowiny o 890 osób (13%), Strawczyn o 872 osoby (8,9%) z tendencją spadku w 2003 roku, oraz w gminach miejsko-wiejskich: Chęciny o 394 osoby (2,7%), w tym w mieście o 106 osób (2,5%) a na obszarze wiejskim o 288 osób (2,8%), w gminie wiejskiej Zagnańsk o 328 osób (2,5%) — z tendencją spadku w latach: 2004, 2008, 2014, a także na obszarze wiejskim gminy Chmielnik o 58 osób (0,8%).

Z pośród 4 gmin miejsko-wiejskich najgorzej wypada gmina Chmielnik, ponieważ w analizowanym okresie następowały tam wahania wzrostu i spadku liczby ludności, głównie w wyniku znacznego ubytku

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

TERYTORIALNE ZRÓŻNICOWANIE ZASOBÓW LUDZKICH

(stan na 31.XII.2016 rok)

Polska 123 os/km²
Województwo 107 os/km²

CHĘCINY 118 os/km²
miasto 309 os/km²
wieś 94 os/km²
CHMIELNIK 80 os/km²
miasto 491 os/km²
wieś 56 os/km²
DALESZYCE 71 os/km²
miasto 189 os/km²
wieś 62 os/km²
GÓRNO 170 os/km²
MASŁÓW 125 os/km²
MIEDZIANA GÓRA 159 os/km²
MORAWICA 114 os/km²
PIEKOSZÓW 159 os/km²
SITKÓWKA-NOWINY 169 os/km²
STRAWCZYN 123 os/km²
ZAGNAŃSK 104 os/km²
ŁĄCZNA 84 os/km²

Podregion kielecki 153 os/km²
Podregion sandomiersko-jędrzejowski 73 os/km²

LEGENDA

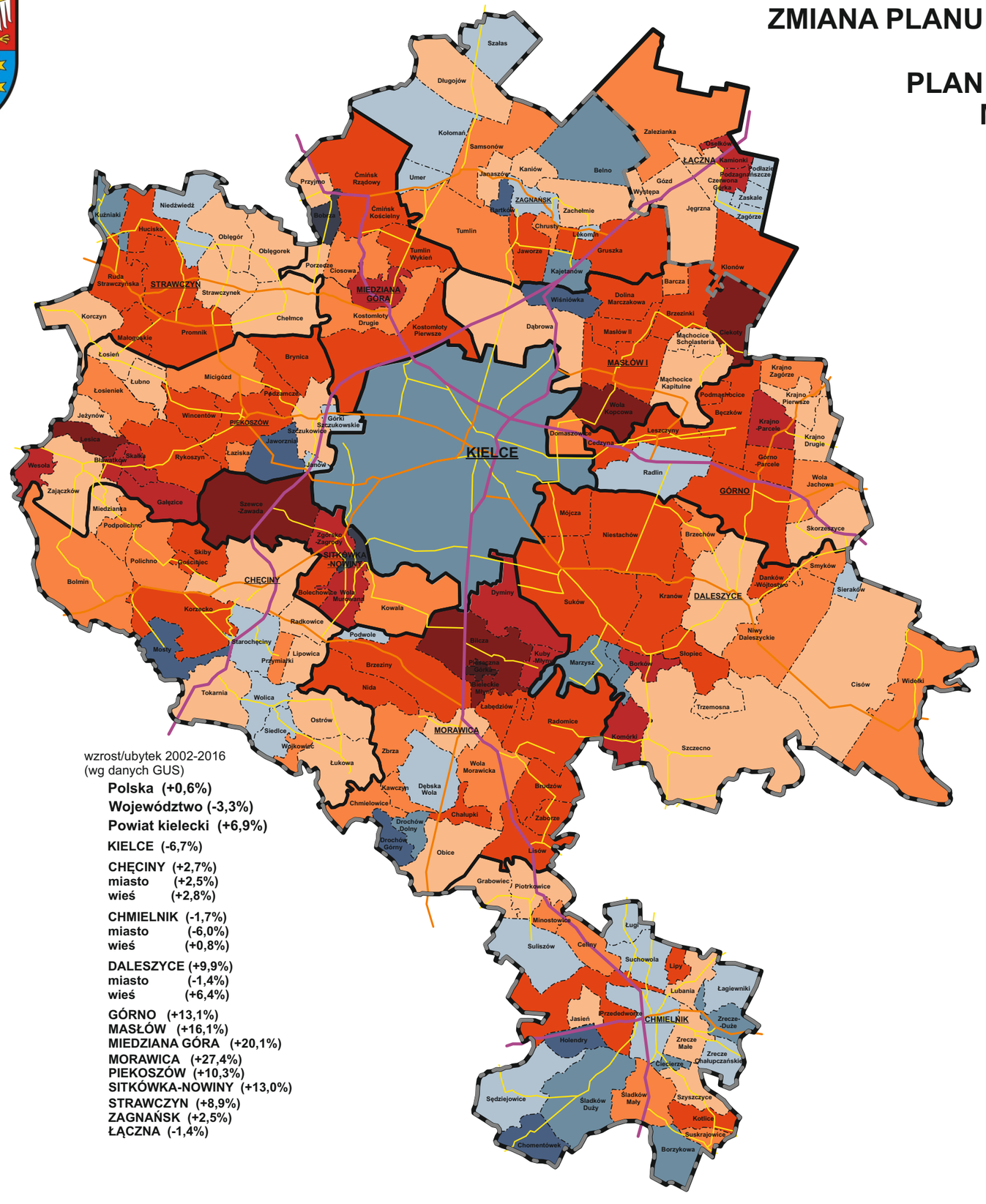
- Granica opracowania
- Granica MOF OW z PZPWŚ
- Granica gmin
- Granica sołectw
- Droga krajowa
- Droga główna
- Droga drugorzędna
- Linia kolejowa
- Większe kompleksy leśne

Liczba osób na 1 km²
(Wg danych z UG za 2014 r.)

- poniżej 50 osób
- 51 - 100 osób
- 101 - 200 osób
- 201 - 300 osób
- 301 - 400 osób
- 401 - 600 osób
- 601 - 715 osób
- KIELCE 1803 osoby/km²

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

wzrost/ubytek 2002-2016
(wg danych GUS)

Polska (+0,6%)
Województwo (-3,3%)
Powiat kielecki (+6,9%)

KIELCE (-6,7%)

CHĘCINY (+2,7%)
miasto (+2,5%)
wieś (+2,8%)

CHMIELNIK (-1,7%)
miasto (-6,0%)
wieś (+0,8%)

DALESZYCE (+9,9%)
miasto (-1,4%)
wieś (+6,4%)

GÓRNO (+13,1%)
MASŁÓW (+16,1%)
MIEDZIANA GÓRA (+20,1%)
MORAWICA (+27,4%)
PIEKOSZÓW (+10,3%)
SITKÓWKA-NOWINY (+13,0%)
STRAWCZYN (+8,9%)
ZAGNAŃSK (+2,5%)
ŁĄCZNA (-1,4%)

ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI

LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW z PZPWŚ
- Granica gmin
- Granica sołectw
- Droga krajowa
- Droga główna
- Droga drugorzędna
- Linia kolejowa

Wzrost / ubytek liczby ludności w latach 2002-2011
(wg danych Spisu Rolnego)

wzrost (%)

- 0,1% - 5,0%
- 5,1% - 10,0%
- 10,1% - 20,0%
- 20,1% - 30,0%
- 30,1% - 55,0%
- powyżej 55,0%

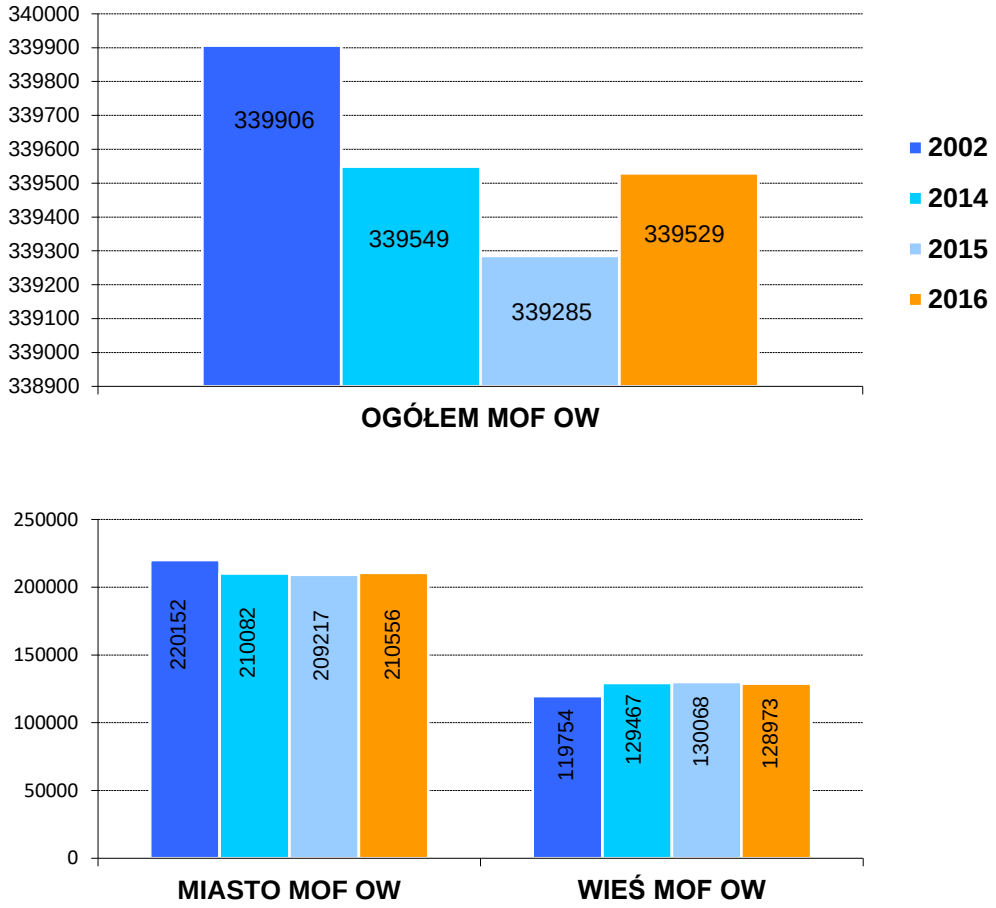
ubytek (%)

- (0,0%) - (-5,0%)
- (-5,1%) - (-10,0%)
- (-10,1%) - (-20,0%)
- poniżej (-20,0%)

ŚBRR
ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl
ZESPÓŁ PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

mieszkańców miasta. Lepszą sytuację notowano w gminie Chęciny, niemniej jednak tempo przyrostu ludności w ostatnich latach spadało tam i było ujemne, i to zarówno w mieście jaki i na obszarze wiejskim. W gminie Daleszyce następował wzrost liczby ludności z tym, że znacząco przybywało mieszkańców wsi, a ubywało mieszkańców miasta. Natomiast najwyższy, coroczny wzrost liczby ludności notowano w gminie Morawica.

Wykres nr 3. Zmiany liczby ludności w MOF OW w latach 2002-2016.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.).

6.1.3. Struktura wieku ludności

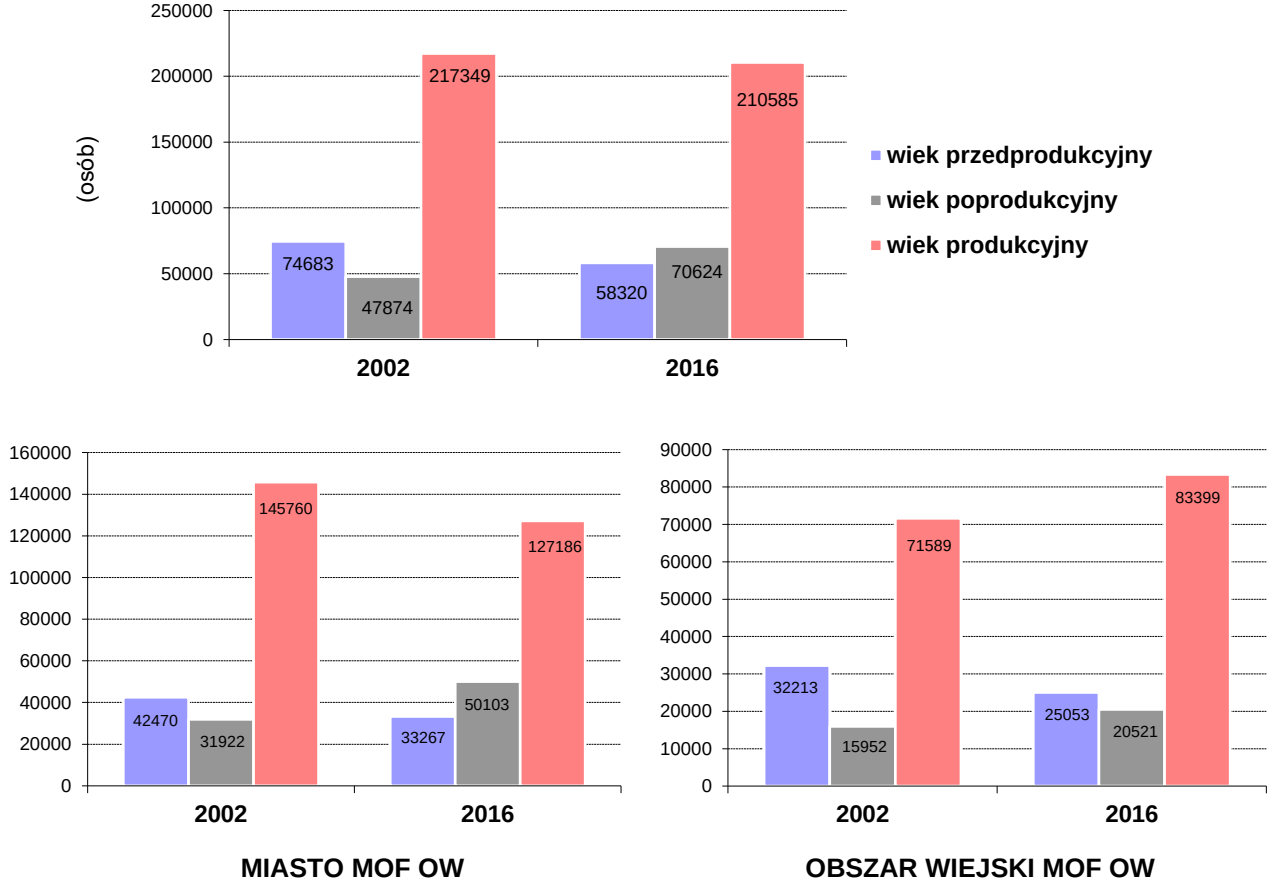
Gminy miejskiego obszaru funkcjonalnego (oprócz m. Kielce) w skali województwa wyróżniają się korzystnie pod względem udziału poszczególnych grup wieku. Niemniej jednak w latach 2002-2016 następował proces starzenia się populacji, tj. zwiększenie odsetka osób starszych do 20,8% (o 6,7 pkt.%) przy jednoczesnym zmniejszaniu odsetka dzieci i młodzieży do 17,2% (o 4,7 pkt.%) oraz osób w wieku produkcyjnym do 62,0% (o 2,0 pkt.%), w tym mobilnym do 39,4% i niemobilnym do 22,6%. Dla porównania w województwie osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 16,7%, produkcyjnym 61,6% i poprodukcyjnym 21,7% (w kraju odpowiednio: 17,9%; 61,8% i 20,3%).

W MOF OW w analizowanym okresie grupa osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 22,7 tys. osób (47,5%), w tym w miastach o 18,2 tys. osób (56,9%) a na obszarze wiejskim o 4,5 tys. osób (28,6%). Pomimo znacznego wzrostu w ogólnym zaludnieniu udziału osób w wieku poprodukcyjnym, gminy obszaru funkcjonalnego, zarówno miasta (oprócz m. Kielce) jak i obszary wiejskie wyróżniają się mniejszym ich udziałem — poniżej średniej dla województwa.

Natomiast grupa osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 16,3 tys. osób (21,9%), w tym w miastach o 9,2 tys. osób (21,6%), a na wsi o 7,1 tys. osób (22,2%). Ubytek dotyczył również ludności w wieku produkcyjnym o 6,7 tys. osób (3,1%) z tym, że w miastach ubyło 18,5 tys. osób (12,7%) tej grupy wieku, a na wsi odnotowano jej wzrost o ponad 11,8 tys. osób (16,5%). Należy dodać, że mieszkańcy m. Kielce stanowią

większość w ogólnym zaludnieniu obszaru funkcjonalnego zarówno pod względem udziału osób w wieku przedprodukcyjnym (53,2%), produkcyjnym (56,5%), jak i poprodukcyjnym (67,5%).

Wykres nr 4. Zmiany struktury wieku ludności w MOF OW w latach 2002-2016.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.).

W mieście Kielce **udział osób w wieku poprodukcyjnym** wzrósł do 24,1% (o 9,6 pkt.%), tj. powyżej średniej dla województwa (21,7%), powiatu kieleckiego (16,7%) i Polski (20,2%), natomiast w pozostałych gminach nie przekroczył średniej dla województwa. W mieście Kielce przybyło 16,9 tys. (tj. 55,0%) osób w wieku emerytalnym, które stanowiły aż 74,4% ogółu wzrostu tej grupy wieku w całym obszarze funkcjonalnym. Znaczny wzrost osób w wieku emerytalnym odnotowano w gminach: Morawica (o 757 osób, tj. 49,7%), Chęciny (o 719 osób, 34,9%), Sitkówka-Nowiny (o 607 osób, 76,6%), natomiast najmniejszy wystąpił w gminie Łączna (o 80 osób, 9,5%) oraz w gminie Chmielnik (o 256 osób, 12,7%).

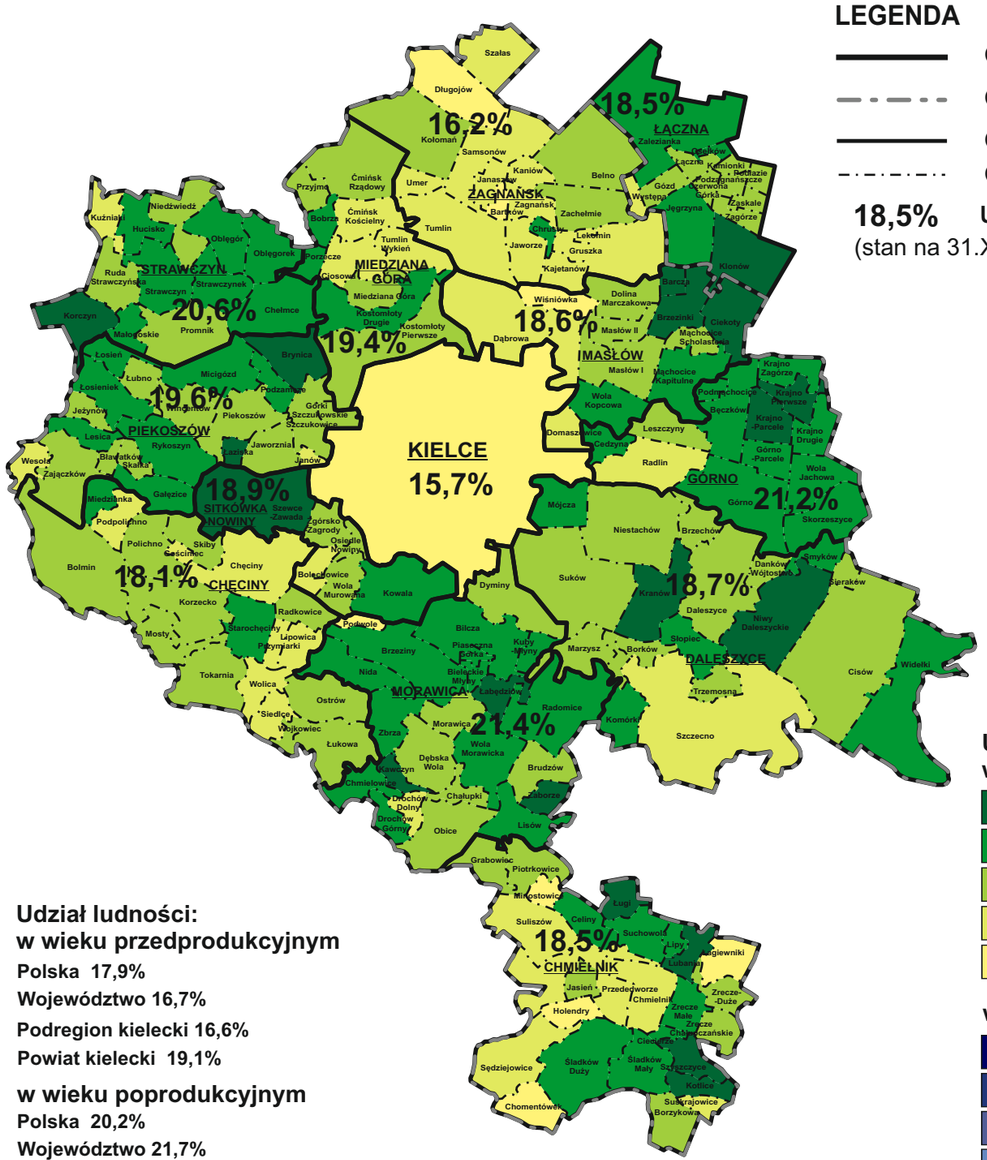
Najstarszym demograficznie obszarem, z największym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym jest miasto Kielce (24,1%) oraz gminy: Chmielnik (20,0%), w tym miasto (21,2%) i wieś (19,3%), Zagnańsk (19,3%) oraz Chęciny (18,5%), w tym miasto (19,6%) i wieś (18,1%). Najmniejszy udział osób starszych posiada gmina Górno (13,9%).

W Kielcach **osoby w wieku przedprodukcyjnym** stanowiły zaledwie 15,7%, przy czym w stosunku do roku 2015 ich udział wzrósł o 0,2 pkt.%. Natomiast w stosunku do roku 2002 grupa dzieci i młodzieży zmniejszyła się o 9,6 tys. osób (23,6%), co stanowiło 58,6% ogółu ubytku tej grupy wieku z miejskiego obszaru funkcjonalnego. Najwięcej osób w wieku przedprodukcyjnym ubyło zarówno w miastach jak i na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich oraz wiejskich, tj.: Zagnańsk — 949 osób (31,1%), Piekoszów — 846 osób (20,9%), Chęciny — 820 osób (23,2%), Górno — 747 osób (20,1%), Chmielnik — 683 osoby (24,5%), Strawczyn — 636 osób (22,6%), Daleszyce — 606 osób (17,2%), Masłów — 524 osoby (20,9%), a najmniej w gminie Morawica — 66 osób (1,9%).

Największy udział osób w wieku przedprodukcyjnym (z tendencją spadku) posiadały gminy wiejskie, tj.: Morawica (21,4%), Górno (21,2%), Strawczyn (20,6%), Piekoszów (19,6%) i Miedziana Góra (19,4%),

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

UDZIAŁ OSÓB W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM (PRZED I POPRODUKCYJNYM) W LUDNOŚCI OGÓŁEM

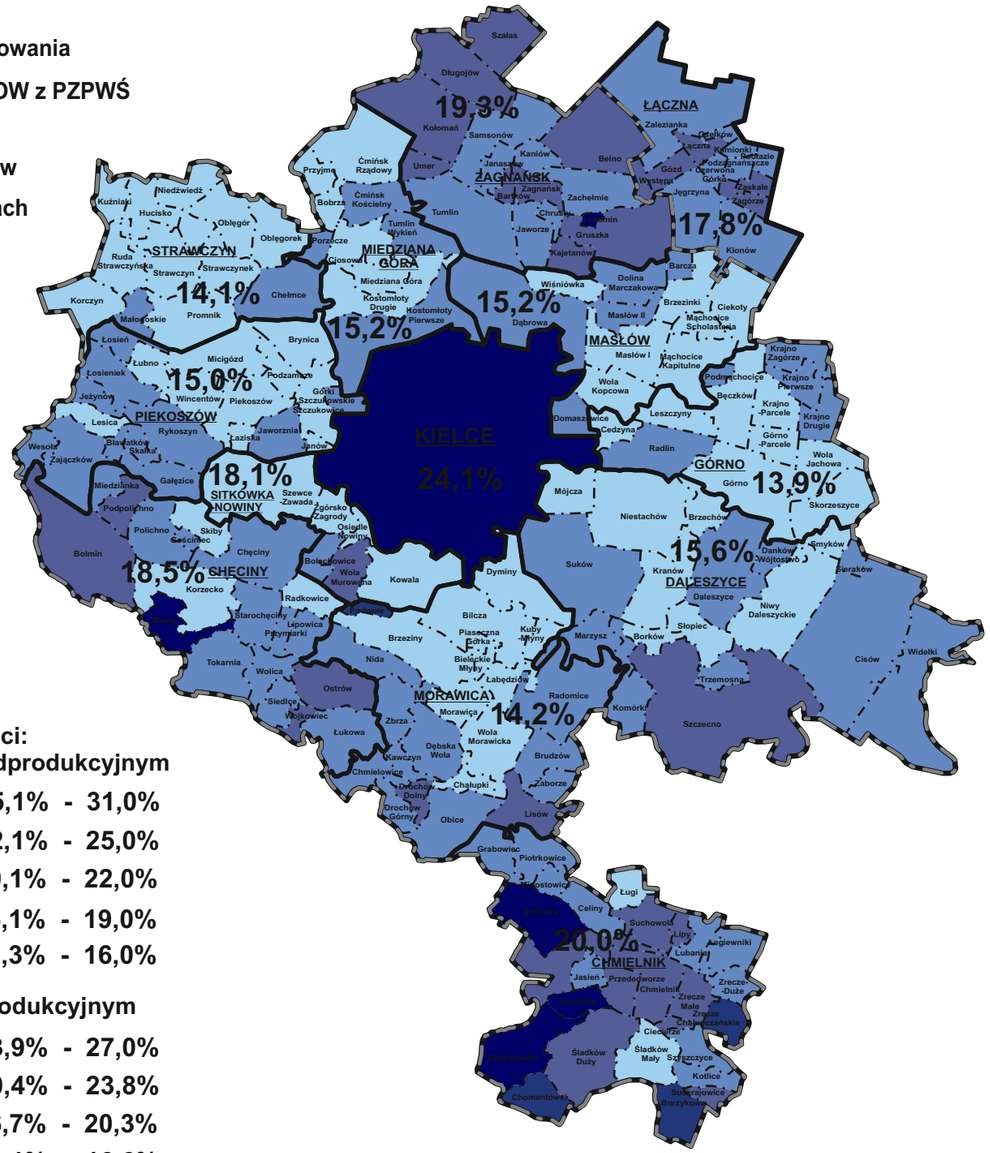

Udział ludności:
w wieku przedprodukcyjnym
Polska 17,9%
Województwo 16,7%
Podregion kielecki 16,6%
Powiat kielecki 19,1%

w wieku poprodukcyjnym
Polska 20,2%
Województwo 21,7%
Podregion kielecki 21,7%
Powiat kielecki 16,7%
(stan na 31.XII.2016 rok)

LEGENDA

- **Granica opracowania**
- **Granica MOF OW z PZPWŚ**
- **Granica gmin**
- **Granica sołectw**
- **18,5%** **Udział w gminach** (stan na 31.XII.2016 rok)

Udział ludności:
w wieku przedprodukcyjnym
25,1% - 31,0%
22,1% - 25,0%
19,1% - 22,0%
16,1% - 19,0%
10,3% - 16,0%

w wieku poprodukcyjnym
23,9% - 27,0%
20,4% - 23,8%
16,7% - 20,3%
13,1% - 16,6%
6,4% - 13,0%
(wg danych Spisu Rolnego)

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

a najmniej m. Kielce (15,7%), gmina Zagnańsk (16,2%) oraz miasta należące do gmin miejsko-wiejskich: Chęciny (16,6%) i Chmielnik (16,9%).

Natomiast **udział grupy osób w wieku produkcyjnym** we wszystkich gminach oprócz miast, tj.: Kielce, Chmielnik i Chęciny, wykazywał tendencję wzrostu. W kolejnych latach przewiduje się zahamowanie wzrostu udziału tej grupy osób oraz jego spadek, co wynika m.in. z kurczenia się grupy osób wieku przedprodukcyjnego. W mieście Kielce liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 21,4 tys. osób (15,3%), co stanowiło 99,2% ogólnego ubytku grupy produkcyjnej miast obszaru funkcjonalnego. W skali województwa, miasto Kielce (pomimo znacznego ubytku) nadal posiada najwięcej zasobów pracy, tj. 118 993 osoby w wieku produkcyjnym.

Najwięcej osób wieku produkcyjnego przybyło w gminach: Morawica — 2 761 osób (36,6%), Piekoszów — 1 794 osoby (20,2%), Górno — 1 783 osoby (24,1%), Miedziana Góra — 1 567 osób (26,9%), Masłów — 1 528 osób (27,6%), Strawczyn — 1 235 osób (21,8%) i Zagnańsk — 843 osoby (11,2%), a najmniej w gminie Chmielnik — 241 osób (3,5%) oraz Łączna — 249 osób (8,2%). W mieście Daleszyce przybyło zaledwie 27 osób wieku produkcyjnego (1,4%), natomiast ubytek tej grupy wieku wystąpił w mieście Chmielnik o 138 osób (5,5%) oraz w mieście Chęciny o 32 osoby (1,1%). Na obszarach wiejskich notowano wzrost zasobów pracy, i tak na obszarze wiejskim gmin: Daleszyce o 767 osób (10,0%), Chęciny o 527 osób (8,5%) oraz Chmielnik o 379 osób (8,9%).

Znaczącym udziałem osób w wieku produkcyjnym, powyżej średniej dla województwa i obszaru funkcjonalnego wyróżniają się następujące gminy: Masłów (66,2%), Daleszyce (65,8%), w tym miasto (65,7%) i wieś (65,8%), Miedziana Góra, Piekoszów i Strawczyn (po 65,4%), Górno (64,9%), Zagnańsk (64,5%), Morawica (64,4%), Łączna (63,6%), Chęciny (63,3%), w tym miasto (63,7%) i wieś (63,2%) oraz Sitkówka-Nowiny (63,0%). Najniższy odsetek tej grupy osób odnotowano w Kielcach (60,2%) oraz w gminie Chmielnik (61,6%), w tym w mieście (61,9%) i na obszarze wiejskim (61,4%).

Gminy MOF OW w stosunku do pozostałych gmin województwa wyróżniają się stosunkowo młodą strukturą wieku osób pracujących, ponieważ osoby w wieku produkcyjnym mobilnym stanowiły 63,6% grupy wieku produkcyjnego.

Generalnie należy stwierdzić, że gminy MOF OW posiadają młodszą strukturę wieku ludności, tj. mniejszy udział osób w wieku poprodukcyjnym i większy udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym (w tym mobilnym), niż pozostałe gminy województwa. Dodatkowo obszar wiejski charakteryzuje się większym udziałem osób w wieku produkcyjnym (z tendencją wzrostu) i przedprodukcyjnym (z tendencją spadku), natomiast w miastach udział tych grup maleje, a wzrasta udział osób starszych. Dlatego też, struktura wieku mieszkańców obszarów wiejskich jest i będzie (wg prognozy) młodsza, niż mieszkańców miast.

6.1.4. Zmiany wskaźników obciążenia demograficznego

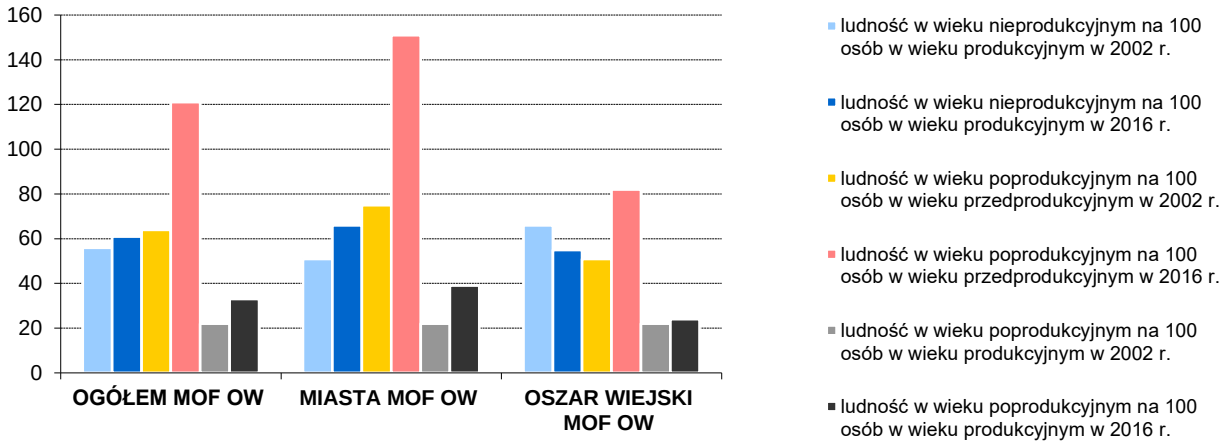
Pod względem kształtowania się wskaźników obciążenia demograficznego korzystniejszą strukturę posiada ludność zamieszkała na obszarach wiejskich. Większe obciążenie demograficzne miast (głównie stolicy regionu m. Kielce), wynika z większego udziału w ogólnym zaludnieniu, osób starszych oraz malejącego udziału dzieci i młodzieży, a także osób w wieku produkcyjnym. Natomiast ludność zamieszkała na obszarach wiejskich jest i będzie mniej obciążona demograficznie, ponieważ charakteryzuje się większym udziałem osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym oraz mniejszym udziałem osób starszych. W skali województwa gminy tworzące miejski obszar funkcjonalny (oprócz m. Kielce) charakteryzują najniższe wskaźniki obciążenia demograficznego.

Na koniec 2016 roku w MOF OW **na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 28 osób w wieku przedprodukcyjnym**, tj. o 6 osób mniej niż w 2002 roku (w tym w miastach 26 a na wsi 30 osób), **oraz 33 osoby w wieku poprodukcyjnym** (o 11 osób więcej niż w 2002 roku), w tym w miastach 39 a na wsi 24 osoby. Dla porównania w województwie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 29 osób w wieku przedprodukcyjnym i 33 osoby w wieku poprodukcyjnym. Różnica tego wskaźnika między miastem a wsią jest znacząca, ponieważ jego wzrost następuje szybciej w miastach, z powodu ubytku zasobów pracy i wzrostu liczby ludności w wieku emerytalnym. Największe obciążenie ludności czynnej zawodowo osobami w wieku emerytalnym odnotowano w m. Kielce (40) oraz w gminach: Chmielnik (32), Zagnańsk (30), a najmniejsze w gminie Górno i Strawczyn (po 21), przy czym we wszystkich gminach z tendencją wzrostu.

Obciążenie demograficzne grupy osób w wieku produkcyjnym osobami w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) **wzrosło z 56 do 61 osób, w tym w miastach z 51 do 66**, w wyniku

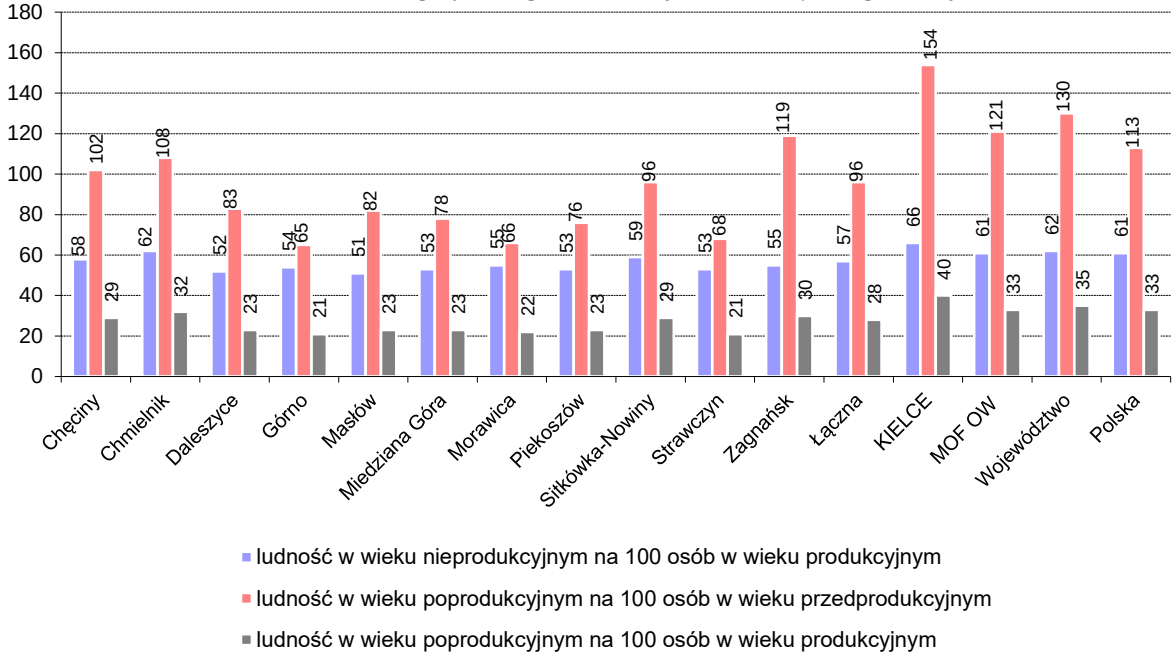
zwiększania się udziału grupy osób w wieku poprodukcyjnym i zmniejszania w wieku produkcyjnym, **natomiast na wsi nastąpił spadek z 66 do 55 osób,** ponieważ na obszarze wiejskim powiększa się grupa osób w wieku produkcyjnym. Najwyższy wskaźnik obciążenia demograficznego ludnością nieprodukcyjną odnotowano w m. Kielce (66) oraz w gminach: Chmielnik (62), Sitkówka-Nowiny (59), Chęciny (58) i Łączna (57), a najniższy w gminie Masłów (51).

Wykres nr 5. Zmiany wskaźników obciążenia demograficznego MOF OW w latach 2002-2016.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.).

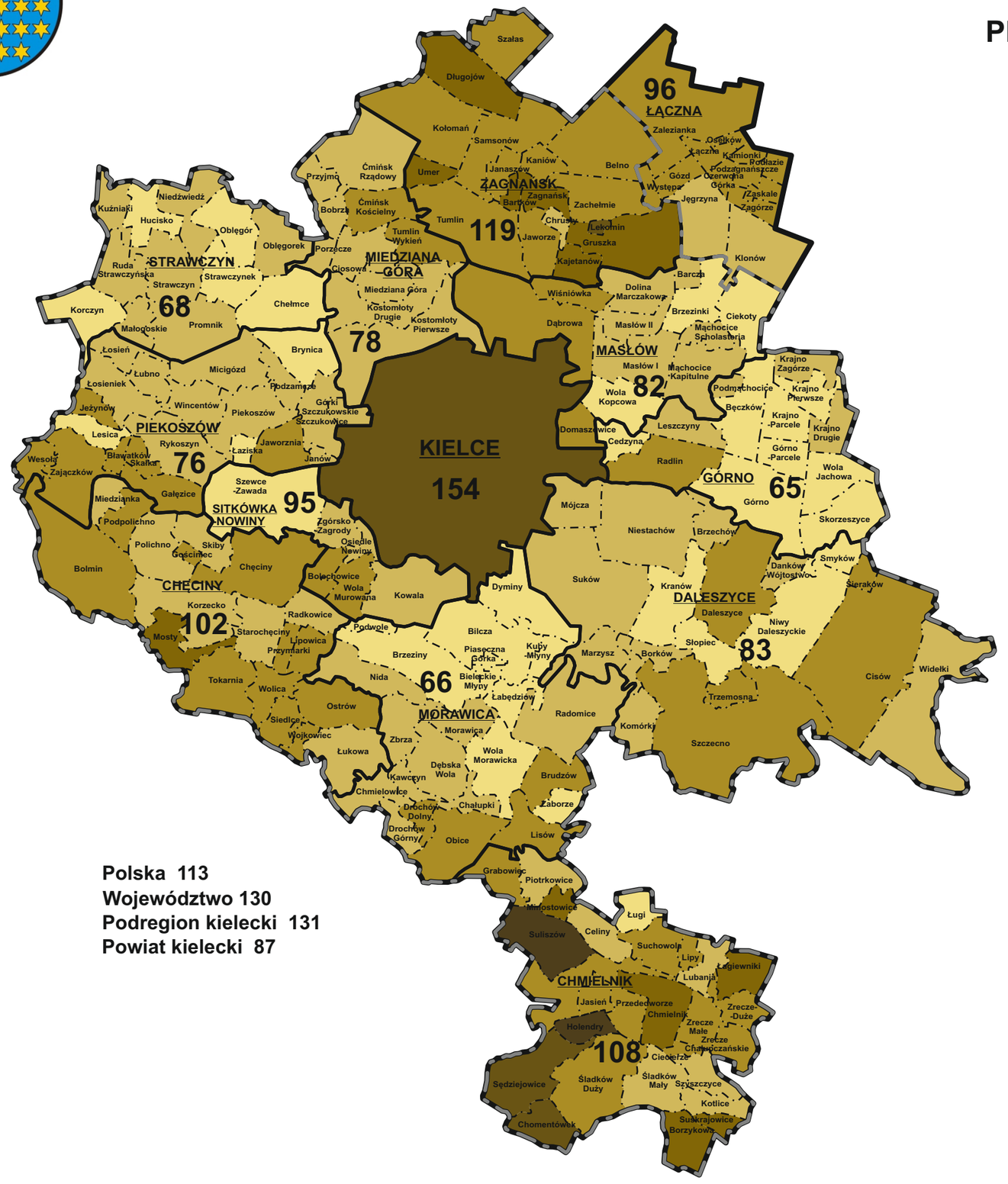
Wykres nr 6. Wskaźniki obciążenia demograficznego na tle woj. świętokrzyskiego i kraju.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.2016 rok).

Natomiast **na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało 121 osób w wieku poprodukcyjnym**, tj. o 57 osób więcej niż w 2002 roku, w tym w miastach — 151 osób (o 76 więcej), a na wsi — 82 osoby (o 31 więcej niż w roku wyjściowym). W województwie wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 130 osób (w miastach wyniósł 157 a na wsi 111 osób). Wśród gmin obszaru opracowania najwyższe obciążenie grupy przedprodukcyjnej osobami wieku poprodukcyjnego (z tendencją wzrostu) odnotowano w mieście Kielce (wzrost z 76 do 154 osób) oraz w gminach: Zagnańsk (wzrost z 68 do 119 osób), Chmielnik (wzrost z 72 do 108 osób, w tym w mieście do 125 a na wsi do 100 osób), Chęciny (wzrost z 58 do 102 osób, w tym w mieście do 118 a na wsi do 96 osób), Sitkówka-Nowiny (wzrost z 46 do 96 osób) i Łączna (wzrost z 62 do 96 osób), zaś najniższe w gminie Górno (wzrost z 36 do 65 osób).

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

Polska 113
Województwo 130
Podregion kielecki 131
Powiat kielecki 87

WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO

LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW z PZPWŚ
- Granica gmin
- Granica sołectw

Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym
(wg danych Spisu Rolnego)

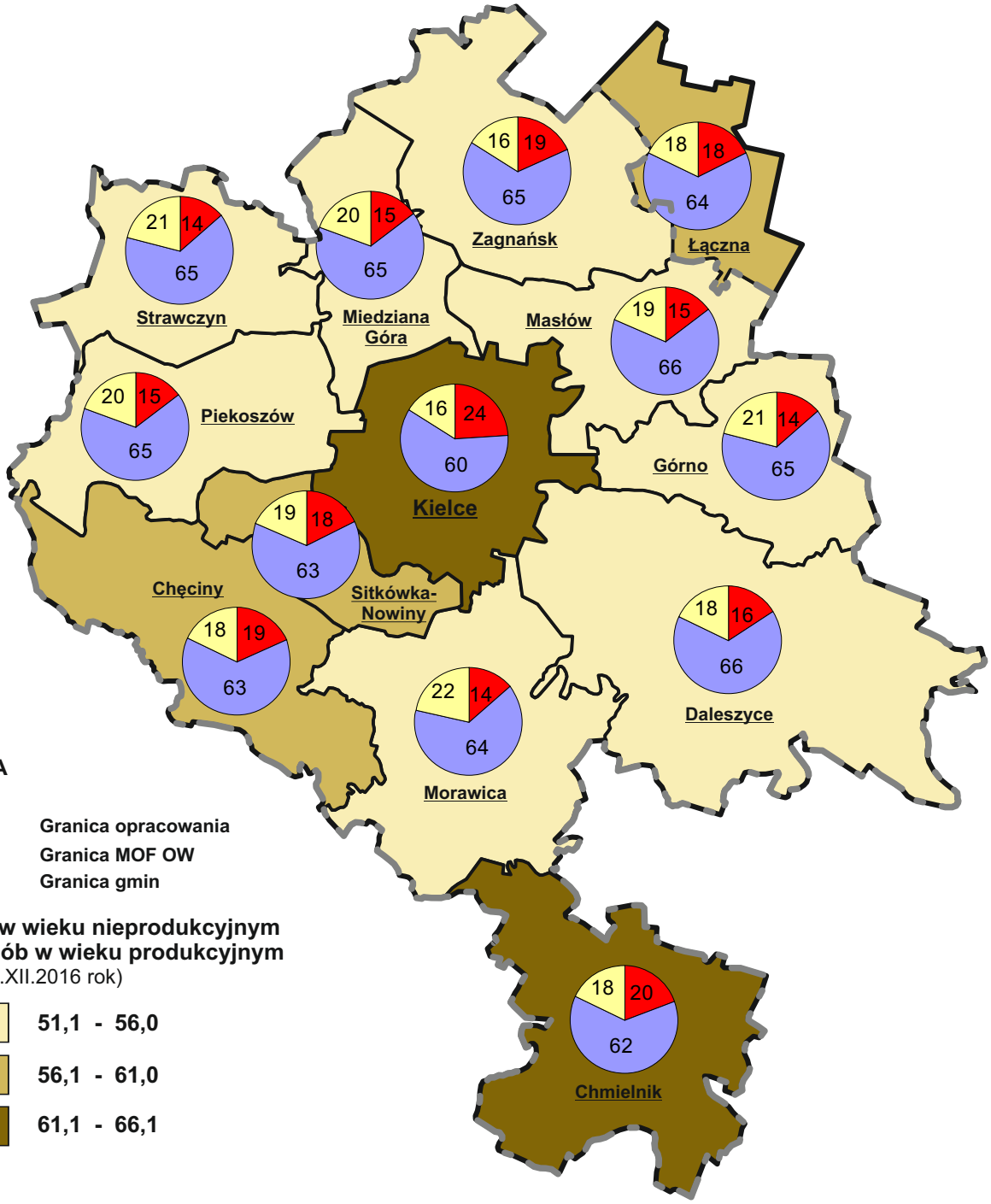
- 216 - 223
- 142 - 164
- 101 - 120
- 71 - 100
- 51 - 70
- 20 - 50

121 Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w gminach (stan na 31.XII.2016 rok)

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI I OBCIĄŻENIE DEMOGRAFICZNE

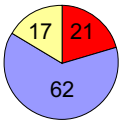
LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW
- Granica gmin

Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
(stan na 31.XII.2016 rok)

- 51,1 - 56,0
- 56,1 - 61,0
- 61,1 - 66,1

Udział ludności w wieku:

MOF OW

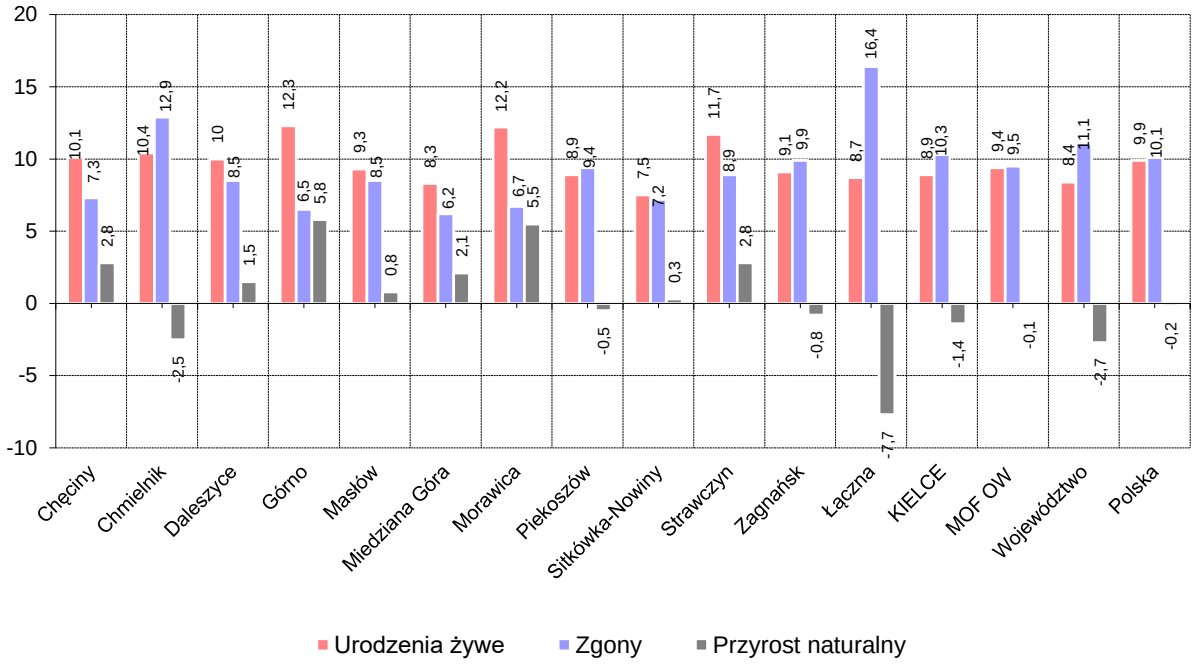
- Poprodukcyjnym
- Produkcyjnym
- Przedprodukcyjnym

SBRR ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

6.1.5. Ruch naturalny ludności i współczynnik feminizacji

W miejskim obszarze funkcjonalnym ośrodka wojewódzkiego przyrost naturalny na 1000 ludności był ujemny i wynosił w 2016 roku (–0,1‰), przy czym wartość tego współczynnika była zdecydowanie różna w miastach i na obszarach wiejskich. W miastach przewaga zgonów nad urodzeniami powodowała ujemny przyrost naturalny na poziomie (–1,3‰), natomiast na obszarach wiejskich przewaga urodzeń nad zgonami dała dodatnie jego wartości (+1,9‰). Pod względem kształtowania się współczynników przyrostu naturalnego, obszar funkcjonalny wypada nieco lepiej na tle województwa świętokrzyskiego, niż na tle kraju, przy czym zauważa się, że współczynniki tego obszaru w zasadniczy sposób nie odbiegają od krajowych.

Wykres nr 7. Ruch naturalny (na 1000 ludności) na tle woj. świętokrzyskiego i kraju.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.2016 rok).

Z pośród 13 gmin obszaru opracowania w 8 z nich występowała przewaga urodzeń nad zgonami, co dawało dodatni przyrost naturalny ludności, a największe jego wartości (z tendencją wzrostu w porównaniu do lat ubiegłych) odnotowano w gminie Górno (+5,8‰) i Morawica (+5,5‰). Natomiast w wyniku spadku urodzeń lub wzrostu zgonów wielkość przyrostu naturalnego malała i osiągała niższe wartości w gminach, tj.: Strawczyn i Chęciny po (+2,8‰), Miedziana Góra (+2,1‰), Daleszyce (+1,5‰), Masłów (+0,8‰) i Sitkówka-Nowiny (+0,3‰). Znaczna przewaga zgonów nad urodzeniami skutkowała ujemnym przyrostem naturalnym w gminach, tj.: Łączna (–7,7‰), Chmielnik (–2,5‰), Piekoszów (–0,5‰), Zagnańsk (–0,8‰) oraz w mieście Kielce (-1,4‰).

Najwięcej dzieci na 1000 ludności urodziło się w gminie Górno (12,3‰), Morawica (12,2‰) i Strawczyn (11,7‰), a najmniej w gminie Sitkówka-Nowiny (7,5‰). Z kolei najwięcej zgonów odnotowano w gminie Łączna (16,4‰) i Chmielnik (12,9‰), a najmniej w gminie Miedziana Góra (6,2‰).

Przyczyn niskiego przyrostu naturalnego w większości gmin, należy upatrywać m.in. w negatywnym zjawisku jakim jest spadek współczynnika urodzeń, wzrost współczynnika zgonów oraz spadek współczynnika zawieranych małżeństw. Dodatkowo w niektórych gminach zauważa się tendencję do ubytku kobiet przypadających na 100 mężczyzn, czyli defeminizacji terenów zurbanizowanych wokół stolicy regionu, przy czym zdecydowanie najwyższy współczynnik feminizacji (z tendencją wzrostu) występuje w mieście Kielce (113K/100M) oraz w gminach: Miedziana Góra i Sitkówka-Nowiny (po 104), a najniższy w gminie Masłów i Morawica (po 98 K/100M). Ponadto niedobór kobiet występuje w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, natomiast znaczącą przewagę kobiet nad mężczyznami notuje się w grupie osób w wieku poprodukcyjnym (zarówno w miastach jak i na obszarach wiejskich). Wysoki udział w ogólnym zaludnieniu mieszkanek miasta Kielce wpływa na wzrost współczynnika feminizacji ogółem dla MOF OW, który w analizowanym okresie wzrósł ze 106 do 108K/100M, w tym w miastach ze 110 do 112K/100M, natomiast na obszarach wiejskich utrzymuje się równowaga płci.

6.1.6. Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały

W gminach MOF OW większość przemieszczeń ludności dotyczyło migracji wewnętrznych (wewnątrz województwa i w ruchu wewnętrznym krajowym), natomiast migracje zagraniczne stanowiły niewielki procent ogółu migracji. Nasilony proces migracji wykazywał wyraźne zróżnicowanie w układzie miasto — wieś, ponieważ w analizowanym okresie odnotowywano zwiększenie odpływu migracyjnego mieszkańców miasta Kielce (co dawało ujemną wartość salda migracji ogółem dla całego miejskiego obszaru funkcjonalnego) oraz znaczący wzrost napływu migracyjnego osób na tereny gmin podmiejskich, głównie na obszary wiejskie, co świadczy o rosnącej atrakcyjności osiedleńczej tych terenów.

Saldo migracji dla MOF OW w 2016 roku ukształtowało się na poziomie plus 230 osób (+0,7‰), w tym w miastach wynosiło minus 233 osoby (–1,1‰), a na wsi osiągnęło wartość dodatnią, tj. plus 463 osoby (+3,5‰). Różnica sald migracji pokazuje kierunki ruchów migracyjnych, z których wynika, że są to głównie odpływy z miast na wieś, co skutkuje intensywnym procesem urbanizacji terenów podmiejskich, który zachodzi w większości kosztem kapitału ludzkiego ośrodka wojewódzkiego. W mieście Kielce corocznie odnotowuje się znaczne ubytki ludności w wyniku migracji. W latach 2002-2016 roczne odpływy mieszkańców przekraczały wielkość napływów, co powodowało ujemne saldo migracji, które kształtowało się od minus 984 osób (–4,7‰) do minus 222 osób (–1,1‰) z tendencją spadku w ostatnich latach z tym, że najwyższe (powyżej minus 1000 osób rocznie) wystąpiło w latach: 2003-2007 i 2010. Wśród wymeldowanych przeważały osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (z przewagą kobiet). Dużą grupę stanowiły również osoby w wieku do 17 lat, co należy wiązać z migracjami całych rodzin. Według najnowszej prognozy (dla gmin), miasto w kolejnych latach w wyniku migracji będzie tracić od 500 do 400 osób rocznie, a saldo migracji utrzyma się na poziomie ok. (-3,0‰).

Najkorzystniejsze tendencje wzrostu liczby mieszkańców dzięki procesowi migracji odnotowano w gminach wiejskich, tj.: Morawica (+8,9‰), Górno (+5,3‰), Miedziana Góra (+4,2‰), Masłów i Strawczyn po (+3,7‰), Piekoszów (+3,4‰) oraz w gminie miejsko-wiejskiej Daleszyce (+2,4‰), w tym w mieście (+4,1‰) a na wsi (+2,0‰). Dodatnie saldo migracji występowało także na obszarach wiejskich pozostałych gmin miejsko-wiejskich, przy czym w gminach tych w wyniku znacznego odpływu mieszkańców miast (tj. Chmielnik i Chęciny), saldo migracji ogółem w niektórych latach osiągało wartości ujemne. Najwyższe ujemne saldo migracji odnotowano w gminie wiejskiej Łączna, tj. (–7,3‰).

Mieszkańcy m. Kielce oraz pozostałych gmin emigrowali w większości do gmin sąsiednich oraz do województw: mazowieckiego, małopolskiego, śląskiego, wielkopolskiego, lubelskiego, podkarpackiego, łódzkiego, dolnośląskiego, opolskiego, zachodniopomorskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego (głównie do dużych miast i ich stref podmiejskich, tj.: Warszawa, Kraków, Wrocław, Poznań, Katowice, Częstochowa, Lublin, Łódź, Toruń, Olsztyn i Białystok), a za granicę najczęściej udawali do krajów UE i USA. Należy dodać, że w ostatnich latach słabnie natężenie ruchów migracyjnych, tj. napływów i odpływów, a obecny mniejszy udział w ruchu zagranicznym może wynikać z prognozowanego wcześniej „wyczerpywania się krajowego potencjału emigracyjnego."

6.1.7. Przyrost rzeczywisty ludności

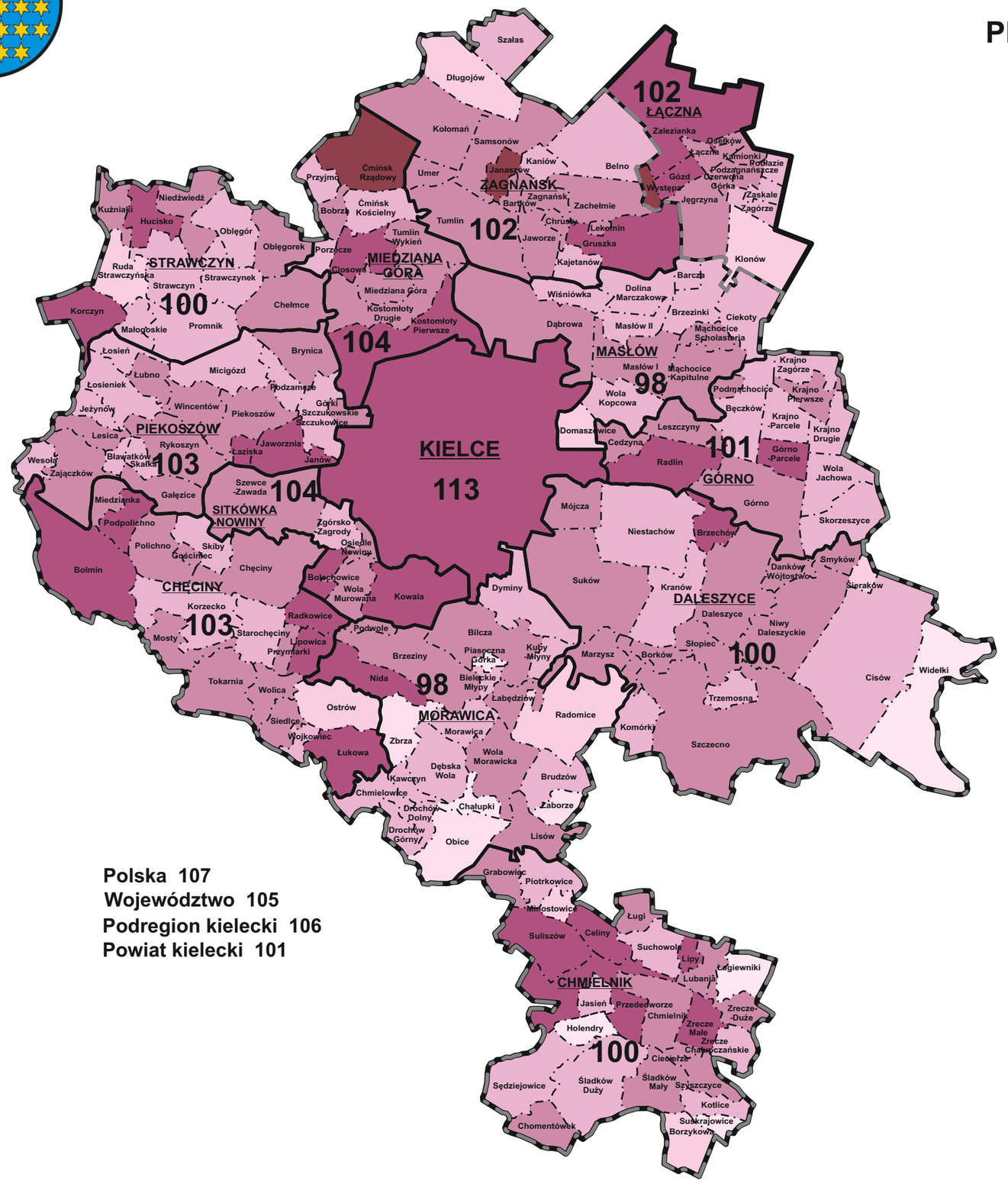
W MOF OW Kielc na koniec 2016 roku, w wyniku przewagi dodatniego salda migracji nad ujemnym przyrostem naturalnym ludności, przyrost rzeczywisty osiągnął niewielką wartość dodatnią, tj. (+0,6‰), przy czym w miastach wyniósł (–2,4‰) w wyniku znacznego odpływu ludności miejskiej (głównie mieszkańców m. Kielce), ujemnego przyrostu naturalnego powodowanego niższym współczynnikiem urodzeń w miastach, natomiast na wsi osiągnął wartość dodatnią (+5,4‰), ponieważ na terenach wiejskich odnotowuje się przewagę napływu wędrówkowego ludności oraz dodatni przyrost naturalny, w tym wyższy współczynnik urodzeń.

W 2016 roku najbardziej rozwojowymi demograficznie gminami MOF OW, zarówno pod względem przyrostu naturalnego jak i napływu ludności, były w kolejności: Morawica (+14,4‰), Górno (+11,1‰), Strawczyn (+6,5‰), Miedziana Góra (+6,3‰), Masłów (+4,5‰) i Daleszyce (+3,9‰). Należy zaznaczyć, że w/w gminach wskaźnik ten z każdym rokiem osiąga niższe wartości na skutek malejącego przyrostu naturalnego (w wyniku wzrostu zgonów oraz zmniejszania się skali ruchu wędrówkowego, w tym napływów).

Natomiast ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji powodują ujemny przyrost rzeczywisty ludności w gminach, tj.: Łączna (–15,0‰), Chmielnik (–4,4‰) oraz w mieście Kielce (–2,5‰). Należy dodać, że w poprzednich latach ujemny przyrost rzeczywisty ludności dotykał również gminy: Zagnańsk, Chęciny i Piekoszów.

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

WSPÓŁCZYNNIK FEMINIZACJI

Polska 107
Województwo 105
Podregion kielecki 106
Powiat kielecki 101

LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW z PZPWŚ
- Granica gmin
- Granica sołectw

Liczba kobiet na 100 mężczyzn (K/100M)
(wg danych Spisu Rolnego)

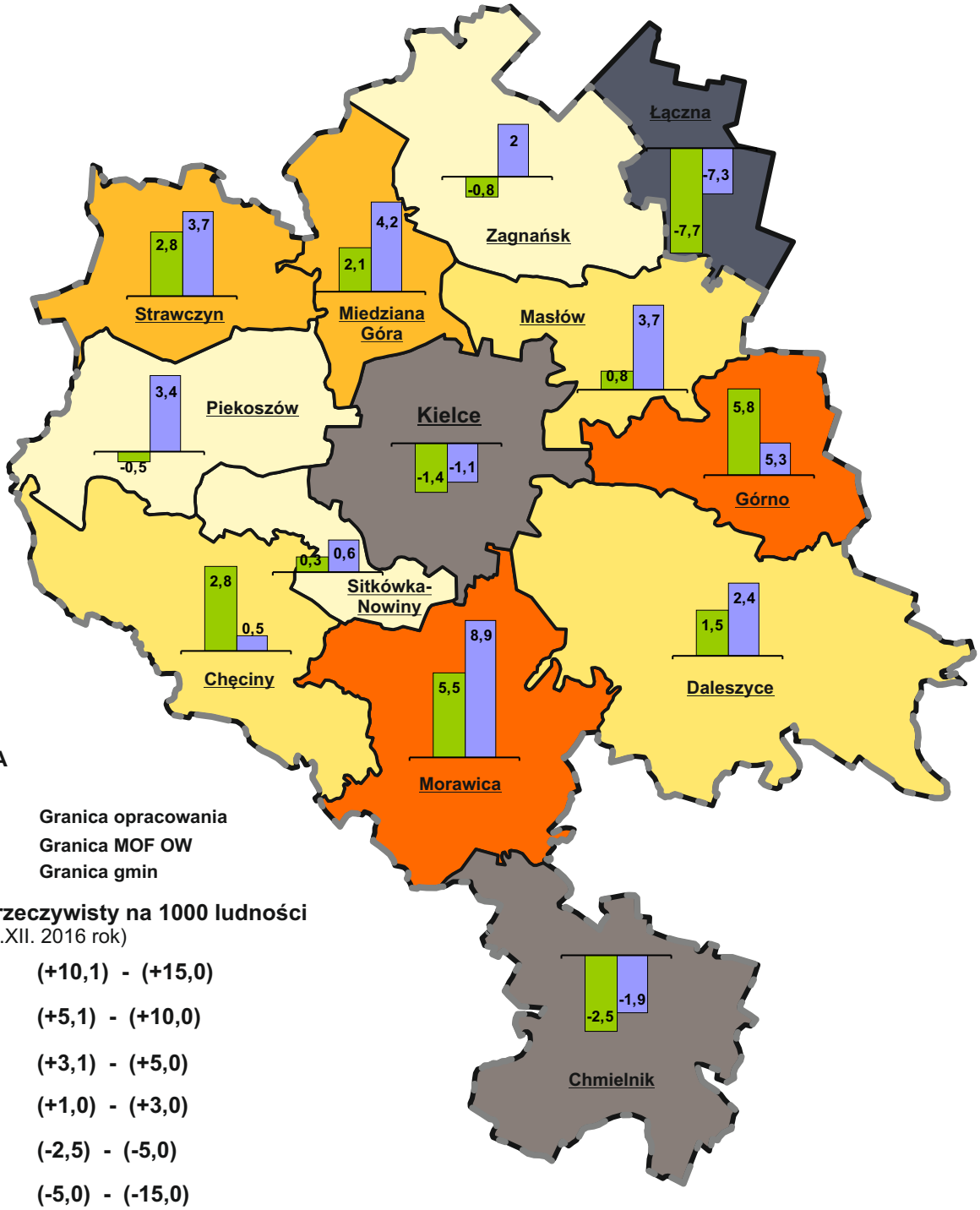
- 116 - 119
- 108 - 115
- 100 - 107
- 91 - 99
- 81 - 90
- 56 - 80

101 Współczynnik feminizacji w gminach
(stan na 31.XII.2016 rok)

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

PRZYROST RZECZYWISTY LUDNOŚCI

LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW
- Granica gmin

Przyrost rzeczywisty na 1000 ludności
(stan na 31.XII. 2016 rok)

- (+10,1) - (+15,0)
- (+5,1) - (+10,0)
- (+3,1) - (+5,0)
- (+1,0) - (+3,0)
- (-2,5) - (-5,0)
- (-5,0) - (-15,0)

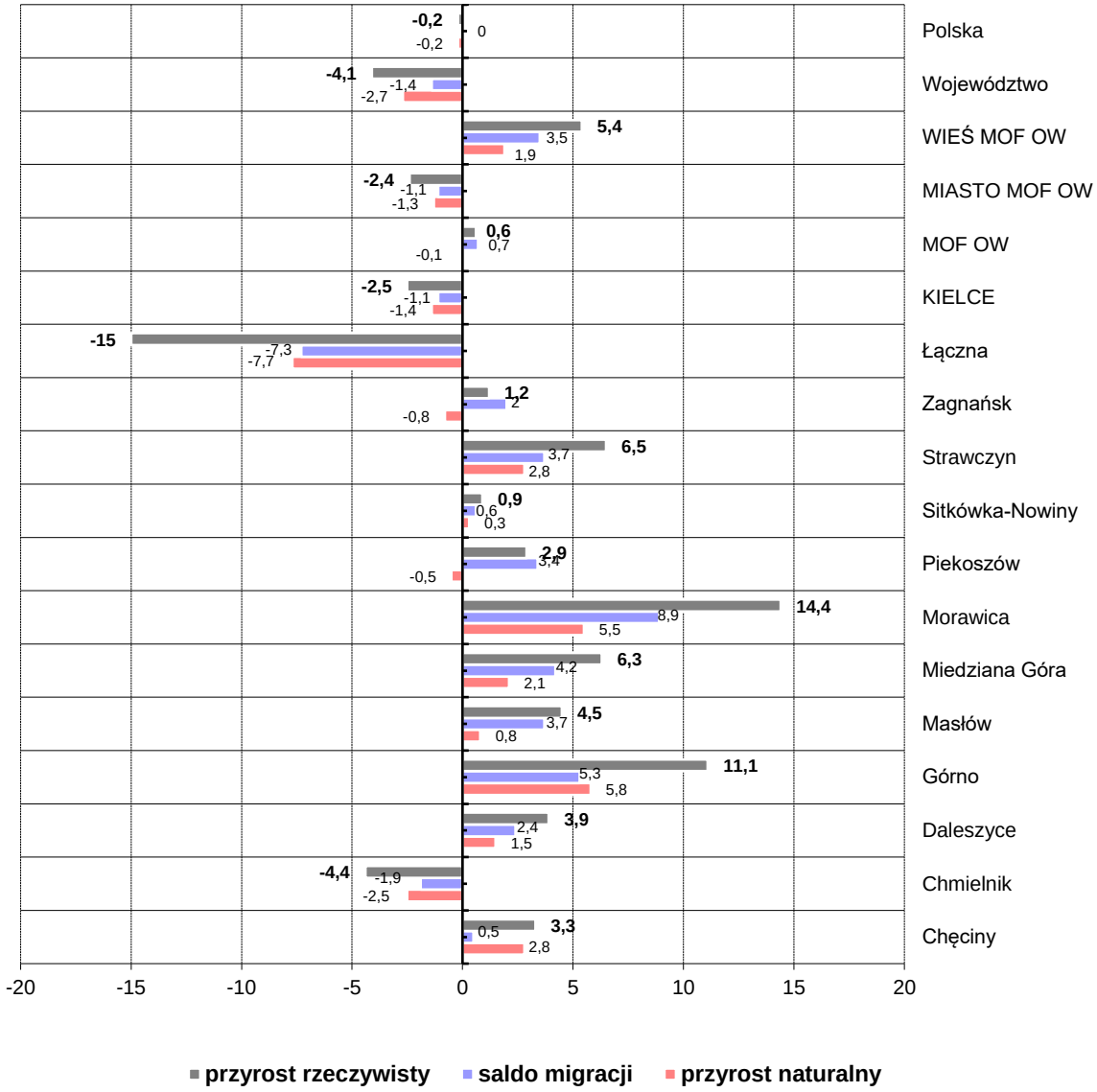
MOF OW

- przyrost naturalny
- saldo migracji

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

Wykres nr 8. Przyrost rzeczywisty ludności na tle woj. świętokrzyskiego i kraju.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.2016 rok).

Na tle województwa, MOF OW pod względem kształtowania się współczynników przyrostu rzeczywistego ludności przedstawia się korzystnie, ponieważ obszar ten na koniec 2016 roku osiągnął niewielką wartość dodatnią, tj. (+0,6‰), natomiast w województwie, w większości gmin od wielu lat odnotowuje się wysoki ujemny przyrost rzeczywisty ludności, i to zarówno w miastach jak i na obszarach wiejskich. Ponadto większość gmin miejskiego obszaru funkcjonalnego, w wyniku dodatniego przyrostu naturalnego i dodatniego salda migracji osiąga dodatni przyrost rzeczywisty ludności.

6.1.8. Podsumowanie i wnioski — obszary rozwoju i obszary problemowe

Miasto Kielce, wraz z gminami tworzącymi miejski obszar funkcjonalny pod względem obecnego i prognozowanego rozwoju demograficznego nie spełnia kryteriów ilościowych metropolizacji, przyjętych w „Koncepcji przestrzennego zagospodarowania Kraju” — będzie więc nadal funkcjonować jako MOF OW Kielc. W analizowanym okresie na przedmiotowym obszarze w większości lat notowano ujemny przyrost rzeczywisty ludności w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji. Liczba ludności zmniejszała się, a niewielki jej wzrost odnotowano w latach: 2009-2012 i 2016. Największy spośród gmin, coroczny odpływ migracyjny mieszkańców miasta Kielce (w ruchu wewnętrznym do gmin sąsiednich oraz poza

obszar województwa i kraju), wpływa na spadek liczby ludności ogółem w MOF OW. W wyniku obecnego i prognozowanego ubytku mieszkańców miast, nastąpi dalszy spadek wskaźnika urbanizacji, a liczba ludności zamieszkałej w gminach wiejskich i na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich będzie systematycznie wzrastać. Obszar opracowania (oprócz m. Kielce) posiada potencjał demograficzny o młodszej strukturze wiekowej, niż pozostała część województwa, tj. stosunkowo młode zasoby pracy oraz charakteryzuje się wyższym od średniej dla województwa udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz niższym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym, a także niższym wskaźnikiem obciążenia demograficznego.

Analiza zmian procesów demograficznych i ich wskaźników w gminach obszaru opracowania pozwala wyodrębnić m.in.:

Obszary o tendencjach rozwojowych:

- **obszar koncentracji ludności (progresji demograficznej) o znaczącym wzroście liczby ludności** (10-28%) i gęstości zaludnienia (12-26 os/km^2) — dzięki napływowi i osiedlaniu się osób o młodszej strukturze wiekowej (głównie z miasta Kielce), co wpływa na systematyczny wzrost liczby ludności, w tym wzrost zasobów siły roboczej, poprawę wskaźników ruchu naturalnego, a także równoważy skutki starzenia się społeczeństwa w gminach, tj.: Morawica (o 27,4%), Miedziana Góra (o 20,1%), Masłów (o 16,1%), Górno (o 13,1%), Sitkówka-Nowiny (o 13,0%) i Piekoszów (o 10,3%);
- **obszar stabilizacji demograficznej o umiarkowanym wzroście liczby ludności** (2-9%) i gęstości zaludnienia (2-11 os/km^2), w skład którego wchodzą gminy: Strawczyn (wzrost o 8,9%), Daleszyce (o 9,9%, w tym obszar wiejski o 6,4%), Chęciny (o 2,7%, w tym miasto o 2,5% i wieś o 2,8%), Zagnańsk (o 2,5%) oraz obszar wiejski gminy Chmielnik (o 0,8%).

Obszary problemowe:

- **obszar o znaczącym potencjale demograficznym, charakteryzujący się regresem**, tj. bardzo dużym ubytkiem ludności (o 6,7% i gęstości zaludnienia o 132 os/km^2) — miasto Kielce;
- **obszar regresu demograficznego**, o cechach depopulacji i spadku liczby ludności i gęstości zaludnienia (od minus 1 do minus 25 os/km^2), stanowiący gminy: Chmielnik (–1,7%), w tym miasto Chmielnik (-6,0%), Łączna (–1,4%) oraz miasto Daleszyce (–1,4%).

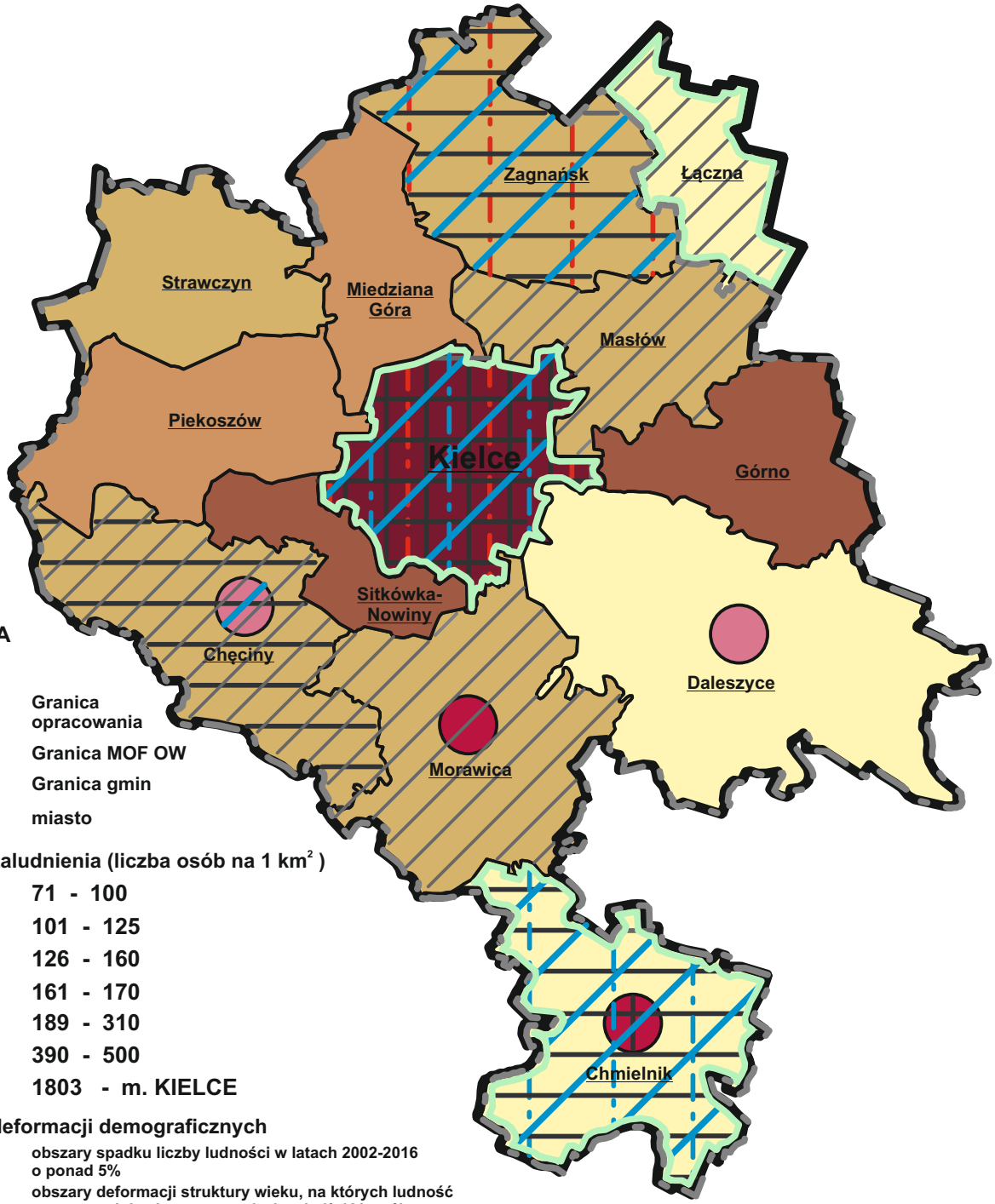
Ruch migracji stałych w MOF OW wskazuje na występowanie zjawiska suburbanizacji — znacznego odpływu mieszkańców m. Kielce (w większości osób w wieku produkcyjnym mobilnym i przedprodukcyjnym) na obszary gmin położonych w bliskim sąsiedztwie, przy jednoczesnym wzroście dodatniego salda migracji w większości gmin wiejskich i miejsko-wiejskich tego obszaru. Jednak dynamika i natężenie ruchów migracyjnych ulega zmniejszeniu — następuje przewidywane powolne wyczerpywanie potencjału migracyjnego. Proces suburbanizacji, czyli przesiedlania się mieszkańców m. Kielce na obszary wiejskie gmin sąsiednich powoduje, m.in.: wzrost intensywności osadnictwa i koncentracji ludności w strefie wokół miasta, wpływa na zwiększenie ruchu komunikacyjnego ze wsi do miasta, związanego z dojazdem do pracy, szkół i przedszkoli oraz na zmianę w gospodarowaniu, tj. w rozwoju funkcji pozarolniczych (usługowych, produkcyjnych, czy mieszkaniowych związanych z dojazdem do pracy) — zaciera się w ten sposób podział na miasto i wieś.

Jednocześnie wzrost poziomu urbanizacji gmin wokół miasta Kielce, wpływa stabilizująco na rozwój demograficzny tego obszaru i może być zjawiskiem korzystnym w strefie bezpośredniego otoczenia stolicy województwa. Ruchliwość migracyjna zasobów ludzkich przyspiesza zmiany struktur przestrzennych.

W systemie osadniczym gminy wiejskie i miejsko-wiejskie obszaru funkcjonalnego, w wyniku wzrostu liczby ludności powinny dążyć do koncentracji zabudowy (wyposażenie jej w infrastrukturę techniczną i społeczną) co przyczyni się do wzrostu poziomu urbanizacji. Obszary wiejskie winny charakteryzować się m.in.: wyrównanym poziomem życia, wzrostem zatrudnienia poza rolnictwem (co wpływa na spadek bezrobocia), zwiększeniem jakości zasobów ludzkich oraz jednolitym dostępem do podstawowych usług i dóbr publicznych, w zakresie: edukacji, kultury, zdrowia, administracji i transportu publicznego — warunkującym dalszy trwały rozwój społeczno-gospodarczy tego obszaru.

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

GŁÓWNE PROBLEMY DEMOGRAFICZNE

LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW
- Granica gmin
- miasto

Gęstość zaludnienia (liczba osób na 1 km^2)

- 71 - 100
- 101 - 125
- 126 - 160
- 161 - 170
- 189 - 310
- 390 - 500
- 1803 - m. KIELCE

Obszary deformacji demograficznych

- obszary spadku liczby ludności w latach 2002-2016 o ponad 5%
- obszary deformacji struktury wieku, na których ludność w w.poprodukcyjnym stanowi więcej niż 100 osób w w.przedprodukcyjnym
- obszary defeminizacji, gdzie w grupie wieku 20-29 lat na 100 mężczyzn przypada mniej niż 95 kobiet

Obszary zachwianej struktury wieku

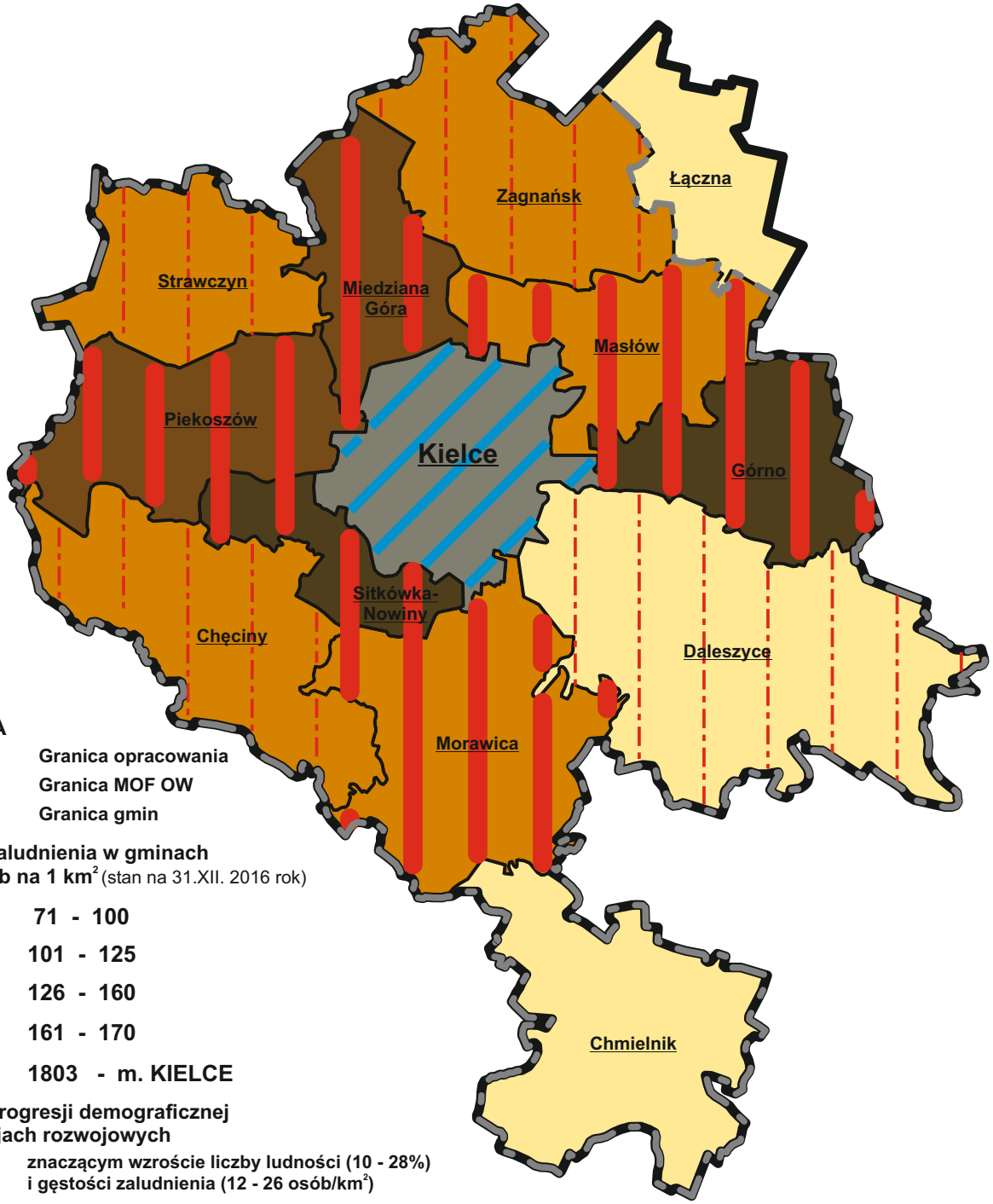
- największy udział osób w wieku poprodukcyjnym powyżej 19% *społeczeństwo starzejące się*
- najmniejszy udział osób w wieku produkcyjnym poniżej 62%
- najmniejszy udział osób w wieku przedprodukcyjnym poniżej 17%

Obszary o ujemnym przyroście rzeczywistym ludności
(stan na 31.XII. 2016 rok)

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

OBSZARY O TENDENCJACH ROZWOJOWYCH I OBSZARY PROBLEMOWE

LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW
- Granica gmin

Gęstość zaludnienia w gminach
liczba osób na 1 km^2 (stan na 31.XII. 2016 rok)

- 71 - 100
- 101 - 125
- 126 - 160
- 161 - 170
- 1803 - m. KIELCE

Obszary progresji demograficznej o tendencjach rozwojowych

- znaczącym wzroście liczby ludności (10 - 28%) i gęstości zaludnienia (12 - 26 osób/km^2)

Obszary stabilizacji demograficznej

- o wzroście liczby ludności od 2% do 9% i gęstości zaludnienia od 2 - 11 osób/km^2

Obszary problemowe:

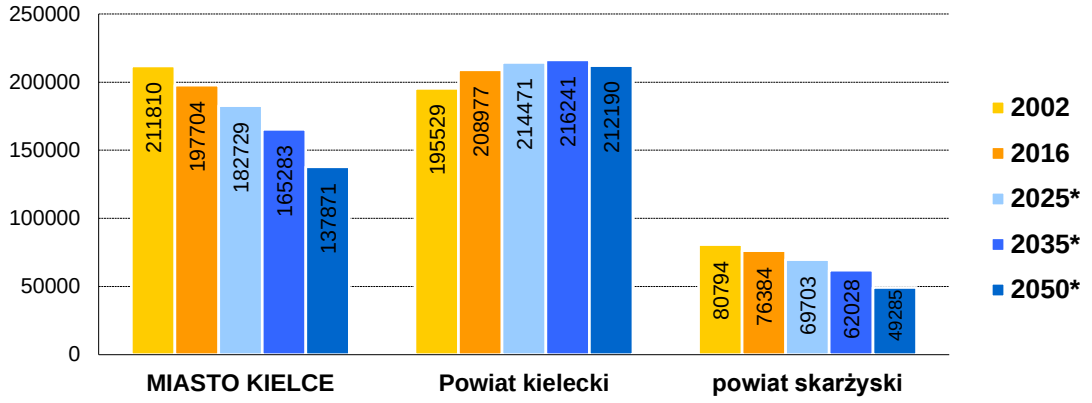
- o znaczącym potencjale demograficznym dotknięty bardzo dużym ubytkiem ludności (-6,7%) oraz gęstości zaludnienia o 132 osoby/km^2
- o cechach depopulacji - spadku liczby ludności od (-1,4%) do (-1,7%) oraz gęstości zaludnienia

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

6.1.9. Prognoza demograficzna do 2050 roku

Prognoza dla powiatów przewiduje do roku 2035 wzrost liczby ludności (powyżej 4%) wyłącznie w powiecie kieleckim, głównie w gminach położonych wokół stolicy regionu. W następnych latach nastąpi zahamowanie przyrostu ludności i jej ubytek. Natomiast mieszkańców powiatu grodzkiego m. Kielce, oraz pozostałych powiatów województwa świętokrzyskiego w całym okresie prognozowanym będzie ubywać.

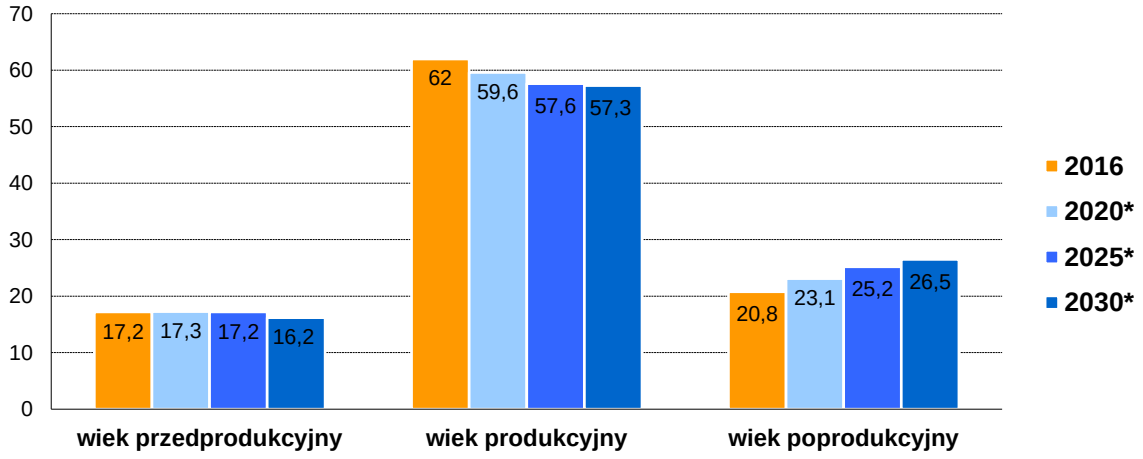
Wykres nr 9. Zmiany liczby ludności w latach 2002-2050.*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.).
**Według „Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050,” Warszawa 2014 rok.*

W MOF OW wielkość potencjalnych zasobów pracy ulegnie zmniejszeniu z tym, że w porównaniu do pozostałych obszarów województwa, gminy położone wokół stolicy regionu posiadać będą najwyższy udział osób w wieku produkcyjnym, w tym mobilnym. Grupa osób w wieku poprodukcyjnym będzie stanowić ok. 1/3 mieszkańców, a w wieku przedprodukcyjnym mniej niż 17%, natomiast osób w wieku produkcyjnym poniżej 58%. W okresie prognozowanym, we wszystkich gminach utrzyma się oraz pogłębi proces starzenia się ludności, i to w większym stopniu w miastach.

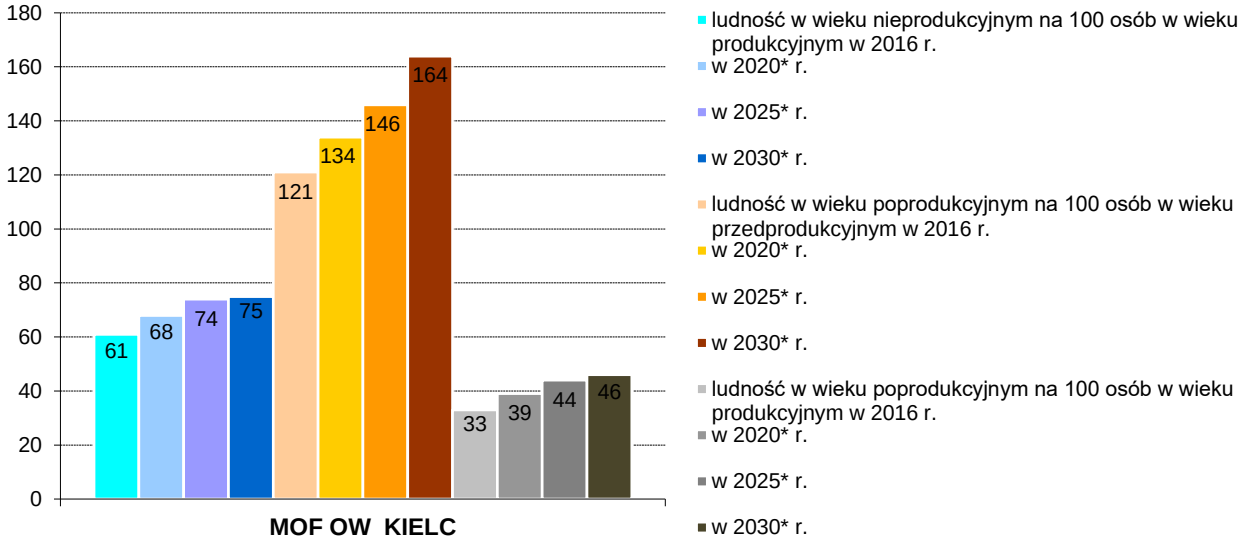
Wykres nr 10. Struktura wieku ludności w MOF OW w latach 2016–2030.*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.).
**Według „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030,” Warszawa 2017 rok.*

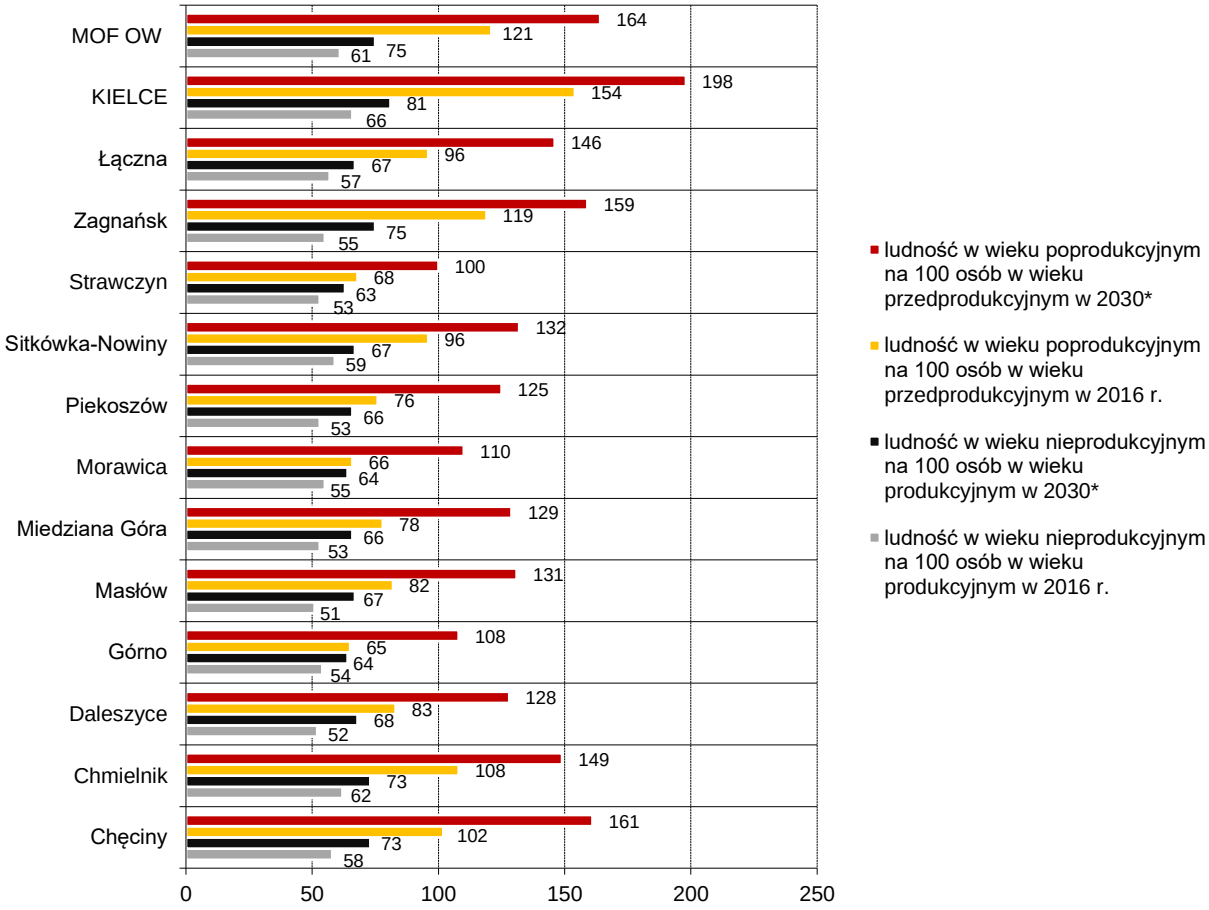
Skutkiem niekorzystnych procesów demograficznych będzie dalszy wzrost obciążenia demograficznego, tj. znaczne pogorszenie proporcji między najmłodszymi a najstarszymi generacjami, czyli spadek liczby osób młodych przypadających na każdą osobę starszą.

Wykres nr 11. Wskaźniki obciążenia demograficznego w MOF OW w latach 2016-2030.*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.).

Wykres nr 12. Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminach MOF OW w latach 2016-2030.*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.2016 rok).
**Według „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030," Warszawa 2017 rok.*

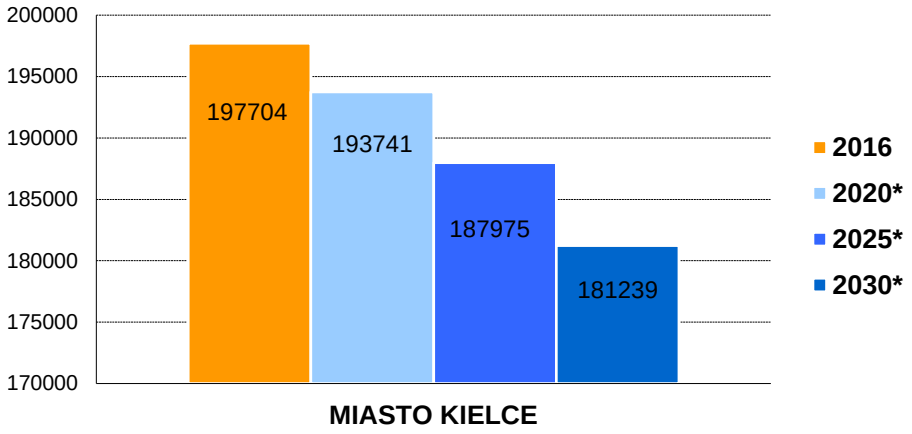
Przyszła struktura ludności zależy od obecnych oraz prognozowanych niskich wskaźników urodzeń, znacznego ubytku populacji kobiet w wieku prokreacyjnym, w tym zaawansowanego procesu starzenia się potencjalnych matek oraz spadku udziału osób w wieku do 24 lat w ogólnym zaludnieniu. Te niekorzystne

zmiany nasilą się po roku 2020, a starzenie zasobów pracy i wzrost udziału osób biernych zawodowo (w wieku poprodukcyjnym) będą nieodwracalną, w przyjętym horyzoncie prognozy, cechą rozwoju ludności, powodowaną od wielu lat trwającą emigracją, w większości kobiet w wieku prokreacyjnym.

Dodatkowo należy spodziewać się dalszego przekształcania systemu osadniczego, polegającego m.in. na postępującym procesie koncentracji ludności w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich obszaru funkcjonalnego oraz dekoncentracji (ubytku) ludności w mieście Kielce. Proces ten zasadniczo wynika z migracji wewnętrznych, które w przyszłości będą czynnikiem powodującym koncentrację ludności w większości na obszarach gmin położonych wokół dużych miast. Przewiduje się, że napływ migracyjny z zagranicy, będzie kierował się głównie do dużych miast i ich stref podmiejskich, jako obszarów o większej atrakcyjności inwestycyjnej.

Prognoza dla powiatów zakłada, że w porównaniu do roku 2016 liczba mieszkańców m. Kielce zmniejszy się w 2025 roku o ponad 14,9 tys. osób (7,5%), w 2035 roku o ponad 32,4 tys. osób (16,4%), a na koniec okresu prognozowanego o ok. 59,8 tys. osób (30,2%). Natomiast z prognozy dla gmin sporządzonej w 2017 roku (uwzględniającej skutki wprowadzonych programów prorodzinnych) wynika, że do roku 2025 z miasta Kielce ubędzie 9,7 tys. osób (4,9%), tj. o 5,2 tys. mniej niż to zakładano w 2014 roku, a do roku 2030 ubędzie 16,5 tys. osób (8,3%).

Wykres nr 13. Zmiany liczby ludności ośrodka wojewódzkiego miasta Kielce w latach 2016–2030.*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.).
**Według „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030," Warszawa 2017 rok.*

Według prognozy ludności dla gmin, miasto Kielce w kolejnych latach w wyniku migracji będzie tracić ok. 500 osób rocznie, przy czym po roku 2025 ubytek ten będzie się zmniejszać i może wynieść na koniec okresu prognozowanego ok. 428 osób, a saldo migracji na 1000 ludności wyniesie ok. (–2,1‰). Prognozowany systematyczny spadek urodzeń spowoduje zmniejszenie udziału osób w wieku przedprodukcyjnym do 15% i zwiększenie grupy osób w wieku poprodukcyjnym do 30%. Udział osób wieku produkcyjnego zmniejszy się z 60% do 55%, w tym w wieku mobilnym z 38% do 29%, a udział osób w wieku niemobilnym wzrośnie z 22% do 26%. Nastąpią nieodwracalne zmiany, m.in. brak prostej zastępowalności pokoleń, co spowoduje gwałtowne starzenie się struktury wiekowej ludności miejskiej, w tym zasobów pracy. Dodatkowo przewiduje się coroczny wzrost współczynnika zgonów z 10,3‰ w 2016 roku do 12,6% w 2030 roku.

Z prognozy ludności dla gmin na lata 2017-2030 (sporządzonej w 2017 roku przez GUS) wynika, że w stosunku do roku 2016 liczba mieszkańców MOF OW w 2025 roku zmniejszy się o 3 780 osób (–1,1%), a na koniec 2030 roku o 8 310 osób (–2,4%). Wskaźnik gęstości zaludnienia w tym czasie spadnie z 253 do 247 osób/km^2.

Tabela nr 6. Liczba ludności oraz gęstość zaludnienia w gminach w latach 2016-2030.*

Lp.	Gmina	Liczba ludności							Ludność na 1 km^2		
		2016	2025*	wzrost/ubytek w latach 2016-2025*		2030*	wzrost/ubytek w latach 2016-2030*		2016	2025*	2030*
				osób	%		osób	%			
1.	Chęciny	14992	14802	–190	–1,2	14582	–410	–2,7	118	117	115
2.	Chmielnik	11417	11278	–139	–1,2	11150	–267	–2,3	80	80	79
3.	Daleszyce	15688	16335	+647	+4,2	16552	+864	+5,5	71	74	75
4.	Górno	14126	14846	+720	+5,1	15127	+1001	+7,1	170	179	183
5.	Masłów	10667	11249	+582	+5,5	11491	+824	+7,7	125	131	134
6.	Miedziana Góra	11304	12053	+749	+6,7	12380	+1076	+9,5	159	170	175
7.	Morawica	16018	17824	+1806	+11,3	18692	+2674	+16,7	114	128	134
8.	Piekoszów	16338	17111	+773	+4,8	17440	+1102	+6,7	159	167	170
9.	Sitkówka-Nowiny	7728	8029	+301	+3,9	8119	+391	+5,1	169	175	177
10.	Strawczyn	10567	11175	+608	+5,8	11423	+856	+8,1	123	130	133
11.	Zagnańsk	12980	13072	+92	+0,7	13024	+44	+0,3	104	105	105
12.	Łączna	5150	5053	–97	–1,8	4981	–169	–3,3	84	82	81
13.	KIELCE	197704	187975	–9729	–4,9	181239	–16465	–8,3	1803	1709	1648
OGÓŁEM MOF OW		**339529**	**335749**	**–3780**	**–1,1**	**331219**	**–8310**	**–2,4**	**253**	**250**	**247**
OGÓŁEM OBSZAR OPRACOWANIA		**344679**	**340802**	**–3877**	**–1,1**	**336200**	**–8479**	**–2,5**	**246**	**243**	**240**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.).
**Według „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030," Warszawa 2017 rok..*

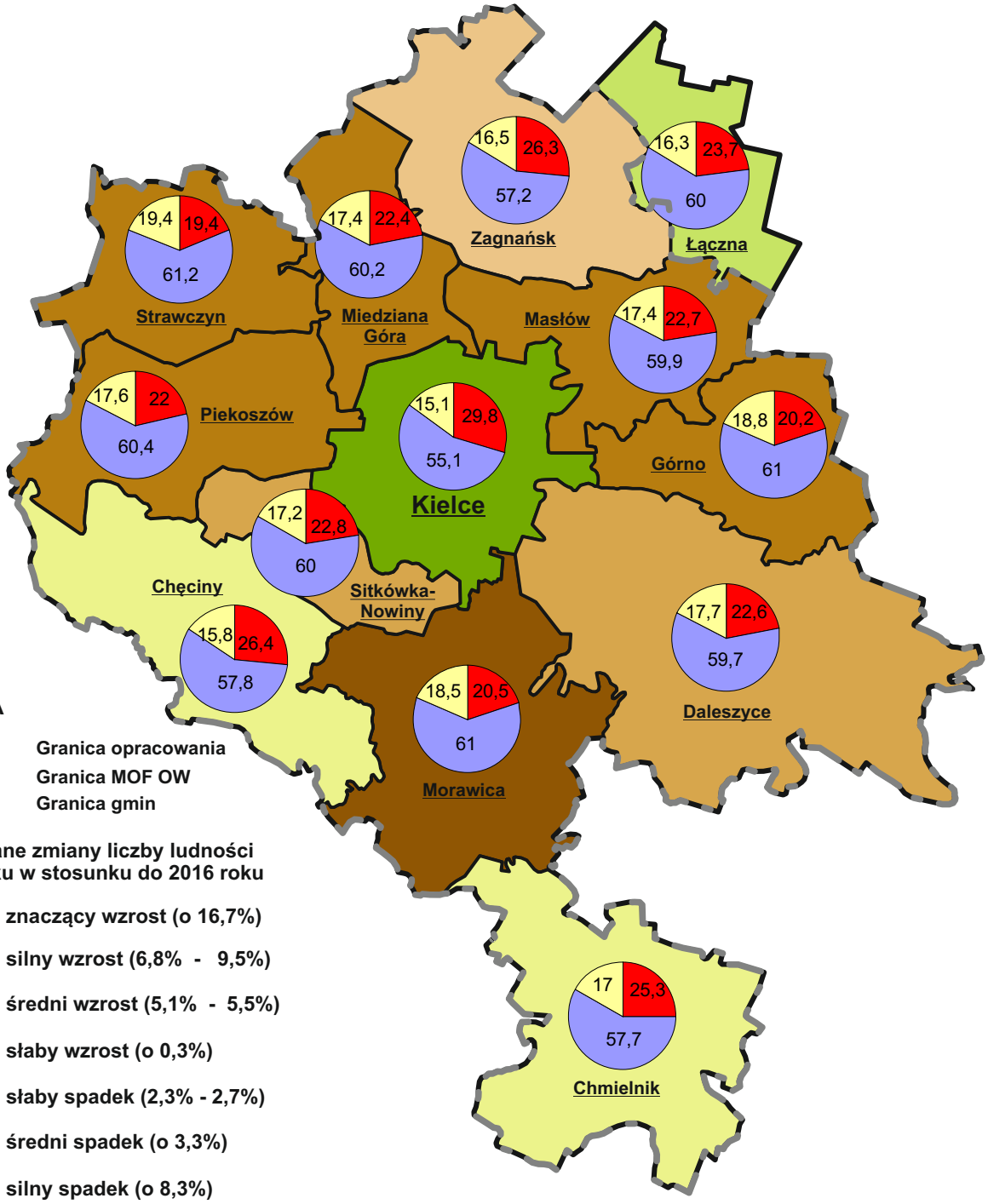
Według założeń prognozy dla gmin w stosunku do roku 2016 spodziewane są następujące zmiany w stanie ludności do 2030 roku, tj.:

- znaczący wzrost liczby ludności w gminie Morawica o 2,6 tys. osób (16,7%);
- silny wzrost liczby ludności, tj. od 6,8% do 9,5% w gminach: Miedziana Góra, Strawczyn, Masłów, Górno i Piekoszów;
- średni wzrost w gminach: Daleszyce (o 5,5%) i Sitkówka Nowiny (o 5,1%);
- słaby wzrost w gminie Zagnańsk (o 0,3%);
- silny spadek w stolicy regionu mieście Kielce, tj. o 8,3%;
- średni spadek w gminie Łączna (o 3,3%);
- oraz słaby spadek w gminach: Chęciny (o 2,7%) i Chmielnik (o 2,3%).

W mieście Kielce, wskaźnik gęstości zaludnienia spadnie o 155 osób, tj. do 1 648 osób/km^2. Największy wzrost tego wskaźnika przewiduje się w gminie Morawica (o 20 osób) oraz w gminie Miedziana Góra (o 16 osób). W Gminie Górno na jeden kilometr kwadratowy będą przypadały 183 osoby (wzrost o 13 osób). Znaczący wzrost gęstości zaludnienia wystąpi również w gminach, tj.: Piekoszów (o 11 osób), Strawczyn (o 10 osób), Masłów (o 9 osób) i Sitkówka-Nowiny (o 8 osób). Niewielki wzrost tego wskaźnika wystąpi w gminach: Daleszyce (o 3 osoby) oraz Zagnańsk (o 1 osobę). Natomiast niewielki ubytek (od 1 do 3 osób) wystąpi w gminach, tj.: Chmielnik, Chęciny i Łączna.

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

PRZEWIDYWANE ZMIANY W STANIE LUDNOŚCI I STRUKTURZE WIEKU DO ROKU 2030 W GMINACH NA PODSTAWIE „PROGNOZY LUDNOŚCI DLA GMIN NA LATA 2017-2030"

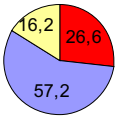
LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW
- Granica gmin

Spodziewane zmiany liczby ludności w 2030 roku w stosunku do 2016 roku

- znaczący wzrost (o 16,7%)
- silny wzrost (6,8% - 9,5%)
- średni wzrost (5,1% - 5,5%)
- słaby wzrost (o 0,3%)
- słaby spadek (2,3% - 2,7%)
- średni spadek (o 3,3%)
- silny spadek (o 8,3%)

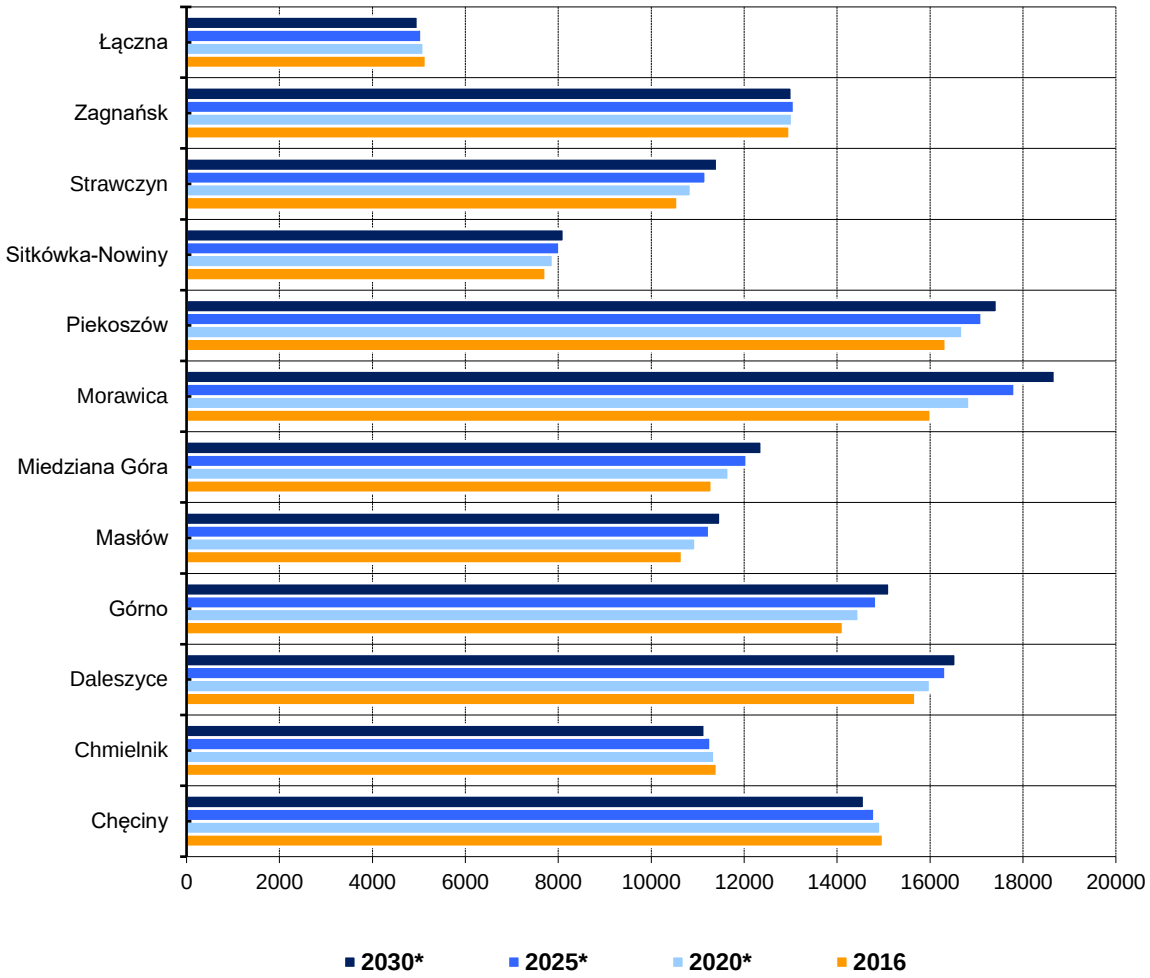
Struktura wieku ludności ogółem w gminach MOF OW w 2030 roku

- Poprodukcyjny
- Produkcyjny
- Przedprodukcyjny

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

Wykres nr 14. Zmiany liczby ludności gmin w latach 2016–2030.*

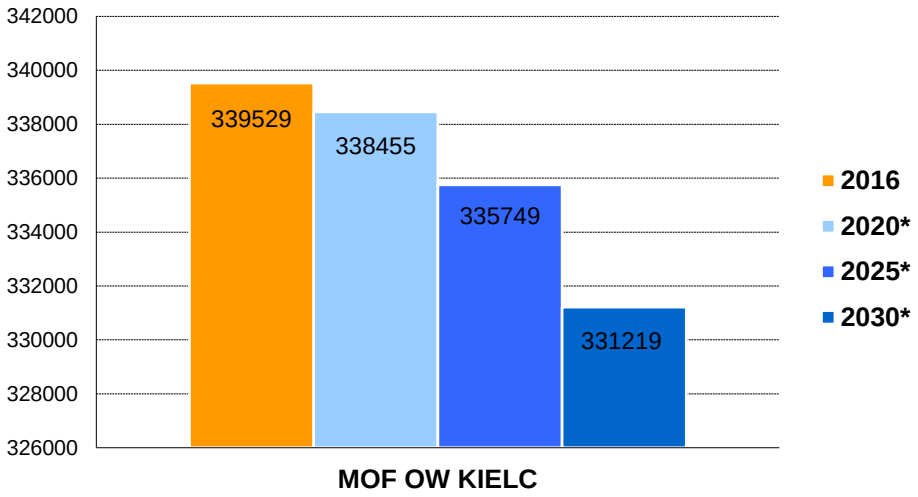
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.).
**Według „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030," Warszawa 2017 rok.*

Biorąc pod uwagę przewidywane zmiany liczby ludności w poszczególnych gminach, a także współczynników urodzeń, zgonów, migracji oraz struktury wiekowej ludności, należy stwierdzić, że dla MOF OW w najbliższych latach nie przewiduje się wzrostu liczby mieszkańców, a raczej jej spadek. Na proces ten będzie wpływać m.in. niski współczynnik urodzeń (spadek do 7‰) oraz znaczny wzrost współczynnika zgonów do 11‰. Ponadto słabnie wartość dodatniego salda migracji w gminach, w których notowano przewagę napływu migracyjnego nad odpływem — następuje zmniejszenie natężenia ruchu wędrówkowego mieszkańców, co spowoduje, że saldo migracji w MOF OW osiągnie wartość ujemną (–0,1‰). Dodatkowo w wyniku znacznego ubytku mieszkańców miast (głównie m. Kielce) utrzyma się spadek wskaźnika urbanizacji.

Przewidywany ubytek osób zamieszkałych w MOF OW Kielc byłby w przyszłości niekorzystny z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego tego obszaru, dlatego należy podjąć starania, aby zmniejszyć odpływ młodych mieszkańców poza obszar województwa, głównie ze stolicy regionu — miasta Kielce.

Celem dalszego rozwoju MOF OW Kielc pod względem demograficznym, winno być osiągnięcie większej liczby mieszkańców o młodszej strukturze wiekowej, poprzez zatrzymanie emigracji mieszkańców poza obszar województwa i kraju, dla ożywienia aktywności społeczno-gospodarczej. W mieście rdzeniowym Kielce oraz w gminach z nim sąsiadujących powinien następować rozwój demograficzny związany z zapewnieniem i utrzymaniem m.in.: nowych, stabilnych i atrakcyjnych miejsc pracy, miejsc w żłobkach, przedszkolach, utrzymaniem i rozwojem szkolnictwa na poziomie podstawowym i wyższym (w tym utrzymanie uczelni wyższych na takim poziomie, aby gwarantowały uzyskanie zawodu zgodnego z potrzebami rynku pracy), a także zapewnieniem właściwej opieki zdrowotnej zarówno dzieciom, jak i osobom w wieku produkcyjnym oraz emerytalnym.

Wykres nr 15. Zmiana liczby ludności MOF OW w latach 2016-2030.*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.).
**Według „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030," Warszawa 2017 rok.*

Podsumowując należy stwierdzić, że przy obecnym posiadanym potencjale ludnościowym, gminy tworzące MOF OW (oraz gm. Łączna) winny ożywić swój rozwój społeczno-gospodarczy przy wsparciu środków pomocowych (UE), aby odwrócić obecne i prognozowane niekorzystne tendencje demograficzne, w celu zapewnienia przyszłego rozwoju społeczno-gospodarczego, m.in. wzmocnienia rozwoju funkcji i procesów metropolizacji tego obszaru w przyszłości.

6.2. Zmiany na rynku pracy

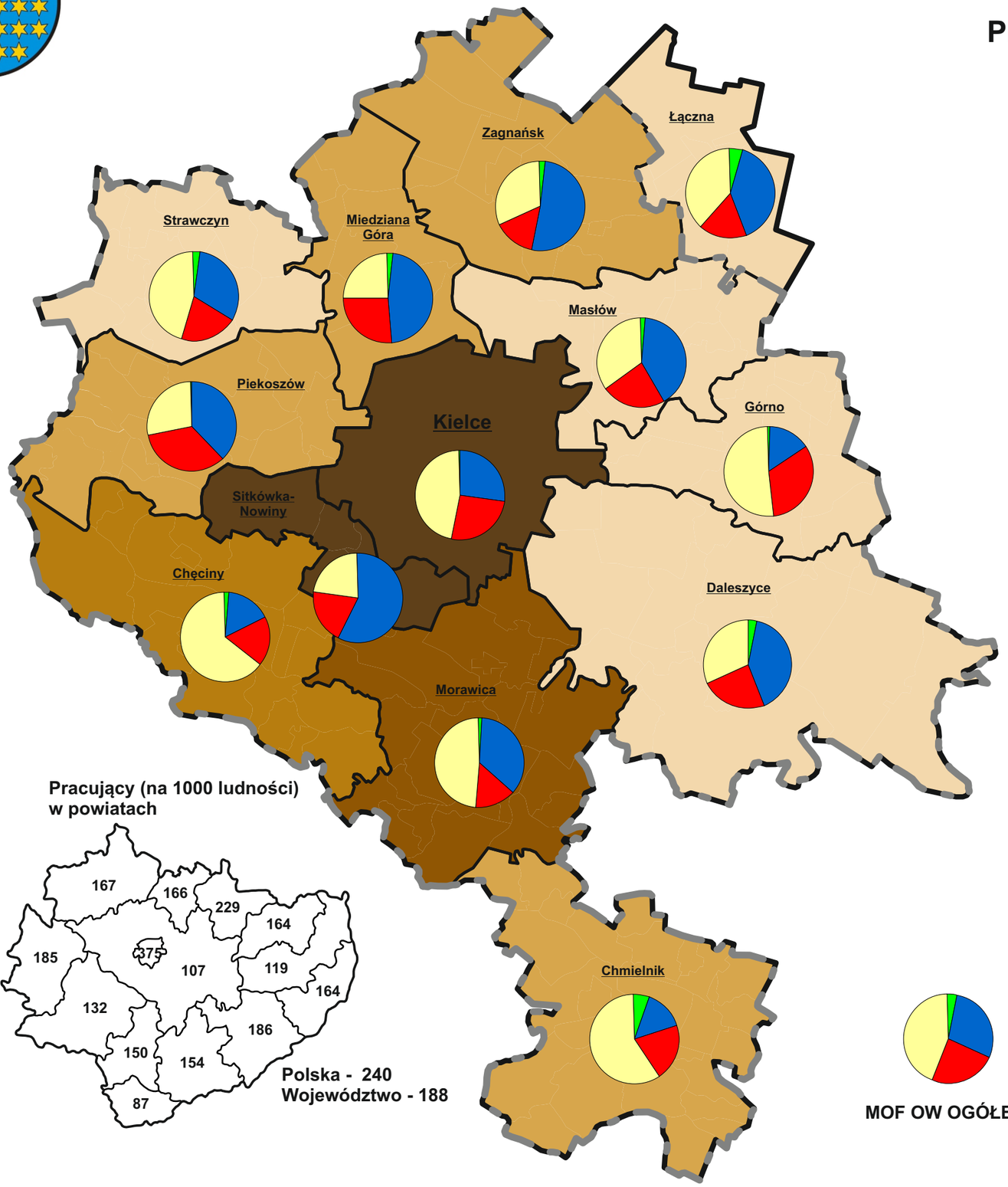
6.2.1. Pracujący w MOF OW na tle województwa i kraju

W województwie świętokrzyskim liczba pracujących w gospodarce narodowej (według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności, łącznie z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, z wyłączeniem jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego) w ostatnich latach systematycznie wzrastała z 462,7 tys. osób w 2011 roku do 473,7 tys. osób w 2016 roku, tj. o 11,0 tys. osób (2,4%), stanowiąc 3,2% ogółu pracujących w kraju, co dało XII pozycję wśród województw. W sektorze prywatnym pracowało 383,0 tys. osób (80,9%) — z tendencją corocznego wzrostu, a w sektorze publicznym zaledwie 90,7 tys. osób (z tendencją niewielkiego wzrostu w stosunku do roku poprzedniego). Większość pracujących stanowili mężczyźni, a na 1000 mieszkańców przypadało 378 pracujących (w kraju 389). Wśród pracujących najliczniejszą grupę stanowili pracujący w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie — 31,6% (z tendencją spadku) oraz w przemyśle — 17,4%. Trzecią liczną grupę stanowili pracujący w handlu, naprawie pojazdów samochodowych — 12,8%, a następnie pracujący w: edukacji — 6,8%, opiece zdrowotnej i pomocy społecznej — 6,5% oraz budownictwie — 5,2%.

Natomiast liczba pracujących w podmiotach gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, łącznie z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, bez jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, na koniec 2016 roku wzrosła do 385,7 tys. osób, tj. o 6,7 tys. osób (1,8%) w stosunku do roku wyjściowego. Pracujący stanowili 3,4% ogółu pracujących (XI miejsce w kraju). W województwie na 1000 ludności przypadało 307 pracujących (średnio w Polsce — 302 osoby pracujące), natomiast w mieście Kielce odnotowano wzrost do 389 osób, w powiecie kieleckim do 233 osób, a w skarżyskim do 192 osób. Najwięcej pracujących z tendencją wzrostu skupiało miasto Kielce — 19,9% oraz powiat kielecki — 12,6%, natomiast skarżyski zaledwie 3,8% ogółu pracujących w województwie.

W województwie przeciętne zatrudnienie (na 1000 mieszkańców) wzrosło do 153 osób (w kraju do 157 osób), a najwyższe wystąpiło w Kielcach — 319 osób, w powiecie kieleckim wynosiło 92 osoby, a w skarżyskim 120 osób (z tendencją wzrostu). Największy udział w przeciętnym zatrudnieniu posiadało miasto Kielce — 32,9% (tj. 63,1 tys. osób), następnie powiat kielecki — 10% (19,2 tys. osób), a powiat skarżyski — 4,8% (9,2 tys. osób).

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

STRUKTURA PRACUJĄCYCH W GMINACH

(wg danych GUS, stan na 31.XII.2016 rok)

LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW z PZPWŚ
- Granice gmin

Pracujący (na 1000 ludności)

- 360 - 375
- 160 - 190
- 131 - 150
- 89 - 130
- 60 - 88

Udział pracujących w gospodarce narodowej wg sekcji PKD

- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych)
- Przemysł i budownictwo
- Handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja
- Pozostałe usługi (Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, Administrowanie i działalność wspierająca, Edukacja, Opieka zdrowotna i pomoc społeczna, Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją oraz pozostała działalność usługowa), Działalność finansowa i ubezpieczeniowa obsługa rynku nieruchomości)

Pracujący (na 1000 ludności) w powiatach

Polska - 240
Województwo - 188

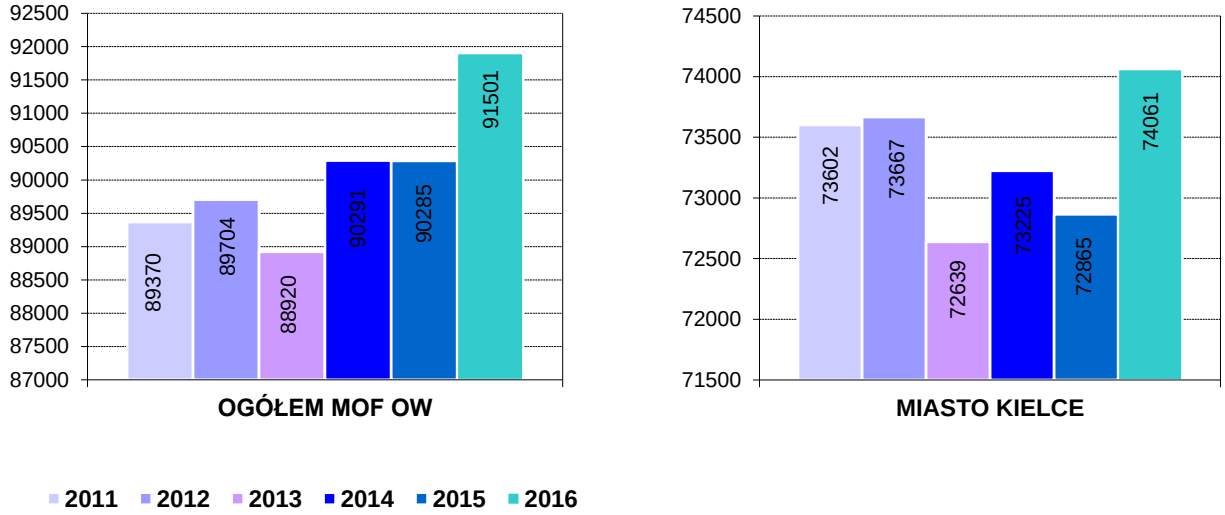
MOF OW OGÓŁEM

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

W 2016 roku w województwie odnotowano 235,1 tys. osób pracujących, w tym 119,0 tys. kobiet, tj. 50,6% (według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności w podmiotach gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, bez pracujących w jednostkach budżetowych resortów spraw wewnętrznych i obrony narodowej, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji oraz w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie). W sektorze publicznym pracowało 90,7 tys. osób (38,6%), a w sektorze prywatnym 144,4 tys. osób. Liczba pracujących w stosunku do roku 2011 wzrosła o 3,9 tys. osób (1,7%), w tym w sektorze prywatnym o 8,0 tys. osób (5,9%), natomiast w sektorze publicznym spadła o 4,1 tys. osób (4,4%). Najwięcej osób pracowało w pozostałych usługach grupujących sekcje związane z usługami tj.: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; administrowanie i działalność wspierająca; administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; edukacja; opieka zdrowotna i pomoc społeczna; działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją oraz pozostała działalność usługowa — 93,7 tys. osób (39,9%), następnie w przemyśle i budownictwie — 82,8 tys. osób (35,2%) oraz w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja — 50,1 tys. osób (21,3%). W działalności finansowej i ubezpieczeniowej, obsłudze rynku nieruchomości pracowało ogółem — 6,5 tys. osób (2,7%), a w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie) — 2,0 tys. osób (0,9%).

W MOF OW w 2016 roku pracowało ogółem 91,5 tys. osób, które stanowiły 38,9% ogółu pracujących w województwie. W miastach obszaru funkcjonalnego odnotowano 76,9 tys. osób pracujących (84%), a na obszarach wiejskich 14,6 tys. osób. W latach 2011–2016 nastąpił wzrost pracujących o 2 131 osób (2,4%), w tym na obszarze wiejskim o 1 487 osób (11,3%), a w miastach o 644 osoby (0,8%). Najliczniejszą grupę stanowiły osoby zatrudnione w sekcji pozostałe usługi — 42 tys. osób (46%) oraz w przemyśle i budownictwie — 27 tys. osób (29,5%). W sekcjach, tj. handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja pracowało ogółem 22,1 tys. osób (24,1%), a w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych) — 350 osób (0,4%).

Wykres nr 16. Zmiany liczby pracujących w latach 2011-2016.*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.).
**według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.*

Najwięcej pracujących przybyło w gminach: Morawica (613 osób), Kielce (459 osób), Sitkówka-Nowiny (346 osób), Daleszyce (239 osób, w tym miasto 187 osób), Zagnańsk (224 osoby), Piekoszów (195 osób), Miedziana Góra (183 osoby) i Chęciny (106 osób, w tym obszar wiejski 149 osób), a najmniej w mieście Chmielnik (41 osób), na obszarze wiejskim gm. Daleszyce (52 osoby) oraz w gminie Górno (56 osób). Natomiast ujemny bilans pracujących odnotowano w gminach: Strawczyn (–148 osób), Chmielnik (–91 osób), w tym na obszarze wiejskim (–132 osoby), Masłów (–51 osób), Łączna (–19 osób) i w mieście Chęciny (–43 osoby pracujące).

W miejskim obszarze funkcjonalnym na 1000 ludności przypadało 269 osób pracujących, w porównaniu do roku 2011 nastąpił wzrost o 10 osób (w województwie przypadało 188 osób pracujących w/w podmiotach gospodarczych, co dało XIV miejsce wśród województw, a w kraju średnio 240 osób). Najwięcej pracujących na 1000 ludności odnotowano w miastach, tj.: Kielce (375 osób), Daleszyce (328), Chmielnik (233) i Chęciny (222 osoby) oraz w gminach: Sitkówka-Nowiny (363), Morawica (183) i Chęciny (146), natomiast najmniej na obszarach wiejskich gmin: Daleszyce (33) i Chmielnik (41), a także w gminach wiejskich: Górno (60), Strawczyn (69), Masłów (70) i Łączna (78 osób).

Wśród pracujących, zarówno w województwie, jak i w obszarze funkcjonalnym większość stanowiły kobiety (odpowiednio: 50,6% i 51,4%), przy czym najmniejszy ich udział notowano w gminie Sitkówka-Nowiny (34,7%) i Zagnańsk (39,5%).

Najwięcej pracujących (z przewagą kobiet) skupiało miasto Kielce — 74 tys. osób, tj. 80,9% ogółu pracujących w obszarze funkcjonalnym, a następnie gminy: Morawica — 2,9 tys. osób (3,2%), Sitkówka-Nowiny — 2,8 tys. osób (3,1%), Chęciny — 2,2 tys. osób (2,4%) i Piekoszów — 1,9 tys. osób (2,1%). W pozostałych gminach obszaru funkcjonalnego pracujący stanowili mniej niż 2% ogółu pracujących w tym obszarze, natomiast w gminie Łączna odnotowano 400 osób pracujących, tj. zaledwie 0,4% ogółu pracujących w obszarze opracowania.

Należy dodać, że świętokrzyskie należy do województw o znaczącym udziale pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, który ukształtował się na poziomie 39% z tendencją spadku, a najwięcej pracujących w tym sektorze odnotowano w powiecie kieleckim (18%), w skład którego wchodzą gminy miejskiego obszaru funkcjonalnego. Trzeba również zaznaczyć, że w powiecie kieleckim wśród pracujących ponad połowę (tj. 54,2% z tendencją spadku) stanowili pracujący w rolnictwie (łącznie z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie).

6.2.2. Poziom i struktura bezrobotnych

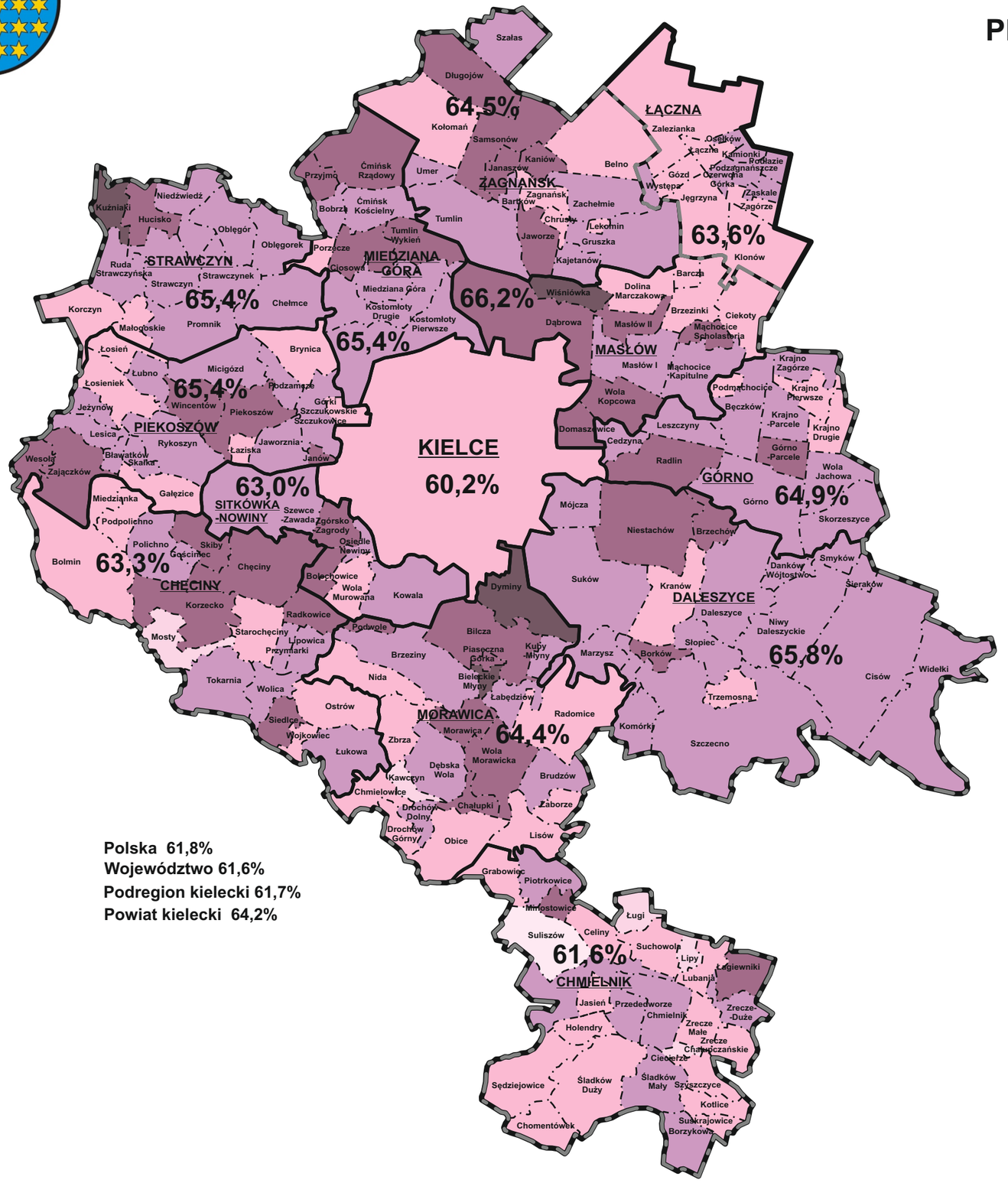
W województwie świętokrzyskim stopa bezrobocia rejestrowanego należy do największych w kraju (XII miejsce), przy czym w ostatnich latach we wszystkich powiatach odnotowywano jej spadek, co należy wiązać m.in. z powstawaniem nowych miejsc pracy. Na koniec 2016 roku w województwie stopa bezrobocia wynosiła 10,8%, tj. o 4,4 pkt.% mniej niż w 2011 roku (w kraju 8,3%, spadek o 4,2 pkt.%), a najwyższa od lat dotyka obszar północny i centralny (oprócz m. Kielce), natomiast najniższa obszar południowy województwa. Nadal najliczniejsze grupy wśród bezrobotnych stanowią osoby w wieku 25-34 lata (tj. 29,6%) i 35-44 lata (21,8%), a także posiadające niski poziom wykształcenia: zasadnicze zawodowe (27,4%) oraz gimnazjalne i poniżej (20,9%).

Na terenie powiatu kieleckiego, do którego należą wszystkie gminy MOF OW oraz skarżyskiego (gm. Łączna) zanotowano wyższą stopę bezrobocia rejestrowanego, która wynosiła odpowiednio: 13,7% i 19,6% (z tendencją spadku). Dodatkowo w powiecie kieleckim bezrobotni w wieku do 25 lat stanowili 17,7% ogółu bezrobotnych, tj. o 2,6 pkt.% więcej niż w województwie, osoby po 50 roku życia — 22,4% (w województwie 25,3%), a udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi wynosił aż 94,7% ogółu bezrobotnych, natomiast w powiecie skarżyskim 34,8% (dla porównania w województwie 56,3%). W mieście Kielce bezrobotni do 25 lat i po 50 roku życia stanowili odpowiednio: 7,6% i 30,9%, a w powiecie skarżyskim: 8,7% i 30,4%. W stolicy regionu stopa bezrobocia należała do najniższych w województwie i wynosiła 7,7% (z tendencją spadku), ale w grupie osób bezrobotnych zarejestrowanych ponad połowę (59%) stanowili długotrwale bezrobotni, w powiecie kieleckim — 46%, a w skarżyskim — 60% (w województwie — 55%).

Na koniec 2016 roku w gminach MOF OW Kielc odnotowano ogółem 14 492 osoby bezrobotne zarejestrowane, które stanowiły 25,4% ogółu bezrobotnych w województwie. W latach 2011-2016 w miejskim obszarze funkcjonalnym liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 4 696 osób (24,5%), przy czym najwyższy poziom osiągnęła w 2013 roku (tj. 21 841 osób), i od tego roku (we wszystkich gminach) następował jej systematyczny spadek. Najwięcej bezrobotnych posiadało miasto Kielce — 8 326 osób, tj. 57,5% ogółu bezrobotnych obszaru funkcjonalnego, następnie gminy: Daleszyce — 884 osoby (6,1%), Piekoszów — 777 osób (5,4%), Chmielnik — 623 osoby (4,3%) i Chęciny — 611 osób (4,2%), a najmniej gmina Sitkówka-Nowiny — 290 osób bezrobotnych (2,0%).

W stosunku do roku wyjściowego najwięcej bezrobotnych ubyło w Kielcach — 2478 osób (22,9%) oraz w gminach: Chmielnik — 388 osób (38,4%), Chęciny — 304 osoby (33,2%), Górno — 302 osoby (35,8%), Morawica — 278 osób (37,9%), Piekoszów — 203 osoby (20,7%), Miedziana Góra — 189 osób (30,0%) i Łączna — 160 osób (33,9%), a najmniej w gminie Strawczyn — 19 osób (3,4%).

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

UDZIAŁ ZASOBÓW PRACY

LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW z PZPWŚ
- Granica gmin
- Granica sołectw

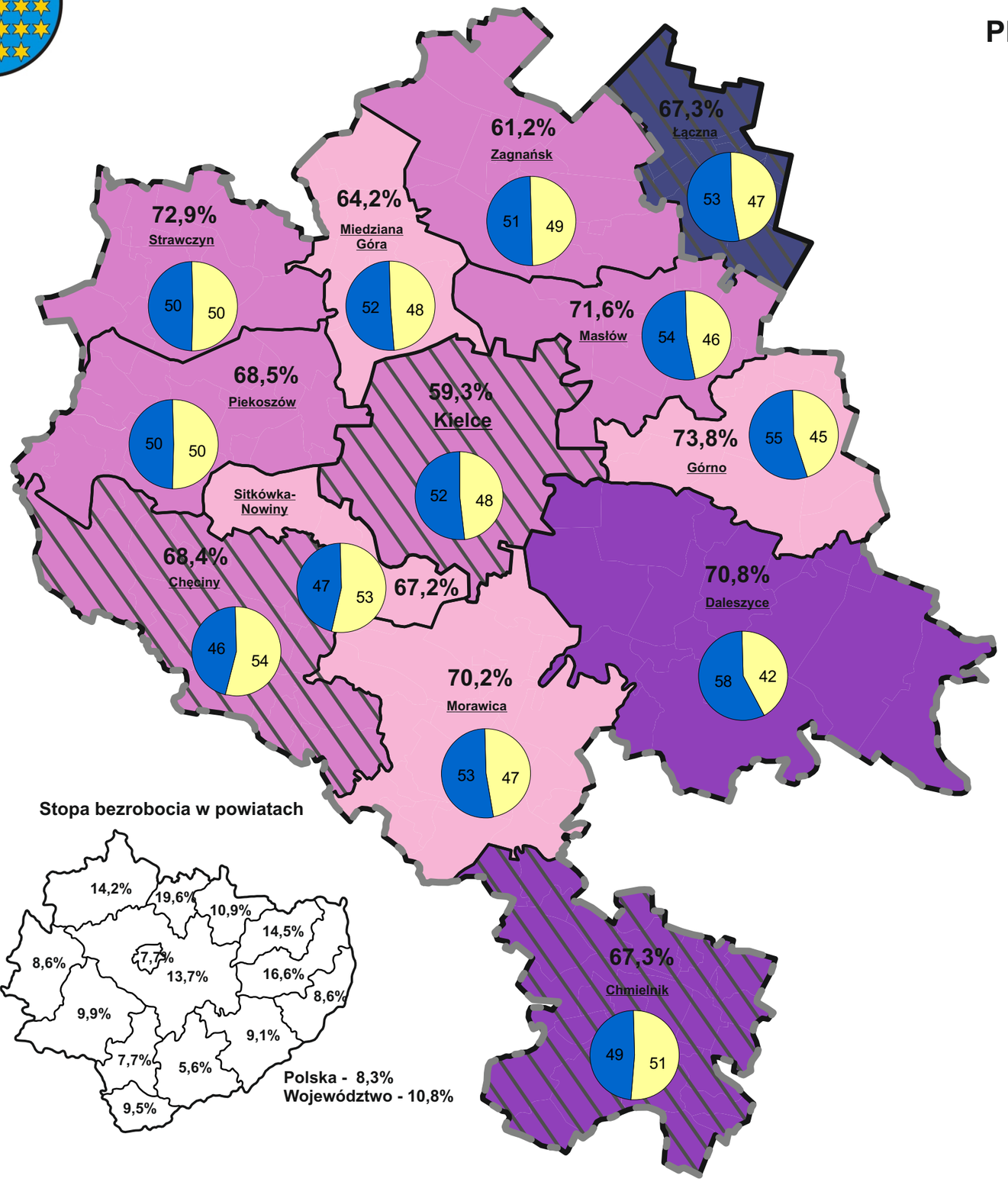
Ludność w wieku produkcyjnym
(wg danych ze Spisu Rolnego)

- 70,1% - 74,8%
- 67,1% - 70,0%
- 63,4% - 67,0%
- 58,1% - 63,3%
- 53,1% - 58,0%
- 48,7% - 53,0%

64,4% **Udział zasobów pracy w gminach**
(wg stanu na 31.XII.2016 rok)

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

Stopa bezrobocia w powiatach

Polska - 8,3%
Województwo - 10,8%

BEZROBOCIE W GMINACH
(stan na 31.XII.2016 rok)

LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW z PZPWŚ
- Granice gmin

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

- 9,5% - 9,1%
- 9,0% - 8,1%
- 8,0% - 6,1%
- 6,0% - 4,4%

Struktura bezrobotnych

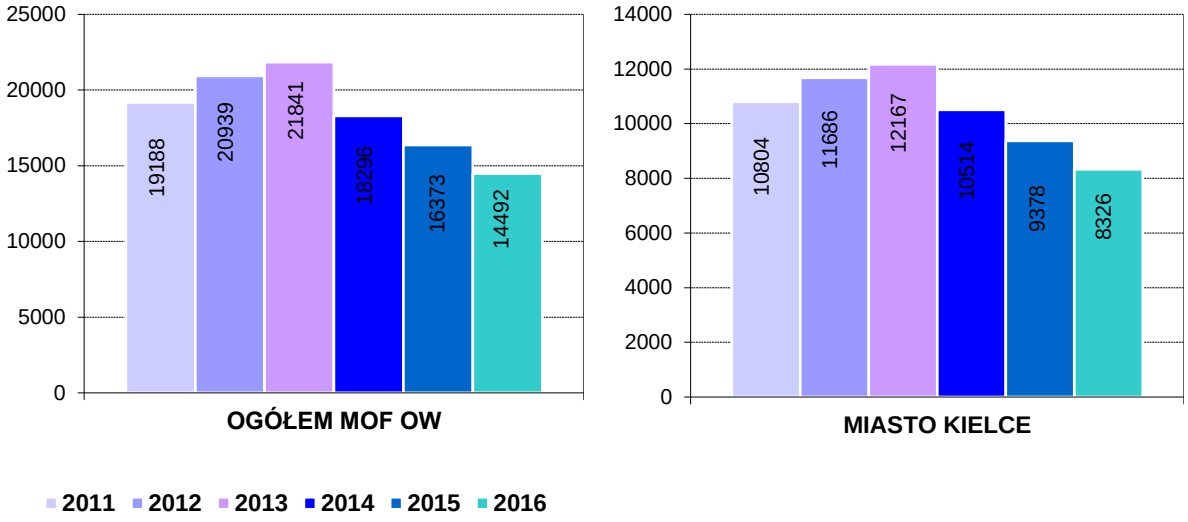
Udział bezrobotnych:

- Kobiet (%)
- Mężczyzn (%)
- 63,5% W wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata)
- Ponad 30% pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy

52 48 MOF OW OGÓŁEM

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

Wykres nr 17. Zmiany liczby bezrobotnych w latach 2011-2016.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.XII.).

W grupie bezrobotnych większość stanowili mężczyźni — 51,9% (w województwie 49,3%), osoby w wieku produkcyjnym mobilnym — 63,4% (w województwie 66,5%) oraz pozostający bez pracy ponad rok — 36,8% (w województwie 37,7%). Największy udział bezrobotnych w wieku mobilnym (powyżej 70% ogółu bezrobotnych) posiadały gminy o młodszej strukturze wieku ludności, tj.: Górno (73,8%), Strawczyn (72,9%), Masłów (71,6%), Daleszyce (70,8%) i Morawica (70,2%).

W analizowanym okresie we wszystkich gminach zmniejszył się udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, a najniższy odnotowano w gminie Morawica (4,4%), z kolei najwyższy w gminie Łączna (9,5%). Dla porównania w województwie udział ten spadł z 10,8% do 7,4%.

W świętokrzyskim na 57 126 osób bezrobotnych zarejestrowanych prawo do zasiłku posiadało 8 452 bezrobotnych (14,8%), w m. Kielce na 8 326 bezrobotnych takie prawo miało 863 bezrobotnych (10,4%), natomiast w gminach miejskiego obszaru funkcjonalnego — 2 239 bezrobotnych, tj. 15,4% ogółu bezrobotnych tego obszaru.

6.2.3. Dojeżdżający do pracy

Koncentracja działalności gospodarczej w stolicy regionu m. Kielce oraz wielofunkcyjny rozwój obszarów gmin wiejskich i miejsko-wiejskich MOF OW, sprzyja przyspieszeniu zmian strukturalnych i zwiększeniu zatrudnienia dzięki m.in. efektywnej sieci transportowej, która jest warunkiem komunikacji między głównymi węzłami życia gospodarczego (w kraju i poza jego granicami) — wpływa na wzrost inwestycji oraz nowych funkcji gospodarowania, a przede wszystkim na zmniejszenie bezrobocia na tych obszarach.

Przy ogólnie niekorzystnych procesach demograficznych, MOF OW Kielc wykazuje tendencje rozwoju ludnościowego, do czego przyczyniają się procesy osiedlania się w gminach sąsiadujących z miastem Kielce. W „pierścieniu” otaczającym stolicę regionu następuje rozwój demograficzny na bazie już istniejących zasobów ludzkich oraz nowo przybyłych. Wskaźniki demograficzne potwierdzają nasilony proces urbanizacji większości gmin MOF OW, położonych w bliskim sąsiedztwie m. Kielce, który jest charakterystyczny dla większości miejskich obszarów funkcjonalnych dużych miast oraz obszarów metropolitalnych w kraju. W procesie tym, występują dwie zależności: mieszkanie – praca (przenoszenie się mieszkańców miasta na obszary wiejskie — przy utrzymaniu miejsca pracy i dogodnym dojeździe do ośrodka wojewódzkiego) oraz rosnąca zależność mieszkańców zamieszkałych na obszarach wiejskich od miejskiego rynku pracy. Należy wykorzystać obecny potencjał ludnościowy poszczególnych gmin, bezpośrednio sąsiadujących z m. Kielce oraz ruch migracyjny między stolicą regionu a sąsiednimi gminami, dla stworzenia powiązań funkcjonalnych między miastem a wsią oraz wsią a miastem (z przewagą oddziaływania ośrodka wojewódzkiego) — w zakresie rynku pracy, oświaty, ochrony zdrowia i kultury.

Proces suburbanizacji wpływa na zwiększenie ruchu komunikacyjnego ze wsi do miast, związanego z dojazdem do pracy, szkół i przedszkoli oraz zmianę w gospodarowaniu, tj. w rozwoju funkcji pozarolniczych (usługowych, produkcyjnych, czy mieszkaniowych) — zaciera się w ten sposób podział na miasto i wieś.

Z danych uzyskanych podczas badania (przeprowadzonego przez GUS) wynika, że województwo świętokrzyskie pod względem atrakcyjności rynku pracy, (tj. stosunku liczby przyjeżdżających do pracy względem wyjeżdżających) zajmuje 9 miejsce w kraju, z wartością wskaźnika wynoszącego 0,55 (co oznacza, że prawie 2 wyjeżdżających przypada na 1 przyjeżdżającego). Największy iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem według gmin województwa posiadały miasta o znaczącym potencjale gospodarczym lub turystycznym, tj.: Włoszczowa (6,12), Kielce (4,47), Sandomierz (3,22), Końskie (2,87), Kazimierza Wielka (2,83), Starachowice (2,70), Busko-Zdrój (2,64) i Skarżysko-Kamienna (2,01), a także obszar wiejski Połańca (1,93) oraz gmina wiejska Sitkówka-Nowiny z zakładami przemysłu cementowo-wapienniczego (1,92).

Nadwyżka liczby przyjeżdżających do pracy w większości wystąpiła w gminach położonych w północnej i centralnej (wraz z m. Kielce) oraz w południowo-wschodniej części województwa, natomiast nadwyżkę wyjeżdżających pracowników najemnych odnotowano w gminach położonych przy zachodniej granicy województwa, a także w sąsiedztwie większych ośrodków gospodarczych w części północno-wschodniej.

W województwie świętokrzyskim do pracy dojeżdżało 95,6 tys. osób, tj. 34,2% wszystkich pracowników najemnych (6 miejsce w kraju), a udział dojeżdżających do pracy był wyższy niż przeciętnie w kraju (32,5%). Większość przemieszczeń związanych z pracą dokonywała się w ramach województwa, a pracujący poza granicami województwa stanowili 23,5% ogółu dojeżdżających. Zdecydowanie częściej do pracy dojeżdżali mieszkańcy wsi (ok. 70% ogółu dojeżdżających).

Miejscem pracy dla ok. 79% dojeżdżających były głównie miasta (podobnie jak w kraju) oraz częściej do pracy dojeżdżali mężczyźni, stanowili ok. 60% ogółu dojeżdżających (w kraju 58%). Pod względem struktury wieku najliczniejsza grupa dojeżdżających to osoby w wieku 25–34 lata (32%), w następnej kolejności w wieku 35–44 lata (26%) oraz w wieku 45–54 lata (23%). Pozostałe grupy wiekowe: 15–24; 55–64 i 65 lat i więcej stanowiły mniejszy ich udział. Należy zaznaczyć, że struktura wieku osób dojeżdżających była zbliżona do krajowej.

Natomiast do pracy poza obszar województwa wyjeżdżało 22,4 tys. mieszkańców, a najwięcej do województw: mazowieckiego (38%), małopolskiego (18%), podkarpackiego (13%) i śląskiego (11%), przy czym skala wyjazdów poza obszar województwa związanych z pracą należała do najniższych w kraju. Wśród wyjeżdżających do pracy poza obszar województwa nieznacznie przeważali mieszkańcy terenów wiejskich — 53% (w kraju 40%), a głównym kierunkiem wyjazdów były miasta — 19,3 tys. osób, które stanowiły 85,9% ogółu wyjeżdżających (w kraju 85,2%), i to jeden z wyższych wskaźników w skali kraju. Z kolei do pracy na tereny wiejskie położone poza województwem wyjeżdżało 3,2 tys. osób. Większość wyjeżdżających do pracy poza województwo stanowili mężczyźni (67%), i był to najwyższy udział wśród województw (w kraju 62,7%). Największe zróżnicowanie struktury płci wyjeżdżających do pracy wystąpiło wśród grupy osób powyżej 55 roku życia, w której mężczyźni stanowili powyżej 80% wyjeżdżających. Sytuację tą potwierdzają dane urzędu pracy, z których wynika, że znaczną grupę bezrobotnych stanowią mężczyźni w wieku produkcyjnym niemobilnym, ponieważ trudniej znaleźć im zatrudnienie na miejscowym rynku pracy, więc często zmuszeni są do podjęcia pracy poza granicami województwa. Największą grupę wyjeżdżających do pracy poza województwo stanowiły osoby w wieku: 25–34 lata (40,5%), 35–44 lata (22,0%) i 45–54 lata (18,2%). Mieszkańcy liczniej wyjeżdżali do pracy z centralnych i północnych części województwa (o charakterze przemysłowym, z najwyższą stopą bezrobocia), a najliczniejszą grupę wyjeżdżających stanowili mieszkańcy m. Kielce, tj. 5,7 tys. osób (6% ogółu pracowników najemnych dojeżdżających z terenu województwa). Powyżej 2 tys. osób wyjeżdżających do pracy poza województwo odnotowano w miastach: Ostrowiec Świętokrzyski (3,0%) i Skarżysko-Kamienna (2,6%) oraz na obszarze wiejskim gminy miejsko-wiejskiej Końskie (2,4%). Znaczne odpływy pracowników poza granice województwa odnotowano również w mieście Starachowice oraz w gminach: Busko-Zdrój, Brody, Piekoszów, Pawłów i Staszów.

Z kolei w tym samym czasie do pracy w świętokrzyskim z terenu innych województw przyjeżdżało 12,3 tys. osób (10 miejsce w kraju), najwięcej z mazowieckiego (31,3%), podkarpackiego (16,3%), łódzkiego (12,6%), małopolskiego (11,5%), śląskiego (7,2%) i lubelskiego (6,0%), a najmniej z podlaskiego i lubuskiego (po 0,8%). Wśród przyjeżdżających przeważali mieszkańcy miast (54%), a głównym kierunkiem przyjazdów do pracy były miasta (84% wszystkich przyjazdów). Miasto Kielce było głównym kierunkiem przyjeżdżających do pracy spoza województwa dla 3,7 tys. osób (30% ogółu przyjeżdżających do pracy). Do pracy spoza województwa częściej przyjeżdżali mężczyźni (69,9% i udział ten był jednym z najwyższych w kraju). Ponadto we wszystkich grupach wiekowych odnotowano wysoki udział mężczyzn przyjeżdżających do pracy spoza

województwa, a największy w wieku: 55-64 lata (80,9%), 65 lat i więcej (79,1%) oraz 15–24 lata (64,6%). Największą grupę przyjeżdżających do pracy stanowiły osoby w wieku: 25–34 lata (32,6%), 35–44 lata (25,0%) i 45–54 lata (18,0%), a najmniejszą w wieku 65 lat i więcej (0,5%).

W granicach administracyjnych województwa do pracy przyjechało 85,4 tys. pracowników najemnych, a najwięcej do 5 gmin miejskich, tj.: Kielce (30,1% ogółu przyjeżdżających do pracy w gminach województwa), Starachowice (6,1%), Skarżysko-Kamienna (5,8%), Sandomierz (5,4%) i Ostrowiec Świętokrzyski (4,1%). Przyjazdy do pracy odnotowywano również w gminach miejsko-wiejskich, w większości do ich miast, tj.: Końskie, Busko-Zdrój, Staszów, Włoszczowa i Jędrzejów — łącznie 13,1 tys. pracowników najemnych (15,3% ogółu przyjeżdżających). Wśród gmin wiejskich najwięcej pracujących przyjeżdżało do gminy Sitkówka-Nowiny, tj. 1,3 tys. pracowników najemnych (1,5% ogółu przyjeżdżających do pracy).

Z analizy przemieszczeń związanych z zatrudnieniem wynika, że 2,5 tys. mieszkańców m. Kielce (tj. 44% ogółu wyjeżdżających do pracy poza granice województwa) najczęściej wyjeżdżało do Warszawy (19,0%), następnie do Krakowa (4,9%), Wrocławia (1,6%), Łodzi (0,9%) i Poznania (0,8%). Do pracy wyjeżdżali również do gmin sąsiednich, tj.: Sitkówka-Nowiny (8,9%), Morawica (7,3%), Piekoszów (6,0%), Masłów (2,9%), Chęciny (2,6%), Miedziana Góra (2,2%), Strawczyn (1,8%) oraz do obszaru wiejskiego gminy Daleszyce (1,6%). Natomiast do większych miast (będących siedzibami powiatów) wyjeżdżało łącznie 9% spośród wszystkich wyjeżdżających z m. Kielce, a najwięcej do Skarżyska-Kamiennej (2,9%), Jędrzejowa (1,3%) i Końskich (1,1%). Głównym kierunkiem wyjeżdżających do pracy z Kielc były miasta — 3,2 tys. osób (55,1% ogółu pracowników najemnych), a największą grupę wyjeżdżających stanowiły osoby w wieku 25–34 lata (37,4%), następnie 35–44 lata (23,7%) i 45–54 lata (19,5%). Wśród wyjeżdżających przeważali mężczyźni (57,0%), i to we wszystkich grupach wiekowych, a największy ich udział odnotowano w grupach osób najstarszych, tj. w wieku 65 lat i więcej (80,9%) oraz w wieku 55-64 lata (69,3%).

Natomiast do pracy do m. Kielce przyjeżdżało 25,7 tys. pracowników najemnych, w tym 85,7% stanowili przyjeżdżający z terenu województwa, a pozostałe 14,3% pracownicy z obszarów położonych poza granicami województwa. Najwięcej pracowników napływało z gmin wiejskich położonych wokół m. Kielce, tj.: Piekoszów — 1,2 tys. pracowników najemnych (4,7% przyjeżdżających do pracy do Kielc), Górno — 1,1 tys. (4,4%), Morawica — 1,1 tys. (4,2%) oraz Masłów — 1,0 tys. (4,0%). Z kolei spoza województwa do pracy w m. Kielce przyjeżdżali w większości mieszkańcy dużych miast, tj.: Kraków (0,8%), Warszawa (0,7%), Radom (0,5%), Lublin i Łódź (po 0,3%), a także mieszkańcy z województwa podkarpackiego z gminy wiejskiej Radomyśl Wielki (0,3%). Wśród przyjeżdżających do pracy do m. Kielce przeważali mieszkańcy terenów wiejskich (74,5%) oraz mężczyźni (54,7%), a ich przewagę nad kobietami odnotowano we wszystkich grupach wiekowych. Największe grupy przyjeżdżających do pracy do stolicy regionu stanowili pracownicy najemni w wieku: 25–34 lata (32,4%) i 35–44 lata (25,8%), a najmniejszą w wieku 65 lat i więcej (0,4%).

6.2.4. Wnioski — obszary potencjalnego rozwoju i obszary problemowe

W województwie świętokrzyskim (podobnie w kraju) w dalszym ciągu istnieje problem bezrobocia i to w większości wśród ludzi młodych, co wynika z danych NSP, dotyczących wielkości i głównych kierunków migracji, a także przemieszczeń związanych z dojazdem do pracy, które wyznacza m.in. poziom rozwoju gospodarczego i ekonomiczna sytuacja na danym obszarze. Wyniki te potwierdzają, że głównym powodem wyjazdów ze stałego miejsca zamieszkania, do większych miast w kraju lub za granicę jest chęć podjęcia tam pracy.

Analiza wskaźników dotyczących zmian na rynku pracy (zatrudnienia oraz bezrobocia rejestrowanego) obejmująca lata 2011-2016 w obszarze opracowania, w tym w gminach MOF OW Kielc, pozwala wyodrębnić m.in.:

Obszary o tendencjach rozwojowych, tj.:

- **obszary z największą liczbą osób pracujących na 1000 ludności** (z tendencją wzrostu) — stanowiące miasta, tj.: Kielce, Daleszyce, Chmielnik i Chęciny oraz gminy: Sitkówka-Nowiny, Morawica i Chęciny;
- **obszary o największym udziale pracujących,** to miasto Kielce (80,9% ogółu pracujących), a następnie gminy: Morawica (3,2%), Sitkówka-Nowiny (3,1%), Chęciny (2,4%) i Piekoszów (2,1%);
- **obszary o najmniejszym udziale bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym** — stanowiące gminy, tj.: Morawica, Górno, Miedziana Góra i Sitkówka-Nowiny;
- **obszary o ponad 30% ubytku liczby bezrobotnych** — obejmujące gminy: Chmielnik, Morawica, Górno, Sitkówka-Nowiny, Łączna i Chęciny.

Obszary problemowe:

- **obszary o największym udziale bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym** (z tendencją spadku) — stanowiące gminy: Łączna, Chmielnik i Daleszyce;
- **obszar deformacji struktury bezrobotnych**, tj. z wysokim odsetkiem ludzi młodych pozostających bez pracy (w wieku produkcyjnym mobilnym) oraz wysokim odsetkiem bezrobotnych z niskim poziomem wykształcenia, bez odpowiednich kwalifikacji zawodowych, bez stażu pracy, długotrwale poszukujących pracy i bez prawa do zasiłku — obejmujący wszystkie gminy obszaru opracowania;
- **obszary z największym udziałem bezrobotnych kobiet** — stanowiące gminy: Chęciny, Sitkówka-Nowiny i Chmielnik;
- **obszary z ponad 30% udziałem bezrobotnych pozostających bez pracy ponad rok** — to miasto Kielce oraz gminy: Łączna, Chmielnik i Chęciny.

Główne zagrożenia na rynku pracy, to m.in.:

- znaczne zmniejszenie potencjalnych zasobów pracy, głównie osób w wieku produkcyjnym mobilnym;
- niedostosowanie umiejętności pracowników do oczekiwań nowoczesnego rynku pracy;
- znaczny udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi oraz bezrobotnych w wieku produkcyjnym mobilnym.

W celu zmniejszenia skali bezrobocia i zahamowania procesu masowej emigracji ludności (poza obszar województwa) należy stwarzać warunki zwiększające dostęp do dobrej jakości miejsc pracy oraz usług, a także wspomagać procesy aktywizacji kapitału ludzkiego i integracji społecznej.

6.3. Infrastruktura społeczna

Dostęp do usług infrastruktury społecznej w znacznym stopniu wpływa na jakość życia mieszkańców obszaru MOF OW Kielce. Pod względem wyposażenia w urządzenia i instytucje infrastruktury społecznej odróżnia się on pozytywnie na tle województwa, z uwagi na fakt, że większość instytucji kultury czy sportu znajduje się w stolicy regionu. Podwyższenia, w celu dorównania standardom krajowym i międzynarodowym, wymaga głównie standard świadczonych usług.

6.3.1. Społeczne uwarunkowania rozwoju usług publicznych

Centralnym ośrodkiem edukacyjnym MOF OW są Kielce. Funkcjonuje tu 9 uczelni wyższych oraz 63 szkoły ponadgimnazjalne. W ostatnich latach zauważalny jest, co prawda spadek liczby studentów, ale jest to głównie konsekwencja zmniejszenia liczby ludności w tej grupie wiekowej.

Głównym problemem zdrowotnym społeczeństwa MOF OW Kielce stanowiącym jednocześnie najczęstszą przyczynę zgonów są choroby układu krążenia. Kolejne, drugie miejsce, zajmują choroby nowotworowe. Profilaktyka zdrowotna ludności obszaru funkcjonalnego wyróżnia się pozytywnie na tle regionu, bowiem w 2016 r. wskaźnik porad udzielonych na 1 mieszkańca przez zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (łącznie z poradami z izb przyjęć) dla MOF OW wynosił 8,4, a tym samym przewyższał średnią dla województwa o 1,7.

Placówki zapewniające stacjonarną pomoc społeczną skoncentrowane są głownie w rdzeniu MOF OW, gdzie w 2016 r. swoją działalność prowadziło 18 instytucji wraz z filiami. Średni udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem MOF OW Kielce wynosi 7,3% (MOF OW wraz z Łączną – 7,45), jednak w niektórych gminach osiągał on wartości przekraczające 12%. Wskazuje to na pewnego rodzaju koncentrację ludności, której dochody nie są w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb mieszkańców.

Instytucje kultury zapewniające zaspokajanie potrzeb mieszkańców na poziomie podstawowym występują niemal we wszystkich ośrodkach gminnych MOF OW, jednak te o najwyższym standardzie zlokalizowane są w Kielcach.

6.3.1.1. Szkolnictwo

Największym ośrodkiem edukacyjnym zarówno w zakresie szkolnictwa wyższego jaki i średniego są Kielce. Znajduje się tutaj 9 z 14, w województwie świętokrzyskim, uczelni wyższych (Politechnika Świętokrzyska, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Wszechnica Świętokrzyska, Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach, Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Kielcach, Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach, Wyższa Szkoła Technik Komputerowych

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

ELEMENTY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ NA TLE UDZIAŁU WYDATKÓW NA ADMINISTRACJĘ PUBLICZNĄ W WYDATKACH OGÓŁEM BUDŻETÓW GMIN

Legenda

obszar analiz MOF OW

granice MOF OW przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

Obiekty kultury

- Filharmonia Świętokrzyska im. O. Kolberga
- Teatr im. S. Żeromskiego
- Taetr Lalki i Aktora "Kubuś"
- Kielecki Teatr Tańca
- amfiteatr
- Wojewódzki Dom Kultury im. J. Piłsudskiego
- muzeum
- GeoparkKielce
- galeria
- Insitute of Design Kielce
- kino
- ośrodek kultury
- Biblioteka Wojewódzka im. W. Gombrowicza
- biblioteka
- ośrodek/centrum sportu i rekreacji

Szkolnictwo wyższe

- Uniwersytet J. Kochanowskiego, Politechnika Świętokrzyska

Opieka zdrowotna i społeczna

- Biobank Świętokrzyski
- Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa
- szpitale specjalistyczne
- szpital miejski/powiatowy
- dom opieki społecznej

Udział procentowy wydatków na administrację w wydatkach ogółem

- 6
- 8
- 10
- 12
- 11 - 13

Pozostałe elementy

- Sąd Rejonowy
- Sąd Okręgowy
- Wojewódzki Sąd Administracyjny
- Tor Wyścigowy Miedziana Góra
- Ogród Botaniczny Kielce
- Ogród Zoologiczny Lisów-Wygwizdów
- lotnisko lokalne
- lądowisko

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

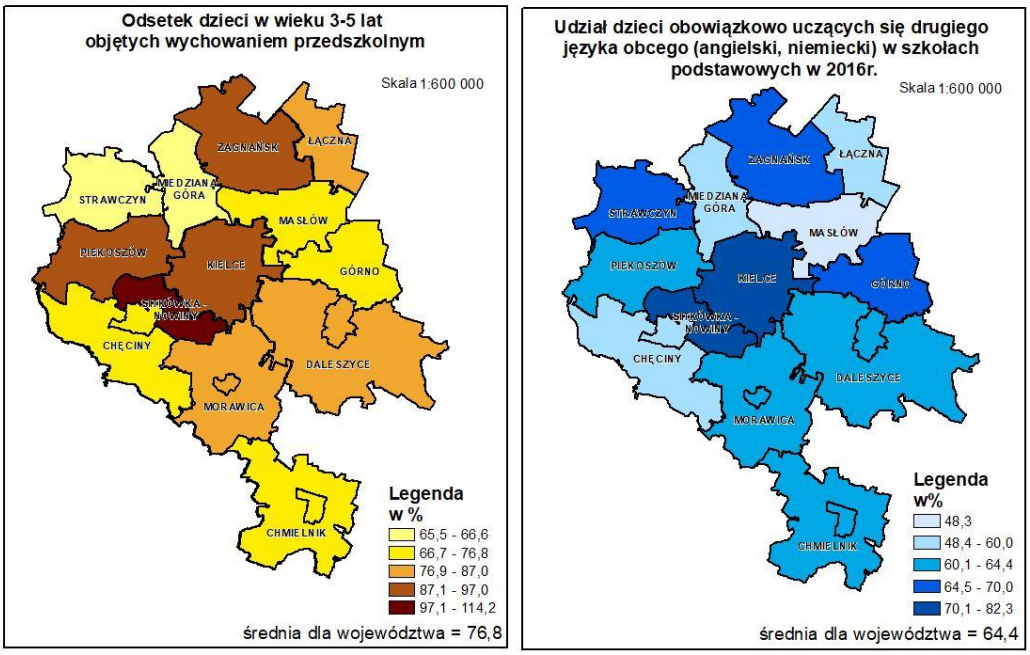
ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

i Telekomunikacji w Kielcach, Wyższa Szkoła Umiejętności im. Stanisława Staszica w Kielcach oraz Świętokrzyska Szkoła Wyższa w Kielcach). Ponadto w stolicy regionu znajduje się również Wyższe Seminarium Duchowne. W Morawicy funkcjonuje zaś Policealna Szkoła Medyczna im. Anny Chrzanowskiej. Tak liczna reprezentacja szkół wyższych daje jedno z czołowych miejsc w kraju pod względem ilości placówek na 100 tys. mieszkańców.

Szkoły ponadgimnazjalne są przede wszystkim skoncentrowane w Kielcach (63), wśród nich należy wymienić: Zespół Państwowych Szkół Muzycznych im. Ludomira Różyckiego w Kielcach, Zespół Państwowych Szkół Sztuk Plastycznych im. J. Szermentowskiego w Kielcach, Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 i Nr 3 im. gen. Z. Berlinga, Zespół Szkół Ekonomicznych Nr 1 im. M. Kopernika i Nr 2 im. O. Langego, Zespół Szkół Mechanicznych im. gen. W. Sikorskiego, Zespół Szkół Elektrycznych, Zespół Szkół Informatycznych im. gen. J. Hauke Bosaka, Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego, Zespół Szkół Ogólnokształcących Specjalnych Nr 17 i Nr 18, Zespół Doskonalenia Zawodowego(ZDZ), licea ogólnokształcące. Ponadto 5 takich szkół funkcjonuje w gminie Chmielnik, 3 w Chęcinach i po 1 w Zagnańsku oraz Sitkówce-Nowinach.

Największą liczbę liceów ogólnokształcących w roku szkolnym 2015/2016 posiadały Kielce (15), dodatkowo w Chęcinach i Chmielniku była 1 tego typu placówka. W pozostałych gminach MOF OW nie funkcjonowało żadne liceum. W obszarze funkcjonalnym znajdują się 3 ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz 3 nie dające uprawnień (w Kielcach).

Rysunek nr 3. Wychowanie i kształcenie najmłodszych mieszkańców MOF OW.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Edukacja dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami na poziomie ponadgimnazjalnym w 2016 r. odbywała się w zasadniczych szkołach zawodowych specjalnych w Kielcach i Chęcinach oraz w jednym technikum w Kielcach na kierunkach: artystycznym, inżynieryjno-technicznym, produkcji i przetwórstwa, architektury i budownictwa oraz usług dla ludności.

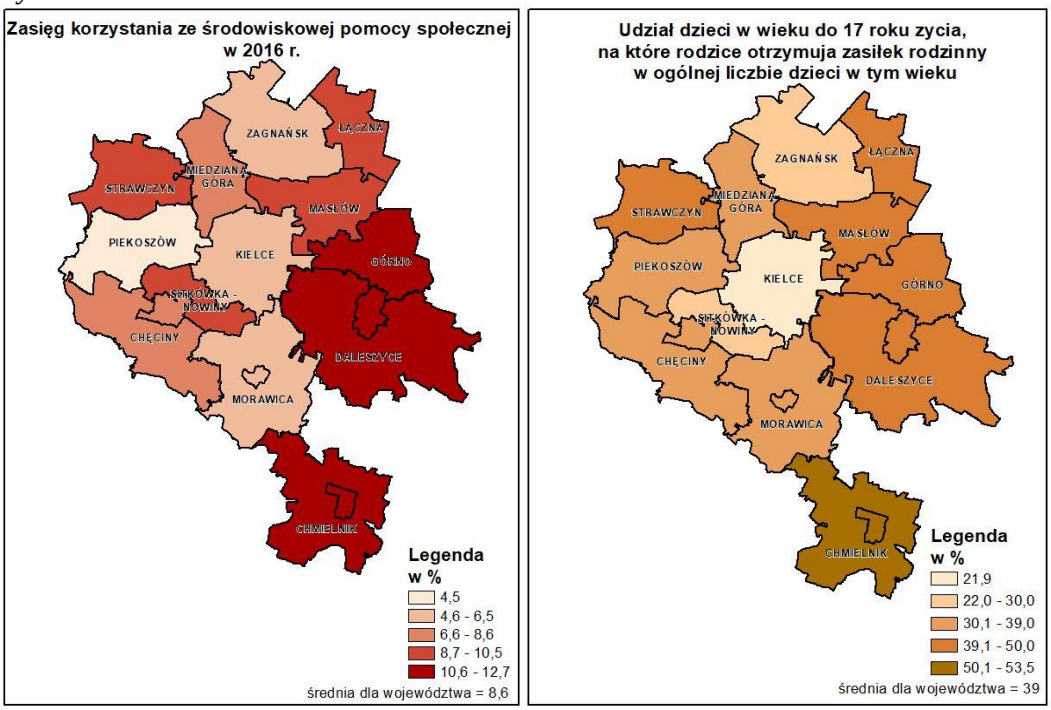
Pod względem objęcia dzieci w wieku 3-5 lat wychowaniem przedszkolnym sytuacja MOF OW Kielce jest dość zróżnicowana. 100% opiekę zapewniała gmina Sitkówka-Nowiny, następnie Kielce (95%), natomiast najgorsza pod tym względem sytuacja była w Miedzianej Górze (65,5%) oraz Strawczynie (66,6%).

Jakość kapitału ludzkiego implikuje właściwy rozwój MOF OW Kielce na arenie międzynarodowej, tym bardziej istotne jest rozwijanie umiejętności porozumiewania się w językach zachodnioeuropejskich. Wielojęzyczne społeczeństwo stanowi jeden z zasobów mających wpływ na przyciągniecie inwestycji zagranicznych, należy zatem zadbać o edukację w tym zakresie już od najmłodszych pokoleń. Sytuacja w tym względzie na obszarze MOF OW Kielc jest dość zróżnicowana. Największym udziałem dzieci w szkołach podstawowych uczących się drugiego języka obcego: języka angielskiego lub niemieckiego odznaczały się gminy: Sitkówka-Nowiny (82,3%) i Kielce (76,4%), najmniejszym gmina Masłów (48,3%).

6.3.1.2. Pomoc społeczna

W 2016 r. w obszarze MOF OW Kielc swoją działalność prowadziło 27 (z 70 w województwie) placówek stacjonarnej pomocy społecznej (wraz z filiami), z czego 18 znajdowało się w Kielcach, po 2 w gminach: Piekoszów i Daleszyce oraz po 1 w gminach: Chęciny, Chmielnik, Miedziana Góra, Morawica i Sitkówka-Nowiny. W wyżej wspomnianych ośrodkach (wraz z filiami) przebywało 1332 osoby, przy czym pozostawało wolne 222 miejsca. Dodać należy, że niektóre z placówek nie miały już wolnych miejsc (w Chmielniku i Miedzianej Górze) lub były przepełnione (w Sitkówce-Nowinach). Największą liczbą wolnych miejsc dysponowały Kielce (178) i Daleszyce (28).

Rysunek nr 4. Problem ubóstwa na obszarze MOF OW.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przestrzenna analiza problemu ubóstwa ma na celu ustalenie koncentracji ludności mającej problemy z zaspokajaniem podstawowych potrzeb egzystencjalnych w obszarze MOF OW Kielce. Z uwagi na ograniczoną dostępność danych na poziomie gmin oraz różne podejścia do zdefiniowania pojęcia ubóstwa skupiono się na kryteriach dochodowych. Jako jeden ze wskaźników wybrano zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej, który wyraża udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem. Wartość ww. wskaźnika dla MOF OW Kielce wynosiła w 2016 r. 7,3% (MOF OW wraz z gminą Łączna 7,4%), przy średniej dla województwa 8,6%, przy czym w układzie przestrzennym przyjmował on zróżnicowane wartości. Wysoki poziom zagrożenia ubóstwem występuje w następujących gminach: Chmielnik (12,7%), Górno (12,4%) oraz Daleszyce (12,1%).

Przyjmując za GUS, że „ubogie gospodarstwa domowe" to takie, w których dochód na osobę samotnie gospodarującą (gospodarstwo domowe jednoosobowe) lub na osobę w gospodarstwie domowym wieloosobowym nie przekraczał kryterium dochodowego, dokonano analizy rozmieszczenia ww. zjawiska. Z danych wynika, że pomoc dla „ubogich gospodarstw domowych" w odniesieniu do wszystkich gospodarstw otrzymujących pomoc środowiskową dominuje w gminach: Piekoszów (78,7%), Łączna (75,%) i Strawczyn (72,5%).

Gospodarstwa domowe żyjące poniżej kryterium dochodowego w MOF OW Kielce stanowią około 25,4% wszystkich tego rodzaju gospodarstw w województwie, przy czym największa ich koncentracja występuje w Kielcach (14,8%), a następnie Daleszycach (1,6%) i Chmielniku (1,3%).

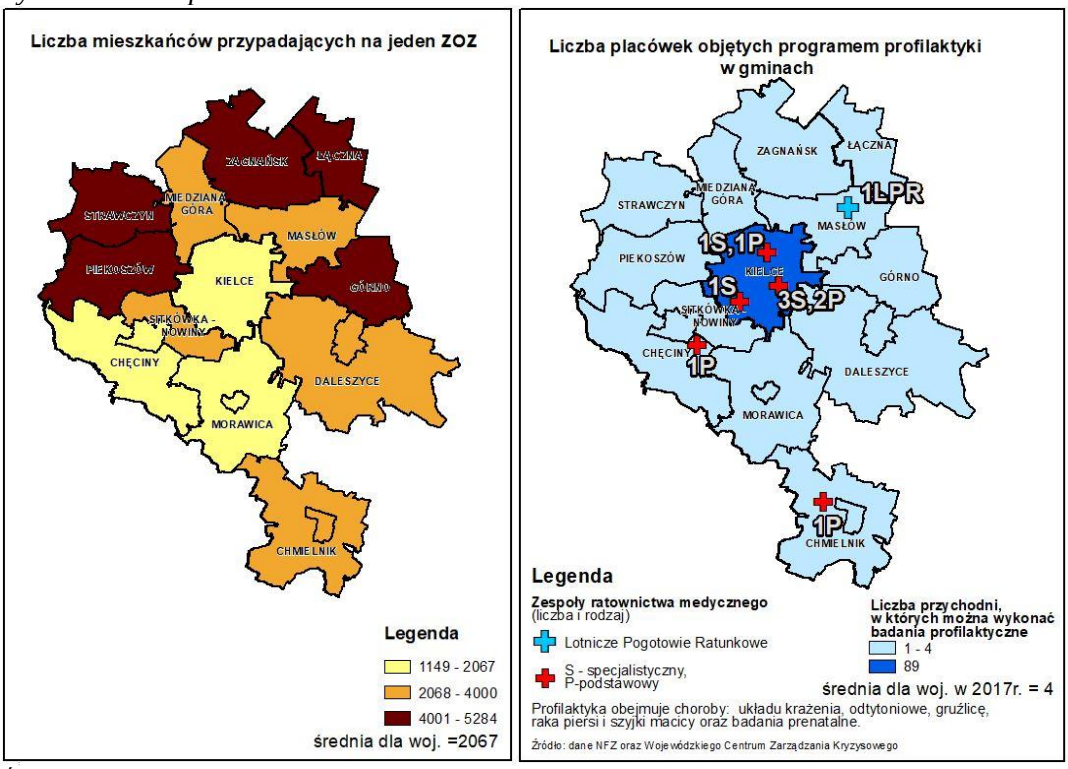
Problem niedostatku w gospodarstwach domowych dotyka również dzieci. Z danych GUS dotyczących udziału dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku wynika, że najgorsza sytuacja w tym względzie panuje w gminie Chmielnik, gdzie 53,5% dzieci w tym wieku przysługuje zasiłek oraz w gminie Górno (49,5%) i Daleszyce (47,6%).

6.3.1.3. Opieka zdrowotna

W obszarze MOF OW Kielce szpitale zlokalizowane są w gminach: Kielce, Chęciny, Morawica, Chmielnik, przy czym najwięcej znajduje się w rdzeniu Obszaru. Ranga i rola poszczególnych szpitali jest zróżnicowana. Instytucje wielospecjalistyczne o zasięgu ponadregionalnym posiadają Kielce (Wojewódzki Szpital Zespolony, Świętokrzyskie Centrum Onkologii, Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Świętokrzyskie Centrum Matki i Noworodka – szpital specjalistyczny, Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii - 2 placówki). Ponadto szpitale specjalistyczne o randze regionalnej znajdują się w: Czerwonej Górze (Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. św. Rafała) i Morawicy (Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy). Chmielnik jest jedyną gminą w województwie świętokrzyskim, która posiada szpital ogólny, mimo, że nie jest ośrodkiem powiatowym.

Głównym zagrożeniem życia mieszkańców MOF OW Kielce, jak również problemem zdrowotnym są nadal, podobnie jak w województwie, choroby układu krążenia. Średni wskaźnik zgonów na choroby układu krążenia w 2015 r. wynosił: w powiecie skarżyskim - 59,1%, kieleckim - 54,6%, a w Kielcach - 52,3%, przy średniej dla województwa - 55,8% i była to najczęstsza przyczyna śmierci. Drugą pod względem częstotliwości przyczyną zgonów były choroby nowotworowe. Najwyższy udział w tym względzie odnotowano w mieście Kielce - 28,9%, powiecie skarżyskim - 23,9%, a w kieleckim ziemskim - 22,2%, przy średniej dla regionu - 24,3% zgonów w regionie. Niepokoi utrzymująca się tendencja wzrostowa pod względem zapadalności na te grupy chorób.

Rysunek nr 5. Opieka zdrowotna na obszarze MOF OW.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Opieka ambulatoryjna świadczona jest w MOF OW przez 221 przychodni (w gminie Łączna -1), w tym 31 podległe samorządowi terytorialnemu (w województwie odpowiednio 606 i 156). Średnia liczba mieszkańców przypadająca na jedną przychodnię w MOF OW wynosi 1 536 (MOF OW wraz z Łączną – 1552), zaś dla woj. świętokrzyskiego wynosi 2 067 osób. Liczba porad udzielonych przez zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (łącznie z poradami z izb przyjęć) na 1 mieszkańca dla MOF OW wynosiła – 8,4 (MOF OW wraz z Łączną – 8,3), przy czym najwięcej porad można było uzyskać w Kielcach - 11,4, następnie w gminie Morawica – 7,1, zaś najmniej w gminie Łączna – 2,7, Piekoszów – 2,8 oraz Daleszyce – 2,9, przy średniej dla województwa – 6,7.

W 2017 roku w ramach programów profilaktycznych bezpłatne badania profilaktyczne można było wykonać w ZOZ-ach, które podpisały stosowną umowę z NFZ. Programem profilaktyki w zakresie: chorób układu krążenia, chorób odtytoniowych, gruźlicy, raka piersi, raka szyjki macicy i badań prenatalnych objęte

zostały osoby ubezpieczone spełniające odpowiednie kryteria. Spośród gmin poddanych analizie tylko w gminie Łączna zakontraktowano ww. badania w 1 przychodni, zaś w gminie Piekoszów w 2. Pozostałe gminy oferowały przedmiotowe badania w 3-4 przychodniach, przy średniej dla województwa wynoszącej 4. Pozytywnie pod tym względem wyróżniały się Kielce – 89 przychodni.

Istotnym elementem infrastruktury opieki zdrowia na obszarze MOF OW jest Świętokrzyskie Centrum Onkologii, świadczące specjalistyczne usługi wykraczające poza granice województwa. Ponadto wymienić należy także Regionalne Centrum Krwiodawstwa oraz Bankiem Tkanek w Morawicy, a także Świętokrzyskie Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego oraz Biobank Świętokrzyski w Podzamczu Chęcińskim. Wspomnieć należy również o tym, że na obszarze MOF OW funkcjonuje, jedyny w województwie świętokrzyskim, lotniczy zespół ratunkowy mający swoją siedzibę w Masłowie.

6.3.1.4. Kultura

Działalność kulturalna na obszarze MOF OW Kielce w 2016 r. wg BDL GUS prowadziło 22 jednostki publiczne (centra, domy, ośrodki kultury, kluby świetlice), z czego 6 placówek znajdowało się w stolicy regionu. W niektórych gminach nie posiadających ww. obiektów rozpowszechnianiem kultury zajmowały się biblioteki publiczne (Miedziana Góra, Zagnańsk, Łączna). Ich ogólna liczba w MOF OW Kielc wynosiła 47, przy czym najwięcej – 14 zlokalizowanych było w Kielcach.

W 2016 r. muzea (10 obiektów), oprócz stolicy regionu (8 obiektów), zlokalizowane były jeszcze w gminach: Chęciny i Strawczyn. Wszystkie galerie i salony sztuki (6 obiektów) znajdowały się na terenie miasta Kielce. Podobnie kina stałe (3 obiekty) posiadały swoje sale na terenie stolicy regionu.

Kielce, jako miasto wojewódzkie, niewątpliwie koncentrują największą liczbę jednostek pielęgnujących i rozpowszechniających kulturę. Pozostałe ośrodki zajmują się rozpowszechnianiem kultury na mniejszą skale, ale poprzez kultywowanie lokalnych zwyczajów i tradycji przyczyniają się do ubogacania jej zasobów w skali całego regionu.

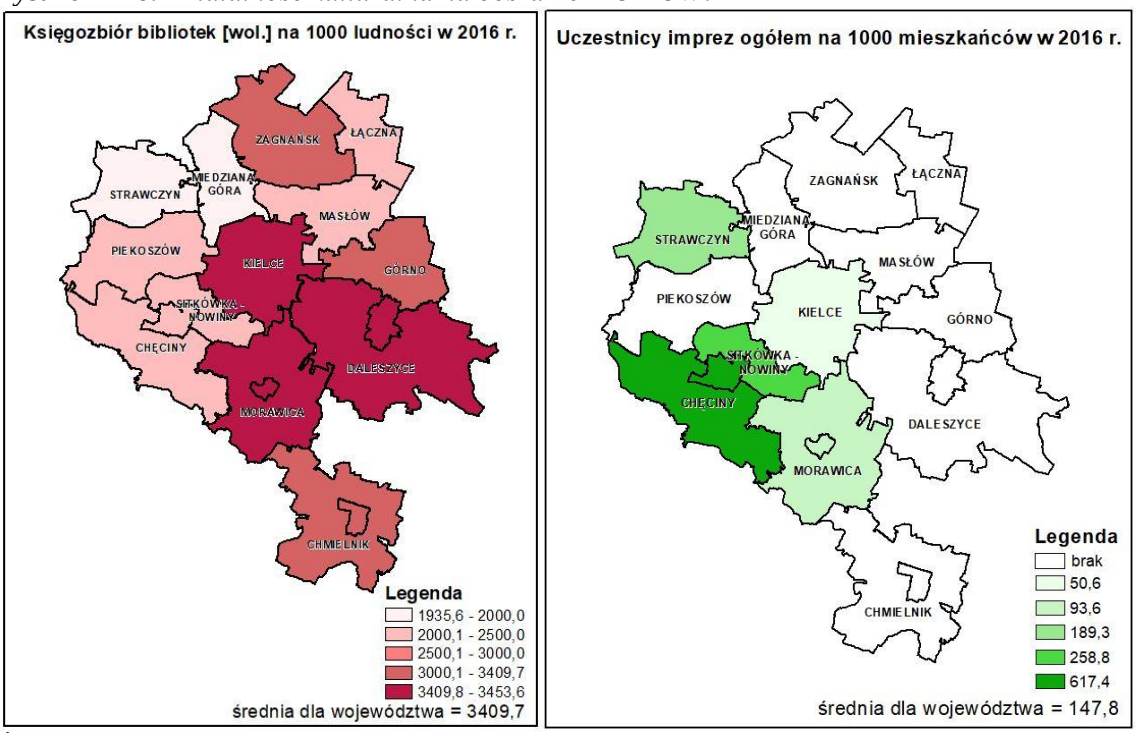
Placówki kultury najwyższej rangi koncentrują się niemal wyłącznie w Kielcach. Wśród najważniejszych instytucji, których działalność i zasięg ma charakter regionalny i ponadregionalny, a w przypadku niektórych placówek zlokalizowanych w Kielcach – zasięg krajowy, funkcjonujących w granicach MOF OW Kielce wymienić należy:

- filharmonię: Międzynarodowe Centrum Kultur (Filharmonia Świętokrzyska w Kielcach);
- teatry: Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach, Teatr Lalki i Aktora „Kubuś" w Kielcach, Kielecki Teatr Tańca;
- galerie, obiekty wystawiennicze: Biuro Wystaw Artystycznych w Kielcach, Galeria Sztuki Współczesnej WINDA w Kielcach, Galeria Współczesnej Sztuki Sakralnej „Dom Praczki" w Kielcach, Świętokrzyska Galeria Sztuki Współczesnej „Zachęta", Wieża Sztuki (Galeria Arkadiusza Latosa w Kielcach), Galeria związku Polskich Artystów Plastyków;
- inne instytucje pełniące rolę centrów kultury: Kieleckie Centrum Kultury, Wojewódzki Dom Kultury, Dom Środowisk Twórczych, Centrum Edukacyjne „Szklane Domy" (gmina Masłów);
- muzea: Muzeum Narodowe, Muzeum Wsi Kieleckiej (Dworek Laszczyków), Muzeum Zabawek i Zabawy, Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego, Muzeum Dialogu Kultur, Muzeum Geologiczne (Geopark Kielce), Muzeum Historii Kielc, Muzeum Diecezjalne w Kielcach, Park Etnograficzny w Tokarni (gmina Chęciny), Dworek Stefana Żeromskiego (gmina Masłów), Pałacyk Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku (gmina Strawczyn);
- pozostałe instytucje o charakterze edukacyjno-muzealnym: Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne (gmina Chęciny), Europejskie Centrum Edukacji Geologicznej (gmina Chęciny), Przystanek Historia (Centrum edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki) w Kielcach, Wzgórze Zamkowe w Kielcach (Ośrodek Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej, Instytut Dizajnu), Centrum Geoedukacji w Kielcach, Ogród Botaniczny w Kielcach, Ośrodek Edukacyjno-Muzealny „Świętokrzyski Sztetl im. Majera Małego" (gmina Chmielnik), Ośrodek Tradycji Garncarstwa w Chałupkach (gmina Morawica), Ogród Zoologiczny „Leśne Zacisze" w Lisowie-Wygwizdowie (gmina Morawica);
- kina stałe zlokalizowane wyłącznie w Kielcach: Helios, Multikino, Kino „Moskwa", Kino „Fenomen".

Centra i ośrodki kultury zapewniające zaspokajanie potrzeb mieszkańców na poziomie podstawowym występują niemal we wszystkich ośrodkach gminnych MOF OW Kielce. Jedynie w przypadku trzech gmin: Zagnańsk, Łączna i Miedziana Góra zadania te realizują biblioteki. Ponadto w gminach: Chęciny, Sitkówka-Nowiny i Daleszyce obiekty sportowe znajdują się w dyspozycji: Centrum Kultury, Sportu w Chęcinach, Gminnego Ośrodka Kultury „Perła” w Sitkówce-Nowiny, Miejskiego Ośrodka Kultury w Daleszycach.

Imprezy festiwalowe i konkursy organizowane są głównie w Kielcach: Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Sakralnej „Anima Mundi”, Międzynarodowy Festiwal Jeunesses Musicales, Międzynarodowy Harcerski Festiwal Kultury Młodzieży Szkolnej, Międzynarodowy Konkurs dla Projektantów i Entuzjastów Mody „Off fasion”, Międzynarodowy Konkurs pianistyczny im. Maurycego Moszkowskiego „Per Aspera ad Astra”, Międzynarodowy Festiwal Piosenkarzy Dziecięcych i Młodzieżowych im. Henryka Morysa, Międzynarodowe Spotkania Chóralne Ad Gloriam Dei, Festiwal Form Dokumentalnych „NURT”(Ogólnopolski Niezależny Przegląd Form Dokumentalnych), Kielecki Festiwal Nauki, Świętokrzyskie Dni Muzyki, Festiwal Jazzowy Milesa Davisa, Festiwal Pieśni Wielkopostnych, Ogólnopolski Taneczny Sabat Zespołów Dziecięcych i Młodzieżowych "O Złotą Miotłę Baby-Jagi", Festiwal Tańca, Ogólnopolski Konkurs Zespołów Rockowych "Rock-Front", Ogólnopolski Festiwal Zespołów Artystycznych Wsi Polskiej, Ogólnopolski Festiwal i Konkurs Gitarowy, Ogólnopolski Konkurs Skrzypcowy dla uczniów szkół muzycznych I i II st., Festiwal Scyzoryki. Ponadto tego rodzaju imprezy organizowane są również w innych gminach MOF OW: Festiwal Kultury Żydowskiej „Tryptyk Żydowski”, Plener Malarski, Zamkowe Spotkania z Muzyką, Narodowe Czytanie (gmina Chęciny), Dni Kultur w Chmielniku (dawniej Spotkania z Kulturą Żydowską). Wspomnieć należy, że wiele ośrodków gminnych organizuje imprezy kulturalne o charakterze lokalnym, takie jak m.in.: „Święto Chleba” (Tokarnia, gmina Chęciny), „Powitanie wiosny nad zalewem”, „Noc świętojańska”, „Dożynki gminne”, „Dzień Dziecka”, liczne pikniki i konkursy oraz „Sylwester pod gwiazdami” (gmina Morawica), Święto Gminy „Strawczynada” (gmina Strawczyn), Dni Nowin oraz Dożynki Gminne (gmina Sitkówka-Nowiny), Urodziny Dębu Bartka (gmina Zagnańsk).

Rysunek nr 6. Działalność kulturalna na obszarze MOF OW.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na obszarze MOF OW kina koncentrują się w Kielcach i skupiają 68,0% (729 397 osób) wszystkich widzów w regionie.

Obiekty muzealne posiadają Kielce oraz gminy: Chęciny i Strawczyn. Zwiedzający te obiekty (349 686 osób) stanowią 48,8% wszystkich zwiedzających w województwie świętokrzyskim.

Niepokojące zjawisko stanowi spadek zainteresowania bibliotekami, pomimo powiększania księgozbioru. Przyjmując, że 2012 r.=100, dynamika liczby czytelników dla MOF OW w 2016 r. wynosiła 82,0 (MOF OW wraz z Łączną – 82,2), niemniej jednak były gminy, w których dynamika przyjmowała wartości powyżej 100: Łączna, Miedziana Góra, Morawica, Piekoszów, Zagnańsk, Strawczyn. Przyczyn takiego stanu rzeczy można poniekąd upatrywać w niezadawalającej ofercie księgozbioru oraz w rosnącym użytkowaniu mediów cyfrowych.

Słabnące zainteresowanie galeriami sztuki można starać się wytłumaczyć niedostatkiem nowoczesnych (multimedialnych) form usług związanych z ekspozycją zasobów. Uczestnictwo w życiu kulturalnym poszczególnych gmin wyrażone liczbą osób biorących udział w imprezach ogółem na 1000 mieszkańców prezentuje Rysunek nr 6.

6.3.2. Problemy i główne obszary problemowe z zakresu infrastruktury społecznej

- narastająca potrzeba zapewnienia odpowiedniego standardu opieki zdrowotnej (podstawowej i specjalistycznej) oraz opieki społecznej (dla potrzeb osób starszych i niepełnosprawnym) mieszkańcom MOF OW;
- niedostateczna liczba oraz zbyt niski standard placówek kultury „wysokiej" w Kielcach oraz brak, w niektórych gminach MOF OW, centrów kultury oraz niewystarczająca ich oferta;
- dość duży udział społeczeństwa korzystającego ze środowiskowej pomocy społecznej w granicach MOF OW Kielce.

7. Transport i łączność

7.1. Ogólna ocena systemu transportowego

Spójny system transportowy jest atrybutem konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej regionów. Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 roku w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylającym decyzję nr 661/2010/UE, w obszarze Polski ustanowiono dwa korytarze europejskie: Bałtyk-Adriatyk i Morze Północne-Bałtyk oraz dwupoziomową strukturę transeuropejskiej sieci transportowej, obejmującą sieć kompleksową i ustanowioną w oparciu o nią sieć bazową. W analizowanym obszarze funkcjonalnym ośrodka wojewódzkiego znalazły się elementy europejskiej sieci kompleksowej takie jak: linia kolejowa nr 8 Warszawa Zachodnia-Kraków Główny Osobowy, linia kolejowa nr 61 Kielce-Fosowskie oraz droga ekspresowa S-7 i droga ekspresowa S-74. Stanowią one połączenie Kielc z bazową siecią europejską, w tym z węzłami tej sieci: Warszawą, Łodzią, Katowicami i Krakowem.

Przez obszar funkcjonalny przebiegają drogi krajowe nr: 7, 73, 74, 78, drogi wojewódzkie nr: 745, 748, 750, 752, 753, 761, 762, 763,764, 765, 766, 786 oraz linie kolejowe nr: 8, 61, 73, 70 i LHS. System ten uzupełniany jest siecią dróg powiatowych. W MOF OW funkcjonuje również lotnisko lokalne w Masłowie obsługujące loty sportowe i dyspozycyjne małych samolotów pasażerskich.

Podstawowym węzłem komunikacyjnym obszaru funkcjonalnego o znaczeniu krajowym są Kielce. Do węzłów regionalnych, zgodnie z *„Programem Rozwoju Infrastruktury Transportowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020"* zaliczony został Chmielnik. W programie tym wymienia się następujące korytarze transportowe przebiegające przez obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego:

- korytarz krajowy Warszawa - Kielce - Kraków, tworzony przez realizowaną drogę ekspresową S-7 i modernizowaną linię kolejową znaczenia państwowego nr 8 Warszawa - Kraków;
- korytarz krajowy Łódź - Kielce - Rzeszów, tworzony przez realizowaną drogę ekspresową S-74 Sulejów (Łódź) – Kielce-Nisko (Rzeszów) i przebiegającą w pewnym oddaleniu linię kolejową nr 25 Łódź Kaliska-Skarżysko-Kamienna - Sandomierz – Ocice (Rzeszów);
- korytarz krajowy Lublin - Kielce - Jędrzejów - Katowice, tworzony przez drogi nr 74, 7 i 78 oraz zmodernizowane linie kolejowe Kielce - Włoszczowa - CMK i szerokotorową LHS;
- korytarz krajowy Warszawa — Kielce — Tarnów tworzony przez drogę nr 7 i 73 oraz linie kolejową nr 8 Warszawa-Kraków i linie kolejową nr 73 Kielce-Tarnów, wymagającą budowy nowego odcinka od Buska-Zdroju do Żabna;
- korytarz regionalny, łączący na terenie województwa ośrodki położone wzdłuż Linii Hutniczej Szerokotorowej (Sędziszów, Staszów, Sandomierz), którego elementami w obszarze funkcjonalnym są linia LHS oraz ciąg drogi krajowej nr 78 i drogi wojewódzkiej nr 765.

Pozostałe drogi wojewódzkie stanowią sieć powiązań wewnątrz obszaru funkcjonalnego, która po wykonaniu niezbędnych obejść miejscowości i osiągnięciu planowanych standardów technicznych na odcinkach o największym natężeniu ruchu stwarza podstawy do uzyskania odczuwalnej poprawy warunków komunikacji wewnętrznej.

Za najważniejsze zagrożenia i problemy rozwoju układu transportowego uznaje się:

- peryferyjność obszaru względem głównych korytarzy transportowych, brak międzynarodowego lotniska obniżająca konkurencyjność wobec ościennych metropolii;
- dekapitalizację dróg spowodowaną zbyt niskimi, w stosunku do potrzeb w latach ubiegłych, nakładami na ich utrzymanie i modernizację;
- wyczerpującą się przepustowość dużej części odcinków dróg wylotowych w rejonie większych miast;
- utrudnienia w przebudowie dróg głównych spowodowane ich obudową i problemami z wykupem gruntów;
- brak obwodnic większych miejscowości w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich w tym wschodniego i południowego odcinka obwodnicy Kielc;
- brak powiązania kolejowego obszaru z CMK oraz na perspektywicznym kierunku Busko-Zdrój — Żabno;
- zły stan techniczny linii kolejowych.

Głównymi rezerwami, tkwiącymi w układzie komunikacyjnym województwa są:

- niewykorzystany potencjał przewozowy linii kolejowych, dwutorowych, zelektryfikowanych z dużą stacją rozrządową w Skarżysku-Kamiennej oraz linii szerokotorowej (LHS) ze stacją wymiany podwozi wagonów w Sędziszowie jak też Centralnej Magistrali Kolejowej;
- gęsta sieć dróg o nawierzchni twardej nie wymagająca praktycznie rozbudowy, a jedynie poprawy nawierzchni i poszerzeń jezdni.

Główne obszary problemowe w zakresie komunikacji tworzą:

- obszary zurbanizowane na których nie ma wystarczającej separacji ruchu tranzytowego od lokalnego;
- potencjalne kolizje z obszarami chronionymi, gdzie istnieje potrzeba szczególnie starannej oceny ich wpływu na środowisko przyrodnicze i przedstawienia rozwiązań wariantowych.

7.2. Telekomunikacja

Powszechny dostęp do telefonii komórkowej powoduje systematyczny spadek zapotrzebowania na usługi telefonii „kablowej". Istniejące i przebudowywane sieci kablowe w coraz większym stopniu służą przesyłowi danych. W grudniu 2015 roku zakończyła się realizacja projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej", co było pierwszym etapem w drodze do zapewnienia możliwości dostępu do Internetu szerokopasmowego na terenie województwa. Obecnie, w drugim etapie, budowana jest sieć tzw. ostatniej mili, która ma zapewniać bezpośredni dostęp do sieci szerokopasmowej.

W zakresie pokrycia zasięgiem sieci telefonii komórkowej analizowany obszar funkcjonalny nie odbiega od standardów krajowych. Najlepsza sytuacja w zakresie zasięgu i jakości sygnału występuje w Kielcach oraz w rejonie większych miejscowości. Na pozostałych obszarach, zwłaszcza tych słabo zurbanizowanych, sieć może pracować w niższych standardach. Sytuacja jednak systematycznie się poprawia, a operatorzy sieci komórkowej cały czas zwiększają zasięg, jakość i paletę usług.

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO – PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

ISTNIEJĄCA INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

LEGENDA

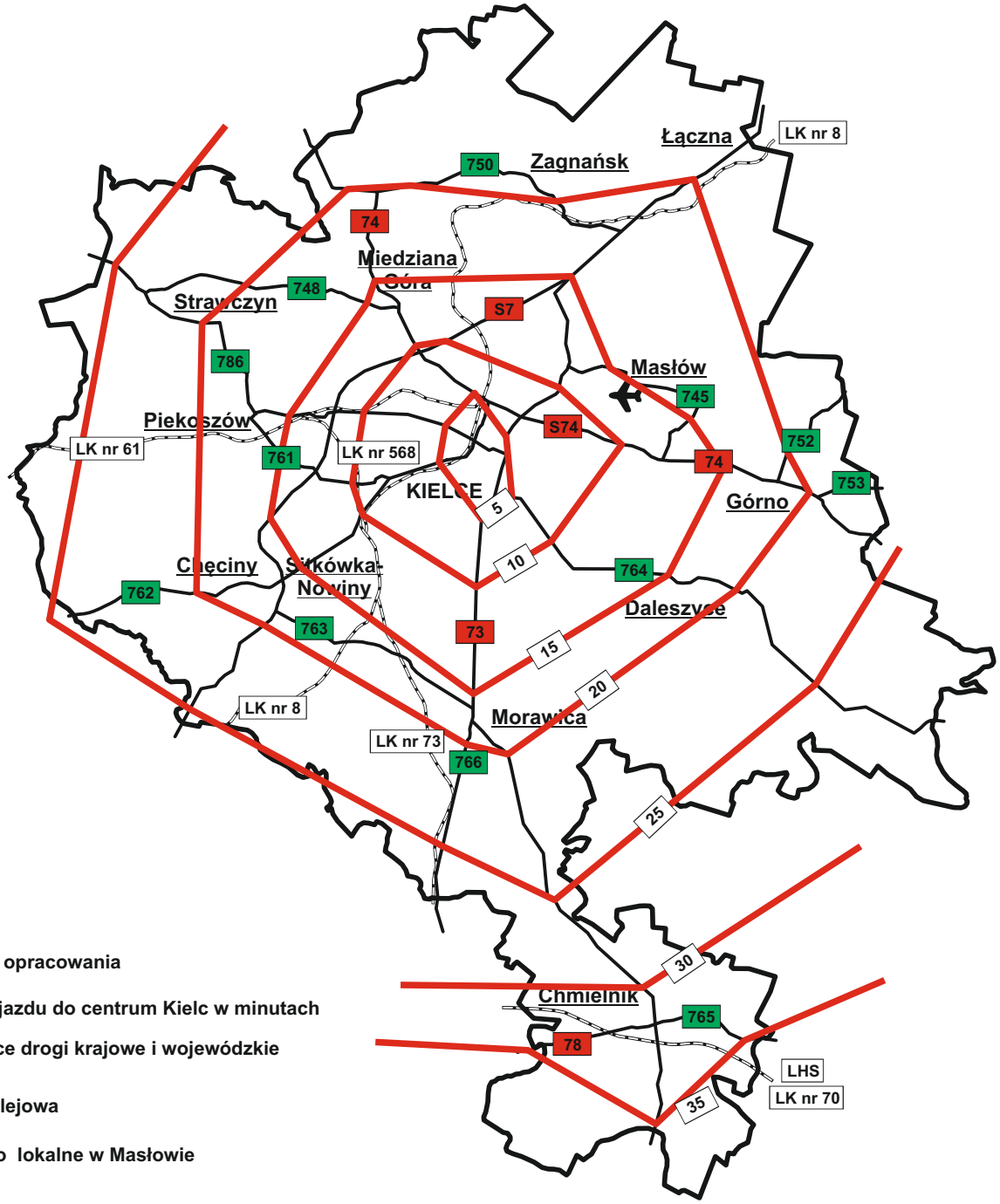
- Granica opracowania
- Granica gmin
- S7 — Droga ekspresowa
- 78 — Droga krajowa
- 745 — Droga wojewódzka
- LK nr 8 — Linia kolejowa
- Lotnisko lokalne w Masłowie

Źródło: Opracowanie własne.

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce; tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO – PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

EKWIDYSTANTY DOJAZDU DO KIELC

LEGENDA

- Granica opracowania
- 5 — czas dojazdu do centrum Kielc w minutach
- S7 / 78 / 745 — Istniejące drogi krajowe i wojewódzkie
- LK nr 8 — Linia kolejowa
- Lotnisko lokalne w Masłowie

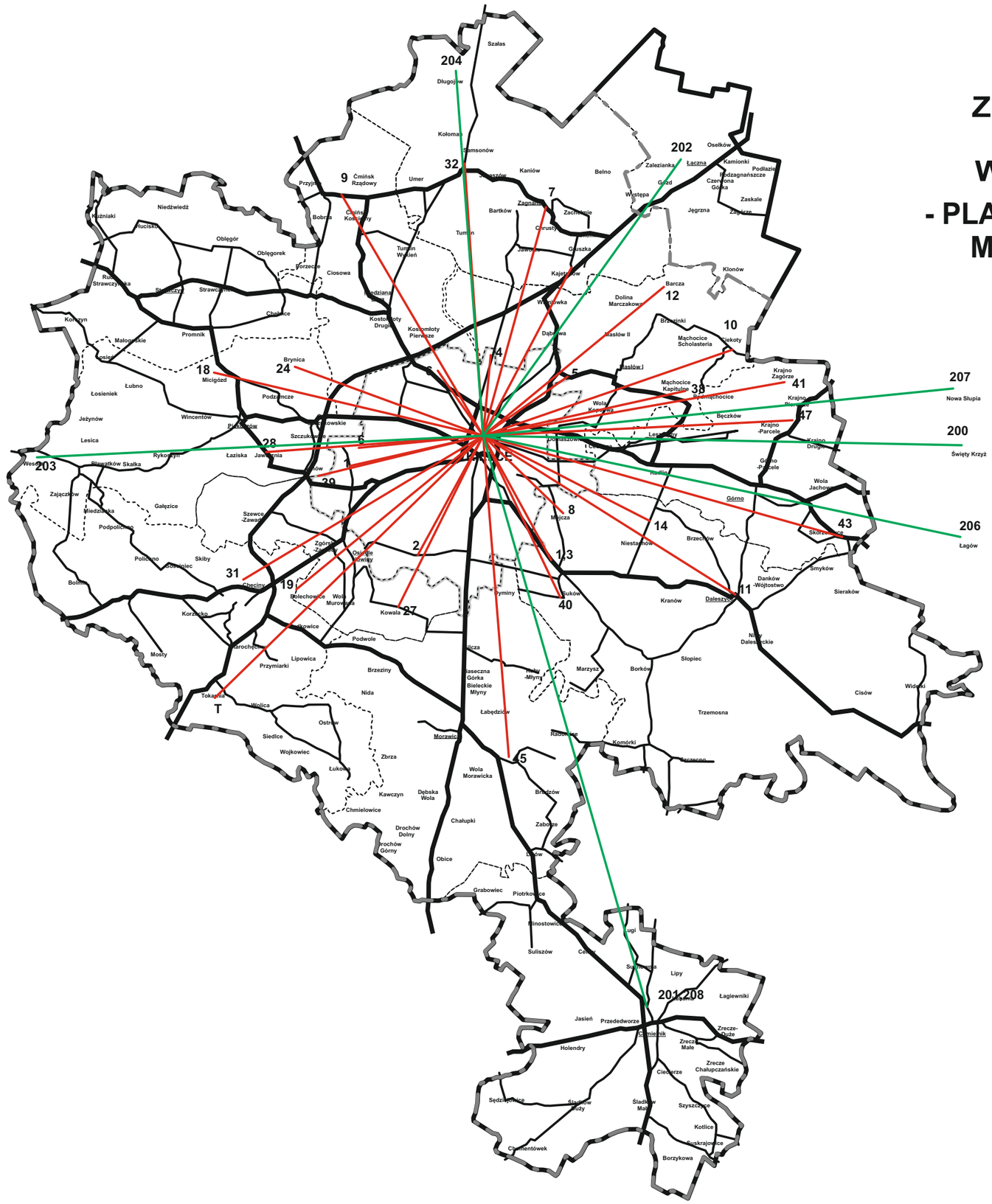
Źródło: Opracowanie własne.

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce; tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

- PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

Siatka połączeń komunikacji publicznej

LEGENDA

- granica opracowania
- granica MOF OW przyjęta w PZPWŚ
- granica gmin
- droga główna (krajowa, wojewódzka)
- droga lokalna (powiatowa, gminna, miejska)
- 41 — linia autobusowa miejska
- 207 — linia autobusowa regularna

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

8. Infrastruktura techniczna i komunalna

8.1. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków

Wody powierzchniowe i podziemne są źródłem zaopatrzenia w wodę poszczególnych sektorów gospodarki narodowej, w tym: przemysłu, rolnictwa i gospodarki komunalnej. Na omawianym obszarze do zaopatrzenia w wodę gospodarstw domowych wykorzystuje się wody podziemne.

Skomplikowana budowa geologiczna, strukturalna i duże zróżnicowanie litograficzne utworów sprawiają, że warunki hydrologiczne na omawianym obszarze są zróżnicowane. Na rozległych obszarach wodonośnych, zlokalizowane są ujęcia komunalne dla miasta Kielce i gmin sąsiadujących z ośrodkiem wojewódzkim. Występuje tu 8 pięter wodonośnych.

Tabela nr 7. Wodonośność poziomów wodonośnych w obrębie aglomeracji kieleckiej wyrażona wydajnością potencjalną typowej studni wierconej.

Poziom wodonośny	Litologia warstwy	Wydajność potencjalna studni [m^3/h]
Plejstoceński	piaski, piaski ze żwirem	10-30
Środkowotriasowy	wapienie i margle	30-50
Dolnotriasowy	piaskowce i mułowce przewarstwione iłami i iłowcami	10-30
Górnopermski	piaskowce, zlepieńce, margle, mułowce	10->120
Dolnokarboński	łupki	<10
Górnodewoński (famen)	margle, łupki, wapienie	<10
Środkowo i Górnodewoński (Fran)	wapienie i dolomity	10->120
Dolnodewoński	piaskowce kwarcytowe, mułowce	<10
Piętra: sylurskie, ordowickie i kambryjskie	Mułowce, piaskowce, łupki, iłowce, iły	<10

Źródło: PIG, Jan Prażak — Ujęcia wód podziemnych aglomeracji kieleckiej (materiał konferencyjny).

Na obszarze MOF OW wszystkie gminy są wyposażone w system wodociągowy. Pokrycie mniej niż 100% wynika z niechęci podłączenia się do wodociągu mieszkańców, jak również występowania miejsc, gdzie trudno dotrzeć z uzbrojeniem do rozproszonych terenów zabudowy mieszkaniowej. Na analizowanym obszarze występuje szereg ujęć wodnych, jednak tylko ujęcia w Sitkówce-Nowinach (uj. Bolechowice) i Kielcach (uj. Białogon), posiadają ustanowione strefy ochronne.

Według danych GUS pobór wód na potrzeby gospodarki narodowej i ludności województwa świętokrzyskiego w latach 2010–2015 wahał się w przedziale od 1240,6 hm^3 w roku 2013 do 1403,5 hm^3 w roku 2010.

Stolica województwa świętokrzyskiego zaopatrywana jest w wodę pitną z ujęć głębinowych zlokalizowanych w Dolinie Białogońskiej i w gminie Zagnańsk oraz indywidualnych studni głębinowych znajdujących się na terenie miasta. Sumaryczna wydajność eksploatacyjna ww. ujęć wynosi 67 560 m^3/d. W 2002 roku rozpoczęto eksploatację nowego ujęcia — Dyminy. Wydajność eksploatacyjna ujęcia wynosi 11 000 m^3/d. Na dzień dzisiejszy zapotrzebowanie na wodę aglomeracji kieleckiej kształtuje się na poziomie 45 000 m^3/d.

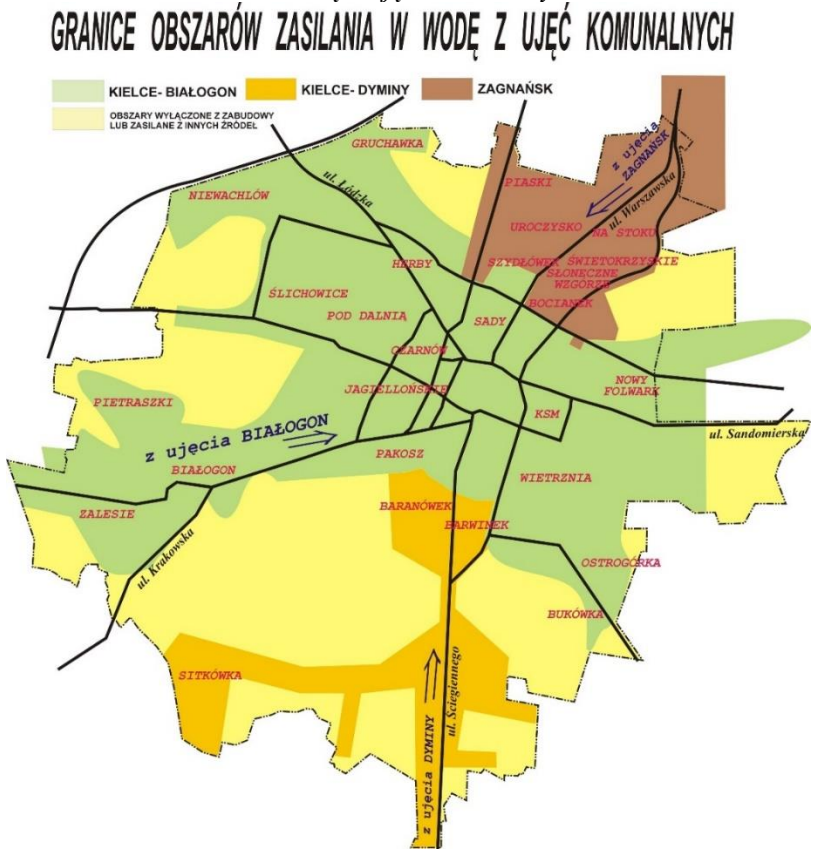
Procentowy udział wody z poszczególnych ujęć w ogólnym zaopatrzeniu w wodę miasta Kielce przedstawia się następująco:

- ujęcie Białogon 64% (zdolność eksploatacyjna ujęcia wynosi 24 960 m^3/d.);
- ujęcie Zagnańsk 23% (zdolność eksploatacyjna ujęcia wynosi 21 600 m^3/d.);
- ujęcie Dyminy 11% (zdolność eksploatacyjna ujęcia szacowana jest na 11 000 m^3/d.);
- studnie awaryjno-wspomagające 2%.

W obrębie działalności wodociągów kieleckich, poza miastem Kielce, pozostają gminy: Zagnańsk, Sitkówka-Nowiny oraz Masłów. Pozostałe gminy zaopatrywane są z własnych ujęć oraz gmin sąsiednich.

W celu ograniczenia negatywnego wpływu działalności człowieka na zasoby i jakość wód podziemnych wprowadza się m.in. strefy ochronne wokół ujęć wód. Konieczność ustanowienia stref ochronnych wynika z analizy warunków hydrogeologicznych rejonów ujęcia. Zadaniem stref ochronnych jest pełne zabezpieczenie terenu ujęcia oraz obszaru oddziaływania na ujęcie przed przypadkowym lub umyślnym zanieczyszczeniem, mogącym doprowadzić do pogorszenia się jakości zasobów tych wód.

Rysunek nr 7. Granice obszarów zasilania w wodę z ujęć komunalnych.

Źródło: http://wod-kiel.com.pl/produkcja-wody-,27.html

Z uwagi na wysoką jakość zarówno fizykochemiczną, jak i bakteriologiczną, ujmowana woda z ujęcia Białogon i Dyminy nie jest poddawana procesowi uzdatniania oraz dezynfekcji. Ujcie wody w Zagnańsku posiada również wysoką jakość wody pod względem fizykochemicznym oraz bakteriologicznym i nie wymaga generalnie uzdatniania i dezynfekcji. Jednak z uwagi na znaczną odległość ujęcia od miasta Kielce (12 km), woda zgromadzona w czerpni głównej przed przesłaniem rurociągiem tranzytowym do miejskiej sieci rozdzielczej dezynfekowana jest podchlorynem sodu.

Zanieczyszczenie wód to jeden z poważniejszych problemów współczesnych czasów. Wszystkie ścieki odprowadzane do wód pogarszają ich jakość, zmieniają skład chemiczny i fizyczny oraz oddziałują niekorzystnie na zamieszkujące je organizmy.

Obszar MOF OW z uwagi na rozwój przemysłu, wysoką urbanizację oraz w mniejszym stopniu rolnictwo poddany jest silnej antropopresji. Zagrożeniem dla środowiska wodnego są tutaj przede wszystkim ścieki bytowo-gospodarcze oraz zanieczyszczenia obszarowe spływające do wód powierzchniowych wraz z wodami opadowymi, a także ścieki pochodzące z zakładów przemysłowych. Wraz z rozwojem gmin na obszarze MOF OW powstały nowe szlaki komunikacyjne a wraz z nimi zanieczyszczania związkami ołowiu ze spalin oraz zanieczyszczenia spłukiwane z dróg.

Pomimo ciągle rozbudowywanego systemu kanalizacji, w dalszym ciągu występują znaczne braki w tym zakresie. Najlepiej system kanalizacyjny rozbudowany jest w sołectwach wokół ośrodka miejskiego. Średni stopień skanalizowania na analizowanym obszarze wynosi około 53%.

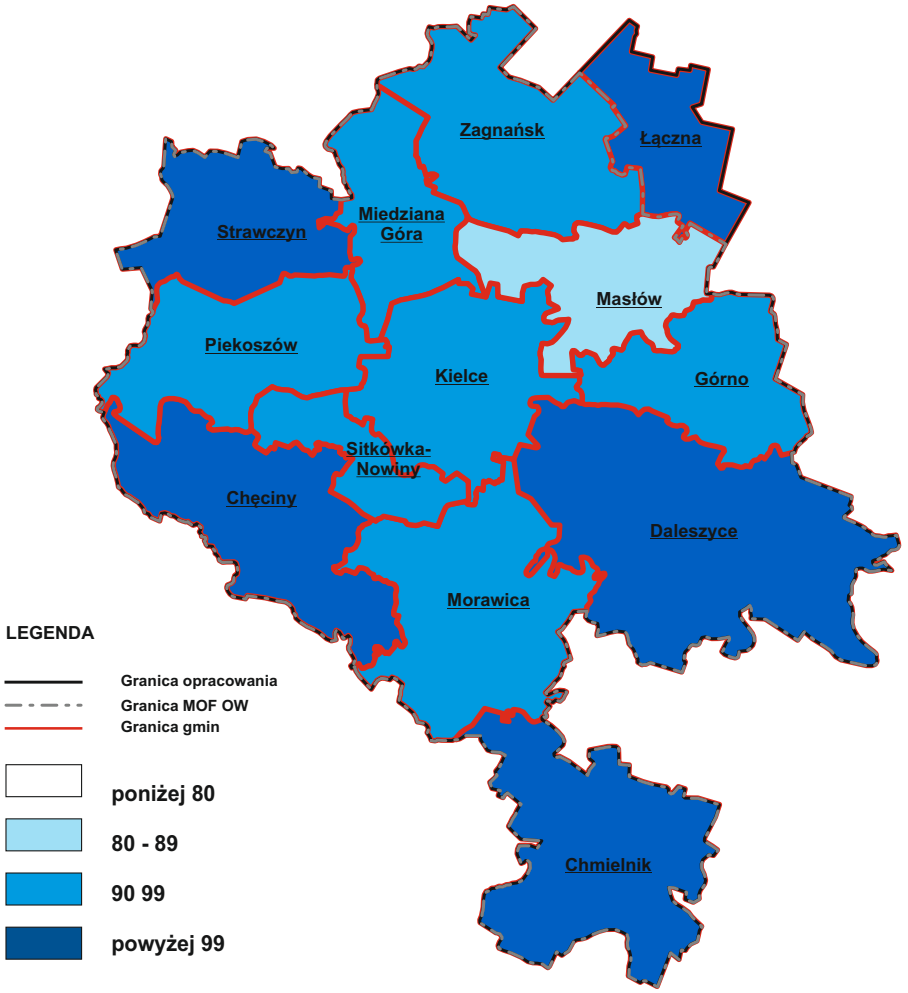
Na obszarze MOF OW zlokalizowanych jest 16 oczyszczalni komunalnych o łącznej przepustowości 66 967 m^3/d (w tym oczyszczalnia Sitkówka-Nowiny - 51 000 m^3/d). Do likwidacji przewidziane są 2 oczyszczalnie w Kielcach i Masłowie. Ścieki z tych oczyszczalni zostaną doprowadzone do oczyszczalni w Sitkówce. Siedem oczyszczalni posiada jeszcze rezerwy przepustowości. Ponadto znajduje się na tym obszarze 12 940 zbiorników bezodpływowych i 742 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z dyrektywą UE nr 91/271/EWG wszystkie aglomeracje o równoważnej liczbie mieszkańców powyżej 2000 powinny być wyposażone w sieci kanalizacyjne dla ścieków komunalnych zakończone oczyszczalniami ścieków.

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO- PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

WSKAŹNIK ZWODOCIĄGOWANIA I SKANALIZOWANIA OBSZARU MOF OW

WSKAŹNIK ZWODOCIĄGOWANIA GMIN (%)

WSKAŹNIK SKANALIZOWANIA GMIN (%)

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

Tabela nr 8. Stopień zwodociągowania i skanalizowania gmin.

Lp.	Gmina	stopień zwodociągowania [%]	stopień skanalizowania [%]
1	Miedziana Góra	98	50
2	Zagnańsk	95	45
3	Morawica	100	86
4	Górno	99	40
5	Daleszyce	98	48
6	Masłów	73,7	16,9
7	Sitkówka Nowiny	98	97
8	Chęciny	99	32
9	Piekoszów	93	33
10	Strawczyn	96,7	70
11	Chmielnik	100	34,6
12	Kielce	98	93,2
13	Łączna	100	40

Źródło: Dane uzyskane z ankiet gminnych (ilość wsi wyposażonych w sieć kan.-wod. do ilości wsi niewyposażonych w sieć kan.-wod.)

Sejmik Województwa w drodze uchwały wyznacza aglomeracje po uzgodnieniu z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej i właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska (dla obszarów objętych przynajmniej jedną formą ochrony przyrody) oraz po zasięgnięciu przez marszałka województwa opinii zainteresowanych gmin. Na obszarze woj. zostały wyznaczone 74 Aglomeracje, w tym 10 powyżej 15000 RLM. Wyznaczone aglomeracje stanowią prawo miejscowe i określają kierunki działań obszarowych w zakresie gromadzenia i oczyszczania ścieków komunalnych.

Problem w omawianej dziedzinie stanowią wody opadowe. Na analizowanym obszarze kanalizacja deszczowa istnieje tylko mieście wojewódzkim (nie na całym obszarze) oraz w niektórych ośrodkach gminnych i miejskich na niewielkich fragmentach. Większość wód opadowych odprowadzana jest za pomocą przydrożnych rowów.

W zakresie gospodarki ściekowej problemem są również nadmierne spływy wód do odbiorników nieprzystosowanych do ich odbioru, wywołanym uszczelnieniem dużych obszarów zurbanizowanych (duże powierzchnie betonowe, asfaltowe itp.).

Tabela nr 9. Podział aglomeracji na grupy wg. RLM (stan na lipiec 2017 roku).

	Nazwa aglomeracji	RLM
Powyżej 100 000RLM		
1	Kielce	255 658
od 15 000 do 100 000 RLM		
2	Morawica	15 500
od 5000 do 15 000 RLM		
3	Piekoszów	14 863
4	Miedziana Góra	9 960
5	Zagnańsk	9 013
6	Strawczyn	6 924
7	Chmielnik	7 239
8	Marzysz gm. Daleszyce	7 665
9	Chęciny	5 380
10	Cedzyna gm. Górno	5 818
do 5000 RLM		
11	Daleszyce	4 940
12	Łączna	2 477
13	Barcza gm. Zagnańsk	2 333
14	Skorzeszyce gm. Górno	3 898

Źródło: Urząd Marszałkowski woj. świętokrzyskiego

8.2. Gospodarka odpadami

„Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego" opracowywany jest w ramach realizacji przepisów ustawy o odpadach. W obowiązującym Planie gospodarki odpadami odniesiono się do trzech zasadniczych strumieni odpadów: odpadów komunalnych, odpadów niebezpiecznych i pozostałych. W Planie wskazano potrzebę rozwijania systemu zapobiegania powstawaniu odpadów, prowadzenia edukacji ekologicznej mieszkańców, dalszego rozwoju selektywnego zbierania i odbierania odpadów oraz funkcjonowania wystarczającej liczby instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

W poniższej tabeli przedstawiono ilość wytwarzanych odpadów w 2015 r. w województwie świętokrzyskim według danych GUS.

Tabela nr 10. Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone i nagromadzone w 2015 r.

Wyszczególnienie	Odpady wytworzone w ciągu roku			
	ogółem	poddane odzyskowi	unieszkodliwione	
			razem	termicznie
	tys. t			
Województwo świętokrzyskie	7127,2	3174,4	2521,9	11,7
Powiat kielecki	2382,4	907,7	1450,5	10,8
m. Kielce	118,1	22,5	1,2	0,9

Źródło: Na podstawie danych GUS

Tabela nr 11. Odpady komunalne zebrane (bez wyselekcjonowanych) w 2015 r.

Wyszczególnienie	ogółem	w tym gospodarstwa domowe
	tys. t	
Województwo świętokrzyskie	154,1	117,5
Powiat kielecki	9,5	6,9
m. Kielce	53,6	37,8

Źródło: Na podstawie danych GUS

8.2.1. Odpady komunalne

„Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego" zawiera – „Plan inwestycyjny dla województwa świętokrzyskiego" 2016-2022. Podjęto również uchwałę nr XXV/357/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego" 2016-2022. Dokument ten stanowi akt prawa miejscowego. Zgodnie z jego zapisami województwo podzielono na 6 regionów gospodarki odpadami komunalnymi. Każdy region ma wyznaczone funkcjonujące instalacje do przetwarzania odpadów. W przypadku, gdy znajdująca się w regionie instalacja ulegnie awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn, zostały wyznaczone instalacje przewidziane do zastępczej obsługi regionów. Obszar MOF OW przynależy do Regionu 4.

Zostały dla niego wyznaczone następujące instalacje:

- instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych i wydzielania ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku – msc. Promnik, gm. Strawczyn, oraz przewidziane do zastępczej obsługi instalacje w Rzędowie, gm. Tuczępy i w Końskich;
- instalacje do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzania z nich produktów o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych – msc. Promnik, gm. Strawczyn oraz msc. Przededworze, gm. Chmielnik, a także zamiennie zastępcze instalacje w msc. Przededworze, gm. Chmielnik oraz msc. Promnik, gm. Strawczyn;
- instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych – msc. Promnik, gm. Strawczyn (instalacje zastępcze – msc. Grzybów, gm. Staszów oraz Końskie).

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO – PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

PODSTAWOWE ELEMENTY GOSPODARKI ODPADAMI

Region 4 gospodarki odpadami

Region 6 gospodarki odpadami

Regionalne Zakłady Zagospodarowania Odpadów

Regionalna instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych

Regionalna instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów

Regionalna instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych

Zamknięte składowisko odpadów komunalnych

Zamknięte i zrekultywowane składowisko odpadów komunalnych

Funkcjonujące składowisko odpadów przemysłowych

Stacja demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji

Cementownia

Spalarnia komunalnych osadów ściekowych

Instalacja do produkcji paliw alternatywnych

Instalacja do przetwarzania metalu

Instalacja do przetwarzania papieru i tektury

Instalacja do przetwarzania tworzyw sztucznych

Instalacja do regeneracji rozpuszczalników

Zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów

Instalacja do fermentacji odpadów organicznych selektywnie zbieranych

Granica opracowania

Granica MOF OW z PZPWŚ

Granica gmin

Droga krajowa

Droga główna

Linia kolejowa

Wody powierzchniowe

Źródło:
- „Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” 2016- 2022

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

Gmina Łączna, która zawiera się obszarze analiz, została zaliczona do Regionu 6, dla którego wyznaczono następujące instalacje:

- instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych i wydzielania ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku – Końskie, gm. Końskie, oraz przewidziana do zastępczej obsługi instalacja w Promniku, gm. Strawczyn;
- instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzania z nich produktów o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych – Końskie, gm. Końskie, a także zastępcza instalacja w Promniku, gm. Strawczyn;
- instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych – Końskie, gm. Końskie (instalacja zastępcza – w Promniku, gm. Strawczyn).

W „Aktualizacji planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2016-2022" (Uchwała nr IV/62/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego) sporządzono wykaz miejsc spełniających warunki magazynowania odpadów. Wskazane zostały 2 miejsca na terenie województwa świętokrzyskiego. Na obszarze MOF OW zlokalizowane jest ono w miejscowości Promnik, gm. Strawczyn.

8.2.2 Odpady niebezpieczne

Odpady niebezpieczne zostały podzielone w Planie gospodarki odpadami na kilka grup. Należy zauważyć, że w latach 2011 – 2014 na terenie województwa świętokrzyskiego zagospodarowano więcej odpadów niebezpiecznych niż ich wytworzono. Miało to związek z funkcjonowaniem instalacji do termicznego przekształcania odpadów oraz składowania odpadów zawierających azbest.

Odpady zawierające PCB - unieszkodliwianie tych odpadów w latach 2011-2014 odbywało się w instalacjach zlokalizowanych poza województwem świętokrzyskim. Według stanu na koniec 2014 r. jedyna taka instalacja została zlokalizowana w Ożarowie.

Oleje odpadowe - trafiały m.in. do instalacji odzysku oraz regeneracji zlokalizowanych poza obszarem województwa. Na terenie świętokrzyskiego wykorzystywano je natomiast do produkcji paliwa alternatywnego, produkcji mas ceramicznych. Niewielką część poddawano termicznemu przekształceniu. W instalacji do regeneracji olejów odpadowych zlokalizowanej w Ostrowcu Świętokrzyskim recyklingowi była poddawana nieznaczna masa tych odpadów. Według stanu na 2014 r. na terenie województwa świętokrzyskiego zlokalizowanych było 6 instalacji, w których przetwarzano oleje odpadowe (wszystkie poza MOF OW).

Odpady medyczne i weterynaryjne - zbieranie przeterminowanych leków odbywa się głównie za pośrednictwem aptek i PSZOK. Odpady medyczne i weterynaryjne zagospodarowywano poprzez ich termiczne przekształcanie. Od 2012 r. funkcjonuje jedynie spalarnia w Sandomierzu (zlokalizowana poza MOF OW).

Zużyte baterie i akumulatory - w latach 2011 – 2014 na terenie województwa nie poddawano unieszkodliwianiu zużytych baterii i akumulatorów. Jedyny funkcjonujący zakład przetwarzania zużytych baterii i akumulatorów zlokalizowany w Piekoszowie, dokonywał sortowania, a następnie przekazywał je do innych zakładów celem dalszego przetworzenia. Dość dobrze rozwinięty jest natomiast system zbierania zużytych baterii i akumulatorów. Według stanu na koniec 2014 r. zużyte baterie i akumulatory były zbierane w 22 gminach w ramach zorganizowanego systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny - w latach 2011 – 2013 na obszarze województwa funkcjonował jeden zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego – w Piekoszowie. Podmiot przetwarzający ZSEiE utworzył punkt naprawy zużytego sprzętu. Następnie przekazywał go do ponownego użycia. 22 gminy (stan na 06. 2015 r.) utworzyły lokalne platformy na rzecz zapobiegania powstawania odpadów.

Pojazdy wycofane z eksploatacji - w ostatnich latach widoczny jest wzrost masy pojazdów wycofanych z eksploatacji, przyjmowanych do stacji demontażu. Według stanu na koniec 2014 r. na terenie MOF OW zlokalizowanych było 6 stacji demontażu (3 w Kielcach, po 1 w Piekoszowie, Chmielniku, Sitkówce-Nowiny).

Odpady zawierające azbest - zgodnie z danymi pochodzącymi z gmin (stan na koniec 2014 r.), na terenie województwa zinwentaryzowane było 352 741 Mg wyrobów zawierających azbest. Aby spełnić wymagania określone przepisami prawa w sprawie zaprzestania wykorzystywania tych wyrobów do 31 grudnia 2032 r., należy usuwać corocznie, począwszy od 2015 r. około 19597 Mg azbestu. Obowiązujące przepisy prawa zakazują

odzysku odpadów zawierających azbest, powinny być one unieszkodliwiane poprzez składowanie na wskazanych składowiskach. W województwie świętokrzyskim odpady te były unieszkodliwiane na składowisku odpadów niebezpiecznych w Dobrowie, gm. Tuczępy (poza MOF OW).

Przeterminowane środki ochrony roślin - w latach 2011 – 2014 w województwie zarejestrowano jedynie 2 przypadki wytwarzania przeterminowanych środków ochrony roślin przez 2 przedsiębiorców. W 2014 r. siedmiu przedsiębiorców wykazało, iż zbierało tego typu odpady. W latach 2011 – 2014 nie odnotowano natomiast żadnych przypadków odzysku ani unieszkodliwiania przeterminowanych środków ochrony roślin. W świętokrzyskim funkcjonują 4 instalacje, w których przetwarzane środki ochrony roślin mogą być przetwarzane w procesach termicznych. Odpady z tej grupy w latach 2011 – 2014 nie były przetwarzane na terenie świętokrzyskiego, natomiast wytworzone odpady przekazywano do instalacji poza obszarem województwa.

8.2.3. Odpady pozostałe

Odpady z przemysłu - gospodarowanie tymi odpadami przedstawia się zadawalająco. Na terenie województwa świętokrzyskiego zlokalizowanych jest szereg instalacji i urządzeń, w których zagospodarowywane są te odpady. Zlokalizowane są tu 4 czynne składowiska odpadów przemysłowych, w tym jedno w MOF OW (Kielce). W województwie zlokalizowane są ponadto 2 zamknięte składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, które na koniec 2014 r. były w trakcie rekultywacji (oba poza MOF OW). W regionie świętokrzyskim funkcjonuje jedna instalacja do termicznego przekształcania takich odpadów (gmina Ożarów).

Zużyte opony – ich zagospodarowanie następuje przede wszystkim poprzez termiczne przekształcanie w cementowniach jako paliwo. Możliwość spalania tego typu odpadów miały 4 instalacje (poza MOF OW). W latach 2011 – 2014 nie zanotowano przypadku zagospodarowania tych odpadów w procesach unieszkodliwiania.

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych i infrastruktury drogowej – w zagospodarowanie odpadów z tej grupy około 92% stanowiły procesy odzysku, w tym recykling odpadów metalowych w odlewniach żeliwa i w instalacjach do wytopu stali. W tej grupie wytworzono również pewien procent odpadów niebezpiecznych. Najwięcej wytworzono zanieczyszczonej gleby i ziemi, w tym kamieni oraz materiałów konstrukcyjnych zawierających azbest.

Komunalne osady ściekowe - postępująca w województwie rozbudowa systemów kanalizacyjnych skutkuje zwiększeniem masy powstających odpadów, w postaci komunalnych osadów ściekowych. W latach 2011 – 2014 dominującym sposobem zagospodarowania ustabilizowanych osadów ściekowych był ich odzysk poprzez rozprowadzenie na powierzchni ziemi lub wprowadzenie ich do gleby. Około 30% z masy wytworzonych w latach 2011 – 2014 osadów przekazano do rolniczego wykorzystania. Odzysk odbywał się również w instalacjach do produkcji peletu (gm. Gnojno) oraz do produkcji paliwa alternatywnego (Kielce). Osady poddawano również termicznej obróbce, przede wszystkim w instalacji do termicznego przetwarzania osadów ściekowych (gm. Sitkówka-Nowiny). 10% tej grupy odpadów złożono na składowiskach odpadów.

Odpady opakowaniowe - w latach 2011 – 2014 systematycznie wzrastała masa odpadów opakowaniowych zarówno wytwarzanych, jak i zbieranych. Największa masę odpadów opakowaniowych poddanych odzyskowi stanowiły opakowania z tworzyw sztucznych oraz metali. We wspomnianym okresie odpady z tej grupy nie były składowane na składowiskach odpadów. W 2014 r. odpady opakowaniowe poddawane były odzyskowi i recyklingowi w 27 instalacjach zlokalizowanych na terenie województwa.

Odpady wydobywcze - w świętokrzyskim utrzymuje się wydobycie surowców na wysokim poziomie. Duża skala eksploatacji kopalin oraz ich przeróbka prowadzi do wytwarzania dużych ilości odpadów wydobywczych. W latach 2011 – 2014 nastąpił wzrost w zakresie unieszkodliwienia odpadów wydobywczych. Dominującym sposobem zagospodarowania było składowanie w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych. W 2014 r. dominującym sposobem odzysku było wypełnienie odpadami wydobywczymi wyrobisk górniczych. Odpady te były wykorzystywane do rekultywacji wyeksploatowanych części wyrobisk, utwardzania i niwelacji terenów, a także poddawane odzyskowi w instalacjach. Na koniec 2014 r. na terenie MOF OW czynne było 17 takich obiektów (Sitkówka-Nowiny - 4, Morawica - 3, Chmielnik - 4, Chęciny - 2, Piekoszów - 1, Łączna - 1, Miedziana Góra – 1,Sitkówka-Nowiny/Kielce - 1).

8.3. Elektroenergetyka

Jednym z warunków podniesienia konkurencyjności inwestycyjnej jest stworzenie nowoczesnych systemów infrastruktury elektroenergetycznej, umożliwiającej pokrycie bieżących i perspektywicznych potrzeb zaopatrzenia w energię. W 2015 roku wyprodukowano ogółem w Polsce 164944,4 GWh energii elektrycznej, z czego 9898,6 GWh w województwie świętokrzyskim (6%). Liczba odbiorców energii elektrycznej w 2015 r. wynosiła 458,5 tys. (w Polsce 14476,2 tys.), a zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę - 603,1 kWh (kraj 735,8 kWh). Największym konsumentem energii elektrycznej był sektor przemysłowy — 19,5% (kraj — 30,3%), następnie sektor energetyczny — 9,8% (kraj — 15,8%), gospodarstwa domowe — 7,6% (kraj — 17,1%). Najmniejsze zużycie w tym względzie wykazuje rolnictwo — 0,3% (kraj — 0,8%) oraz sektor transportowy — 1,2% (kraj — 2,6%). W regionie moc zainstalowana w elektrowniach w 2015 roku wynosiła 1876,8 MW. Stanowiło to 4,7% mocy zainstalowanej w elektrowniach krajowych (40344 MW).

Głównym węzłem elektroenergetycznym NN w obrębie MOF OW jest stacja 400/220 kV w Micigoździe (gm. Piekoszów — „Kielce 400"). Ważniejsze stacje systemowe znajdują się w: Kielcach (Piaski - 220/110 kV) i Radkowicach (220/110 kV). Przez obszar MOF OW przebiegają następujące linie Krajowej Sieci Przesyłowej: 400 kV Połaniec - Kielce i 220 kV: Kielce - Kielce Piaski, Kielce - Joachimów, Kielce — Radkowice - Połaniec, Kielce – Łośnice, Kielce - Rożki.

8.4. Energetyka odnawialna

W obszarze MOF OW istnieje potencjał do produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Jak dotąd energia odnawialna jest w województwie świętokrzyskim stosunkowo słabo wykorzystywana. Pominąwszy Elektrownię Połaniec, Elektrociepłownię Kielce oraz cementownie, zainstalowana moc w instalacjach OZE sięga kilkunastu MW, co oznacza wykorzystanie tylko niewielkiej części potencjału w tym zakresie. W tabeli zawarto informacje o ilości i mocy elektrowni wykorzystujących OZE, według danych pozyskanych z URE.

Tabela nr 12. Ilość i moc instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii (stan na 02.09.2019 r.)

Rodzaj instalacji			Województwo świętokrzyskie	Kielce	Powiat kielecki	Powiat skarżyski
Biogazowa	BGS	szt	1	0	1	0
		MW	2,04	0	0,36	0
	BGR	szt	1	0	1	0
		MW	0,80	0	0,8	0
	BGO	szt	2	0	1	0
		MW	0,98	0	0,8	0
Biomasowa	BMM	szt	2	1	0	0
		MW	236,71	6,71	0	0
	BMG	szt	2	0	1	0
		MW	1,94	0	0,04	0
Wiatrowa	WIL	szt	21	0	3	0
		MW	21,95	0	1,07	0
Wodna	WOA	szt	39	0	8	1
		MW	2,289	0	0,252	0,03
	WOB	szt	1	0	0	0
		MW	0,45	0	0	0
Słoneczna	PV	szt	29	1	15	0
		MW	4,037	0,016	1,72	0
Współspalanie	WSB	szt	1	0	0	0

*dla instalacji współspalania (WSB) nie można określić mocy.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych URE.

8.4.1. Zasoby energetyczne wód

Zasoby wód powierzchniowych w województwie świętokrzyskim wyrażone odpływem rocznym wynoszą blisko 2 mld m^3. Ogólna szacunkowa ilość zretencjonowanych wód na tym obszarze wynosi około 68 mln m^3. Są to wody zgromadzone zarówno w zbiornikach wodnych jak i w hodowlanych stawach rybnych. Ilość zretencjonowanej wody województwa stanowi około 3,5% ogólnych zasobów wód powierzchniowych w świętokrzyskim. Wykorzystanie energii wodnej w naszym regionie jest niewielkie. Duża ilość rzek przebiega przez Europejską Sieć Obszarów NATURA 2000, co w znacznym stopniu utrudnia prowadzenie inwestycji

hydroenergetycznych. Potencjały wód płynących nie są duże, z wyjątkiem Wisły, która leży poza obszarem MOF OW. Pozwalają one na wykorzystanie niewielkich tylko mocy, nie przekraczających 1 MW.

W województwie istnieje łącznie 177 jazów, 18 korekcji stopniowych, 10 progów, 1 przelew, 32 przepusty, 60 stopni wodnych, 3 zapory i 75 zastawek. Istniejący system tylko w niewielkim stopniu jest wykorzystany na cele energetyczne. „Ekoenergetyczna analiza regionalna województwa świętokrzyskiego" zawiera analizę zasobów energetycznych wody na obszarze województwa. Analizę energetyczną rzek przeprowadzono w powyższym opracowaniu na podstawie możliwych do uzyskania turbin w MEW oraz uzyskanej energii. Wyniki tej analizy dla obszaru MOF OW zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela nr 13. Zasoby energetyczne wód

Profile	**Średni przepływ w danym wieloleciu ssq [m^3/s]**	**Zasób energetyczny [MW]**
Zlewnia Nidy		
Daleszyce	1,18	0,29
Cedzyna	0,91	0,09
Białogon	0,37	0,05
Pietraszki	0,49	0,05
Słowik	1,87	0,18
Nida Morawica	3,85	0,38
Nida Tokarnia	6,69	0,85

Źródło: Ekoenergetyczna Analiza Regionalna Województwa Świętokrzyskiego.

8.4.2. Zasoby energetyczne wiatru

Podstawowym kryterium wyboru lokalizacji dla elektrowni wiatrowych są warunki wietrzne. W tabeli zaprezentowano potencjał techniczny wiatru w układzie powiatowym. Dla wyliczeń wzięto pod uwagę m.in. areał gruntów rolnych oraz procent obszarów objętych ochroną (jako obszar znaczących utrudnień lub wykluczony z inwestycji). Uwzględniono również możliwości przyłączenia nowych mocy do sieci elektroenergetycznej. Należy zaznaczyć, że brana pod uwagę szorstkość terenu w województwie świętokrzyskim jest dość wysoka. Obniża to znacząco faktyczne możliwości stawiania elektrowni wiatrowych. Przyjęto wskaźnik 35% - dla Polski wynosi on 57% (jest to procent gruntów nadających się na lokalizacje tego typu elektrowni). Istotne jest także duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych oraz rozproszenie zabudowy.

Tabela nr 14. Potencjał techniczny energii wiatru w układzie powiatowym

Jednostka terytorialna (powiat)	**Powierzchnia użytków rolnych ogółem (2005) [ha]**	**Tereny chronione % jako całości powiatu**	**Areał nie objęty ochroną [ha]**	**Potencjał teoretyczny [MW]**	**Możliwości przyłączeniowe [MW]**	**Warunki wietrzne**	**Potencjał techniczny energii wiatru [MW]**
Kielecki	118 774	90	11877,4	207,9	675	Dobre	207,9
Skarżyski	9 992	72	2797,8	49,0	135	Dobre	49,0

Źródło: Ekoenergetyczna Analiza Regionalna Województwa Świętokrzyskiego

Należy zaznaczyć, że w przypadku pojawienia się nowych możliwości przyłączeniowych potencjał techniczny może się zwiększyć. Istotne jest również to, iż potencjał odzwierciedla możliwość budowy elektrowni – nie jest on równy potencjałowi ekonomicznemu dla takich inwestycji.

8.4.3. Solarne zasoby energetyczne

Potencjalna wielkość promieniowania słonecznego dostępnego w ciągu roku na terenie MOF OW wynosi 1000 – 1100 kWh/m²/rok. 80% całkowitej rocznej sumy nasłonecznienia przypada na półrocze wiosenno-letnie, od początku kwietnia do końca września. Oznacza to, że pozyskana dzięki temu źródłu energia nie będzie równomiernie rozłożona w czasie, a największy uzysk osiąga się w okresie od wiosny do jesieni. Roczna gęstość promieniowania słonecznego w Polsce na płaszczyznę poziomą waha się w granicach 950 - 1250 kWh/m^2, natomiast średnie usłonecznienie wynosi 1600 godzin na rok. Na analizowanym obszarze wynosi ono analogicznie 1030 kWh/m^2 oraz 1580 godzin/rok. W przybliżeniu można oszacować łączną ilość instalacji solarnych działających w naszym regionie na około 350, a powierzchnię absorberów tych instalacji na około 1500 m^2 w skali województwa.

8.4.4. Zasoby geotermalne

Na obszarze MOF OW wartość gęstości strumienia cieplnego zawiera się w przedziale od 60 do 98 mW/m^2, podobnie jak średnia dla Polski i Europy. Obszar ten charakteryzuje się dużym stopniem skomplikowania budowy geologicznej. W jego granicach znajduje się pięć zasadniczych, dużych jednostek geologicznych. Dane zawarte w opracowaniu „Potencjał hydrogeologiczny oraz zasoby energii ze źródeł geotermalnych na terenie województwa świętokrzyskiego" (ŚCITT, 2012) pozwoliły na wyodrębnienie na obszarze świętokrzyskiego potencjalnych zbiorników wód termalnych. Przeprowadzona w powyższym opracowaniu analiza wskazuje, że szczególnie korzystnie w aspekcie możliwości potencjalnego wykorzystania wód termalnych w utworach dewonu przedstawia się obszar Pągowa i Żółczy, zlokalizowany poza MOF OW.

Wody geotermalne występujące w MOF OW mogą stanowić bazę surowcową dla balneologii i rekreacji, jako zakłady wodolecznictwa zdrojowego oraz rekreacji – baseny kąpielowe kryte i otwarte. Do celów rekreacyjnych kwalifikują się głównie wody geotermalne zbiornika senonu i cenomanu. Do celów leczniczych mogą być wykorzystywane wody zbiornika jury środkowej i górnej, triasu i dewonu. W obszarze funkcjonalnym znajduje się 7 gmin, które posiadają na swoim terenie powyższe wody. Są to: Zagnańsk, Chmielnik, Morawica, Miedziana Góra, Strawczyn, Piekoszów oraz Chęciny.

Tabela nr 15. Charakterystyka hydrogeotermalna gmin z obszaru MOF OW i gminy Łączna.

Gmina	Wiek geologiczny zbiornika	Powierzchnia	Głębokość	Średnia sumaryczna miąższości skał zbiornikowych kompleksu	Średnia sumaryczna miąższość wody	Rodzaj skał zbiornikowych	Średnia porowatość efektywna	Temperatura wody			Ilość ciepła możliwa do odebrania z 1 m^2	Potencjalne zasoby wód geotermalnych
								w stropie	w zbiorniku	na średnia wypływie		
		km^2	m	m	m		%	^{o}C	^{o}C	^{o}C	Mcal	km^3
Miedziana Góra	Dewon	17,71	250	800	10	wa, pc	4	30	55	<20	-	0,18
Strawczyn	Dewon	86,26	1000	800	10	wa, pc	4	30	55	35	15	0,86
Zagnańsk	Dewon	124.37	250	1200	10	wa, pc	4	30	55	20	1	1,24
Morawica	Dewon	70,22	500	200	10	wa, pc	4	30	55	30	10	0,7
Chęciny	Trias	63,78	100	650	20	mc, pc	2,7	30	45	25	5	1,27
	Dewon	63,78	750	400	10	wa, pc	4	30	55	35	15	0,64
Piekoszów	Dewon	102,48	250	700	10	wa, pc	4	30	55	30	10	1,02
Chmielnik	Jury górna i środkowa	71,43	250	250	30	wa	20	20	32	21	1	2,14
	Trias	142,87	500	250	20	pc, mc	4	31	45	25	5	2,86
	Dewon	28,57	750	200	10	wa, pc	4	30	55	35	15	0,28
Łączna	Senon											
	Dewon	30,89	250	1400	10	wa, pc	6,2	30	55	22	2	0,31
Suma												11,5

*W gminach: Górno, Masłów, Daleszyce, Sitkówka-Nowiny, Kielcach, nie wyróżniono potencjalnego zbiornika geotermalnego

Źródło: „Potencjał hydrogeologiczny oraz zasoby energii ze źródeł geotermalnych na terenie województwa świętokrzyskiego- opracowano na zamówienie ŚCITT, lipiec 2012 r.

Ponadto część gmin z MOF OW leży również w strefie rozwoju rozproszonej energetyki geotermalnej, przyjętej w KPZK: Strawczyn, Piekoszów, Chęciny, Sitkówka Nowiny, Zagnańsk, Miedziana Góra, Kielce. W tabeli przedstawiona została charakterystyka hydrogeotermalna gmin MOF OW.

8.4.5. Zasoby energetyczne biomasy

Na terenie województwa znajduje się ponad 67 tys. ha ugorów i odłogów, które można przeznaczyć pod uprawy energetyczne. Ponadto, istnieje możliwość pozyskania na cele energetyczne biomasy z ponad 30 tys. ha trwałych użytków zielonych. Do celów energetycznych coraz szerzej wdrażana jest uprawa różnych roślin tzw. energetycznych, tj. burak energetyczny, perz zbitokępkowy wydłużony, ślazowiec pensylwański, topinambur.

Świętokrzyskie dysponuje także sporym zapleczem hodowli zwierząt. Zgodnie z danymi ARiMR oddział regionalny w Kielcach na terenie województwa znajduje się: 24 gospodarstw z chowem bydła powyżej 100 szt., 138 gospodarstw ze stadem powyżej 500 szt. trzody chlewnej a także 63 gospodarstwa w hodowlą ponad

5000 szt. drobiu. Zakłada się, że zasób 100 szt. bydła, 500 szt. trzody chlewnej i 5000 szt. drobiu generuje taką ilość substratów np. gnojowica, obornik, jaka wystarczy do pracy biogazowni rolniczej o mocy 100 kW. Na analizowanym terenie istnieje potencjał do stworzenia 225 małych biogazowi. Potencjał techniczny oraz ekonomiczny biomasy został przedstawiony w poniższych tabelach. Na podstawie opracowań ARiMR *Biogazownie przy gospodarstwach świńskich i krowich*, oraz IEO z 2007 r. i Świętokrzyskiego ODR w Modliszewicach *Biogazownie przy fermach kurzych (oszacowanie)* opracowano rozmieszczenie biogazowi. Według tych analiz uzasadnione ekonomicznie lokalizacje biogazowni rolniczych na obszarze MOF OW przedstawiają się następująco: powiat kielecki – 74 szt., powiat skarżyski – 11 szt. Ponadto biogaz pozyskiwany jest również z oczyszczalni ścieków w gminie Sitkówka Nowiny oraz na składowisku odpadów w Promniku (instalacje zlokalizowane w obrębie MOF OW).

Tabela nr 16. Potencjał techniczny biomasy w układzie powiatowym.

Potencjał techniczny															
region	[Mg]					[ha]					[GJ]				
	miskant	ślazowiec	wierzba	wierzba ecosalix	razem	miskant	ślazowiec	wierzba	wierzba ecosalix	razem	miskant	ślazowiec	wierzba	wierzba ecosalix	razem
kielecki	5413	16736	16425	13711	52286	421	1831	1572	1959	5783	95277	292878	302228	252279	942662
skarżyski	7043	6339	6133	7107	26622	572	736	619	1015	2943	123952	110930	112847	130768	478497
województwo	126457	164142	197519	201421	689539	10166	18445	19466	28774	76851	2225637	2872485	3634353	3706150	12438624

Źródło: Ekoenergetyczna Analiza Regionalna Województwa Świętokrzyskiego, na podstawie danych Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy w Puławach

Tabela nr 17. Potencjał ekonomiczny biomasy w układzie powiatowym.

Potencjał ekonomiczny															
powiat	[t]					[ha]					[GJ]				
	miskant	ślazowiec	wierzba	wierzba ecosalix	razem	miskant	ślazowiec	wierzba	wierzba ecosalix	razem	miskant	ślazowiec	wierzba	wierzba ecosalix	razem
kielecki	16875	26707	35509	9141	88231	1254	2949	3295	1306	8804	296993	467374	653358	168191	1585917
skarżyski	1413	2020	2476	0	5909	111	221	244	0	576	24861	35343	45566	0	105769
województwo	37017	65516	89559	17650	209742	2891	7258	8824	2521	21495	651499	1146527	1647878	324767	3770671

Źródło: Ekoenergetyczna Analiza Regionalna Województwa Świętokrzyskiego, na podstawie danych Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy w Puławach

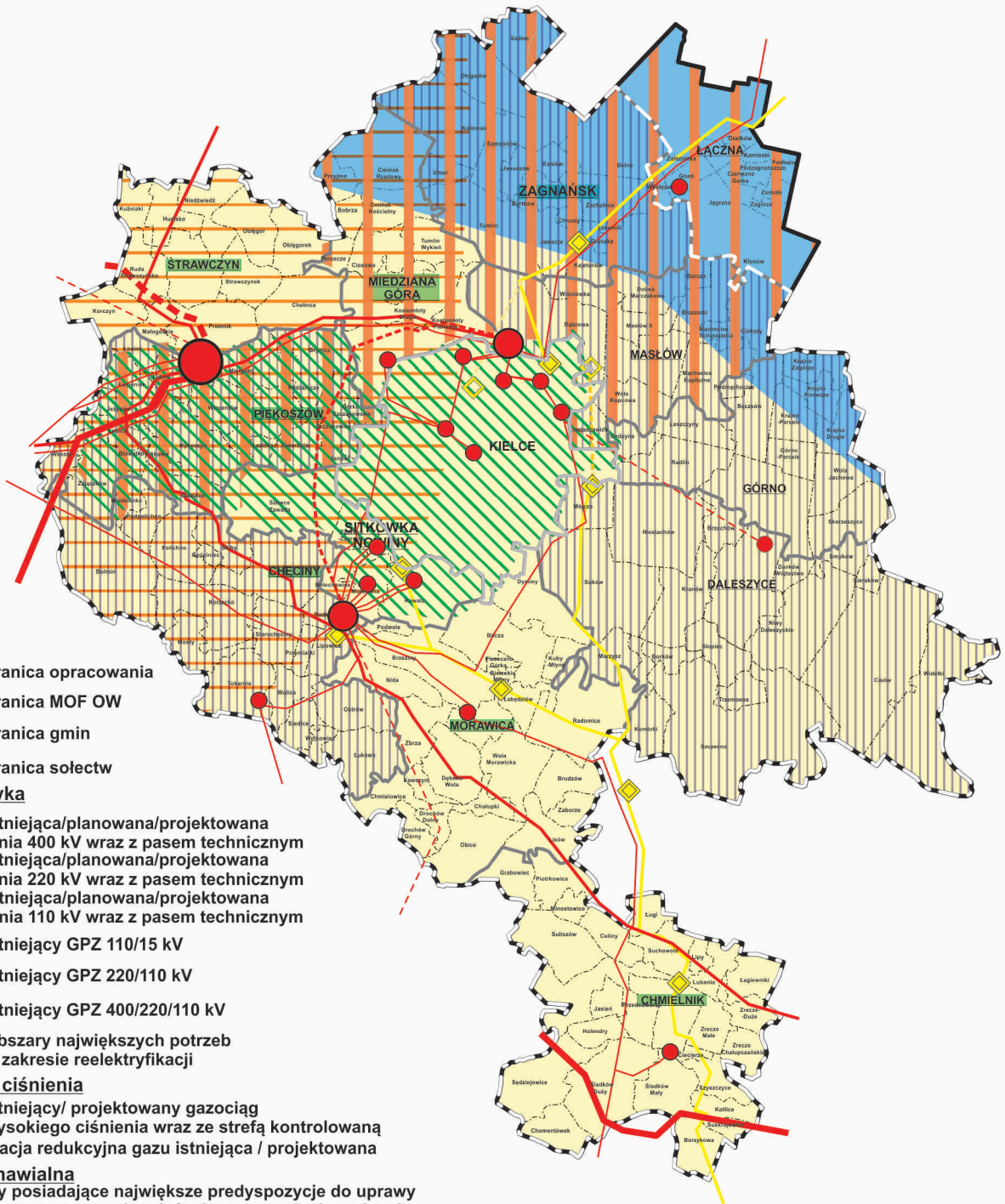
Około 70% ogólnej masy odpadów deponowanych na komunalnych składowiskach odpadów to surowiec nadający się do produkcji paliw alternatywnych. Rocznie na składowiska w naszym województwie trafia około 180 tys. ton odpadów w tym około 126 tys. ton to masa organiczna, z której można pozyskać gaz wysypiskowy. Prawie wszystkie składowiska odpadów na terenie naszego województwa wyposażone są w instalacje do pozyskiwania gazu wysypiskowego. Jednak wielkość tych składowisk nie zapewnia dostatecznej ilości tego gazu do produkcji energii. W chwili obecnej na terenie województwa świętokrzyskiego jedynie składowisko odpadów w Promniku, zlokalizowanym w MOF OW, pozyskuje gaz wysypiskowy. Wybudowano tu elektrownię, z której nadwyżka energii elektrycznej jest sprzedawana zakładowi energetycznemu.

8.5. Gaz

Obok energii elektrycznej gaz jest głównym nośnikiem energetycznym i stanowi podstawę zrównoważonego rozwoju. Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w 2016 r. w województwie wynosiła 31,5 km/100km^2 (w Polsce 39,9 km/100 km^2). Zużycie na 1 mieszkańca województwa wynosiło 59,1 m^3 (kraj 97 m^3). Z sieci gazowej korzystało w świętokrzyskim 460 899 osób (w kraju 20 025 127 osób). Stanowi to 2,3% ludności korzystającej z gazu przewodowego w Polsce. Stopień gazyfikacji gmin został przedstawiony w tabeli nr 18.

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO – PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

GŁÓWNE ELEMENTY ENERGETYKI

LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW
- Granica gmin
- Granica sołectw

Elektroenergetyka

- Istniejąca/planowana/projektowana linia 400 kV wraz z pasem technicznym
- Istniejąca/planowana/projektowana linia 220 kV wraz z pasem technicznym
- Istniejąca/planowana/projektowana linia 110 kV wraz z pasem technicznym
- Istniejący GPZ 110/15 kV
- Istniejący GPZ 220/110 kV
- Istniejący GPZ 400/220/110 kV
- Obszary największych potrzeb w zakresie reelektryfikacji

Gaz wysokiego ciśnienia

- Istniejący/ projektowany gazociąg wysokiego ciśnienia wraz ze strefą kontrolowaną
- Stacja redukcyjna gazu istniejąca / projektowana

Energetyka odnawialna

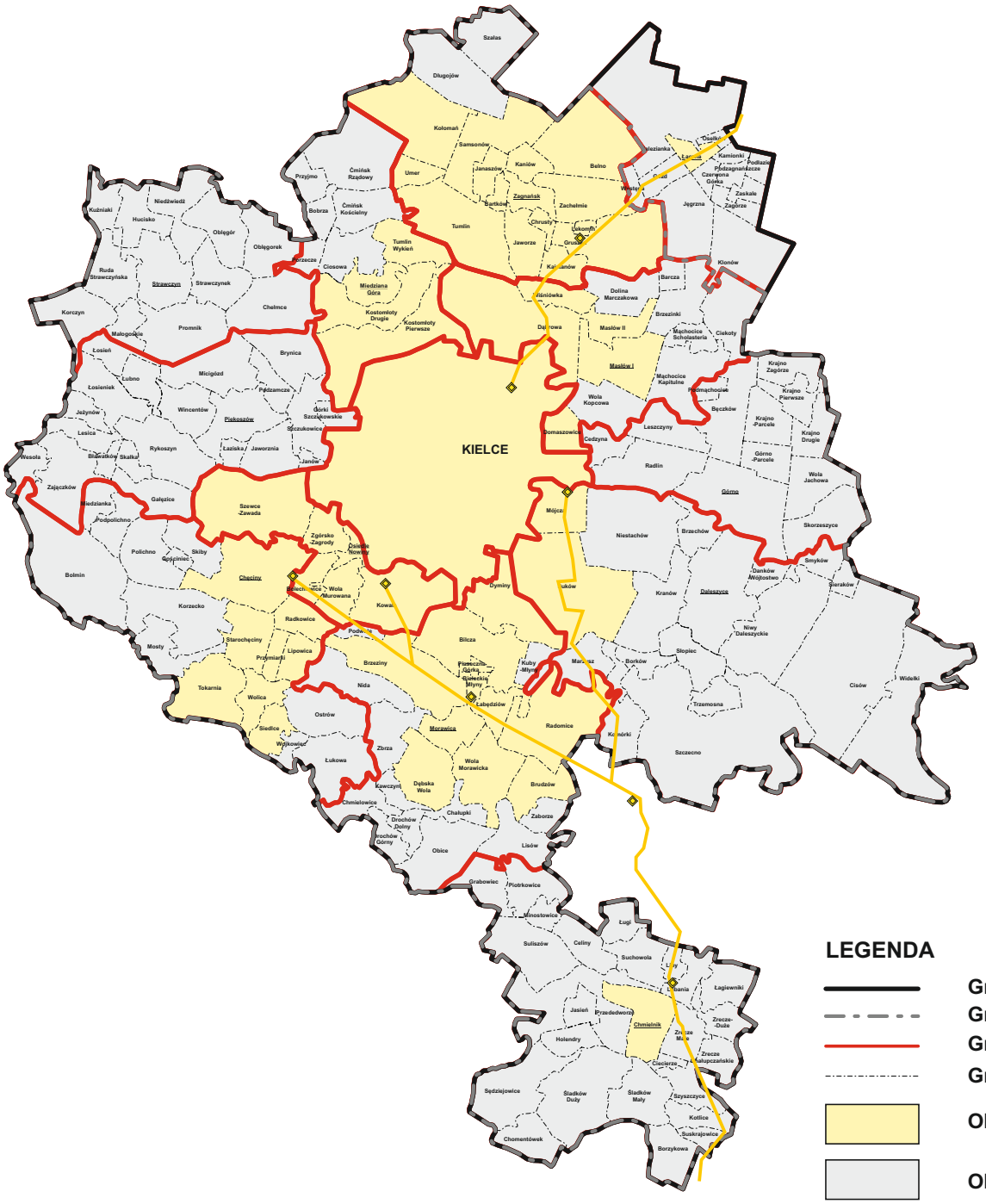
- Gminy posiadające największe predyspozycje do uprawy roślin energetycznych o dużych wymaganiach wodnych (wierzba energetyczna)
- Strefa korzystnych warunków energetycznych dla energii wiatrowej
- Strefa mało korzystnych warunków energetycznych dla energii wiatrowej
- Gminy prezentujące się najkorzystniej w aspekcie realizacji inwestycji geotermalnych
- Strefa rozwoju rozproszonej energetyki geotermalnej przyjęta w KPZK
- CHĘCINY — Gminy z obszarami perspektywicznymi dla zastosowania bezpośredniego energii geotermalnej oraz w balneologii i rekreacji

Opracowano na podstawie:
- Ankiet gminnych
- Danych z Urzędu Marszałkowskiego.
- Danych statystycznych GUS
- Materiałów Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Warszawa 2001
- Opracowania "Studium możliwości wykorzystania energii geotermalnej w województwie świętokrzyskim-1999 PKNI"
- Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
- „Potencjał hydrogeologiczny oraz zasoby energii ze źródeł geotermalnych na terenie województwa świętokrzyskiego", PIG-PIB, Kielce, lipiec 2012

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO – PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

GAZYFIKACJA OBSZARU MOF OW

LEGENDA

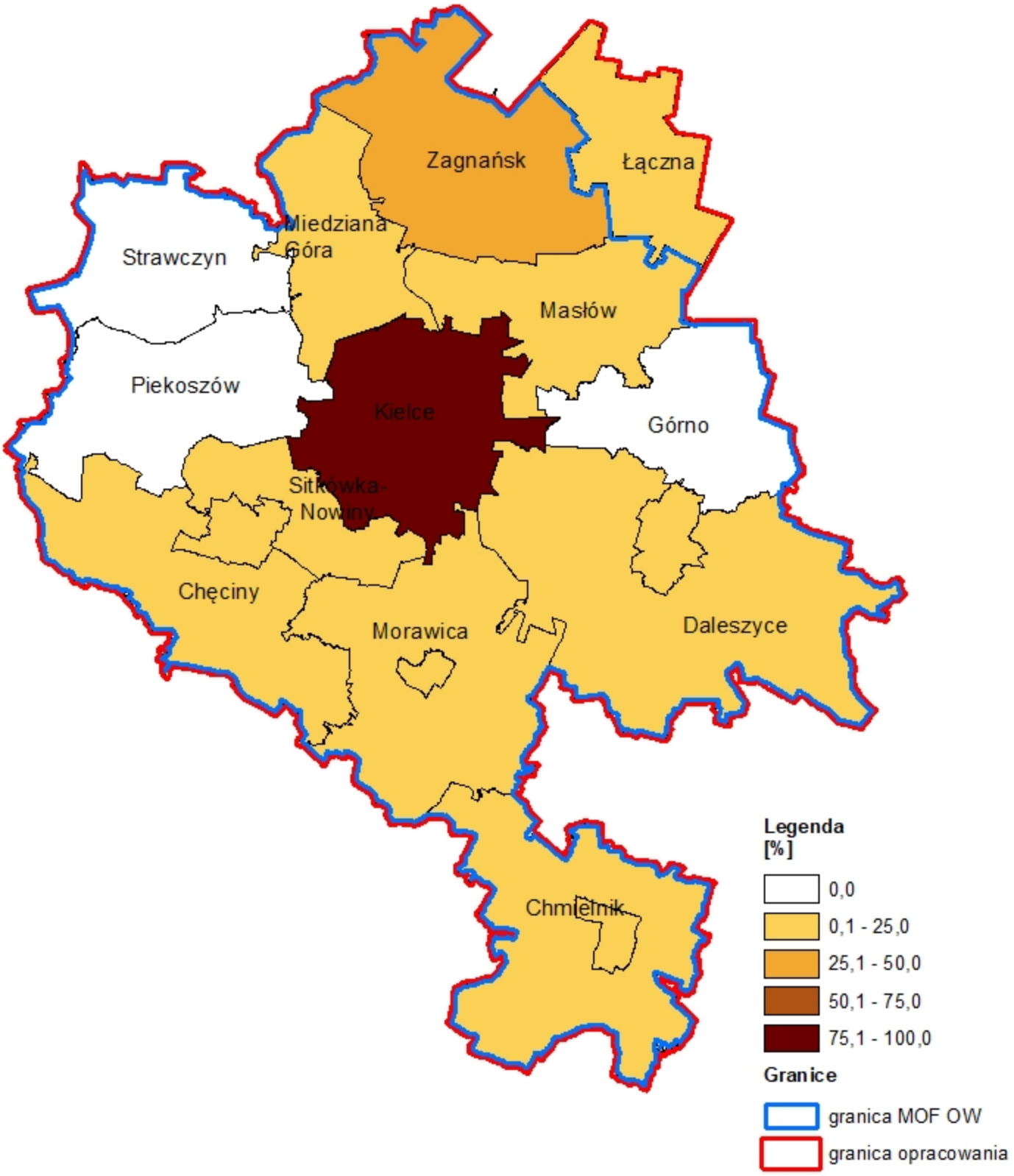
- Granica opracowania
- Granica MOF OW z PZPWŚ
- Granica gmin
- Granica sołectw
- Obszary zgazyfikowane
- Obszary niezgazyfikowane
- Istniejące gazociągi wysokiego ciśnienia
- Stacje redukcyjne gazu

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, www. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

Źródło: Opracowano na podstawie danych
Polskiej Spółki Gazownictwa Oddział Zakład Gazowniczy w Kielcach

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

STOPIEŃ GAZYFIKACJI GMIN

Źródło: https://www.psgaz.pl/mapasystemu/PSG_data/index_2507.html

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

Najwyższy stopień gazyfikacji na obszarze MOF OW (powyżej 86%) występuje w Kielcach. Niezgazyfikowane są natomiast gminy: Strawczyn, Piekoszów i Górno.
Przez obszar MOF OW przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia następujących relacji:

- Sandomierz — Wojciechowice — Ćmielów — Ostrowiec Świętokrzyski — Lubienia — Skarżysko-Kamienna (z odgałęzieniem do Kielc) — Bliżyn — Końskie — Piotrków Trybunalski;
- Zborów — Busko-Zdrój — Kielce, wraz z odgałęzieniem na Chęciny i Sitkówkę Nowiny.

Tabela nr 18. Stopień gazyfikacji gmin (stan na 06.2019 r.).

Gmina	Stopień gazyfikacji	Miejscowości, w których świadczona jest usługa dystrybucji paliwa gazowego
Chęciny	3,84	Lipowica, Podzamcze, Przymiarki, Radkowice, Starochęciny, Tokarnia, Wolica, Wrzosy, Chęciny, Siedlce
Chmielnik	2,12	Chmielnik
Daleszyce	0,77	Mójcza, Suków
Kielce	92,56	Kielce
Łączna	2,32	Łączna, Zaszosie
Masłów	5,0	Dąbrowa, Dąbrowa-Osiedle, Domaszowice, Masłów Drugi, Masłów Pierwszy, Wiśniówka
Miedziana Góra	10,76	Kostomłoty Drugie, Kostomłoty Pierwsze, Maciejówka, Miedziana Góra, Tumlin-Wykień,
Morawica	17,58	Bieleckie Młyny, Bilcza, Brudzów, Brzeziny, Dyminy, Łabędziów, Morawica, Piaseczna Górka, Radomice, Radomice Pierwsze, Wola Morawicka, Dębska Wola
Sitkówka Nowiny	5,86	Bolechowice, Kowala, Nowiny, Sitkówka, Szewce, Wola Murowana, Zagrody, Zgórsko
Zagnańsk	43,13	Barcza, Bartków, Borowa Góra, Chrusty, Goleniawy, Gruszka, Janaszów, Jasiów, Jaworze, Kajetanów, Kajetanów Dolny, Kaniów, Kołomań, Lekomin, Osiedle Kaniów, Osiedle Wrzosy, Rurarnia, Samsonów, Samsonów-Ciągłe, Samsonów-Dudków, Samsonów-Piechotne, Siodła, Ścięgna, Tumlin-Dąbrówka, Tumlin-Osowa, Tumlin-Węgle, Tumlin-Zacisze, Umer, Zabłocie, Zachełmie, Zagnańsk

**dane podane dla całej gminy, brak danych rozróżniających obszar wiejski i miasto*
Źródło: Na podstawie danych PSG Oddział Zakład Gazowniczy w Kielcach

8.6. Główne problemy i obszary problemowe w infrastrukturze technicznej i komunalnej

- postępujące ograniczanie powierzchni biologicznie czynnych na terenach zurbanizowanych;
- niedostateczny stopnień skanalizowania oraz dysproporcje w długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej;
- znaczne braki w kanalizacji deszczowej;
- pozbywanie się odpadów poza systemem ich zagospodarowania;
- liczne występowanie dzikich wysypisk odpadów;
- brak instalacji:
  - ✓ do termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych o mocy 1400 Mg/rok,
  - ✓ do termicznego przekształcania odpadów „problemowych" o mocy 15000 Mg/rok,
  - ✓ do termicznego przekształcania komunalnych osadów ściekowych o łącznej mocy ok. 30000 Mg/rok;
- brak wdrożenia w części gmin systemu zbierania przeterminowanych leków;
- przetwarzanie pojazdów wycofanych z eksploatacji poza stacjami demontażu pojazdów;
- powolny proces usuwania wyrobów zawierających azbest;
- niedostateczny udział procesów termicznego przekształcania w zagospodarowaniu komunalnych osadów ściekowych;
- niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną warunkującą pozyskiwanie inwestorów, zwłaszcza na obszarach wiejskich;
- zły stan techniczny sieci średniego i niskiego napięcia, zwłaszcza na obszarach wiejskich, powodujący zaniżanie parametrów dostarczanej energii oraz zwiększoną awaryjność;

- zbyt niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz intensywna eksploatacja surowców nieodnawialnych;
- niedostateczne nasycenie obszaru w sieć gazociągów wysokiego ciśnienia i związany z tym niski stopień gazyfikacji gospodarstw domowych.

Głównymi obszarami problemowymi pod względem wyposażenia w infrastrukturę techniczną są obszary posiadające niski stopień skanalizowania, tereny wiejskie nieobsłużone siecią gazową, tereny rolnicze wymagające reelektryfikacji.

9. Baza ekonomiczna i przedsiębiorczość

9.1. Rynek pracy poza rolnictwem

W strukturze gospodarki obszaru funkcjonalnego Kielc przeważa sektor usługowy. Zatrudnionych jest w nim 67,9% pracujących (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych), podczas gdy w województwie świętokrzyskim jest to 63,6%. Odsetek ten na przestrzeni lat 2010-2016 nieznacznie, ale stale rósł. Maleje natomiast procentowy udział pracujących w przemyśle – jest on też znacznie mniejszy niż w całym województwie i wynosi 29,7% (w świętokrzyskim: 35,5%). Związane jest to z tradycjami przemysłowymi północnej części województwa i rozwijającym się sektorem usługowym w obszarze funkcjonalnym Kielc. Odsetek zatrudnionych w przemyśle w latach 2010-2016 na terenie MOF OW spadł o 2,4%.

9.2. Rozwój przedsiębiorczości w poszczególnych sektorach gospodarki

Gminy wchodzące w skład kieleckiego obszaru funkcjonalnego cechuje wysoki, na tle województwa, poziom rozwoju przedsiębiorczości. Funkcjonuje na tym obszarze prawie 41 tys. podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, co stanowi 36,7% wszystkich firm w regionie.

Nominalnie najwięcej firm zarejestrowanych jest w ośrodku wojewódzkim: prawie 29 tys., a następnie w Morawicy i Daleszycach (po ok. 1,5 tys.). Natomiast w przeliczeniu na 1000 mieszkańców najwięcej podmiotów funkcjonuje w Kielcach (146), Masłowie (105), Miedzianej Górze (99) i Morawicy (98), a najmniej w Chmielniku (67) i Chęcinach (69).

Przeważa działalność w sekcjach: handel i naprawa pojazdów – 28,1% podmiotów, budownictwo – 12,5%, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 10,6% oraz przetwórstwo przemysłowe – 8,2%. Na przestrzeni lat 2010-2016 przybyło 1985 firm, z czego najwięcej w sekcjach: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (605 podmiotów), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (451) oraz w edukacji (395). Sekcje, które zanotowały ubytek podmiotów gospodarczych to: handel i naprawa pojazdów (-1112 firm), transport i gospodarka magazynowa (-117), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (-63) oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (-11).

W 2016 r. noworejestrowanych podmiotów na terenie MOF OW było 3 388, z czego ponad 60% to nowe firmy w Kielcach. Z pozostałych gmin największy przyrost firm zanotowano w Morawicy i Daleszycach. Prawie 74% nowych przedsiębiorstw reprezentuje sektor usługowy, a 26% sektor przemysłowy.

W sektorze rolniczym powstało zaledwie 0,4% nowych firm. Jednak należy zaznaczyć, że jednocześnie podmiotów o tym profilu działalności najwięcej ubywa i w rezultacie na przestrzeni lat 2010-2016 ich ilość zmniejszyła się o 3,7%. Regres ten nie dotyczy gmin: Piekoszów, Chmielnik, Masłów i Strawczyn, gdzie liczba firm związanych z rolnictwem nieznacznie wzrasta (podobnie jak w całym województwie). Największy ubytek firm o profilu rolniczym zanotowano w Zagnańsku i Chęcinach.

Zdecydowaną większość, bo aż 95,5% wszystkich przedsiębiorstw, stanowią mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 9 osób) i tylko takich mikro firm na rynku przybywa – przyrost na przestrzeni lat 2010-2016 wyniósł 5,4%. Liczba przedsiębiorstw w pozostałych klasach wielkości systematycznie spada. Firm dużych (zatrudniających co najmniej 250 pracowników) jest na omawianym obszarze tylko 53 (z czego 47 w Kielcach), zaś podmiotów największych (zatrudniających ponad 1000 pracowników) – zaledwie dziewięć i wszystkie mają swoje siedziby w Kielcach. Według rankingu „Złota Setka 2016" są wśród nich najwięksi pracodawcy województwa świętokrzyskiego, m.in.: Grupa Kapitałowa ROVESE, Grupa Kapitałowa BARLINEK, Grupa VIVE, NSK Bearings Polska i KOLPORTER.

Biorąc pod uwagę pochodzenie kapitału w spółkach handlowych, to zdecydowanie przeważa prywatny kapitał krajowy. Kapitał zagraniczny, wspomagający rozwój gospodarczy poprzez napływ know-how, zaangażowany jest głównie w Kielcach (331 spółek), a poza głównym ośrodkiem w: Daleszycach (9 spółek), Miedzianej Górze (8), Piekoszowie (6) oraz Morawicy, Sitkówce-Nowiny i Zagnańsku (po 5). Z ankiet nadesłanych przez gminy wynika, że dominuje kapitał francuski, włoski, szwedzki i szwajcarski.

Podnoszeniu wiedzy, umiejętności oraz absorbcji know-how sprzyja również wymiana doświadczeń w ramach platform współpracy międzynarodowej. Taką współpracę gospodarczą deklarują w ankietach 3 gminy:

- Chęciny współpracujące z niemiecką gminą Schöneck;
- Kielce współpracujące z miastami: Gotha (Niemcy), Winnica (Ukraina), Budapeszt Czepel (Węgry), Ramla (Izrael), Orange (Francja) i Yuyao (Chiny); udzielające się w projekcie „Sieć miast europejskich dla tworzenia klimatu przyjaznego przedsiębiorczości" oraz projekcie „Jobtown – Europejska sieć dla lokalnego partnerstwa na rzecz polepszenia i zwiększenia szans zatrudnienia młodzieży";
- Strawczyn – zaangażowany w Świętokrzyską Platformę Współpracy Zagranicznej.

Przemysł i budownictwo

Jednym z najważniejszych obecnie potencjałów rozwoju tego sektora gospodarki jest bogata i urozmaicona baza surowców mineralnych. Od lat stymuluje ona rozwój przemysłu wydobywczego oraz przedsiębiorstw budowlanych, których funkcjonuje na terenie obszaru funkcjonalnego Kielc prawie 9 tysięcy.

Podmioty działające w sektorze przemysłowym i budowlanym stanowią 21,4% firm na terenie MOF-u i stale ich przybywa: 3,9% w latach 2010-2016. Największe przyrosty zanotowano w gminach: Morawica (70 firm), Masłów (61) i Strawczyn (55). Wyjątkowe w tej kwestii są Kielce, które notują pod tym względem 2% spadek na przestrzeni ostatnich 6 lat (regres dotyczy firm z branży budowlanej).

Najbardziej uprzemysłowione gminy w obszarze funkcjonalnym Kielc, pod względem struktury podmiotów gospodarczych, to oczywiście same Kielce (prawie 2,3 tys. firm zrejestrowanych w sekcjach B-E PKD) oraz gminy: Morawica (175 podmiotów) i Zagnańsk (168). W niemal wszystkich gminach przybywa firm o przemysłowym profilu działalności, a najwięcej w Morawicy, Piekoszowie i Zagnańsku. W ramach działalności przemysłowej wybija się przetwórstwo przemysłowe, gdzie istotną rolę odgrywają działy przemysłu: metalowego, maszynowego, drzewnego i meblowego, spożywczego, odzieżowego oraz poligraficznego. Najwięcej firm w latach 2010-2016 przybyło w działach: naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń (64), produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (52), produkcja wyrobów tekstylnych (28). Z kolei ubyło firm w działach: poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji (-35), produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (-24) oraz w produkcji odzieży (-13). Największe firmy działające w sektorze przemysłowym to: Dyckerhoff Polska i Trzuskawica (obie w gminie Sitkówka-Nowiny), Grupa Kapitałowa ROVESE (Kielce), NSK Bearings Polska (Kielce) oraz PSS Społem (Kielce).

Firmy budowlane (sekcja F PKD) stanowią 12,5% wszystkich podmiotów gospodarczych w obszarze funkcjonalnym Kielc. Najwięcej funkcjonuje ich w Kielcach (ponad 3 tys.), ale tu również najwięcej ich ubywa (-136 od 2010 r.), Morawicy (248), Piekoszowie (228) i Górnie (224). Wzrost ilości firm budowlanych notowany jest we wszystkich gminach, z wyjątkiem wspomnianych Kielc oraz Miedzianej Góry (-5). Największe przyrosty notuje się w Daleszycach (42), Strawczynie (36) i Morawicy (27). W sektorze budowlanym działa wielu krajowych potentatów, jak: GK ROVESE, GK BARLINEK, SPS CONSTRUCTION, Firma Budowlana ANNA BUD, DORBUD, Grupa UNIMAX, FABET Konstrukcje i inne.

Usługi

Najwięcej podmiotów w latach 2010-2016 zyskał na omawianym obszarze sektor usługowy – 5,2%. W każdej z gmin liczba tych firm wzrosła, a najbardziej w: Kielcach (przybyło 470 podmiotów), Morawicy (255) i Daleszycach (239).

W usługach dominuje sekcja handlu i napraw (sekcja G – 36,2% firm usługowych), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M – 13,6%) oraz transport i gospodarka magazynowa (sekcja H – 8,3%). Przy czym sekcje G i H notują duże spadki ilości podmiotów (odpowiednio: 9,7 i 4,4%), natomiast sekcja M największą ilość nowych podmiotów – 605 na przestrzeni ostatnich 6 lat. Sukcesywnie poprawia się tym samym stosunek procentowy usług wyższego rzędu do usług niższego rzędu. W 2010 roku wynosił on 38 do 62%, a w 2016 roku: 44 do 56%. Pod względem ilości firm w sekcjach usług wyższego rzędu przodują Kielce (prawie 1,5 tys. podmiotów) oraz gminy: Morawica (189), Daleszyce (133), Masłów (116) i Miedziana Góra (105).

Największe firmy działające w sektorze usługowym to: ECHO Investment, DORBUD i UNIMAX z Kielc oraz Firma budowlana ANNA BUD z Bilczy (gm. Morawica).

Handel na terenie kieleckiego obszaru funkcjonalnego jest dobrze rozwinięty. Sieć handlowa jest rozmieszczona adekwatnie do zapotrzebowania. Sklepy wielkopowierzchniowe i galerie handlowe zlokalizowane są głównie w Kielcach w izochronie 30 min. dojazdu z prawie całego obszaru funkcjonalnego (wyjątek stanowi gmina Chmielnik – izochrona ok. 45 min.). Najwięksi potentaci branży handlowej to kieleckie firmy: KOLPORTER, VIVE i ALMA ALPINEX.

Otoczenie biznesu

Fundamentalne znaczenie dla rozwoju gospodarczego MOF OW ma i nadal będzie miała współpraca na linii biznes – nauka – samorząd, w tym różne formy kooperacji mające na celu komercjalizację wiedzy oraz wprowadzanie innowacji do biznesu. Główną rolę w tej kooperacji odegrają instytucje otoczenia biznesu i ośrodki naukowo-badawcze, które w regionie rozwijają się coraz prężniej. Są to przede wszystkim: Targi Kielce, Kielecki Park Technologiczny, Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne i Centrum Nauki Leonardo da Vinci w Podzamczu Chęcińskim, Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa, Specjalna Strefa Ekonomiczna „Starachowice" (podstrefa kielecka z terenami inwestycyjnymi w Kielcach i Piekoszowie oraz podstrefa morawicka), Europejskie Centrum Edukacji Geologicznej (Korzecko k/Chęcin), Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Politechnika Świętokrzyska, Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii, Transition Technologies, Centrum Laserowych Technologii Metali, Polskie Towarzystwo Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej (Oddział Terenowy w Kielcach), Instytut Badawczy Dróg i Mostów (Filia w Kielcach), Ośrodek Badawczo Rozwojowy Elementów i Układów Pneumatyki, Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy Oddział Świętokrzyski im. Jana Czarnockiego czy Centrum Obsługi Inwestora (przy Urzędzie Miasta Kielce i w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego).

Bardzo korzystne jest również zawiązanie szeregu inicjatyw klastrowych — stanowiących zrzeszenia przedsiębiorstw, zwiększające konkurencyjność i możliwości rozwojowe sektora MSP, jak: Grono Targowe Kielce, Świętokrzysko-Podkarpacki Klaster budowlany INNOWATOR, Świętokrzysko-Podkarpacki Klaster Energetyczny, MedCluster, Design Centrum Kielce, Świętokrzyski Klaster Edukacji Zdrowotnej czy Klaster Przemysłowy dawnych terenów Centralnego Okręgu Przemysłowego im. Premiera Eugeniusza Kwiatkowskiego. I choć rozwój inicjatyw klastrowych nie niesie ze sobą dużych inwestycji w terenie, to jednak rozwój kooperacji pomiędzy przedsiębiorstwami sprzyja tworzeniu efektu synergii dla działalności gospodarczej, co przekłada się m.in. na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Kielc i całego obszaru funkcjonalnego.

9.3. Szanse i bariery rozwoju gospodarczego MOF OW

Główne atuty obszaru funkcjonalnego Kielc w zakresie bazy ekonomicznej i rozwoju przedsiębiorczości:

- bogate zasoby surowców mineralnych do produkcji materiałów budowlanych i na cele drogownictwa;
- dobrej jakości woda;
- wielowiekowe tradycje przemysłowe i wykwalifikowana kadra pracownicza;
- liczący się potencjał przemysłu budowlanego i usług budowlanych;
- najprężniejszy w kraju rozwój funkcji targowej (Targi Kielce);
- funkcjonujące podstrefy Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice" (tereny inwestycyjne w Morawicy, Kielcach i Piekoszowie)
- dynamiczny rozwój instytucji i jednostek otoczenia biznesu (Centrum Kongresowe Targi Kielce, Kielecki Park Technologiczny, Regionalne centrum Naukowo-Technologiczne, Centrum Obsługi Inwestora, Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii, Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa itd.);
- rozwinięte sektory wzrostu: usług finansowych i poligraficznych oraz medialny;
- rozwijająca się współpraca międzynarodowa Kielc;
- duże, potencjalne rezerwy terenów dla rozwoju różnych funkcji gospodarczych;
- rezerwa terenu pod budowę regionalnego portu lotniczego wraz z potencjalną strefą gospodarczą (na styku gmin Chmielnik i Morawica);
- wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe, sprzyjające podejmowaniu działalności gospodarczej w dziedzinie turystyki i rekreacji;
- atutem (pod warunkiem poprawy dostępności transportowej) będzie też położenie w otoczeniu największych w kraju aglomeracji miejsko-przemysłowych, stanowiących duże rynki zbytu towarów i usług.

Główne problemy w zakresie rozwoju bazy ekonomicznej i przedsiębiorczości stwarzają:

- peryferyjność obszaru względem głównych korytarzy transportowych i centrów logistycznych, brak międzynarodowego lotniska oraz niedostateczny stan infrastruktury drogowej i kolejowej, co przekłada się na relatywnie niższą konkurencyjność wobec ościennych metropolii;
- przestarzała struktura gospodarki oraz niska jej innowacyjność, mimo korzystnych zmian w tym zakresie;
- niezakończone procesy restrukturyzacji przemysłu i rewitalizacji terenów poprzemysłowych;
- niedostateczny rozwój sektora usług produkcyjnych, w tym szczególnie o charakterze rynkowym;
- niskie nasycenie nowoczesnymi technologiami, zbyt mały udział produktów wysoko przetworzonych;
- niski poziom inwestycji i nakładów na B+R;
- niski poziom wynalazczości, w tym niski wskaźnik wynalazków zgłoszonych do ochrony patentowej;
- niewystarczająca współpraca pomiędzy samorządem, nauką i biznesem;
- niedobór terenów inwestycyjnych o uregulowanej sytuacji własnościowej i odpowiednim uzbrojeniu, stanowiący istotną przeszkodę w pozyskiwaniu dużych inwestorów;
- niski stopień pokrycia planami miejscowymi, wskazującymi nowe tereny pod przedsiębiorczość.

Ponadto, samorządy w ankietach zwracają uwagę na problemy związane z:

- demografią i rynkiem pracy: spadek liczby ludności, migracja młodych i wykształconych do bardziej atrakcyjnych gospodarczo ośrodków, starzenie się społeczeństwa, mała podaż miejsc pracy, wysokie bezrobocie, brak specjalistów branżowych, brak możliwości stosowania elastycznych form zatrudnienia;
- biurokracją, otoczeniem biznesu i finansami: skomplikowane i niejasne procedury administracyjne, nadmierne obciążenia w stosunku do US i ZUS, słabo rozwinięte instytucje otoczenia biznesu, czy wreszcie brak środków finansowych i niewystarczająca podaż bezzwrotnej pomocy finansowej na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub utworzenie nowego miejsca pracy;
- ochroną środowiska, jak: zakaz lokalizacji przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko czy obostrzenia na terenach objętych ochroną (Natura 2000, rezerwaty i parki krajobrazowe).

10. Turystyka i rekreacja

Na tle kraju województwo świętokrzyskie wydaje się być jednym z atrakcyjniejszych, pod względem potencjału turystycznego, regionów. Dlatego też turystyka winna stanowić jeden z głównych czynników restrukturyzacji obszaru województwa, umożliwiając zrównoważony, wielofunkcyjny rozwój wielu gmin i miast naszego regionu. Sprzyjają temu zarówno korzystne warunki wewnętrzne zagospodarowania turystycznego, występujące na przeważającym obszarze województwa, jak i pojawiające się w światowych trendach turystycznych zmiany zapotrzebowania i upodobań turystów na aktywne i zróżnicowane formy wypoczynku na obszarach położonych poza w renomowanymi ośrodkami turystycznymi.

Na tle województwa obszar MOF-u w większości wyróżnia się szczególnymi walorami turystyczno-wypoczynkowymi, dlatego też w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” został tu wyznaczony rejon turystyczno-rekreacyjny Gór Świętokrzyskich oraz tereny predysponowane do rozwoju agroturystyki.

W ramach aktywizacji funkcji turystycznej wskazanym byłoby wykreowanie podaży i popytu na formy rekreacji związane z pobytem na wsi, w lesie i nad wodą (agroturystyka, turystyka rowerowa, sporty wodne i inne). Należałoby także zwrócić szczególną uwagę na odpowiednie oznakowanie i udostępnienie atrakcji kulturowych i przyrodniczych na tym obszarze (zwłaszcza położonych w bezpośredniej odległości od szlaków turystycznych), jak również budowę odpowiedniej infrastruktury turystycznej (pola namiotowe, mała gastronomia, punkty obsługi tranzytu, punkty informacji, itp.).

W strukturze ruchu turystycznego na obszarze MOF-u wyróżnia się turystyka i rekreacja aktywna związana z uprawianiem czynnych form wypoczynku (turystyka piesza, rowerowa, wodna, wczasy w „siodle”, itp.), turystyka naukowa (ukierunkowana na rozpoznanie nowych wartości przyrodniczo-kulturowych), spore znaczenie ma również turystyka dydaktyczna i pielgrzymkowa. Zakłada się także dalszy rozwój turystyki podmiejskiej, związanej z wypoczynkiem sobotnio-niedzielnym, oraz agroturystyki, najbardziej dynamicznie rozwijającego się produktu turystycznego.

Istotne znaczenie będzie mieć przy tym wykreowanie odpowiedniego wizerunku dla MOF OW jako rejonu taniego, wielofunkcyjnego i urozmaiconego produktu turystycznego, opartego o czyste ekologicznie, łatwo dostępne komunikacyjnie i przyjazne turystom środowisko. Racjonalne zagospodarowanie i wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, odpowiednio wkomponowane w procesy rozwoju społeczno-gospodarczego, stanowić będzie o tożsamości turystycznej tego obszaru.

Należy jednak pamiętać, planując wszelkie działania inwestycyjne prowadzące do rozwoju turystyki i rekreacji, iż są to obszary prawnie chronione. Rozwój tej dziedziny gospodarki, podporządkowany jest tu ochronie środowiska przyrodniczego i zależy od konfliktowości danego rodzaju turystyki. Dlatego też korzystne dla zagospodarowania przestrzeni turystycznej na obszarze MOF OW byłoby poprzedzenie lokalizacji bazy turystyczno-rekreacyjnej ustaleniem optymalnego obciążenia ruchem turystycznym środowiska przyrodniczego oraz wyborem odpowiednich kierunków zagospodarowania. Nie można przy tym dopuścić do nadmiernej rozbudowy infrastruktury turystycznej i komunikacyjnej, która mogłaby niekorzystnie wpłynąć na krajobraz i środowisko przyrodnicze.

Najważniejszymi ograniczeniami rozwoju funkcji turystycznej jest niedorozwój infrastruktury technicznej i turystycznej. Brak rozwiązania tych problemów będzie miał wpływ na środowisko oraz na ewentualny rozwój tej funkcji.

Obszary predysponowane do pełnienia funkcji turystycznych zostały wyznaczone na podstawie analizy walorów przyrodniczych, do których trzeba zaliczyć przede wszystkim: duże i atrakcyjne turystycznie kompleksy leśne, rzeki i zbiorniki wodne oraz ciekawy i urozmaicony krajobraz, a także wyposażenie w odpowiednią infrastrukturę turystyczno-sportowo-rekreacyjną.

Obszar MOF-u posiada duże szanse rozwoju funkcji turystycznej, nie tylko pod kątem udostępnienia atrakcji turystycznych, ale również dzięki postępującej systematycznie rozbudowie bazy infrastruktury turystycznej, do której należą:

- wiele obiektów noclegowych;
- liczne szlaki turystyczne: piesze, rowerowe i samochodowe, wśród których na szczególną uwagę zasługują tzw. „szlaki tematyczne” i historyczne (np.: „Miejsca Mocy”, Architektury Obronnej, Architektury Drewnianej, Literacki, Archeo-Geologiczny, Cystersów, Szlak frontu wschodniego I wojny światowej, Legionowy, Kościuszki) oraz ostatnio oddana międzywojewódzka trasa rowerowa GreenVelo;

- liczne obiekty i urządzenia sportowo-rekreacyjne (hale sportowe, boiska, tory wyścigowe, korty tenisowe, kręgielnie i inne);
- infrastruktura uzupełniająca (paraturystyczna):
- teatry;
- filharmonia;
- placówki muzealne;
- ekspozycje;
- kina.

Szczegółowsze przedstawienie wybranych elementów infrastruktury turystyczno-sportowo-rekreacyjnej zawierają poniższe tabele.

Tabela nr 19. Baza noclegowa na obszarze MOF OW.

Lp.	Miasto/Gmina	Hotele	Motele	Pensjonaty	Schroniska/ Ośrodki wczasowe	Inne
1	Chęciny	3	–	–	1	–
2	Chmielnik	–	–	–	–	–
3	Daleszyce	2	–	–	4	–
4	Górno	3	2	2	–	–
5	Kielce	27	–	1	2	Hostel – 6
6	Łączna	1	–	–	–	–
7	Masłów	5	–	1	1	Hostel – 1
8	Miedziana Góra	2	1	–	2	Centrum konferencyjno-noclegowe – 1
9	Morawica	1	–	–	–	–
10	Piekoszów	3	–	–	–	–
11	Sitkówka-Nowiny	1	–	–	1	Hotelik – 1
12	Strawczyn	2	–	–	3	–
13	Zagnańsk	1	–	–	1	–

Źródło: Informator Turystyczny województwa świętokrzyskiego.
W tabeli nie uwzględniono prywatnych punktów noclegowych, tzw. „tanich noclegów", udzielanych za zwyczaj w prywatnych domach.

Tabela nr 20. Obiekty noclegowe i miejsca noclegowe gminami w 2017 r.

Nazwa	Ogółem			
	Obiekty ogółem	Obiekty całoroczne	Miejsca noclegowe ogółem	Miejsca noclegowe całoroczne
Chęciny	4	4	295	295
Chmielnik	1	1	34	34
Daleszyce	5	4	183	167
Górno	4	4	221	221
Łączna	0	0	0	0
Masłów	7	6	459	439
Miedziana Góra	5	4	655	205
Morawica	1	1	46	46
Piekoszów	3	3	86	86
Sitkówka-Nowiny	3	3	104	104
Strawczyn	2	2	105	105
Zagnańsk	3	3	214	214
Powiat m. Kielce	41	39	3 209	2 528

Źródło: WUS Kielce 2017 r.

Tabela nr 21. Obiekty skategoryzowane gminami w 2017 r.

Gmina	Hotele						Motele						Pensjonaty					
	5*	4*	3*	2*	1*	W trakcie kategoryzacji	5*	4*	3*	2*	1*	W trakcie kategoryzacji	5*	4*	3*	2*	1*	W trakcie kategoryzacji
m. Kielce		5	10	9											1			
Chęciny				1														
Chmielnik				1														
Daleszyce				1														
Górno		1	1								1				1			
Łączna																		
Masłów	1		1	1											1			
Miedziana Góra		1	1							1								
Morawica				1														
Piekoszów				3														
Sitkówka Nowiny			1														1	
Strawczyn				1														
Zagnańsk				1														
Ogółem	1	7	14	19						1	1				3		1	

Źródło: WUS Kielce 2017 r.

Tabela nr 22. Zbiorniki wodne na obszarze MOF OW

Gmina	**Istniejące zbiorniki wodne — lokalizacja**	**Nazwa zbiornika**	**Powierzchnia w ha**
Zagnańsk	Umer	Umer	11,9
	Kaniów	Borowa Góra (Kaniów)	2,6
	Zachełmie	Zachełmie	1,3
Łączna	Stawik	Jaśle	4,5
Morawica	Morawica	Morawica	7,2
Górno	Cedzyna	Zalew w Cedzynie	64
Daleszyce	Borków	Borków	35,7
	Szczecno-Komórki	Wojciechów	7,2
Masłów	Ciekoty	Ciekoty	1,6
Chęciny	Bolmin	Bolmin	11
	Lipowica	Lipowica	11
Strawczyn	Strawczyn-Niedźwiedź	Strawczyn	9,7
Chmielnik	Śladków Mały	Andrzejówka	2,30
Kielce	Miasto Kielce	Zalew kielecki	9,8

Źródło: Dane uzyskane z przeprowadzonych ankiet gminnych i stron internetowych.

Tabela nr 23. Agroturystyka na obszarze MOF OW

Lp.	Miasto/Gmina	Gospodarstwa agroturystyczne (miejscowość, ilość)
1	Chęciny	Chęciny – 4, Tokarnia – 1, Korzecko – 2, Ostrów – 1, Skiby – 1, Bolmin-Milechowy – 1, Bolmin-Wymysłów – 1, Wojkowiec – 1, Bolmin – 1,
2	Chmielnik	Lubania – 1, Śladków Mały – 6, Piotrkowice – 1,
3	Daleszyce	Borków – 5, Brzechów – 1, Cisów – 3, Kaczyn – 1, Kranów – 1, Mójcza – 1, Niestachów – 2, Podmarzysz – 2, Suków – 1, Widełki – 3, Wójtostwo – 2,
4	Górno	Radlin – 2, Górno Parcele – 2, Krajno Pierwsze – 14, Krajno-Zagórze – 6, Bęczków – 1, Wola Jachowa – 1, Cedzyna – 1,
5	Kielce	Kielce – 29 (prywatne kwatery)
6	Łączna	Gózd – 1, Zalezianka – 1, Podłazie – 1, Klonów – 1,
7	Masłów	Ciekoty – 3, Dąbrowa – 2, Masłów – 1,
8	Miedziana Góra	Ćmińsk-Wykień – 1, Tumlin-Wykień – 1,
9	Morawica	Wygwizdów – 1, Radomice I – 1, Radomice II – 1, Brudzów-Lipie – 1, Zaborze – 1, Brzeziny – 1, Morawica – 1,
10	Piekoszów	Lasek – 2, Lesica – 1, Łosień – 1,
11	Sitkówka-Nowiny	Szewce – 1,
12	Strawczyn	Kuźniaki – 1, Oblęgorek – 1,
13	Zagnańsk	Zagnańsk – 1, Kołomań – 2, Gruszka – 2, Bartkowe Wzgórze – 1, Belno – 1, Jaworze – 1, Samsonów-Komorniki – 1, Tumlin-Dąbrówka – 1, Tumlin-Osowa – 1, Umer – 1,

Źródło: http://www.prow2014-2020.sbrr.pl/dzialania/wsparcie-dla-rozwoju-lokalnego-w-ramach-inicjatywy-leader-rlks/swietokrzyskie-lgd + stowarzyszenia agroturystyczne

Tabela nr 24. Szlaki turystyczne w gminach MOF OW.

Szlaki turystyczne / Gmina	Szlaki piesze	Szlaki rowerowe	Szlaki samochodowe	Razem szlaków w gminie	Szlaki tematyczne
Chęciny	4	3	3	**10**	1. Archeo-Geologiczny (samoch.) 2. Architektury Drewnianej (samoch.) 3. Cystersów (samoch.) 4. Miejsc Mocy (rower) 5. Architektury Obronnej (rower.)
Chmielnik	0	2	1	**3**	1. Cystersów (samoch.) 2. Miejsc Mocy (rower.)
Daleszyce	2	8	1	**11**	1. Architektury Drewnianej (samoch.) 2. Miejsc Mocy (rower.) 3. GreenVelo (wsch. szlak rowerowy)
Górno	2	2	3	**7**	1. Cystersów (samoch.) 2. Literacki (samoch.) 3. Architektury Drewnianej (samoch.)
Kielce	5 + (1 szlak miejski, 3 szlaki spacerowe)	15	4	**28**	1. Archeo-Geologiczny (samoch) 2. Architektury Drewnianej (samoch.) 3. Cystersów (samoch.) 4. Literacki (samoch.) 5. Miejsc Mocy (rower) 6. Architektury Obronnej (rower.) 7. GreenVelo (wsch. szlak rowerowy)
Łączna	3	1	2	**6**	1.Archeo-Geologiczny (samoch.) 2. Literacki (samoch.) 3. Architektury Obronnej (rower.)
Masłów	2 + (2 szlaki spacerowe)	4	3	**11**	1. Cystersów (samoch.) 2. Literacki (samoch.) 3. Architektury Drewnianej (samoch.) 4. Architektury Obronnej (rower.)
Miedziana Góra	1	3	3	**7**	1. Cystersów (samoch.) 2. Literacki (samoch.) 3. Archeo-Geologiczny (samoch.) 4. GreenVelo (wsch. szlak rowerowy)
Morawica	0	3	1	**4**	1. Cystersów (samoch.) 2. Miejsca Mocy (rower.)
Piekoszów	2	5	0	**7**	1. Architektury Obronnej (rower.) 2. Miejsca Mocy (rower.) 3. GreenVelo (wsch. szlak rowerowy)
Sitkówka-Nowiny	4 + (1 szlak spacerowy)	5	3	**13**	1. Cystersów (samoch.) 2. Archeo-Geologiczny (samoch.) 3. Architektury Drewnianej (samoch.) 4. Architektury Obronnej (rower.) 5. Miejsca Mocy (rower.)
Strawczyn	3	3	2	**8**	1. Cystersów (samoch.) 2. Literacki (samoch.) 3. Architektury Obronnej (rower.) 4. GreenVelo (wsch. szlak rowerowy)
Zagnańsk	5	4	2	**11**	1. Archeo-Geologiczny (samoch.) 2. Literacki (samoch.)

GreenVelo (wschodni szlak rowerowy) — nowopowstały szlak rowerowy przebiegający przez 5 województw „Polski Wschodniej".
W tabeli nie uwzględniono krótkich ścieżek dydaktycznych i tematycznych, szlaków kajakowych oraz „Szlaku Przygody".
Źródło: Opracowanie własne na podstawie map i informatorów turystycznych.

Tabela nr 25. Sport i rekreacja na obszarze MOF OW.

Lp.	Miasto/Gmina	Obiekty sportowo-rekreacyjne
1	Chęciny	Centrum kultury i sportu (sauna, tenis, piłka ręczna) – 1, Żeglarstwo – 1, Paintball – 1, Sporty lotnicze – 1, Korty tenisowe – 1, Ścianki wspinaczkowe – 1, Kąpieliska – 2.
2	Chmielnik	Park linowy – 1, Kąpieliska – 1.
3	Daleszyce	Ośrodek jazdy konnej – 1, Wyciągi narciarskie – 5, Park linowy/ścianka wspinaczkowa/paintball – 1, Kąpieliska – 2.
4	Górno	Wyciągi narciarskie – 2, Baseny hotelowe – 1, Park linowy/quady/paintball – 1, Kąpieliska – 1.
5	Kielce	Wyciągi narciarskie – 2, Lodowiska – 2, Parki linowe – 1, Centrum rozrywki (pole golfowe, bilard itp.) – 2, Tenis – 4, Centrum rowerowe – 1, Centrum jeździeckie – 2, Tor kartingowy – 1, Ośrodek rekreacji i hipoterapii – 1, Baseny – 6, (1 otwarty), Baseny hotelowe – 3, Klub motorowy – 1, Klub Squash – 1, Tor kartingowy – 1, Kieleckie towarzystwo cyklistów – 1, Centrum nurkowe – 1, Paintball – 3, Kręgielnie – 5, Ścianki wspinaczkowe – 2 Żeglarstwo/spływy kajakowe/rejsy – 4, Centra rowerowe – 4, Siłownie/fitness – 18, Kąpieliska – 1.
6	Łączna	Kąpieliska – 1.
7	Masłów	Fitness/siłownia/basen – 1, Baseny hotelowe – 1, Jazda konna – 2, Sporty lotnicze – 1, Kąpieliska – 2.
8	Miedziana Góra	Wyciągi narciarskie – 1, Kręgielnie – 1, Tor motocrossowy – 1,
9	Morawica	Baseny – 1, Żeglarstwo/spływy kajakowe/rejsy – 2, Ośrodek jeździecki – 1, Kręgielnie – 1, Kąpieliska – 1.
10	Piekoszów	Jazda konna – 1,
11	Sitkówka-Nowiny	Baseny – 2, Tor motocrossowy – 1, Kąpieliska – 1, Ośrodek sportowo-rekreacyjny – 1.
12	Strawczyn	Baseny – 1 Żeglarstwo/spływy kajakowe/rejsy – 1, Jazda konna – 1, Tor motocrossowy – 1, Kąpieliska – 1.
13	Zagnańsk	Park linowy – 1, Jazda konna – 1, Kąpieliska – 2.

Źródło: Informator Turystyczny województwa świętokrzyskiego. Spływy kajakowe/rejsy — organizacja imprez.

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

WYBRANE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ I SPORTOWO-REKREACYJNEJ

LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW
- Lasy
- Obszary szczególnie predysponowane do rozwoju funkcji turystycznej i sportowo-rekreacyjnej (wg ankiet sporządzonych przez gminy)
- Ważniejsze obiekty przyrodniczo-geologiczne o znaczeniu turystycznym
- Wyróżniające się zabytki architektury świeckiej i sakralnej
- Zabytki techniki

Obiekty noclegowe:

Skategoryzowane
- Hotele
- Motele
- Campingi

Nieskategoryzowane
- Hotele
- Motele
- Inne (domy noclegowe, domy pielgrzyma, zajazdy, kwatery prywatne itp.)

Pozostałe
- Ośrodki wczasowo-rekreacyjno-szkoleniowe
- Gospodarstwa agroturystyczne
- Schroniska
- Pola namiotowe, domki campingowe

Sport i rekreacja

- Sporty lotnicze
- Tory: samochodowe, kartingowe, motocrossowe
- Wyciągi i trasy zjazdowe
- Ośrodki jazdy konnej
- Kąpieliska, plaże
- Kryte pływalnie, baseny
- Hale sportowe, boiska, korty, itp.

Szlaki turystyczne

- Piesze szlaki turystyczne
- Rowerowe szlaki turystyczne
- Konny szlak turystyczny

Szlaki tematyczne

Samochodowe
- Szlak Literacki
- Szlak Archeo-Geologiczny
- Szlak Architektury Drewnianej
- Monastyczny Szlak Cystersów
- Szlak frontu wschodniego I wojny Światowej
- Szlak Legionowy

Rowerowe
- Międzywojewódzka trasa rowerowa GreenVelo
- Architektury Obronnej
- Miejsca Mocy

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, skr. poczt. 25, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

Do najważniejszych zagrożeń dalszego rozwoju funkcji turystycznej na terenie MOF OW zaliczyć można, niestety, nadal za małe (chociaż zdecydowanie lepsze niż w latach wcześniejszych) zaangażowanie społeczności lokalnych, w sprawę rozwoju i promocji turystyki na poziomie lokalnym, postępującą dekapitalizację infrastruktury turystycznej oraz braki w wyposażeniu w infrastrukturę techniczną, warunkującą podniesienie standardu usług, a także niedostateczne oznakowanie (wyeksponowanie) lokalnych atrakcji turystycznych.

Natomiast jeśli chodzi o główne problemy przestrzenne, wymienić można, np.: zbyt małą liczbę zbiorników wodnych, a także przekroczenia chłonności turystycznej niektórych rejonów, jak np.: SPN i Cedzyna, postępująca utrata wglądów krajobrazowych ze szlaków turystycznych (zarastanie wysokimi drzewami oraz postępująca ich obudowa), niedostateczne wyposażenie w powszechnie dostępną infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną w pobliżu tras rowerowych, pieszych szlaków turystycznych oraz nad zbiornikami wodnymi, zbyt mała oferta kompleksowo zagospodarowanych obszarów turystycznych.

11. Rolnictwo

Na obszarze gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz w gminie Łączna, rolnictwo pełni funkcję marginalną lub zanikową, która odgrywa znikomą rolę gospodarczą. Na podstawie przeprowadzonych ankiet w gminach na obszarze opracowania uznano, że rolnictwo nie posiada większych perspektyw rozwojowych z uwagi na postępujące rozdrobnienie gospodarstw, trwały upadek produkcji zwierzęcej oraz niekorzystny dla tej funkcji parytet ceny ziemi rolniczej w porównaniu do cen gruntów budowlanych. Wychodzi to naprzeciw oczekiwaniom właścicieli gruntów rolnych, którzy chcą przekształcić swe nieruchomości w działki budowlane z zamiarem przeznaczenia ich na sprzedaż. Tendencjom tym towarzyszy silna presja na wyznaczenie nowych terenów zabudowy mieszkalnej, które coraz częściej są lokalizowane na gruntach mniej przydatnych na cele budowlane, położonych bezpośrednio przy zbiornikach wodnych i lasach jak również na obszarach o wybitnych walorach krajobrazowych.

Niestety podobne stanowisko zajmują również gminy posiadające większe obszary dobrych gleb i bardziej rozwiniętą produkcję rolną (Strawczyn, Górno, południowa część gminy Morawica, wschodnia część gminy Łączna, niektóre wsie gmin Miedziana Góra i Daleszyce). Wyznaczyły one rozległe obszary pod zabudowę również we wsiach o przewadze funkcji rolniczych, przy czym łączna powierzchnia tych terenów wielokrotnie przekracza zarówno obecny jak i spodziewany popyt na działki budowlane. Jest to również przyczyną późniejszych konfliktów związanych z różnicami w funkcjonowaniu zabudowy zagrodowej i lokalizowanej w sąsiedztwie - mieszkaniowej jednorodzinnej.

MOF miasta Kielce jest to obszar nasilonej suburbanizacji, który charakteryzuje się niekontrolowaną urbanizacją terenów wiejskich. Sytuacja ekonomiczna rolnictwa jest trudna, gdyż dominuje tu ekstensywny sposób użytkowania znacznej części gruntów ornych, polegający na wykonywaniu tylko koniecznych zabiegów agrotechnicznych w celu uzyskania dopłat obszarowych. Największe tempo zaniku drobnotowarowej produkcji zwierzęcej i (w nieco mniejszym stopniu roślinnej z uwagi na wymagania „dopłat bezpośrednich") ma miejsce w kolejności w gminach: Łączna, Zagnańsk, Piekoszów, Chęciny i Miedziana Góra. Relatywnie korzystniej sytuacja ta przedstawia się w gminach: Górno i Chmielnik, a także w Strawczynie i Morawicy (nie licząc rozwiniętej w tych gminach produkcji fermowej).

W rolnictwie przeważają trendy recesyjne, a dochody ludności wiejskiej z rolnictwa mają coraz mniejsze znaczenie. Z analizy przeprowadzonej na podstawie ankiet gminnych ustalono, że w żadnej z omawianych gmin rolnictwo w skali gminy nie stanowi głównego źródła dochodu (pow. 50% utrzymujących się z rolnictwa). Liczącą się pozycję zajmuje w gminie Chmielnik oraz w gminie Górno, w której wsie wschodnie posiadają wysoki poziom produkcji mleczarskiej. W niektórych gminach MOF OW dochód z rolnictwa ma znaczenie uzupełniające. Dotyczy to w kolejności: Strawczyna, Piekoszowa i Daleszyc. Nie odgrywa natomiast większej roli w: Kielcach (co jest oczywiste bo to miasto, rdzeń MOF OW), Sitkówce Nowinach, Morawicy, Chęcinach, Łącznej oraz Zagnańsku, w którym gospodarstwa indywidualne stanowią zaledwie 39% gospodarstw.

Dodatkowo wszystkie gminy MOF OW są poddane silnej presji urbanizacyjnej, co powoduje, że cena ziemi rolniczej jest niższa od ceny gruntów budowlanych i potęguje przekonanie o nieopłacalności gospodarowania w rolnictwie. Zanikająca, lokalna produkcja rolnicza tylko w niewielkim stopniu pokrywa potrzeby żywnościowe ludności miejskiej, które (w większości) są zaspakajane w sieciach handlowych, preferujących importowane, wysoko – przetworzone art. żywnościowe. Nie sprzyja to wytworzeniu się lokalnej strefy podmiejskiej, ukierunkowanej na ekologiczną produkcję rolno – ogrodniczą, bezpośrednie dostawy mleka i jego przetworów, nowalijek i kwiatów, wczesnych ziemniaków oraz łatwo – psujących się przetworów mięsnych i kulinarnych o cechach regionalnych.

We wszystkich analizowanych w opracowaniu gminach relatywnie niskiej kulturze gleb towarzyszy zła polityka lokalizacyjna, polegająca na zajmowaniu pod zabudowę nadmiernych powierzchni łąk i pastwisk oraz terenów pokrytych zielenią, stanowiących dla otaczających je gruntów ornych naturalny rezerwuar wody, absorbujący okresowy jej nadmiar. Największy ubytek gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz łączna skala ich ugorowania i odłogowania ma miejsce w kolejności w gminach: Zagnańsk, m. Kielce (w tej sytuacji to uzasadnione gdyż jest to miasto), Masłów, Sitkówka Nowiny i Piekoszów. Relatywnie najniższy ubytek miał miejsce w: Strawczynie, Górnie i Miedzianej Górze. Znaczny ubytek gruntów rolnych w Chmielniku wiąże się z wysokim udziałem najsłabszych gleb, które w większości zostały zagospodarowane na cele zalesieniowe.

Ogółem na obszarze opracowania ponad 55% gruntów rolnych nie jest użytkowana rolniczo, a w gminach o zanikającym rolnictwie łączna skala odłogowania i ugorowania gruntów wynosi 65 – 75%.

Zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego

POZYCJA ROLNICTWA W STRUKTURZE FUNKCJONALNEJ GMINY NA OBSZARZE MOF OW (na podstawie ankiet gminnych)

LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW z PZPWŚ
- Granica gmin

- Funkcja główna lub wiodąca
- Funkcja uzupełniająca
- Funkcja marginalna
- Funkcja zanikająca

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

ŚREDNIA POWIERZCHNIA GOSPODARSTWA ROLNEGO W [ha] UŻYTKÓW ROLNYCH

Źródło danych: Urząd Statystyczny Kielce 2017

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

Niestety rolnictwu na obszarach podmiejskich nie sprzyja brak wyspecjalizowanych instrumentów wsparcia, które we wsiach predysponowanych do utrzymania funkcji rolniczych mogłyby równoważyć niekorzystne tendencje urbanizacyjne (w ramach Wspólnej Polityki Rolnej funkcjonują jedynie skromne dopłaty obszarowe, oraz wsparcie dla nielicznych gospodarstw towarowych).

Powszechnie występuje przekonanie o nieopłacalności gospodarowania w rolnictwie, co przekłada się na niską cenę ziemi rolniczej i powszechną dążność do wyłączenia tych terenów z użytkowania rolniczego.
Z drugiej strony należy podkreślić, że krajobraz wiejski, tj. krajobraz z polami uprawnymi, zwierzętami, łąkami i przede wszystkim rolnikami nie może istnieć bez samego rolnictwa. Przykładem tego może być występująca powszechnie na terenach odłogowanych naturalna sukcesja leśna, powodująca w krajobrazie wielu wsi nieodwracalne zmiany antropogeniczne.

Szansę na odwrócenie tych tendencji stwarza działalność Europejskiego Komitetu Ekonomiczno – Społecznego, który usilnie dąży do powołania ogólnoeuropejskiej akcji na rzecz ochrony i rewitalizacji podmiejskich rejonów rolniczych. Wychodząc z założenia, że rolnictwo na tych obszarach winno stanowić kluczowy element zagospodarowania przestrzennego, EKES proponuje uznanie ich za obszary, na których istnieją specyficzne utrudnienia gospodarcze, zaś państwa członkowskie powinny uzyskać narzędzia prawne i finansowe umożliwiające efektywne gospodarowanie podmiejskimi obszarami rolnymi. Za najpilniejsze działania w tym zakresie uznaje się także:

- opracowanie terytorialnego planu ochrony i rozwoju podmiejskich stref rolnych,
- zapewnienie stabilność tych stref, poprzez odpowiednie instrumenty i mechanizmy, ograniczające do minimum presję miasta,
- uczynienie z zasobów wodnych czynnika konsolidacji podmiejskich stref rolnych,
- wspieranie systemów produkcji i zbytu odpowiadających potrzebom rynku, przy zwróceniu szczególnej uwagi na zróżnicowanie i promocje lokalnej oferty żywnościowej,
- uświadomienie społeczeństwu korzyści z organizacji rolniczych stref podmiejskich oraz szczególnych warunków, w jakich strefy te muszą funkcjonować.

12. Leśnictwo

Na obszarze gmin objętych opracowaniem lasy zajmują blisko 48 tys. ha (34,1% ich ogólnej powierzchni). Odgrywają najważniejszą rolę w strukturze przestrzennej MOF OW, ponieważ są głównym ogniwem wiążącym wszystkie, niezwykle cenne na tym obszarze komponenty środowiska przyrodniczego a ponadto, spełniają różnorodne i użyteczne funkcje, począwszy od ochronnych i buforowych po klimatyczne i społeczne, kształtujące korzystne warunki zdrowotne i rekreacyjne dla społeczeństwa.

Rozmieszczenie lasów na obszarze opracowania jest nierównomierne, o czym świadczy lesistość gmin, która waha się od 11% do 58%. Największe kompleksy leśne skupiają się na dwóch obszarach: północnym, położonym na północ od Kielc oraz środkowo-wschodnim, obejmującym niektóre południowe Pasma Gór Świętokrzyskich tj.: Zgórskie, Zelejowskie, Posłowickie, Dymińskie i Daleszyckie.

Niższa lesistość niektórych gmin jest wynikiem relatywnie wysokiej ich urbanizacji oraz specyficznej dyslokacji lasów, których największe kompleksy są położone tuż poza granicami tych gmin, na terenach mniej dostępnych dla osadnictwa.

Około 77% ogólnej powierzchni leśnej stanowią lasy publiczne zarządzane przez przedsiębiorstwo Lasy Państwowe. Pod względem organizacyjnym całość tych lasów należy do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu, w ramach której zarząd nad lasami sprawuje 6 Nadleśnictw: Kielce, Daleszyce, Zagnańsk, Suchedniów oraz Chmielnik i Łagów. Ich obszar działania nie pokrywa się z podziałem administracyjnym MOF OW. Gospodarka leśna w LP jest prowadzona na podstawie planów urządzenia lasów, sporządzanych dla każdego z nadleśnictw na okres 10 – letni.

Najwyższą wartość kulturową i krajobrazową mają duże kompleksy leśne LP, leżące w części północnej, centralnej i południowo-zachodniej analizowanego obszaru. Wraz z występującymi tu pasmami wzgórz tworzą naturalną strefę ochronną Aglomeracji Kieleckiej.

Średni udział gatunków lasotwórczych w lasach państwowych na omawianym obszarze szacuje się następująco: sosna ok. 60%, jodła ok. 15%, modrzew ok. 10%, buk ok. 6%, dąb, ok. 5%, inne m.in.: brzoza, olsza, grab, świerk, jesion – ok 5%. Przeciętny wiek drzewostanu w lasach państwowych wynosi ok. 74 lata, na co duży wpływ ma wysoki udział lasów ochronnych.

Lasy prywatne zajmują ponad 10 tys. ha (21% powierzchni leśnej opracowania). Skupiają się w gminach: Piekoszów, Daleszyce, Morawica i Chęciny, zazwyczaj na terenach przyległych do lasów państwowych lub na obszarach najsłabszych gleb, objętych na ogół granicą rolno-leśną. Struktura siedliskowa tych lasów jest nieco słabsza lub zbliżona do sąsiadujących lasów państwowych, natomiast w strukturze gatunkowej drzewostanów dominuje zdecydowanie sosna (97%) z domieszką brzozy i olchy.

Prawie całą powierzchnię tych lasów (99%) zajmują lasy gospodarcze, przy czym przeciętny wiek drzewostanów sosnowych wynosi 43 lata i w dużym procencie są to powojenne zalesienia gruntów rolnych. Zasobność drzewostanów tych lasów szacuje się na 180 m3/ha.

Do najważniejszych problemów gospodarczych i ochronnych w lasach prywatnych należą:

- nadmierne rozdrobnienie działek leśnych oraz brak zorganizowania ich właścicieli (na obszarze MOF OW nie funkcjonują organizacje zrzeszające prywatnych właścicieli lasów);
- niewykonywanie ustalonych w PUL zabiegów pielęgnacyjnych i ochronnych (zabiegi te są stosowane zaledwie na 9,2 % powierzchni upraw leśnych);
- nieuporządkowane sprawy własnościowe;
- niedostosowanie struktury drzewostanów do potencjału siedliskowego;
- nieracjonalne wyręby (30% miąższości drewna pozyskiwanej jest w postaci pojedynczych drzew, a 80-90% drewna wykorzystywana jest w gospodarstwach domowych, głównie jako opał);
- konieczna jest zmiana sposobu użytkowania zasobów leśnych z użytkowania „incydentalnego” na użytkowanie planowe;
- nadal problemem są kradzieże drzewa, których skalę szacuje się na 16% miąższości pozyskiwanego w tym czasie surowca drzewnego.

W świetle obowiązujących przepisów o lasach, tereny lasów prywatnych nie mogą być wykorzystywane do wypoczynku i rekreacji bez zgody ich właścicieli.

Lasy ochronne na omawianym obszarze stanowią 75% ogólnej powierzchni ogólnej lasów LP, przy czym największy ich odsetek i to o zwartej powierzchni chronionej, zajmują lasy położone w granicach administracyjnych miast i w promieniu do 10 km od miasta liczącego 50 tys. mieszkańców. Stwarza to pewne ograniczenie w zagospodarowaniu tych lasów na cele turystyczne i infrastrukturalne, bowiem zgodnie z art. 12

Zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego

LESISTOŚĆ

LEGENDA

- Granica opracowania
- Granica MOF OW z PZPWŚ
- Granica gmin

- 10 - 20%
- 20,1 - 30%
- 30,1 - 40%
- 40,1 - 50%
- 50,1 - 60%

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

pkt 12 Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych; należność i opłaty roczne za wyłączenie z produkcji gruntów leśnych w lasach ochronnych są wyższe o 50% od należności i opłat stosowanych w przypadku lasów gospodarczych. Z drugiej strony infrastruktura turystyczna w lasach i na terenach przyleśnych, służąca „cywilizacji" ruchu turystycznego, zwłaszcza samochodowego, jest dalece niewystarczająca i wymaga rozbudowy. Jej lokalizację można by łączyć z udostępnieniem miejsc pamięci narodowej, miejsc widokowych oraz urządzaniem ścieżek i szlaków turystycznych.

Dokumentem określającym kierunki i zadania polityki zalesieniowej Państwa jest „Krajowy program zwiększania lesistości" (KPZL), zaakceptowany przez Rząd RP w 1995 roku. W obowiązującej - II już edycji tego dokumentu określono m. innymi powierzchnię zalesień do 2020 roku oraz zweryfikowano potrzeby zalesieniowe wszystkich gmin w kraju, ustalone w poprzedniej edycji programu. Według priorytetów zalesieniowych określonych w KPZL większość gmin powiatu kieleckiego posiada wysokie lub bardzo wysokie preferencje zalesieniowe.

Zasady oraz działania w zakresie zalesienia gruntów określa natomiast „Program Rozwoju Obszarów Wiejskich opracowany na lata 2014–2020", który zabezpiecza również środki na cele zalesieniowe przewidziane na wsparcie tych działań z Europejskiego Funduszu Rolnego.

Zgodnie z założeniami „Wojewódzkiego programu zwiększenia lesistości na lata 2001–2020" zalesieniami w woj. świętokrzyskim planowano objąć 55,7 tys. ha gruntów. Stosownie do skali tych zadań we wszystkich Studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w części planów miejscowych została określona granica rolno-leśna jak też sprecyzowano tereny przeznaczone do zalesienia. Na podstawie tych dokumentów można obecnie bez dodatkowych starań składać wnioski o zalesienie gruntów rolnych i nierolnych oraz (po spełnieniu warunków programowych) uzyskać stosowne wsparcie finansowe z PROW. Tymczasem w powiecie kieleckim zalesiono w 2010 roku tylko 82,9 ha, zaś w roku 2013 zaledwie 3,5 ha, co wskazuje na dewaluację zadań programowych oraz pilną potrzebę weryfikacji krajowej i wojewódzkiej polityki zalesieniowej. Wśród czynników ograniczających realizacje zalesień należy wymienić:

- znacząco większą konkurencyjność ceny ziemi uzyskiwanej w obrocie nierolniczym w stosunku do dopłat na zalesianie, skłaniająca prywatnych właścicieli gruntów do wycofania się z planowanych wcześniej zalesień;
- łatwość rezygnacji z ustalonej planistycznie granicy rolno – leśnej i przeznaczenia tych terenów na cele budowlane w planach miejscowych (sprzyja temu niska ranga „studiów gminnych");
- zwiększenie z 0,1 ha do 0,5 ha minimalnej powierzchni działki, kwalifikującej się do objęcia dopłatami do zalesień, co w warunkach MOF OW stanowi istotne ograniczenie;
- wyłączenie z zalesień trwałych użytków zielonych;
- występowanie restrykcji wynikających z utworzenia obszarów chronionych w ramach sieci Natura 2000;
- brak dostatecznych szkoleń i promocji zalesień wśród rolników.

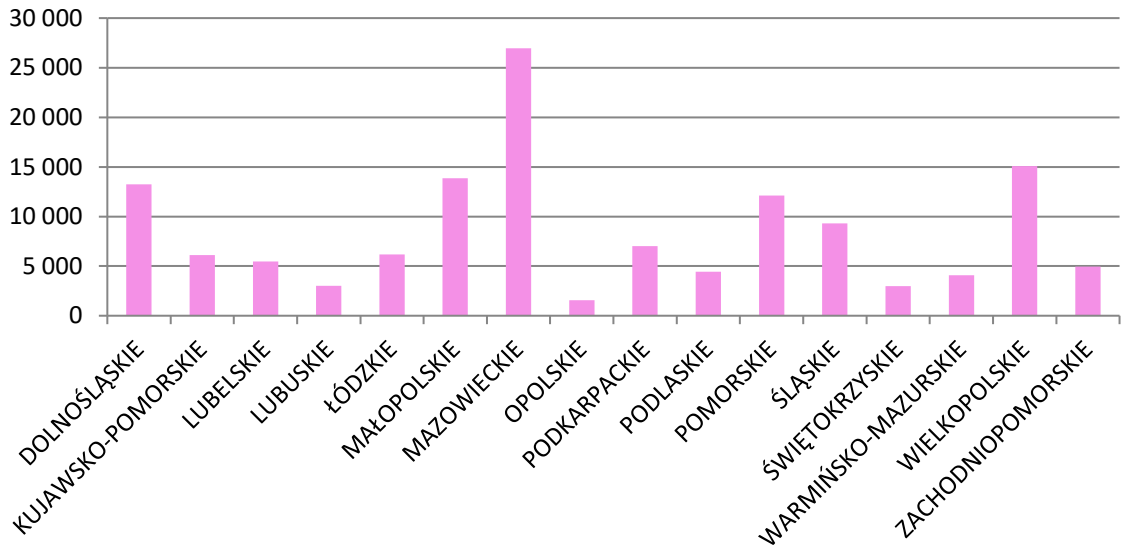
Stopień zagrożenia środowiska leśnego w województwie (w tym w MOF OW) należy do średnich w Polsce (poziom defoliacji drzew szacuje się na 21,2%). Natomiast w skali europejskiej należy go uznać za wysoki. Wynika to ze stałego (często wieloletniego) i równoczesnego oddziaływania wielu czynników powodujących niekorzystne zjawiska i zmiany w stanie zdrowotnym lasów oraz słabszej niż w krajach zachodniej Europy infrastruktury ochronnej.

- Największe zagrożenia lasów w ostatnich latach powodują ekstremalne zjawiska pogodowe, szkodniki owadzie i pożary.
- Nie mniej ważnym zagrożeniem tych obszarów jest szybko rosnąca, nie zorganizowana penetracja turystyczna, często połączona ze szkodnictwem leśnym (np. nielegalnym uprawianiem sportów motorowych), która nie idzie w parze z racjonalnym udostępnianiem lasów na cele turystyczno-rekreacyjne, mogącym zminimalizować tego rodzaju szkody.
- Niska świadomość prywatnych właścicieli lasów w zakresie pielęgnacji i ochrony zasobów leśnych oraz brak uproszczonych planów urządzania lasu dla wszystkich lasów prywatnych.
- Rosnące zagrożenie w lasach wszystkich form własności od uszkodzeń powodowanych przez zwierzynę łowną i bobry po występującą na niektórych terenach presję budowlaną powodowaną chęcią zamieszkania w lesie lub w jego sąsiedztwie.
- Bardzo niskie zainteresowanie ze strony rolników uczestnictwem w programach zalesieniowych oraz nasilająca się tendencja do przekształcania w planach miejscowych gruntów przeznaczonych do zalesienia na tereny pod zabudowę.

13. Mieszkalnictwo

Mieszkalnictwo w Polsce jest jedną z najbardziej zaniedbanych dziedzin ,a sytuacja w mieszkalnictwie i na rynku mieszkaniowym w woj. świętokrzyskim jest odbiciem ogólnego stanu gospodarki i cechuje się relatywnie niskimi wskaźnikami wzrostu w odniesieniu do średniej krajowej. Mimo, że od kilku lat obserwuje się wzrost liczby mieszkań oddanych do użytku, województwo świętokrzyskie zajmuje jedno z ostatnich miejsc w kraju pod względem wzrostu zasobów jak i poprawy standardów mieszkaniowych. Dość stała jest struktura budowanych mieszkań. Dominuje budownictwo indywidualne (prawie 80%). Budownictwo przeznaczone na sprzedaż i spółdzielcze, stanowią pozostałą część, w niewielkim zakresie realizuje się budownictwo socjalne natomiast formy czynszowe praktycznie nie są realizowane.

Wykres nr 18. Mieszkania oddane do użytku w 2015 r.

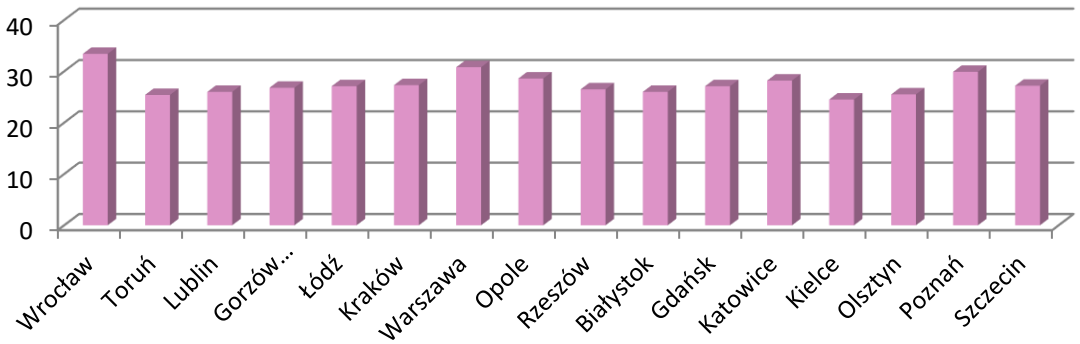

Źródło: GUS

Podobnie niedobór mieszkań jak i niskie standardy mieszkaniowe występują w gminach w granicach MOF OW. W większości gmin dominuje zabudowa jednorodzinna w mniejszym stopniu zagrodowa, natomiast budownictwo wielorodzinne, mieszkania będące własnością gmin i mieszkania socjalne, to znikomy procent.

W ostatnich latach największy przyrost zasobów mieszkaniowych obserwuje się w mieście Kielce oraz w gminach: Morawica, Sitkówka-Nowiny i Miedziana Góra.

Wykres nr 19. Powierzchnia użytkowa mieszkań na jednego mieszkańca w m^2/osobę w roku 2015 w miastach wojewódzkich

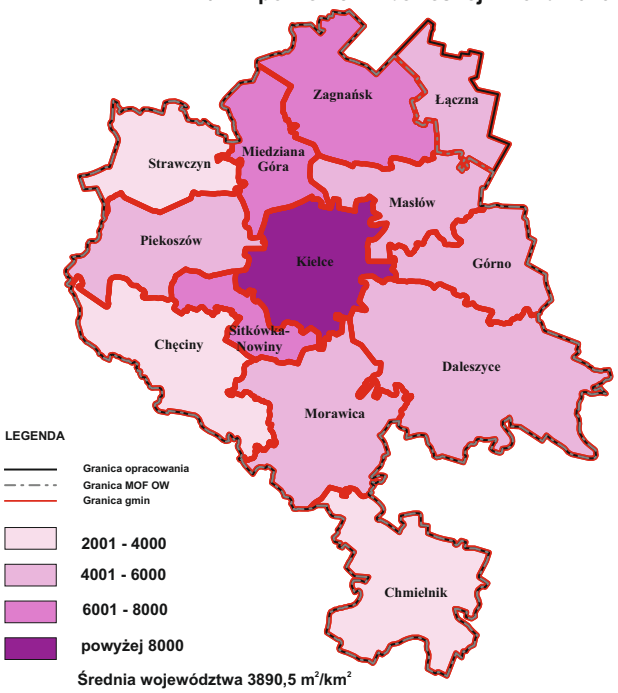

Źródło: GUS

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

MIESZKALNICTWO

ILOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH w m^2/km^2 powierzchni bezleśnej w roku 2016

Średnia województwa 3890,5 m^2/km^2

Średnia krajowa 4711,7 m^2/km^2

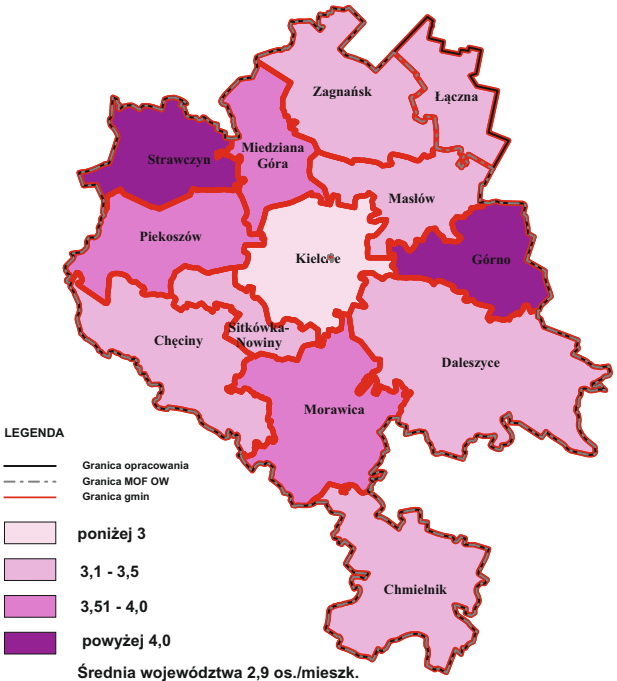
PRZYROST POWIERZCHNI MIESZKANIOWEJ w m^2/km^2 powierzchni bezleśnej w latach 2010 - 2016

Średnia województwa 176,98 m^2/km^2

Średnia krajowa 295,3 m^2/km^2

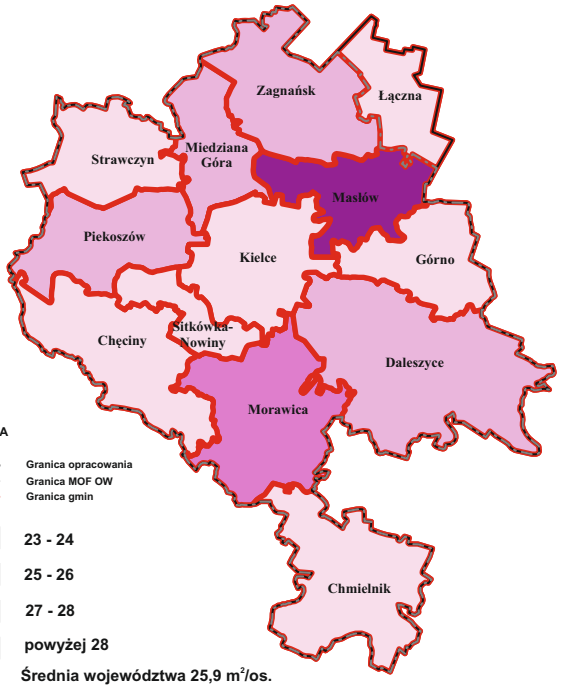
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB NA 1 MIESZKANIE W 2016 ROKU

Średnia województwa 2,9 os./mieszk.

Średnia krajowa 2,7 os./mieszk.

POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ NA MIESZKAŃCA w m^2/osobę w roku 2016

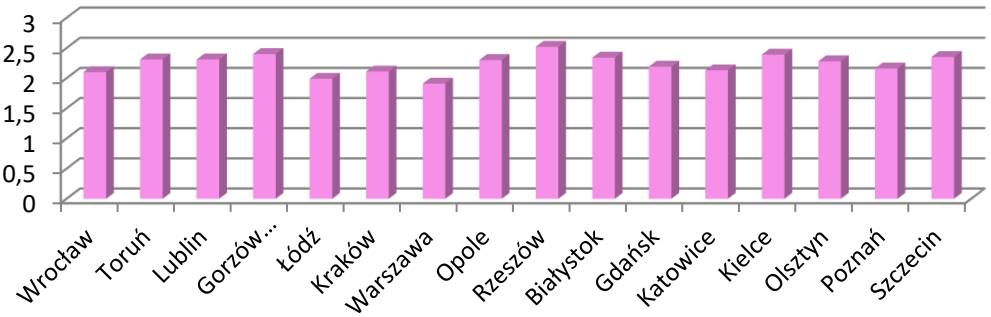
Średnia województwa 25,9 m^2/os.

Średnia krajowa 27,0 m^2/os.

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

ul.Targowa 18, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

Wykres nr 20. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w roku 2015 w miastach wojewódzkich.

Źródło: GUS

W mieście Kielce od szeregu lat obserwuje się ogromny deficyt mieszkań oraz niskie ich standardy. Pomimo stałego wzrostu ilości mieszkań i popytu zarówno na te budowane przez firmy deweloperów jak i z rynku wtórnego, i mimo ujemnego salda migracji (-49 największe w Polsce) sytuacja mieszkaniowa Kielc wyróżnia je niekorzystnie na tle innych miast wojewódzkich w Polsce. Oddaje się relatywnie mało nowych mieszkań do użytku, a powierzchnia użytkowa na jednego mieszkańca jest jedną z najmniejszych w kraju. Bardzo trudna jest też sytuacja, jeśli chodzi o lokale socjalne. Mimo starań władz miasta, nadal na mieszkanie oczekuje ponad 1000 osób w bardzo trudnej sytuacji życiowej i ekonomicznej.

Z niedoborem oraz niekorzystnym stanem budownictwa mieszkaniowego (m.in. niedobór dostępnych terenów pod rozwój budownictwa jednorodzinnego oraz wysoka cena działek) w miastach wiąże się problem ekspansji zabudowy jednorodzinnej poza tereny miejskie. Zauważalne jest to szczególnie w obszarze oddziaływania Kielc, gdzie silnemu procesowi suburbanizacji poddane zostały wszystkie sąsiadujące z ośrodkiem wojewódzkim gminy. Tą żywiołową ekspansję budownictwa jednorodzinnego szczególnie obserwuje się w gminach: Miedziana Góra, Górno, Masłów, Morawica, Zagnańsk, Chęciny i Strawczyn. Niesie to za sobą trudne do odwrócenia zmiany w strukturze przestrzennej zabudowy, gdzie dominują osiedla pozbawione usług i przestrzeni publicznej. Na tereny mieszkaniowe przekształcane są tereny rolnicze, o funkcjach ekologicznych, atrakcyjne przestrzenie publiczne czy też otoczenie zbiorników wodnych, co ma wpływ na zmianę uwarunkowań leśnych i rolnych oraz nierzadko - degradację systemu osadniczego wsi z wartościowymi elementami dorobku kultury materialnej (cechy regionalne zabudowy wiejskiej, krajobraz o wartościach kulturowych).

14. Obronność i bezpieczeństwo

Plan zagospodarowania przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego powinien zapewnić wzrost walorów obronnych obszaru, poprawę bezpieczeństwa ludności oraz odporności struktur przestrzennych na skutki awarii i klęsk żywiołowych. Powinien też tworzyć warunki do niezawodności i ciągłości funkcjonowania struktur państwa w warunkach wojennych oraz sytuacji klęsk żywiołowych. Służyć temu będą działania zmierzające do: harmonijnego i równomiernego rozwoju sieci osadniczej, tworzenia bezawaryjnych systemów komunikacyjnych, telekomunikacyjnych, energetycznych i wodnych, umożliwienia zmniejszenia koncentracji ośrodków przemysłowych, administracyjnych, czy infrastruktury społecznej, zmniejszenia zagrożenia wystąpienia awarii i klęsk żywiołowych, ograniczenia ich zasięgu i skutków dla ludności oraz poprawienia szybkości i skuteczności prowadzenia akcji ratowniczych.

14.1. Straż pożarna

Od 1995 roku w Polsce funkcjonuje krajowy system ratowniczo-gaśniczy (KSRG), który stanowi integralną część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Głównym celem KSRG jest ratowanie życia, zdrowia, mienia lub środowiska oraz rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń.

Organizatorem KSRG jest Państwowa Straż Pożarna (PSP). Do systemu włączone są również Ochotnicze Straże Pożarne (OSP) oraz inne podmioty. Wyznaczone siły i środki PSP z obszaru całego kraju skupione są w ramach Centralnego Odwodu Operacyjnego (COO). Ponadto w każdym województwie funkcjonują Wojewódzkie Odwody Operacyjne (WOO).

Na terenie województwa świętokrzyskiego utworzono Świętokrzyską Brygadę Odwodową (ŚBO) na bazie jednostek ochrony przeciwpożarowej włączonych do KSRG. Siły i środki SBO wchodzą jednocześnie w skład COO i WOO. Do zadań ŚBO należy udział w zdarzeniach, których likwidacja przekracza możliwości potencjału ratowniczego powiatu.

14.2. Policja

Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Kielcach podlega jedna komenda miejska w Kielcach oraz 12 komend powiatowych. Oprócz działań w skali całego kraju policja podejmuje działania mające na celu podniesienie bezpieczeństwa w regionie. W perspektywie roku 2020 najważniejsze do osiągnięcia cele z zakresu bezpieczeństwo określone zostały w Programie „Bezpieczne Świętokrzyskie" na lata 2016-2020, przyjętym przez Wojewodę Świętokrzyskiego, Marszałka Województwa Świętokrzyskiego, Komendanta Wojewódzkiego Policji w Kielcach, Przewodniczącego Konwentu Starostów Województwa Świętokrzyskiego oraz Prezesa Stowarzyszenia „Związek Miast i Gmin Regionu Świętokrzyskiego".

Program ma stanowić przewodnik określający ogólne ramy współdziałania na rzecz wspólnego bezpieczeństwa.

Głównymi celami Programu są:

- ograniczenie przestępczości pospolitej oraz zjawisk chuligaństwa i wandalizmu,
- poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym,
- ochrona dzieci, młodzieży, osób niepełnosprawnych i seniorów,
- przeciwdziałanie patologiom społecznym tj. alkoholizmowi, narkomanii i przemocy domowej.

Program wskazuje również 6 obszarów występowania zagrożeń oraz formułuje dla nich propozycje możliwych do podjęcia działań, wpływających pozytywnie na poziom bezpieczeństwa. Obszary te to:

- miejsca publiczne i miejsca zamieszkania,
- ruch drogowy i komunikacja publiczna,
- szkoła i środowisko,
- Internet,
- rodzina,
- narkotyki i dopalacze.

Ze względu na to, że Program „Bezpieczne Świętokrzyskie" nie posiada własnych źródeł finansowania, przewiduje się finansowanie przedsięwzięć profilaktycznych w oparciu o schemat wypracowany w poprzednich latach, w którym zasadnicza rola przypada Urzędowi Wojewódzkiemu i Urzędowi Marszałkowskiemu.

14.3. Obrona cywilna

Do zadań obrony cywilnej, zgodnie z art. 137 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej należy:

- ochrona ludności, zakładów pracy, urządzeń użyteczności publicznej, dóbr kultury;
- ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny;
- współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków.

Terenowymi organami obrony cywilnej w administracji rządowej i samorządowej są wojewodowie, starostowie, wójtowie oraz burmistrzowie i prezydenci miast jako szefowie obrony cywilnej województw, powiatów i gmin. Do zakresu ich działania należy kierowanie oraz koordynowanie przygotowań i realizacji przedsięwzięć obrony cywilnej przez instytucje państwowe i samorządowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne działające na ich terenach. Zadania z zakresu obrony cywilnej wykonuje w województwie - Wojewoda przy pomocy Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego oraz w miastach i gminach - właściwe komórki organizacyjne ds. zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej.

14.4. Najważniejsze zagrożenia

Do najważniejszych zagrożeń w zakresie obronności i bezpieczeństwa, występujących w analizowanym obszarze funkcjonalnym, należy zaliczyć:

- pożary lasów — zagrożenie tego typu występuje głównie na styku terenów leśnych z terenami osadniczymi oraz trasami komunikacyjnymi — drogowymi i kolejowymi;
- skażenia chemiczne — niekontrolowane uwolnienie toksycznych materiałów chemicznych (dwusiarczku węgla, amoniaku, chloru, kwasu solnego), produkowanych lub wykorzystywanych w procesach produkcji w zakładach przemysłowych;
- skażenia promieniotwórcze — mogące wystąpić w wyniku awarii reaktorów jądrowych w państwach ościennych, wskutek czego obłok promieniotwórczy może objąć swym zasięgiem całe województwo;
- katastrofy budowlane — zwłaszcza obiektów hydrotechnicznych oraz obiektów o dużym zgrupowaniu ludzi: szpitale, szkoły, przedszkola;
- zagrożenie powodziowe oraz zagrożenie podtopieniami związane z lokalnymi ciekami lub dużymi opadami atmosferycznymi;
- epidemie — zagrożenie chorobami zakaźnymi, w tym chorobami mogącymi wystąpić w rejonach dotkniętych powodzią (tj. np.: żółtaczka, dur brzuszny, czerwonka), oraz chorobami związanymi z rozprzestrzenianiem się innych zakażeń bakteryjnych i wirusowych;
- epizoocje — zagrożenie zwierząt gospodarskich mogące wystąpić np. w rejonie powodzi i podtopień. Jednocześnie w związku z pojawiającymi się na terenie Polski przypadkami wirusa H5N1 nie można wykluczyć powstania ognisk niebezpiecznej dla ludzi ptasiej grypy, zwłaszcza w rejonie zatrzymywania się dzikich ptaków: rzeki, stawy, zbiorniki wodne, tereny podmokłe; istotne zagrożenie dla zwierząt gospodarskich niesie również choroba ASF - tzw. Afrykański pomór świń, nie można wykluczyć wystąpienia na obszarze województwa również innych epizoocji;
- zakłócenia porządku i bezpieczeństwa publicznego — akty terrorystyczne, kradzież substancji promieniotwórczych i niebezpiecznych, masowe wystąpienia i protesty społeczne.

14.5. Tereny zamknięte

Zgodnie z art. 2 i art. 4 ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne — tereny zamknięte, to tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych. Ich rozmieszczenie, granice i strefy ochronne określają decyzje ustalające lokalizację terenów zamkniętych.

Omawiana grupa terenów obejmuje w MOF OW głównie tereny wojskowe, Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach oraz tereny kolejowe, które ze względu na szczególną specyfikę oraz znaczenie obronne kolei zostały usankcjonowane nadaniem statusu zamkniętych.

Wykaz terenów zamkniętych znajdujących się w MOF OW został zamieszczony jako załącznik do części tekstowej „Uwarunkowań i problemów przestrzennych"

V. GŁÓWNE MOŻLIWOŚCI I OGRANICZENIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

Możliwości rozwoju przestrzennego (atuty i szanse)	Ograniczenia rozwoju przestrzennego
Osadnictwo i ład przestrzenny	
• Zaliczenie w polityce krajowej MOF OW Kielce do ośrodków krajowych pełniących niektóre funkcje metropolitalne. • Rosnący poziom urbanizacji (uzyskiwanie praw miejskich) oraz duże oddziaływanie miasta Kielce na otoczenie funkcjonalne. • Postępująca rewitalizacja historycznych centrów miast i widoczna poprawa jakości przestrzeni publicznej. • Aktywność samorządów lokalnych w podejmowaniu i realizacji projektów rozwojowych.	• Rozlewanie się miasta poza granice administracyjne i chaotyczne urbanizowanie wsi (suburbanizacja). • Malejąca atrakcyjność śródmieścia Kielc. • Presja na zabudowę terenów atrakcyjnych pod względem krajobrazowym, terenów otwartych i rezerw terenów pod inwestycje infrastrukturalne oraz obudowa dróg tranzytowych. • Chaotyczne zagospodarowanie przestrzeni i niska estetyka otoczenia. • Zatracanie charakteru osadnictwa wiejskiego we wsiach, zwłaszcza położonych w sąsiedztwie Kielc. • Niedobór oraz relatywnie niska atrakcyjność terenów inwestycyjnych. • Znaczny niedobór planów miejscowych.
Ochrona środowiska i krajobrazu	
• Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe dużej części obszaru mogące stanowić podstawę rozwoju turystyki. • Dobra jakość wód podziemnych.	• Nierównomiernie rozmieszczone zasoby wód podziemnych i występowanie obszarów deficytów. • Niska jakość wód powierzchniowych. • Dysproporcja pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania, zwłaszcza na obszarach wiejskich. • Brak kanalizacji deszczowej w większości miast i na obszarach gęsto zabudowanych. • Obszary eutrofizacji. • Postępująca degradacja gleb, zwłaszcza lessowych na skutek erozji. • Występowanie terenów istniejących i potencjalnych zagrożeń osuwiskami. • Występowanie obszarów zdegradowanych wskutek eksploatacji surowców mineralnych. • Zakwalifikowanie stref województwa do klasy C i D2 ze względu na przekroczenie norm zanieczyszczenia powietrza. • Lokalne zagrożenia ponadnormatywnym hałasem.
Geologia i surowce mineralne	
• Bogate zasoby surowców skalnych, zwłaszcza węglanowych, występujących w korzystnych warunkach geologiczno-górniczych, stanowiące przedmiot dużego zainteresowania inwestorów. • Unikalne atrakcje i zabytki geologiczne.	• Kumulacja niekorzystnych zjawisk na obszarach koncentracji wydobycia kopalin (hałas, przekształcenia powierzchni, zapylenie, występowanie lei depresyjnych, niszczenie nawierzchni drogowej) oraz konieczność rekultywacji.

Dziedzictwo kulturowe	
• Cenne walory dziedzictwa kulturowego i historycznego (w tym: występowanie zabytków unikatowych, np. dawnego przemysłu i techniki). • Ośrodki miejskie o zabytkowych założeniach urbanistycznych. • Występowanie obiektów i zespołów zabytkowych mogących zainteresować potencjalnych turystów. • Rosnące zainteresowanie samorządów i partnerów społecznych wykorzystaniem przestrzeni zabytkowej do aktywizacji rozwoju.	• Lokalnie zaniedbany lub zdewastowany krajobraz kulturowy oraz tendencje do dalszej jego dewastacji. • Zły stan techniczny części obiektów zabytkowych. • Niewystarczający stopień rozpoznania przestrzeni kulturowej.
Infrastruktura społeczna	
• Dobra dostępność do usług wyższego standardu z gmin sąsiednich. • Rozbudowa ośrodków akademickich w Kielcach oraz stałe poszerzanie jakości i oferty kierunków kształcenia. • Kształtująca się specjalizacja regionalna w lecznictwie onkologicznym i kardiologii oraz krajowy standard usług w Świętokrzyskich Centrach Onkologii i Kardiologii. • Kielce stanowią centrum życia kulturalnego MOF OW. • Stały rozwój w Obszarze instytucji wsparcia środowiskowego oraz placówek stacjonarnej pomocy społecznej.	• Potrzeba podniesienia standardu opieki zdrowotnej i społecznej dla ludzi starszych i niepełnosprawnych z obszaru MOF OW Kielce. • Niedostateczna ilość placówek kultury „wysokiej” w Kielcach. • Dość duży udział społeczeństwa korzystającego ze środowiskowej pomocy społecznej w niektórych gminach MOF OW Kielce.
Demografia i rynek pracy	
• Znaczący w skali województwa potencjał demograficzny o młodszej strukturze wiekowej — stosunkowo młode zasoby pracy, głównie na obszarach wiejskich. • Systematyczny wzrost liczby ludności zamieszkałej w gminach wiejskich i na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich — w wyniku m.in. procesu suburbanizacji. • Spadek stopy bezrobocia i wzrost liczby osób pracujących.	• Duży coroczny ubytek mieszkańców miasta Kielce, w wyniku ujemnego salda migracji (wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały) i utrzymanie się tego negatywnego procesu w okresie prognozowanym. • Szybsze starzenie się struktury wiekowej mieszkańców miast, głównie miasta Kielce. • Niski współczynnik przyrostu naturalnego i wzrost współczynnika zgonów. • Systematyczny wzrost obciążenia demograficznego w większości osobami w wieku poprodukcyjnym. • Przewidywany ubytek liczby ludności MOF OW do 2030 roku. • Wysoka stopa bezrobocia wśród mieszkańców obszarów wiejskich, w większości w wieku produkcyjnym mobilnym. • Wysoki odsetek osób utrzymujących się z niezarobkowych źródeł utrzymania. • Mało rozbudowany rynek pracy poza rolnictwem na obszarach wiejskich. • Spadek wskaźnika urbanizacji w wyniku systematycznego dużego ubytku mieszkańców miast, głównie miasta Kielce.

Transport i łączność	
• Korzystne położenie MOF OW w stosunku do największych węzłów logistycznych sieci TEN-T. • Gęsta sieć dróg o nawierzchni twardej nie wymagająca praktycznie rozbudowy. • Sieć kolejowa w większości dwutorowa, zelektryfikowana i mało obciążona ruchem. • Realna szansa na skorzystanie z funduszy UE na realizację najważniejszych inwestycji transportowych. • Zaawansowane prace przygotowawcze do budowy Regionalnego Portu Lotniczego Kielce w Obicach oraz istniejące lotnisko lokalne w Masłowie.	• Funkcjonowanie poza najważniejszymi korytarzami transportowymi, brak autostrad i międzynarodowego lotniska. • Znaczna dekapitalizacja linii kolejowych. • Wyczerpująca się przepustowość głównych tras tranzytowych przy jednoczesnym dużym wzroście ruchu, zwłaszcza na obszarach większych miast i ich otoczenia. • Niedobór obwodnic większych miejscowości w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich, w tym wschodniego i południowego odcinka obwodnicy Kielc oraz układu komunikacyjnego RPL Kielce. • Brak powiązania kolejowego z CMK oraz na perspektywicznym kierunku Busko-Zdrój — Żabno.
Energetyka i gospodarka odpadami	
• Sukcesywne powstawanie regionalnych zakładów gospodarki odpadami o wyższym standardzie wyposażenia. • Sukcesywna budowa i przebudowa infrastruktury energetycznej w celu zapewnienia niezawodności zasilania obszaru MOF OW.	• Zły stan infrastruktury elektroenergetycznej, zwłaszcza wsi. • Niedoinwestowanie infrastrukturalne obszarów wiejskich przy jednocześnie wysokich kosztach uzbrajania terenów o niskiej gęstości zaludnienia. • Zbyt niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii. • Zbyt mały udział usuniętych odpadów zawierających azbest, w odniesieniu do ilości zinwentaryzowanej. • Mała liczba PSZOK. • Problem dzikich wysypisk i odpadów porzuconych. • Brak spalarni odpadów komunalnych.
Baza ekonomiczna i rozwój przedsiębiorczości	
• Bogate zasoby surowców mineralnych do produkcji materiałów budowlanych i na cele drogownictwa. • Dobrej jakości woda. • Wielowiekowe tradycje przemysłowe i wykwalifikowana kadra pracownicza; • Liczący się potencjał przemysłu budowlanego i usług budowlanych. • Najprężniejszy w kraju rozwój funkcji targowej (Targi Kielce). • Funkcjonujące podstrefy SSE „Starachowice". • Dynamiczny rozwój instytucji i jednostek otoczenia biznesu. • Rozwinięte sektory wzrostu: usług finansowych i poligraficznych oraz medialny. • Rozwijająca się współpraca międzynarodowa Kielc. • Duże, potencjalne rezerwy terenów dla rozwoju różnych funkcji gospodarczych. • Rezerwa terenu pod budowę regionalnego portu lotniczego wraz z potencjalną strefą gospodarczą.	• Peryferyjność obszaru względem głównych korytarzy transportowych i centrów logistycznych, brak międzynarodowego lotniska oraz niedostateczny stan infrastruktury drogowej i kolejowej. • Przestarzała struktura gospodarki oraz niska jej innowacyjność. • Brak strefy żywicielskiej. • Niezakończone procesy restrukturyzacji przemysłu i rewitalizacji terenów poprzemysłowych. • Niedostateczny rozwój sektora usług produkcyjnych, w tym szczególnie o charakterze rynkowym. • Niskie nasycenie nowoczesnymi technologiami. • Niski poziom inwestycji i nakładów na B+R. • Niski poziom wynalazczości, w tym niski wskaźnik wynalazków zgłoszonych do ochrony patentowej. • Niewystarczająca współpraca pomiędzy samorządem, nauką i biznesem. • Niedobór terenów inwestycyjnych o uregulowanej sytuacji własnościowej i odpowiednim uzbrojeniu.

• Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe, sprzyjające podejmowaniu działalności gospodarczej w dziedzinie turystyki i rekreacji. • Pod warunkiem poprawy dostępności transportowej – położenie w otoczeniu największych w kraju aglomeracji miejsko-przemysłowych, stanowiących duże rynki zbytu towarów i usług.	• Niski stopień pokrycia planami miejscowymi, wskazującymi nowe tereny pod przedsiębiorczość.
Turystyka i rekreacja	
• Wzrost rangi i znaczenia turystyki w świadomości mieszkańców regionu i w działaniach samorządów (aktywne pozyskiwanie funduszy oraz inwestorów na działalność i rozbudowę infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej). • Korzystna zmiana trendów i zainteresowań w turystyce światowej (wypoczynek w mało zatłoczonych i czystych ekologicznie obszarach). • Dogodne położenie w centrum kraju (niewielka odległość regionu od największych aglomeracji); • Możliwość rozwoju różnych form turystyki oraz żywa i kultywowana tradycja ludowa. • Prężny rozwój turystyki kongresowo-handlowej w oparciu o „Targi Kielce”. • Stały rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej oraz bazy noclegowo-gastronomicznej. • Dynamiczny rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej.	• Silna konkurencja ze strony bardziej znanych rejonów turystycznych. • Brak wspólnej polityki, współpracy i koordynacji działań ze strony poszczególnych samorządów. • Niewystarczające działania promocyjne i marketingowe, brak zintegrowanego systemu informacji turystycznej. • Niedobór i dekapitalizacja infrastruktury turystycznej oraz zły stan znacznej ilości obiektów zabytkowych. • Nierównomierne rozmieszczenie bazy noclegowej, a także zbyt mała ilość tańszych obiektów noclegowych. • Niedostatki infrastruktury technicznej oraz „małej infrastruktury turystycznej”. • Niska i niewystarczająca jakość połączeń wewnątrz województwa. • Nadal zbyt niskie zainteresowanie i zaangażowanie społeczności lokalnych w rozwój regionalnych produktów markowych.
Rolnictwo i obszary wiejskie	
• Opracowanie terytorialnego planu ochrony i rozwoju podmiejskich stref rolnych. • Zapewnienie stabilności tych stref, poprzez odpowiednie instrumenty i mechanizmy, ograniczające do minimum presję do zmiany użytkowania gruntów rolnych. • Uczynienie z zasobów wodnych czynnika konsolidacji podmiejskich stref rolnych. • Wspieranie systemów produkcji i zbytu odpowiadających potrzebom rynku, przy zwróceniu szczególnej uwagi na zróżnicowanie i promocje lokalnej oferty żywnościowej. • Uświadomienie społeczeństwu korzyści z organizacji rolniczych stref podmiejskich oraz szczególnych warunków, w jakich muszą te strefy funkcjonować.	• Słabe warunki glebowe (58% gleb zaliczana jest do najsłabszych klas bonitacyjnych V-VI). • Znaczna ilość gleb w czasowym ugorowaniu lub od lat odłogowana, tracąca swą wartość użytkową (40%) • W większości gmin rolnictwo pełni funkcję marginalną lub zanikową. • Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych. • Obszar silnej suburbanizacji charakteryzujący się niekontrolowaną urbanizacją terenów wiejskich. • Niekorzystny parytet ceny ziemi rolniczej w porównaniu do cen gruntów budowlanych. • Ekstensywny sposób użytkowania znacznej części gruntów ornych. • Przeważają trendy recesyjne, a dochody z rolnictwa w przeważającej ilości gmin odgrywają małe znaczenie. • Brak wyspecjalizowanych instrumentów wsparcia dla rolnictwa (w ramach WPR funkcjonują jedynie skromne dopłaty obszarowe). • Brak zainteresowania funkcjonowaniem strefy żywicielskiej dla MOF OW.

VI. WIODĄCE PROBLEMY I KONFLIKTY PRZESTRZENNE

Największym problemem na obszarze objętym planem MOF OW jest suburbanizacja, która wiąże się z chaotyczną, nieprzemyślaną lokalizacją nowych terenów zabudowy głównie mieszkaniowej, nieadekwatnie do zapotrzebowania, w gminach sąsiadujących z Kielcami. Projektowane pod zabudowę tereny zajmują duże przestrzenie. Są to głównie pola, w tym wykorzystywane dotychczas rolniczo, bądź łąki, stanowiące powierzchnie biologicznie czynne. Obsługa komunikacyjna tych terenów odbywa się bardzo często za pomocą dróg wewnętrznych (czyli nie publicznych), o minimalnych szerokościach (w których nie zmieści się podstawowa infrastruktura techniczna), za których realizację odpowiadają mieszkańcy. Wyposażenie tak dużej ilości terenów budowalnych w infrastrukturę wodno – kanalizacyjną nie jest możliwe w ciągu kolejnych dziesięcioleci. Brak zainteresowania gmin poprowadzeniem gazu sieciowego nie stwarza zachęt do zamiany źródeł ogrzewania na ekologiczne, co nie sprzyja poprawie jakości powietrza. Zabudowa terenów otwartych powoduje utratę powierzchni, stanowiących naturalne korytarze napowietrzające, co jest szczególnie istotne w obliczu konieczności podjęcia skutecznych działań w walce ze smogiem. Dodatkowo pomija się lokalizację funkcji usług podstawowych oraz z zakresu infrastruktury społecznej. W niewielu gminach przewiduje się tereny pod rozwój przedsiębiorczości, a bardzo rzadko pod zajmujące większą powierzchnię - funkcje przemysłowe i logistyczne, mające wpływ na aktywizację obszaru i zwiększenie zatrudnienia. Brakuje również zainteresowania lokalizacją przestrzeni publicznych. Obudowuje się drogi tranzytowe wyższych kategorii. Wszystko to jest efektem niezrównoważonego rozwoju, który wpływa na widoczny chaos funkcjonalny i przestrzenny. Występują kolizje w zagospodarowaniu przestrzennym chociażby z lokalizacją nowej zabudowy jednorodzinnej w sąsiedztwie funkcjonujących kopalni, bądź istniejącej zabudowy zagrodowej. W studiach gminnych i planach miejscowych nie tworzy się racjonalnego zagospodarowania umożliwiającego kontynuację rozwoju rolnictwa, chociażby na potrzeby mieszkańców MOF OW. Brak zaplecza bazy społecznej oraz możliwości zatrudnienia na terenach podmiejskich wpływa na kumulację dojazdów do miasta. Chaotyczna lokalizacja zabudowy nie sprzyja możliwości jej racjonalnej obsługi transportem zbiorowym. Dodatkowo z przeznaczeniem olbrzymich powierzchni pod zabudowę wiąże się problem z lokalizacją wschodniej obwodnicy miasta, która jest niezbędna dla odciążenia centrum od transportu komunikacyjnego. Ponadto w planowaniu przestrzennym niemal nie dostrzega się potrzeby podjęcia konkretnych działań mających na celu - adaptację do zmian klimatu, co może nieść ze sobą w przyszłości zgubne skutki.

Szablonowe rewitalizacje centrów miast i ośrodków gminnych powodują utratę ich tożsamości i oryginalności, a przy tym niejednokrotnie pogarszają nie tylko odbiór wizualny, ale i użyteczność tych głównych przestrzeni w miastach i gminach. Pozbawienie roślinności, zwłaszcza wysokiej, i wybrukowanie nawierzchni wpływa na ubytek terenów biologicznie czynnych, a co za tym idzie: wzrost temperatury w mieście, brak schronienia przed słońcem, zwiększone zagrożenie zalaniem ulic w przypadku deszczy nawalnych, problemy z poruszaniem się po niewygodnej nawierzchni i ogólnie - dehumanizację przestrzeni. Do tego istotnym problemem jest niedostosowanie rozwiązań głównie urbanistycznych, ale i architektonicznych do potrzeb osób starszych i dysfunkcyjnych.

Zbyt mała atrakcyjność centrum miasta, niedobór miejsc pracy oraz terenów pod rozwój zróżnicowanego budownictwa mieszkaniowego, w tym jednorodzinnego, nie sprzyja zatrzymywaniu młodych mieszkańców.

Brak połączeń autostradowych oraz regionalnego portu lotniczego stanowi barierę w intensyfikacji rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego Kielc. Dodatkowo niedosyt alternatywnych możliwości transportowych, niewielkie znaczenie transportu kolejowego, praktycznie brak takiej funkcji w obsłudze pasażerskiej MOF OW, brak wschodniej i południowej obwodnicy Kielc wpływa na przeciążenia dróg ruchem samochodowym. Brak większych parkingów na obrzeżach miasta oraz atrakcyjnych systemów zachęt do skorzystania z transportu zbiorowego bądź rowerów jak również brak spójnego systemu ścieżek rowerowych w obrębie MOF OW, nie sprzyja zrównoważonemu rozwojowi tego obszaru.

Dodatkowo niedostateczna edukacja społeczeństwa na temat: ładu przestrzennego, estetyki przestrzeni, potrzeby ochrony krajobrazu, ekologii wzmaga presję na nieracjonalne zagospodarowanie przestrzeni w obrębie MOF OW. Choć tu sytuacja ulega systematycznej poprawie i można zaobserwować rosnące zainteresowanie czynnym udziałem w konsultacjach społecznych dotyczących projektów architektonicznych bądź urbanistycznych z nastawieniem nie tylko na załatwienie swoich prywatnych interesów, ale i mających na celu poprawę funkcjonalności bądź estetyki architektury bądź przestrzeni.

WYKAZ OBSZARÓW PRAWNIE CHRONIONYCH NA OBSZARZE MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

(t.j. Dz.U. 2020, poz. 55)

ŚWIĘTOKRZYSKI PARK NARODOWY

Świętokrzyski Park Narodowy został utworzony *Rozporządzeniem RM z dnia 1 kwietnia 1950 roku (Dz.U. nr 14, poz. 133)* jako drugi, po Białowieskim, park narodowy w Polsce. *Rozporządzeniem RM z dnia 3 stycznia 1996 roku (Dz.U. nr 4, poz. 29)* nastąpiło powiększenie jego powierzchni. Obecnie ŚPN zajmuje obszar 7 626,45 ha. Wokół Parku została utworzona otulina, o powierzchni 20 786 ha.

W obrębie MOF OW znajduje się jedynie niewielki fragment ŚPN (633,82 ha). Obejmuje on część sołectwa Klonów w gminie Łączna oraz część sołectwa Ciekoty w gminie Masłów. W otulinie ŚPN znajdują się w części lub w całości sołectwa: Klonów i Zagórze (gm. Łączna), Ciekoty (gm. Masłów) oraz Górno Parcele, Krajno Parcele, Krajno Pierwsze, Krajno Drugie i Krajno Zagórze (gm. Górno).

REZERWATY PRZYRODY

Lp.	Rezerwaty przyrody	Gminy	Powierzchnia [ha]
1.	Ślichowice im. Jana Czarnockiego	m. Kielce	0,55
2.	Radomice	Morawica	27,08
3.	Karczówka	m. Kielce	26,37
4.	Góra Zelejowa	Chęciny	51,33
5.	Góra Miedzianka	Chęciny	26,39
6.	Białe Ługi	Daleszyce	408,75
7.	Kadzielnia	m. Kielce	0,60
8.	Sufraganiec	Miedziana Góra	16,90
9.	Góra Żakowa	Sitkówka Nowiny	50,41
10.	Jaskinia Raj	Chęciny	7,83
11.	Cisów im. prof. Zygmunta Czubińskiego	Daleszyce	41,21
12.	Milechowy	Chęciny	132,33
13.	Góra Rzepka	Chęciny	9,45
14.	Biesak Białogon	m. Kielce	13,04
15.	Barcza	Zagnańsk	14,58
16.	Barania Góra	Strawczyn	81,60
17.	Kręgi Kamienne	Miedziana Góra	12,33
18.	Moczydło	Piekoszów	16,35
19.	Perzowa Góra	Strawczyn	33,10
20.	Słopiec	Daleszyce	8,24
21.	Chelosiowa Jama	Piekoszów	24,10
22.	Wietrznia im. Z. Rubinowskiego	m. Kielce	17,59
23.	Wolica	Chęciny	2,81
24.	Górna Krasna*	Zagnańsk	196,05
25.	Zachełmie	Zagnańsk	7,94

** Rezerwat Górna Krasna położony jest w 3 gminach (Zagnańsk, Stąporków, Mniów), w tabeli podano powierzchnię rezerwatu tylko w gminie Zagnańsk należącej do MOF OW.*
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Kielce.

PARKI KRAJOBRAZOWE

Lp.	Parki krajobrazowe	Gminy z obszaru MOF OW	Powierzchnia całkowita PK/ powierzchnia w MOF OW [ha]
1.	Chęcińsko-Kielecki PK	Chęciny, Piekoszów, Sitkówka Nowiny, m. Kielce	19 781,60 / 15 466,60
2.	Cisowsko-Orłowiński PK	Daleszyce	20 693,00 / 10 897,00
3.	Suchedniowsko-Oblęgorski PK	Łączna, Miedziana Góra, Strawczyn, Zagnańsk	19 895,00 / 16 205,00
4.	Szaniecki PK	Chmielnik	11 289,60 / 1 216,40

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Kielce.

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Lp.	Obszary chronionego krajobrazu	Gminy z obszaru MOF OW	Powierzchnia całkowita OChK/ powierzchnia w MOF OW [ha]
1.	Kielecki OChK	m. Kielce	3 856,14 / 3 856,14
2.	Chęcińsko-Kielecki OChK	m. Kielce, Chęciny, Morawica, Piekoszów, Sitkówka-Nowiny,	8 002,50 / 4 683,90
3.	Konecko-Łopuszniański OChK	Piekoszów, Strawczyn	98 287,00 / 3 178,00
4.	Suchedniowsko-Oblęgorski OChK	Łączna, Miedziana Góra, Strawczyn, Zagnańsk	27 514,00 / 16 205,00
5.	Podkielecki OChK	Daleszyce, Górno, Łączna, Masłów, Morawica, Miedziana Góra, Piekoszów, Zagnańsk	26 484,69 / 26 374,72
6.	Cisowsko-Orłowiński OChK	Daleszyce, Górno	25 336,00 / 8 374,00
7.	Chmielnicko-Szydłowski OChK	Chmielnik, Morawica	60 733,00 / 16 971,00
8.	Szaniecki OChK	Chmielnik	13 757,00 / 1 721,00
9.	Nadnidziański OChK	Chmielnik	26 312,00 / 86,00
10.	Świętokrzyski OChK	Górno	2227,71 / 1032

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Kielce.

OBSZARY NATURA 2000

Lp.	Obszary Natura 2000	Gminy z obszaru MOF OW	Powierzchnia całkowita/ pow. w MOF OW [ha]
1.	Dolina Nidy	Chęciny	19 956,10 / 12,60
2.	Dolina Białej Nidy	Chęciny	5116,84 / 5,74
3.	Dolina Czarnej Nidy	Chęciny, Daleszyce, Morawica	1191,51 / 1191,51
4.	Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie	Chęciny, m. Kielce, Piekoszów, Sitkówka-N.	8 616,46 / 6 987,08
5.	Ostoja Sobkowsko-Korytnicka	Chęciny, Morawica	2 204,05 / 352,97
6.	Ostoja Stawiany	Chmielnik	1 194,49 / 660,63
7.	Ostoja Szaniecko-Solecka	Chmielnik	8 072,86 / 385,63
8.	Dolina Warkocza	Daleszyce, Górno	337,91 / 337,91
9.	Lasy Cisowsko-Orłowińskie	Daleszyce, Górno	10 406,87 / 6443,45
10.	Łysogóry	Górno, Łączna, Masłów	8 081,27 / 966,90
11.	Przełom Lubrzanki	Górno, Masłów	272,62 / 272,62
12.	Dolina Bobrzy	m. Kielce, Miedziana Góra, Piekoszów, Strawczyn	612,63 / 612,63
13.	Ostoja Wierzejska	m. Kielce, Masłów	224,64 / 224,64
14.	Lasy Suchedniowskie	Łączna, Miedziana G., Strawczyn, Zagnańsk	19 120,89 / 9362,80
15.	Ostoja Barcza	Łączna, Masłów, Zagnańsk	1 523,48 / 1 523,48
16.	Dolina Krasnej	Zagnańsk	2384,10 / 1,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Kielce.

UŻYTKI EKOLOGICZNE

Lp.	Nazwa	Gmina/miejscowość	Powierzchnia [ha]
1.	Bagno	Daleszyce - Widełki	2,12
2.	Łąka w Jasieniu	Chmielnik - Jasień	12,75
3.	Bagno	Miedziana Góra - Kostomłoty	0,77
4.	Bagno	Zagnańsk - Długojów	1,08
5.	Torfowisko przejściowe	Daleszyce - Cisów	5,07
6.	Oczko wodne	Chmielnik - Sędziejowice	0,46
7.	Oczko wodne	Kielce	1,00
8.	Śródleśne oczko wodne	Strawczyn - Strawczyn	0,86

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Kielce.

STANOWISKA DOKUMENTACYJNE

Lp.	Nazwa	Gmina miejscowość	Opis
1.	Pozostałości dawnego górnictwa rud żelaza	Daleszyce - Szczecno	W obniżeniu terenu, występuje szereg starych zrobów górniczych - zagłębień, o średnicy 2-6 m, głębokości 1-3m. Są to pozostałości dawnego górnictwa rud żelaza. Zroby zlokalizowane są na granicy wychodni osadów dewonu dolnego i środkowego. Wokół nich występują niewielkie hałdy do 0,5 m wysokości, zawierające drobne okruchy piaskowców kwarcytowych dewonu dolnego, rzadziej limonitów. Zagłębienia są zwykle zasypane, zarośnięte krzewami i kilkunastoletnimi drzewami. Widoczny jest również zalany wodą szyb o wymiarach 1,5x1,5 m ze śladami obudowy drewnianej.
2.	Odsłonięcie skalne piaskowców triasowych	Miedziana Góra - Ciosowa	Odsłonięcie skalne piaskowców triasowych prezentujące ciekawe struktury sedymentacyjne w nieczynnym kamieniołomie Wykień
3.	Odsłonięcie skalne u podnóża Góry Hałasa	Kielce	Odsłonięcie skalne z okresu ordowiku u podnóża Góry Hałasa o rozmiarach: 2,2 m wysokości i 3,2 m szerokości
4.	Odsłonięcia skalne na Górze Słonecznej	Kielce	Odsłonięcie skał dewońskich z pozostałościami odkrywkowych wyrobisk po wydobywaniu wapieni na Górze Słonecznej (Psie Górki)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Kielce.

ZESPOŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE

Lp.	Nazwa	Gmina miejscowość	Powierzchnia [ha]	opis
1.	Ostra Górka	Daleszyce Niwy Daleszyckie	30,00	Teren porośnięty lasem sosnowym z domieszką świerka i buka z pozostałościami po dawnym górnictwie rud żelaza. Obszar o kształcie wąskiego wału z licznymi starymi zrobami górniczymi w formie lejowatych, zaokrąglonych lub owalnych zagłębień o średnicy 2-5 m. i głębokości od 1-2,5 m. otoczonych pierścieniami hałd. Zroby zlokalizowane są na wychodni osadów pogranicza dewonu dolnego i środkowego i leżą na obszarze ok. 150x60 m
2.	Grodowy Stok	Miedziana Góra – Ćmińsk Kościelny	0,06	Na terenie zespołu znajduje się źródło
3.	Grabina-Dalnia	Kielce	32,60	Obejmuje relikty świętokrzyskiego górnictwa kruszcowego oraz odsłonięcia skał paleozoicznych z ważnymi stanowiskami paleontologicznymi i elementami rzeźby krasowej.
4.	Kaplica Świętej Barbary	Miedziana Góra	1,77	Przedmiotem ochrony jest kaplica świętej Barbary oraz kapliczka świętego Jana Nepomucena wraz z kompleksem leśnym, w którym te obiekty są położone

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Kielce.

POMNIKI PRZYRODY

Na obszarze MOF OW utworzono dotychczas 123 pomniki przyrody.

WYKAZ TERENÓW ZAMKNIĘTYCH

Wykaz terenów zamkniętych Resortu Obrony Narodowej znajdujących się na terenie MOF OW (stan na dzień 21.10.2019)

Lp.	Nr obrębu	Nazwa obrębu	Nr ewidencyjne działek	Gmina	Strefy ochronne
1	24	Kielce	1910/9	Kielce	Nie
	31	Kielce	41/3, 41/5, 41/21, 41/23		Nie
	32	Kielce	1111/1, 1111/7, 94/2		Nie
2	16	Kielce	620		Nie
3	17	Kielce	1150, 1228		Nie
4	10	Dyminy	123/1	Morawica	Strefa ochronna o szerokości 500m od granicy terenu zamkniętego, o ograniczonych prawach rzeczowych (zakaz wznoszenia obiektów budowlanych kubaturowych, linii kolejowych, strzelnic, itp.)
	15	Suków	2860, 2861, 2862, część 2866/2	Daleszyce	
5	23	Kielce	471/58, 472	Kielce	Nie
6	22	Kielce	60/7, 60/8, 60/9, 60/21		Nie
7	9	Kielce	1802/1, 1814/11, 1814/14, 1814/44, 1814/49, 1814/22, 1814/23, 1814/24, 1814/25, 1814/26, 1814/28, 1814/30, 1814/31, 1814/32, 1814/33, 1814/34, 1814/35, 1814/37, 1814/38, 1814/40, 1814/41, 1814/46, 1824/2, 1824/4, 1824/5, 1824/6, 1824/7, 1824/8		Nie

Wykaz terenów zamkniętych Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach na obszarze MOF OW

Lp.	Nr ewidencyjny działki	Miejscowość	Lokalizacja
1	1290/17, 1680/2	Kielce	Kielce, ul. Seminaryjska 12

Decyzją Nr 176 Komendanta Głównego Policji z dnia 28.06.2002 r. w sprawie ustalenia terenu zamkniętego oraz Decyzjami Nr 229 z dnia 9 kwietnia 2008 r. i Nr 406 z dnia 30 października 2009 r. Komendanta Głównego Policji zmieniającymi Decyzję Nr 176 ustalono teren zamknięty na przedmiotowej nieruchomości, któremu nadano klauzulę jawną.

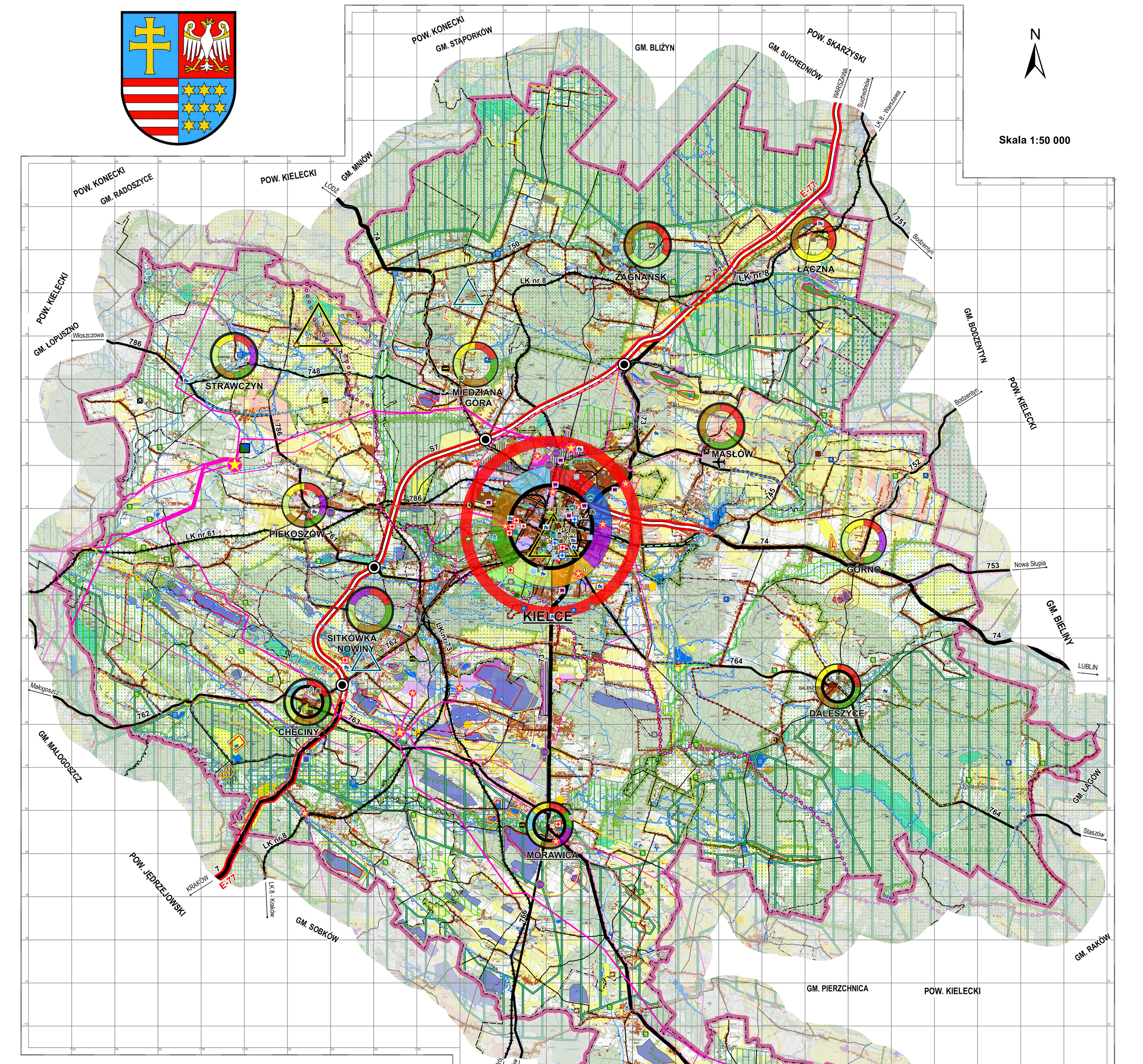
Wykaz działek obejmujących tereny zamknięte linii kolejowych, opracowane na podstawie Decyzji Ministra Infrastruktury i Rozwoju oraz Decyzji Ministra Infrastruktury w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (stan na maj 2020)

Powiat	Gmina	Obręb	Nr działki
kielecki	Chęciny	8 Ostrów	9
		16 Tokarnia	1239/10, 1239/12
		18 Wolica	496/24, 496/32
	Chmielnik	1 OBRĘB 01	394/1, 394/6, 394/7, 763/4, 772/1, 775/4, 851/2, 876/4, 877/4, 878/4, 879/4, 880/7, 882/4, 883/4, 886/1, 893/4, 1469/1,
		7 Holendry	6/2, 7, 11/2, 54/4, 58/2, 62/2, 66/3, 71/2, 76/2, 81/2, 82/1, 82/2, 86/2, 91/2, 96/2, 216/1, 601/2, 188/2, 188/3
		8 Jasień	103/3, 1694, 169/1, 170/2, 171/2, 172/2, 175/1, 175/2, 177, 196, 199/1, 1693, 235/1, 250, 252, 1690
		17 Przededworze	510/4, 537/1, 539/1, 868/1, 1058/1, 1085, 1086, 1087, 1088, 1089, 1090/1, 1091/1, 1092/1, 1093/1, 1094/1, 1095/1, 1096/1, 1097/1, 1098/1, 1099/1, 1100/1, 1101/1, 1102/1, 1103/1, 1104, 1105, 1107/2, 1107/5, 1108/1, 1109/1, 1110/1, 1111/1, 1112/1, 1113/1, 1114/1, 1115/1, 1118/1, 1119/1, 1120/1, 1121/1, 1122/1, 1123/1, 1124/1, 1126/1, 1127/1, 1128/1, 1129/1, 1130/1, 1131/1, 1132/1, 1133/1, 1134/1, 1135/1, 1136/1, 1137/1, 1138/1, 1139/1, 1140/1, 1141/1, 1142/1, 1143/1, 1144/1, 1145/1, 1146/1, 1147/1, 1149/1, 1150/1, 1151/1, 1224/1, 1225/1, 1226/1, 1227/1, 1228/1, 1229/1, 1230/1, 1231/1, 1232/1, 1233/1, 1235/1, 1236/1, 1237/1, 1238/1, 1239/1, 1240/1, 1241/1, 1242/1, 1279/1, 1280/1, 1281/1, 1282/1, 1284/1, 1285/1, 1286/1, 1290/1, 1293/1, 1294/1, 1295/1, 1296/1, 1297/1, 1298/1, 1301/1, 1312/1, 1313/1, 1314/1, 1315/1, 1316/1, 1317/1, 1323/1, 1324/1, 1325/1, 1326/1, 1327/1, 1328/1, 1329/1, 1330/1, 1331/1, 1332/1, 1333/1, 1334/1, 1335/1, 1336/1, 1337/1, 1338/1, 1339/1, 1342/1, 1343/1, 1344/1, 1345/1, 1346/1, 1347/1, 1348/1, 1349/1, 1350/1, 1351/1, 1352/1, 1353/1, 1354/1, 1355/1, 1356/1, 1357/1, 1701/1, 1720/1, 1748, 1759/1, 1760/1, 1767/1
		20 Suliszów	1895, 1896
		25 Zrecze Chałupczańskie	261
		27 Zrecze Małe	496
	Miedziana Góra	6 Kostomłoty I	1276/2, 1276/3, 1276/4
		5 Kostomłoty II	2861/1, 2861/3
	Morawica	4 Brzeziny	45, 432,
		5 Chałupki	99
		7 Dębska Wola	69/1, 73/1, 73/2, 469, 489
		8 Drochów Dolny	44
		11 Kawczyn	139/1
		15 Nida	19
		16 Obice	206/2, 401
		18 Podwole	5/2, 36, 51
		22 Zbrza	361
	Piekoszów	6 Lesica	854/1
		13 Piekoszów	857, 971, 1218, 1230/30, 1355/2, 1568
		15 Rykoszyn	154
		16 Szczukowice	696/23, 1250/3, 493/2
		17 Szczukowskie Górki	522/2, 843
		18 Wesoła	30, 32, 263
		19 Wincentów	746

		20 Zajączków	108
	Sitkówka-Nowiny	1 Kowala	50/3, 50/4, 305/1, 517/1
		3 Sitkówka Nowiny	271/8
		5 Zagrody	25/20, 375/1, 376/5, 376/9, 376/11
	Zagnańsk	1 Bartków	297/6, 297/7
		4 Gruszka	1272/5
		15 Tumlin	708/1
		11 Zachełmie	699/2
		17 Zagnańsk	591/20
M. Kielce	M. Kielce	0003	185, 598, 601/1, 601/2, 601/3, 601/4,
		0004	510/1
		0005	6/3, 6/34, 6/37, 6/38, 6/61, 6/62, 6/104, 6/279, 6/280, 307, 308/1, 308/4, 406,
		0006	42/8, 42/4, 42/6, 42/10,42/11, 42/12, 42/13, 42/14, 42/15, 42/16, 42/17, 42/18, 42/19, 42/20, 42/21, 42/22, 42/23, 42/24, 42/25, 42/26, 42/27, 42/28, 42/29, 42/30, 44, 59/1, 59/4, 59/6, 59/7, 59/8, 1267/1, 1267/6, 1267/7, 1267/9, 1267/10, 1267/11, 1267/12, 1267/13, 1267/14, 1267/15
		0008	1/1, 1/2, 1/4, 1/6, 1/9, 1/10, 1/11, 1/20, 1/21, 1/22, 1/23, 1/24, 1/13, 1/16, 1/17, 1/18, 854
		0009	414/1, 414/5, 414/6, 414/77, 414/12, 414/15, 414/16, 414/17, 414/18, 414/21, 414/22, 414/27, 414/43, 414/44, 414/45, 414/46, 414/49, 414/50, 414/51, 414/52, 414/53, 414/54, 414/55, 414/61, 414/63, 414/65, 414/73, 414/74
		0010	2/4, 2/5, 2/6, 2/7, 2/8, 2/9, 2/10, 2/11, 2/12, 2/13, 2/14, 2/15, 2/16, 2/17, 2/18, 2/19, 2/20, 2/21, 2/22, 2/23, 2/24, 2/26, 2/25, 2/27, 2/28, 2/29, 2/30, 2/31, 2/32, 2/33, 2/34, 2/35, 2/36, 2/37, 2/38, 2/39, 2/40, 2/41, 2/42, 2/43, 2/44, 2/45, 2/46, 2/47, 2/48, 2/49, 2/50, 2/51, 2/52, 2/53, 2/54, 2/55, 2/56, 2/57
		0015	628/8, 628/9, 628/10, 628/11, 628/12, 628/13, 628/14, 628/15, 628/16, 628/17, 628/18, 628/19, 628/20, 628/21, 628/22, 628/23, 848/6
		0016	1/49, 1/50, 1/64, 1/67
		0018	87/2, 87/6, 87/10, 87/85, 87/86, 87/87, 87/88, 87/89, 87/90, 87/154, 87/95, 87/96, 87/97, 87/99, 87/100, 87/101, 87/102, 87/103, 87/104, 87/105, 87/106, 87/156, 87/112, 87/161, 87/126, 87/169, 87/148, 87/150, 87/152, 87/173, 87/43, 87/44, 87/45, 87/47, 87/49, 87/51, 87/53, 87/54, 87/55, 87/57, 87/58, 87/60, 87/61, 87/62, 87/63, 87/64, 87/65, 87/14, 87/15, 87/130, 87/131, 87/17, 87/18, 87/164, 87/166, 87/134, 87/135, 87/137, 87/138, 87/139, 87/140, 87/141, 87/142
		0019	629, 639/5, 639/9, 639/12, 639/13, 639/14, 639/18, 639/19, 639/20, 639/21, 639/22, 639/23, 639/24, 639/25, 639/26, 639/49, 639/50, 639/51, 639/52, 639/53, 639/59, 639/60, 639/64, 639/69, 639/70, 639/71, 639/72, 639/73, 639/74, 639/75, 639/76, 639/77, 639/78, 639/79, 639/80, 639/81, 639/82, 639/83, 639/84, 639/85, 639/86, 639/87, 639/89, 639/92, 639/95, 639/97, 639/101, 639/102, 639/103, 639/104, 639/109, 639/112, 639/115, 639/118, 639/120, 639/122, 639/125, 639/179, 639/131, 639/133, 639/135, 639/137, 639/141, 639/143, 639/146, 639/149, 639/157, 639/161, 639/163, 639/165, 639/167, 639/170, 639/174, 639/176, 6/110, 979/4, 979/5, 979/6
		0020	934/3, 934/4, 934/5, 934/6, 934/7, 934/8, 934/9
		0021	682/6, 682/6
		0022	57/10, 57/11
		0027	9/4, 72/1, 72/3, 72/4, 72/5, 72/6, 72/7, 72/8, 72/9, 72/10, 72/11, 72/12, 72/13, 72/14, 72/15, 72/16, 72/17, 72/18, 72/19, 72/20, 72/21, 72/22, 72/23, 72/24, 72/25, 72/27, 476, 797, 798, 799
skarżyski	Łączna	1 Czerwona Górka	529/2, 529/3, 529/4
		3 Jęgrzna	253

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO - SYNTEZA

Legenda

granica opracowania Planu MOF OW
granica MOF OW przyjęta w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego
granica powiatu/miasta na prawach powiatu
granica gminy
granica miasta

KOMPLEKSY UŻYTKOWANIA TERENU

kompleksy mieszkaniowe
- osiedle mieszkaniowe
- posesja

kompleksy usług oświatowych
- usługi oświatowe

kompleksy usług ochrony zdrowia
- usługi ochrony zdrowia

kompleksy sportowo-rekreacyjne
- ogród botaniczny
- ośrodek sportowo-rekreacyjny, park
- zespół domów letniskowych

kompleksy handlowo-usługowe
- centrum handlowo-usługowe, targowisko/bazar

kompleksy przemysłowo-gospodarcze
- kopalnia
- elektrociepłownia
- podstacja elektroenergetyczna
- gazownia
- zakład wodociągowy
- oczyszczalnia ścieków
- przepompownia
- gospodarstwo hodowlane
- zakład produkcyjny, usługowy lub remontowy

kompleksy usług hotelarskich i turystycznych
- kompleksy usług hotelarskich i turystycznych

kompleksy sakralne i cmentarze
- cmentarz
- zespół sakralny lub klasztorny

kompleksy zabytkowe
- kompleksy zabytkowe

kompleksy komunikacyjne
- lotnisko lub lądowisko
- dworzec autobusowy
- miejsce obsługi podróżnych, stacja kolejowa, teren kolejowy, parking, zajezdnia/baza transportowa, stacja paliw
- zakład specjalny

- ośrodek krajowy pełniący niektóre funkcje metropolitalne
- ośrodek lokalny pełniący funkcje wykraczające poza granice administracyjne gminy
- ośrodek lokalny
- miasto

CHĘCINY

WIODĄCE FUNKCJE OŚRODKÓW OSADNICZYCH
- mieszkaniowa
- przemysłowa
- obsługi rolnicza
- usługi:
- administracyjne
- wystawienniczo-konferencyjne
- kultury wysokiej
- naukowo-dydaktyczne
- turystyki
- sportu i rekreacji

SUROWCE MINERALNE
- surowce węglanowe
- piaskowce
- surowce ilaste
- kruszywo naturalne (piaski)
- gipsy
- baryt
- torf
- teren górniczy
- obszar górniczy
- złoże eksploatowanych

WAŻNIEJSZE OBSZARY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
- tereny inwestycyjne Specjalnej Strefy Ekonomicznej "Starachowice" SA
- strefy aktywności gospodarczej o znaczeniu ponadlokalnym
- wielkopowierzchniowe obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

WARTOŚCI PRZYRODNICZE

OBSZARY CHRONIONE PRAWNIE
- Świętokrzyski Park Narodowy
- rezerwat przyrody
- park krajobrazowy
- obszar chronionego krajobrazu

EUROPEJSKA SIEĆ EKOLOGICZNA NATURA 2000
- Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO)
- Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)

SYSTEM PRZYRODNICZY
- krajowy łączny korytarz ekologiczny
- regionalny korytarz ekologiczny

GLEBY
- obszary o najlepszych glebach (klas bon. I-III)
- obszary o przeważ.dobr.glebach (klasy bon. IV)

GOSPODARKA WODNA
- główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP)
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią

OBIEKTY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ
OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA
- Biobank Świętokrzyski
- Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa
- szpital specjalistyczny
- szpital ogólny
- dom opieki społecznej

OBIEKTY KULTURY
- filharmonia, teatr
- ośrodek kultury
- muzeum

PUBLICZNE SZKOŁY WYŻSZE
- Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach , Politechnika Świętokrzyska

SĄDY
- Sąd Rejonowy, Sąd Okręgowy, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Kielcach

WARTOŚCI LKULTUROWE
- układ przestrzenny wpisany do rejestru zabytków
- układ przestrzenny ujęty w ewidencji zabytków

ZABYTKI ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA ORAZ ZABYTKI DAWNEGO PRZEMYSŁU I TECHNIKI
(wybrane zabytki o szczególnych walorach estetyczno-widokowych, artystycznych, historycznych, turystycznych, itp.)
- pomnik historii
- wybitny zabytek architektury i budownictwa o znaczeniu krajowym
- wyróżniający się zabytek budownictwa i architektury o znaczeniu ponadregionalnym
- wyróżniający się zabytek dawnego przemysłu i techniki o znaczeniu ponadregionalnym
- wyróżniający się zabytek dawnego przemysłu i techniki o znaczeniu regionalnym
- wyróżniający się zabytek archeologiczny o znaczeniu ponadregionalnym

MIEJSCA PAMIĘCI NARODOWEJ
- miejsca pamięci
- miejsca bitew

WYBRANE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNO-SPORTOWO-REKREACYJNEJ
- tor samochodowy
- tor motocrossowy
- sporty lotnicze (szybownictwo, lotniarstwo, paralotniarstwo)
- sporty ekstremalne (ściany wspinaczkowe, parki linowe, paintball, quady)
- ośrodek jazdy konnej
- gospodarstwo agroturystyczne
- aquapark
- kryta pływalnia, basen
- kąpielisko
- ośrodek sportów zimowych (trasy zjazdowe, wyciągi)
- obiekty sportowo-rekreacyjne o znaczeniu krajowym

SZLAKI PIESZE
- czarny
- czerwony
- niebieski
- zielony
- żółty

SZLAKI ROWEROWE
- czarny
- czerwony
- niebieski
- zielony
- żółty

SZLAKI TEMATYCZNE
- międzywojewódzka trasa rowerowa Green Velo
- Rowerowy Szlak Architektury Obronnej
- Rowerowy Szlak Miejsca Mocy
- Samochodowy Szlak Archeo-Geologiczny
- Samochodowy Szlak Architektury Drewnianej
- Samochodowy Szlak Cystersów
- Samochodowy Szlak Literacki

NADRZĘDNY UKŁAD TRANSPORTOWY

SIEĆ DROGOWA
- droga międzynarodowa, w tym droga ekspresowa
- droga krajowa
- droga wojewódzka
- główne węzły drogowe

SIEĆ KOLEJOWA
- linia kolejowa normalnotorowa
- Linia Hutnicza Szerokotorowa (LHS)

KOMUNIKACJA LOTNICZA
- istniejące lotnisko lokalne w Masłowie
- lądowisko

WIODĄCE SYSTEMY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

SIEĆ ELEKTROENERGETYCZNA
- linia 400 kV wraz ze strefą technicznią
- linia 220 kV wraz ze strefą technicznią
- linia 110 kV wraz ze strefą technicznią
- GPZ 400/220/110
- GPZ 220/110
- GPZ 110

SIEĆ GAZOWA
- stacja redukcyjno-pomiarowa
- gazociąg wysokiego ciśnienia wraz ze strefą kontrolowaną

REGIONALNE ZAKŁADY ZAGOSPODAROWANIA ODPADÓW
- regionalna instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych
- regionalna instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych
- regionalna instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów

TERENY ZAMKNIĘTE
- tereny zamknięte (z wyjątkiem kolejowych)
- teren zamknięty wraz ze strefą ochronną

MAPA TEMATYCZNA

0 1,5 3 6 Kilometry

OBJAŚNIENIA POZOSTAŁYCH ZNAKÓW I SKRÓTÓW

Zespół autorski:
mgr inż. arch. Ryszard Naściny – generalny projektant
mgr inż. arch. Katarzyna Bieniek-Kaszyńska — generalny projektant, kierownik zespołu
mgr inż. Ewa Bielecka
mgr inż. Jolanta Florczyk
mgr inż. Katarzyna Jandała
mgr Agnieszka Kowalewska
inż. Maciej Kuliński
mgr inż. Agnieszka Ludkowska
mgr inż. Jolanta Pacuła
mgr Agnieszka Przygodzka
mgr Andrzej Sikora
mgr Lena Skibińska-Opoka
mgr Ewa Tatarek
mgr Katarzyna Wówczyk

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul. Wincentego Pola 19, 25-509 Kielce
tel. 041 368 00 70, fax. 041 368 00 71, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
ul. Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce
tel. (41) 342 18 73, fax. (41) 342 19 79, e-mail: wrpp@sejmik.kielce.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone. Mapa ani żadna jej część bez pisemnej zgody wydawcy nie może być wykorzystywana w systemach odtwarzalnych bądź reprodukowana jakimkolwiek sposobem: fotograficznym, elektronicznym, mechanicznym lub innym.

Stan aktualności: 2015 r.

Opracowanie kartograficzne: OPGK Rzeszów S.A.
ul. Geodetów 1, 35 - 328 Rzeszów

OPGK RZESZÓW

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

I. STRATEGICZNE CELE I ZASADY REGIONALNEJ POLITYKI PRZESTRZENNEJ

1. Misja, cele i priorytety zagospodarowania przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego

Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego Kielce stanowi centralny obszar województwa świętokrzyskiego w związku z czym zarówno misja, cel główny, cele warunkujące oraz priorytety zagospodarowania przestrzennego dla województwa, zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, uchwalonego uchwałą nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego, odnoszą się również do tego obszaru. Nie mniej jednak ze względu na ograniczony w odniesieniu do obszaru województwa zasięg obszarowy i dokładniejszą skalę opracowania zostały one nieco bardziej uszczegółowione.

Przyjęte cele dla MOF OW odpowiadają celowi głównemu oraz celom strategicznym dla Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, zawartym w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020.

Cel główny ZIT: Poprawa jakości życia mieszkańców i rozwój gospodarczy Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego

Cele strategiczne:
1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy.
2. Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa drogowego.
3. Rozwój oferty zdrowotnej, socjalnej i edukacyjnej w tym poprawa jakości nauczania.
4. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej KOF.
5. Poprawa efektywności energetycznej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii.

Strategiczną misją Planu Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego jest:

Wzmocnienie spójności terytorialnej miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Kielc oraz konkurencyjności jego struktur funkcjonalnych drogą poprawy dostępności komunikacyjnej, rozwoju racjonalnej struktury przestrzennej, zachowania odpowiednich proporcji i rozmieszczenia poszczególnych funkcji, oraz zwiększenie wpływu ośrodka wojewódzkiego jako centrum metropolii na sąsiadujące miasta i gminy, a także ułatwienia dostępu społeczeństwa do nauki, rynku pracy, zadbanej przestrzeni oraz wyżej zorganizowanych usług

Za **cel generalny** Planu MOF OW uznaje się:

Kształtowanie zrównoważonej, harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF OW, sprzyjającej poprawie atrakcyjności i spójności terytorialnej oraz efektywnemu wykorzystaniu potencjałów rozwoju, przy jednoczesnym wsparciu dla rozwiązań innowacyjnych i przyjaznych środowisku przyrodniczemu

Powyższy cel będzie osiągany poprzez współzależnie realizowane cele warunkujące, ukierunkowane na integrację zadań rozwoju społeczno-gospodarczego w sferze przestrzennej oraz wzmocnienie zdolności absorpcyjnej środków pomocowych w systemie planowania miejscowego. Są to następujące cele:

Cele warunkujące	**Priorytety polityki przestrzennej**
1	2
1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przestrzeni gospodarczej MOF OW z myślą o wykorzystaniu lokalnych potencjałów rozwoju i dostosowaniu tej przestrzeni do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy	Kształtowanie warunków przestrzennych do dywersyfikacji przedsiębiorczości, rozwoju sektora MSP oraz utrwalania specjalizacji gospodarczej
	Dostosowanie zagospodarowania obszarów i stref aktywności gospodarczej do absorpcji innowacji i transferu technologii oraz rozwoju rynkowego otoczenia biznesu
	Sprzyjanie inteligentnej współpracy sektora B+R ze środowiskiem gospodarczym drogą integracji dziedzin wiedzy, parków naukowo-technologicznych i przedsiębiorstw
	Kompleksowe przygotowanie i wyposażanie terenów w nowoczesną infrastrukturę komunikacyjną, techniczną i ekonomiczną, mające na celu osiągnięcie przewagi konkurencyjnej oraz stworzenie nowych miejsc pracy
	Rewitalizacja zdegradowanych terenów i dzielnic poprzemysłowych
	Stworzenie systemu korzystnych warunków lokalizacyjnych w atrakcyjnych dla gospodarki rynkowej strefach aktywności
2. Formowanie racjonalnej struktury przestrzennej MOF OW oraz powiązań funkcjonalnych w ramach tej struktury i na zewnątrz (z pozostałymi obszarami funkcjonalnymi województwa świętokrzyskiego, a także z krajową i europejską przestrzenią gospodarczą) przy jednoczesnym wsparciu procesów metropolizacji	Rozwój i umacnianie funkcji metropolitalnych Kielc w powiązaniu z poprawą spójności i atrakcyjności osiedleńczej miasta wojewódzkiego
	Wzmocnienie powiązań funkcjonalnych (funkcje gospodarcze, B+R, społeczne, edukacyjne itd.) w MOF OW
	Poprawa jakości życia mieszkańców MOF OW drogą zwiększania dostępności do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług
	Tworzenie warunków do rozwoju specjalistycznych usług medycznych dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz placówek opieki społecznej
	Wzrost konkurencyjności miast poprzez wzmacnianie tkanki miejskiej, rewitalizację historycznych centrów oraz kształtowanie funkcji, sprzyjających integracji społecznej
	Wspieranie rozwoju ośrodków gminnych, drogą rewitalizacji, poprawy wykorzystania potencjałów endogenicznych i specyficznych walorów kulturowych
	Zwiększania dostępności do zróżnicowanej oferty mieszkalnictwa, zgodnej z rozwojem demograficznym, zwłaszcza na obszarze ośrodka wojewódzkiego oraz miast w MOF OW
	Niwelowanie negatywnych aspektów suburbanizacji, depopulacji oraz zaniku aktywności gospodarczej na obszarach strukturalnie słabych

3. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich oraz integracji rynków pracy	Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz małych miast
	Tworzenie dogodnych warunków do rozwoju rolnictwa i obsługi rolnictwa poprzez unikanie kolizji z funkcjonującą zabudową zagrodową i produkcją rolniczą
	Poprawa dostępności do rynków pracy oraz systemu szkolnictwa zawodowego wraz z dostosowaniem tych funkcji do charakteru i specyfiki struktur osadniczych
	Sprzyjanie rozbudowie istniejących oraz powstawaniu nowych segmentów rynku pracy
	Kształtowanie optymalnych relacji: mieszkanie - usługi - praca — rekreacja i wypoczynek, w różnych skalach obszarowych
	Zrównoważony rozwój dzielnic mieszkaniowych zapewniający: osiągnięcie wysokich standardów zagospodarowania przestrzeni publicznej, skuteczną ochronę lokalnych walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz realizację potrzeb sektora budownictwa socjalnego
	Tworzenie warunków do wzrostu potencjału kadrowego nauki i sektora badawczo-rozwojowego oraz poprawy dostępności do funkcji B+R
	Wsparcie działań, służących ograniczaniu depopulacji oraz emigracji młodych wykształconych osób m.in. drogą odbudowy lokalnych rynków pracy, większej dostępności do rynku mieszkaniowego oraz możliwości rozwoju
	Wsparcie działań skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych mających na celu wzrost dostępności do edukacji i poszerzania wiedzy (np. uniwersytety trzeciego wieku, kursy i szkolenia), a także integracji (np. kluby seniora) i pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia.
4. Ochrona i racjonalne zagospodarowanie zasobów przyrodniczych i dóbr kultury, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju	Zapewnienie ciągłości i spójności przestrzennej systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych, w tym funkcjonowania sieci ekologicznej Natura 2000
	Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego (gleb, wód, powietrza, kopalin i lasów) stwarzające warunki zrównoważonego rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego
	Wsparcie działań służących poprawie stanu powietrza, zwłaszcza w miastach
	Wzrost lesistości, zwłaszcza na obszarach wododziałowych, zagrożonych erozją oraz w obrębie lądowych korytarzy ekologicznych
	Przywracanie równowagi przyrodniczej na obszarach zdegradowanych
	Rozwój komunalnej infrastruktury ochrony środowiska
	Minimalizacja zagrożenia hałasem w miastach i w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów
	Osiągnięcie europejskich standardów ochrony zasobów wód, bezpieczeństwa powodziowego oraz racjonalnego korzystania z tych zasobów
	Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego oraz racjonalne wkomponowanie zabytków w przestrzeń turystyczną
	Ochrona krajobrazu

5. Kształtowanie systemów infrastruktury technicznej i społecznej w aspekcie poprawy dostępności i spójności przestrzennej oraz osiągnięcia wysokiego standardu świadczenia usług	Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego łączącego województwo z europejską siecią TEN-T oraz stałej komunikacji lotniczej
	Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz MOF-u poprzez podniesienie standardów technicznych dróg, budowę systemu obwodnic i bezkolizyjnych skrzyżowań oraz stworzenie multimodalnego systemu transportowego
	Rozbudowa sieci drogowej w regionach niedosłużonych komunikacyjnie, zwiększenie dostępności do transportu zbiorowego, lokalizacja parkingów "park and ride", „bike and ride”; budowa ścieżek rowerowych
	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kolejowej
	Osiągnięcie standardów unijnych w gospodarowaniu odpadami
	Zaopatrzenie wszystkich terenów budownictwa w infrastrukturę wodno - kanalizacyjną
	Rozwój błękitno - zielonej infrastruktury o funkcjach ekologicznych i rekreacyjnych w Kielcach i innych miastach
	Rozwój systemów teleinformatycznych — w tym szczególnie szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz zintegrowanej platformy usług elektronicznych
	Zapewnienie wysokiego standardu dostępności do usług publicznych we wszystkich skalach obszarowych
6. Zwiększenie odporności struktur przestrzennych na zagrożenia oraz poprawa bezpieczeństwa publicznego	Kształtowanie struktur funkcjonalnych sprzyjających dekoncentracji ludności oraz miejsc pracy i usług, zwiększeniu substytucyjności systemów infrastruktury, zwiększeniu obszarów zielonych, w tym błękitno – zielonej infrastruktury oraz poprawie odporności na skutki klęsk żywiołowych
	Podniesienie skuteczności ochrony przed powodzią i skutkami suszy
	Minimalizacja zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych
	Stworzenie nowoczesnych, niezawodnych systemów infrastruktury energetycznej oraz zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych
	Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych
7. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego	Preferencje dla regeneracji zabudowy, powtórnego zagospodarowania terenów
	Adekwatne do realnego zapotrzebowania kształtowanie zwartej zabudowy mieszkaniowej zaopatrzonej w podstawowe usługi, na obszarach obsłużonych infrastrukturalnie i komunikacyjnie
	Zachowanie terenów otwartych, pełniących funkcje tzw. zielonego pierścienia w obszarze funkcjonalnym miast, zwłaszcza w otoczeniu Kielc, pełniących funkcje korytarzy napowietrzających
	Unikanie konfliktów w zagospodarowaniu przestrzeni poprzez odpowiednią lokalizację i separację funkcji
	Dostosowanie budynków użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych

W świetle wymienionych wyżej celów zagospodarowania przestrzennego szczególnym zadaniem samorządu województwa będzie uformowanie na wszystkich płaszczyznach działalności samorządowej **systemu korzystnych warunków terenowych**, tworzonych z myślą o uzyskaniu przewagi konkurencyjnej i przyciągnięciu różnych inwestorów. System ten winien być równolegle ukierunkowywany na wzmocnienie aktywności lokalnych podmiotów gospodarczych oraz inicjowanie i wsparcie zadań podejmowanych „dla wspólnego dobra” w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

Budowaniu przewagi konkurencyjnej obszarów i stref aktywności gospodarczej powinno towarzyszyć **kompleksowe przygotowanie terenów**, uwzględniające zarówno łatwą dostępność transportową oraz wcześniejszy wykup i uzbrojenie techniczne terenów, jak też stworzenie atrakcyjnego otoczenia rynkowego tych obszarów (ośrodki badawczo-rozwojowe, placówki obsługi finansowej i doradczo-szkoleniowe, usługi o wysokim standardzie, czyste środowisko, atrakcyjne warunki zamieszkania i dojazdu do pracy itp.).

Za podstawowe kryterium realizacji tak nakreślonych zadań gospodarki przestrzennej przyjmuje się konstytucyjną zasadę zrównoważonego rozwoju, która została zdefiniowana następująco:

Rozwój zrównoważony, to rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli, zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń

Osiągnięciu poprawy stanu zagospodarowania przestrzennego MOF OW towarzyszyć winna uniwersalna zasada gospodarki przestrzennej dotycząca zachowania i przywracania ładu przestrzennego, przez który należy rozumieć:

Oczekiwany stan przestrzeni, w którym poszczególne jej elementy tworzą harmonijną całość poprzez uwzględnienie w uporządkowanych relacjach wszelkich uwarunkowań i wymagań funkcjonalnych, społeczno-gospodarczych, środowiskowych, kulturowych oraz kompozycyjno-estetycznych

Ważną zasadą Planu, która powinna nabrać znaczenia priorytetowego będzie następujące kryterium:

Zasada integracji programów realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z planami zagospodarowania przestrzennego miast i gmin

Oznacza to, że w planach miejscowych powinien być uwzględniony pełny zakres inwestycji celu publicznego, obowiązujący w okresie uchwalania tych dokumentów, zaś projekty programów (planów inwestycyjnych) zawierające inwestycje celu publicznego powinny być koordynowane na płaszczyźnie terytorialnej.

Wiodącym instrumentem realizacji strategicznych celów Planu będzie nowa generacja studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin, które winny być opracowane w aspekcie zgodności z regionalną polityką przestrzenną. Oczekuje się, iż w procesie aktualizacji tych dokumentów, priorytetowe zadania Planu przybiorą właściwy wymiar lokalny, adekwatnie do miejsca i roli miasta lub gminy w strukturze funkcjonalno-przestrzennej MOF OW. W przypadkach niskiej oceny stopnia uwzględnienia wojewódzkiej polityki przestrzennej oraz ochrony terenów i obiektów pełniących funkcje ogólnospołeczne, stosowana może być odmowa uzgodnienia projektów tych dokumentów przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego.

2. Główne zasady zagospodarowania przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego

Osiągnięciu celów polityki MOF OW sprzyjać będą uniwersalne zasady ich realizacji stosowane w procesie kształtowania struktur funkcjonalnych na wszystkich poziomach planowania, jak np. wymieniona już **zasada zrównoważonego rozwoju**.

Dodatkowo obowiązywać będzie **zasada systematycznego równoważenia rozwoju szczególnie zaniedbanych dziedzin gospodarki przestrzennej,** która wprowadza wymóg łagodzenia dysproporcji społeczno-gospodarczej w najbardziej newralgicznych na danym obszarze dziedzinach zagospodarowania. Dotyczy to w szczególności takich dziedzin jak: infrastruktura komunalna, podstawowe usługi zdrowia i oświaty, wykup i uzbrojenie terenów pod inwestycje strukturalne (infrastruktura środowiskowa, dostępność komunikacyjna do ośrodków usługowych, możliwość korzystania z szerokopasmowego Internetu i telewizji cyfrowej itp.). Wsparcie na tych obszarach powinny również uzyskać inicjatywy oddolne, podejmowane z myślą o wykorzystaniu lokalnych potencjałów rozwoju (dobrych gleb, surowców mineralnych, zabytków oraz atrakcyjnych zasobów przyrodniczo-krajobrazowych).

Kryteria te powinny być stosowane równolegle z **zasadą egzekwowania standardów ekologicznych UE,** co oznacza konsekwentne wprowadzanie nowoczesnych technologii prośrodowiskowych, wzrost wykorzystania OZE, racjonalizację wykorzystania surowców oraz dostosowanie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami do standardów UE. Składowymi tej zasady są: **zasada przezorności ekologicznej** (podejmowanie odpowiednich działań już na etapie możliwości wystąpienia kolizji środowiskowych), **zasada kompensacji ekologicznej** polegająca na wyrównywaniu strat w środowisku powstałych z braku innej alternatywy w wyniku realizacji działań polityki rozwojowej i przestrzennej. Respektowanie tych zasad przyczyni się do nadania procesom rozwojowym cech trwałości i równowagi ekologicznej w dalszej perspektywie czasu, co w efekcie powinno przynieść spadek obciążenia środowiska oraz poprawę ogólnej konkurencyjności obszaru.

Nie mniej istotna jest **zasada racjonalności ekonomicznej** polegająca na ocenie, w ramach polityki przestrzennej, korzyści społecznych, gospodarczych i przestrzennych w dłuższym okresie.

Zasadą sprzyjającą zachowaniu ładu przestrzennego jest **zasada preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę,** która oznacza intensyfikację procesów urbanizacyjnych na obszarach już zagospodarowanych, tak aby minimalizować ekspansję zabudowy na nowe tereny. Wraz z **zasadą przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy** ma zapobiegać rozpraszaniu zadań inwestycyjnych i przyczyniać się do efektywnego wykorzystania przestrzeni zurbanizowanej.

W miejskim obszarze funkcjonalnym Kielc szczególnie istotna będzie też **zasada deglomeracji usług na całym obszarze**, co będzie się wiązać z dążeniem do racjonalnego nasycenia całego obszaru funkcjami metropolitalnymi i usługami wyższego rzędu.

Zasady zapewniające funkcjonowanie zintegrowanego systemu rozwoju to:

- **zasada hierarchiczności celów** zapewniająca koordynację działalności wszystkich podmiotów podejmujących decyzję z poszanowaniem subsydiarności organizacji władz samorządowych oraz nadaniem pierwszeństwa realizacji inwestycji celu publicznego;
- **zasada dynamicznego strefowania i wyznaczania obszarów planistycznych** jako podstawa do planowania funkcjonalnego w celu wykorzystania lokalnych i regionalnych potencjałów oraz minimalizacji sytuacji konfliktowych (realizowana według KPZK 2030 przez obszary funkcjonalne);
- **zasada partycypacji społecznej** oznaczająca współudział i współodpowiedzialność za realizację polityki rozwoju, w tym inicjowanie i uczestnictwo w inicjatywach i wspólnych projektach kooperacyjnych.

II. KIERUNKI KSZTAŁTOWANIA REGIONALNEGO SYSTEMU OSADNICTWA

Podstawę systemu osadniczego MOF OW stanowi 5 miast, skupiających 61% potencjału ludnościowego obszaru, wśród których najważniejszą rolę odgrywają Kielce – rdzeń MOF OW, koncentrujące funkcje krajowe i europejskie. Pozostałe miasta tak silnie nie oddziałują na otoczenie, ale przez wzajemną współpracę powinny w przyszłości znacznie skuteczniej aktywizować otaczające je obszary, stymulując jednocześnie rozwój obszarów sąsiadujących.

Większość ośrodków gminnych położonych w MOF OW nie zbudowała jeszcze silnej pozycji konkurencyjnej. Szansą dla nich jest aktywizacja rozwoju bazująca na wykorzystaniu posiadanych potencjałów, co powinno znacząco przyczynić się do poprawy jakości życia społeczności lokalnych.

Istotne będzie ukierunkowanie działań na modernizację struktury przestrzennej ośrodków poprzez: intensyfikację wykorzystania terenów już zagospodarowanych (w tym wykorzystanie terenów zdegradowanych, rewitalizacja historycznych centrów, blokowisk i innych terenów, które wymagają takiego wsparcia, dbałość o przestrzenie publiczne), usprawnienie systemów infrastruktury transportowej i komunalnej, oraz zapobieganie rozlewania się zabudowy na tereny otwarte.

Zgodnie z tym założeniem, strategicznym zadaniem rozwoju osadnictwa będzie **zrównoważony rozwój wiodących ogniw sieci osadniczej, ukierunkowany na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie wpływu tych ośrodków na otoczenie funkcjonalne.** Celem głównym rozwoju systemu osadniczego winno być natomiast:

Formowanie policentrycznego układu osadnictwa oraz harmonijnych struktur obszarowych z jednoczesnym wsparciem procesów metropolizacji oraz działań służących wzmocnieniu więzi MOF OW z innymi obszarami funkcjonalnymi województwa oraz z przestrzenią krajową i europejską

Osiągnięcie tego celu wymaga skupienia wsparcia samorządu województwa na następujących obszarach działań:

- formowaniu policentrycznej struktury systemu oraz kształtowaniu wielofunkcyjnych ośrodków osadniczych połączonych siecią powiązań funkcjonalnych;
- wzmacnianiu obszaru funkcjonalnego Kielc;
- systematycznej poprawie jakości życia mieszkańców drogą zwiększenia dostępności do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług;
- podnoszeniu konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej miast;
- wzmacnianiu i dywersyfikacji funkcji gospodarczych oraz wyeksponowaniu obiektów i niematerialnych zasobów kultury ludowej ośrodków;
- pobudzaniu aktywności społeczno-gospodarczej małych miast i ośrodków rozwijających funkcje miejskie;
- przygotowaniu przestrzeni do nowych uwarunkowań klimatycznych i zjawisk z nimi związanych szczególnie na obszarach miast.

Realizacja powyższych priorytetów polityki przestrzennej w zakresie osadnictwa powinna doprowadzić do:

- wzmocnienia funkcji metropolitalnych Kielc oraz zwiększenia skali i zasięgu oddziaływania ośrodka wojewódzkiego;
- rozwoju wyżej zorganizowanych usług oraz modernizacji powiązań infrastrukturalnych;
- wzmocnienia związków stolicy regionu z ośrodkami subregionalnymi;
- kreowania i wzmacniania powiazań społeczno-gospodarczych pomiędzy miastami, w tym miastami - rdzeniami obszarów funkcjonalnych z sąsiednich województw;
- zwiększania potencjału rozwojowego i aktywności mieszkańców małych miast z jednoczesną poprawą dostępności do usług;
- zrównoważonego wykorzystania terenów przy uwzględnieniu potencjalnego oddziaływania zjawisk ekstremalnych wynikających ze zmian klimatu.

1. Zasady hierarchizacji sieci osiedleńczej

Zakłada się stabilizację dotychczasowej struktury administracyjnej MOF OW obejmującej: Kielce — miasto na prawach powiatu oraz 11 gmin. Przy czym ustala się wewnątrz obszaru następującą hierarchię ośrodków osadniczych, uwzględniającą ich potencjał i możliwości rozwoju oraz zwiększenie zasięgu oddziaływania:

- ośrodek krajowy pełniący niektóre funkcje metropolitalne — Kielce (metropolia o znaczeniu krajowym);
- ośrodki lokalne—miasta (niektóre ośrodki gminne) istotne dla obsługi otaczających je obszarów (wykraczające poza granice administracyjne gminy): Chmielnik, Morawica, Chęciny, Daleszyce, Sitkówka-Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk, Masłów oraz pozostałe jednostki administracyjne obszaru w przypadku realizacji znaczących przedsięwzięć (lista otwarta);
- ośrodki podstawowe — wsie sołeckie;
- ośrodki elementarne — pozostałe wsie.

W ramach tak określonej hierarchii systemu osadniczego MOF OW szczególna rola przypada Kielcom – rdzeniowi obszaru, a zarazem największemu miastu regionu, które powinno jak najpełniej wykorzystać szanse metropolizacji, stworzone w krajowej polityce przestrzennej, dla umocnienia swojej pozycji na arenie krajowej a nawet międzynarodowej. Polityka przestrzenna samorządu województwa ukierunkowana będzie przede wszystkim na wzmocnienie powiązań funkcjonalnych, komunikacyjnych i infrastrukturalnych oraz rozwój nowych funkcji gospodarczych w całym MOF OW.

2. Polityka rozwoju systemu osadniczego MOF OW

Polityka ta skierowana jest do ośrodka wojewódzkiego oraz gmin tworzących MOF OW. Obszar ten cechuje obecnie największa dynamika procesów osiedleńczych. W miejskim obszarze funkcjonalnym Kielc przewiduje się intensywny rozwój powiązań transportowych zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych (poprawiających jakość skomunikowania z głównymi ośrodkami w kraju). Ponadto w MOF OW spodziewana jest wzmożona koncentracja działalności gospodarczej wraz z emisją bodźców rozwojowych na całą przestrzeń regionu.

2.1. Kielce - ośrodek krajowy predysponowany do rozwoju funkcje metropolitalnych

Miasto Kielce — najważniejszy ośrodek województwa, centrum administracji rządowej i samorządowej regionu, posiada potencjał do rozwoju wielofunkcyjnego w zakresie: administracji, nauki i szkolnictwa wyższego, zdrowia, kultury, organizacji konferencji i wystaw, turystyki, sportu i rekreacji oraz handlu.

Najważniejszym priorytetem w kształtowaniu rozwoju miasta będzie umocnienie jego pozycji na arenie metropolii krajowych i międzynarodowych. Służyć temu mają działania ukierunkowane na rozwój dziedzin gospodarki opartych na wiedzy, internacjonalizacja przedsiębiorstw, turystyka kongresowa oraz rozwój branż artystycznych, czy też lokowanie siedzib liczących się w kraju instytucji zarządczych lub naukowo-prestiżowych.

<u>Główny cel polityki wojewódzkiej:</u>

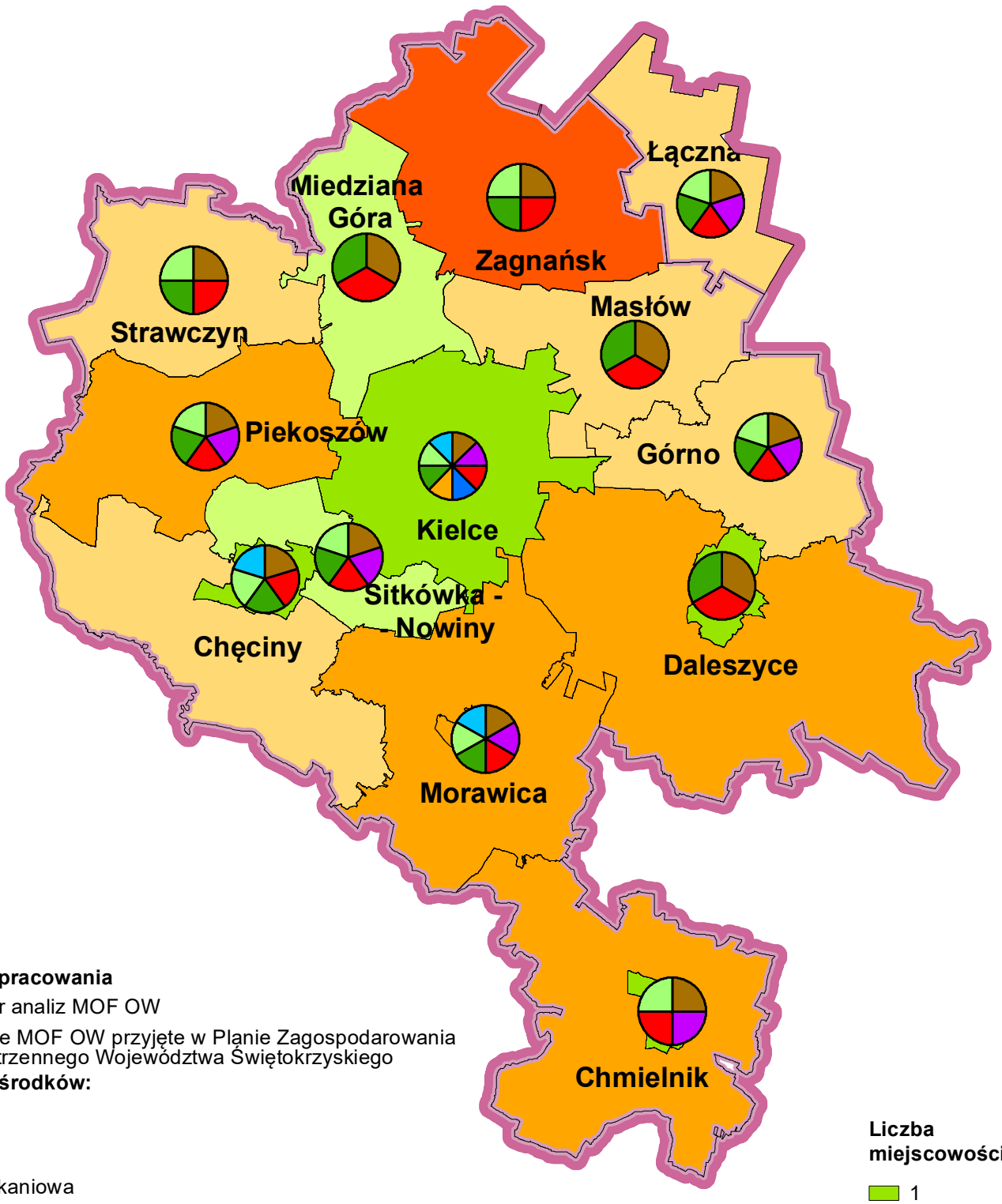
- wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych oraz wzmocnienie oddziaływania stolicy województwa na otoczenie regionalne, a także wzrost konkurencyjności i atrakcyjności osiedleńczej miasta.

<u>Regionalne zasady gospodarowania przestrzenią miasta:</u>

- kształtowanie nadrzędnego układu komunikacyjnego oraz głównych systemów infrastruktury z niezbędnym rozmachem przestrzennym, uwzględniającym potrzeby przyszłej metropolii;
- koncentracja usług prestiżowych o najwyższym standardzie, kształtowanym w aspekcie wzmocnienia więzi z krajową oraz europejską gospodarką i kulturą;
- preferencje dla działań o charakterze metropolitalnym, służących: usprawnieniu funkcji zarządczych i politycznych, budowaniu systemu innowacji i gospodarki opartej na wiedzy, a także eksponowaniu korzystnych cech środowiska zurbanizowanego i społecznego;
- wzmacnianie powiązań pomiędzy ośrodkami miejskimi w relacjach: regionalnych, krajowych i międzynarodowych;
- europejski standard infrastruktury komunalnej oraz wysoka jakość przestrzeni publicznej pozbawionej barier dla osób o obniżonej percepcji, starszych i niepełnosprawnych;

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

PLANOWANE FUNKCJE OŚRODKÓW ORAZ LICZBA MIEJSCOWOŚCI W 2014 R. WG GUS

Legenda

Granice opracowania

- obszar analiz MOF OW
- granice MOF OW przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

Funkcje ośrodków:

- mieszkaniowa
- przemysłowa
- obsługi rolnictwa

usługi:

- administracyjna
- wystawienniczo-konferencyjne
- kultury wysokiej
- sportu i rekreacji
- turystyki
- naukowo-dydaktyczne

Liczba miejscowości:

- 1
- 2 - 10
- 11 - 20
- 21 - 30
- 31

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

ul.Targowa 18, skr. poczt. 25, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

- formowanie wizerunku miasta otwartego, oferującego korzystne warunki zamieszkania i lokalizacji inwestycji gospodarczych;
- wysoka dbałość o historyczne centrum oraz układy przestrzenne i zespoły zabytkowe, współtworzące tożsamość kulturową regionu;
- skuteczna ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, w tym korytarzy ekologicznych oraz najcenniejszych panoram krajobrazowo-kulturowych;
- ochrona i wykorzystanie atrakcyjnych obiektów i terenów cennych ze względu na interesująca budowę geologiczną;
- aranżowanie przestrzeni odpornej na zagrożenia naturalne;
- przeciwdziałanie procesom marginalizacji obszarów i osiedli zdegradowanych wraz z poprawą stanu sanitarnego i estetyki przestrzeni miejskiej.

Wiodące zadania i sekwencje rozwojowe

Regionalna polityka przestrzenna oddziaływać będzie głównie na zewnętrzne procesy rozwojowe miasta, koncentrując się na:

- rozwijaniu powiązań infrastrukturalnych i transportowych z dużymi miastami (w układzie krajowym i międzynarodowym) poprzez poprawę dostępności do sieci TEN-T (drogi ekspresowe, koleje, regionalny port lotniczy) oraz wsparcie infrastruktury łączącej Kielce z tym obszarem (transport multimodalny, zbiorcze systemy komunalne służące poprawie ochrony środowiska, zapewnienie bezpieczeństwa zasilania energetycznego, tworzenie systemu korzystnych warunków terenowych pod inwestycje strategiczne);
- wzmacnianiu funkcji metropolitalnych i podniesieniu rangi ośrodka wojewódzkiego wśród metropolii krajowych, a z czasem również europejskich oraz rozwoju powiązań między nimi za pomocą działań prowadzących do: przyciągnięcia większych korporacji gospodarczych i finansowych, zapewnienia najwyższych standardów instytucji naukowo-badawczych, rozwoju centrów transferu technologii, budowy, rozbudowy, modernizacji placówek kultury wysokiej, organizacji ważnych wydarzeń kulturalnych, rozwoju wyspecjalizowanych usług medycznych, współpracy z ośrodkami zagranicznymi;
- wsparciu rozwiązań integrujących przestrzeń miejską z otoczeniem regionalnym (zintegrowany system transportu publicznego, w tym ukierunkowany na rozwój sieci przystanków kolejowych, poprawiających dostęp do pasażerskich przewozów kolejowych i usług komunalnych, poprawa relacji: miejsce zamieszkania — miejsce pracy — usługi i wypoczynek, promocja i kreowanie warunków do przyciągnięcia kapitału inwestycyjnego itp.) oraz służących kształtowaniu wizerunku prężnego ośrodka krajowego (jak np.: prestiżowe obiekty użyteczności publicznej, wysokiej jakości przestrzeń publiczna, nowoczesne rozwiązania komunikacyjne, nowoczesny system innowacji i obsługi biznesu, rewitalizacja zdegradowanych obszarów mieszkaniowych i poprzemysłowych, zagospodarowanie obiektów poprzemysłowych oraz dawnych obiektów użyteczności publicznej, rozwój budownictwa społecznego itp.);
- stworzeniu przygotowanego planistycznie oraz pod względem infrastrukturalnym i własnościowym, systemu terenów inwestycyjnych dla strategicznych przedsięwzięć gospodarczych;
- rozwój zrównoważonego budownictwa na etapie zarządzania przestrzenią (ochrona przed zagrożeniami naturalnymi);
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w stolicy regionu jako narzędzia zapewniającego korzyści ekologiczne, gospodarcze i społeczne, poprzez rozbudowę systemów przyrodniczych i stosowanie rozwiązań wykorzystujących naturalne procesy występujące w przyrodzie (ogrody deszczowe, zielone dachy i ściany, rolnictwo miejskie, retencja i doczyszczanie wód burzowych, fitoremediacja zbiorników, rehabilitacja rzek);
- ochronie terenów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych (w tym spacerowych) w obrębie miasta oraz kształtowaniu tzw. „zielonego pierścienia" wokół Kielc, skupiającego funkcje ochronne i turystyczno-rekreacyjne.

2.2. Obszar funkcjonalny Kielc

Obszar funkcjonalny Kielc, cechujący się wysoką dynamiką rozwoju przestrzennego, skupiał będzie gminy związane z ośrodkiem wojewódzkim siecią powiązań infrastrukturalnych, zwłaszcza - komunikacyjnych, systemem transportu publicznego oraz ścisłymi więzami współpracy gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej.

Zasady zagospodarowania przestrzennego na obszarze gmin MOF OW:

- nowoczesny system transportowy uwzględniający niezbędne układy obwodnicowe oraz sprawna obsługa MOF OW transportem zbiorowym, jak również rozwój systemu ścieżek rowerowych;
- kompleksowy rozwój jednostek osadniczych uwzględniający realne zapotrzebowanie na tereny mieszkaniowe oraz wyposażenie ich we wszystkie niezbędne media, dojazd publiczny, obiekty infrastruktury społecznej, zgodnie z obecnym i prognozowanym zapotrzebowaniem;
- integracja przestrzenna terenów kluczowych dla rozwoju MOF OW o różnorodnym, ale przy tym niekonfliktowym przeznaczeniu uwzględniająca potencjał poszczególnych gmin;
- pierwszeństwo wykorzystania obszarów istniejącego zainwestowania z ograniczeniem rozpraszania zabudowy na tereny otwarte oraz inne o niekorzystnych warunkach: zagrożone ruchami masowymi, powodziami, a także pożarami i innymi zjawiskami atmosferycznymi;
- kreowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych dostępnych dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- uwzględnienie walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych w strukturze przestrzennej MOF OW.

W celu podtrzymania i wzmocnienia korzystnych tendencji rozwojowych oraz zmniejszenia zagrożeń funkcjonalnych zarządzający obszarem winni podjąć wspólne działania służące:

- stworzeniu nowoczesnego, pozbawionego barier dla osób starszych i niepełnosprawnych, układu komunikacyjnego uwzględniającego modernizację kolejowej infrastruktury przystankowej (wyposażonej w urządzenia ułatwiające dostęp do pociągów regionalnych dla osób o obniżonej percepcji, starszych i niepełnosprawnych, a także zintegrowanej z komunikacją miejską), intermodalnego systemu transportowego, którego podstawę stanowić będzie nowoczesny układ obwodnicowy Kielc (funkcjonujący w standardzie ruchu bezkolizyjnego) w powiązaniu z Portem Lotniczym Kielce, zintegrowany z drogami ruchu przyśpieszonego i szybkimi połączeniami kolejowymi;
- rozwojowi wewnętrznych powiązań komunikacyjnych i zintegrowanego systemu transportu publicznego oraz systemu ścieżek rowerowych w MOF OW;
- racjonalnemu planowaniu procesów osiedleńczych w wybranych strefach i węzłach struktury przestrzennej z uwzględnieniem zasady pierwszeństwa regeneracji zabudowy nad zajmowaniem nowych terenów, mającej na celu usprawnienie relacji: mieszkanie—praca—wypoczynek oraz zminimalizowanie kolizji środowiskowych i funkcjonalnych a także niwelowanie obecnych barier architektonicznych i urbanistycznych oraz projektowanie i planowanie bez barier;
- kształtowaniu zwartych jednostek osadniczych ograniczające ich nadmierne rozprzestrzenianie się na tereny otwarte, zagrożone zalaniem lub ruchami masowymi, narażone na działanie nieprzewidywalnych w swych skutkach czynników atmosferycznych, w tym wtórne zjawiska, takie jak wybuchy zbiorników paliw czy powstawania trujących gazów oraz unikanie obudowy głównych dróg tranzytowych;
- wzmocnieniu rangi wybranych ośrodków gminnych położonych w granicach MOF OW na skutek wykorzystania posiadanych potencjałów do rozwoju funkcji usługowych na odpowiednio wysokim poziomie;
- deglomeracji usług o wysokim standardzie na całym obszarze metropolitalnym służącej równomiernemu nasyceniu tego obszaru różnorodnymi funkcjami metropolitalnymi oraz usługami wyższego rzędu;
- wspieraniu działalności badawczej poprzez tworzenie bazy dydaktycznej szkolnictwa wyższego związanej z kierunkiem rozwoju regionu sprzyjającej działalności innowacyjnej oraz realizacji nowych inwestycji badawczo-rozwojowych powiązanych z rozwojem gospodarczym;
- regeneracji obszarów zdegradowanych poprzez rewitalizację terenów i układów przestrzennych (zabytkowe centra i układy urbanistyczne miast, zdegradowane obszary poprzemysłowe, zaniedbane osiedla peryferyjne i blokowiska) oraz inne działania (modernizacja, rewaloryzacja, adaptacja, rekultywacja, remediacja etc.), których celem jest przywrócenie utraconych walorów lub nadanie nowych funkcji;

- ukształtowaniu spójnego i konkurencyjnego wobec innych ośrodków wojewódzkich systemu terenów i stref rozwoju przedsiębiorczości oraz wypoczynku i rekreacji — rozwój infrastruktury turystycznej w tym turystyki targowej i biznesowej;
- ochrona i zwiększanie udziału terenów zieleni szczególnie w miastach (rozwój systemu „błękitno - zielonej infrastruktury");
- wzmocnieniu potencjału społecznego (inwestycje w kapitał ludzki) i gospodarczego MOF OW;
- wspieraniu integracji obszaru funkcjonalnego Kielc poprzez: zachowanie spójności polityki przestrzennej formułowanej na poziomie gminnym z polityką MOF OW, działania o charakterze prawnym i organizacyjnym oraz w zakresie dążenia do spójności i optymalizacji usług publicznych (komunalnych, edukacyjnych, administracyjnych i inwestycyjnych) w obrębie tego obszaru.

W sferze realizacyjnej wojewódzka polityka przestrzenna skupiać się będzie na wsparciu inicjatyw integracyjnych oraz wszelkich działań służących rozwojowi metropolizacji i kształtowaniu funkcji wielkomiejskich. Jednocześnie, w przypadku wykonania przez samorządy lokalne opracowań planistycznych nie skoordynowanych ze studiami i planami obszarów sąsiadujących stosowana może być przez Zarząd Województwa odmowa uzgodnienia projektów tych dokumentów, jako niezgodnych z ustaleniami Planu MOF OW. Szczególnie wnikliwie, pod tym względem analizowane będą studia i plany zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej, których powierzchnia już w chwili obecnej przekracza rzeczywiste zapotrzebowanie (nie uwzględniając przy tym prognoz demograficznych), co znacznie utrudnia możliwości realizacji inwestycji celu publicznego o charakterze liniowym.

2.3. Gmina Łączna

W przypadku akceptacji przez samorządy MOF OW (stosowną uchwałą Komitetu Sterującego Porozumienia ZIT KOF) włączenia gminy Łączna do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego (Kielce), wymienione wyżej dla obszaru funkcjonalnego zasady oraz działania kierunkowe będą dotyczyły również tej gminy.

W chwili obecnej na obszarze Łącznej obowiązują ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego dla <u>podobszaru recesji przestarzałej bazy przemysłowej, predysponowanego do wielokierunkowej aktywizacji społeczno-gospodarczej w oparciu o funkcje nierolnicze</u>. Do głównych zadań polityki przestrzennej na tym podobszarze należeć będzie restrukturyzacja mająca na celu przełamywanie regresu społecznego i gospodarczego, w tym zmniejszenie bezrobocia.

<u>Priorytety w zagospodarowaniu przestrzennym to:</u>

- kompleksowa rewitalizacja: społeczno-gospodarcza i przestrzenna;
- aktywizacja tradycyjnych gałęzi przemysłu w oparciu o restrukturyzację bądź modernizację istniejących zasobów;
- poprawa dostępności zewnętrznej i wewnętrznej drogą rozwoju infrastruktury komunikacyjnej (telekomunikacyjnej), transportowej (drogowej i kolejowej);
- tworzenie warunków dla rozwoju usług publicznych;
- wykorzystanie lokalnych potencjałów w tym dziedzictwa dawnej kultury przemysłowej, atrakcji geologicznych oraz zasobów leśnych i wodnych do rozwoju funkcji turystycznych;
- kompleksowe przygotowanie terenów, w tym uzupełnienie o niezbędną infrastrukturę, pod rozwój przedsiębiorczości bazującej na istniejących zasobach;
- wysoka dbałość o ład przestrzenny.

W zakresie **polityki kształtowania lokalnego systemu osadnictwa obowiązują zapisy z Planu województwa dotyczące** ośrodków gminnych oraz wsi skupiających endogeniczne funkcje produkcyjno-usługowe. Polityka ta polegać będzie na poprawie dostępności do usług ponadlokalnych, a także wzmocnieniu integracji z obsługiwanymi obszarami wiejskimi.

Wsparcie uzyskają ponadto działania zapobiegające: degradacji przestrzeni publicznych, niekontrolowanemu „wylewaniu się" osadnictwa poza obszary urbanizacji oraz nadmiernemu ubytkowi terenów pełniących funkcje ekologiczne i krajobrazowe. Istotnym kierunkiem wsparcia będzie także różnicowanie struktury gospodarczej ośrodków wiejskich oraz działania służące integracji lokalnych rynków pracy.

Cel polityki wojewódzkiej:
- poprawa atrakcyjności osiedleńczej ośrodków lokalnych oraz wzmocnienie ich wpływu na obsługiwane tereny rolne z jednoczesnym ograniczaniem rozproszenia zabudowy wiejskiej.

Wiodące zasady gospodarowania przestrzenią:
- priorytet dla działań oddolnych, podejmowanych w ramach lokalnych strategii rozwoju oraz finansowanych z programów pomocowych;
- pełne wykorzystanie miejscowych potencjałów i atrakcji historycznych, kulturowych, krajobrazowych i ekonomicznych dla promocji tych ośrodków i rozwoju funkcji gospodarczych;
- podwyższenie standardu usług publicznych;
- wspomaganie działań służących ekologizacji przestrzeni rolniczej oraz wykorzystaniu energii ze źródeł odnawialnych z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska i krajobrazu.

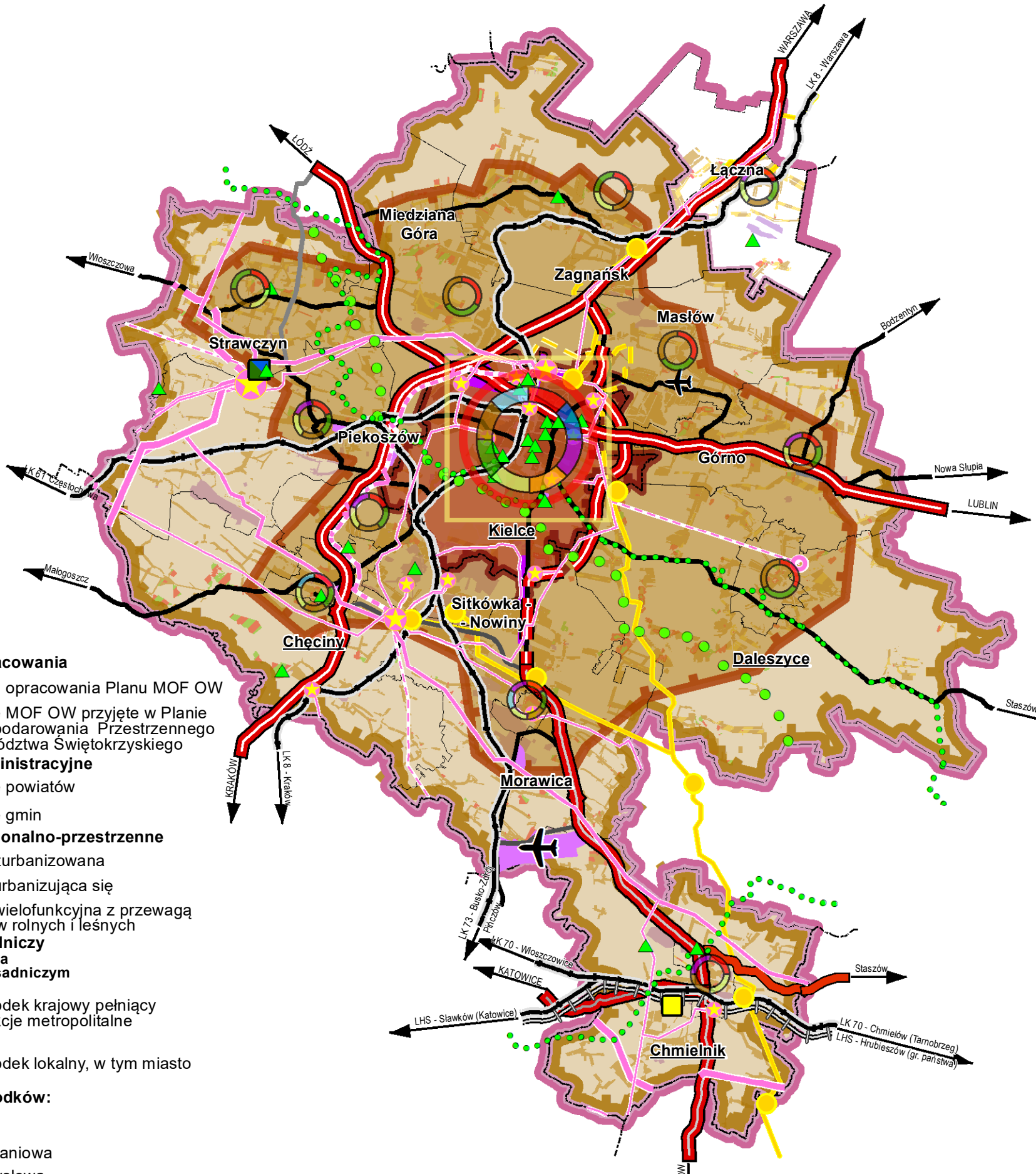
Kierunki wsparcia samorządu województwa — skoncentrowane będą w obrębie działań systemowych podejmowanych w oparciu o uchwalone strategie i programy obsługujące obszary wiejskie. Dotyczą one:
- poprawy dostępu do podstawowych dóbr i usług publicznych z jednoczesnym podniesieniem standardu obsługi mieszkańców na obszarach niedosłużonych;
- odnowy zdegradowanych obiektów i terenów, zwłaszcza posiadających znaczenie ponadlokalne;
- rozwoju wielofunkcyjnego obszarów wiejskich i dywersyfikacji działalności gospodarczej, służącej aktywizacji otaczających terenów;
- integracji rynków pracy, a zwłaszcza zapobiegania drenażowi młodej, wykształconej kadry;
- tworzenia lokalnego systemu korzystnych warunków terenowych dla przyciągnięcia inwestycji gospodarczych i trwałego zwiększenia miejsc pracy.

3. Kierunki przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF OW

Biorąc pod uwagę kierunki wykorzystania powierzchni ziemi, w tym zwłaszcza procentowy udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w miejskim obszarze funkcjonalnym Kielc można wyróżnić trzy główne strefy funkcjonalno – przestrzenne:
- **strefa zurbanizowana** którą stanowi obszar rdzeniowy (centralny MOF OW) - miasto Kielce. Na obszarze tej strefy będzie miała miejsce koncentracja aktywności gospodarczej. Przewiduje się tu dalszy rozwój usług wielkomiejskich, w tym metropolitalnych, funkcji: kongresowo targowych, przemysłowych, kulturalnych, edukacyjnych, medycznych, sportowo - rekreacyjnych itp., kontynuację rewitalizacji śródmieścia (w tym m.in. sprzyjającą lokalizacji funkcji służących ożywieniu centralnej części miasta), oraz terenów poprzemysłowych, a także blokowisk, dbałość o zieleń i przestrzenie publiczne; rozwój funkcji mieszkaniowych z nastawieniem na rożne grupy odbiorców. Szczególnie istotny będzie w tej strefie rozwój sprawnego układu komunikacyjnego, zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz miasta, w tym układu obwodnicowego Kielc, systemu parkingów zlokalizowanych na obrzeżach miasta, przy trasach „wlotowych" połączonych sprawnie funkcjonującą komunikacją miejską z kluczowymi usługami (np. Targi Kielce, ŚCO, WSZ, KCK, Urzędy itp.), systemu ścieżek rowerowych, przebudowa i podniesienie standardu dworców: kolejowego i dawnego PKS, jak również działania mające na celu zachowanie i udostępnienie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego;
- **strefa urbanizująca się**, charakteryzuje się intensywnymi przekształceniami osadniczymi. Obejmuje fragmenty gmin w otoczeniu Kielc, gdzie obecnie ma miejsce suburbanizacja. Należy podjąć działania zmierzające do zapewnienia możliwości zrównoważonego rozwoju tych terenów tj. np. dostosowanie ilości oraz intensywności zabudowy do zapotrzebowania zgodnego z prognozą demograficzną oraz naturalnej chłonności środowiska, (kształtowanie zabudowy na zasadzie uzupełniania i kontynuacji istniejących struktur), ochrona walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, kształtowanie zwartych struktur przestrzennych z racjonalnym dojazdem, zapewnienie możliwości obsługi transportem zbiorowym, rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, rozwój usług podstawowych oraz infrastruktury społecznej, organizacja przestrzeni publicznych sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, rozwój stref aktywności gospodarczej i terenów inwestycyjnych, uzupełniająco - na terenach ku temu predysponowanych (głównie gleby klas I-III i IV) – dalszy rozwój rolnictwa;

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

GŁÓWNE KIERUNKI PRZEKSZTAŁCEŃ STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Legenda

Granice opracowania

- granica opracowania Planu MOF OW
- granice MOF OW przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

Granice administracyjne

- granice powiatów
- granice gmin

Strefy funkcjonalno-przestrzenne

- strefa zurbanizowana
- strefa urbanizująca się
- strefa wielofunkcyjna z przewagą użytków rolnych i leśnych

System osadniczy

Ranga ośrodka w systemie osadniczym

- ośrodek krajowy pełniący funkcje metropolitalne
- Chęciny — ośrodek lokalny, w tym miasto

Funkcje ośrodków:

- mieszkaniowa
- przemysłowa
- obsługi rolnictwa

usługi:

- administracyjna
- wystawienniczo-konferencyjne
- kultury wysokiej
- sportu i rekreacji
- turystyki
- naukowo-dydaktyczne

Użytkowanie terenu wg studiów gminnych

- tereny zabudowy wielkomiejskiej
- tereny zabudowy wielorodzinnej
- tereny zabudowy jednorodzinnej
- tereny zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej
- tereny zabudowy zagrodowej
- tereny zabudowy letniskowej
- tereny obsługi w gospodarstwach rolnych i leśnych
- tereny usług
- tereny usług logistycznych
- wielkopowierzchniowe obiekty handlowe
- tereny usług turystyki i sportu
- tereny przemysłowe, produkcyjne, przemysł wydobywczy

Strefy aktywności gospodarczej o znaczeniu ponadlokalnym

- istniejąca
- potencjalna

Nadrzędny układ transportowy

I. Drogi

Droga ekspresowa (klasa S)

istniejąca/realizowana — planowana — postulowana

Droga główna ruchu przyspieszonego (klasa GP)

istniejąca/realizowana — postulowana

Droga główna (klasa G)

istniejąca/realizowana — planowana — postulowana

Obwodnica wschodnia Kielc

- postulowana wschodnia obwodnica Kielc

II. Sieć kolejowa

- linia kolejowa normalnotorowa
- Linia Hutnicza Szerokotorowa (LHS)

III. Lotniska

- istniejące lotnisko lokalne w Masłowie
- planowany Regionalny Port Lotniczy Kielce w Obicach wraz z potencjalną strefą gospodarczą

Wiodące systemy infrastruktury technicznej

Sieć elektroenergetyczna

linia 400 kV wraz ze strefą techniczną

istniejąca — planowana

linia 220 kV wraz ze strefą techniczną

istniejąca — planowana/realizowana

linia 110 kV wraz ze strefą techniczną

istniejąca — planowana

GPZ 400/220/110 kV

- istniejący

GPZ 220/110 kV

- istniejący

GPZ 110 kV

istniejący — planowany

Sieć gazowa

Gazociąg wysokiego ciśnienia wraz ze strefą kontrolowaną

istniejący — projektowany — planowany

Stacja redukcyjno-pomiarowa

- istniejąca

Regionalne Zakłady Zagospodarowania Odpadów

- regionalna instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych
- regionalna instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych
- regionalna instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów

Pozostałe inwestycje celu publicznego (ICP)

- inwestycje punktowe
- ICP z zakresu turystyki rowerowej

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, skr. poczt. 25, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbr
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbr.pl
ZESPÓŁ PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

- **strefa wielofunkcyjna z przewagą użytków rolnych i leśnych**, to zewnętrzna strefa MOF OW, z przewagą terenów otwartych, w tym o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, stanowiących przeciwwagę do terenów silnie zurbanizowanych. Zabudowa pełni tu rolę drugorzędną, uzupełniającą. Strefa ta powinna uzyskać priorytet na pełnienie funkcji ekologicznych, krajobrazowych i turystyczno – rekreacyjnych, w tym agroturystycznych (np. ochronę i racjonalne wykorzystanie cennych ekosystemów leśno – wodnych, krajobrazów, obszarów zbiorowego wypoczynku itp). Na obszarach dobrych gleb wskazany byłby rozwój rolnictwa.

W każdej z wymienionych stref przewiduje się podjęcie działań mających na celu: rozwój zrównoważony, racjonalne gospodarowanie przestrzenią (w tym priorytet dla uzupełniania i kontynuacji zabudowy), zapewnienie sprawnych systemów publicznej infrastruktury drogowej (w tym eliminacja ruchu tranzytowego z miast i ośrodków gminnych) i komunalnej, wzrost estetyzacji otoczenia i ład w zagospodarowaniu przestrzeni, adaptacje do zmian klimatu, w tym m.in. kształtowanie systemów zielonej i błękitnej infrastruktury, podniesienie jakości powietrza.

Dodatkowo w całym MOF OW należy uwzględniać przy zagospodarowaniu terenów ograniczenia związane z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią i narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych. Należy też dążyć do ograniczania potencjalnych kolizji w zagospodarowaniu przestrzennym oraz do zachowania i promocji dziedzictwa przyrodniczego kulturowego i krajobrazu.

Orientacyjny zasięg wymienionych wyżej stref zobrazowano na mapach: Kierunki polityki przestrzennej – synteza oraz na mapie poglądowej – Główne kierunki przekształceń struktury funkcjonalno – przestrzennej.

Należy mieć na uwadze fakt, że tereny zabudowy wykazane na mapach do Planu MOF OW (głównie tereny zabudowy jednorodzinnej lub jednorodzinnej i zagrodowej), zostały wyznaczone na podstawie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Ich ilość oraz lokalizacja (nowych, planowanych do zabudowy mieszkaniowej terenów) w wielu wypadkach nie jest zgodna z polityką przestrzenną województwa. W związku z czym sugerujemy ich ograniczenie na etapie zmian studiów, bądź opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Należy jednocześnie zaznaczyć, że możliwe jest dodatkowe (poza uwzględnieniem gminy Łączna po uzyskaniu akceptacji Komitetu Sterującego Porozumienia ZIT KOF) poszerzenie miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego – Kielc w przypadku potwierdzenia związków funkcjonalnych, społeczno – gospodarczych bądź morfologicznych danej gminy z tym obszarem, oraz podjęcia stosownej procedury formalno – prawnej (w tym m.in. uzyskania akceptacji ww. Komitetu Sterującego Porozumienia ZIT KOF).

III. KIERUNKI KSZTAŁTOWANIA ŁADU PRZESTRZENNEGO I OCHRONY KRAJOBRAZU

1. Ład przestrzenny

Racjonalne gospodarowanie przestrzenią i kształtowanie ładu przestrzennego stanowi nowe wyzwanie skierowane głównie do samorządów lokalnych, które podejmują ostateczne decyzje mające realne przełożenie na przestrzeń.

Należy kłaść nacisk na kształtowanie ładu zintegrowanego, czyli społecznego, ekonomicznego, ekologicznego oraz przestrzennego, który powinien zapewnić funkcjonalność, logikę, czytelność kształtowanych struktur funkcjonalnych oraz ich zharmonizowanie z przyrodą i dziedzictwem kulturowym.

Celem polityki wojewódzkiej w tym zakresie będzie wspieranie działań stymulujących:

Osiąganie na terenie miejskiego obszaru funkcjonalnego harmonijnego zagospodarowania przestrzeni (ogólnej estetyki wizualnej i funkcjonalno-przestrzennej), godzącego wymagania ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu z rozwojem gospodarki rynkowej, w sposób zapewniający możliwość realizacji potrzeb i aspiracji mieszkańców tego obszaru, adekwatnie do racjonalnego zapotrzebowania.

Głównym kierunkiem działań wynikającym z obowiązującego KPZK 2030 jest **ochrona interesu publicznego**, w tym przeciwdziałanie zawłaszczaniu najcenniejszych walorów przestrzeni publicznej oraz odpowiednie jej ukształtowanie.

W Planie MOF OW przez analogię do Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego **wprowadza się również ochronę przestrzeni „wojewódzkiej**” (szerzej zdefiniowanej w planie województwa), która obejmuje tereny i obiekty służące realizacji celów publicznych o znaczeniu ponadlokalnym. Przestrzeń ta będzie objęta wzmożoną ochroną, bowiem umożliwia funkcjonowanie nadrzędnego układu transportowego i głównych systemów infrastruktury, decyduje o bezpieczeństwie zaopatrzenia w wodę i w nośniki energii, służy masowej rekreacji i wypoczynkowi ludności, pomaga w nawiązywaniu relacji międzyludzkich, tworzy podstawy rozwoju ekonomicznego i budowania gospodarki opartej na wiedzy. Polityka samorządu województwa sprzyjać będzie zapewnieniu trwałości oraz ciągłości użytkowania wszystkich kategorii przestrzeni „wojewódzkiej”, jak również osiągnięciu odpowiednich standardów zagospodarowania, stosownie do pełnionych funkcji oraz lokalnych uwarunkowań środowiskowych, kulturowych i kompozycyjno-estetycznych.

Jako kierunkowe dla działań samorządu województwa przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania i ochrony tej przestrzeni:

- skuteczna ochrona przed zawłaszczaniem na cele nie związane z wiodącą funkcją;
- dbanie o najwyższy poziom planowania i projektowania urbanistycznego dotyczącego zawartych w ramach przestrzeni wojewódzkiej — obszarów przestrzeni publicznej, m.in. place, rynki, śródmieścia, główne ulice, przestrzenie publiczne stanowiące otoczenie ważnych obiektów użyteczności publicznej bądź zespołów zabytkowych, czy też obiektów pełniących istotne funkcje publiczne (np. otoczenie zbiorników wodnych o funkcji rekreacyjnej) itp., poprzez m.in. organizowanie konkursów architektoniczno-urbanistycznych sprzyjających osiągnięciu wysokiego standardu ich zagospodarowania, zapewnienie aktywnego udziału społeczeństwa w ich projektowaniu, priorytetowe uwzględnianie zieleni;
- konsekwentne zapobieganie bezpośredniej obudowie tych terenów zabudową kolizyjną, uniemożliwiającą publiczny dostęp oraz pełnienie funkcji ponadlokalnych;
- zapobieganie chaosowi reklamowemu;
- poszanowanie dobrego sąsiedztwa rozumiane jako przeciwdziałanie zaburzeniu estetyki oraz funkcjonalności tych terenów przez dysharmonijną obudowę komercyjną oraz obiekty reklamowo-informacyjne i techniczne;
- zapewnienie dogodnego dostępu do tej przestrzeni;
- porządkowanie spraw własnościowych i gromadzenie zasobu gruntów komunalnych z przeznaczeniem pod realizację ważnych celów publicznych.

Polityka lokalna ma zapewniać ciągłość procesów planistycznych począwszy od systematycznego prowadzenia analiz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, przez sporządzanie i uchwalanie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin, a w nich m.in. wyznaczanie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o realne zapotrzebowanie na nowe tereny budowlane (odpowiadające m.in. prognozom demograficznym dla gmin opracowanym przez GUS) oraz zgodnego z nim ustalenia przeznaczenia terenów i sposobów ich zagospodarowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Oczekuje się jednocześnie ograniczenia lokalizacji inwestycji drogą decyzji administracyjnych.

Osiągnięcie wyznaczonego wyżej celu determinowane jest m.in. przestrzeganiem następujących zasad:

- prowadzenie stabilnej, długofalowej i odpowiedzialnej polityki przestrzennej, stwarzającej rzeczywistą zachętę dla inwestorów;
- tworzenie warunków do ochrony wartościowych komponentów przyrodniczych (w tym zieleni w miastach), kulturowych i krajobrazowych;
- stosowanie rodzimych gatunków roślin zamiast gatunków obcych (zwłaszcza inwazyjnych) na terenach zieleni urządzonej lub w ramach błękitno – zielonej infrastruktury;
- dostosowanie planowania przestrzennego oraz projektowania obiektów budowlanych do zmian klimatu;
- priorytetowe traktowanie inwestycji celu publicznego;
- uzyskiwanie sprawnych systemów komunikacyjnych i infrastrukturalnych;
- ograniczenie lokalizacji zabudowy na terenach zagrożonych powodzią i osuwiskami, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- zakaz rozpraszania zabudowy (wyjątek stanowi lokalizacja funkcji uciążliwych);
- preferowane jest sporządzanie studium lub jego zmian w granicach administracyjnych gminy (bądź w przypadku zmiany studium w granicach adm. sołectwa), a miejscowych planów lub ich zmian o zasięgu nie mniejszym niż sołectwo;
- ochrona krajobrazu (temat ten został rozwinięty w osobnym podrozdziale);
- ochrona przestrzeni „wojewódzkiej”;
- uzyskiwanie wysokiej jakości opracowań urbanistycznych, architektonicznych, których realizacja może stanowić wyznacznik atrakcyjności lokalizacyjnej i sprzyjać przyciąganiu inwestorów;
- oszczędna gospodarka terenami (pierwszeństwo dla uzupełniania istniejącej zabudowy) oraz unikanie kolizji w zagospodarowaniu przestrzennym (np. unikanie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, zamieszkania zbiorowego, domów opieki społecznej itp. w sąsiedztwie: zabudowy zagrodowej, usług rolniczych, zabudowy przemysłowej, kopalnianej, dróg o natężonym ruchu, linii kolejowych i innych funkcji uciążliwych[1]);
- racjonalne kształtowanie projektowanych osiedli mieszkaniowych, bądź większych zespołów zabudowy z ustaleniem odpowiedniego zaopatrzenia w usługi, przestrzenie publiczne, zieleń, place zabaw i miejsca do rekreacji dla wszystkich grup wiekowych oraz infrastrukturę komunalną i drogową (publiczną) z dogodnym dostępem do transportu publicznego;
- preferencje dla obsługi terenów mieszkaniowych transportem zbiorowym oraz indywidualnym ekologicznym (rowerowym);
- przeciwdziałanie powstawaniu stref ubóstwa, społecznego wykluczenia i zahamowanie utraty funkcji miastotwórczych;
- wzrost świadomości społecznej w odniesieniu do potrzeby ochrony ładu przestrzennego, krajobrazu, wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju;
- usprawnienie działania komisji architektoniczno-urbanistycznych oraz funkcjonowania konsultacji społecznych.

[1] Przez „uciążliwość” należy tu rozumieć funkcję kolizyjną do funkcji mieszkaniowej, związaną z hałasem, odorem, nadmiernym ruchem pojazdów, efektem odblasku itp.

Wskazuje się następujące **kierunki działań** służące respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego dla MOF OW:

- podniesienie jakości sporządzanych dokumentów planistycznych poprzez m.in.: kierowanie się prognozą demograficzną dla gmin opracowaną przez GUS wspomaganie analizami ekonomicznymi (wskazującymi m.in. finansowe skutki planowanego zagospodarowania) w celu ustalenia realnego zapotrzebowania na tereny mieszkaniowe, racjonalne ich kształtowanie (zaopatrzenie w usługi, infrastrukturę komunalną, drogową – publiczną, zieleń, dostęp do publicznego transportu zbiorowego itp.), tereny usługowe i przemysłowe, zapewniające miejsca pracy (przygotowanie atrakcyjnej oferty uzbrojonych, dobrze skomunikowanych terenów pod rozwój różnego typu przedsiębiorczości oraz ich intensywna promocja), wprowadzanie scaleń i wtórnych podziałów na większych terenach przeznaczonych pod urbanizację lub o niekorzystnej strukturze własnościowej, szeroka partycypacja społeczna; maksymalne wykorzystanie obszarów już zagospodarowanych;
- podczas sporządzania nowych dokumentów planistycznych - weryfikacja terenów zabudowy wskazanych w obowiązujących studiach gminnych pod kątem możliwości ich „zapełnienia" (zgodnie z ww. prognozą demograficzną GUS dla gmin) oraz możliwości finansowych realizacji przez gminę infrastruktury drogowej i technicznej i ewentualne ich ograniczenie w sporządzanych dokumentach;
- projektowanie architektoniczne i urbanistyczne bez barier dla osób niepełnosprawnych i starszych (stosowanie odpowiednich oznaczeń, odpowiednie kształtowanie nawierzchni, przy użyciu specjalnie dobranych materiałów, obniżanie progów, stosowanie elementów audio wizualnych, pochylni, wind i innych rozwiązań zgodnych z dostępnymi standardami projektowania dla osób niepełnosprawnych;
- projektowanie zagospodarowania terenów wraz z ich funkcjonalnym otoczeniem;
- monitoring i systematyczna ocena stanu zagospodarowania przestrzennego – sporządzanie dokumentów planistycznych w odpowiedzi na istotne zmiany;
- podnoszenie wiedzy i kompetencji pracowników administracji publicznej odpowiedzialnych za planowanie przestrzenne;
- wprowadzenie sprawnego, intermodalnego, zintegrowanego z planowaniem przestrzennym modelu systemu komunikacyjnego na obszarze funkcjonalnym miasta Kielce (powiązanie układów drogowych, kolejowych, rowerowych itp.) miejskiego, podmiejskiego i ogólnokrajowego, ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury przystankowej;
- wdrażanie strategii lokalizacji parkingów w Kielcach i w obszarze wokół ośrodka wojewódzkiego;
- ochrona obszarów zielonego pierścienia wokół Kielc, przed zmianą sposobu zagospodarowania (głównie przed zabudową);
- ochrona i rozwój obszarów zieleni w obrębie Kielc, pozostałych miast MOF OW i stref centralnych ośrodków gminnych, w tym ochrona zieleni wysokiej przed bezzasadną wycinką (rozważne zarządzanie zielenią, rozbudowa błękitno - zielonej infrastruktury);
- wprowadzanie, tam gdzie są do tego wskazania, nowych form ochrony przyrody, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu (zwłaszcza w postaci: parków kulturowych, stref ochronnych np. ochrony ekspozycji, punktów i ciągów widokowych itp.);
- sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenach przewidzianych do urbanizacji (tam gdzie jest duży ruch budowlany, gdzie wydaje się dużo decyzji o WZ, gdzie jest dużo wniosków o zabudowę);
- poprzedzająca zabudowę realizacja infrastruktury technicznej,
- zabezpieczanie w opracowywanych dokumentach planistycznych niezbędnej rezerwy terenowej oraz właściwego sąsiedztwa dla inwestycji celu publicznego;
- obowiązek wyznaczania przestrzeni publicznych w studiach uikzp sporządzanych dla obszarów obejmujących całą powierzchnię gminy;
- organizacja konkursów na koncepcje architektoniczne i urbanistyczne (budynki użyteczności publicznej, przestrzenie publiczne), uwzględniające zagospodarowanie zieleni itp., przy udziale doświadczonych architektów, urbanistów (zarówno jako uczestników, jak i członków komisji konkursowych), dzięki czemu można mieć wpływ na jakość wyboru;
- kształtowanie spójnej architektonicznie zabudowy w obrębie osiedli i większych obszarowo kompleksów (stosowanie: tych samych wskaźników odnośnie gabarytów budynków, kształtu i koloru dachów; stonowanych kolorów elewacji, konkretnych materiałów wykończeniowych, ogrodzeń itp.);

- stosowanie odpowiednich dla wyznaczonego terenu standardów, wskaźników np. dotyczących zapotrzebowania na: miejsca parkingowe (przystających do rzeczywistości), przestrzeń publiczną, zieleń, obiekty sportu i rekreacji, w tym place zabaw dla dzieci, obiekty użyteczności publicznej, zwłaszcza z zakresu infrastruktury społecznej; dostępności do transportu publicznego i itp.; dotyczących stosowania odpowiednich technologii oraz np. przekrojów sieci w dostosowaniu do zmian klimatu;
- podjęcie uchwał precyzyjnie regulujących kwestie lokalizacji reklam, obiektów małej architektury, ich gabarytów, kształtu itp.;
- poprzedzające lokalizację Wielkopowierzchniowych Obiektów Handlowych sporządzanie analiz skutków tej lokalizacji m.in. dla lokalnego handlu oraz wzmożonego ruchu komunikacyjnego, w przypadku przesądzenia o lokalizacji WOH — wzbogacenie go o inne towarzyszące funkcje tj. np. sportowe, kulturalne; zapewnienie dogodnej dostępności komunikacyjnej;
- podjęcie działań mających na celu „ożywienie” śródmieścia Kielc, poprzez lokalizację zróżnicowanej oferty atrakcyjnych dla mieszkańców funkcji w centrum, sprzyjających zamieszkaniu, wypoczynkowi, aktywnemu spędzaniu czasu;
- podejmowanie działań mających na celu rehabilitację, zwłaszcza zabudowy blokowej z wielkiej płyty (głównie na obszarze miasta Kielce);
- rekultywacja terenów;
- podjęcie działań rewitalizacyjnych na obszarach zaniedbanych, terenach poprzemysłowych, pokolejowych, jak również w centralnych częściach miast i gmin, oraz na szczególnie zaniedbanych osiedlach, zapewnienie atrakcyjnych mieszkań dostępnych dla różnych grup społecznych na obszarach miejskich, rozwój wysokiej jakości usług oraz wzrost dostępności do rynku pracy, podstawowych usług, przestrzeni publicznych, w tym zielonych, edukacji ogólnej i zawodowej oraz opieki medycznej;
- podejmowanie działań mających na celu szeroką edukację społeczeństwa na temat ładu przestrzennego, zrównoważonego rozwoju, krajobrazu (kampanie społeczne, plakaty, warsztaty itp. wprowadzenie do systemu szkolnictwa zagadnień związanych ze zrównoważonym rozwojem, jakością architektury i urbanistyki oraz wartością przestrzeni (krajobrazu) i potrzebą jej harmonijnego kształtowania);
- skuteczne organizowanie konsultacji społecznych przy opracowywaniu dokumentów planistycznych oraz różnego rodzaju koncepcji urbanistycznych.

W zakresie ładu przestrzennego oraz ochrony krajobrazu godne polecenia są działania proponowane przez Narodowy Instytut Dziedzictwa z którymi warto się zapoznać - http://krajobrazmojegomiasta.pl/.

2. Ochrona krajobrazu

W 2015 roku weszła w życie ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. 2015, poz.774 z późn.zm.). Ustawa wprowadziła zmiany do dziesięciu innych ustaw, w tym do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Mimo, że powstała ustawa odnosząca się ściśle do problematyki krajobrazu to jednak jego ochrona w dalszym ciągu jest komponentem różnych polityk sektorowych - głównie ochrony środowiska przyrodniczego, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego. Nie sprzyja to integracji zadań ochronnych i opóźnia podejmowanie działań służących utrzymaniu i restytucji najcenniejszych walorów krajobrazowych.

Głównym zadaniem polityki przestrzennej samorządów gminnych powinna być zatem integracja działań ochronnych na płaszczyźnie planowania przestrzennego, poprzez dokonywanie właściwych zapisów w lokalnych opracowaniach urbanistycznych – studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin oraz opracowaniach dotyczących sytuowania małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń. Powinny zostać także wykorzystane inne możliwości, wynikające m.in. z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ustawy o ochronie przyrody a także ustawy o rewitalizacji. W przypadku przyjęcia audytu krajobrazowego należy uwzględnić jego założenia w polityce gminnej.

Istotnym kierunkiem działań będzie także respektowanie określonych wstępnie w Planie województwa głównych obszarów ochrony krajobrazu, obejmujących tereny o bardzo wysokich i wysokich walorach krajobrazowych, które powinny być objęte wzmożoną ochroną, adekwatnie do ich znaczenia i rangi w regionalnym systemie ochronnym.

Główny cel polityki przestrzennej:

Ochrona krajobrazu i jego racjonalne wykorzystanie

Zasady realizacji celu:
- rozpatrywanie krajobrazu jako sumy składników przyrodniczych i kulturowych;
- unikanie lokalizacji zabudowy (z wyłączeniem obiektów sakralnych jak również istotnych dla wizerunku miasta obiektów użyteczności publicznej) oraz inwestycji z zakresu infrastruktury, mogących stanowić dominanty w przestrzeni, na terenach szczególnie eksponowanych krajobrazowo;
- ochrona punktów, ciągów widokowych oraz panoram i stref ekspozycji przed lokalizacją przesłaniającego zagospodarowania, np.: zabudowy, zalesień, kolizyjnych obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów miejskich, podlegających dużej presji inwestycyjnej;
- kształtowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do tradycji obszaru i regionu;
- eksponowanie w strukturze przestrzennej, w panoramach i sylwetach miejscowości elementów najcenniejszych;
- ochrona naturalnego pokrycia terenu, szaty roślinnej oraz sposobu użytkowania gruntów tworzących harmonijną mozaikę łąk, sadów, pól uprawnych, lasów, jak również charakterystycznych form rzeźby terenu i interesujących odsłonięć geologicznych;
- sporządzanie analiz krajobrazowych, których wyniki powinny znaleźć odzwierciedlenie w ustaleniach studiów gminnych, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz w uchwałach „reklamowych” określających zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń;
- edukacja społeczna w zakresie znaczenia krajobrazu dla komfortu życia mieszkańców oraz atrakcyjności zarówno turystycznej jak i inwestycyjnej regionu.

Kierunki polityki przestrzennej:
- zapewnienie skutecznej ochrony obiektów i obszarów objętych ochroną prawną;
- tworzenie nowych obszarów i obiektów prawnie chronionych z mocy ustawy o ochronie przyrody i ustawy ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- podejmowanie uchwał określających zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń;
- tworzenie warunków do organizacji parków kulturowych — wskazane jest przeanalizowanie możliwości tworzenia parków na obszarach o wyróżniającym się krajobrazie kulturowym. W tym celu niezbędne jest wykonanie szczegółowej inwentaryzacji terenu i przygotowanie odpowiedniej dokumentacji;
- dokonywanie właściwych zapisów dotyczących krajobrazu w studiach gminnych i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w tym ograniczanie wysokości nowych obiektów oraz ścisłe określanie ich lokalizacji, gabarytów, kształtu dachów i kolorystyki, w dostosowaniu do potrzeby zachowania i wzbogacenia zachowanych cennych walorów krajobrazowo-kulturowych;
- zahamowanie oddrzewiania krajobrazu (nieuzasadnionej względami bezpieczeństwa wycinki drzew) oraz ochrona i zwiększenie ilości zadrzewień (nie dotyczy to terenów ekspozycji widokowej) i skupisk roślinności o różnych funkcjach;
- zachowanie w obrębie terenów rolnych elementów różnicujących krajobraz np.: zadrzewień, oczek wodnych, skarp, bezodpływowych zagłębień i torfowisk i in.;
- tworzenie i ochrona w większych miejscowościach systemu terenów zielonych;
- przeciwdziałanie nieuzasadnionemu zajmowaniu terenów otwartych pod zabudowę, w warunkach, w których jest ona możliwa w obrębie terenów już zainwestowanych;
- kształtowanie właściwych postaw wśród mieszkańców.

IV. KIERUNKI KSZTAŁTOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO

1. Ochrona środowiska i gospodarka wodna

Świadome kształtowanie środowiska przyrodniczego jest najwłaściwszą drogą zmierzającą do jego ochrony. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią może wyeliminować lub ograniczyć większość niepożądanych w środowisku zjawisk i procesów. Nadrzędnym kryterium wszelkich działań podejmowanych w przestrzeni powinna być konstytucyjna zasada zrównoważonego rozwoju, która wprowadza obowiązek integrowania zagadnień środowiskowych z zagadnieniami społeczno-gospodarczymi oraz zapewnia trwałość środowiska dla zaspokojenia potrzeb współczesnych i przyszłych pokoleń. Warunkiem osiągnięcia zrównoważonego rozwoju będzie przestrzeganie zasad ochrony i kształtowania środowiska na poziomie regionalnym, funkcjonalnym, a następnie ich przeniesienie na poziom lokalny.

Przyjęcie zrównoważonego rozwoju jako naczelnej zasady polityki zagospodarowania przestrzennego województwa wymusza konieczność uznania uwarunkowań ekologicznych na równi z uwarunkowaniami społeczno-gospodarczymi. Tym samym cele ekologiczne w Planie MOF OW winny stać się równorzędne w stosunku do innych celów rozwoju przestrzennego, formułowanych w pozostałych dziedzinach planowania. Rozwój MOF OW nie może więc następować w sposób nie uwzględniający potrzeb ochrony środowiska i powinien być jedynie wynikiem niezbędnego korzystania z jego zasobów.

Polityka wojewódzka musi przede wszystkim uwzględniać ochronę systemu ekologicznego i eliminować zagrożenia mogące zakłócić jego funkcjonowanie. Konieczne jest przy tym stałe wzbogacanie zasobów i walorów środowiska oraz poprawa jakości głównych jego komponentów: wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza atmosferycznego, gleb i powierzchni ziemi oraz warunków klimatu akustycznego. Jednocześnie niezbędne jest wdrożenie nowoczesnego systemu gospodarowania odpadami, ochrona złóż surowców mineralnych przed nieracjonalną eksploatacją oraz przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym. Biorąc pod uwagę powyższe kryteria polityki środowiskowej nadrzędny cel w dziedzinie ochrony środowiska dla MOF OW można sformułować następująco:

Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych MOF OW, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju

1.1 Polityka ochrony przyrody i krajobrazu

Polityka samorządu województwa w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu będzie miała w pierwszym rzędzie na celu zachowanie bogatej bioróżnorodności, z jednoczesnym umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego. Priorytetowymi kierunkami działań w tym zakresie będą: opracowanie i zatwierdzenie brakujących planów ochrony dla: ŚPN, parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody oraz planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, kontynuowanie opracowania inwentaryzacji przyrodniczej gmin i obszarów chronionego krajobrazu, ochrona korytarzy ekologicznych, kontynuacja programów rolno-środowiskowych oraz edukacja ekologiczna ludności.

Cel polityki wojewódzkiej:

- ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej MOF OW.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- obejmowanie prawną ochroną cennych przyrodniczo obszarów i obiektów dotychczas nie chronionych;
- udrażnianie korytarzy ekologicznych i przeciwdziałanie fragmentaryzacji ekosystemów;
- tworzenie korzystnych warunków do ochrony gatunków rzadkich i chronionych;
- zapewnienie zgodności charakteru i poziomu intensyfikacji zagospodarowania z cechami środowiska przyrodniczego, jego naturalną chłonnością i odpornością na zniszczenie;
- stworzenie na obszarach dotychczas nie chronionych takich warunków lokalizacji działalności gospodarczej, by jej niekorzystne oddziaływanie na bioróżnorodność ograniczyć do minimum;

- podporządkowanie turystycznego użytkowania i zagospodarowania obszarów cennych przyrodniczo potrzebom zachowania bioróżnorodności;
- unikanie przebiegu nowo projektowanych odcinków sieci infrastruktury technicznej przez istniejące i planowane do objęcia ochroną obszary cenne przyrodniczo.

Kierunki polityki przestrzennej:

- skuteczna ochrona obszarów objętych ochroną prawną to jest: **ŚPN, 25 rezerwatów przyrody, 4 parków krajobrazowych, 10 obszarów chronionego krajobrazu, 16 obszarów sieci Natura 2000** — zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, aktami prawnymi, na podstawie których obszary te zostały utworzone oraz sporządzonymi dotychczas planami ochrony i planami zadań ochronnych;
  - *zgodnie z art. 20, ust.3, pkt 7 i ust. 4, pkt 6 ww. ustawy plan ochrony dla parku narodowego, rezerwatu i parku krajobrazowego zawiera ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planów zagospodarowania przestrzennego województw dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych. Natomiast zgodnie z art. 28, ust. 10, pkt 5 oraz art. 29, ust. 8, pkt 4 ww. ustawy plan ochrony i plany zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawierają wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w planach zagospodarowania przestrzennego województw dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;*
  - *ponadto zgodnie z art. 33 ww. ustawy zabrania się podejmowania działań mogących osobno, lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 oraz pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami;*
  - *jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego (art. 34), w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym i wobec braku rozwiązań alternatywnych właściwy miejscowo dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na realizację planu lub działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000. Należy przy tym zapewnić wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000. W przypadku, gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zezwolenie to może zostać udzielone wyłącznie w celu: ochrony zdrowia i życia ludzi, zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego, uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędnym znaczeniu dla środowiska oraz wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej;*
- ochrona indywidualnych form ochrony przyrody zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz aktami prawnymi w sprawie ich utworzenia;
- proponowane powiększenie ŚPN (w kierunku zachodnim od Bukowej Góry i Klonowa po linię kolejową Kielce — Warszawa i południową granicę rolno-leśną kompleksu leśnego otaczającego Klonów, w kierunku południowo-wschodnim o lasy porastające wschodnią część Wału Małacentowskiego i w kierunku wschodnim o Pasmo Jeleniowskie);
- utworzenie rozporządzeniem ministra właściwego do spraw środowiska obszarów SOO wchodzących w skład sieci ekologicznej Natura 2000;
- tworzenie indywidualnych form ochrony przyrody przez ustanawianie: użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, stanowisk dokumentacyjnych i pomników przyrody;
- opracowanie i zatwierdzenie brakujących planów ochrony dla ŚPN, parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody i planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, a także inwentaryzacji przyrodniczych dla obszarów chronionego krajobrazu i gmin;
- zakończenie tworzenia w Kielcach ogrodu botanicznego;
- pozostawienie w stanie naturalnym nieuregulowanych odcinków rzek, zwłaszcza tych, których funkcje przyrodnicze nie uległy dotychczas dewastacji;

- renaturalizacja zdegradowanych cennych przyrodniczo ekosystemów, w tym zwłaszcza naturalnych zbiorników retencyjnych (bagna, torfowiska, oczka wodne, podmokłe doliny rzeczne, lasy łęgowe itp.);
- udrażnianie korytarzy ekologicznych poprzez likwidację barier ekologicznych lub minimalizację ich negatywnego oddziaływania na system przyrodniczy;
- projektowanie i budowa urządzeń ułatwiających przemieszczanie się zwierząt w poprzek korytarzy transportowych (tunele, mosty, przepusty, kładki itp.);
- zahamowanie oddrzewiania (nieuzasadnionej względami bezpieczeństwa oraz potrzebą ekspozycji atrakcyjnego krajobrazu, wycinki drzew) krajobrazu,
- zachowanie w krajobrazie terenów rolnych elementów różnicujących krajobraz (zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, wyspy leśne, oczka wodne, skarpy, zagłębienia bezodpływowe, torfowiska i in.);
- tworzenie i ochrona na całym obszarze funkcjonalnym spójnego systemu terenów zielonych oraz racjonalne kształtowanie powiązań pomiędzy nimi;
- rozwój zabudowy w ramach już zainwestowanych terenów, ograniczając jednocześnie do minimum zawłaszczanie terenów otwartych i biologicznie czynnych;
- kontynuowanie wdrażania instrumentów PROW, służących ekologizacji gospodarki rolnej (programy rolno-środowiskowe);
- podporządkowanie turystyki na terenach cennych przyrodniczo zachowaniu wartości środowiskowych, które stanowią główny walor turystyczny;
- uwzględnianie ustaleń planów ochrony, opracowań ekofizjograficznych i inwentaryzacji przyrodniczych w planach zagospodarowania przestrzennego i studiach gminnych, w tym zwłaszcza zagadnień związanych z funkcjonowaniem systemu przyrodniczego;
- kształtowanie właściwych, proekologicznych postaw wśród mieszkańców województwa.

1.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Podstawą działań ochronnych w lasach powinno być racjonalne użytkowanie tych zasobów poprzez właściwe kształtowanie struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem ich różnorodności biologicznej. Największe znaczenie będą miały działania związane z: ochroną najwartościowszych przyrodniczo kompleksów leśnych, przebudową drzewostanów w celu uzyskania zgodności siedlisk i zbiorowisk, zwiększaniem odporności na szkodniki i emisje przemysłowe oraz zalesienia na obszarach posiadających preferencje ekologiczne.

Cel polityki ochronnej:

- rozwijanie trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- upowszechnienie wielofunkcyjnego modelu gospodarki leśnej, nakierowane w pierwszym rzędzie na funkcje ekologiczne (ochronne), w drugiej kolejności na funkcje: produkcyjne (gospodarcze) oraz na funkcje społeczne;
- ochrona lasów i gruntów leśnych przed nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nieleśne;
- zachowanie ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do naturalnego — jedno z działań w zakresie wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, realizowane jako półnaturalny kierunek hodowli lasu z uwzględnieniem praw rządzących ekosystemem leśnym.

Kierunki polityki przestrzennej:

- sukcesywne zwiększanie lesistości z priorytetem dla: obszarów deficytów wód podziemnych i powierzchniowych, wododziałów, obszarów erozji gleb, lądowych korytarzy migracyjnych zwierząt oraz obszarów rekreacji podmiejskiej;
- odtwarzanie zniekształconych i zdegradowanych ekosystemów leśnych w celu uzyskania zgodności siedlisk ze zbiorowiskami;
- unikanie fragmentaryzacji zwartych kompleksów leśnych poprzez nie lokalizowanie na ich obszarze inwestycji liniowych oraz dążenie do łączenia rozdrobnionych kompleksów leśnych poprzez dolesienia;
- powiększanie bioróżnorodności w lasach poprzez wprowadzanie gatunków rodzimych, przebudowę monokultur i in.;
- eliminowanie i ograniczanie presji na ekosystemy leśne za pomocą przyjaznemu lasom zagospodarowaniu terenów przyległych i odpowiedniemu kształtowaniu stref ekotonowych;

- ograniczenie użytkowania lasów o charakterze zbliżonym do naturalnego oraz lasów pełniących funkcje wodochronne i glebochronne;
- zahamowanie oddrzewiania krajobrazu (nieuzasadnionej względami bezpieczeństwa oraz potrzebą ekspozycji atrakcyjnego krajobrazu, wycinki drzew) oraz ochrona i zwiększenie zadrzewień, zakrzewień i skupisk roślinności o różnych funkcjach (szczególnie obudowa biologiczna cieków, kształtowanie stref buforowych i pasów wiatrochronnych oraz wprowadzanie roślinności na terenach zagrożonych erozją).

1.3. Gospodarka wodna

Zadania samorządu województwa w tej dziedzinie zagospodarowania determinuje konieczność osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu i potencjału wód oraz racjonalizacji gospodarowania zasobami wodnymi w dostosowaniu do standardów i wymagań ujętych w Ramowej Dyrektywie Wodnej. Zadania te dotyczą: całościowego traktowania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych z uwzględnieniem podziału na dorzecza i regiony wodne, tworzenia warunków przestrzennych do zachowania dobrego stanu oraz racjonalnego gospodarowania tymi zasobami, a także podniesienia skuteczności ochrony przed powodzią i skutkami suszy.

Cele polityki wojewódzkiej:
- zapewnienie wymaganej przepisami prawa ochrony zasobów wodnych oraz osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych;
- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa powodziowego i ochrony przed skutkami suszy;
- racjonalizacja zużycia wody na cele przemysłowe i konsumpcyjne.

Główne zasady gospodarowania:
- zakaz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do wód i gruntów;
- podejmowanie zadań gospodarki wodnej w zlewniach oraz całościowe traktowanie zasobów wód powierzchniowych i wgłębnych;
- powszechny dostęp do wody pitnej dobrej jakości, zarówno w bliskiej, jak i dalszej perspektywie czasu;
- nadrzędność działań ochronnych w strefach zasilania głównych zbiorników wód podziemnych oraz w strefach ochronnych ujęć wód i źródeł;
- racjonalizacja zużycia wód podziemnych oraz zmniejszanie wodochłonności gospodarki, zwłaszcza przemysłu;
- zasada kompleksowej realizacji systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków na terenach o skoncentrowanej zabudowie oraz tam gdzie nie ma innej możliwości - indywidualnych rozwiązań na obszarach zabudowy samotniczej;
- respektowanie ograniczeń w zagospodarowaniu obszarów zagrożonych powodzią oraz dolin mniejszych cieków wodnych, dolin bocznych, szczególnie zagrożonych spływem wód w przypadku wystąpienia deszczy nawalnych;
- ochrona terenów potencjalnej retencji zbiornikowej;
- publiczny dostęp do rzek i zbiorników wodnych.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi polegać będzie na zrównoważonym, oszczędnym korzystaniu z wody przez wszystkich użytkowników przestrzeni oraz optymalizacji jej zużycia do celów gospodarczych. Służyć temu będą następujące kierunki działań przestrzennych:
- budowa i przebudowa sieci wodociągowej w celu zapewnienia niezawodności funkcjonowania systemu zaopatrzenia w wodę z równoczesnym rozwiązaniem gospodarki ściekowej drogą budowy systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków;
- rozbudowa i budowa rezerwowych ujęć wód w celu zachowania pewności zasilania;
- ochrona terenów źródliskowych i ujęć wody poprzez właściwe zagospodarowanie stref ochronnych;
- przechodzenie na technologie wodooszczędne w przemyśle (np. wdrożenie zamkniętych obiegów wody w procesach technologicznych);
- priorytetowe porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej wokół zbiorników wodnych;
- optymalizacja wykorzystania wód pokopalnianych;
- zwiększenie retencji mikroobszarowej i przyobiektowej drogą renowacji i rozbudowy systemu melioracji wodnych oraz systemu zbiorników;

- stosowanie izolacji przestrzennej zbiorników wodnych od zabudowy nie związanej z głównymi funkcjami tych zbiorników;
- wprowadzanie stref buforowych i obudowy biologicznej cieków i zbiorników wodnych.

Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód oraz związanych z nimi ekosystemów:

Obejmuje szeroki zakres działań służących: poprawie i zachowaniu dobrej jakości wód podziemnych i powierzchniowych, uporządkowaniu gospodarki wodno-kanalizacyjnej na obszarach zurbanizowanych oraz zmniejszeniu ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód z terenów rolnych i przemysłowych. Jako priorytetowe w tej dziedzinie gospodarki wodnej przyjmuje się następujące kierunki działań:

- realizacja programu „KPOŚK" oraz „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły";
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej na obszarach dotychczas nie objętych kanalizacją zbiorczą, w szczególności na obszarach GZWP i ich strefach zasilania;
- sukcesywne uzbrajanie nowych terenów budowalnych w infrastrukturę związaną z oczyszczaniem i usuwaniem ścieków (uwzględnianie przy projektowaniu sieci obecnych i przyszłych użytkowników);
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków zgodnie z Projektem aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego" na obszarze gmin: Górno, Daleszyce, Chmielnik, Chęciny, Morawica;
- sukcesywne wyposażanie terenów zurbanizowanych w miastach, terenów wzdłuż głównych tras komunikacyjnych oraz dzielnic przemysłowych w systemy odprowadzania i oczyszczania (podczyszczania) wód deszczowych;
- budowa, przebudowa oczyszczalni lub podczyszczalni ścieków przemysłowych;
- likwidacja nielegalnych zrzutów ścieków;
- poprawa gospodarki ściekowej na terenie kieleckiego obszaru metropolitalnego;
- zapobieganie przenikaniu substancji niebezpiecznych do wód podziemnych ze składowisk odpadów drogą uszczelniania terenów składowisk;
- upowszechnianie działań służących ograniczeniu zanieczyszczeń obszarowych z terenów rolnych, zawartych w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej;
- zachowanie powierzchni biologicznie czynnej w zagospodarowaniu przestrzennym;
- uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i innych dokumentach planistycznych aspektów dotyczących ochrony wód powierzchniowych;
- uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i innych dokumentach planistycznych aspektów dotyczących ochrony GZWP;
- eksploatacja surowców mineralnych, mająca na uwadze ochronę GZWP.

Ochrona przed powodzią i łagodzenie skutków suszy:

Uzyskanie poprawy bezpieczeństwa na obszarach zagrożonych powodzią i przeciwdziałanie skutkom suszy wymaga wdrożenia systemu działań ochronnych (ochrony pasywnej i aktywnej), który będzie rozwijany na obszarach funkcjonalnych przy zachowaniu ścisłej współpracy z zainteresowanymi samorządami miast i gmin. Podstawowe znaczenie będzie tu miało zwiększenie stopnia retencji wodnej, w tym rozbudowa obiektów i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej oraz zwiększenie obszarów przeznaczonych do retencji naturalnej. Oczekuje się również zwiększenia restrykcyjności warunków zabudowy na terenach zalewowych.

Do działań w tym zakresie zalicza się:

- uwzględnianie w: studiach gminnych, planach miejscowych, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy, obszarów szczególnie zagrożonych powodzią;
- respektowanie i wykorzystanie wszelkich dostępnych informacji dotyczących ochrony przeciwpowodziowej, zasięgu terenów zalewowych i specyfiki rzek przy sporządzaniu ww. dokumentów planistycznych i decyzji administracyjnych;
- budowę, modernizację i utrzymanie sprawności technicznej istniejących obiektów hydrotechnicznych, zbiorników, wałów przeciwpowodziowych, kanałów oraz wszystkich obiektów melioracji podstawowej i szczegółowej;
- budowa zbiorników retencyjnych;
- realizacja zadań wynikających z „Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły", „ Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły" oraz Realizacja zbiornika Wierna Rzeka na Łososinie (Uchwała 92 Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r., w sprawie przyjęcia „Założeń do

Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030") — *lokalizacja i parametry ewentualnych zbiorników przeciwpowodziowych lub przeciwdziałających skutkom suszy, musi być dostosowana do lokalnych warunków przyrodniczych oraz uwzględniać rozwiązania zapewniające ochronę migracji organizmów wodnych, a także rozwiązania minimalizujące negatywny wpływ wynikający z zagospodarowania turystycznego zbiorników wodnych (stosownie do zapisów prognozy)*;

- dążenie do zagospodarowania wód deszczowych i roztopowych w obrębie posesji oraz terenu inwestycyjnego, poprzez tworzenie np.: studni i rowów chłonnych, ogrodów deszczowych, realizację zielonych dachów, oczek wodnych, zbiorników zamkniętych, wykorzystanie deszczówki jako wody użytkowej (spłukiwanie toalet, utrzymanie czystości, nawadnianie).

1.4. Ochrona powierzchni ziemi i rekultywacja terenów zdegradowanych

Priorytety w tej dziedzinie to: zapobieganie procesom erozyjnym na obszarach najlepszych gleb, wspieranie zasad dobrych praktyk rolniczych, kontynuowanie wdrażania programów rolno-środowiskowych oraz rekultywacja obszarów zdegradowanych.

Cele:

- zachowanie lub przywrócenie utraconych wartości przyrodniczych i produkcyjnych gleb;
- rekultywacja terenów zdegradowanych w wyniku działalności człowieka.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- przywracanie wartości użytkowej glebom, które uległy degradacji;
- dostosowanie poziomu nawożenia do zasobności gleb i potrzeb uprawianych roślin;
- ograniczanie do minimum zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi;
- prowadzenie prac rekultywacyjnych równolegle lub zaraz po zakończeniu eksploatacji.

Kierunki polityki przestrzennej:

- ochrona gleb klasy bonitacyjnej I–III przed nieuzasadnionym przeznaczaniem ich na cele nierolnicze i wyłączaniem z użytkowania rolniczego (z wyjątkiem obszarów miast);
- utrzymanie właściwych stosunków wodnych w glebach poprzez zwiększenie retencji wód, zwiększenie powierzchni terenów zadrzewionych i zakrzewionych oraz właściwe funkcjonowanie systemów melioracyjnych;
- stosowanie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych zapewniającego lepsze wykorzystywanie potencjału biologicznego gleb;
- tworzenie warunków do realizacji programów rolno-środowiskowych;
- ograniczanie degradacji gleb (o wysokiej jakości) spowodowanej wprowadzaniem na nich lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji obniżających ich wartość i użyteczność;
- zapobieganie erozji przez zalesienia, zadrzewienia i odpowiednie zabiegi agrotechniczne;
- ograniczenie do niezbędnego minimum stosowania nawozów i środków ochrony roślin;
- wapnowanie gruntów ornych nadmiernie zakwaszonych;
- ograniczenie niekorzystnych skutków eksploatacji złóż surowców mineralnych poprzez ich właściwą rekultywację i odpowiednie zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych;
- tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania dla zakładów lub innych obiektów, dla których pomimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie są dotrzymane standardy jakości środowiska w ich sąsiedztwie;
- rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych;
- wprowadzanie na stacjach paliw hermetyzacji procesu obrotu paliw i urządzeń redukujących zanieczyszczenie.

1.5. Ochrona powietrza

Polityka w zakresie ochrony powietrza skupia się na spełnieniu wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza i norm emisyjnych. Osiągnięcie tego zadania będzie możliwe poprzez: redukcję emisji zanieczyszczeń powietrza z energetyki, przemysłu i transportu oraz ograniczenie niskiej emisji, a także wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Duże znaczenie będzie miało również: kontynuowanie wdrażania programów ochrony powietrza.

Cel:

- poprawa jakości powietrza atmosferycznego na obszarze MOF OF.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- stosowanie priorytetów dla technologii niskoemisyjnych oraz systemów grzewczych nie opartych na spalaniu paliw stałych;
- zmniejszanie poziomu niskiej emisji;
- wspieranie środków transportu publicznego oraz zwiększenie roli transportu szynowego.

Kierunki polityki przestrzennej:

- wdrażanie sporządzonych programów ochrony powietrza (POP) oraz opracowanie i wdrażanie programów ograniczenia niskiej emisji;
- realizacja działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez podmioty gospodarcze i inne jednostki, w tym m.in.: cementownie, przedsiębiorstwa energetyki cieplnej, elektrociepłownie, elektrownie oraz spółdzielnie mieszkaniowe;
- realizacja działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji z sektora bytowo-komunalnego, poprzez likwidację lokalnych kotłowni, zwiększenie stopnia uciepłowienia miast i większych miejscowości, rozbudowę sieci gazowej, termomodernizacje budynków i in.;
- tworzenie i racjonalne kształtowanie w miastach i większych ośrodkach osadniczych, a także wokół nich systemów obszarów otwartych, w tym zielonych, zapewniających odpowiednią cyrkulację i wymianę powietrza z terenami sąsiednimi;
- eliminacja wysokoemisyjnych paliw na rzecz paliw gazowych, olejowych i pochodzących ze źródeł odnawialnych;
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze środków transportu poprzez: wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obszar zwartej zabudowy i budowę obwodnic dla miejscowości o największym natężeniu ruchu, zmiany w organizacji ruchu drogowego, budowę parkingów na obrzeżach miast, budowę ścieżek rowerowych i in.;
- modernizacja taboru komunikacji miejskiej;
- wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych;
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

1.6. Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych (PEM)

Działania związane z ochroną przed ponadnormatywnym hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych powinny być przede wszystkim skupione na: dokładnym rozpoznaniu obszarów zagrożonych tymi zjawiskami, kontroli instalacji emitujących hałas i PEM, instalowaniu urządzeń ograniczających tą emisję oraz wprowadzaniu odpowiednich zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Cel:

- zmniejszenie stopnia narażenia mieszkańców regionu na ponadnormatywny hałas i oddziaływanie pól elektromagnetycznych.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- oddzielanie od siebie terenów o funkcjach przemysłowych, komunikacyjnych (drogi, kolej, lotniska) i mieszkaniowych;
- stosowanie technologii zapewniających dotrzymanie dopuszczalnych norm hałasu;
- preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych.

Kierunki polityki przestrzennej:
- sporządzanie map akustycznych dla dróg, linii kolejowych i lotnisk zaliczonych do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach;
- wdrażanie sporządzonych programów ochrony środowiska przed hałasem;
- realizacja inwestycji zmniejszających narażenie na hałas komunikacyjny (budowa obwodnic, modernizacja dróg i linii kolejowych, wymiana taboru na mniej hałaśliwy, tworzenie stref wolnych od ruchu samochodów, wprowadzanie ograniczeń prędkości, odpowiednia lokalizacja parkingów);
- sukcesywne eliminowanie technologii i urządzeń przekraczających dopuszczalne normy hałasu w przemyśle i transporcie;
- wprowadzanie zieleni izolacyjnej i nieuciążliwych krajobrazowo ekranów akustycznych, bądź innych naturalnych rozwiązań ochrony akustycznej wokół zakładów przemysłowych i wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów oraz linii kolejowych;
- planowanie w bezpośrednim sąsiedztwie terenów kolejowych, dróg o dużym natężeniu ruchu, lotnisk, zagospodarowania o funkcjach nie chronionych akustycznie;
- stosowanie w budynkach materiałów o zwiększonej izolacyjności akustycznej;
- stosowanie w planowaniu miejscowym zasad strefowania — różnicowanie dopuszczalnych norm hałasu ze względu na funkcję wyznaczonych w planie terenów;
- ekranowanie źródeł silnych pól elektromagnetycznych;
- wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów związanych z ochroną przed polami elektromagnetycznymi.

1.7. Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym

Poważne awarie przemysłowe są zdarzeniami trudnymi do przewidzenia, a możliwości przeciwdziałania ich wystąpieniu są znacznie ograniczone. Działania podejmowane w tym obszarze zagrożeń będą ukierunkowane na rygorystyczne egzekwowanie wymagań prawnych wobec osób prowadzących zakłady o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia takiej awarii oraz odpowiednie przygotowanie tras do przewozu materiałów niebezpiecznych.

Cel:
- zapobieganie i ograniczanie skutków wystąpienia poważnych awarii przemysłowych.

Kierunki polityki przestrzennej:
- zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych w przedsiębiorstwach oraz ograniczanie negatywnych skutków ich wystąpienia m.in. poprzez opracowanie zewnętrznych i wewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych i ich aktualizację;
- uwzględnianie w planowaniu przewozu niebezpiecznych ładunków tras zapewniających maksymalne bezpieczeństwo dla mieszkańców i środowiska (przez tereny mało zurbanizowane i o niskiej wartości przyrodniczej oraz z daleka od ujęć wody pitnej);
- wskazanie w planach miejscowych lokalizacji postojów do bezpiecznego parkowania dla samochodów przewożących materiały niebezpieczne;
- doposażenie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego;
- wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych.

1.8. Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji

Pogarszająca się dostępność zasobów naturalnych i wysokie koszty ich przetwarzania wymuszają konieczność podjęcia działań służących zwiększeniu efektywności produkcji i zmniejszeniu zużycia tych zasobów. Również wysokie koszty utylizacji odpadów powodują konieczność ograniczania ilości ich wytwarzania w procesach produkcyjnych.

Cel:
- wzrost efektywności gospodarczego wykorzystania zasobów naturalnych, zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki i ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:
- ograniczanie zużycia wody i energii w procesach produkcyjnych;
- minimalizacja wytwarzania odpadów w procesach przemysłowych.

Kierunki polityki przestrzennej:
- wdrażanie w zakładach przemysłowych systemów zarządzania środowiskowego i technologii energo- i wodooszczędnych;
- stosowanie zamkniętych obiegów wody w przedsiębiorstwach;
- wdrożenie działań zmierzających do zmniejszenia zużycia wody i podniesienia efektywności wykorzystania energii w gospodarce komunalnej;
- zwiększenie sprawności wytwarzania energii i zmniejszenie strat w przemyśle;
- wykorzystanie w stopniu maksymalnym wszystkich powstających w procesach przemysłowych odpadów.

2. Dziedzictwo kulturowe

Głównym zadaniem samorządów gminnych w zakresie zagospodarowania przestrzeni kulturowej powinna być skuteczna ochrona i rewaloryzacja zasobów dziedzictwa kulturowego oraz racjonalne ich zagospodarowanie m.in. z myślą o wykorzystaniu tych zasobów, jako elementu promocji i czynnika rozwoju gospodarczego, a także zapewnienie źródeł dofinansowywania prac rewaloryzacyjnych z dochodów budżetowych i pozabudżetowych np. z turystyki. Istotnym zadaniem będzie także wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w procesie umacniania tożsamości kulturowej mieszkańców.

W świetle tych zadań, a także określonych wcześniej uwarunkowań polityki przestrzennej, priorytetowymi obszarami działań samorządów powinny być:
- intensyfikacja i pogłębianie rozpoznania zasobów dziedzictwa kulturowego;
- ochrona zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych;
- zachowanie i ochrona obiektów zabytkowych, ze szczególnym uwzględnieniem tych mniej znanych, a stanowiących o walorach lokalnego krajobrazu kulturowego;
- zachowanie najcenniejszych krajobrazów kulturowych;
- promocja i eksponowanie obiektów zabytkowych;
- tworzenie warunków do współpracy z partnerami społecznymi i prywatnymi w celu pozyskania środków na rewaloryzację zabytków.

Główny cel polityki przestrzennej:

Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego

Cele wspomagające:
- dążenie do pełnego rozpoznania zasobów dziedzictwa kulturowego oraz objęcie ochroną obiektów i zespołów zabytkowych oraz obszarów o wartościowym krajobrazie kulturowym;
- przeprowadzenie prac rewaloryzacyjnych zabytków, w tym układów przestrzennych.

Zasady realizacji celów:
- respektowanie przepisów i wymagań ochronnych przy rewaloryzacji obiektów i zespołów zabytkowych objętych ochroną prawną;
- racjonalne, zgodne z wymogami konserwatorskimi zagospodarowanie, użytkowanie i udostępnianie obiektów zabytkowych, z uwzględnieniem celów kulturowych i turystycznych;
- unikanie przekształceń przestrzennych mogących zagrażać zasobom dziedzictwa kulturowego, np. dysharmonijne lub szkodliwe sąsiedztwo;
- eksponowanie w strukturze przestrzennej, w panoramach i sylwetach miejscowości elementów najcenniejszych;
- komponowanie nowych struktur z uwzględnieniem historycznej zabudowy;
- prowadzenie archeologicznych badań ratunkowych na terenach realizowanych lub przewidzianych do realizacji inwestycji wielkoobszarowych;

- edukacja społeczna w zakresie wartości i znaczenia obiektów kulturowych dla promocji i rozwoju województwa oraz integracji regionalnej.

Kierunki polityki przestrzennej:

Głównym zadaniem polityki ochrony przestrzeni kulturowej powinno być zabezpieczanie obiektów i zespołów zabytkowych, w tym dziedzictwa archeologicznego przed degradacją oraz sukcesywna renowacja, rewitalizacja oraz racjonalne ich udostępnienie drogą pełnego wykorzystania instrumentów prawnych i finansowych przewidzianych w obowiązujących przepisach prawnych i programach. Realizacja tego zamierzenia winna odbywać się poprzez :

- wnioskowanie o dokonanie wpisu cennych obiektów do rejestru zabytków;
- dokonywanie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz objęcie tymi planami wszystkich terenów szczególnej ochrony konserwatorskiej;
- tworzenie warunków przestrzennych do organizacji parków kulturowych — wskazane jest przeanalizowanie możliwości tworzenia parków kulturowych na obszarach o wyróżniającym się krajobrazie kulturowym. W tym celu niezbędne jest wykonanie szczegółowej inwentaryzacji terenu i przygotowanie odpowiedniej dokumentacji;
- podjęcie starań o utworzenie pomników historii: Chęciny — Zamek królewski w Chęcinach, Chmielnik — „Świętokrzyski Sztetl" — ośrodek edukacyjno-muzealny w byłej synagodze.

W ramach polityki ochrony przestrzeni kulturowej znaczenie powinny mieć następujące obszary działań priorytetowych:

- rewaloryzacja i rewitalizacja obiektów, zespołów oraz zabytkowych układów przestrzennych;
- kreowanie przestrzeni kulturowej;
- rozpoznanie i udokumentowanie zasobów dziedzictwa kulturowego.

Zakłada się, iż większość zrewaloryzowanych obiektów zabytkowych, zespołów i układów przestrzennych powinna zostać udostępniona na cele turystyczne oraz wykorzystana, jako element promocji i czynnik rozwoju gospodarczego.

Poza ochroną istniejących zabytków niezwykle ważne jest, by realizowana w ich pobliżu zabudowa kontynuowała lokalne tradycje i była harmonijnie wkomponowana w przestrzeń kulturową. Wiąże się to ze zmianą świadomości mieszkańców, którzy powinni dostrzegać potrzebę kreowania zabytkowego krajobrazu tak, aby mógł zainteresować i przyciągnąć potencjalnych turystów. Kreowanie przestrzeni kulturowej powinno być realizowane m.in. poprzez:

- opracowanie wzorcowych projektów architektonicznych zabudowy mieszkalnej (zwłaszcza wiejskiej i małomiasteczkowej) i innej, twórczo kontynuującej tradycje regionalne, jak też skuteczne promowanie ich realizacji;
- poprzedzanie planów miejscowych analizami kompozycyjno-widokowymi otoczenia funkcjonalnego zabytków celem prawidłowego zagospodarowania przedpola widokowego i ochrony ich ekspozycji (z ewentualnym wykluczeniem zabudowy w bezpośrednim ich sąsiedztwie);
- poszerzenie zakresu konkursów architektoniczno-urbanistycznych o projekty architektoniczne obiektów eksponowanych w krajobrazie kulturowym (zwłaszcza historycznym);
- opracowanie programu wsparcia ochrony zasobów zabytkowego i tradycyjnego budownictwa wiejskiego — drewnianego, szczególnie narażonego na masowe ubytki w nieodległej przyszłości;
- preferowanie oddolnych inicjatyw odnowy dziedzictwa kulturowego i włączenia go w przestrzeń turystyczną;
- wskazywanie w planach miejscowych wartościowych obiektów dóbr kultury współczesnej wraz z określeniem zasad ich ochrony.

Z uwagi na występujące zagrożenia przestrzeni kulturowej działania te winny objąć w szczególności:

- pozostałości dziedzictwa przemysłowego, będącego wyróżnikiem tożsamości kulturowej regionu świętokrzyskiego;
- historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne o słabo udokumentowanej przeszłości, a ponadto rozpoznanie zakresu zachowania tradycyjnej zabudowy wiejskiej i historycznej zabudowy małomiasteczkowej;

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

DZIEDZICTWO KULTUROWE
Główne kierunki polityki przestrzennej

WOJ. ŁÓDZKIE

WOJ. MAZOWIECKIE

WOJ. LUBELSKIE

WOJ. ŚLĄSKIE

WOJ. MAŁOPOLSKIE

WOJ. PODKARPACKIE

Gowarczów, Modliszewice, Stara Kuźnica, Maleniec, KOŃSKIE, Nowy Kazanów, Staporków, Fałków, Ruda Maleniecka, Sielpia Wielka, Radoszyce, Smyków, Słupia Konecka, Mniów, Góra Dobrzeszowska, Samsonów, Łączna, Zagnańsk, Oleszno, Łopuszno, Kluczewsko, Strawczyn, Góra Grodowa, Międziana Góra, Masłów, Krasocin, Kurzelów, Piekoszów, KIELCE, Sitkówka Nowiny, Włoszczowa, Małogoszcz, Secemin, Radków, Oksa, Chęciny, Morawica, Mnichów, Sobków, Nagłowice, Moskorzew, JĘDRZEJÓW, Słupia Jędrzejowska, Obiechów, Sędziszów, Wodzisław, Imielno, Kije, Pierzchnica, Skarżysko Kościelne, Bliżyn, Mirzec, Wąchock, SKARŻYSKO KAMIENNA, Suchedniów, STARACHOWICE, Brody, Nietulisko, Kunów, OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI, Baltów, Tarłów, Krzemionki Opatowskie, Pawłów, Bodzentyn, Święta Katarzyna, Waśniów, Bodzechów, Ćmielów, Ożarów, Nowa Słupia, Święty Krzyż, Sadowie, Wojciechowice, Zawichost, Daleszyce, Zamczysko, Bielin, Łagów, Backowice, OPATÓW, Wilczyce, Dwikozy, Lipnik, Iwaniska, Ujazd, Obrazów, SANDOMIERZ, Raków, Bogoria, Klimontów, Samborzec, Szydłów, Kurozwęki, Sulisławice, Koprzywnica, Gnojno, STASZÓW, Łoniów, Osiek, Tuczępy, Rytwiany, PIŃCZÓW, BUSKO ZDRÓJ, Michałów, Szczaworyż, Stopnica, Oleśnica, Połaniec, Łubnice, Młodzawy Małe, Działoszyce, Stradów, Złota, Wiślica, Czarnocin, Skalbmierz, Nowy Korczyn, Solec Zdrój, Pacanów, Beszowa, Bejsce, Opatowiec, KAZIMIERZA WIELKA

Granica opracowania

Wybrane elementy środowiska kulturowego:

- Pomnik historii
- Obiekty wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO
- Park kulturowy
- Obszar Aglomeracji Staropolskiej

Obiekty proponowane do objęcia ochroną:

- Proponowany pomnik historii
- Obiekty proponowane do wpisania na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO

Proponowane parki kulturowe obejmujące:

- zabytkowe obiekty lub ich zespoły, w tym zespoły miejskie
- obiekty archeologiczne
- krajobraz kulturowy dolin rzecznych (orientacyjny zasięg)

Granica województwa

Granice powiatów

Granice gmin

Drogi krajowe

Drogi wojewodzkie

Drogi powiatowe

Koleje wąskotorowe

Rzeki

Lasy

Szlaki kulturowe

- Monastyczny szlak cystersów - do oznakowania
- Historyczny szlak Kościuszki - do upamiętnienia i oznakowania
- Historyczny szlak Piłsudskiego - do upamiętnienia i oznakowania
- Zabytkowa kolej dojazdowa - do rewaloryzacji

Źródło: opracowanie własne

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, skr. poczt. 25, 25-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

- wartościowe elementy małej architektury sakralnej (krzyże, figury i kapliczki), dotychczas niedostatecznie udokumentowane konserwatorsko, natomiast ważne dla tożsamości lokalnej i miejscowego krajobrazu kulturowego;
- miejsca historyczne, związane z ważnymi wydarzeniami, w tym militarnymi (np. pola bitew), a także z działalnością wybitnych postaci historycznych, zasłużonych dla kraju i regionu, w tym postaci zapomnianych;
- cenne obiekty archeologiczne;
- wartościowe elementy dóbr kultury współczesnej.

Priorytety działalności rewaloryzacyjnej na wyodrębnionych obszarach problemowych:

Aglomeracja Staropolska

- zahamowanie i przeciwdziałanie dewaloryzacji krajobrazu kulturowego powodowanej przez żywiołowe inwestowanie i skutkującej pogorszeniem ładu przestrzennego, zagrożeniem przez odkształcenia zabytkowych układów, ubytkiem niespotykanych już w Europie reliktów techniki, zanikiem tradycyjnych form budowlanych;
- ograniczenie i eliminacja zagrożeń dziedzictwa archeologicznego powodowanych przez inwestycje związane z pracami ziemnymi;
- rewaloryzacja i promocja zasobów, wykorzystanie ich do aktywizacji kulturalnej i turystycznej.

Obszary wydobycia i przetwórstwa surowców mineralnych

- redukcja zagrożeń dziedzictwa archeologicznego powodowanych przez powierzchniową eksploatację surowców skalnych (kopalnie, hałdy nadkładu i odpadów surowcowych) oraz inwestycje infrastrukturalne i przemysłowe związane z pracami ziemnymi;
- zapobieganie dewaloryzacji krajobrazu kulturowego powodowanej przez wielkoprzestrzenne inwestowanie eksploatacyjne i przemysłowe, odkształcanie zachowanych historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, wymianę zabudowy tradycyjnej na nową o obcych formach;
- rewaloryzacja i rekultywacja obszarowa oraz promocja walorów.

Obszary podmiejskie

- zahamowanie i przeciwdziałanie dewaloryzacji krajobrazu kulturowego (o lokalnym nasyceniu w zasoby wiejskiego krajobrazu osiedleńczego harmonijnego lub krajobrazu historycznego), powodowanej przez nasilone inwestowanie mieszkaniowo-usługowe, jednorodzinne lub przemysłowo-składowe, wyrażającej się silnym pogorszeniem ładu przestrzennego, zagrożeniem odkształcenia historycznych układów ruralistycznych, zanikiem tradycyjnych form budowlanych, wymianą zabudowy tradycyjnej na nową o obcych formach.

V. KIERUNKI ROZWOJU MIESZKALNICTWA I BUDOWNICTWA

1. Kierunki rozwoju mieszkalnictwa i budownictwa

Głównym celem polityki przestrzennej w dziedzinie mieszkalnictwa będzie zahamowanie i odwrócenie niekorzystnych tendencji w zakresie ilości budowanych mieszkań oraz stopniowa poprawa standardów mieszkaniowych, przynajmniej do poziomu średniokrajowego. Należy przypuszczać, że przy rosnącej polaryzacji zamożności społeczeństwa w strukturze budownictwa mieszkaniowego dominować będzie nadal budownictwo jednorodzinne, ale zwiększy się także zapotrzebowanie na tanie wielorodzinne mieszkania komunalne, jak i lokale socjalne. Mimo wyraźnego niedoboru instrumentów polityki mieszkaniowej państwa, stymulujących ten sektor budownictwa, należy dążyć do:

- zaspokojenia zróżnicowanych potrzeb mieszkaniowych przy zapewnieniu wyższych standardów mieszkań i racjonalnym zagospodarowaniu terenów osiedlowych oraz wyposażenie w podstawowe usługi publiczne, telekomunikacyjne, tereny zielone, place zabaw dla dzieci i młodzieży oraz komunikację publiczną;
- uzyskania prawidłowych relacji: miejsce zamieszkania — miejsce pracy — usługi — rekreacja i wypoczynek drogą kształtowania dogodnych połączeń komunikacyjnych oraz racjonalnego rozmieszczania tych funkcji w przestrzeni zurbanizowanej;
- Dostosowania budownictwa w zakresie zarówno konstrukcji, technologii oraz dodatkowych rozwiązań do zmian klimatu.

Jednocześnie przyjmuje się następujące **zasady realizacji celów** mieszkaniowych:

- kształtowanie struktur mieszkaniowych z pełnym wyposażeniem infrastrukturalnym z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu;
- różnicowanie zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, z wyprzedzającym uzbrojeniem terenów, wkomponowaniem zabudowy w lokalny krajobraz (skala i gabaryty zabudowy, naturalna kolorystyka) oraz przeciwdziałaniem rozpraszaniu tych struktur;
- uwzględnianie w strukturze budowanych mieszkań, potrzeb budownictwa społecznego (czynszowego na wynajem i socjalnego).

VI. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

Bogata oferta oraz dogodna dostępność do usług: oświaty, kultury, opieki zdrowotnej oraz sportu i rekreacji warunkuje jakość życia, stanowiąc przy tym ważny element budowania przewagi konkurencyjnej, współdecydujący o atrakcyjności inwestycyjnej MOF OW w przestrzeni krajowej i europejskiej. Wpływa ona zarówno na aktywność społeczną mieszkańców, jak i możliwości kształcenia kadr kwalifikowanych determinujących budowanie gospodarki opartej na wiedzy.

Uzyskanie poprawy dostępności do szeroko pojętych usług z zakresu infrastruktury społecznej wymaga dostosowania ich oferty do oczekiwań mieszkańców, od elementarnych możliwych do zaspokojenia w miejscu zamieszkania po usługi wyższego rzędu zlokalizowane w niezbyt oddalonym ośrodku – rdzeniu MOF OW. Potrzeby w tym zakresie dotyczą zarówno uzupełnienia sieci placówek publicznych, jak i poprawy standardów zagospodarowania istniejących obiektów usługowych. W przypadku segmentu usług „deficytowych" możliwe będzie kształtowanie sieci usług komercyjnych, które nie kolidują z usługami publicznymi.

1. Oświata i nauka

O jakości zasobów ludzkich decyduje zarówno poziom wykształcenia ludności, jak i możliwość podnoszenia kwalifikacji (w miejscu zamieszkania lub najbliższej okolicy) zgodnych z potrzebami rynku pracy. Gwarantuje to zahamowanie odpływu społeczeństwa (szczególnie ludzi młodych) poza granice administracyjne regionu i kraju.

Wiodącym zadaniem samorządu województwa w tej dziedzinie zagospodarowania będzie zbudowanie silnej pozycji systemu edukacji, zwłaszcza bazy wyższych uczelni, która mogłaby zapewnić konkurencyjne warunki nauki oraz wygenerować system innowacji stanowiący podstawę rozwoju nowoczesnej gospodarki.

Wiodący cel polityki wojewódzkiej:

- poprawa dostępności do szkolnictwa wyższego i średniego zawodowego oraz usprawnienie powiązań między szkołami wyższymi, a przedsiębiorstwami.

Zasady realizacji:

- wysoka jakość infrastruktury naukowo-dydaktycznej wyższych uczelni publicznych;
- sprzyjanie integracji potencjału kadrowego nauki i przedsiębiorstw, usprawnianie powiązań przestrzennych na linii nauka — gospodarka;
- dostosowanie struktury bazy szkolnictwa zawodowego do lokalnej specjalizacji gospodarczej i potrzeb runku pracy;
- wsparcie dla regionalnych specjalności edukacyjnych i naukowo-badawczych oraz działań promujących nową technikę i technologię;
- korzystne warunki przestrzenne dla rozwoju szkolnictwa niepublicznego na wszystkich poziomach edukacji;
- powszechny dostęp do szkolnictwa na poziomie średnim w wybranych ośrodkach gminnych, z jednoczesną poprawą jakości bazy materialnej tych usług;
- priorytet dla infrastruktury kształcenia ustawicznego i „telenauki" i uniwersytetów trzeciego wieku.

Kierunki polityki przestrzennej:

- rozbudowa bazy dydaktycznej i socjalnej szkolnictwa wyższego, w tym zwłaszcza uniwersyteckiego w Kielcach oraz sieci szkół wyższych (względnie ich filii) ze wsparciem inicjatyw lokalizacyjnych dla głównych uczelni krajowych;
- wsparcie inicjatyw konsolidacyjnych uczelni z sektorem przemysłu (centra badawczo-rozwojowe, konsorcja naukowo-przemysłowe, inicjatywy klastrowe, itp.);
- tworzenie warunków do wzrostu zaangażowania ośrodków akademickich w kształtowanie regionalnego kapitału intelektualnego oraz wsparcie w budowaniu prestiżu uczelni wyższych MOF OW na rynku usług edukacyjnych;
- poszerzenie oferty kształcenia na poziomie wyższym o kierunki deficytowe;

- dywersyfikacja kierunków kształcenia na poziomie regionalnym z jednoczesnym dostosowywaniem struktury tych kierunków do lokalnej specjalizacji gospodarczej i potrzeb rynku pracy — wsparcie innowacyjnych form kształcenia (e-edukacja);
- zwiększenie dostępności do systemu szkoleń służących przekwalifikowaniu lub zdobyciu nowych umiejętności zawodowych na poziomie ponadlokalnym szczególnie dla osób bezrobotnych o niskich umiejętnościach, młodzieży pochodzącej z rodzin najuboższych i peryferyjnych obszarów wiejskich oraz innych osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnych warunkach na rynku pracy;
- stworzenie sprzyjających warunków przestrzennych i systemu zachęt do zamieszkania i rozwoju kariery młodym kadrom naukowym w ośrodkach rozwijających bazę szkolnictwa wyższego i zawodowego.

2. Opieka zdrowotna i społeczna

Poprawa dostępu do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, wiąże się z lepszym dostosowaniem sieci jednostek szpitalnych i ambulatoryjnych do prognozowanego rozmieszczenia ludności oraz przewidywanych zmian w strukturze demograficznej i zdrowotnej mieszkańców. Zważywszy na wyniki analiz dokonanych w uwarunkowaniach za niezbędną uznaje się rozbudowę systemu lecznictwa onkologicznego i kardiologicznego oraz obiektów zapewniających opiekę długoterminową i paliatywną, a także usług opieki nad matką i dzieckiem, rehabilitacyjnych oraz wyspecjalizowanych w leczeniu chorób „cywilizacyjnych". Ponadto należy uwzględnić również potrzeby starzejącego się społeczeństwa oraz osób samotnych i pozbawionych opieki.

Istotnym zadaniem samorządu województwa będzie również wzmacnianie struktury przestrzennej ratownictwa medycznego.

Cel polityki wojewódzkiej:

- zapewnienie warunków rozwoju lecznictwa specjalistycznego, a także systemu wsparcia środowiskowego i stacjonarnej pomocy społecznej z jednoczesnym pogłębieniem specjalizacji regionalnej w wiodących dziedzinach lecznictwa zamkniętego.

Priorytety wojewódzkiej polityki przestrzennej:

- europejski standard usług w wiodących placówkach lecznictwa szpitalnego, zwłaszcza Świętokrzyskim Centrum Onkologii, Świętokrzyskim Centrum Kardiologii, Świętokrzyskim Centrum Matki i Noworodka, pogłębianie specjalizacji regionalnej w lecznictwie zamkniętym;
- nowoczesna baza infrastruktury szpitalnej, sprzyjająca efektywności ekonomicznej i jakości świadczonych usług — tworzenie warunków do organizacji lecznictwa klinicznego;
- poprawa dostępności do specjalistycznych usług ambulatoryjnych, zwłaszcza tzw. częstego korzystania już na poziomie ponadlokalnym — wzmocnienie funkcji diagnostycznych i rehabilitacyjnych;
- dostosowanie bazy lecznictwa szpitalnego do potrzeb społeczności lokalnej i uwarunkowań ekonomicznych;
- krajowy standard opieki zdrowotnej i społecznej, w tym zwłaszcza dla: ludzi starszych, niepełnosprawnych, pozbawionych opieki, niepełnych rodzin;
- rozwój instytucji wsparcia środowiskowego oraz rozwój placówek stacjonarnej pomocy społecznej na poziomie ponadlokalnym;
- tworzenie warunków przestrzennych do walki z patologiami społecznymi.

Kierunki polityki przestrzennej:

- rozbudowa i doposażenie wiodących placówek specjalistycznej opieki zdrowotnej w aspekcie uzyskania metropolitalnych i krajowych standardów obsługi;
- wsparcie systemu szpitalnictwa w dostosowaniu do warunków rynkowych;
- kompleksowa rozbudowa systemu placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (zarówno podstawowej, jak i specjalistycznej), drogą tworzenia nowych placówek względnie ich filii na obszarach niedosłużonych, doposażenia w nowoczesną aparaturę diagnostycznoterapeutyczną oraz rozbudowy bazy lokalowej dla lekarzy rodzinnych;
- tworzenie warunków do rozwoju usług komercyjnych, zwłaszcza w segmentach deficytowych i wymagających dużych nakładów finansowych;
- zapewnienie warunków przestrzennych do organizacji profilaktyki prozdrowotnej oraz promocji zdrowego i aktywnego stylu życia;

- integracja przestrzenna inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i patologiom;
- rozbudowa i modernizacja placówek i obiektów pomocy społecznej z myślą o zapewnieniu europejskich standardów obsługi;
- tworzenie warunków do wdrożenia kompleksowych programów wspierania rodziny;
- rozbudowa i modernizacja obiektów związanych z bezpieczeństwem publicznym i ratownictwem medycznym oraz systemu monitoringu i ostrzegania przed zjawiskami atmosferycznymi.

3. Kultura, sport i rekreacja

Bogata oferta usług kultury oraz sportu i rekreacji stanowi uzupełnienie dla funkcji mieszkaniowej oraz wpływa znacząco na wizerunek jednostki osadniczej i całego obszaru.

Głównym zadaniem wojewódzkiej polityki przestrzennej w tej dziedzinie zagospodarowania będzie wzbogacenie asortymentu usług świadczonych przez placówki podstawowe z równoczesnym tworzeniem warunków do rozwoju kultury wysokiej i podejmowania działalności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej na najwyższym poziomie. Towarzyszyć temu winno stworzenie systemu usług o wysokim standardzie (lokalizowanych głównie w rdzeniu MOF OW Kielce), które pełniłyby funkcje animatora działalności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej na ponadlokalnym poziomie obsługi. Dodatkowo uzupełniająca oferta tego typu usług powinna być racjonalnie rozlokowana (tak aby się nie dublowała) w pozostałych ośrodkach MOF OW.

Warto nadmienić, że obecnie dobiega końca budowa dużego ośrodka sportowo-rekreacyjnego (boiska sportowe, baseny, zaplecze) w Sitkówce-Nowiny oraz aquaparku w Kielcach z 17 basenami, saunami i roślinnością tropikalną.

Wiodący cel polityki wojewódzkiej:

- znaczące zwiększenie dostępności systemu placówek kultury wysokiej w obszarze funkcjonalnym Kielc.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- ograniczanie dysproporcji w dostępie społeczeństwa do dóbr i usług kultury wysokiej;
- poprawa dostępności mieszkańców MOF OW do lokalnych placówek kulturalnych poprzez wykreowanie oferty usług adekwatnej do potrzeb mieszkańców;
- wykorzystanie bogactwa kultury ludowej oraz inicjatyw miejscowych do aktywizacji kulturalnej obszarów wiejskich oraz wzmacniania tożsamości kulturowej regionu;
- łączenie usług kultury z komplementarnymi funkcjami terenów takimi jak: rekreacja i wypoczynek, usługi handlu i gastronomii o wysokim standardzie, tereny sportu i imprez masowych;
- wsparcie partnerstwa publiczno-prywatnego w rozwoju bazy usługowej realizowanej „dla wspólnego dobra".

Kierunki polityki przestrzennej:

- wzmocnienie roli Kielc jako wiodącego ośrodka życia społecznego i kulturalnego regionu poprzez rozbudowę bazy usługowej o wysokim standardzie oraz zwiększanie liczby imprez artystycznych o zasięgu krajowym i międzynarodowym (w oparciu o współpracę z innymi ośrodkami w kraju i za granicą), a także szerszą promocję;
- sprzyjanie organizacji działalności sportowej na poziomie krajowym w ośrodkach, posiadających najkorzystniejsze warunki rozwoju różnych dyscyplin sportu wyczynowego;
- rozbudowa i wzbogacanie o nowe usługi sieci podstawowych placówek kultury oraz sportu i rekreacji w aspekcie upowszechniania ich działalności wśród społeczności lokalnej;
- rozwijanie różnorodnych form upowszechniania i krzewienia kultury na obszarze całego obszaru poprzez wspieranie placówek i ośrodków upowszechniania kultury i edukacji regionalnej, wykazujących odpowiednią aktywność;
- promocja działalności kulturalnej, w szczególności nawiązującej do kultury źródłowej, oraz działalności sportowej w środowisku wiejskim.

4. Poprawa jakości zasobów ludzkich

Zmiany w strukturze wiekowej ludności województwa, w tym gmin MOF OW charakteryzują się jej starzeniem, co wpływa na zmianę struktury i jakości osób pracujących, jak i bezrobotnych. Dodatkowo, zaczyna się proces ubytku udziału osób w wieku produkcyjnym — kurczy się grupa potencjalnych zasobów pracy, zarówno w wieku mobilnym jak i niemobilnym. Osoby starsze stanowią większość (z tendencją wzrostu) wśród pracujących jak i bezrobotnych, głównie w miastach. Długotrwały proces starzenia się wpływa na jakość zasobów ludzkich, która wiąże się decydująco z sytuacją na miejscowym rynku pracy oraz stworzeniem możliwości podniesienia kwalifikacji zawodowych, zwiększających szanse zatrudnienia osobom młodym jak i starszym (50+). Wysoką rangę tej problematyce nadaje „*Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020"*, której jednym z celów jest *koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki,* m.in. realizowana drogą tworzenia sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz doskonalenia systemu szkolnictwa, w tym zawodowego i aktywnej polityki rynku pracy. Natomiast w *Strategii Europa 2020* określono wskaźnik zatrudnienia na poziomie 75%, a dla Polski na poziomie 71%. W III kwartale 2016 r. wskaźnik ten wzrósł w UE do 71,5%, w Polsce do 69,7%, a w województwie do 66,9% — rozbieżności między rzeczywistym a zakładanym wskaźnikiem są niewielkie. Realizacja w/w założeń wymaga zwiększenia podaży miejsc pracy oraz stworzenia nowoczesnej i łatwo dostępnej oferty edukacyjnej, umożliwiającej podniesienie kwalifikacji zawodowych. Działania te przyczynią się do wzrostu zatrudnienia oraz do podniesienia poziomu: spójności społecznej (mierzonej wskaźnikiem zatrudnienia i stopą bezrobocia), spójności gospodarczej (określonej wskaźnikiem PKB przypadającego na mieszkańca) i spójności przestrzennej (mierzonej czasem przejazdu do danego obszaru komunikacją drogową, kolejową, czy lotniczą).

Celem wojewódzkiej polityki przestrzennej w omawianej dziedzinie zagospodarowania MOF OW powinno być, zatem:

Wyrównywanie szans dostępu ludności do miejscowego rynku pracy oraz atrakcyjnej, nowoczesnej oferty edukacyjnej odpowiadającej jego oczekiwaniom — sprzyjającej kształtowaniu społeczeństwa opartego na wiedzy

Zadaniem samorządu województwa, wynikającym z tak ujętego celu polityki przestrzennej powinno być **wsparcie słabszych strukturalnie obszarów wiejskich o niskim potencjale rozwojowym oraz miast o spadającym potencjale rozwojowym**, posiadających najsłabiej rozwinięty — lokalny rynek pracy oraz utrudniony dostęp do nowoczesnej edukacji zawodowej.

Na obszarach tych konieczne jest **ukształtowanie nowych, prorynkowych struktur i powiązań przestrzennych** sprzyjających aktywności lokalnej i tworzeniu nowych segmentów rynku pracy, przy wykorzystaniu dostępnych środków pomocowych. Oznacza to potrzebę wskazania nowych, atrakcyjnych lokalizacyjnie terenów i stref aktywności gospodarczej, które mogłyby pełnić funkcje rynkowe — stosownie do inicjatyw podejmowanych w różnych strategiach i programach rozwoju lokalnego. Równolegle wspierane będą działania służące podnoszeniu kwalifikacji zawodowych i aktywnej polityce wzrostu zatrudnienia oraz zadania podejmowane w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego, mające na celu trwałe zwiększenie miejsc pracy.

Uwzględnienie powyższych zagadnień w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego będzie jednym z najważniejszych kryteriów zgodności projektów tych dokumentów z „Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego", przesądzających o pozytywnym ich zaopiniowaniu przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego.

Do **najważniejszych kierunków działań przestrzennych** służących integracji lokalnych rynków zalicza się:

na obszarach miast — *tworzenie warunków przestrzennych do rozwoju i dywersyfikacji miejskich rynków pracy, zwłaszcza w innowacyjnych sektorach gospodarki i usługach produkcyjnych, co wymaga podjęcia następujących działań przestrzennych:*

- stworzenia korzystnych warunków przestrzennych dla rozwoju potencjału kadrowego nauki i sektora badawczo-rozwojowego w MOF OW;
- dostosowania systemu edukacji do potrzeb ponadlokalnych rynków pracy (stosownie do rangi ośrodka miejskiego w systemie osadnictwa);

- poprawy dostępności rynku pracy poprzez rozbudowę i unowocześnienie infrastruktury komunikacyjnej ułatwiającej dojazdy do terenów przedsiębiorczości oraz nowych stref aktywności gospodarczej;
- stworzenia systemu zachęt wspierających mobilność mieszkańców na rynku pracy — aktywizowanie poprzez umożliwienie podnoszenia kwalifikacji, informację zawodową, pośrednictwo pracy, szkolenia oraz budowę systemu kształcenia ustawicznego, a także zapewnienie wzrostu zasobów mieszkań i przygotowanie terenów do osiedlania się i rozwoju przedsiębiorczości dla ludności chcącej emigrować ze wsi do miast;
- wsparcia tworzenia trwałych miejsc pracy w nowych dziedzinach usług rynkowych (otoczenie rynkowe biznesu, transfer wiedzy i innowacji, obsługa systemów teleinformatycznych), jak również w tradycyjnych sektorach gospodarki posiadających największe perspektywy rozwoju (wzrostu zatrudnienia) np.: budownictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym typu miejskiego, handlu i gastronomii, hotelarstwie, obsłudze ruchu turystycznego itp., a także w sektorze ekonomii społecznej;
- sprzyjania działaniom służącym wzmocnieniu usług rynku pracy — zapewnienie spójności instytucjonalnej różnych podmiotów działających na tym rynku;
- wspierania rynku pracy dla kobiet umożliwiającego łączenie przez nie ról rodzinnych i zawodowych oraz różnorodnych form aktywności osób niepełnosprawnych i w wieku emerytalnym;
- planowania rozwoju rynku pracy z uwzględnieniem potrzeb obszaru oddziaływania ośrodka miejskiego;

na obszarach wiejskich *— stworzenie podstaw przestrzennych rozwoju wielofunkcyjnego, ukierunkowanego na przebudowę wiejskiego rynku pracy i przesunięcie zasobów ludzkich z produkcji rolnej do jej otoczenia oraz pozarolniczych działów gospodarki, drogą:*

- stworzenia lokalnego systemu korzystnych warunków terenowych i ekonomicznych oraz organizacyjnych dla rozwoju przedsiębiorczości generującej wzrost zatrudnienia;
- wskazania atrakcyjnej (według kryteriów rynkowych) oferty terenów pod różnego rodzaju przedsiębiorczość, zwłaszcza opartą o lokalne potencjały i zasoby;
- sprzyjania lokalnym inicjatywom gospodarczym poprzez wzmacnianie obsługi komunikacyjnej i uzbrojenia technicznego terenów i stref o największym potencjale rozwoju aktywności rynkowej;
- zapewnienia warunków przestrzennych do rozwoju istniejących i powstawania nowych segmentów rynku pracy (przestrzenne i strukturalne równoważenie tego rynku);
- tworzenia i upowszechniania rozwiązań przestrzennych zmierzających do uelastycznienia rynku pracy, adaptacyjności pracowników i zwiększenia mobilności zawodowej mieszkańców;
- znaczącego wsparcia lokalnych służb zatrudnienia i innych instytucji wspomagających rozwój rynku pracy;
- aktywizacji nowych segmentów rynku na rzecz ochrony środowiska oraz zachowania zabytków i kultury źródłowej wsi (np.: tworzenie „zielonych miejsc pracy", kultywowanie tradycji ludowej, itp.);
- wdrażania programów aktywizacji zawodowej dla bezrobotnych oraz wspierania powrotów na rynek pracy;
- wsparcia działań służących poprawie dostępności do systemu edukacji zawodowej;
- aktywizacji i reorientacji zawodowej rolników poprzez umożliwienie podjęcia zatrudnienia poza rolnictwem;
- tworzenia nowych miejsc pracy dla nadwyżki zatrudnionych w gospodarstwach, bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo poprzez rozwój rolnictwa ekologicznego, realizację polityk ochrony środowiska, tj. dbałość o krajobraz, czy inwestycje w odnawialne źródła energii oraz rozwój agroturystyki.

<u>Powyższym działaniom towarzyszyć będą następujące zasady polityki przestrzennej:</u>

- zasada równości szans dostępu do rynku pracy i edukacji, odnosząca się zwłaszcza do mieszkańców wsi, kobiet, rodziców z małymi dziećmi, osób dysfunkcyjnych, starszych (50+) oraz młodych (w tym grupy NEET), a także długotrwale bezrobotnych;
- zasada wyrównywania dysproporcji terytorialnych w zakresie ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- tworzenie warunków do zwiększenia mobilności zawodowej mieszkańców;
- preferencje lokalizacyjne dla inwestycji przynoszących trwały wzrost zatrudnienia;
- skoncentrowanie się na zwalczaniu bezrobocia i przywracaniu na rynek pracy osób bezrobotnych, a także położenie większego nacisku na podniesienie jakości miejsc pracy i zatrudnienia (m.in. ograniczenie zatrudnienia w ramach pozakodeksowych form pracy — umowy zlecenie i o dzieło);
- wspieranie tworzenia nowych i utrzymania już istniejących miejsc w instytucjach opieki nad małymi dziećmi oraz wspieranie powrotu kobiet na rynek pracy (np. telepraca);

- wspieranie działań na rzecz rozwoju innowacyjnej gospodarki i związanego z tym powstawania nowych miejsc pracy;
- przekwalifikowanie osób odchodzących z rolnictwa, np. w ramach KFS-u oraz doskonalenie mechanizmów zatrudniania cudzoziemców, pozwalające na utrzymanie płynności w branżach gdzie brakuje polskich pracowników;
- rozwijanie takich inicjatyw jak: Zintegrowany System Kwalifikacji i Sektorowe Rady ds. Kompetencji, które ułatwią planowanie kariery zawodowej i zwiększenie efektywności inwestycji w kapitał ludzki oraz lepsze dopasowanie popytu i podaży na rynku pracy;
- stałe doskonalenie programów szkolnictwa zawodowego i dopasowanie ich do potrzeb miejscowego rynku pracy poprzez realizowanie działań takich jak *Przegląd i aktualizacja podstaw programowych kształcenia w zawodach we współpracy z pracodawcami;*
- zasada wspierania wszystkich inicjatyw lokalnych wzrostu zatrudnienia nie kolidujących z ochroną środowiska przyrodniczego i krajobrazu;
- przyspieszenie rozwoju gospodarczego obszaru funkcjonalnego w wyniku wsparcia nowych inwestycji, w szczególności tworzących nowe miejsca pracy i wdrażających innowacyjne technologie podnoszące konkurencyjność miejscowej gospodarki.

VII. KIERUNKI ROZWOJU BAZY EKONOMICZNEJ ORAZ OBSZARÓW WYDOBYCIA SUROWCÓW MINERALNYCH

1. Baza ekonomiczna i rozwój przedsiębiorczości

Punktem wyjścia do realizacji wizji rozwoju silnego gospodarczo regionu z prężnie działającym ośrodkiem wojewódzkim, nakreślonej w *„Strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020"* winno być: szeroko rozumiane otwarcie komunikacyjne na sąsiednie metropolie, koncentracja na kluczowych dla rozwoju branżach, rozwój nowoczesnej infrastruktury technicznej i teleinformatycznej oraz stworzenie systemu atrakcyjnej oferty terenów inwestycyjnych, zapewniających konkurencyjne warunki lokalizacyjne.

„Strategia Badań i Innowacyjności Województwa (RIS3)" doprecyzowuje tę wizję poprzez wybór „inteligentnych specjalizacji" województwa, z których cztery powinny stanowić motor rozwoju gospodarczego obszaru funkcjonalnego Kielc. Są to branże podstawowe: odlewniczo-metalowa i budowlana, wspierane przez dwa obszary horyzontalne: technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT) i branżę targowo-kongresową.

W związku z powyższym **głównym celem** w omawianej dziedzinie zagospodarowania MOF OW będzie:

Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przestrzeni gospodarczej wraz z wykorzystaniem specyficznych zasobów i potencjałów obszaru oraz przystosowaniem tej przestrzeni do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy

Realizacji celu głównego i celów warunkujących przyświecać będą następujące zasady polityki przestrzennej:

- zasada zrównoważonego wykorzystywania specyficznych atutów obszaru funkcjonalnego Kielc dla tworzenia inteligentnych specjalizacji gospodarczych;
- zasada tworzenia wielofunkcyjnych, atrakcyjnych lokalizacyjnie stref aktywizacji gospodarczej, wyposażonych w pełną infrastrukturę techniczną, społeczną i okołobiznesową, zdolnych do przyciągania kapitału oraz absorpcji innowacji i transferu zaawansowanych technologii;
- zasada efektywnego wykorzystania istniejącego zainwestowania i infrastruktury technicznej oraz rewitalizacji zdegradowanych terenów i dzielnic poprzemysłowych;
- zasada realizacji nowych oraz dostosowywania istniejących terenów inwestycyjnych z uwzględnieniem zagrożeń wynikających ze zmian klimatycznych;
- zasada preferencji dla działalności o dużym zaawansowaniu technologicznym i niskim poziomie szkodliwości dla środowiska przyrodniczego;
- zasada sprzyjania inteligentnej współpracy sektora B+R ze środowiskiem gospodarczym drogą partnerskiej integracji dzielnic wiedzy i parków naukowo-technologicznych oraz przedsiębiorstw produkcyjnych;
- zasada preferencji dla rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw, najbardziej odpornego na czynniki kryzysowe.

Cele warunkujące:

1. Kształtowanie warunków przestrzennych dla rozwoju inteligentnych specjalizacji gospodarczych i usług wyższego rzędu oraz dywersyfikacji przedsiębiorczości i wsparcia sektora MSP

Sprostanie wymogom konkurencyjności na rynku wymaga m.in. osiągnięcia wyższego stopnia dywersyfikacji działalności gospodarczej, zwłaszcza w oparciu o rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw, cechującego się większą elastycznością i odpornością na zjawiska kryzysowe. Dywersyfikacja funkcji gospodarczych powinna bazować na wykorzystaniu specyficznych zasobów i potencjałów obszaru (inteligentne specjalizacje), zaawansowanych technologii oraz rozwoju sektora usług rynkowych.

Realizacja powyższego celu powinna zatem polegać na:

- racjonalnym wykorzystaniu zasobów obszaru funkcjonalnego w celu kształtowaniu inteligentnych specjalizacji gospodarczych, poprzez:
  - ✓ tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju inteligentnych specjalizacji zdiagnozowanych w Strategii Badań i Innowacyjności Województwa (RIS3):
    - odlewniczo-metalowej (wespół z miastami dawnego Staropolskiego Okręgu Przemysłowego),

  - budowlanej (rejony wydobycia i przetwórstwa surowców mineralnych),
  - technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT),
  - targowo-kongresowej (w oparciu o Targi Kielce i klaster Grono Targowe Kielce);
- ✓ tworzenie warunków dla rozwoju skupisk współpracujących przedsiębiorstw (klastrów) w ramach inteligentnych specjalizacji;

➢ tworzeniu warunków przestrzennych dla rozwoju i dywersyfikacji funkcji wyższego rzędu w obszarze funkcjonalnym Kielc, w tym:
- ✓ funkcji międzynarodowych i krajowych, zwłaszcza: targowej, konferencyjnej, imprezowo-kulturalnej, technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT);
- ✓ funkcji naukowo-edukacyjnych (rozbudowa i poszerzenie oferty specjalistycznych placówek edukacji, nauki, kultury, sportu, turystyki, ochrony zdrowia, administracji i in. oraz organizacja cyklicznych wydarzeń targowo-wystawienniczych, naukowych, kulturalnych i sportowych o randze krajowej i międzynarodowej);
- ✓ funkcji wsparcia biznesu (integracja potencjału naukowego, gospodarczego i biznesowego dla wykształcenia Regionalnego Systemu Innowacji, wspierającego rozwój innowacyjnych przedsiębiorstw);
- ✓ ekspansja niektórych funkcji wyższego rzędu poza Kielce do gmin obszaru funkcjonalnego;

➢ tworzeniu warunków przestrzennych dla wielofunkcyjnego rozwoju terenów wiejskich obszaru funkcjonalnego umożliwiającego przechodzenie ludności do zawodów pozarolniczych (turystyka i rekreacja, usługi, rzemiosło itd.);

➢ wsparciu sektora MSP, poprzez tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju instytucji otoczenia biznesu pomagających w założeniu, prowadzeniu i podnoszeniu innowacyjności działalności gospodarczej.

2. Stworzenie systemu korzystnych warunków lokalizacyjnych dla biznesu

W ramach tego celu proponuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

➢ zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej i poprawa wewnętrznych powiązań transportowych, poprzez:
- ✓ budowę i modernizację głównego szkieletu dróg ekspresowych w regionie i włączenie go do systemu międzynarodowych szlaków komunikacyjnych;
- ✓ przystosowanie parametrów technicznych i przepustowości dróg krajowych i wojewódzkich dla potrzeb transportu multimodalnego;
- ✓ budowę Regionalnego Portu Lotniczego Kielce w Obicach wraz z zagospodarowaniem jego strefy funkcjonalnej oraz lokalizacja potencjalnej strefy gospodarczej;
- ✓ poprawę skomunikowania terenów produkcyjno-usługowych z miejscami zamieszkania i „obsługi biznesu";
- ✓ budowę regionalnych centrów logistycznych usprawniających ruch towarowy;

➢ stworzenie atrakcyjnej oferty terenów inwestycyjnych poprzez:
- ✓ pełne spożytkowanie korzyści ekonomicznych wynikających z funkcjonowania podstref starachowickiej SSE;
- ✓ racjonalne zagospodarowanie rezerwy terenowej pod budowę Regionalnego Portu Lotniczego Kielce w Obicach wraz z potencjalną strefą gospodarczą;
- ✓ zwiększenie podaży uzbrojonych terenów inwestycyjnych o uregulowanej sytuacji prawno-własnościowej w miejscach o najkorzystniejszych warunkach lokalizacji;
- ✓ kompleksowe uzbrojenie i modernizację istniejących terenów produkcyjno-usługowych;
- ✓ tworzenie stref aktywności gospodarczej, odpowiadających zróżnicowanym potrzebom lokalizacyjnym, w celu złamania monostruktury gospodarki oraz wywołania efektu synergii lokalizacji;
- ✓ lokowanie nowych terenów inwestycyjnych i obiektów kubaturowych z uwzględnieniem zagrożeń wynikających ze zmian klimatycznych, takich jak ekstremalne zjawiska pogodowe (silny wiatr, burze, ulewne opady deszczu, grad i podtopienia, obfite opady śniegu, susze, upały, mróz, osunięcia gruntu) oraz związane z tym zniszczenia i problemy techniczne (m.in. przerwy zasilania w media);
- ✓ kreowanie nowych dzielnic przedsiębiorczości z poszanowaniem ładu przestrzennego i ekologicznego (optymalne wkomponowanie w lokalną strukturę przestrzenną, odpowiednia izolacja od terenów

zabudowy mieszkaniowej, korzystne warunki dojazdu i parkowania itp.) oraz zapewnienie możliwości ich dalszego rozwoju przestrzennego i strukturalnego;
- ✓ tworzenie systemu korzyści ekonomicznych do przyciągnięcia kapitału oraz infrastruktury otoczenia biznesu wspierającej działania inwestycyjne przedsiębiorstw;
- ✓ usprawnienie promowania walorów lokalizacyjnych obszaru na krajowym i europejskim „rynku inwestycyjnym";

- zwiększenie inwestycji w poprawę jakości środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym:
  - ✓ poprawę jakości wód, powietrza, gleb i klimatu akustycznego;
  - ✓ rozwiązanie problemu utylizacji odpadów przemysłowych i rekultywacji terenów zdegradowanych;
  - ✓ promowanie wdrażania w zakładach przemysłowych systemów zarządzania środowiskowego, najlepszych dostępnych technologii oraz upowszechnianie i promowanie postaw ekologicznych w środowisku biznesowym;
  - ✓ promowanie przygotowywania w zakładach scenariuszy reagowania na wypadek wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych (silny wiatr, burze, ulewne opady deszczu, grad, podtopienia, obfite opady śniegu, susze, upały, mróz, osunięcia gruntu) i związane z tym zniszczenia i problemy techniczne (np. przerwy zasilania w media) oraz inwestowania w infrastrukturę zabezpieczającą przed skutkami zmian klimatycznych.

2. Geologia i surowce mineralne

Województwo świętokrzyskie, w tym obszar MOF OW, należy do terenów o bogatych zasobach kopalin. Obszary występowania udokumentowanych złóż surowców mineralnych i racjonalne ich wykorzystanie ze względu na nieodnawialność zasobów oraz potencjalne zagrożenie środowiska, które może przynieść niewłaściwa ich eksploatacja, stanowią istotny przedmiot zainteresowania polityki przestrzennej.

W granicach obszaru funkcjonalnego dominuje wydobycie kopalin węglanowych z wykorzystaniem ich głównie do produkcji kruszyw łamanych, budowlanych i drogowych. Ponadto funkcjonuje tu cementownia „Nowiny", wykorzystując złoże Kowala. Produkowane jest też wapno w oparciu o surowiec ze złoża Trzuskawica. Eksploatuje się także piaskowce do produkcji bocznych elementów budowlanych oraz kruszywo naturalne – piaski. Piaskowce kwarcytowe do produkcji materiałów ogniotrwałych pozyskuje się ze złoża Bukowa Góra.

Prognozy zapotrzebowania na kopaliny stanowiące bazę do produkcji materiałów budowlanych są na tyle optymistyczne, że można przewidywać dalszy rozwój wydobycia i przetwórstwa surowców. Eksploatując nieodnawialne zasoby należy mieć na uwadze następujące cele polityki przestrzennej:
- oszczędne i racjonalne korzystanie z zasobów surowcowych;
- systematyczną poprawę stanu środowiska zmienionego w wyniku eksploatacji kopalin (ostatecznie zakończoną rekultywację), głownie na terenach wielkoskalowych przekształceń;
- wzrost atrakcyjności turystycznej i krajoznawczej poprzez udostępnienie interesujących obiektów geologicznych dla celów turystycznych i naukowo-dydaktycznych.

Zasady realizacji celów:

Prowadzona od szeregu lat intensywna eksploatacja kopalin spowodowała znaczne przekształcenie krajobrazu naturalnego. W granicach omawianego obszaru, zwłaszcza w jego południowej części (gminy: Piekoszów, Sitkówka-Nowiny, Chęciny, Morawica i Chmielnik), gdzie występuje nagromadzenie kopalni odkrywkowych, proces zmian w środowisku naturalnym jest wyjątkowo wyraźny. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego uwzględniono „obszary koncentracji wydobycia i przetwórstwa kopalin", dwa z nich znajdują się na terenie obszaru funkcjonalnego Kielc. W trosce o zachowanie walorów krajobrazowych przyjmuje się strategiczną zasadę **nie tworzenia nowych obszarów koncentracji wydobycia**, co nie wyklucza podjęcia eksploatacji pojedynczych złóż w innych obszarach, mając na uwadze zagrożenia środowiskowe i szczególne uzasadnienie względami gospodarczymi. Jednocześnie winny być respektowane następujące priorytety polityki przestrzennej:
- wydobywanie surowców zgodnie z wymogami obowiązujących przepisów prawa, w tym ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- przestrzeganie zasad bezpieczeństwa eksploatacji surowców w odniesieniu do obszarów zamieszkałych, atrakcyjnych turystycznie, o wysokich walorach przyrodniczych i rolniczych;

- zabezpieczenie rezerw terenowych i ochrona złóż przed inwestycjami nie związanymi z działalnością górniczą, które by mogły ograniczyć lub uniemożliwić w przyszłości ich eksploatację;
- podnoszenie efektywności wykorzystania zasobów poprzez wszechstronne zagospodarowania kopalin (kopaliny głównej, kopalin towarzyszących oraz surowców z hałd i składowisk górniczych).

Kierunki polityki przestrzennej

Do najważniejszych zadań stawianych przed przemysłem wydobywczym należy zaspokojenie potrzeb surowcowych, przez eksploatacje złóż najmniej uciążliwymi metodami z uwzględnieniem maksymalnie możliwego ograniczenia niekorzystnego wpływu wydobycia na środowisko naturalne. Osiągnięcie tych zamierzeń nastąpi w wyniku realizacji następujących działań:

- optymalne wykorzystanie zasobów złóż oraz surowców z hałd i składowisk pogórniczych, przy zmniejszeniu ilości powstałych odpadów drogą stosowania nowoczesnych technologii eksploatacji i przeróbki;
- rekultywacja byłych wyrobisk, hałd i osadników oraz sukcesywna rekultywacja złóż eksploatowanych;
- dbałość o estetykę krajobrazu przez wprowadzenie zieleni osłonowej izolującej tereny wydobycia oraz stosowanie urządzeń zmniejszających uciążliwość wydobycia w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza i niwelacji hałasu oraz zanieczyszczeń;
- włączenie do programów rozwoju turystyki atrakcyjnych obiektów poeksploatacyjnych, a szczególnie walorów wynikających z interesującej budowy geologicznej.

Obszary koncentracji wydobycia kopalin.

Obszary te obejmują tereny występowania i przetwórstwa surowców mineralnych zarówno te historyczne jak i te, w których obecnie prowadzone jest wydobycie, z reguły z kilku sąsiadujących złóż i gdzie potencjalne zasoby kopalin rokują możliwość udostępnienia nowych złóż w przyszłości. Na terenie woj. świętokrzyskiego występuje kilka rejonów gdzie wyraźnie dominuje działalność górnicza, z których dwa znajdują się na terenie MOF OW. Szczególnie duża koncentracja wydobycia i przerobu kopalin, głównie węglanowych, ma miejsce na terenach położonych nas południe i południowy-zachód od Kielc. Zlokalizowane jest tu kilkanaście dużych (w skali krajowej) złóż i zakładów m.in. Ostrówka i Ołowianka, Kowala, Trzuskawica, Radkowice-Podwole, Morawica III i wiele mniejszych. Drugim obszarem o znacznie mniejszym nasyceniu złożami i czynnymi kopalniami jest rejon w północnej części gminy Chmielnik.

W rejonach tych oprócz wymienionych wcześniej zasad i kierunków polityki przestrzennej konieczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na minimalizacje kolizji przyrodniczo-krajobrazowych jak również sukcesywne zmniejszanie uciążliwości środowiskowych. Istotnym zadaniem jest także dostosowanie sieci dróg obsługujących kopalnie i zakłady przeróbcze do występującego oraz prognozowanego obciążenia ruchem.

VIII. KIERUNKI ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI

Nadrzędnym celem polityki przestrzennej MOF OW w zakresie tej dziedziny zagospodarowania winien być:

Długotrwały i zrównoważony rozwój turystyki, który prowadził będzie do wzrostu konkurencyjności regionu oraz powstania nowych segmentów runku pracy

Cele operacyjne wojewódzkiej polityki przestrzennej:

- kształtowanie rejonów i centrów turystyczno-rekreacyjnych, oferujących wyspecjalizowaną i dostosowaną do zróżnicowanych potrzeb strukturę produktu turystycznego;
- ciągłe i systematyczne działania prowadzące do podniesienia atrakcyjności i konkurencyjności MOF OW Kielc, zwłaszcza na obszarach prawnie chronionych;
- ograniczanie turystyki masowej w rejonach przeciążonych i atrakcyjnych przyrodniczo (np. ŚPN) poprzez preferowanie ekoturystyki i agroturystyki, a także kanalizowanie ruchu turystycznego na obszarach chronionych prawnie;
- modelowanie okręgów turystyczno-wypoczynkowo-rekreacyjnych w strefach podmiejskich oraz korytarzy turystycznych wzdłuż dróg przenoszących największy ruch turystyczny.

Zasady polityki przestrzennej:

- wiązanie udostępniania turystycznego walorów środowiskowych, krajobrazowych i kulturowych z rozbudową właściwej infrastruktury turystycznej;
- racjonalna koncentracja bazy turystyki i rekreacji w rejonach o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowych z zachowaniem wartości tych środowisk;
- kojarzenie zagospodarowania turystycznego ze wzmożoną ochroną najcenniejszych walorów przyrodniczych i kulturowych;
- ochrona przestrzeni turystyczno-rekreacyjnej przed zagospodarowaniem obniżającym atrakcyjność turystyczną;
- dostosowanie funkcji turystycznej regułom obowiązującym na obszarach prawnie chronionych.

Ogólne kierunki zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego:

- podejmowanie przez samorządy lokalne skoordynowanych wzajemnie działań, mających na celu zagospodarowanie i rozpropagowanie walorów turystycznych obszaru MOF OW;
- odpowiednie eksponowanie i zagospodarowanie turystyczne walorów przyrodniczych i kulturowych w połączeniu ze wzmożoną ich ochroną;
- zwiększenie ilości zbiorników wodnych, przeznaczonych na cele rekreacyjne poprzez zagospodarowanie istniejących i budowę nowych;
- tworzenie preferencyjnych warunków do rozwoju i funkcjonowania „gospodarki turystycznej”;
- kreowanie zróżnicowanej oferty turystycznej i rekreacyjnej, dostosowanej do miejscowych warunków;
- zwiększenie dostępności atrakcji turystyczno-rekreacyjnych;
- doposażenie w odpowiednią infrastrukturę turystyczną i techniczną obszarów turystyczno-rekreacyjnych;
- poprawa stanu technicznego istniejących urządzeń i obiektów turystycznych i sportowo-rekreacyjnych;
- kreowanie obszarów, na których agro- i ekoturystyka stanowić będą wiodący czynnik aktywizacji gospodarczej i społecznej;
- wyznaczenie i oznakowanie nowych tras rowerowych oraz tras dla narciarstwa biegowego, szczególnie w strefach wypoczynku podmiejskiego;
- tworzenie sieci zintegrowanych punktów obsługi i informacji turystycznej.

IX. KIERUNKI ROZWOJU ROLNICTWA

Kierunki zagospodarowania obszarów wiejskich na terenie MOF OW mają na celu podniesienie jakości życia oraz efektywnego wykorzystania zarówno istniejących zasobów jak i potencjałów. Wymaga to jednak opracowania terytorialnego planu ochrony i rozwoju podmiejskich stref rolnych, oraz uznania całości tych terenów za obszary o specyficznych utrudnieniach gospodarowania w rolnictwie. Jednocześnie samorządy gmin rolniczych powinny uzyskać narzędzia prawne i finansowe umożliwiające efektywne gospodarowanie podmiejskimi obszarami rolnymi.

Duże znaczenie mają wszelkie działania mające na celu zarówno wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza nierolniczej jak i poprawę dostępności do usług i rynków pracy. Polityka ta powinna przyczynić się do zwiększenia zatrudnienia poza rolnictwem i zmniejszenia tzw. „ukrytego bezrobocia agrarnego".

Szansą na poprawę funkcjonowania rolnictwa na terenie MOF OW jest działalność Europejskiego Komitetu Ekonomiczno – Społecznego, który usilnie dąży do powołania ogólnoeuropejskiej akcji na rzecz ochrony i rewitalizacji podmiejskich rejonów rolniczych. Wychodząc z założenia, że rolnictwo na tych obszarach winno stanowić kluczowy element zagospodarowania przestrzennego, EKES proponuje uznanie ich za obszary, na których istnieją specyficzne utrudnienia gospodarcze, zaś państwa członkowskie powinny uzyskać narzędzia prawne i finansowe umożliwiające efektywne gospodarowanie podmiejskimi obszarami rolnymi.

Za najpilniejsze działania w tym zakresie uznaje się także:

- opracowanie terytorialnego planu ochrony i rozwoju podmiejskich stref rolnych;
- zapewnienie stabilności tych stref, poprzez odpowiednie instrumenty i mechanizmy, ograniczające do minimum presję miasta;
- uczynienie z zasobów wodnych czynnika konsolidacji podmiejskich stref rolnych;
- wspierania systemów produkcji i zbytu odpowiadających potrzebom rynku, przy zwróceniu szczególnej uwagi na zróżnicowanie i promocje lokalnej oferty żywnościowej;
- uświadomienie społeczeństwu korzyści z organizacji rolniczych stref podmiejskich oraz szczególnych warunków, w jakich muszą te strefy funkcjonować.

Za główny cel polityki przestrzennej na tych obszarach uznaje się:

Tworzenie warunków przestrzennych do poprawy jakości życia na wsi drogą rozwoju wielofunkcyjnego, poprawy dostępności do usług oraz efektywnej integracji działań społeczno-gospodarczych z ochroną środowiska wiejskiego

Cele wspomagające realizację celu głównego:

- przystosowanie obszarów zabudowy wiejskiej do różnicowania działalności gospodarczej i powstawania alternatywnych do rolnictwa źródeł dochodu, zwłaszcza w oparciu o lokalne zasoby i potencjały;
- docelowe zapewnienie pełnego uzbrojenia komunalnego obszarów zabudowy z jednoczesnym unowocześnieniem usług sektora komunalnego;
- stworzenie systemu korzystnych warunków przestrzennych do modernizacji rozwojowych gospodarstw rolnych i przetwórstwa rolno-spożywczego;
- poprawa dostępności do usług i lokalnych rynków pracy;
- ukształtowanie nowoczesnej infrastruktury rynku rolnego i usług rolniczych zgodnie z oczekiwaniami wsi i rolnictwa;
- wzmocnienie roli obszarów wiejskich w zakresie ochrony gleb, zasobów wodnych, i krajobrazu wiejskiego, a także ochrony i zachowania siedlisk oraz różnorodności biologicznej.

Zasady realizacji celów:

- sprzyjające warunki do alokacji interwencji publicznej na obszarach wiejskich oraz wdrażania programów rolniczych finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego;
- sukcesywna ekologizacja produkcji rolniczej i terenów rolnych dająca podstawy do rozwoju produkcji żywności ekologicznej;

- minimalizowanie istniejących i potencjalnych kolizji funkcjonalnych (dążenie do harmonijnego współistnienia wszystkich funkcji obszarów wiejskich);
- preferencje przestrzenne dla inicjatyw kooperacyjnych podejmowanych w ramach grup producenckich, Lokalnych Grup Działania, organizacji spółdzielczych oraz partnerstwa publiczno-prywatnego służącego aktywizacji rozwoju lokalnego;
- czynna rola samorządów lokalnych w procesie gospodarowania terenami rolnymi i tworzenia zasobów gruntów komunalnych pod ważne inwestycje strukturalne.

Polityka zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Przestrzeń ta podlega intensywnym zmianom strukturalnym w związku z czym, konieczne jest nie tylko utrzymanie i wzmocnienie jej potencjału produkcyjnego, ale również ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz zapobieganie kolizjom funkcjonalnym. Towarzyszyć temu winny działania służące zachowaniu regionalnych wartości kulturowych oraz specyficznych tradycji wsi. Cele te będą osiągane drogą realizacji następujących kierunków działań:

- ochrona gleb najwyższej jakości i gruntów przydatnych na cele produkcji rolniczej przed nieuzasadnionym podziałem i wyłączaniem z użytkowania rolniczego;
- stymulowanie koncentracji oraz scalania i wymiany gruntów w aspekcie potrzeb gospodarstw rozwojowych, zwłaszcza przez młodych rolników przejmujących ziemię,
- sprzyjanie podejmowaniu drobnej produkcji na potrzeby MOF OW w małych gospodarstwach;
- zapewnienie warunków przestrzennych do podejmowania działań służących poprawie jakości gleb zdegradowanych oraz gleb nadmiernie uwilgotnionych lub przesuszonych drogą stosowania (odtwarzania) melioracji wodnych (ochrona funkcjonujących obiektów i urządzeń melioracyjnych);
- wspieranie podejmowania zrównoważonej produkcji rolniczej, zgodnej z „Kodeksem dobrej praktyki rolniczej";
- zwiększanie zróżnicowania agrocenoz, zwłaszcza na obszarach najlepszych gleb drogą: wprowadzania zadrzewień i zakrzewień śródpolnych o funkcjach glebochronnych i wiatrochronnych, zachowania (odtwarzania) małych zbiorników wodnych i innych terenów o funkcji retencyjnej;
- sprzyjanie dostosowaniu gospodarki rolnej na obszarach podlegających prawnej ochronie przyrody do wymagań tam obowiązujących oraz zapobieganie przedostawaniu się do wód szkodliwych substancji stosowanych w produkcji rolniczej (wsparcie działań rolno-środowiskowych w strefach priorytetowych tych działań);
- zapewnienie warunków do zagospodarowania gruntów odłogujących i nieopłacalnych w uprawie oraz przeciwdziałanie nadmiernej i nieuzasadnionej gospodarczo sukcesji leśnej na glebach przydatnych do produkcji rolniczej, znajdujących się w czasowym odłogowaniu;
- unikanie lokalizacji obiektów mogących negatywnie oddziaływać na rolniczą przestrzeń produkcyjną w bezpośrednim sąsiedztwie terenów upraw polowych — stosowanie stref buforowych i zieleni izolacyjnej,
- dostosowanie rolnictwa do zmieniających się warunków klimatycznych, z ukierunkowaniem na utrzymanie i odtwarzanie elementów krajobrazu rolniczego o znaczeniu ochronnym i kulturowym.

X. KIERUNKI ROZWOJU OBSZARÓW LEŚNYCH

Lasy zajmując blisko 34,1% powierzchni ogólnej MOF OW, są ważnym komponentem gospodarki przestrzennej, w znacznym stopniu rzutującym na sposób zagospodarowania tego obszaru. Najważniejszym kryterium ich zagospodarowania będzie ochrona i trwale zrównoważona, wielofunkcyjna gospodarka leśna, polegająca na:

- poprawie struktury wiekowej drzewostanów oraz zwiększeniu różnorodności genetycznej i gatunkowej sprzyjającej trwałości i odporności lasów;
- konsekwentnej realizacji zadań gospodarki leśnej ustalonych w planach urządzenia lasów różnych form własności;
- użytkowaniu zasobów leśnych oraz wykorzystaniu lasów do aktywizacji turystyki i wypoczynku w środowisku leśnym z uwzględnieniem stanu drzewostanów, zasady trwałości zasobów leśnych oraz wymogów ochrony przyrody, w tym cennych siedlisk przyrodniczych oraz zachowanie cennych walorów krajobrazowych;
- rozbudowie infrastruktury turystycznej w lasach i na terenach przyleśnych służącej „cywilizacji” ruchu turystycznego, zwłaszcza samochodowego;
- produkcji drewna oraz innych surowców i produktów, na zasadzie racjonalnej gospodarki;
- ustaleniu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego granicy polno-leśnej, struktury przestrzennej lasów w krajobrazie, a także przyjaznego ekosystemom leśnym zagospodarowania terenów przyległych do lasu;
- powiększaniu obszarów leśnych, szczególnie na obszarach lessowych jako istotnego czynnika zapobiegania erozji gleb oraz rozwój funkcji ochronnych i turystycznych lasów.

Według założeń regionalnej polityki przestrzennej w leśnictwie, głównym celem w tej dziedzinie będzie:

Racjonalne zagospodarowanie zasobów leśnych drogą kształtowania właściwej struktury gatunkowej i wiekowej lasów oraz wykorzystania gospodarczego w sposób zapewniający zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego

Cele wspomagające osiągnięcie celu głównego:

- tworzenie warunków do wdrożenia „Krajowego programu zwiększenia lesistości”, w tym zwiększenie lesistości MOF OW.

Zasady zagospodarowania leśnego:

- powszechna i ciągła ochrona lasów (zagospodarowanie lasów na cele nieleśne może być dokonane tylko w uzasadnionych przypadkach i przy braku innych rozwiązań przestrzennych, zmiana przeznaczenia gruntów leśnych Skarbu Państwa na cele nierolnicze i nieleśne wymaga uzyskania odpowiednich zgód, zgodnie z obowiązującymi przepisami);
- eliminowanie kolizji lasów z innymi funkcjami terenów oraz zapewnienie lasom bezpieczeństwa pożarowego;
- respektowanie ustaleń planów urządzenia opracowanych dla lasów Państwowego Gospodarstwa Leśnego i lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa;
- ukierunkowanie rekreacji i turystyki leśnej w sposób godzący funkcje społeczne lasów z ochronnymi i produkcyjnymi (racjonalne wyposażanie lasów i terenów przyleśnych w małą infrastrukturę turystyczną).

Priorytety polityki zalesieniowej

Według priorytetów zalesieniowych określonych w KPZL większość gmin powiatu kieleckiego posiada wysokie lub bardzo wysokie preferencje zalesieniowe. Zasady oraz działania w zakresie zalesienia gruntów określa natomiast „Program Rozwoju Obszarów Wiejskich opracowany na lata 2014–2020”, który zabezpiecza również środki na cele zalesieniowe przewidziane na wsparcie tych działań z Europejskiego Funduszu Rolnego.

Zgodnie z założeniami „Wojewódzkiego programu zwiększenia lesistości na lata 2001–2020” zalesieniami w woj. świętokrzyskim planowano objąć 55,7 tys. ha gruntów. Stosownie do skali tych zadań we

wszystkich „Studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w części planów miejscowych została określona granica rolno-leśna jak też sprecyzowano tereny przeznaczone do zalesienia. Uwzględnione powinny być również stosowne przepisy pożarowe.

W myśl obowiązujących przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, oraz przepisów o lasach, grunty przeznaczone do zalesienia określa miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Grunt przeznaczony do zalesienia w mpzp może być zalesiony przez właściciela bez uzyskiwania innych zgód lub zezwoleń. Zaleca się jednak zachowanie podstawowych zasad hodowli lasu, warunkujących powodzenie zalesienia. Do najważniejszych z nich należy: właściwy dobór składu gatunkowego uprawy leśnej, który jest uzależniony od jakości gleb, warunków wodnych i nachylenia terenu (ograniczenia dotyczące m.in. obowiązku uzgadniania sposobu zalesień, przygotowania gleby i składu gatunkowego dotyczą jedynie przypadków związanych z korzystaniem z dotacji i innych form wsparcia zalesień).

Obszarami rekomendowanymi do rozwoju zalesień są:

- obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo podlegające ochronie — *do zwiększania lesistości preferowane są obszary chronionego krajobrazu mające aktualnie lesistość poniżej 30%* (z uwagi na fakt, że głównym walorem podlegającym ochronie na tych obszarach jest krajobraz, na etapie sporządzania studiów gminnych należy przeanalizować i wskazać tereny predysponowane do zalesień z uwzględnieniem aspektów ochrony krajobrazu) oraz *tereny lądowych korytarzy ekologicznych*;
- powiększanie istniejących kompleksów leśnych do wielkości progowych pozwalających na istnienie leśnych połączeń ekologicznych *(strefa buforowa zabezpieczająca gatunki leśne przed wpływem z zewnątrz wynosić powinna min. 100 m, w związku z powyższym dolesienia należy koncentrować przy istniejących lasach, zaś lasy położone blisko siebie należy łączyć i poprawiać ich kształt, małe kompleksy leśne, jeśli nie mogą być powiększone, należy włączać w system zadrzewień śródpolnych, tworząc korytarze pomiędzy większymi kompleksami*);
- obszary erozji gleb (*zwłaszcza o spadkach pow. 10%*);
- tereny ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (*rekomendowana lesistość GZWP — ok. 30%*);
- nieużytki oraz grunty klasy VI i VIz.

XI. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU TRANSPORTOWEGO I KOMUNIKACJI

1. Założenia rozwoju podstawowego układu sieci transportowych i komunikacyjnych

Strategicznym zadaniem Planu w tej dziedzinie zagospodarowania będzie zapewnienie spójności komunikacyjnej obszaru funkcjonalnego na trzech płaszczyznach:

- **zewnętrznej**, obejmującej powiązania obszaru funkcjonalnego z węzłami europejskich korytarzy transportowych;
- **wewnętrznej**, zapewniającej dogodne powiązania między głównymi ośrodkami obszaru funkcjonalnego;
- **telekomunikacyjnej**, obejmującej osiągnięcie krajowych standardów dostępu do usług telekomunikacyjnych.

Zewnętrzna spójność komunikacyjna wymaga zapewnienia sprawnych połączeń stolicy województwa i głównych ośrodków w obszarze funkcjonalnym z ościennymi ośrodkami powiatowymi i wojewódzkimi oraz szerszego otwarcia na dostępność do europejskich korytarzy transportowych. Wymaga to pełnej realizacji dróg ekspresowych S-7, S-74 i S-73 (zapisanej w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju), przebudowy linii kolejowej znaczenia państwowego nr 8 Warszawa-Kraków, przebudowy linii kolejowej nr 61 Kielce-Fosowskie wraz z budową łącznicy kolejowej w Czarncy w celu uzyskania połączenia z Centralną Magistralą Kolejową oraz budowy i przebudowy linii kolejowej nr 73 (zapisanej w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju) w celu uzyskania połączenia kolejowego Kielce-Tarnów. W celu zrównoważenia mniej korzystnych powiązań drogowych i kolejowych konieczna jest także budowa Regionalnego Portu Lotniczego Kielce wraz z potencjalną strefą gospodarczą w Obicach (zwanego dalej Regionalnym Portem Lotniczym Kielce), wyposażonego w funkcje Cargo.

Wewnętrzna spójność komunikacyjna wymaga zapewnienia sprawnych połączeń pomiędzy stolicą województwa i głównymi ośrodkami w obszarze funkcjonalnym oraz pomiędzy tymi ośrodkami. Winno to nastąpić siecią dróg tranzytowych i powinno przynieść skrócenie czasu dojazdu, wzrost płynności przejazdów przez miasta i obszary zurbanizowane oraz poprawę bezpieczeństwa na drogach. Zadanie to wiąże się z koniecznością podniesienia standardów technicznych dróg wojewódzkich łączących te ośrodki, realizację systemu obwodnic i bezkolizyjnych skrzyżowań.

Spójności komunikacyjna wymaga ciągłego rozwoju nowoczesnych systemów telekomunikacyjnych w takim zakresie, by dostępność do nowych usług telekomunikacyjnych i internetowych nie odbiegała zasadniczo od standardów europejskich oraz umożliwiała pełne uczestnictwo mieszkańców obszaru funkcjonalnego w zintegrowanej platformie usług elektronicznych.

Zgodnie z powyższymi założeniami głównym celem Planu w zakresie rozwoju powiązań komunikacyjnych będzie:

Ukształtowanie spójnego systemu korytarzy i węzłów komunikacyjnych zapewniających integrację obszaru funkcjonalnego z europejską siecią TEN-T oraz poprawa dostępności komunikacyjnej w obrębie obszaru funkcjonalnego poprzez podniesienie standardów technicznych głównych dróg, budowę systemu obwodnic i bezkolizyjnych skrzyżowań

Biorąc pod uwagę fakt, że problem dostępności komunikacyjnej jest jednym z najważniejszych czynników rozwoju regionu, a wraz z nim obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego, jako zadania priorytetowe Planu w okresie najbliższych kilkunastu lat przyjmuje się:

- zapewnienie dostępności do najbliższych węzłów transportowych europejskiej sieci TEN-T drogami ekspresowymi S-7, S-74 i S-73;
- ukształtowanie systemu obwodnic głównych ośrodków systemu osadniczego, w tym Kielc, spełniających standardy ruchu bezkolizyjnego (DRB) — w przypadku konieczności realizacji niektórych odcinków obwodnic w niższych klasach technicznych winna być zachowana możliwość uzyskania standardu DRB w okresie późniejszym;

- budowę Regionalnego Portu Lotniczego Kielce wraz z systemem dróg dojazdowych i połączeniem kolejowym;
- zainicjowanie rozwoju funkcji logistycznych i terminali intermodalnych w Kielcach i w innych głównych węzłach komunikacyjnych posiadających największy potencjał rozwoju tych funkcji;
- wsparcie realizacji systemu parkingów zbiorczych na obrzeżach stref centralnych głównych miast, zwłaszcza Kielc oraz dalszy rozwój transportu publicznego;
- realizacja spójnego systemu ścieżek rowerowych w MOF OW.

2. Polityka kształtowania węzłów komunikacyjnych

W celu zapewnienia integracji regionalnego systemu komunikacji z systemem krajowym i europejskim oraz wzbogacenia oferty terenów pod lokalizację nowych funkcji transportowych przewiduje się ukształtowanie systemu regionalnych węzłów komunikacyjnych, które byłyby lokalizowane w większych miastach lub w najbliższym ich otoczeniu, na obszarach położonych w sąsiedztwie głównych skrzyżowań dróg (krajowych i wojewódzkich), linii kolejowych znaczenia państwowego oraz lotnisk.

W obszarze funkcjonalnym największe możliwości lokalizacji tego rodzaju funkcji posiadają Kielce - węzeł o potencjale krajowym. Korzystne warunki lokalizacji niektórych funkcji transportu towarowego, w oparciu o linię szerokotorową LHS posiada również Przededworze w gminie Chmielnik.

3. Polityka kształtowania korytarzy transportowych

Biorąc pod uwagę tranzytowe położenie województwa, a tym samym obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego, między największymi aglomeracjami kraju, polityka ta będzie zmierzać do powiązania głównych centrów logistycznych o randze europejskiej: Warszawy, Łodzi, Krakowa i Katowic, zaś w dalszej perspektywie Rzeszowa i Lublina, systemem korytarzy transportowych obsługujących jednocześnie największe węzły komunikacyjne naszego regionu. Zakłada się, że ruch tranzytowy będzie się kumulował w następujących korytarzach:

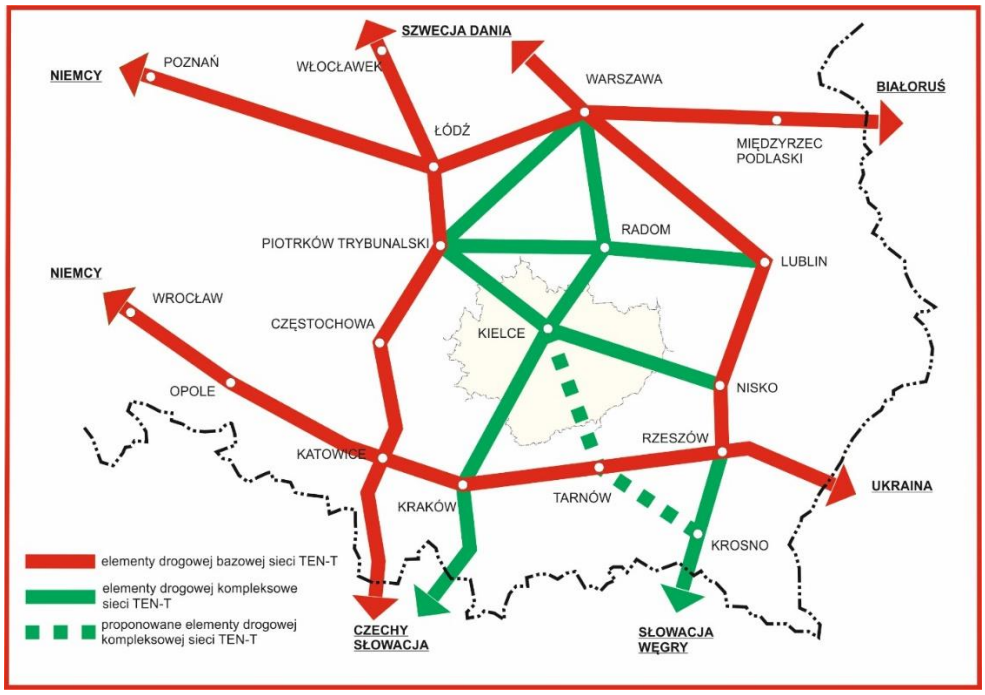
- korytarz krajowy Warszawa - Kielce - Kraków, tworzony przez realizowaną drogę ekspresową S-7 i przebudowywaną linię kolejową znaczenia państwowego nr 8 Warszawa- Kraków;
- korytarz krajowy Łódź - Kielce - Rzeszów, tworzony przez realizowaną drogę ekspresową S-74 Łódź (Sulejów) - Kielce - Sandomierz - Nisko (Rzeszów) i przebiegającą w pewnym oddaleniu linię kolejową nr 25 Łódź - Skarżysko-Kamienna - Sandomierz - Dębica (Rzeszów);
- korytarz krajowy Lublin - Kielce - Jędrzejów - Katowice, tworzony przez drogi nr 74, 7 i 78 (docelowo w klasie "S") oraz zmodernizowane linie kolejowe nr 61 i Linię Hutniczą Szerokotorową (LHS);
- korytarz krajowy Warszawa - Kielce - Tarnów, tworzony przez drogi krajowe nr 7 i 73, oraz linię kolejową znaczenia państwowego nr 8 Warszawa - Kraków i linię kolejową nr 73, wymagającą budowy nowego odcinka od Buska-Zdroju do Żabna;
- korytarz regionalny, łączący na terenie województwa ośrodki położone wzdłuż Linii Hutniczej Szerokotorowej (Sędziszów, Chmielnik, Staszów, Sandomierz), którego elementami będą ww. linia LHS oraz zmodernizowany ciąg drogowy Jędrzejów - Chmielnik - Staszów - Sandomierz, obejmujący drogi: krajowe nr 78 i 79 oraz wojewódzkie nr 765 i 764.

Proponowany wyżej, regionalny układ korytarzy transportowych nawiązuje do sieci paneuropejskiej ustalonej Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 roku w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylającym decyzję nr 661/2010/UE. W obszarze Polski ustala ona dwa korytarze europejskie: Bałtyk-Adriatyk i Morze Północne-Bałtyk oraz dwupoziomową strukturę transeuropejskiej sieci transportowej, obejmującą sieć kompleksową i ustanowioną w oparciu o nią sieć bazową. Elementem korytarza Bałtyk-Adriatyk, zlokalizowanym na obszarze województwa świętokrzyskiego, jest linia kolejowa nr 4 — Centralna Magistrala Kolejowa, planowana do włączenia do sieci Kolei Dużych Prędkości (KDP). Elementami europejskiej sieci kompleksowej są: linia kolejowa nr 8, linia kolejowa nr 25, linia kolejowa nr 61, Centralna Magistrala Kolejowa oraz droga ekspresowa S-7 i droga ekspresowa S-74. Stanowią one połączenie Kielc z bazową siecią europejską, w tym z węzłami tej sieci: Warszawą, Łodzią, Katowicami i Krakowem.

Postuluje się wykreowanie w granicach regionu nowego korytarza transportowego na kierunku północ-południe w celu uzyskania połączenia Kielce - Tarnów i podjęcie starań o włączenie go do sieci TEN-T przy

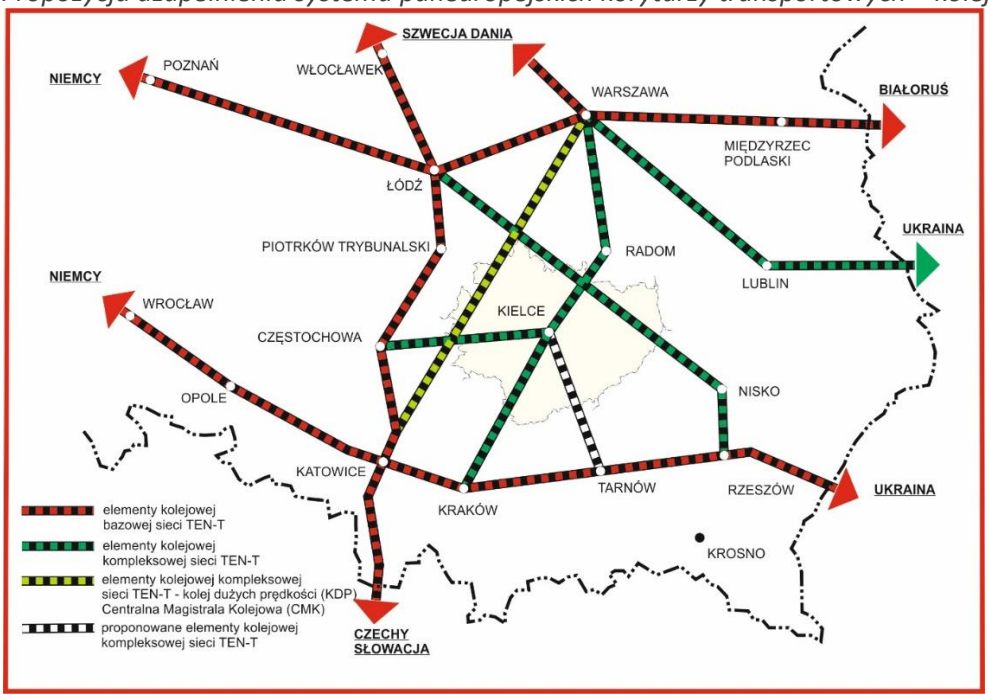
okazji najbliższej weryfikacji tego programu. Korytarz ten, wynikający z zapisów Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, winien obejmować planowaną drogę ekspresową S-73 oraz linię kolejową nr 73 wraz z nowym odcinkiem Busko-Zdrój - Żabno z przeprawą mostową przez Wisłę w rejonie Nowego Korczyna.

Rysunek nr 8. Propozycja uzupełnienia systemu paneuropejskich korytarzy transportowych – drogi.

Źródło: Opracowanie własne- na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady(UE) Nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 roku w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylającego decyzję nr 661/2010/UE

Rysunek nr 9. Propozycja uzupełnienia systemu paneuropejskich korytarzy transportowych – koleje.

Źródło: Opracowanie własne- na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 roku w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylającego decyzję nr 661/2010/UE

4. Kierunki rozwoju nadrzędnego układu drogowego

Rozwój tego układu będą determinowały realizowane już zadania służące włączeniu województwa, a wraz z nim obszaru funkcjonalnego, w europejski system transportowy, a także działania podejmowane w celu poprawy powiązań zewnętrznych drogami o znaczeniu regionalnym, jak również powiązań wewnętrznych, opartych o zmodernizowane drogi wojewódzkie.

Zgodnie z obowiązującymi „specustawami" w sprawach dotyczących zezwolenia na realizację inwestycji drogowej, lokalizacji linii kolejowej oraz zezwolenia na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego, nie stosuje się przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W związku z powyższym wskazane w niniejszym Planie lokalizacje w zakresie dróg, kolei i lotnisk należy traktować jako przybliżone; zostały one przedstawione na tyle dokładnie na ile pozwala na to skala niniejszego opracowania oraz posiadane w momencie jego sporządzania dane. Ich szczegółowe umiejscowienie w przestrzeni nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na podstawie prac studialnych i uzgodnień środowiskowych lub w oparciu o odpowiednie przepisy „specustaw".

Cele polityki wojewódzkiej w obszarze funkcjonalnym:

- jak najszybsze powiązanie obszaru funkcjonalnego z korytarzami paneuropejskimi i ośrodkami metropolitalnymi, zwłaszcza Warszawą, Łodzią i Krakowem, planowanymi drogami ekspresowymi;
- zapewnienie dogodnych połączeń głównych ośrodków obszaru funkcjonalnego z Kielcami oraz sąsiednimi ośrodkami powiatowymi (w tym położonymi w województwach ościennych), siecią dróg wojewódzkich z jednoczesną poprawą parametrów technicznych tych tras i wyprowadzaniem ruchu tranzytowego z obszarów zwartej zabudowy;
- poprawa bezpieczeństwa na drogach oraz ograniczanie uciążliwości ruchu dla mieszkańców i środowiska naturalnego.

Zasady zagospodarowania i ochrony nadrzędnego układu drogowego:

- respektowanie zasady ciągłości planistycznej i efektywna ochrona korytarzy rezerwowanych pod budowę nowych odcinków dróg krajowych i wojewódzkich oraz obejść i obwodnic miejscowości z wyjątkiem terenów, które zostały nadmiernie obudowane i nie zapewniają uzyskania wymaganych klas technicznych;
- planowanie nowych odcinków dróg tego układu w racjonalnym oddaleniu od zabudowy, uwzględniającym rozwój obszarów zurbanizowanych oraz aspekty techniczno-ekonomiczne;
- wzmożona ochrona istniejących korytarzy drogowych, przenoszących ruch tranzytowy przed obudową kubaturową, nie związaną bezpośrednio z ruchem — utrudniającą lub uniemożliwiającą uzyskanie wymaganych norm eksploatacyjnych;
- separacja ruchu lokalnego i tranzytowego oraz izolacja ruchu samochodowego od rowerowego i pieszego z jednoczesnym uspakajaniem tego ruchu w centrach miejscowości;
- uwzględnienie wymogów ochrony środowiska przy projektowaniu, budowie i eksploatacji obiektów i tras systemów transportowych, w tym unikanie fragmentaryzacji struktur przyrodniczych oraz przebiegu nowo projektowanych odcinków tras komunikacyjnych przez objęte ochroną obszary cenne przyrodniczo;
- stosowanie urządzeń ułatwiających przemieszczanie się zwierząt w poprzek korytarzy transportowych (tunele, przepusty, mosty, kładki, itp.) oraz ograniczających negatywne oddziaływanie hałasu (obudowa biologiczna, ekrany akustyczne itp.);
- skupianie liniowych elementów infrastruktury transportowej i technicznej w korytarzach infrastrukturalnych oraz tworzenie wzdłuż nich obudowy biologicznej;
- komunikowanie nowych terenów zabudowy osiedlowej, projektowanej w sąsiedztwie tego układu, wyłącznie poprzez odcinki dróg niższych klas (funkcjonujące w systemie dróg lokalnych);
- wspieranie podniesienia konkurencyjności transportu publicznego, w tym szynowego, w stosunku do indywidualnego transportu samochodowego - stopniowe eliminowanie go z centrów miast;
- zapewnienie korzystnych warunków dla realizacji obiektów zaplecza technicznego ruchu ciężarowego bezpośrednio przy trasach jego przebiegu, a także obiektów obsługi podróżnych przy trasach ruchu turystycznego;

- zarządzanie szlakami komunikacyjnymi winno obejmować działania zmierzające do ograniczenia sytuacji ekstremalnych w transporcie, wynikających ze zmian klimatu, w celu zapewnienia płynności transportu i przejezdności tras komunikacyjnych lub zmiany tras i zastosowania zastępczych środków transportowych.

Główne kierunki kształtowania sieci drogowej:

Podstawowym kierunkiem polityki przestrzennej będzie sukcesywna realizacja dróg ekspresowych na odcinkach dróg krajowych o wyczerpującej się przepustowości, polegająca na etapowej rozbudowie przekroju tych dróg na dwujezdniowy lub budowie odcinków o nowym przebiegu. Pozostałe drogi krajowe podległe Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad powinny docelowo uzyskać: parametry klasy nie niższej niż GP, a w terenach silnie zurbanizowanych — obwodnice lub lokalne przełożenia trasy. **Przebiegi dróg krajowych wskazane na rysunku planu mogą obejmować również odcinki prowadzone po nowych śladach, których lokalizacja nie została ostatecznie przesądzona. Ich uszczegółowienie nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na podstawie dalszych prac studialnych i uzgodnień środowiskowych lub na podstawie odpowiednich przepisów „specustaw". Przedstawione w części graficznej lokalizacje należy traktować zatem jako przybliżone.**

W tym zakresie przewiduje się:

- **droga ekspresowa nr 7** — realizowana droga (międzynarodowa E-77) Gdańsk — Chyżne, mająca zapewnić dostęp województwa do autostrady A-2 w rejonie Warszawy i autostrady A-4 w rejonie Krakowa, realizowana już w pierwszym etapie jako dwujezdniowa. Jednocześnie Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 przewiduje możliwość podniesienia klasy tej drogi do autostrady;
- **droga ekspresowa nr 73 (postulowana przez KPZK)** w pierwszym etapie realizowana jako droga główna ruchu przyśpieszonego (GP). Na odcinku Kielce — Busko-Zdrój planowana generalnie w oparciu o przebieg drogi krajowej nr 73, mająca zapewnić dostęp województwa do autostrady A-4 w rejonie Tarnowa. W rejonie Kielc przewiduje się realizację drogi po nowym śladzie (wschodnia obwodnica Kielc) i włączenie jej do drogi S-7 w istniejącym węźle Kielce Północ.
- **droga ekspresowa nr 74** — realizowana generalnie w oparciu o korytarz drogi krajowej nr 74. Łączyć będzie stolicę województwa z węzłem autostradowym w rejonie Łodzi (A-1, A-2) oraz autostradą A-4 w rejonie Rzeszowa i dalej z Europą południowo-wschodnią i wschodnią;
- **wschodnia obwodnica Kielc** – Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 zakłada utworzenie polaczenia drogowego Kielce-Tarnów drogą ekspresową. Ponieważ istniejąca droga krajowa nr 73 w obszarze Kielc nie ma możliwości uzyskania klasy technicznej S zakłada się budowę jej nowego przebiegu i obejście Kielc od strony wschodniej na odcinku od Morawicy do Wiśniówki. W pierwszym etapie dopuszcza się jej realizację w klasie technicznej GP
- **droga nr 78** — stanowić ma połączenie województwa świętokrzyskiego z Konurbacją Śląską i dalej z Czechami i południową Europą, postulowana docelowo jako droga dwujezdniowa klasy S, co wiąże się z koniecznością realizacji obwodnic między innymi Chmielnika. W pierwszym etapie realizowana w klasie GP.

Drogi wojewódzkie wymagają rozbudowy i przebudowy dla uzyskania jednorodnych ciągów o parametrach klasy nie niższej niż G, a w tym wykonania obwodnic miejscowości lub poprowadzenia tras dróg nowymi odcinkami, zwłaszcza poza centrami miast i zwartą zabudową. **Przebiegi dróg wojewódzkich wskazane na rysunku planu mogą obejmować również odcinki prowadzone po nowych śladach, których lokalizacja nie została ostatecznie przesądzona. Ich uszczegółowienie nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na podstawie dalszych prac studialnych i uzgodnień środowiskowych lub na podstawie odpowiednich przepisów „specustaw". Przedstawione w części graficznej lokalizacje należy traktować zatem jako przybliżone.**

W tym zakresie wśród najważniejszych zadań wymienić należy realizację nowych odcinków dróg nr: 745, 761, 762, 764, 786 w rejonie Kielc.

Docelowa przebudowa dróg wojewódzkich na ww. parametry wymagać będzie realizacji szeregu przełożeń i obwodnic miejscowości, w tym: Masłowa na trasie drogi 745, Brzezin, Radkowic (763), Ociesęk (764), Chmielnika (765), Morawicy (766), Piekoszowa, Promnika (786) oraz krótszych korekt tras.

Z uwagi na niejednokrotnie odległe terminy budowy obwodnic, wymagane jest zachowanie rezerw terenów w studiach gminnych i planach miejscowych oraz sukcesywne pozyskiwanie gruntów pod korytarze przy okazji scaleń i wymiany gruntów. W przypadku konieczności lokalizacji nowych terenów inwestycyjnych

wzdłuż ciągów dróg wojewódzkich (i wyższych) należy zapewnić obsługę komunikacyjną tych terenów poprzez odpowiednie drogi niższych klas.

W przypadku odcinka południowego i wschodniego układu obwodnicowego Kielc, ze względu na brak przesądzenia co do przebiegu planowanej drogi ekspresowej S-73 w rejonie Kielc, zaleca się zachowanie rezerwy terenu dla lokalizacji drogi w klasie technicznej S.

5. Transport kolejowy

Cel operacyjny kształtowania systemu transportu kolejowego:

- modernizacja szlaków kolejowych, łączących obszar z głównymi metropoliami, głównie drogą modernizacji istniejącej sieci, zapewniająca poprawę bezpieczeństwa, podwyższenie prędkości, zwiększenie przepustowości szlaków, a także zmniejszenie emisji hałasu i wibracji.

Zasady realizacji celu:

- wykorzystanie linii szerokotorowej LHS dla rozwoju obszarów położonych w jej sąsiedztwie;
- pełne włączenie obszaru do korytarza paneuropejskiego w wyniku skomunikowania stolicy regionu z Centralną Magistralą Kolejową;
- poprawa komunikacji kolejowej ze wszystkimi najbliższymi ośrodkami metropolitalnymi;
- wykorzystanie sieci kolejowej, w większości dwutorowej, zelektryfikowanej i mało obciążonej ruchem dla odciążenia dróg od najcięższych przewozów masowych (surowce mineralne, materiały budowlane itp.);
- priorytet dla lokalizacji centrów logistycznych opartych o istniejącą infrastrukturę kolejową i drogową;
- modernizacja infrastruktury transportowej uwzględniająca zwiększenie prędkości komunikacyjnych na wybranych trasach, dla poprawy konkurencyjności transportu kolejowego z jednoczesnym zwiększeniem bezpieczeństwa m.in. w wyniku likwidacji skrzyżowań jednopoziomowych;
- stworzenie systemu regularnych przewozów pasażerskich, łączących centra metropolii o częstotliwości dostosowanej do potrzeb;
- rozbudowa systemu komunikacji zbiorowej koleją regionalną z wykorzystaniem istniejących linii wraz z możliwością odbudowy połączeń nieczynnych oraz uruchomienia nowych; budowa nowych przystanków kolejowych oraz modernizacja istniejących celem integracji z innymi środkami transportu;
- przy projektowaniu linii kolejowych oraz w trakcie ich użytkowania, a także w planowaniu przestrzeni wokół tych obiektów należy przestrzegać wymogów i ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych w zakresie linii kolejowych.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- przebudowa linii kolejowej znaczenia państwowego Kielce-Czarnca wraz z wykonaniem łącznicy kolejowej we Włoszczowie dla uzyskania szybkiego połączenia (poprzez CMK) Kielc z Warszawą, Katowicami i Krakowem;
- sukcesywna modernizacja linii znaczenia państwowego dla uzyskania docelowej prędkości: 120–200 km/h na liniach nr 8 Warszawa-Kraków oraz 100–120 km/h na linii nr 61 Kielce - Częstochowa - Fosowskie, co wiąże się z koniecznością likwidacji skrzyżowań jednopoziomowych oraz budową wiaduktów drogowych i w związku z tym wymaga zachowania niezbędnych rezerw terenowych;
- elektryfikacja Linii Hutniczej Szerokotorowej;
- przebudowa dworca kolejowego i byłego dworca PKS w Kielcach;
- modernizacja zaplecza technicznego i obiektów stacyjnych;
- zwiększenie wykorzystania Linii Hutniczej Szerokotorowej drogą realizacji stacji transportu kombinowanego (kolej - droga) z wykorzystaniem stacji w Grzybowie.

Należy również mieć na uwadze:

- możliwość powstania Metropolitalnej Kolei Świętokrzyskiej, proponowaną w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020, która miałaby przebiegać m.in. przez: Busko-Zdrój, Kielce, Suchedniów, Skarżysko-Kamienną, Starachowice i Ostrowiec Świętokrzyski, uzupełnionej o połączenie z Centralną Magistralą Kolejową w rejonie Włoszczowy,
- budowę nowych odcinków linii kolejowych, w ramach realizacji ciągów komunikacyjnych nr 6 i 7, służących skomunikowaniu planowanego Centralnego Portu Komunikacyjnego w kierunku południowym.

6. Transport lotniczy

W ostatnich latach nastąpił dynamiczny wzrost potrzeb w zakresie transportu lotniczego w województwie świętokrzyskim, generowany głównie rozwojem Targów Kielce i innych przedsiębiorstw rozwijających współpracę międzynarodową, zwiększonymi wyjazdami do pracy na zachód Europy, wzrostem ruchu sanatoryjno-uzdrowiskowego oraz globalnym rozwojem turystyki. Istniejące lotnisko w Masłowie, które aktualnie pełni głównie rolę lotniska sportowego nie ma warunków do rozbudowy, zapewniającej możliwość pełnienia funkcji portu lotniczego. Ograniczenia te wynikają przede wszystkim z ukształtowania terenu, istniejącej wokół lotniska gęstej zabudowy mieszkaniowo-usługowej, a także z trudności ze skomunikowaniem tego obszaru z układem drogowym wojewódzkim i krajowym. W związku z tym przewiduje się budowę Regionalnego Portu Lotniczego Kielce w Obicach (gm. Morawica) w odległości ok. 20 km od centrum Kielc. Jest to lokalizacja zgodna zarówno ze Strategią rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020 jak również z założeniami KPZK 2030. Lotnisko w Masłowie pełnić będzie jedynie funkcję lotniska sportowo-dyspozycyjno-ratowniczego.

Cele operacyjne polityki przestrzennej:

- zapewnienie dogodnych, bezpośrednich połączeń lotniczych regionu z ośrodkami krajowymi i europejskimi poprzez lokalizację w rejonie Obic, gm. Morawica, Regionalnego Portu Lotniczego Kielce;
- poprawa funkcjonowania lotniska w Masłowie, umożliwiającą świadczenie przez nie usług w zakresie obsługi lotów sportowych, dyspozycyjnych i ratownictwa medycznego.

Zasady realizacji celów:

- pozyskanie pozabudżetowych źródeł finansowania Regionalnego Portu Lotniczego Kielce;
- zapewnienie ochrony rejonu lokalizacji Regionalnego Portu Lotniczego Kielce przed inwestycjami kolizyjnymi z planowanym zagospodarowaniem;
- zapewnienie terenom wokół Regionalnego Portu Lotniczego Kielce przeznaczenia spójnego z wiodącą funkcją tego obszaru;
- właściwe skomunikowanie Regionalnego Portu Lotniczego Kielce ze stolicą województwa oraz regionem poprzez budowę i przebudowę tras drogowych i kolejowych;
- zapewnienie prawidłowych warunków funkcjonowania lotniska w Masłowie w zakresie pełnionych funkcji sportowych, ratowniczych i dyspozycyjnych;
- izolacja przestrzenna Regionalnego Portu Lotniczego Kielce i lotniska w Masłowie zapewniająca ochronę terenów przyległych przed uciążliwością hałasową;
- przy projektowaniu lotnisk i lądowisk oraz w trakcie ich użytkowania, a także w planowaniu przestrzeni wokół lotnisk i lądowisk należy przestrzegać wymogów i ograniczeń (w tym szczególnie ograniczeń wysokości zabudowy) wynikających z przepisów odrębnych w zakresie lotnisk;
- zgodnie z ustawą Prawo lotnicze zabrania się w otoczeniu lotniska, czyli w odległości do 4 km od jego granicy, budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych, które mogą stanowić źródło żerowania ptaków.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- realizacja Regionalnego Portu Lotniczego Kielce w Obicach, gm. Morawica;
- modernizacja lotniska w Masłowie mająca na celu jego lepsze przystosowanie do pełnionych funkcji — lotniska sportowo-ratowniczo-dyspozycyjnego;
- przebudowa drogi krajowej nr 73 w celu połączenia Regionalnego Portu Lotniczego Kielce ze stolicą województwa oraz jego skomunikowania w kierunku na południe;
- przebudowa drogi krajowej nr 78 w celu skomunikowania Regionalnego Portu Lotniczego Kielce w kierunku na zachód i południowy zachód oraz poprzez drogę ekspresową S-7, w kierunku na południe;
- realizacja południowej i wschodniej obwodnicy Kielc w klasie nie niższej niż G/GP w celu skomunikowania Regionalnego Portu Lotniczego Kielce z drogami ekspresowymi S-7 (kierunek północ) i S-74 (kierunek wschód - zachód);
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 766 w celu drugostronnego (wraz z DK 73) skomunikowania Regionalnego Portu Lotniczego Kielce z drogą krajową nr 78 oraz południową obwodnicą Kielc;
- przebudowa linii kolejowej nr 73 (Kielce) Sitkówka-Nowiny — Włoszczowice, mająca na celu skomunikowanie Regionalnego Portu Lotniczego Kielce z węzłem kolejowym Kielce, umożliwiająca obsługę ruchu pasażerskiego i towarowego;

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

SCHEMAT DOCELOWEGO UKŁADU TRANSPORTOWEGO

LEGENDA

granica opracowania

Drogi ekspresowe

S7 istniejące

S7 odcinki adaptowane

S7 odcinki projektowane/planowane

Drogi krajowe

78 istniejące

Drogi wojewódzkie

745 istniejące

745 odcinki projektowane/planowane

Linie kolejowe

LK nr 8 istniejące

Lotnisko lokalne w Masłowie

Regionalny Port Lotniczy Kielce w Obicach wraz z potencjalną strefą gospodarczą

Źródło: Opracowanie własne.

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul.Targowa 18, 25-520 Kielce; tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 3010-3070, e-mail: zppw@sbrr.pl

- przebudowa linii kolejowej Włoszczowice — Busko-Zdrój oraz budowa nowego odcinka Busko-Zdrój — Żabno, umożliwiająca kolejowe skomunikowanie Regionalnego Portu Lotniczego Kielce z południową częścią województwa i kraju;
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 745, łączącej lotnisko Masłów z układem komunikacyjnym Kielc i węzłami na drogach ekspresowych S-7 i S-74.

7. Telekomunikacja

Telekomunikacja, zwłaszcza cyfrowa powinna być jedną z najszybciej rozwijających się dziedzin infrastruktury technicznej. Wpływa ona bowiem na warunki życia i dostęp do wiedzy, sprzyja tworzeniu nowych miejsc pracy (efektywna praca bez opuszczania mieszkania) oraz stwarza możliwość korzystania z całego systemu e-usług. Zapewniając łatwy dostęp do informacji redukuje peryferyjność i poczucie zapóźnienia cywilizacyjnego. Możliwość korzystania z pełnego pakietu usług cyfrowych jest brana pod uwagę przy podejmowaniu decyzji inwestorskich, co do miejsca lokalizacji przyszłych inwestycji.

Cel polityki wojewódzkiej:

- nadrobienie zapóźnień w budowie społeczeństwa informacyjnego umożliwiające zabezpieczenie perspektywicznych potrzeb w zakresie łączności telefonicznej, usług transmisji danych, radiokomunikacyjnych, wizyjnych i multimedialnych, w tym z sieci Internetowej oraz wszelkich usług dodatkowych w sieciach stacjonarnych i mobilnych, naziemnych i satelitarnych.

Zasady realizacji celów:

- dostęp do połączeń w ruchu automatycznym z całym światem oraz objęcie zasięgiem obsługi telefonii komórkowej całego MOF OW;
- likwidacja obszarów „cyfrowego wykluczenia";
- oparcie dostępu do szerokopasmowego Internetu na dominującej w Europie i w kraju technologii ADSL oraz systemu publicznego dostępu do Internetu na sieci WLAN;
- konkurencyjność na rynku lokalnych i ponadlokalnych usług telekomunikacyjnych i teleinformatycznych;
- preferencje dla innowacyjnej gospodarki elektronicznej;
- przy lokalizacji inwestycji z zakresu infrastruktury telekomunikacyjnej stanowiących dominanty krajobrazowe należy każdorazowo brać pod uwagę potrzebę ochrony krajobrazu. W miejscach szczególnie eksponowanych krajobrazowo istnieje możliwość wprowadzenia zakazu lokalizacji takich inwestycji (uwarunkowana szczegółowym uzasadnieniem) z jednoczesnym wskazaniem innych terenów przeznaczonych pod ten cel.

Główne kierunki polityki przestrzennej:

- wsparcie planistyczne przedsięwzięć inwestycyjnych operatorów sieci związanych z rozbudową infrastruktury informacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem szerokopasmowego dostępu do Internetu stacjonarnego i mobilnego;
- systematyczny rozwój magistralnych sieci internetowych (bazujących na światłowodach) oraz wsparcie aktywnego wykorzystania Internetu w biznesie, rozwoju innowacyjności, edukacji, kulturze i administracji;
- zwiększenie oferty usług telekomunikacyjnych i teleinformatycznych z jednoczesną, odczuwalną poprawą jakości tych usług;
- tworzenie warunków przestrzennych do prowadzenia prokonkurencyjnej polityki w zakresie świadczenia lokalnych i ponadlokalnych usług telefonicznych i teleinformatycznych;
- realizacja zintegrowanej platformy usług elektronicznych oraz umożliwienie mieszkańcom regionu dostępu do własnej telewizji regionalnej (TVP Kielce).

XII. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNALNEJ

1. Energetyka

Głównym zadaniem polityki energetycznej będzie zwiększenie niezawodności dostaw paliw i energii, minimalizacja negatywnego oddziaływania energetyki na środowisko oraz dywersyfikacja zaopatrzenia w energię. Do realizacji tego zadania powinno przyczynić się osiągnięcie następującego **celu głównego**:

Ukształtowanie nowoczesnych i niezawodnych systemów infrastruktury energetycznej oraz sukcesywne zwiększanie wykorzystania odnawialnych zasobów energii

Konsekwentna realizacja tych zamierzeń w okresie najbliższych lat powinna doprowadzić do zminimalizowania zależności gospodarki od zewnętrznych nośników energii oraz spowodować odczuwalną redukcję zanieczyszczeń powietrza powstających w przypadku wykorzystania nośników konwencjonalnych (zwłaszcza węgla). Jednocześnie winna zapewnić pokrycie bieżących i perspektywicznych potrzeb w zakresie zasilania elektroenergetycznego oraz zaopatrzenia w gaz przewodowy, który warunkuje poprawę konkurencyjności inwestycyjnej, zwłaszcza miast. Polityka ta będzie też zmierzać do stworzenia alternatywnych systemów zaopatrzenia w energię, zapewniających bezpieczeństwo energetyczne oraz możliwość wyboru nośnika i źródła zaopatrzenia w energię. Preferowanym kierunkiem działań w tym zakresie będą odnawialne źródła energii, a szczególnie produkcja energii z biomasy, sprzyjająca aktywizacji funkcji rolniczej. Potencjalnym obszarem produkcji biomasy będą obszary średnich i słabszych gleb, posiadających dobre uwilgotnienie. Ponadto Koncepcja Zagospodarowania Przestrzennego Kraju wyznacza strefę o korzystnych warunkach dla rozwoju rozproszonej energetyki odnawialnej. Północno-zachodnia część MOF OW znalazła się w obrębie strefy korzystnej dla rozwoju energetyki geotermalnej.

Rada Ministrów 29 marca 2017 r. przyjęła Krajowe ramy polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych. Dokument ten jest kluczowy dla wsparcia rozwoju rynku i infrastruktury w odniesieniu do energii elektrycznej i gazu ziemnego w postaci CNG i LNG stosowanych w transporcie drogowym oraz transporcie wodnym.

Istotna dla rozwoju energetyki niekonwencjonalnej będzie realizacja planowanej budowy biogazowi w 68 gminach województwa. Zakłada się również realizację zadania pn. „Energetyczna Mapa Drogowa — Województwo Świętokrzyskie 2050", które przewiduje uzyskanie przez województwo świętokrzyskie w 2050 r. pełnej samowystarczalności energetycznej w oparciu o odnawialne źródła energetyczne.

Zadaniem operatorów systemu elektroenergetycznego przesyłowego i dystrybucyjnego, działających na terenie MOF OW winno być, utrzymanie sprawności połączeń tranzytowych rzutujących na funkcjonowanie Krajowego Systemu Energetycznego oraz sukcesywna modernizacja lokalnej sieci przesyłowej, zwłaszcza na terenach o najsłabszych warunkach zasilania (obszary wiejskie wymagające reelektryfikacji).

Priorytety polityki energetycznej:

- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza na terenach posiadających najkorzystniejsze warunki pozyskania tej energii;
- poprawa efektywności energetycznej;
- wzrost bezpieczeństwa energetycznego;
- sprawny system zaopatrzenia w energię do celów przemysłowych na obszarach i w strefach o podwyższonej aktywności gospodarczej;
- ukształtowanie konkurencyjnych rynków paliw i energii;
- minimalizacja negatywnego oddziaływania energetyki na środowisko;
- w rejonach intensywnie zurbanizowanych i atrakcyjnych krajobrazowo należy dążyć do przejścia z linii napowietrznych do kablowych;
- wyrównanie jakości usług w zaopatrzeniu w energię elektryczną na terenach wiejskich i małych miast.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:
- rozwój sieci elektroenergetycznych z uwzględnieniem potrzeb generacji rozproszonej opartej na lokalnych źródłach energii;
- stymulowanie rozwoju kogeneracji (skojarzonego wytwarzania ciepła i energii elektrycznej przy maksymalnym ograniczeniu strat przesyłu i transformacji tej energii);
- budowa (rozbudowa) systemu przesyłowego i dystrybucyjnego gazu ziemnego na terenach pozbawionych zaopatrzenia w gaz sieciowy;
- wspomaganie rozwoju różnych form pozyskania energii wytworzonej z lokalnych źródeł odnawialnych z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego, krajobrazu oraz przy wykluczeniu kolizyjności z zabudową mieszkaniową;
- uwzględnienie pasa technicznego od linii elektroenergetycznych i stref kontrolowanych od gazociągów, w tym ograniczeń w nich obowiązujących, zawartych w przepisach odrębnych;
- zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w przypadku urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW oraz ich stref ochronnych jest wymóg ich wyznaczenia w studiach i planach miejscowych;
- tworzenie warunków do współpracy samorządów lokalnych z zainteresowanymi podmiotami gospodarczymi (społecznymi i prywatnymi) w celu realizacji małych jednostek wytwórczych bazujących na lokalnych źródłach energii;
- stworzenie warunków do realizacji zapisów ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:
- dalsza modernizacja Elektrociepłowni Kielce, zwiększająca wykorzystanie OZE do produkcji energii;
- realizacja i wspieranie inwestycji zwiększających pozyskanie energii z różnych form OZE z wykluczeniem ich kolizyjności z cennymi zasobami środowiska przyrodniczego, kulturowego, krajobrazu i z zabudową;
- wskazanie oferty terenów do lokalizacji nowoczesnych jednostek wytwórczych energii o wysokiej sprawności i niskiej skali oddziaływania na środowisko (technologie niskoemisyjne);
- budowa planowanej linii 400 kV relacji stacja systemowa Kielce 400 — Elektrownia Bełchatów, ujętej w KPZK;
- podniesienie bezpieczeństwa energetycznego obszaru funkcjonalnego Kielc poprzez budowę projektowanej linii 220 kV Radkowice — Kielce Piaski wraz z rozbudową stacji: Kielce Piaski i Radkowice (końcowy etap budowy);
- modernizacja linii 220 kV Kielce - Radkowice;
- modernizacja stacji 400/220 kV Kielce;
- rozbudowa sieci elektroenergetycznej 110 kV w celu umożliwienia przyłączenia nowych odbiorców i źródeł wytwórczych, zwiększenia pewności zasilania istniejących odbiorców oraz zmniejszenia strat energii w sieci;
- modernizacja przestarzałych linii elektroenergetycznych najwyższych i wysokich napięć;
- stworzenie warunków do wdrożenia programu reelektryfikacji województwa oraz rozwoju wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw;
- przebudowa i modernizacja istniejących sieci gazociągów wysokiego ciśnienia;
- sukcesywna gazyfikacja terenów wiejskich;
- budowa projektowanych gazociągów wysokiego ciśnienia, m.in. relacji:
  - Mójcza — Masłów (obejście Kielc);
  - do Elektrociepłowni Kielce;
- modernizacja gazociągu wysokiego ciśnienia Parszów – Kielce;
- wyłączenie obszaru miasta Kielce z lokalizacji elektrowni wiatrowych, zgodnie z polityką miasta (dopuszcza się montaż instalacji małej mocy, towarzyszący innym inwestycjom);
- umożliwienie rozwoju infrastruktury paliw ciekłych;
- budowa planowanego gazociągu przesyłowego gazu łupkowego Rozwadów — Tworzeń (ujętego w KPZK 2030).

Wymienione projektowane inwestycje posiadają wyznaczony przebieg, natomiast zadania planowane do realizacji nie posiadają ustalonego przebiegu.

Dopuszcza się planowanie i realizację urządzeń nie wymienionych imiennie w Planie, a także przebudowę, rozbudowę i korekty tras sieci istniejących, jeśli będzie to miało na celu optymalizację funkcji technicznych systemów energetycznych, minimalizację uciążliwości dla środowiska lub usunięcie kolizji przestrzennych – pod warunkiem braku sprzeczności z innymi ustaleniami Planu.

2. Ogóle zasady rozmieszczenia obiektów OZE na obszarze województwa

Biorąc pod uwagę wysoką dynamikę rozwoju energetyki odnawialnej, która może stwarzać zagrożenia środowiska i krajobrazu oraz brak całościowych uregulowań prawno-programowych dotyczących rozmieszczania tych obiektów, przyjmuje się tymczasowo (do czasu wejścia w życie stosownych uregulowań) następujące zasady i standardy polityki lokalizacyjnej:

Farmy fotowoltaiczne

- wyklucza się spod lokalizacji tych obiektów:
  - ✓ parki narodowe, rezerwaty przyrody, a na obszarach Natura 2000 lokalizacja powinna być uzależniona od stwierdzenia braku znaczącego negatywnego oddziaływania na przedmioty ochrony tych obszarów;
  - ✓ tereny szczególnego zagrożenia powodzią oraz strefę 50 m od stopy wałów przeciwpowodziowych;
  - ✓ obszary udokumentowanych złóż surowców mineralnych;
- istotne ograniczenia przy lokalizacji farm fotowoltaicznych stwarzają gleby klas I–III;
- w przypadku farm fotowoltaicznych będących przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko zakaz lokalizowania w parkach krajobrazowych, w strefach ochrony uzdrowisk, na terenach parków kulturowych oraz zespołów i obiektów zabytkowych (w granicach ustanowionych dla tych terenów stref ochronnych), ponadto na terenach cennych przyrodniczo cechujących się dużą bioróżnorodnością lokalizacja powinna uwzględniać zachowanie drożności korytarzy ekologicznych.

Biogazownie

- wyklucza się spod lokalizacji tych obiektów:
  - ✓ parki narodowe, rezerwaty przyrody, a na obszarach Natura 2000 lokalizacja powinna być uzależniona od stwierdzenia braku znaczącego negatywnego oddziaływania na przedmioty ochrony tych obszarów;
  - ✓ tereny szczególnego zagrożenia powodzią oraz strefę 50 m od stopy wałów przeciwpowodziowych;
  - ✓ obszary udokumentowanych złóż surowców mineralnych;
  - ✓ strefy ochrony uzdrowisk;
  - ✓ tereny parków kulturowych oraz zespołów i obiektów zabytkowych (w granicach ustanowionych dla tych terenów stref ochronnych);
- istotne ograniczenia przy lokalizacji biogazowni stwarzają gleby klas I–III;
- lokalizowanie biogazowi w odległości pow. 300 m od zabudowań mieszkalnych, z uwzględnieniem występowania przeważających kierunków wiatrów, tak, aby przez jak najdłuższą część roku znajdowała się ona po stronie zawietrznej względem obiektów budowlanych przeznaczonych na pobyt ludzi;
- preferencje dla lokalizacji w miejscach, w których istnieje stały dostęp do substratów niezbędnych do pracy biogazowi.

Elektrownie wodne

- zakaz lokalizacji na obszarach parków narodowych i rezerwatów przyrody, a na obszarach Natura 2000 lokalizacja powinna być uzależniona od stwierdzenia braku znaczącego negatywnego oddziaływania na przedmioty ochrony tych obszarów;
- energetyka wodna powinna być rozwijana głównie w oparciu o budowę małych elektrowni wodnych, z wykorzystaniem istniejących budowli piętrzących oraz ze szczególnym zwróceniem uwagi na drożność cieków wodnych jako korytarzy migracyjnych zwierząt wodnych.

Zaleca się jednocześnie, by w planach miejscowych i studiach gmin, które są zainteresowane rozwojem energetyki odnawialnej zostały określone obszary predysponowane do lokalizacji tego rodzaju obiektów. W przypadku urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW oraz ich stref ochronnych w studiach i planach miejscowych obligatoryjnie ustala się ich rozmieszczenie.

W przypadku elektrowni wiatrowych zasady ich lokalizacji reguluje ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (instalacje wiatrowe nie mogą być lokalizowane w odległości mniejszej niż 10-krotność ich wysokości od: budynków mieszkalnych, form ochrony przyrody tj. parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych, obszarów Natura 2000 oraz leśnych kompleksów promocyjnych. Te same warunki obowiązują dla nowej zabudowy, w stosunku do istniejących elektrowni wiatrowych).

3. Gospodarka odpadami

Usprawnienie gospodarki odpadami należy do zadań priorytetowych samorządów i wynika z planów gospodarki odpadami uchwalonych na poziomie krajowym, regionalnym i gminnym. Działania zmierzające do uporządkowania tej gospodarki wymagają jednak znacznych nakładów finansowych oraz rozwiązania wielu trudnych problemów lokalizacyjnych i środowiskowych, w tym likwidacji części składowisk, niespełniających wymogów prawnych, zapewnienia budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części. Podstawowym warunkiem dostosowania gospodarki odpadami do wymagań ochrony środowiska przyrodniczego będzie wdrożenie nowoczesnych procesów odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Cel główny:

- osiągnięcie przez MOF OW standardów unijnych w gospodarowaniu odpadami, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zasady:

- zapewnienie warunków do wdrożenia systemu Regionalnych Zakładów Zagospodarowania Odpadów (RZZO) w liczbie i rozmieszczeniu zgodnym z obowiązującym „Planem gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego";
- wsparcie zorganizowanego systemu odbierania odpadów komunalnych, obejmującego wszystkich mieszkańców MOF OW;
- selektywna zbiórka, odbiór i odzysk odpadów;
- ograniczenie składowania komunalnych osadów ściekowych m.in. poprzez ich termiczne przekształcanie.

Kierunki:

- rozbudowa Regionalnych Zakładów Zagospodarowania Odpadów (RZZO);
- dostosowywanie funkcjonowania składowisk komunalnych do wymagań ochrony środowiska;
- zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych lub ich wydzielonych części oraz składowisk odpadów przemysłowych;
- tworzenie Gminnych Punktów Zbierania Odpadów Niebezpiecznych (GPZON);
- rozbudowa i budowa zakładów przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
- usuwanie wyrobów zawierających azbest;
- budowa instalacji do odzysku odpadów poubojowych, z możliwością odzysku innych odpadów ulegających biodegradacji;
- zapewnienie warunków do zbierania, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt;
- przystosowanie cementowni, elektrociepłowni i ciepłowni do termicznego przekształcania odpadów (paliw alternatywnych).

XIII. KIERUNKI KSZTAŁTOWANIA ZDOLNOŚCI OBRONNEJ I BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Jednym ze strategicznych celów wojewódzkiej polityki przestrzennej jest:

Podnoszenie zdolności obronnej i bezpieczeństwa publicznego

Będzie to możliwe poprzez kształtowanie struktur przestrzennych w sposób zapewniający:
- odporność na skutki awarii i klęsk żywiołowych;
- sprzyjające warunki do utrzymania porządku publicznego;
- maksymalne bezpieczeństwo i ochronę ludności;
- niezawodność i ciągłość funkcjonowania państwa w warunkach wojennych.

1. Obronność

Podstawowe kryteria kształtowania struktur przestrzennych w aspekcie potrzeb obronnych są następujące:
- bezkolizyjność struktur o charakterze obronnym z innymi funkcjami terenów;
- maksymalna separacja obiektów wojskowych i obronnych od zagospodarowania cywilnego;
- zachowanie niezbędnych rezerw terenów dla potrzeb rozbudowy tych struktur;
- kształtowanie sieci dróg i ciągów kolejowych w sposób umożliwiający ich wykorzystanie do celów wojskowych i obronnych;
- substytucyjność głównych systemów infrastruktury;
- kształtowanie przestrzeni z myślą o zwiększeniu odporności osadnictwa i gospodarki na skutki działań wojennych.

Kierunki polityki przestrzennej w zakresie obronności:

Realizacja potrzeb obronności MOF OW wiąże się z zapewnieniem bezkolizyjności funkcjonowania istniejących kompleksów wojskowych oraz właściwego utrzymania infrastruktury garnizonowej i poligonowej. Wymaga to w szczególności realizacji następujących zadań:
- wyeliminowania istniejących i potencjalnych kolizji struktur o charakterze obronnym z innymi funkcjami terenów;
- ustanawiania nowych stref ochronnych wokół terenów zamkniętych w przypadku wystąpienia takiej potrzeby;
- uwzględniania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego terenów zamkniętych, ich stref ochronnych, ograniczeń w zagospodarowaniu obszaru stref, w tym zakazu zabudowy oraz innych obiektów i urządzeń służących celom obronnym w sposób uzgodniony z Wojewódzkim Sztabem Wojskowym w Kielcach;
- dostosowania dróg krajowych, wojewódzkich i linii kolejowych o znaczeniu państwowym, uznanych za obronne do wymaganych parametrów technicznych oraz obciążeń dróg i obiektów mostowych;
- uwzględniania w dokumentach planistycznych zapisu, że wszelkie obiekty o wysokości równej i większej od 50 m nad poziom terenu podlegają, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę zgłoszeniu do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych poprzez Szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego (WSzW) w Kielcach oraz przekazywania zawiadomień o przystąpieniu do sporządzania opracowań planistycznych zawierających ustalenia w zakresie ww. obiektów jak też sporządzonych opracowań do WSzW w Kielcach (w zamieszczonym poniżej punkcie dotyczącym bezpieczeństwa i porządku publicznego, odniesiono się do konieczności powiadamiania Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego);
- zapewnienie rezerw terenów dla celów budowy i rozbudowy infrastruktury związanej z bezpieczeństwem i obronnością państwa;
- utrzymywania sieci dróg i ciągów kolejowych oraz poprawa ich stanu technicznego, pozwalająca na wykorzystanie do celów wojskowych;
- wspierania budowy dróg ekspresowych;

- zwiększania substytucyjności systemów infrastrukturalnych, komunikacyjnych, telekomunikacyjnych, energetycznych, wodnych, tworzenie systemów awaryjnych;
- harmonijnego rozwoju sieci osadniczej i zagospodarowania przestrzeni (niezagęszczanie nadmierne skupisk ludności, zmniejszanie koncentracji funkcji przemysłowych, administracyjnych, biznesu, skupisk infrastruktury społecznej, preferencje dla struktur pasmowych);
- rozwoju infrastruktury lotnisk, zapewniającej przydatność do celów wojskowych;
- zapewnienia warunków do sprawności działania i ciągłości funkcjonowania struktur administracji państwowej i wojskowej na wypadek wojny;
- wspieranie regionalnej i lokalnej samowystarczalności gospodarczej, zwłaszcza żywnościowej;
- tworzenia warunków dla ochrony i rozwoju terenów zielonych wewnątrz i wokół miast oraz odpowiednio zagospodarowanych terenów rekreacyjnych;
- zapewnienia warunków do zmniejszenia prawdopodobieństwa awarii i klęsk żywiołowych, ograniczenia ich skutków oraz skuteczności prowadzenia akcji ratowniczych.

2. Bezpieczeństwo i porządek publiczny

Dla osiągnięcia poprawy bezpieczeństwa publicznego niezbędne jest respektowanie następujących zasad polityki przestrzennej:

- przeciwdziałanie awariom i klęskom żywiołowym oraz skutkom tych zdarzeń zanim dojdzie do ich powstania;
- wysoka sprawność systemu ratowniczego;
- zasada pełnej kontroli nad wytwarzaniem, przetwarzaniem, dystrybucją (przewozem), składowaniem i stosowaniem substancji niebezpiecznych;
- sprawny system wykrywania i monitorowania zagrożeń chemicznych, promieniotwórczych i epidemiologicznych (epizootycznych), zapewniający alarmowanie, ostrzeganie oraz informowanie społeczeństwa o zagrożeniu;
- dogodne warunki lokalizacji obiektów i urządzeń policji oraz straży pożarnej na wszystkich poziomach systemu osadniczego;
- wysoka sprawność zarządzania kryzysowego, w tym systemów łączności;
- zasada współdziałania zainteresowanych organów administracji w zakresie zwiększenia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

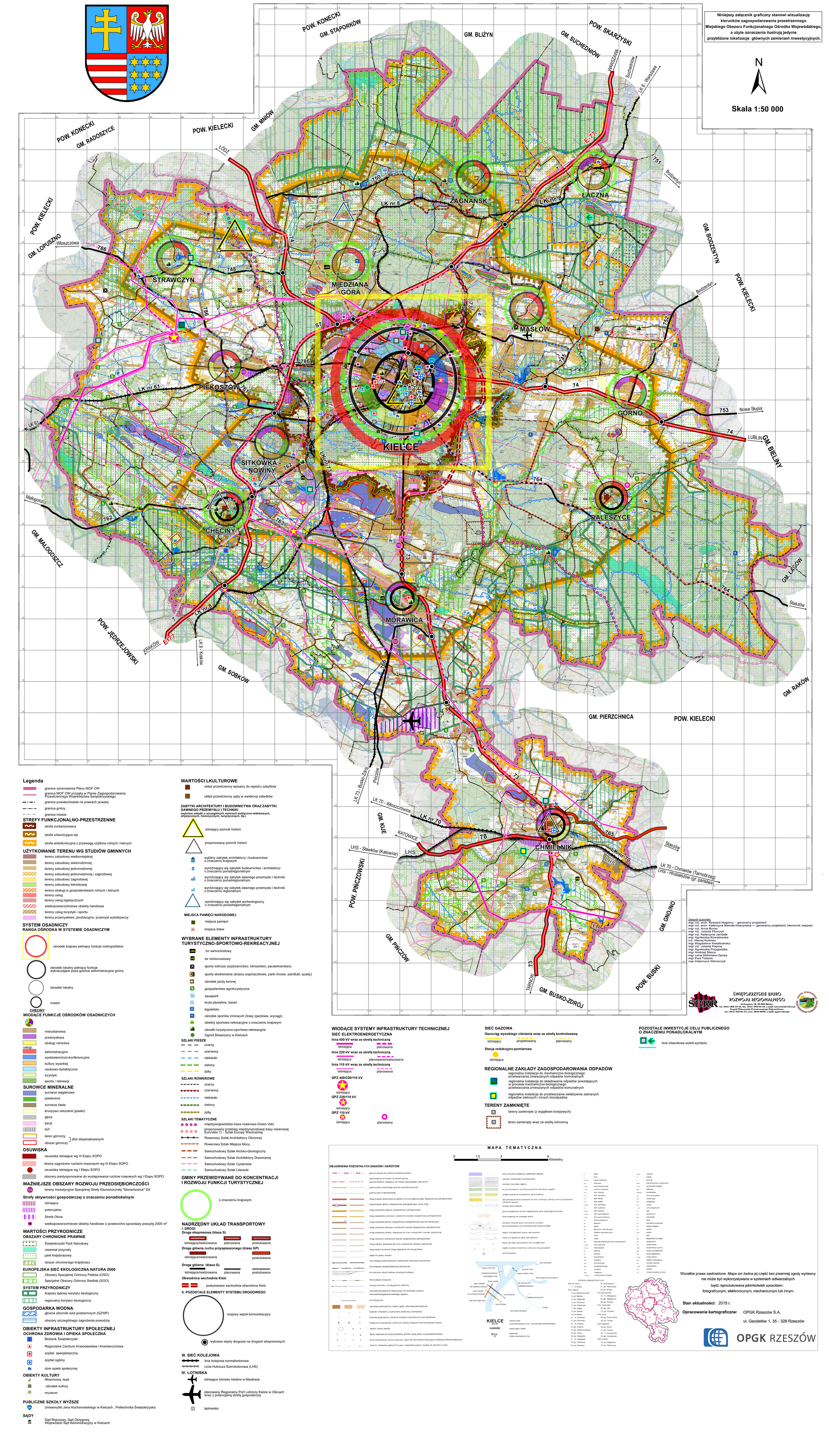
Kierunki polityki przestrzennej w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego:

- określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów zagrożenia powodziowego oraz wprowadzenie zakazu ich zabudowy;
- egzekwowanie uwzględniania, zwłaszcza w dokumentach planistycznych w skali lokalnej granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- zapewnienie w tych planach warunków bezpieczeństwa pożarowego obszarom leśnym, w tym m.in. egzekwowanie przepisów dot. odległości linii zabudowy od granicy lasu zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- umieszczanie w dokumentach z zakresu planowania miejscowego ustaleń dotyczących lokalizacji i zagospodarowania obiektów niebezpiecznych i terenów nadzwyczajnych zagrożeń, takich jak:
    - dróg do przewozów materiałów niebezpiecznych;
    - stref ochronnych obiektów zagrażających uwolnieniem substancji niebezpiecznych;
    - miejsc niebezpiecznych na drogach (czarnych punktów);
    - terenów potencjalnych katastrof budowlanych i hydrotechnicznych;
    - zagrożeń związanych z nadmiernie dużym skupieniem ludzi;
- uwzględnianie w dokumentach planistycznych zapisu, że wszystkie obiekty o wysokości równej i większej niż 100 m nad poziom terenu, stanowią przeszkody lotnicze i ze względu na zapewnienie warunków bezpieczeństwa ruchu cywilnych statków powietrznych muszą być zgłaszane do Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego oraz oznakowane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie sposobu zgłaszania oraz oznakowania przeszkód lotniczych (w zamieszczonych powyżej kierunkach polityki przestrzennej w zakresie obronności, odniesiono się do konieczności powiadamiania Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych);

- wyznaczanie tras przewozu niebezpiecznych ładunków przez tereny mało zurbanizowane i pozbawione cennych obszarów przyrodniczych, z dala od ujęć wody;
- stosowanie rozwiązań projektowych zapobiegających zagrożeniom spowodowanym deszczami nawalnymi i silnymi wiatrami;
- uwzględnienie w planowaniu przestrzennym konieczności uzyskania wysokiej sprawności działania jednostek systemu ratowniczego;
- tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania centrów zarządzania kryzysowego w dostosowaniu do wymogów UE;
- zapewnienie zintegrowanego systemu łączności radiowej między wszystkimi strukturami zarządzania;
- współdziałanie Samorządu Województwa z zespoloną administracją rządową oraz samorządami gmin i powiatów w zakresie zapewnienia najlepszych warunków działania jednostek bezpieczeństwa publicznego, a także poprawy bezpieczeństwa na drogach;
- inspirowanie i egzekwowanie wprowadzania systemów monitoringu oraz wczesnego alarmowania o zaistniałych zakłóceniach porządku publicznego w obiektach użyteczności publicznej, jak również stosowanie rozwiązań projektowych, uodporniających obiekty publiczne na tego rodzaju zagrożenia;
- w przypadku zagrożenia epidemiologicznego bądź epizootycznego – rygorystyczne stosowanie się do zaleceń służb odpowiednio - sanitarno – epidemiologicznych lub weterynaryjnych.

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ - SYNTEZA

Legenda

granica opracowania Planu MOF OW
granica MOF OW przyjęta w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego
granica powiatu/miasta na prawach powiatu
granica gminy
granica miasta

STREFY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE
strefa zurbanizowana
strefa urbanizująca się
strefa wielofunkcyjna z przewagą użytków rolnych i leśnych

UŻYTKOWANIE TERENU WG STUDIÓW GMINNYCH
tereny zabudowy wielkomiejskiej
tereny zabudowy wielorodzinnej
tereny zabudowy jednorodzinnej
tereny zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej
tereny zabudowy zagrodowej
tereny zabudowy letniskowej
tereny obsługi w gospodarstwach rolnych i leśnych
tereny usług
tereny usług logistycznych
wielkopowierzchniowe obiekty handlowe
tereny usług turystyki i sportu
tereny przemysłowe, produkcyjne, przemysł wydobywczy

SYSTEM OSADNICZY
RANGA OŚRODKA W SYSTEMIE OSADNICZYM
ośrodek krajowej pełniący funkcje metropolitalne
ośrodek lokalny pełniący funkcje wykraczające poza granice administracyjne gminy
ośrodek lokalny
miasto
CHĘCINY

WIODĄCE FUNKCJE OŚRODKÓW OSADNICZYCH
mieszkaniowa
przemysłowa
obsługi rolnictwa
usługi
administracyjne
wystawienniczo-konferencyjne
kultury wysokiej
naukowo-dydaktyczne
turystyki
sportu i rekreacji

SUROWCE MINERALNE
surowce węglanowe
piaskowca
surowce łiaste
kruszywo naturalne (piaski)
gipsy
baryt
torf
teren górniczy
obszar górniczy
złóż eksploatowanych

OSUWISKA
osuwiska istniejące wg III Etapu SOPO
tereny zagrożone ruchami masowymi wg III Etapu SOPO
osuwiska istniejące wg I Etapu SOPO
obszary predysponowane do występowania ruchów masowych wg I Etapu SOPO

WAŻNIEJSZE OBSZARY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
tereny inwestycyjne Specjalnej Strefy Ekonomicznej "Starachowice" SA

Strefy aktywności gospodarczej o znaczeniu ponadlokalnym
istniejąca
potencjalna
Strefa Obice
wielkopowierzchniowe obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

WARTOŚCI PRZYRODNICZE
OBSZARY CHRONIONE PRAWNIE
Świętokrzyski Park Narodowy
rezerwat przyrody
park krajobrazowy
obszar chronionego krajobrazu

EUROPEJSKA SIEĆ EKOLOGICZNA NATURA 2000
Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO)
Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)

SYSTEM PRZYRODNICZY
krajowy korytarz ekologiczny
regionalny korytarz ekologiczny

GOSPODARKA WODNA
główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP)
obszary szczególnego zagrożenia powodzią

OBIEKTY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ
OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA
Busko-Zdrój
Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa
szpital specjalistyczny
szpital ogólny
dom opieki społecznej

OBIEKTY KULTURY
filharmonia, teatr
ośrodek kultury
muzeum

PUBLICZNE SZKOŁY WYŻSZE
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach , Politechnika Świętokrzyska

SĄDY
Sąd Rejonowy, Sąd Okręgowy, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Kielcach

WARTOŚCI LKULTURowe
układ przestrzenny wpisany do rejestru zabytków
układ przestrzenny ujęty w ewidencji zabytków

ZABYTKI ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA ORAZ ZABYTKI DAWNEGO PRZEMYSŁU I TECHNIKI
(wybrane zabytki o szczególnych walorach estetyczno-widokowych, artystycznych, historycznych, turystycznych, itp.)
istniejący pomnik historii
proponowany pomnik historii
wybitny zabytek architektury i budownictwa o znaczeniu krajowym
wyróżniający się zabytek budownictwa i architektury o znaczeniu ponadregionalnym
wyróżniający się zabytek dawnego przemysłu i techniki o znaczeniu ponadregionalnym
wyróżniający się zabytek dawnego przemysłu i techniki o znaczeniu regionalnym
wyróżniający się zabytek archeologiczny o znaczeniu ponadregionalnym

MIEJSCA PAMIĘCI NARODOWEJ
miejsca pamięci
miejsca bitew

WYBRANE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNO-SPORTOWO-REKREACYJNEJ
tor samochodowy
tor motocrossowy
sporty lotnicze (szybownictwo, lotniarstwo, paralotniarstwo)
sporty ekstremalne (ściany wspinaczkowe, parki linowe, paintball, quady)
ośrodek jazdy konnej
gospodarstwo agroturystyczne
aquapark
kryta pływalnia, basen
kąpielisko
ośrodek sportów zimowych (trasy zjazdowe, wyciągi)
obiekty sportowo-rekreacyjne o znaczeniu krajowym
ośrodki turystyczno-sportowo-rekreacyjne
Ogród Botaniczny w Kielcach

SZLAKI PIESZE
czarny
czerwony
niebieski
zielony
żółty

SZLAKI ROWEROWE
czarny
czerwony
niebieski
zielony
żółty

SZLAKI TEMATYCZNE
międzywojewódzka trasa rowerowa Green Velo
proponowany przebieg międzynarodowej trasy rowerowej EuroVelo 11 - Szlak Europy Wschodniej
Rowerowy Szlak Architektury Obronnej
Rowerowy Szlak Miejsca Mocy
Samochodowy Szlak Archeo-Geologiczny
Samochodowy Szlak Architektury Drewnianej
Samochodowy Szlak Cystersów
Samochodowy Szlak Literacki

GMINY PRZEWIDYWANE DO KONCENTRACJI I ROZWOJU FUNKCJI TURYSTYCZNEJ
o znaczeniu krajowym

NADRZĘDNY UKŁAD TRANSPORTOWY
I. DROGI
Droga ekspresowa (klasa S)
istniejąca/realizowana
planowana
postulowana
Droga główna ruchu przyspieszonego (klasa GP)
istniejąca/realizowana
planowana
postulowana
Droga główna (klasa G)
istniejąca/realizowana
planowana
postulowana
Obwodnica wschodnia Kielc
postulowana wschodnia obwodnica Kielc
II. POZOSTAŁE ELEMENTY SYSTEMU DROGOWEGO
krajowy węzeł komunikacyjny
wybrane węzły drogowe na drogach ekspresowych
III. SIEĆ KOLEJOWA
linia kolejowa normalnotorowa
Linia Hutnicza Szerokotorowa (LHS)
IV. LOTNISKA
istniejące lotnisko lokalne w Masłowie
planowany Regionalny Port Lotniczy Kielce w Obicach wraz z potencjalną strefą gospodarczą
lądowisko

WIODĄCE SYSTEMY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
SIEĆ ELEKTROENERGETYCZNA
linia 400 kV wraz ze strefą techniczną
istniejąca
planowana
linia 220 kV wraz ze strefą techniczną
istniejąca
planowana/realizowana
linia 110 kV wraz ze strefą techniczną
istniejąca
planowana
GPZ 400/220/110 kV
istniejący
GPZ 220/110 kV
istniejący
GPZ 110 kV
istniejący
planowany

SIEĆ GAZOWA
Gazociąg wysokiego ciśnienia wraz ze strefą kontrolowaną
istniejący
projektowany
planowany
Stacja redukcyjno-pomiarowa
istniejąca

REGIONALNE ZAKŁADY ZAGOSPODAROWANIA ODPADÓW
regionalna instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych
regionalna instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych
regionalna instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych biodpadów

TERENY ZAMKNIĘTE
tereny zamknięte (z wyjątkiem kolejowych)
teren zamknięty wraz ze strefą ochronną

POZOSTAŁE INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM
linia obwodowa wokół symbolu

MAPA TEMATYCZNA
0 1,5 3 6 Kilometry

OBJAŚNIENIA POZOSTAŁYCH ZNAKÓW I SKRÓTÓW

Zespół autorski:
mgr inż. arch. Ryszard Nagórny – generalny projektant
mgr inż. arch. Małgorzata Nagórny-Ślęczka – koordynacja
mgr inż. Anna Burek
mgr inż. Jolanta Pikurska
mgr inż. Małgorzata Kowalska
mgr Agnieszka Kowalewska
mgr Maciej Kuźniak
mgr inż. Agnieszka Małaśkiewicz
mgr inż. Jolanta Paprzka
mgr Agnieszka Przygodzka
mgr Ewa Sobczyk
mgr Lena Stolińska-Dyrka
mgr Ewa Talarek
mgr Katarzyna Wiśniewska

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
ul. Ks. Piotra Ściegiennego 3a, 25-116 Kielce
tel. (041) 368 00 70, 368 00 71, fax (041) 368 00 72, e-mail: sbrr@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa
tel. (041) 368 00 73, fax: (041) 368 00 72, e-mail: sppw@sbrr.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone. Mapa ani żadna jej część bez pisemnej zgody wydawcy nie może być wykorzystywana w systemach odtwarzalnych bądź reprodukowana jakimkolwiek sposobem: fotograficznym, elektronicznym, mechanicznym lub innym.

Stan aktualności: 2015 r.
Opracowanie kartograficzne: OPGK Rzeszów S.A.
ul. Geodetów 1, 35 - 328 Rzeszów
OPGK RZESZÓW

XIV. REKOMENDACJE DO DOKUMENTÓW KRAJOWYCH, W TYM DO AKTUALIZACJI KPZK

W ramach poszczególnych dziedzin zagospodarowania przestrzennego wnioskuje się o uwzględnienie następujących działań organizacyjno-programowych tj.:

System osadniczy:
- uznanie stolicy województwa świętokrzyskiego – Kielc, za krajowy ośrodek rozwoju, który wraz z obszarem funkcjonalnym powinien uzyskać w perspektywie realne szanse metropolizacji;
- poszerzenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kielc o gminy: Strawczyn, miasto i gminę Chmielnik i ewentualnie o gminę Łączna.

Baza ekonomiczna:
- „Targi Kielce” — dynamicznie rozwijający się ośrodek targowy o znaczeniu krajowym;
- MOF OW Kielce – obszar rozwoju inteligentnych specjalizacji gospodarczych:
  - odlewniczo-metalowej (wraz z miastami dawnego Staropolskiego Okręgu Przemysłowego),
  - budowlanej (rejony wydobycia i przetwórstwa surowców mineralnych),
  - technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT),
  - targowo-kongresowej (w oparciu o Targi Kielce i klaster Grono Targowe Kielce).

Infrastruktura komunikacyjna:
- skomunikowanie regionu z węzłami logistycznymi korytarzy paneuropejskich w wyniku przyśpieszenia budowy dróg ekspresowych S-74 i S-73;
- odtworzenie (dawnego) krajowego „szlaku staropolskiego” poprzez: przebudowę na terenie woj. świętokrzyskiego drogi krajowej nr 78, gr. województwa — Jędrzejów, drogi krajowej nr 74, Opatów — Annopol oraz realizacji południowo-wschodniego odcinka układu obwodnicowego Kielc w standardzie ruchu bezkolizyjnego (DRB);
- budowa Regionalnego Portu Lotniczego Kielce.

Infrastruktura techniczna:
- realizacja planowanej linii 400 kV — stacja systemowa Kielce — Rogowiec (elektrownia Bełchatów), zapewniającej wzmocnienie bezpieczeństwa zasilania w systemie krajowym oraz drugostronne zasilanie stacji systemowej Kielce.

Środowisko przyrodnicze:
- powiększenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego (obszary proponowane do włączenia do ŚPN obejmują najcenniejsze przyrodniczo tereny w obrębie głównych pasm Gór Świętokrzyskich, włączone zostałyby tereny, w kierunku zachodnim od Bukowej Góry i Klonowa po linię kolejową Kielce — Warszawa i południową granicę rolno-leśną kompleksu leśnego otaczającego Klonów, w kierunku południowo-wschodnim o lasy porastające wschodnią część Wału Małacentowskiego oraz w kierunku wschodnim o Pasmo Jeleniowskie z Górą Witosławską).

Dziedzictwo kulturowe:
- ochrona najcenniejszych obiektów i obszarów poprzez uznanie za pomniki historii, w tym:
  - ✓ Chęciny – układ urbanistyczno-krajobrazowy;
  - ✓ Chmielnik – „Świętokrzyski Sztetl”;
- obiekty i obszary o znaczeniu ponadregionalnym, w tym:
  - ✓ Najcenniejsze ośrodki osadnicze – Chęciny;
  - ✓ Zabytki dawnego przemysłu i techniki – zabytki Samsonowa i Bobrzy.

Turystyka:
- uwzględnienie rowerowego szlaku GreenVelo, który przebiega przez 5 województw Polski Wschodniej. Jego trasa łącznie liczy ok. 2000 km, w tym w województwie świętokrzyskim 190 km.

Rolnictwo i obszary wiejskie:

- sprecyzowanie nowych kierunków polityki przestrzennej dla obszarów rozdrobnionego rolnictwa, pozbawionych atrakcyjnych potencjałów rozwoju, na których występuje zanik funkcji rolniczej.

Obszary problemowe, w tym głównie:

- włączenie całego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego, łącznie z pozostałymi obszarami funkcjonalnymi w województwie świętokrzyskim, do krajowego obszaru predysponowanego do wsparcia w zakresie odnowy demograficznej;
- suburbanizacja wokół Kielc.

Najważniejsze zadania inwestycyjne rekomendowane do uwzględnienia w dokumentach krajowych tj. m.in. KPZK

Lp.	Inwestycja	Główne argumenty za uwzględnieniem inwestycji w KPZK
1	Budowa Regionalnego Portu Lotniczego Kielce wraz z potencjalną strefą gospodarczą w Obicach (imienne wskazanie)	➢ zwiększenie spójności przestrzennej województwa, w tym MOF OW z innymi regionami kraju i Unii Europejskiej; ➢ podniesienie rangi i atrakcyjności regionu; ➢ przyspieszenie rozwoju gospodarczego MOF OW i województwa; ➢ zwiększenie ruchu zagranicznego związanego z biznesem i turystyką; ➢ obsługa Targów Kielce; ➢ obsługa uzdrowisk o randze europejskiej; ➢ zmniejszenie ruchu, a tym samym wypadkowości na tradycyjnych szlakach komunikacyjnych.
2	Budowa dróg ekspresowych S-74 i S-73	➢ skomunikowanie regionu z paneuropejskimi korytarzami transportowymi; ➢ skomunikowanie regionu z sąsiednimi aglomeracjami: Łódź, Rzeszów, Tarnów; ➢ zapewnienie sprawnego tranzytu w obrębie województwa.
3	Przebudowa drogi krajowej nr 78 do parametrów GP (docelowo postulowana droga ekspresowa)	➢ skomunikowanie Regionalnego Portu Lotniczego w Obicach; ➢ postulowane przez samorządy odtworzenie „szlaku staropolskiego"; ➢ otwarcie regionu na kierunek południowo-zachodni.
4	Wykreowanie nowego korytarza transportowego obejmującego przebudowaną drogę krajową nr 73 oraz przedłużoną linię kolejową nr 73 Busko-Zdrój — Żabno	➢ utworzenie dodatkowego europejskiego korytarza transportowego od granicy z Litwą (kraje bałtyckie), poprzez Białystok, Radom, Kielce, Tarnów do Muszyny i granicy ze Słowacją (południe Europy); ➢ propozycje UTK wpisania planowanego korytarza do sieci TEN-T; ➢ poprawa spójności sieci kolejowej w południowo-wschodniej Polsce; ➢ stworzenie sprawnych połączeń drogowo-kolejowych województwa z tym obszarem Polski; ➢ alternatywne połączenie dla ruchu pasażerskiego i towarowego znacznie skracające długość trasy na kierunku Warszawa — Tarnów — Rzeszów — południowe przejścia graniczne.
8	Linia 400 kV stacja systemowa Kielce — Rogowiec (elektrownia Bełchatów)	➢ wzmocnienie bezpieczeństwa zasilania w systemie krajowym; ➢ drugostronne zasilanie stacji systemowej Kielce.

9	Powiększenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego	➢ obszary proponowane do włączenia do ŚPN obejmują najcenniejsze przyrodniczo tereny w obrębie głównych pasm Gór Świętokrzyskich: tereny na zachód od Bukowej Góry i Klonowa po linię kolejową Kielce — Warszawa i południową granicę rolno-leśną kompleksu leśnego otaczającego Klonów, w kierunku południowo-wschodnim o lasy porastające wschodnią część Wału Małacentowskiego oraz w kierunku wschodnim o Pasmo Jeleniowskie z Górą Witosławską.

XV. REKOMENDACJE DO PLANOWANIA LOKALNEGO I POLITYKI ROZWOJU

Zapewnienie sprawnej koordynacji działań podejmowanych na terenie MOF OW przez różne podmioty gospodarki przestrzennej wymaga kompleksowego uwzględnienia w dokumentach planistycznych miast i gmin (studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, planach miejscowych oraz w strategiach i programach rozwoju lokalnego) zadań regionalnej polityki przestrzennej przewidzianych do realizacji na obszarze tych jednostek oraz zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT).

Należy mieć na uwadze fakt, że niniejszy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego, pomimo iż jest to odrębny dokument, to stanowi część Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego (rozszerza zapisy dotyczące MOF OW) zgodnie z art. 39 ust. 6 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W związku z czym odnoszą się do niego przepisy dotyczące planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Zgodnie z nimi podstawowym instrumentem samorządu województwa służącym wdrożeniu ustaleń i postulatów Planu województwa, w tym Planu MOF OW do planowania miejscowego jest:

- składanie wniosków i wyrażanie opinii dotyczących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin (*w praktyce realizacyjnej odbywa się to drogą przekazywania na poziom lokalny szczegółowych wyciągów informacyjnych z Planu województwa zawierających zaktualizowane informacje przestrzenne)*;
- uzgadnianie projektów studiów gmin w zakresie ich zgodności z ustaleniami Planu, zwłaszcza w odniesieniu do rozmieszczenia inwestycji celu publicznego (*w przypadku rażącego odstępstwa od ustaleń Planu województwa stosowana jest odmowa uzgodnienia projektu tego dokumentu*);
- składanie wniosków i wyrażanie opinii dotyczących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- uzgadnianie projektów mpzp w zakresie uwzględnienia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (*brak uwzględnienia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym planowanej na obszarze objętym planem skutkuje odmową uzgodnienia projektu mpzp przez Zarząd Województwa)*.

Powyższe procedury nie gwarantują jednak pełnej synchronizacji wszystkich zadań i przedsięwzięć, zwłaszcza nie stanowiących celu publicznego i nie zapewniają wystarczającej spójności planowania na poziomie regionalnym i lokalnym. Brak jest też uregulowań prawnych umożliwiających formalne wprowadzenie zapisów Planu do gminnych strategii i programów, co powoduje, że działania planowane na szczeblu lokalnym dość często kolidują z zadaniami samorządu województwa. W tej sytuacji w KPZK 2030 przewiduje się jak najszybsze wprowadzenie prawnego wymogu harmonizacji trybu przygotowania i zawartości Planu województwa ze Strategią rozwoju województwa oraz dokumentami polityk krajowych (zintegrowanych i sektorowych). Winno to zapewnić ujednolicone wytyczne dla wszystkich dokumentów planistycznych sporządzanych na szczeblu regionalnym i lokalnym oraz zminimalizować potencjalne kolizje interesów. Z drugiej strony wybrane obszary i zadania rozwojowe miast i gmin zidentyfikowane w studiach i strategiach lokalnych powinny być uwzględnione w dokumentach krajowych i wojewódzkich, co wzmocniłoby partycypacje społeczną i partnerstwo terytorialne w planowaniu i zarządzaniu procesami rozwojowymi.

Należy oczekiwać, iż plany miejscowe nie uwzględniające wytycznych ponadlokalnych lub naruszające ustalenia dokumentów wojewódzkich jako obarczone wadą prawną będą uchylane rozstrzygnięciem nadzorczym Wojewody, zaś racjonalność wprowadzanych przez nie inwestycji zostanie powiązana z odpowiedzialnością finansową podmiotów publicznych i niepublicznych za skutki podejmowanych decyzji.

W świetle dotychczasowych regulacji prawnych oraz ustaleń wspomnianej KPZK 2030 rekomendowany zakres ustaleń wiążących z Planu województwa, w tym Planu MOF OW do planowania miejscowego obejmuje: cel generalny, cele warunkujące oraz priorytety wojewódzkiej polityki przestrzennej; cele, zasady i kierunki polityki przestrzennej oraz zadania o znaczeniu ponadlokalnym podjęte w poszczególnych dziedzinach gospodarki przestrzennej, w szczególności określonych w art. 39 ust. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w tym wynikające z ustaleń wiążących KPZK 2030. Charakter wiążący mają również wskazane w tym dokumencie inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustanowione w dokumentach, o których mowa w art. 39 ust. 5 przywołanej wyżej ustawy.

Ponadto należy zarekomendować, w przypadku podejmowania prac planistycznych (przyjęcie uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uikzp gminy bądź miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego), podjęcie działań mających na celu dopasowanie ilości terenów wyznaczonych pod nową zabudowę do realnego na nią zapotrzebowania (obliczonego przy pomocy m.in. prognozy demograficznej opracowanej przez GUS dla gmin) oraz do możliwości finansowych realizacji zadań własnych jst. Poza tym uwzględnianie w ww. opracowaniach: możliwości obsługi transportem publicznym, zapewnienia odpowiedniej ilości usług, w tym również w zakresie infrastruktury społecznej. Dostosowanie przyjętych rozwiązań do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych oraz uwzględnianie w projektowanych dokumentach potrzeby adaptacji do zmian klimatu.

Rekomendacje dla Świętokrzyskiego Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego - potrzeba prowadzenia i udostępniania analiz społeczno – gospodarczych na poziomie gmin oraz obszarów funkcjonalnych, w tym miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego.

XVI. REKOMENDACJE DO DALSZYCH PRAC PLANISTYCZNYCH

Właściwe wykorzystanie zintegrowanych instrumentów polityki spójności w miejskim obszarze funkcjonalnym wiąże się decydująco z trafnym rozpoznaniem potrzeb rozwojowych tego obszaru oraz usprawnieniem koordynacji działań inwestycyjnych podejmowanych przez różnych użytkowników przestrzeni. Służyć temu winny następujące analizy i studia oraz koncepcje, które powinny być sporządzone dla MOF OW.

Opracowania o charakterze wojewódzkim:

- Audyt krajobrazowy (opracowany dla całego województwa świętokrzyskiego);
- Stały monitoring zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego, w tym MOF OW, wyrażony w postaci Raportów, zawierających m.in. wnioski do Planu województwa, w tym do Planu MOF OW.

Opracowania dla miejskiego obszaru funkcjonalnego Kielc:

- Koncepcje przebiegu postulowanych dróg;
- Diagnoza i analiza możliwości rozwoju rolnictwa na wybranych terenach w MOF OW/ Terytorialny plan ochrony i rozwoju podmiejskich stref rolnych;
- Koncepcja rozmieszczenia większych terenów przemysłowo – usługowych w MOF OW.

XVII. MONITORING REALIZACJI „PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO”

Biorąc pod uwagę zakres monitoringu przestrzeni krajowej ujęty w KPZK, jak i założenia monitoringu polityki rozwoju regionu przyjęte w obowiązującej „Strategii rozwoju województwa ...” proponuje się wykorzystanie do oceny realizacji założeń Planu MOF OW następujących narzędzi:

- GIS (Geograficzne Systemy Informacji) — dane referencyjne pozyskane od organów administracji będących dysponentem tych danych oraz własne dane wygenerowane w wyniku analiz przestrzennych na bazie danych referencyjnych;
- analiz danych i opracowań statystycznych, w tym pochodzących z Banku Danych Regionalnych GUS oraz z Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego;
- analiz opracowań studialnych;
- analiz studiów gminnych i planów miejscowych, a także strategii i programów poziomu lokalnego;
- analiz materiałów archiwalnych oraz informacji medialnych, w tym internetowych;
- wywiadów bezpośrednich (ew. ankiet) w gminach i w instytucjach związanych z gospodarką przestrzenną;
- analiz danych i opracowań statystycznych.

Bazując na aktualnej dostępności danych statystycznych, które w układzie wieloletnim są publikowane w ramach urzędowej statystyki publicznej przyjmuje się następującą, ramową listę wskaźników, które będą okresowo analizowane w układzie podstawowych dziedzin zagospodarowania przestrzennego w MOF OW:

Ogólne
- charakterystyka MOF OW i dynamika zmian;
- gospodarka przestrzenna i użytkowanie gruntów.

Zasoby ludzkie
- ludność ogółem i gęstość zaludnienia;
- przyrost naturalny;
- udział ludności w wieku: przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym;
- saldo migracji.

Osadnictwo
- stopień urbanizacji*** w %;
- średnia wielkość (wg liczby mieszkańców):
  - ✓ miasta, w tys.;
  - ✓ wsi, w szt.;
- średni obszar obsługiwany przez ośrodek miejski, w km^2;
- gęstość sieci wiejskiej — liczba wsi na 100 km^2.

Ład przestrzenny
- stopień pokrycia powierzchni mpzp;
- ilość wydawanych decyzji o WZ, o ULICP;
- powierzchnia gruntów rolnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nierolnicze;
- powierzchnia gruntów leśnych, dla których w planach miejscowych zmieniono przeznaczenie na cele nieleśne;
- analiza studiów gminnych i planów miejscowych.

Ochrona środowiska
- odpady wytworzone ogółem;
- odpady poddane odzyskowi;
- odpady unieszkodliwione.

Surowce mineralne

- wydobycie, w tys. ton:
  - surowce węglanowe, w tym: do produkcji wapna, do produkcji cementu;
  - ✓ kamienie łamane (kruszywa) i bloczne.

Dziedzictwo kulturowe

- liczba zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- liczba zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- liczba pomników historii;
- liczba parków kulturowych;
- lista obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Rolnictwo i leśnictwo

- powierzchnia użytków rolnych:
  - ✓ w tys. ha w % powierzchni ogółem;
- obsada bydła, w szt./100 ha użytków rolnych (średnia);
- obsada trzody chlewnej, w szt./100 ha użytków rolnych (średnia);
- zużycie nawozów mineralnych, w kg NPK/1 ha;
- średni areał gospodarstwa indywidualnego (pow. 1 ha), w ha użytków rolnych;
- lesistość, w %.

Baza ekonomiczna

- podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności:
  - ✓ nowo zarejestrowane;
  - ✓ wyrejestrowane;
- Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON, w tym:
  - ✓ przedsiębiorstwa państwowe;
  - ✓ spółki handlowe, w tym: z udziałem kapitału zagranicznego;
- podmioty gospodarki narodowej w wybranych sekcjach, w % podmiotów ogółem:
  - ✓ przemysł (bez budownictwa);
  - ✓ budownictwo;
  - ✓ usługi (bez handlu i napraw);
  - ✓ handel i naprawy;
- podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości, w % podmiotów ogółem:
  - ✓ 0-9 zatrudnionych;
  - ✓ 10-49;
  - ✓ 50-249;
  - ✓ 250 i więcej.

Turystyka

- turyści korzystający z noclegów zakwaterowania zbiorowego, w tys.:
  - ✓ cudzoziemcy;
- udzielone noclegi, w tys.:
  - ✓ cudzoziemcom ogółem;
- liczba obiektów noclegowych ogółem;
- liczba miejsc noclegowych ogółem.

Infrastruktura społeczna:

- liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną;
- imprezy oświatowe w muzeach na 10 tys. mieszkańców;
- uczestnicy imprez masowych na 10 tys. mieszkańców;
- wydatki z budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego.

Rynek pracy

- pracujący ogółem, w tym: kobiety, udział %;
- pracujący na 1000 ludności.

Bezrobocie

- bezrobotni zarejestrowani ogółem (osób), w tym:
  - ✓ kobiety (%);
  - ✓ w wieku produkcyjnym mobilnym (%);
  - ✓ pozostający bez pracy ponad rok (%).

Gospodarka wodna

- Gęstość sieci, w km/100 km^2:
  - ✓ wodociągowej;
  - ✓ kanalizacyjnej;
- Ludność (korzystająca) obsługiwana przez (w %):
  - ✓ wodociągi;
  - ✓ kanalizację;
- zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na mieszkańca (w m^3).

Infrastruktura techniczna

- Ludność korzystająca z sieci gazowej.

INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

W myśl obowiązujących przepisów do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zaliczono wyłącznie działania (na szczeblu powiatowym, wojewódzkim i krajowym), stanowiące realizację celów publicznych, określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 121 z późn. zm.), które zostały ustalone na listach indykatywnych programów przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością. W zamieszczonym poniżej wykazie inwestycji celu publicznego nie wzięto pod uwagę inwestycji w zakresie robót budowlanych określonych w art. 50, ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zastosowano natomiast kryterium ustalenia realizacji inwestycji celu publicznego, które obejmuje: ustalenie obszaru (terenu) lokalizacji inwestycji, sprecyzowanie terminu wykonania zadania inwestycyjnego, jak również zabezpieczenie środków na jego realizację. Brak spełnienia tych wymagań oznacza, że zadanie to znajduje się w fazie koncepcyjnej (postulatu inwestycyjnego, projektu wstępnego, projektu wariantowego itp.) i nie zostało uwzględnione w końcowej tabeli oraz na mapach. Sytuacja taka ma głównie miejsce w przypadku postulowanych/planowanych inwestycji liniowych, które w chwili obecnej nie są uwzględnione w żadnych dokumentach programowych, co jednak z czasem może się zmienić (należy mieć to na uwadze). Inwestycje te wymienia się w rozdziałach dotyczących transportu oraz infrastruktury technicznej.

W tej sytuacji do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zaliczono działania stanowiące realizację celów publicznych, które zostały zamieszczone na listach indykatywnych programów bilansujących potrzeby inwestycyjne w ramach przydzielonych środków finansowych, inwestycje finansowane bezpośrednio z funduszy pomocowych UE.

W nawiązaniu do art. 48 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dla obszaru Województwa Świętokrzyskiego brak jest programów, zawierających zadania rządowe, służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym, przyjętych przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia. W tabeli oraz na mapach uwzględniono następujące rodzaje inwestycji:

- inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym ujęte w obowiązujących wykazach projektów kluczowych (przewidzianych do realizacji w ramach RPOWŚ oraz zatwierdzonych programów rządowych);
- inwestycje przewidziane do realizacji w ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Świętokrzyskiego na latach 2018 – 2032;
- inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym, dla których zostały wydane decyzje lokalizacyjne na podstawie przepisów o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji (drogi publiczne, lotniska użytku publicznego);
- inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym wpisane do „Rejestru decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego na terenach zamkniętych” — prowadzonego przez Wojewodę Świętokrzyskiego (większość zadań ujętych w ww. Rejestrze nie spełniała kryteriów określonych w art. 50 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Przyjęto następujące zasady identyfikacji omawianych inwestycji — inwestycje wynikające z Programów Krajowych, z KPZK 2030, z Programów wojewódzkich oraz pozostałe.

W zamieszczonym poniżej wykazie uwzględniono również nie zdefiniowane wg ww. ustawy jako inwestycje celu publicznego, inne zadania, które mają obecnie istotny wpływ na rozwój miejskiego obszaru funkcjonalnego Kielc oraz inwestycje zgłoszone na etapie opiniowania i uzgadniania.

Należy podkreślić fakt, że zamieszczony niżej wykaz inwestycji celu publicznego i innych zadań o znaczeniu ponadlokalnym oraz mapę orientacyjnego rozmieszczenia tych inwestycji sporządzono według stanu na czerwiec 2018 r.

Za zgodne z Planem województwa uznaje się uwzględnianie inwestycji celu publicznego i innych zadań o zasięgu ponadlokalnym (niewymienionych w tabeli i niezamieszczonych na mapie) wynikających z dokumentów przyjętych w terminie późniejszym niż zaopiniowanie niniejszego dokumentu. Jedynie

w przypadku określenia w nowych programach, inwestycji strategicznych (szczególnie ważnych dla kraju bądź województwa), w tym takich, których lokalizacja może być kolizyjna w odniesieniu do istniejących funkcji, konieczna będzie zmiana planu województwa w tym zakresie.

Należy mieć jednocześnie na uwadze, że sporządzając dokumenty planistyczne na poziomie lokalnym (zwłaszcza studia gminne i plany miejscowe) oprócz zawartych w zamieszczonej poniżej tabeli, należy też uwzględniać w nich inwestycje celu publicznego ujęte w obowiązujących programach krajowych i wojewódzkich.

Wykaz inwestycji celu publicznego oraz innych zadań o znaczeniu ponadlokalnym realizowanych, bądź planowanych do realizacji na obszarze MOF OW
(stan na czerwiec 2018)
(w tabeli liczba porządkowa odpowiada numerowi inwestycji w danej dziedzinie na mapie)

Lp.	Inwestycja/Zadanie	Stan realizacji	Inwestycje/zadania wynikające z: programów krajowych (K), z Koncepcji Krajowej (KPZK), z programów wojewódzkich (W), pozostałe (P)
I. Ochrona przyrody			
1.	Powiększenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego	planowane	P
2.	Utworzenie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 (ze względu na szeroki zasięg zadania — całe województwo — nie zostało ono pokazane na mapie)	w trakcie	KPZK
3.	Budowa ogrodu botanicznego w Kielcach	w trakcie	W
II. Problematyka osuwiskowa			
1.	Program SOPO - rozpoznanie, dokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1:10000 osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Woj. świętokrzyskie prawie w całości zostanie objęte tym opracowaniem. W pierwszej fazie oznaczono obszary „predysponowane” do powstawania ruchów masowych. W trakcie dalszych prac zostanie zweryfikowana i uszczegółowiona lokalizacja zjawisk dotyczących tych ruchów. W chwili obecnej zrealizowano zamierzenia III etapu w granicach dwóch gmin wchodzących w skład MOF OW. Są to gminy Morawica i Miedziana Góra (ze względu na szeroki zasięg zadania — całe województwo — nie zostało ono pokazane na mapie)	w trakcie	K
III. Dziedzictwo kulturowe			
1.	Pałac w muzeum, Muzeum w Pałacu. Ochrona, zachowanie i udostępnienie na cele publiczne zabytków ruchomych i nieruchomych o znaczeniu ogólnopolskim	w trakcie	W
2.	Rozwój zasobów niezbędnych do prowadzenia procesów udostępniania zbiorów (Muzeum Wsi Kieleckiej)	w trakcie	W
3.	Centrum Pamięci Kultury Żydowskiej - Chęciny	planowane	W
IV. Infrastruktura społeczna			
1.	CENWIŚ – Centrum Naukowo-Wdrożeniowe Inteligentnych Specjalizacji Regionu Świętokrzyskiego	w trakcie	W
2.	Budowa treningowego stadionu piłkarsko-lekkoatletycznego wraz z zapleczem magazynowym Politechniki Świętokrzyskiej	w trakcie	K
3.	Rozbudowa Collegium Medicum UJK	w trakcie	W

4.	Rozbudowa Wydziału Prawa i Nauk Społecznych	w trakcie	K
5.	Modernizacja budynku A Wydziału Nauk Ścisłych i Przyrodniczych	w trakcie	K
6.	Budowa Kieleckiego Centrum Kształcenia Praktycznego na rzecz wzrostu gospodarczego regionu świętokrzyskiego	w trakcie	W
7.	Adaptacja budynków zespołu powięziennego przy ul. Zamkowej w Kielcach na potrzeby Teatru Lalki i Aktora „Kubuś"	w trakcie	W
8.	Rozbudowa i nadbudowa istniejącej sali gimnastycznej i zaplecza w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach wraz z zagospodarowaniem otoczenia w celu dostosowania tych obiektów do nowych funkcji kulturalnych	w trakcie	W
9.	Rozwój infrastruktury Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy na rzecz zapewnienia kompleksowej opieki nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi	w trakcie	W
10.	Budowa nowego pawilonu oraz przebudowa I piętra segmentu A wraz z doposażeniem z przeznaczeniem na Świętokrzyskie Centrum Chorób Płuc w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. św. Rafała w Czerwonej Górze	planowane	W
11.	Utworzenie w Gminie Zagnańsk ośrodka edukacji ekologicznej pn. „Centrum Edukacyjne Flory i Fauny Gór Świętokrzyskich"	planowane	W
V. Komunikacja i transport			
1.	Budowa drogi ekspresowej S-74: Budowa drogi S-74 na odcinku Przełom/Mniów — Kielce (droga nr 7 w Kostomłotach); Rozbudowa drogi nr 74 do parametrów S na odcinku Kielce (droga nr 7 w Kostomłotach) — Kielce (droga nr 73); Budowa drogi S-74 na odcinku Cedzyna — Łagów z obwodnicą Łagowa	w trakcie	K
2.	Dobudowa drugiej jezdni w ciągu drogi krajowej nr 73 na odcinku granica Kielc — Wola Morawicka wraz z budową obwodnicy Morawicy i Woli Morawickiej	w trakcie	K
3.	Prace na liniach kolejowych nr 61 i 567 na odcinku Kielce-Żelisławice	planowana	W
4.	Prace na linii kolejowej nr 8 na odcinku Skarżysko-Kamienna – Kielce - Kozłów	planowana	W
5.	Budowa linii kolejowej nr 73 Kielce-Tarnów wraz z budową nowego odcinka Busko-Zdrój — Żabno i mostem na Wiśle	planowana	K
6.	Budowa Portu Lotniczego Kielce w Obicach wraz z potencjalną strefą gospodarczą	planowana	KPZK
7.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 764 na odcinku od DK 73 do granicy Miasta Kielce	w trakcie	P
8.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 745 w msc Masłów wraz z rozbudową sąsiadującej infrastruktury transportowej	planowana	W
9.	Budowa obwodnic m. Radkowice i m. Brzeziny w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 763	planowana	W
10.	Budowa południowej obwodnicy Morawicy w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 766 do skrzyżowania z projektowana obwodnicą drogi krajowej Nr 73	planowana	W
11.	Przedłużenie drogi wojewódzkiej na odcinku od drogi krajowej 74 do drogi krajowej 73 poprzez rozbudowę ciągu ulic Zagnańskiej i ul. Witosa w Kielcach oraz budowę nowego połączenia ul. Witosa z ul. Radomską	w trakcie	P
12.	Przebudowa i rozbudowa ul. Radomskiej w Kielcach (DK 73)	planowana	P

13.	Budowa nowego przebiegu DW 786 w Kielcach na odcinku od granicy miasta Kielce do węzła drogowego Kielce-Zachód, na połączeniu DK 74 z S 7	planowana	P
14.	Budowa połączenia drogi wojewódzkiej nr 762 (ul. Krakowska) i 761 (ul. Łopuszniańska)	planowana	P
VI. Baza ekonomiczna			
1.	Świętokrzyski Kampus Laboratoryjny Głównego Urzędu Miar (Kielce)	planowana	W
2.	Budowa centrum badawczo-rozwojowego technologii materiałów sypkich (Sitkówka-Nowiny)	w trakcie	K
3.	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych Kieleckiego Parku Technologicznego (Kielce)	w trakcie	W
VII. Gospodarka wodna			
1.	Poprawa gospodarki ściekowej na terenie kieleckiego obszaru metropolitalnego	w trakcie	W
2.	Realizacja zbiornika Wierna Rzeka na Łososinie (Uchwała 92 Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r., w sprawie przyjęcia „Założeń do Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030”)	planowane	K
3.	Realizacja zadań wynikających z „Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły” oraz „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” (ze względu na szeroki zasięg zadania — całe województwo — nie zostało ono pokazane na mapie)	w trakcie	K
VIII. Turystyka			
1.	Hala sportowa wraz ze strzelnicą w Strawczynku	w trakcie	P
2.	Międzynarodowa trasa rowerowa EuroVelo 11 – Szlak Europy Wschodniej	w trakcie	W
IX. Infrastruktura techniczna			
1.	Budowa i rozbudowa projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia relacji: Mójcza — Masłów (obejście Kielc) wraz z przebudową gazociągu na Parszów;	planowane	P
2.	Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia w celu przyłączenia Elektrociepłowni Kielce	planowane	P
3.	Budowa projektowanej linii energetycznej 220 kV Radkowice — Kielce Piaski (wynikająca z KPZK)	w trakcie	KPZK
4.	Modernizacja linii energetycznej 220 kV Kielce-Radkowice	planowane	P
5.	Modernizacja stacji 400/220 kV Kielce	planowane	P
6.	Budowa planowanej linii energetycznej 400 kV Kielce- Bełchatów (wynikająca z KPZK)	planowane	KPZK
7.	Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych: „Suchowola”, gm. Chmielnik „Przededworze”, gm. Chmielnik „Promnik”, gm. Strawczyn	planowane /w trakcie	W

ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

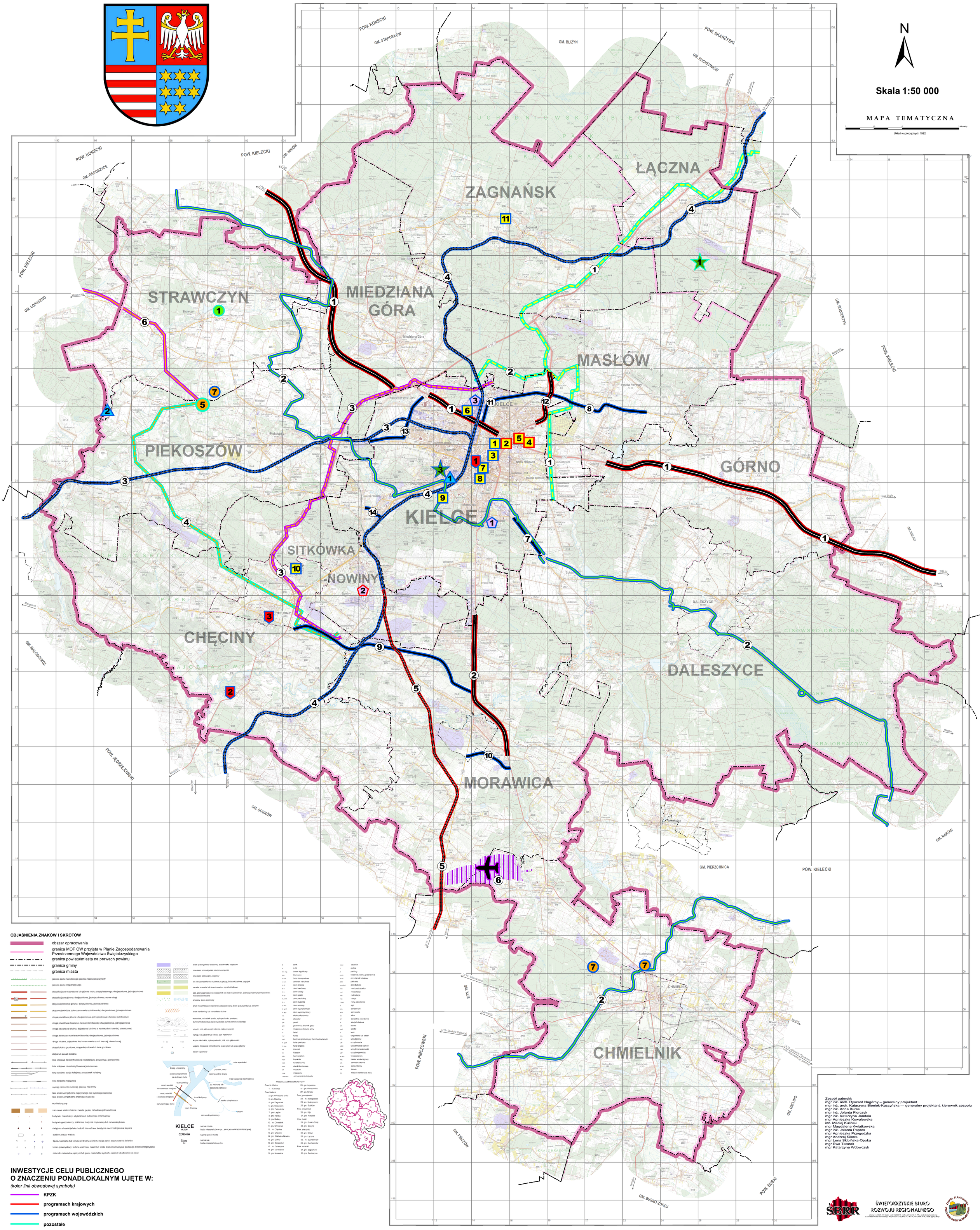
INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

N

Skala 1:50 000

MAPA TEMATYCZNA

Układ współrzędnych 1992

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW I SKRÓTÓW

- obszar opracowania
- granica MOF OW przyjęta w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego
- granica powiatu/miasta na prawach powiatu
- granica gminy
- granica miasta
- granica parku narodowego; granica rezerwatu przyrody
- granica parku krajobrazowego
- droga krajowa ekspresowa lub główna ruchu przyspieszonego: dwujezdniowa, jednojezdniowa
- droga krajowa główna: dwujezdniowa, jednojezdniowa; numer drogi
- droga wojewódzka główna: dwujezdniowa, jednojezdniowa
- droga wojewódzka zbiorcza o nawierzchni twardej: dwujezdniowa, jednojezdniowa
- droga powiatowa główna: dwujezdniowa, jednojezdniowa; dwurzec autobusowy
- droga powiatowa zbiorcza o nawierzchni twardej: dwujezdniowa, jednojezdniowa
- droga powiatowa lokalna, dojazdowa lub inna o nawierzchni: twardej, ulepszonej
- droga zbiorcza o nawierzchni twardej: dwujezdniowa, jednojezdniowa
- droga lokalna, dojazdowa lub inna o nawierzchni: twardej, ulepszonej
- droga lokalna gruntowa, droga dojazdowa lub inna gruntowa
- ulejka lub parasol; ścieżka
- linia kolejowa zelektryfikowana: wielotorowa, dwutorowa, jednotorowa
- linia kolejowa niezelektryfikowana jednotorowa
- tory stacyjne; stacja kolejowa; przystanek kolejowy
- linia kolejowa nieczynna
- wyciąg narciarski; rurociąg gazowy nadziemny
- linia elektroenergetyczna najwyższego lub wyższego napięcia; linia elektroenergetyczna średniego napięcia
- mur historyczny
- zabudowa wielorodzinna: zwarta; gęsta; zabudowa jednorodzinna
- budynek: mieszkalny; użyteczności publicznej, przemysłowy
- budynek gospodarczy; szklarnia; budynek znajdowany lub ruina zabytkowa
- świątynia chrześcijańska: kościół lub cerkiew; świątynia niechrześcijańska; kaplica
- stadion; wieża; wiatrak
- figura, kapliczka lub krzyż przydrożny; pomnik; stacja paliw; oczyszczalnia ścieków
- komin przemysłowy; turbina wiatrowa, maszt lub wieża telekomunikacyjna; podstacja elektroenergetyczna
- zbiornik; materiałów pędnych lub gazu, materiałów wybuchowych; osadnik lub zbiornik na ciecz

- teren przemysłowo-składowy, składowisko odpadów
- cmentarz: zlikwidowany, niechroniony pochówek
- cmentarz: komunalny, wojenny
- las lub zadrzewienie; rezerwat przyrody; linia odcinkowa; zagajnik
- zarośla krzewów lub krzewów; ogród działkowy
- sad; plantacja krzewów owocowych lub roślin ozdobnych; plantacja roślin przemysłowych; roślinność trwałastra
- szuwary; teren podmokły
- grunt nieużytkowany lub teren zdegradowany; teren przeznaczony lub zwirowy
- teren kamieniołomu lub rumowisko skalne
- warstwice, wskaźnik spadu, opis poziomicy, profilu; punkt wysokościowy; opis wysokości punktu wysokościowego
- wąwóz, opis głębokości; skarpa, opis wysokości
- wyłup; wał, grobla lub nasyp; opis wysokości
- budynek produkcyjny farm hodowlanych
- hala sportowa
- hala targowa
- internat
- klasztor
- kamieniołom
- kopalnia
- kort tenisowy
- obiekt lekkoatletyczny
- muzeum
- magazyny
- oczyszczalnia ścieków

- bank
- bród
- basen kąpielowy
- biurowiec
- baza transportowa
- centrum handlowe
- dom dziecka
- dom handlowy
- dom kultury
- dom opieki
- dom parafialny
- dom studenta
- dom wczasowy
- dom wychowawczy
- dom wypoczynkowy
- elektrociepłownia
- elewator
- garaż
- gazownia, zbiornik gazu
- miejsce widokowe góry
- hotel
- hydrofornia
- kąpielisko lub hałda, opis wysokości; dół, opis głębokości
- kąpielisko lub pasiekl; odosobniona skała; głaz lub grupa głazów
- basen kąpielowy

- osiedle
- policja
- parking
- kopalnia piasku, piaskownia
- przystanek kolejowy
- pływalnia
- przedszkole
- remiza strażacka
- restauracja
- radiostacja
- rampa
- ruiny zabytkowe
- sejd
- sanatorium
- schronisko
- silos
- starostwo powiatowe
- stacja kolejowa
- szkoła
- szpital
- teatr
- targowisko lub bazar
- urząd gminy
- urząd miasta
- urząd miasta i gminy
- urząd marszałkowski
- urząd wojewódzki
- wieża ciśnień
- zakład wodociągowy
- ośrodek zdrowia
- zakład kamy
- żłobek
- miejsce wydobycia żwiru

KIELCE — nazwa miasta, liczba mieszkańców w tys., siedziba jednostki administracyjnej
CZARNÓW — nazwa części miasta
Bilcza — nazwa wsi, liczba mieszkańców w tys.

POZOSTAŁA ADMINISTRACYJNY

Pow. M. Kielce
1. m. Kielce
Pow. kielecki
2. gm. Miedziana Góra
3. gm. Masłów
4. gm. Zagnańsk
5. gm. Strawczyn
6. gm. Piekoszów
7. gm. Łagów
8. gm. Raków
9. gm. Bieliny
10. m. Chmielnik
11. gm. Chmielnik
12. m. Chęciny
13. gm. Chęciny
14. gm. Sitkówka-Nowiny
15. gm. Górno
16. gm. Bodzentyn
17. m. Daleszyce
18. gm. Daleszyce
19. gm. Morawica
20. gm. Łopuszno
21. gm. Pierzchnica
22. gm. Mirów
Pow. jędrzejowski
23. m. Małogoszcz
24. gm. Małogoszcz
25. gm. Sobków
Pow. pińczowski
26. gm. Kije
27. gm. Pińczów
Pow. buski
28. gm. Busko-Zdrój
29. gm. Gnojno
Pow. skarżyski
30. gm. Bliżyn
31. gm. Łączna
32. m. Suchedniów
33. gm. Suchedniów
Pow. konecki
34. gm. Stąporków
35. gm. Radoszyce

INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM UJĘTE W:

(kolor linii obwodowej symbolu)

- **KPZK**
- **programach krajowych**
- **programach wojewódzkich**
- **pozostałe**

INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO W POSZCZEGÓLNYCH DZIEDZINACH ZAGOSPODAROWANIA

INWESTYCJE PUNKTOWE:

1 - 7 numer inwestycji zgodny z opisem w tabeli zamieszczonej w tekście Planu MOF OW

- ochrona przyrody
- dziedzictwo kulturowe
- infrastruktura społeczna
- baza ekonomiczna
- turystyka
- gospodarka wodna
- infrastruktura techniczna

INWESTYCJE LINIOWE:

1 - **16** numer inwestycji zgodny z opisem w tabeli zamieszczonej w tekście Planu MOF OW

TRANSPORT

INWESTYCJE DROGOWE

- drogi krajowe ekspresowe
- drogi krajowe pozostałe
- drogi wojewódzkie

KOLEJE

- linia normalnotorowa

STREFA OBICE

planowany Regionalny Port Lotniczy Kielce w Obicach (wynikający z KPZK*) wraz z potencjalną strefą gospodarczą

* W odniesieniu do Regionalnego Portu Lotniczego Kielce w Obicach obowiązuje zapis z KPZK 2030 - *„Osiągnięciu tego celu (Poprawa dostępności polskich miast i regionów w przestrzeni europejskiej) służyć będą działania polegające na uruchomieniu cywilnych portów lotniczych w Polsce Wschodniej (w szczególności w Lublinie i Szymanach, w drugiej kolejności w Białymstoku) natomiast w zależności od wyników analiz opłacalności ekonomicznej także w Kielcach i Koszalinie. W celu umożliwienia rozwoju komunikacji lotniczej w tych regionach będzie musiał zostać rozwiązany sposób finansowania infrastruktury i kosztów służb żeglugi powietrznej z funduszy regionalnych w wypadkach braku możliwości pokrycia tych wydatków z opłat przewoźników;"*

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- linia energetyczna 400 kV
- linia energetyczna 220 kV
- gazociąg wysokiego ciśnienia

TURYSTYKA

- proponowany przebieg międzynarodowej trasy rowerowej EuroVelo 11 - Szlak Europy Wschodniej

Zespół autorski:
mgr inż. arch. Ryszard Nagórny – generalny projektant
mgr inż. arch. Katarzyna Bieniek-Kaszyńska — generalny projektant, kierownik zespołu
mgr inż. Anna Buras
mgr inż. Jolanta Florczyk
mgr inż. Katarzyna Jandała
mgr Agnieszka Kowalewska
inż. Maciej Kuliński
mgr Magdalena Kwiatkowska
mgr inż. Jolanta Paproś
mgr Agnieszka Przygodzka
mgr Andrzej Sikora
mgr Lena Sklibińska-Opoka
mgr Ewa Tatarek
mgr Katarzyna Wdowczyk

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO
al.Solidarności 69, 25-323 Kielce, tel.(041) 342 76 12, fax.(041) 345 61 79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel.(041) 343 81 74, wew. 2810, 2870, e-mail: gpw@sbrr.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone. Mapa ani żadna jej część bez pisemnej zgody wydawcy nie może być wykorzystywana w systemach odtwarzalnych bądź reprodukowana jakimkolwiek sposobem: fotograficznym, elektronicznym, mechanicznym lub innym.

Stan aktualności: 2015 r.

Opracowanie kartograficzne: OPGK Rzeszów S.A.
ul. Geodetów 1, 35 - 328 Rzeszów

OPGK RZESZÓW

WYKAZ SKRÓTÓW ZASTOSOWANYCH W OPRACOWANIU

ADSL – asymetryczna cyfrowa linia abonencka
ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych
BGO – elektrownia na biogaz z oczyszczalni ścieków
BGR – elektrownia na biogaz rolniczy
BGS – elektrownia na biogaz ze składowisk
BMG – elektrownia na biomasę z odpadów leśnych
BMM – elektrownia na biomasę mieszaną
B+R – Badania i Rozwój

CMK – Centralna Magistrala Kolejowa

DK – droga krajowa
DRB – drogi ruchu bezkolizyjnego

EFRR - Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
EFSI - Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne
EKES - Europejski Komitet Ekonomiczno – Społeczny
EOG – Europejski Program Gospodarczy

FS - Funduszu Spójności
FUA – funkcjonalne obszary miejskie, złożone z rdzenia oraz sąsiadującej i gospodarczo z nim związanej strefy, zgodnie z Atlasem ESPON

GPZON – gminny punkt zbiórki odpadów niebezpiecznych
GUS - Główny Urząd Statystyczny
GZWP - Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

ICT – technologie informacyjno-komunikacyjne
IEO – Instytut Energetyki Odnawialnej
IGiPZ PAN- Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania - Polska Akademia Nauk
IPN – Instytut Pamięci Narodowej

JCWP - jednolite części wód powierzchniowych
JCWPd - jednolite części wód podziemnych
JST – jednostka samorządu terytorialnego

KDP – koleje dużych prędkości
KFS – Krajowy Fundusz Szkoleniowy
KOF - Kielecki Obszar Funkcjonalny
KPM - Krajowa Polityka Miejska
KPOŚK - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KPZK – Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju
KPZL - Krajowy Program Zwiększania Lesistości.
KZGW - Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej

LHS – linia hutnicza szerokotorowa
LP – Lasy Państwowe
LZWP - Lokalny Zbiornik Wód Podziemnych

MEGA – regiony metropolitalne, zgodnie z Atlasem ESPON
MOF OW - Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego
Mpzp – miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
MSP – małe i średnie przedsiębiorstwa

NEET - (z j. ang.) oznacza „osoby młode niepracujące, nieuczące się i niedokształcające się"
NID – Narodowy Instytut Dziedzictwa
NSP – Narodowy Spis Powszechny

ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OZE – odnawialne źródła energii

PCB - Polichlorowane bifenyle
PEM - pola elektromagnetyczne
PI – priorytet inwestycyjny
PKB – Produkt Krajowy Brutto,
PKD – Polska Klasyfikacja Działalności
POIŚ - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POP – program ochrony powietrza
POPW - Program Operacyjny Polska Wschodnia
ppk – punkt pomiarowo kontrolny
PROW - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSZOK - Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
PUL – Plan Urządzenia Lasu.
PV – elektrownia wykorzystująca promieniowanie słoneczne;

REGON – Rejestr Gospodarki Narodowej (Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej) prowadzony przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego
RIS3 – Strategia inteligentnych specjalizacji
RLKS – Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność
RLM - równoważna liczba mieszkańców
RPL - Regionalny Port Lotniczy Kielce w Obicach
RPO – Regionalny Program Operacyjny
RZZO – Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów

SOPO -system osłony przeciwosuwiskowej
SOR - Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
SSE – Specjalna Strefa Ekonomiczna
ŚCITT – Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii

TEN-T – transeuropejska sieć transportowa
TSP – toksyczne substancje przemysłowe

UE – Unia Europejska
UG – Urząd Gminy
Uikzp – studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
ULICP – decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego URE – Urząd Regulacji Energetyki
US – Urząd Statystyczny
Ustawa POŚ – ustawa Prawo ochrony środowiska

WIL – elektrownia wiatrowa na lądzie
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WLAN – bezprzewodowa sieć lokalna
WOA – elektrownia wodna przepływowa do 0,3 MW
WOB – elektrownia wodna przepływowa do 1 MW
WOH – wielkopowierzchniowy obiekt handlowy
WSB – współspalanie (paliwo kopalniane i biomasa)
WSzW – Wojewódzki Sztab Wojskowy
WZ – decyzje o warunkach zabudowy

ZDR – zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej
ZIT – zintegrowane inwestycje terytorialne
ZOZ – Zakład Opieki Zdrowotnej
ZPAF – Związek Polskich Artystów Fotografików
ZSEiE - zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny
ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych
ZZR - zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej

SPIS TABEL

Tabela nr 1. Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego w liczbach.
Tabela nr 2. Zbiorniki wodne na obszarze opracowania.
Tabela nr 3. Wykaz zakładów zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii zlokalizowanych na obszarze MOF OW (styczeń 2016).
Tabela nr 4 Porównanie wydobycia kopalin w latach 2005, 2010, 2015
Tabela nr 5. Zmiany liczby ludności oraz gęstości zaludnienia.
Tabela nr 6. Liczba ludności oraz gęstość zaludnienia w gminach w latach 2016-2030*.
Tabela nr 7. Wodonośność poziomów wodonośnych w obrębie aglomeracji kieleckiej wyrażona wydajnością potencjalną typowej studni wierconej.
Tabela nr 8. Stopień zwodociągowania i skanalizowania gmin MOF OW.
Tabela nr 9. Podział aglomeracji na grupy wg. RLM (stan na lipiec 2017 rok).
Tabela nr 10. Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone i nagromadzone w 2015 r.
Tabela nr 11. Odpady komunalne zebrane (bez wyselekcjonowanych) w 2015 r.
Tabela nr 12. Ilość i moc instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii.
Tabela nr 13. Zasoby energetyczne wód.
Tabela nr14. Potencjał techniczny energii wiatru w układzie powiatowym.
Tabela nr 15. Charakterystyka hydrogeotermalna gmin z obszaru MOF OW i gminy Łączna.
Tabela nr16. Potencjał techniczny biomasy w układzie powiatowym.
Tabela nr 17. Potencjał ekonomiczny biomasy w układzie powiatowym.
Tabela nr 18. Stopień gazyfikacji gmin MOF OW.
Tabela nr 19. Baza noclegowa na obszarze MOF OW.
Tabela nr 20. Obiekty noclegowe i miejsca noclegowe gminami w 2017 r.
Tabela nr 21. Obiekty skategoryzowane gminami w 2017 r.
Tabela nr 22. Zbiorniki wodne na obszarze MOF OW.
Tabela nr 23. Agroturystyka na obszarze MOF OW.
Tabela nr 24. Szlaki turystyczne w gminach MOF OW.
Tabela nr 25. Sport i rekreacja na obszarze MOF OW.

SPIS WYKRESÓW

Wykres nr 1. Prognoza liczby ludności miasta Kielce do 2050 roku
Wykres nr 2. Zestawienie liczby ludności: wg studiów gminnych; wg liczby ludności w 2016 r. i wg prognozy GUS na 2030 r.
Wykres nr 3. Zmiany liczby ludności w MOF OW w latach 2002-2016.
Wykres nr 4. Zmiany struktury wieku ludności w MOF OW w latach 2002-2016.
Wykres nr 5. Zmiany wskaźników obciążenia demograficznego MOF OW w latach 2002-2016.
Wykres nr 6. Wskaźniki obciążenia demograficznego na tle woj. świętokrzyskiego i kraju.
Wykres nr 7. Ruch naturalny (na 1000 ludności) na tle woj. świętokrzyskiego i kraju.
Wykres nr 8. Przyrost rzeczywisty ludności na tle woj. świętokrzyskiego i kraju.
Wykres nr 9. Zmiany liczby ludności w latach 2002-2050*.
Wykres nr 10. Struktura wieku ludności w MOF OW w latach 2016–2030*.
Wykres nr 11. Wskaźniki obciążenia demograficznego w MOF OW w latach 2016-2030*.
Wykres nr 12. Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminach w latach 2016-2030*.
Wykres nr 13. Zmiany liczby ludności ośrodka wojewódzkiego m. Kielce w latach 2016–2030*.
Wykres nr 14. Zmiany liczby ludności gmin w latach 2016–2030*.
Wykres nr 15. Zmiana liczby ludności MOF OW w latach 2016-2030*.
Wykres nr 16. Zmiany liczby pracujących* w latach 2011-2016.
Wykres nr 17. Zmiany liczby bezrobotnych w latach 2011-2016.
Wykres nr 18. Mieszkania oddane do użytku w 2015r.
Wykres nr 19. Powierzchnia użytkowa mieszkań na jednego mieszkańca w m^2/osobę w roku 2015 w miastach wojewódzkich .
Wykres nr 20. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w roku 2015w miastach wojewódzkich.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek nr 1. Jednolite części wód podziemnych na obszarze opracowania.
Rysunek nr 2 Liczba zabytków nieruchomych w gminach MOF OW.
Rysunek nr 3 Wychowanie i kształcenie najmłodszych mieszkańców MOF OW.
Rysunek nr 4 Problem ubóstwa na obszarze MOF OW.
Rysunek nr 5 Opieka zdrowotna na obszarze MOF OW.
Rysunek nr 6 Działalność kulturalna na obszarze MOF OW.
Rysunek nr 7 Granice obszarów zasilania w wodę z ujęć komunalnych.
Rysunek nr 8 Propozycja uzupełnienia systemu paneuropejskich korytarzy transportowych – drogi.
Rysunek nr 9 Propozycja uzupełnienia systemu paneuropejskich korytarzy transportowych – koleje.

SPIS MAP POGLĄDOWYCH

1. Podstawowe funkcje gmin oraz liczba sołectw w gminie.
2. Grunty zabudowane, w tym tereny budownictwa mieszkaniowego.
3. Prawna ochrona przyrody.
4. Główne zbiorniki wód podziemnych na tle MOF OW.
5. Ocena jakości powietrza w 2015 r. – klasyfikacja ze względu na ochronę zdrowia ludzi.
6. Ocena jakości powietrza w 2015 r. – klasyfikacja ze względu na ochronę roślin.
7. Budowa geologiczna.
8. Złoża surowców mineralnych.
9. Osuwiska i obszary predysponowane do powstawania osuwisk wg SOPO.
10. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru.
11. Terytorialne zróżnicowanie zasobów ludzkich.
12. Zmiana liczby ludności.
13. Udział w wieku nieprodukcyjnym (przed i poprodukcyjnym) w ludności ogółem.
14. Wskaźnik obciążenia demograficznego.
15. Struktura wieku ludności i obciążenie demograficzne.
16. Współczynnik feminizacji.
17. Przyrost rzeczywisty ludności.
18. Główne problemy demograficzne.
19. Obszary o tendencjach rozwojowych i obszary problemowe.
20. Przewidywane zmiany w stanie ludności i strukturze wieku do roku 2030 w gminach na podstawie „Prognozy ludności dla gmin na lata 2017-2030”.
21. Struktura pracujących w gminach.
22. Udział zasobów pracy.
23. Bezrobocie w gminach.
24. Elementy infrastruktury społecznej na tle udziału wydatków na administrację publiczną w wydatkach ogółem budżetów gmin.
25. Istniejąca infrastruktura transportowa.
26. Ekwidystanty dojazdu do Kielc.
27. Siatka połączeń komunikacji publicznej.
28. Wskaźnik zwodociągowania i skanalizowania obszaru MOF OW.
29. Podstawowe elementy gospodarki odpadami.
30. Główne elementy energetyki.
31. Gazyfikacja obszaru MOF OW.
32. Stopień gazyfikacji gmin.
33. Wybrane elementy infrastruktury turystycznej i sportowo-rekreacyjnej.
34. Pozycja rolnictwa w strukturze funkcjonalnej gminy na obszarze MOF OW (na podstawie ankiet gminnych).
35. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w [ha] użytków rolnych w 2010 r.
36. Lesistość gmin.
37. Mieszkalnictwo.
38. Planowane funkcje ośrodków oraz liczba miejscowości w 2014 r. wg GUS
39. Główne kierunki przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej.
40. Dziedzictwo kulturowe – Główne kierunki polityki przestrzennej
41. Schemat docelowego układu transportowego

BIBLIOGRAFIA

1. Aktualizacja planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2016-2022.
2. Aktualizacja „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2026”.
3. Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych, Kielce 2015.
4. Analiza stanów zasobów wodnych w zlewni rzeki Nidy na potrzeby programu: Zrównoważony rozwój gospodarczy zlewni Nidy w związku z obszarami Natura 2000, 2009
5. Andrzejewski R., Weigle A. (red.): Różnorodność biologiczna Polski, Warszawa 2003.
6. Ankiety gminne do Planu MOF OW.
7. Atlas ESPON, Struktura terytorium Europy.
8. Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa 1993.
9. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego: https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start
10. Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce — wg stanu na 31 XII 2015 r., Warszawa 2016.
11. Chmielewski S.: Waloryzacja ornitologiczna zagrożonych i ginących gatunków ptaków na terenie województwa kieleckiego, Kielce 1992.
12. Cieśliński S., Kowalkowski A.: Monografia Świętokrzyskiego Parku Narodowego, Bodzentyn — Kraków 2000.
13. Cukierska M.: Rezerwaty przyrody Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich i Ponidzia, Kielce 1999.
14. Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Statystycznego w Kielcach.
15. Dane uzyskane z GDOŚ w Warszawie (w tym materiały graficzne w formacie GIS).
16. Dane uzyskane z NID, 2017.
17. Dane uzyskane z RDOŚ w Kielcach.
18. Dane uzyskane z WUOZ w Kielcach, 2017.
19. Dlaczego i jak w nowoczesny sposób chronić dziedzictwo kulturowe. Materiały pokonferencyjne. red. prof. dr hab. A.Rotttermund, Warszawa 2014.
20. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 — rozwój kapitału ludzkiego, MRR, Warszawa 2010.
21. Dodatek do dokumentacji hydrogeologicznej Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) — nr 408 Niecka Miechowska, Nowe Przedsiębiorstwo Geologiczne, Częstochowa 2011.
22. Dojazdy do pracy w województwie świętokrzyskim w 2011 roku. Urząd Statystyczny w Kielcach. Kielce 2015.
23. Dokumentacje geologiczne dla złóż o zasobach udokumentowanych uwzględnionych w niniejszym opracowaniu oraz akta koncesyjne złóż aktualnie eksploatowanych, Archiwum Geologiczne, Urząd Marszałkowski.
24. Dokumentacja hydrogeologiczna Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) — nr 409 "Niecka Miechowska (część SE), ARCADIS Ekokonrem, Wrocław 1998.
25. Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 416 Małogoszcz, PRZEDSIĘBIORSTWO GEOLOGICZNE S.A., Kraków 2011.
26. Dokumentacja hydrogeologiczna Rejonu Eksploatacji Wód Podziemnych (RE) Kielce - aktualizacja zasobów eksploatacyjnych ujęcia komunalnego w Kielcach - Białogonie (w tym GZWP 417), Przedsiębiorstwo Geologiczne S.A., Kraków 2003.
27. Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 418 — Gałęzice — Bolechowice — Borków, Krakowskie Przedsiębiorstwo Geologiczne „ProGeo”, Kraków 2011.
28. Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia stref ochronnych GZWP nr 419 — Bodzentyn, Przedsiębiorstwo Geologiczne Kielce.
29. Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia obszarów ochronnych zbiornika wód podziemnych Zagnańsk (GZWP Nr 414), Katowickie Przedsiębiorstwo Geologiczne, Katowice 2006.
30. Dyduch-Falnikowska A. i in.: Ostoje Przyrody w Polsce, Kraków 1999.
31. Fijewska M., Fijewski Z.: W dolinie Krasnej, Kielce 2002.

32. Generalny Pomiar Ruchu na sieci dróg krajowych, Warszawa 2005, 2010, 2015.
33. Generalny Pomiar Ruchu na sieci dróg wojewódzkich, Kielce 2005, 2010, 2015.
34. Głowaciński Z. (red): Polska czerwona księga zwierząt, Warszawa 1992.
35. Głowaciński Z. (red): Polska czerwona księga zwierząt. Kręgowce, Warszawa 2001.
36. Gromadzki M. i in.: Sieć ostoi ptaków w Polsce, Gdańsk 2002.
37. Informacje o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski w latach 2004–2016, GUS — Departament Badań Demograficznych i Rynku Pracy, Warszawa 2017.
38. Inwentaryzacje złóż kopalin i ujęć wód podziemnych dla poszczególnych gmin w granicach MOF OW, Archiwum Geologiczne Urząd Marszałkowski.
39. Jędrzejewski W. (red.): Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce, Białowieża 2005.
40. Jędrzejewki W. (red.): Ochrona łączności ekologicznej w Polsce, Białowieża 2009.
41. Katalog zagrożeń, Państwowa Straż Pożarna w Kielcach, Kielce 2016.
42. Kleczkowski A.S.: Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony, Kraków 1990.
43. Kompleksowy Program Rozwoju Sieci Drogowej Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2002.
44. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Warszawa 2012.
45. Kondracki J.: Geografia fizyczna Polski, Warszawa.
46. Kondracki J.: Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne, Warszawa 1994.
47. Kondracki J.: Geografia regionalna Polski, Warszawa 1998 i 2011.
48. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie MRR, Warszawa 2010.
49. Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2015–2017, Warszawa 2015.
50. Krajowy plan gospodarki odpadami 2022, Warszawa 2016.
51. Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku, Warszawa 2015.
52. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Warszawa.
53. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2014-2017, Warszawa 2014.
54. Krajowy program rolno-środowiskowo-klimatyczny 2014–2020, MRiRW, Warszawa 2015.
55. Krajowy program zwiększenia lesistości kraju, IBL, Warszawa 2014.
56. Leśniak A., Stachurski M. i in.: Przyroda województwa kieleckiego, Kielce 1995.
57. Łuszczyński J. i in.: Szaniecki Park Krajobrazowy, Kielce 2001.
58. Majchrowska A.: Europejska Konwencja Krajobrazowa impulsem do badań interdyscyplinarnych, Regionalne studia ekologiczno-krajobrazowe, część 1, Warszawa 2006.
59. Mapa akustyczna miasta Kielce, Kielce 2012.
60. Mapa Dotacji UE: http://www.mapadotacji.gov.pl/
61. Mapy, przewodniki i informatory turystyczne województwa świętokrzyskiego.
62. „Mapy osuwisk i terenów zagrożonych (MOTZ) ruchami masowymi w skali 1:10 000”, PIG, Warszawa.
63. Matuszkiewicz W.: Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski, Warszawa 2002.
64. Natura 2000, abc dla turystyki, Warszawa 2010.
65. Ochrona środowiska 2015, 2016, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2015, 2016.
66. Ochrona środowiska i leśnictwo w województwie świętokrzyskim w latach 2013–2015, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce 2016.
67. Okołowicz W., Regiony klimatyczne Polski, Polska-Atlas geograficzny, Warszawa 1966.
68. Opracowanie ekofizjograficzne dla potrzeb Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego, Kielce 2017.
69. Opracowanie ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego MOF OW, Kielce 2017.
70. Osika R. (red.): Geologia i surowce mineralne Polski, Warszawa 1970.
71. Pawłowska K., Słysz K.: Zagrożenia i ochrona przed powodzią w planowaniu przestrzennym, Kraków 2002.
72. Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2016-2022, Kielce 2016.
73. Plan ochrony Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego.
74. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2014 r.
75. Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski w latach 2000–2010, GUS —Departament Badań Demograficznych, Warszawa 2011.

76. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku, Warszawa 2009
77. Poradnik Urbanisty, TUP Oddział w Warszawie, Warszawa 2003.
78. Portal „Wrota Świętokrzyskie”: https://www.wrota-swietokrzyskie.pl/
79. Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050. Warszawa 2014.
80. Prognoza gospodarstw domowych według województw na lata 2008–2035. GUS — Departament Badań Demograficznych. Warszawa 2010.
81. Prognoza ludności na lata 2014–2050. GUS Warszawa 2014.
82. Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030. GUS Warszawa, sierpień 2017.
83. Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 roku), Warszawa 2015.
84. Program dla Wisły i jej dorzecza do roku 2020.
85. Program małej retencji dla województwa świętokrzyskiego, Kielce 2007.
86. Program ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego na lata 2016–2020 z perspektywa do 2025, Kielce 2016.
87. Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015–2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2015, Kielce 2015.
88. Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w granicach administracyjnych miasta Kielce — plan na lata 2015–2019, Kielce 2015.
89. Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg krajowych z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne, Kielce 2014.
90. Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg wojewódzkich z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne, Kielce 2014.
91. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020.
92. Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014 – 2020.
93. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Świętokrzyskiego na lata 2013–2016, Kielce 2013.
94. Program opieki nad zabytkami w województwie świętokrzyskim na lata 2007–2011, Kielce 2007.
95. Program reelektryfikacji województwa świętokrzyskiego na lata 2007–2013, Kielce 2007.
96. Program Rozwoju Infrastruktury Transportowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Kielce 2016.
97. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020, MRiRW, Warszawa 2014.
98. Projekt „Polityki energetycznej Polski do 2040 roku”.
99. „Przeglądowa mapa osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych w skali 1:50 000”, PIG, Warszawa 2011.
100. Ranking „Złota Setka 2016 – najlepsze firmy regionu świętokrzyskiego”
101. „Raport o ekonomicznych stratach i społecznych kosztach niekontrolowanej urbanizacji w Polsce” Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej i Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania
102. Raporty Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach.
103. Regionalne studia ekologiczno-krajobrazowe część 1, Warszawa 2006,
104. Rejestr zabytków województwa świętokrzyskiego.
105. Rejestr obszarów górniczych, PIG Warszawa 2016.
106. Roczniki statystyczne krajowe i wojewódzkie.
107. Rychling A., Solon J.: Ekologia krajobrazu, Warszawa 2011.
108. Sidło P., Stachurski M., Wójtowicz B.: Przyroda województwa świętokrzyskiego, Kielce 2000.
109. Sokołowski S. (red.): Budowa geologiczna Polski, Warszawa 1968.
110. Solarz W., Zając T.: Fauna Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich, Kraków 1999.
111. Sowa R.: Cisowsko-Orłowiński Park Krajobrazowy, Kielce 1996.
112. Sowa R.: Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy, Kielce 2000.
113. Standardowe Formularze Danych dla Obszarów Natura 2000, GDOŚ.
114. Stan środowiska w województwie świętokrzyskim— Raport 2016, WIOŚ Kielce 2016.
115. Strategia Badań i Innowacyjności Województwa (RIS3). Od absorpcji do rezultatów – jak pobudzić potencjał województwa świętokrzyskiego 2014-2020+, pod kier. Jana Maćkowiaka, Kielce 2014
116. Strategia Europa 2020.

117. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku
118. Strategia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007–2013 (z elementami prognozy do roku 2020).
119. Strategia rozwoju społeczno-ekonomicznego Polski Wschodniej do roku 2020. MRR. Warszawa 2008.
120. Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku), Warszawa 2013.
121. Strategia rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim.
122. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020, Kielce 2013.
123. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.
124. Studium możliwości wykorzystania energii geotermalnej w województwie świętokrzyskim, PAN — Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią, Kraków 1999.
125. Sytuacja Demograficzna Polski. Raport 2009–2010. Warszawa 2010.
126. Szaffer Wł., Zarzycki K. (red.): Szata roślinna Polski, Warszawa 1977.
127. Świercz A. (red.): Monografia Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego, Kielce 2010.
128. Uwarunkowania rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim, Kielce 2005.
129. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski wg gmin, JUNG, Puławy 1981.
130. Wojewódzki Plan Zarządzania Kryzysowego — Wojewoda świętokrzyski, Kielce 2016.
131. Woś A.: Klimat Polski, Warszawa 1999.
132. Wstępna ocena ryzyka powodziowego — KZGW
133. Wyniki Pomiarów jakości wód podziemnych w woj. świętokrzyskim w roku 2015, Kielce 2016 — WIOŚ.
134. Zabytki architektury i budownictwa w Polsce. Województwo kieleckie, Z.15, Warszawa 1995.
135. Zabytki architektury i budownictwa w Polsce. Województwo tarnobrzeskie, Z.42, Warszawa 1990.
136. Załączniki do strategii badań i innowacyjności. Od absorpcji do rezultatów – jak pobudzić potencjał województwa świętokrzyskiego 2014-2020+, pod kier. Jana Maćkowiaka, Kielce 2014
137. Zarzycki K., Kaźmierczakowa R. (red): Polska czerwona księga roślin, Kraków 1993.
138. Zbiornik (T1, 2) Zagnańsk — GZWP 415, 1996.

Zestawienie ważniejszych aktów prawnych mających zastosowanie w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Konwencje międzynarodowe:

1. Międzynarodowa Konwencja Ochrony Roślin, sporządzona w Rzymie dnia 6 grudnia 1951 r. (Dz.U. 2001 nr 15, poz. 151);
2. Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzona w Ramsarze dnia 2 lutego 1971 r. (Dz.U. 1978 nr 7, poz. 24);
3. Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji (Dz.U. 1976 nr 32, poz. 190);
4. Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk, sporządzona w Bernie dnia 19 września 1979 r. (Dz.U. 1996, nr 58, poz. 263);
5. Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości, sporządzona w Genewie dnia 13 listopada 1979 r. (Dz.U. 1985, nr 60, poz. 311);
6. Konwencja Wiedeńska w sprawie ochrony warstwy ozonowej, sporządzona w Wiedniu dnia 22 marca 1985 r. (Dz.U. 1992, nr 98, poz. 488);
7. Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona), sporządzona w la Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz.U. 1996 nr 120, poz. 564);
8. Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego, sporządzona w Helsinkach dnia 9 kwietnia 1992 r. (Dz.U. 2000 nr 28, poz. 346);
9. Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzona w Nowym Jorku dnia 9 maja 1992 r. (Dz.U. 1996 nr 53, poz. 238);
10. Konwencja o różnorodności biologicznej, sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. (Dz.U. 2002 nr 184, poz. 1532);
11. Protokół z Kioto do ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzony w Kioto dnia 11 grudnia 1997 r. (Dz.U. 2005 nr 203, poz. 1684);
12. Europejska Konwencja Krajobrazowa, sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz.U. 2006 nr 14, poz. 98);
13. Konwencja UNESCO, sporządzona w Paryżu dnia 20 października 2005 r., w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego (Dz.U. 2007 nr 215, poz. 1585);
14. Konwencja UNESCO, sporządzona w Paryżu dnia 17 października 2003r., w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego (Dz.U. 2011 nr 172, poz. 1018).

Dyrektywy UE:

1. Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków (Dz.Urz. L Nr 103/1979, s.1);
2. Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. Urz. L Nr 135/1991, s. 40);
3. Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych (Dz.Urz. L Nr 375/1991, s. 1)
4. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.Urz. L Nr 206/1992, s.7);
5. Dyrektywa Rady 99/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz.Urz. L Nr 182/1999, s. 1);
6. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/850 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów (Dz.Urz. L 150/2018, s. 100);
7. Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. w sprawie wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.Urz. L Nr 327/2000, s. 1
8. Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.Urz. L 197/2001, s. 30);
9. Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska (Dz.Urz. L Nr 41/2003, s. 26);
10. Dyrektywa Rady 2006/12/WE z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie odpadów (Dz.Urz. L 114/2009, s.9);

11. Dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej w UE — INSPIRE (Dz.Urz. L 108);
12. Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz.Urz. L 288/27);
13. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.Urz. L 140/16).

Ustawy:

1. Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1473 ze zm.);
2. Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 470 ze zm.);
3. Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz.U. 2019 poz. 59 ze zm.);
4. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 276 ze zm.);
5. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 6 ze zm.);
6. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1186 ze zm.);
7. Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 482 ze zm.);
8. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 65 ze zm.);
9. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. 2017, poz. 1161 ze zm.);
10. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2010 ze zm.);
11. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz.U. 2020, poz. 833);
12. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 512 ze zm.);
13. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 ze zm.);
14. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1437 ze zm.);
15. Ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz.U. 2018 nr 97, poz. 1235);
16. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2020, poz. 293);
17. Ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia oraz ustawy — Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2003 nr 46 poz. 392);
18. Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 710 ze zm.);
19. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 282 ze zm.);
20. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 55 ze zm.);
21. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 217 ze zm.);
22. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2019 r. poz. 1862 ze zm.);
23. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. 2015, poz.774 z późn.zm.);
24. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 283 ze zm.);
25. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 310 ze zm.);
26. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2019, poz. 868 ze zm.);
27. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz.U. 2020 poz. 797);
28. Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2475 ze zm.);
29. Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1580 ze zm.).
30. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. 2015 poz. 774 ze zm.).

31. Pakiet „Konstytucja Biznesu" zawierający pięć ustaw (Dz.U. z 2018, poz. 650):
    - → ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców,
    - → ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców,
    - → ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy,
    - → ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
    - → ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej.
32. Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji (Dz.U. 2018, poz. 1162).

Rozporządzenia:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1950 r. w sprawie utworzenia Świętokrzyskiego Parku Narodowego (Dz.U. 1950 nr 14, poz. 133) (uwaga: rozporządzenie zostało uchylone z wyjątkiem §1 dotyczącego utworzenia ŚPN) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1996 r. w sprawie Świętokrzyskiego Parku Narodowego (Dz.U. 1996 nr 4, poz. 29);
2. Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 20 października 2015 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych z drogami publicznymi i ich usytuowanie (Dz.U. 2015, poz. 1744);
3. Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 10 września 1998 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie (Dz.U. 1998 nr 151, poz. 987);
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie ustalenia wykazu dróg krajowych i wojewódzkich (Dz.U. 1998 nr 160, poz. 1071);
5. Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U.2016, poz. 124)
6. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz.U. 2013, poz. 640 ze zm);
7. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. 2019, poz. 1065)
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. 2002, nr 155, poz. 1298);
9. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 maja 2004 r. w sprawie sposobu uwzględniania w zagospodarowaniu przestrzennym potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa (Dz.U. 2004, nr 125, poz. 1309);
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 maja 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych (Dz.U. 2016, poz. 784)
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz.U. 2005, nr 60, poz. 533);
12. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać telekomunikacyjne obiekty budowlane i ich usytuowanie (Dz.U. 2005, nr 219, poz. 1864);
13. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (Dz.U. 2014 poz. 1853);
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle hydrotechniczne i ich usytuowanie (Dz.U. 2007 nr 86, poz. 579);
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz.U. 2014, poz. 1713);
16. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019, poz. 1839);

17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2011, nr 25, poz. 133, ze zm.);
18. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 kwietnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu linii kolejowych o znaczeniu państwowym (Dz.U. 2017 poz. 824);
19. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2016 poz. 1911)
20. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły Dziennik ustaw Warszawa, dnia 15 listopada 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 1841).
21. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 listopada 2017 w sprawie uznania za pomnik historii „Kielce – dawny pałac biskupów i katedra” (Dz.U. 2017, poz. 2275).
22. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (Dz.U. 2019 poz. 394).

Uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego:

1. Uchwała nr XXXII/435/02 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 30 sierpnia 2002 r. w sprawie zatwierdzenia opracowania pn. „Kompleksowy program rozwoju sieci drogowej województwa świętokrzyskiego”;
2. Uchwała Nr XXXIII/589/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 16 lipca 2013 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji „Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020”
3. Uchwała Nr XL/706/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 24 lutego 2014 r. w sprawie przyjęcia "Strategii Badań i Innowacyjności (RIS3). Od absorpcji do rezultatów – jak pobudzić potencjał Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020+".
4. Uchwała Nr XLI Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 11 września 2006 r. w sprawie uchwalenia „Programu reelektryfikacji województwa świętokrzyskiego na lata 2007–2013”;
5. Uchwała Nr XXV/356/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 lipca 2016 r. w sprawie uchwalenia „Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego”;
6. Uchwała Nr XXV/357/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 lipca 2016 r. w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” 2016–2022;
7. Uchwała nr XXVI/367/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie przyjęcia „Programu rozwoju infrastruktury transportowej województwa świętokrzyskiego na lata 2014–2020”;
8. Uchwała NR XL/592/18 z dnia 29 stycznia2018 roku, uchylającą przyjęty „Program Małej retencji dla woj. świętokrzyskiego” (Uchwała Nr XI/192/07 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 grudnia 2007 r.)
9. Uchwała Nr XIX/345/08 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 3 listopada 2008 r. w sprawie uchwalenia „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”
10. Uchwała Nr XXXV/627/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. w sprawie uchwalenia aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego na lata 2013–2016 z perspektywą do 2020”
11. Uchwała Nr XLIX/875/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Szanieckiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3149 z dn. 25.11.2014 r.)
12. Uchwała Nr XXXIX/572/17 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia21 grudnia 2017 r. w sprawie zmiany uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XLIX/875/14 z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Szanieckiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 4132 z dn. 28.12.2017 r.)
13. Uchwała Nr XLIX/874/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3148 z dn. 25.11.2014 r.)
14. Uchwała Nr XLVIII/676/18 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 17 września 2018 r. w sprawie zmiany uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XLIX/874/14 z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3318 z dn. 24.09.2018 r.
15. Uchwała Nr XLIX/876/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Kozubowskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3150 z dn. 25.11.2014 r.)

16. Uchwała Nr XXXIX/571/17 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie zmiany uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XLIX/876/14 z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Kozubowskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 4131 z dn. 28.12.2017 r.)
17. Uchwała Nr XLIX/871/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 17 z dn. 08.01.2015 r.)
18. Uchwała Nr XLVIII/673/18 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 17 września 2018 r. w sprawie zmiany uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XLIX/871/14 z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3315 z dn. 24.09.2018 r.)
19. Uchwała Nr XLVIII/673/18 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 17 września 2018 r. w sprawie zmiany uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XLIX/871/14 z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3315 z dn. 24.09.2018 r.)
20. Uchwała Nr XLIX/872/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Suchedniowsko-Oblęgorski Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3147 z dn. 25.11.2014 r.)
21. Uchwała Nr XXXIX/570/17 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie zmiany uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XLIX/872/14 z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 4130 z dn. 28.12.2017 r.)
22. Uchwała Nr XLIX/873/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Sieradowickiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 18 z dn. 08.01.2015 r.)
23. Uchwała Nr XLVIII/675/18 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 17 września 2018 r. w sprawie zmiany uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XLIX/873/14 z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Sieradowickiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3317 z dn. 24.09.2018 r.)
24. Uchwała Nr XLIX/870/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3146 z dn. 25.11.2014 r.)
25. Uchwała Nr XLVIII/674/18 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 17 września 2018 r. w sprawie zmiany uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XLIX/870/14 z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Cisowsko-Orlowińskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3316 z dn. 24.09.2018 r.)
26. Uchwała Nr XXVI/371/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie utworzenia Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 2914 z dn. 29.09.2016 r.)
27. Uchwała Nr XXXIX/569/17 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie zmiany uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XXVI/371/16 z dnia 26 września 2016 r. w sprawie utworzenia Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 4129 z dn. 28.12.2017 r.)
28. Rozporządzenie Nr 87/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Przedborskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj.Święt. Nr 156, poz. 1948 z dn. 20.07.2005 r.)
29. Uchwała Nr VIII/133/11 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 30 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie (Dz.Urz.Woj.Święt. Nr 164, poz. 1896);
30. Uchwała Nr IX/146/11 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 czerwca 2011 r. w sprawie zmiany uchwały Nr VIII/133/11 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 30 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie (Dz.Urz.Woj.Święt. Nr 188, poz. 2166)
31. Uchwała Nr XLIX/886/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie zmiany uchwały Nr VIII/133/11 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 30 maja 2011 r. w sprawie

wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3160)

32. Uchwała nr XXXV/616/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Konecko-Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3308)
33. Uchwała Nr XXXV/617/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3309)
34. Uchwała Nr XIV/200/2015 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 7 września 2015 r. w sprawie wyznaczenia Podkieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 2655)
35. Uchwała Nr XXXV/619/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Włoszczowsko-Jędrzejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3311)
36. Uchwała Nr XXXV/620/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Chmielnicko-Szydłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3312)
37. Uchwała Nr XXXV/621/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Solecko-Pacanowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3313)
38. Uchwała Nr XXXV/622/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Miechowsko-Działoszyckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3314)
39. Uchwała Nr XXXV/623/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Koszycko-Opatowieckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3315)
40. Uchwała Nr XXXV/624/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Jeleniowsko-Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3316)
41. Uchwała Nr XLIX/880/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Suchedniowsko-Oblęgorskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3154 z dnia 25.11.2014 r.)
42. Uchwała Nr XLIX/881/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Sieradowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3155 z dnia 25.11.2014 r.)
43. Uchwała Nr XLIX/878/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Cisowsko-Orłowińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3152 z dn. 25.11.2014 r.)
44. Uchwała Nr XLIX/879/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Jeleniowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3153 z dnia 25.11.2014 r.)
45. Uchwała Nr XLIX/877/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Chęcińsko-Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3151 z dn. 25.11.2014 r.)
46. Uchwała Nr XLIX/884/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Kozubowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3158 z dnia 25.11.2014 r.)
47. Uchwała Nr XLIX/883/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Szanieckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3157 z dnia 25.11.2014 r.)
48. Uchwała Nr XLIX/882/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Nadnidziańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3156 z dnia 25.11.2014 r.)
49. Uchwała Nr XLIX/885/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 3159 z dnia 25.11.2014 r.)
50. Uchwała Nr XLI/729/10 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 września 2010 r. w sprawie wyznaczenia Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Święt. Nr 293, poz. 3020)
51. Uchwała Nr IV/61/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2019 r. w sprawie wyznaczenia Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w gminie Bodzentyn (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 652 z dnia 4 lutego 2019 r.),
52. Uchwała Nr IV/59/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2019 r. w sprawie wyznaczenia Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w gminie Górno (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 650 z dnia 4 lutego 2019 r.),
53. Uchwała Nr IV/60/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2019 r. w sprawie wyznaczenia Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w gminie Bieliny (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 651 z dnia 4 lutego 2019 r.),

54. Uchwała Nr XXXIII/469/17 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 maja 2017 r. w sprawie wyznaczenia Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu na terenie otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego w gminie Nowa Słupia (Dz.Urz.Woj.Święt. poz. 1835 z dnia 30 maja 2017 r.)
55. Uchwała nr XX/290/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 5 lutego 2016 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015–2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025";
56. Uchwała nr XVII/248/15 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 listopada 2015 r. w sprawie określenia „Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych"
57. Uchwała nr III/72/14 sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie określenia „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg krajowych i dróg wojewódzkich z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne wraz ze strategiczna oceną oddziaływania na środowisko"
58. Uchwała nr XXV/357/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 lipca 2016 r. w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego" 2016–2022;
59. Uchwała nr XXIX/524/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 25 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia „Programu opieki nad zabytkami województwa świętokrzyskiego na lata 2013–2016" (Dz.Urz.Woj.Św. 2013, poz. 1691);
60. Uchwała nr XXXIII/589/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 16 lipca 2013 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020.

Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska:

1. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Nidy PLB260001 (Dz. Urz. Woj. Św. z 2014 r. poz. 1477 z dn. 05.05.2014 r.)
2. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 24 listopada 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Nidy PLB260001 (Dz. Urz. Woj. Św. z 2014 r. poz. 3296 z dn. 04.12.2014 r.)
3. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie PLH260041 (Dz. Urz. Woj. Św. z 2014 r. poz. 1478 z dn. 05.05.2014 r.)
4. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 25 listopada 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie PLH260041 (Dz. Urz. Woj. Św. z 2014 r. poz. 3281 z dn. 02.12.2014 r.)
5. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Stawiany PLH260033 (Dz. Urz. Woj. Św. z 2014 r. poz. 1142 z dn. 02.04.2014 r.)
6. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 5 listopada 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Stawiany PLH260033 (Dz. Urz. Woj. Św. z 2014 r. poz. 3280 z dn. 02.12.2014 r.)
7. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 11 lutego 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Stawiany PLH260033 (Dz. Urz. Woj. Św. poz. 573 z dn. 12.02.2016 r.)
8. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 25 Kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Szaniecko-Solecka PLH260034 (Dz. Urz. Woj. Św. z 2014 r. poz. 1449 z dn. 29.04.2014 r.)
9. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 5 listopada 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Szaniecko-Solecka PLH260034 (Dz. Urz. Woj. Św. z 2014 r. poz. 3280 z dn. 02.12.2014 r.)
10. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Cisowsko-Orłowińskie PLH260040 (Dz. Urz. Woj. Św. z 2014 r. poz. 1141 z dn. 02.04.2014 r.)

11. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 5 listopada 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Cisowsko-Orłowińskie PLH260040 (Dz. Urz. Woj. Św. poz. 3122 z dn. 21.11.2014 r.)
12. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 11 lutego 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Cisowsko-Orłowińskie PLH260029 (Dz. Urz. Woj. Św. poz. 573 z dn. 12.02.2016 r.)
13. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 18 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014 (Dz. Urz. Woj. Św. z 2014 r. poz. 1415 z dn. 22.04.2014 r.)
14. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 25 listopada 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014 (Dz. Urz. Woj. Św. z 2014 r. poz. 3282 z dn. 02.12.2014 r.)
15. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 29 Kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Suchedniowskie PLH260010 (Dz. Urz. Woj. Św. z 2014 r. poz. 1458 z dn. 30.04.2014 r.)
16. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 24 listopada 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Suchedniowskie PLH260010 (Dz. Urz. Woj. Św. poz. 3297 z dn. 04.12.2014 r.)
17. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Krasnej PLH260001 (Dz. Urz. Woj. Św. z 2014 r. poz. 1450 z dn. 29.04.2014 r.)
18. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 5 listopada 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Krasnej PLH260001 (Dz. Urz. Woj. Św. poz. 2948 z dn. 07.11.2014 r.)
19. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 11 lutego 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Krasnej PLH260001 (Dz. Urz. Woj. Św. poz. 572 z dn. 12.02.2016 r.)